

รายงานการวิจัย
(ภาคผนวก)

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล

Governance in Natural Resources and Environmental Management,
and Climate Change Adaptation, in Songkhla Lake Basin

โดย

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรไชย รัตน์ไชย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล

รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ

ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ

พฤษภาคม พ.ศ. 2559

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ปีงบประมาณ 2557

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	(1)
ภาคผนวกของแผนงานวิจัย: การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัว เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล	1-1
ภาคผนวก 1-ก สรุปรายงานการประชุม 17 ครั้ง	1-3
ภาคผนวก 1-ข บันทึกความร่วมมือในการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบที่เหมาะสม ในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยหลักธรรมาภิบาล	1-53
ภาคผนวก 1-ค รายชื่อหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	1-57
ภาคผนวก 1-ง ตารางขั้นตอนในการดำเนินงาน	1-61
ภาคผนวกของโครงการย่อยที่ 1: โครงการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	2-1
ภาคผนวก 2-ก สรุปรายงานการประชุม 6 ครั้ง	2-3
ภาคผนวก 2-ข แบบฟอร์มสำรวจความต้องการ และแบบฟอร์มประเมิน	2-55
ภาคผนวกของโครงการย่อยที่ 2: โครงการศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสม ภายใต้หลักธรรมาภิบาล	3-1
ภาคผนวก 3-ก สรุปรายงานการสัมมนา 2 ครั้ง	3-3
ภาคผนวก 3-ข การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัด ภายใต้แผนแม่บท การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 - พ.ศ. 2555	3-39
ภาคผนวก 3-ค ธรรมาภิบาลกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ (ภาพจุลภาค)	3-57
ภาคผนวก 3-ง ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ	3-109
ภาคผนวก 3-จ สรุบทหสัมภาษณ์ที่สำคัญ	3-205

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวกของโครงการย่อยที่ 3: โครงการวิจัยการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบ การรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย	4-1
ภาคผนวก 4-ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัด	4-3
ภาคผนวก 4-ข แบบสอบถามการประเมินความเปราะบางของชุมชนทะเลน้อย ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	4-15
ภาคผนวก 4-ค สรุปรายงานการประชุม 4 ครั้ง และ เอกสารประกอบการประชุมนำเสนอโครงการ	4-29

ภาคผนวกของแผนงานวิจัย :

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล

ภาคผนวก 1- ก
สรุปรายงานการประชุม 17 ครั้ง

1. รายงานการประชุมเปิดโครงการวิจัย “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวเพื่อนรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล” วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 เวลา 08.30 – 13.30 น. ณ อาคารศรีเกียรติพัฒนา อบจ.สงขลา
2. รายงานการประชุม Stakeholder วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2558 เวลา 09.00 – 15.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 19 พฤษภาคม 2558 เวลา 09.30 – 11.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
4. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 22 มิถุนายน 2558 เวลา 11.30 – 13.30 น. ณ สยามนครินทร์คอมเพล็กซ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
5. การประชุม Stakeholder วันที่ 8 กรกฎาคม 2558 ณ ห้องประชุมชั้น 2 อบจ. พัทลุง จัดร่วมกับโครงการย่อยที่ 3 (ดูภาคผนวก 4-ค)
6. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 16 กรกฎาคม 2558 เวลา 13.30 – 16.30 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
7. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 21 สิงหาคม 2558 เวลา 09.30 – 11.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
8. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 17 กันยายน 2558 เวลา 11.30 – 13.30 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
9. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 15 ตุลาคม 2558 เวลา 13.30 – 16.30 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
10. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 19 มกราคม 2559 เวลา 09.00 – 11.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
11. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
12. การประชุม Stakeholder วันที่ 17 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุม อบจ.พัทลุง จัดร่วมกับโครงการย่อยที่ 3 (ดูภาคผนวก 4-ค)
13. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 18 มีนาคม 2559 เวลา 09.30 – 12.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
14. รายงานการประชุม Stakeholder วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.30 – 15.00 น. ณ ห้องประชุม ชั้น 2 อบจ. สงขลา
15. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 8 เมษายน 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
16. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 21 เมษายน 2559 เวลา 13.30 – 16.00 น. ณ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
17. รายงานการประชุมทีมงานวิจัย วันที่ 27 เมษายน 2559 เวลา 10.00. – 11.30 น. ห้องวิเชียรศิริ ชั้น 4 อบจ. สงขลา

รายงานการประชุมเปิดโครงการวิจัย

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง

สภาพภูมิอากาศในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล

วันจันทร์ ที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2558

ณ. อาคารศรีเกียรติพัฒน์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. าพณา ชวน	หลีกภัย	กรรมการสภามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ประธานในพิธี)
2. รศ.ดร.ชูศักดิ์	ลิ้มสกุล	อธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
3. คุณนิพนธ์	บุญยามณี	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
4. คุณวิสุทธิ์	ธรรมเพชร	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
5. คุณเกียรติศักดิ์	ยอดระบำ	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
6. คุณกษิต	ภิรมย์	อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
7. ดร.มณฑิพย์	ศรีรัตนา ทาบุญานอน	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
8. Dr.Tue Kell	Nielsen	International Freelance Water Resource Advisor
9. รศ.ดร.บรรจง	วิทย์วิรัชศักดิ์	คณบดีคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
10. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตน์ไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
11. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
12. รศ.ดร.ปาริชาติ	วิสุทธิสมาจาร	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
13. ดร.วรางคณา	จตุติดำรงพันธ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
14. คุณเบญจวรรณ	ธีระกุล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
15. คุณคมกริช	จันทร์ชুম	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
16. คุณฐิติมา	ศรีไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
17. คุณเจตวรรณ	กรุตรนิยม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
18. คุณจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
19. คุณสุธาวัลย์	เสถียรวิริยะ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
20. คุณศิริพร	บุญวรกิจ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
21. คุณอารี	สุวรรณวงศ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
22. Mr.Peter	Cookey	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
23. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ	คณะวิทยาการจัดการ ม.อ.
24. ผศ.ดร.วิจิตรา	ลีละศุภกุล	คณะวิทยาศาสตร์ ม.อ.
25. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	ศูนย์ข้อมูลทรัพยากรภูมิสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ม.อ.
26. คุณอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
27. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ	สภากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

28. คุณธัสรา	โพธิ์พูกณะ	South GIST
29. ดร.นราวดี	บัวขวัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
30. ดร.ครวญ	บัวคีรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
31. ดร.พิริยต์ม์	วรรณพฤกษ์	มูลนิธิสิ่งแวดล้อมและพลังงาน
32. คุณพงศ์พิสิทธิ์	หล้าสูบ	สนง.สาธารณสุขจังหวัดสงขลา
33. คุณทวีศักดิ์	ขวัญหวาน	เทศบาลตำบลสิงหนิง
34. คุณเกียรติศักดิ์	ตันตระกุล	เทศบาลตำบลระโนด
35. คุณชูรัช	ยงยศยิ่ง	หอการค้าจังหวัดสงขลา
36. คุณเรวดี	เกษมมะคุณ	องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง
37. คุณยูไหวห่มะ	หลงอิน	องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง
38. คุณสุกรี	เทพคุณ	องค์การบริหารส่วนตำบลฉลุง
39. คุณดำพัน	ไทมวัต	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด
40. คุณกิ่งกมล	วงประดิษฐ์	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด
41. คุณจรรย์	บัลพัสต์	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด
42. คุณกัญญาณัฐ	เพชรพันธ์	องค์การบริหารส่วนตำบลบางเขียด
43. คุณอดุลย์	คีรีไส	องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะใหญ่
44. คุณสุธีธรรม	โกมลหิรัญ	องค์การบริหารส่วนตำบลคูขุด
45. คุณอรพินธ์	โชติรัตน์	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
46. คุณศิริขวัญ	ชุกกลิ่น	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
47. คุณรัตนา	นวลละออง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
48. คุณวีรัชย์	พรรณราย	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
49. คุณปาริชาติ	คงฉ้า	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
50. คุณชลธิชา	ตาหงส์	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
51. คุณสุภาวดี	หนูทิม	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
52. คุณประสงค์	สีบสม	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
53. คุณมณปภา	เอียดเล็ก	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
54. คุณสรรเพชร	กุลวีจิตร	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
55. คุณสามารถ	บุญทอง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
56. คุณสมหมาย	ขวัญทองยิ้ม	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
57. คุณหิรัญญา	ศรีปานแก้ว	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
58. คุณภัทราวดี	ข้าอ่อน	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
59. คุณศศิพิมล	มินพิทักษ์ธรรม	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
60. คุณอัญชลี	แซ่อึ้ง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
61. คุณพรจารุ	ศรีแก้วแฝก	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

62. คุณนุชนาฏ	นัยขาว	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
63. คุณพรทิพย์	ปานศรี	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
64. คุณมณี	หนูขาว	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
65. คุณอรอนงค์	รอดแก้ว	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
66. คุณศานี	ทิพย์ทะเบียนการ	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
67. คุณชวนพิศ	สวมภาค	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
68. คุณอารี	มีโซะ	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
69. คุณสุพรรณิ	อุเทนทิพย์	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
70. คุณชนิษฐา	สังข์ศิริ	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
71. คุณอรพรรณ	รัตนธรรม	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
72. คุณัททยา	นัยสามัญ	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
73. คุณอุไร	คูนีอาจ	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
74. คุณณัฐปภัทร์	สุรัชชล	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
75. คุณกนกพร	บัวทอง	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
76. คุณสุภาภรณ์	สีบเซ่ง	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
77. คุณปิยะนันท์	สิงห์ทอง	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
78. คุณสุนิน	จันทรา	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
79. คุณจารึก	ไชยประภา	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
80. คุณเอกศักดิ์	สุนทรเสนาะ	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
81. คุณเฉลิมพงษ์	วิโรจน์	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
82. คุณวิชัย	ทองสันต์ดี	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
83. คุณธนาวัฒน์	ขึ้นพงศ์	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
84. คุณประภาส	วงศ์สวัสดิ์	องค์การบริการส่วนจังหวัดสงขลา
85. คุณสุวงศ์	เริงฤทธิ์	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
86. คุณพา	ผอมฆ่า	องค์การบริการส่วนจังหวัดพัทลุง
87. คุณเด่น	เทพกล้า	องค์การบริการส่วนจังหวัดพัทลุง
88. คุณอดุลย์	กลีบสุกใส	องค์การบริการส่วนจังหวัดพัทลุง
89. คุณเกตุอม	พูลสงค์	องค์การบริการส่วนจังหวัดพัทลุง
90. คุณภัทราภรณ์	อ่องสุทธิ	องค์การบริการส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
91. คุณประหยัด	เสก	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
92. คุณก้ำพล	เอียดแก้ว	องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช
93. คุณหุโยสืบ	หวังนุรักษ์	-
94. คุณจำรัส	หวังมณีนี	สมาคมรักษ์ทะเลไทย
95. คุณวุฒิชัย	เพ็ชรสุวรรณ	สมาคมภาคีคนรักเมืองสงขลา

96. คุณถวิล	จันทร์ภา	โรงเรียนวรนาารีเฉลิม
97. คุณพยุห์	นิยม	วิทยาลัยประมงดินสุสานนท์
98. คุณสุภาพ	ยะพงศ์	โรงเรียนคูเต่าวิทยา
99. คุณเสาวนิจ	ปากบารา	สี่อัสระ
100. คุณวิรัช	รัตนกุล	สวัสดีศึกษา
101. คุณธีรยุทธ	เอียดสัน	-
102. คุณสิทธิชัย	ชูโตชยะ	-
103. คุณโสภา	เนาวรัตน์	นิตยสาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
104. คุณอเชษฐ์	สุขแก้ว	สี่อัสระ
105. คุณพูนทรัพย์	ศรีชู	เครือข่ายประชาชน
106. คุณฉิ้น	บัวบาน	เครือข่ายประชาชน
107. คุณไพฑูรย์	ศิริรักษ์	เครือข่ายประชาชน
108. คุณนัทศน์	แก้วศรี	เครือข่ายประชาชน
109. คุณธนินธรณ์	ขุนจันทร์	เครือข่ายประชาชน
110. คุณบัญญัติ	พัทธธรรม	เครือข่ายประชาชน
111. คุณเบญจวรรณ	เพ็งหนู	เครือข่ายประชาชน
112. คุณพิภพ	สว่างภิกพะ	เครือข่ายประชาชน
113. คุณกมลวรรณ	โจวรรณคา	เครือข่ายคาบสมุทร
114. คุณอัษฎา	บุษบงค์	สภาองค์กรชุมชน ตำบลเชิงแส
115. คุณสุรียรัตน์	ชัยเชื้อ	สภาองค์กรชุมชน ตำบลเชิงแส
116. คุณสมบูรณ์	ขุนรักษาพร	องค์กรประชาชน
117. คุณลดาวัลย์	เมืองศรี	-
118. คุณร้อเจด	บุรินวิจิตร	-
119. คุณอিবรอฮีม	ทะยีก	-
120. คุณหมีต	ศรีคงคา	-
121. คุณพรรณี	สมสวัสดิ์	-
122. คุณลออ	ขวัญอ่อน	-
123. คุณวัลภา	คงพรหม	-
124. คุณเอื้อน	บุญยัง	-
125. คุณพัสรภาพร	แชมมณีชูโรจน์	-
126. คุณสุภาภรณ์	พรรณราย	-
127. คุณสิทธิชัย	สุจิตพันธ์	สมาคมประมง อำเภอปากพะยูน
128. ว่าที่ร้อยตรีไกรธนู	แก้วทงงค์	ประธานสมาคมชาวนาและเกษตรกรไทย จ.สงขลา
129. คุณอุไร	คุณิอาจ	-

130. คุณจำรัส หวังมนัส -
131. คุณช่อมาลี เอี่ยมกุล -

เริ่มเวลา 09.45 น. รศ.ดร.ชูศักดิ์ ลิ้มสกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กล่าวรายงาน

เวลา 10.00 น. เปิดการประชุม โดย ฯพณฯ ขวน หลีกภัย

กล่าวเปิดงานและให้ความรู้เรื่องในอดีตของทะเลสาบสงขลา ทะเลสาบตรัง ทั้งในเรื่องความอุดมสมบูรณ์ การมีตะกอนทับถม และยกตัวอย่างกรณีศึกษาที่ควนพะเยา ที่ทะเลมีการเปลี่ยนแปลงหลายอย่าง เพราะปัจจัยทั้งจากคนและธรรมชาติ และพูดถึงการร่วมมือกันทำการศึกษาวิจัยที่ยังคงต้องมีต่อไปในการวางอนาคตลุ่มน้ำ แต่จะต้องได้รับการร่วมมือทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรท้องถิ่นและสถาบันศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ โดยอาศัยหลักการบริหารและธรรมาภิบาลที่ดีในการจัดการ คือ หลักธรรมาภิบาล, หลักปฏิบัติ, หลักการบริหารตรวจสอบ, หลักการมีส่วนร่วม, หลักความรับผิดชอบ, หลักความคุ้มค่า (ขาดทุน เพื่อกำไร), หลักไม่เกรงใจ (เฉพาะคนไทย) ส่งผลให้ทำไม่ถูกต้อง โดยอยากให้ยึดหลักดังกล่าวไว้ ‘อนาคตทะเลสาบสงขลา เป็นของพวกเรา อยากให้รู้จักทำงานใช้ประโยชน์และรู้จักรักษา’

เวลา 10.50 น. เวทีรายงานความร่วมมือของ 3 องค์กรบริหารส่วนจังหวัด (สงขลา พัทลุง นครศรีธรรมราช)

คุณกษิต ภิรมย์ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในวงนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดย ดร.มณฑิพย์ ได้พูดถึงการจัดการเชื่อมโยงการทำงานในเครือข่ายของนักวิชาการ ที่มีการทำการวิจัยมาเยอะแต่ไม่มีการประชุมอย่างจริงจังทำให้ความร่วมมือไม่ครอบคลุมทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งการจัดงานครั้งนี้จะเป็นการลงนามในเรื่องของการทบทวนงานวิจัยที่เคยทำมาทั้งหมด และจะมีการบริหารจัดการอย่างจริงจังโดยมีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นผู้ดำเนินการวิจัย

นายกฯ นิพนธ์ บุญญามณี กล่าวเสริมถึงเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของทะเลสาบ สัตว์น้ำ การใช้ประโยชน์ของน้ำจืด - น้ำกร่อย ของ 3 จังหวัด รวมถึงกฎหมายในการฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลโดยจะต้องดำเนินการขออนุญาตตามกฎหมาย และกฎกติกาของสังคม รวมถึงโทษของการละเลยกฎหมาย

นายกฯ วิสุทธิ์ ธรรมเพชร กล่าวเสริมเรื่องการจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในเรื่องการจัดการการท่องเที่ยว การฟื้นฟูป่าชายเลน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเสนออยากให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาคุยกัน

รองนายกฯ เกียรติศักดิ์ ยอดระบำ กล่าวเสริมเรื่องการจัดการป่าพรุควนเคร็งของทุกภาคส่วนซึ่งมีการผลักดันและดูแลอยู่

เวลา 11.30 น. คณะวิจัยกล่าวนำเสนอโครงการ โดย (รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย, รศ.ดร.วิชัย ภาณุจนสุวรรณ, ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล, ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ)

ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

1. คุณบัญญัติ พัทธธรรม : เสนอให้มีหัวข้อวิจัยเรื่องภัยผลกระทบต่อการทำรังนกนางแอ่นที่เกาะสี่เกาะห้า, การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ การจัดการเรื่องภาษี
2. ผู้เข้าร่วม : เสนอให้หาช่องทางที่สามารถขับเคลื่อนงานวิจัยได้จริง ชื่นชมที่มีการจัดงานวันนี้ขึ้นมา แนะนำให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม 3 จังหวัด
3. คุณไพฑูรย์ ศรีรัตน์ (ภาคประชาชน): มาวันนี้เพื่อต้องการรับรู้งานวิจัย สิ่งที่ต้องการเห็นอีกอย่างคือเรื่องของการผลักดันให้เป็นรูปธรรม
4. คุณอัษฎา บุสบง (กระแสน้ำ): เอาใจช่วยในการทำงานครั้งนี้ อยากให้ช่วยดูเรื่องการใช้กฎหมายที่ไม่เป็นธรรมด้วย
5. คุณร้อเจต ปุเรนวิจิตร (ผู้นำศาสนาบ้านหัวเขาแดง): เสนอให้มีการบูรณาการกันทั่วโลก, เรื่องความอุดมสมบูรณ์ในทะเล และการรื้อถอนโพงพาง โดยที่ไม่มีของมาทดแทน
6. นายเทศมนตรีระโนด : พูดเรื่องความตื่นเงินของทะเลสาบ โดยอยากให้มีการขุดลอกให้ลึก 2-3 เมตร แล้วเอาดินมาทำเกาะกลางน้ำ ทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว
7. คุณพูนทรัพย์ ศรีชู (ศูนย์เรียนรู้ โหนดนาเล): พูดเรื่องกิจกรรมนำร่องเรื่องการท่องเที่ยว เน้นทำให้ได้ทำให้จริง
8. คุณฉิ้น บัวบาน (แกนนำการปรับตัวภัยพิบัติทะเลน้อย): พูดเรื่องความร่วมมือขององค์กรเป็นสิ่งสำคัญ ขอให้อย่าทิ้งทะเลสาบสงขลา
9. คุณสมบูรณ์: รู้สึกดีใจที่ 3 จังหวัดมาร่วมมือกัน และขอให้ทำงานร่วมกันไปเรื่อย ๆ
10. คุณเบญจวรรณ เพ็ญหนู (สมาคมนักวิจัยทะเลไทย) : พูดเรื่องประชาชนมีความหวังเรื่องการมีส่วนร่วม, กระบวนการติดตามหลังงานวิจัยจบสร้างความเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง, การช่วยดูแลทรัพยากรพันธุ์สัตว์น้ำให้คงอยู่ตลอดไป, เสนอเรื่องธรรมชาติที่ชุมชนสามารถดูแลตัวเองได้ เช่น เขตห้ามจับ การใช้วนตาลี ฯลฯ , การมีสถาบันสัตว์น้ำ เป็นของตัวเอง, การขาดผู้นำศาสนาที่จะมาเป็นตัวแทน
11. ผอ.ร.ร.คูเต่า: เป็นกำลังใจให้โครงการนี้ และขอให้ดำเนินการต่อไป ที่สำคัญคือหลักธรรมาภิบาล

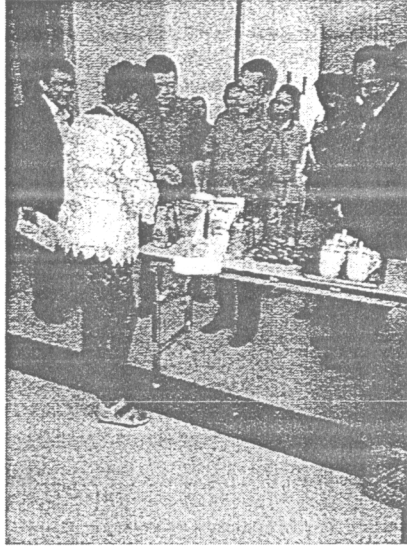
เวลา 13.30 น. สรุปและปิดประชุม โดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย

เลิกประชุมเวลา 13.30 น.

(นางสาวเจตวรรณ กรุดรนิยม)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ภาพประกอบการประชุมเปิดโครงการ

รายงานการประชุม Stakeholder

เพื่อเตรียมความพร้อมในการวิจัย เรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล”

วันที่ 27 เดือนเมษายน พ.ศ. 2558

ณ ห้องประชุม E 401 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. คุณเรวดี	ประเสริฐเจริญสุข	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ดร.มณฑิพย์	ศรียรรดา ทาบุญกานอน	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
3. Dr.Robert	Dobias	ADAPT Asia-Pacific
4. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
5. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
6. Mr.Peter	Cookey	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
7. คุณเบญจวรรณ	ธีรกุล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
8. คุณคมกริช	จันทร์ชুম	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
9. คุณสะลามะฮ์	มบุญดาหวิ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
10. คุณศิริพร	บุญวรกิจ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
11. คุณจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
12. คุณเจตวรรณ	กรุตรนิยม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
13. คุณอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
14. คุณยรี	แก้วชูช่วง	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
15. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ	สภาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
16. คุณณภัส	กังวานตระกูล	South GIST
17. คุณธัสรา	โพธิพุกณะ	South GIST
18. คุณเสาวนิจ	ปากบารา	เครือข่ายโซนทะเลน้อย

เปิดการประชุม โดย รศ.ดร. ฉัตรไชย รัตนไชย เวลา 09.00 น.

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

1. แจ้งคณะทำงานรับทราบข้อมูลรายละเอียดของโครงการ

- ขอบเขตการศึกษา พื้นที่รับผิดชอบโครงการ และระเบียบวิธีวิจัย (อ.ฉัตรไชย, คุณนฤทธิ นำเสนอในที่ประชุม)

- นำเสนอการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการปรับตัว, กรอบการตั้งรับการปรับตัวระยะกลาง ระยะยาว โดยคุณเรวดี ซึ่งได้เสนอให้หน่วยงานท้องถิ่น และ อบจ. มาร่วมงานวิจัยในครั้งนี้ด้วย รวมถึงเสนอให้มีข้อกำหนดท้องถิ่น/ข้อตกลงร่วมกันของ อบจ. และอบต. ที่เกี่ยวข้อง และมีมาตรการติดตาม ประเมินผล และกำหนดระบบการบริหารการจัดการที่ช่วยในการหนุนเสริมมาตรการดังกล่าว

2. ดร.มณฑิพย์ เสนอในที่ประชุม ดังนี้

- เสนอให้ 3 อบจ. (สงขลา, พัทลุง, นครศรีธรรมราช) และท้องถิ่นของทั้ง 3 จังหวัด ร่วมงานวิจัยกับทาง ม.อ.

- เสนอให้ อบจ.ประสานงานกับ สผ. เรื่องฟื้นฟูและอนุรักษ์ Ramsar Site และประสานให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นได้รับทราบถึงการดำเนินงาน และเสนอให้ทางทีมงาน ศึกษารูปแบบการบริหารจัดการทะเลสาบของแต่ละประเทศ เพื่อนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

- เสนอให้ทีมงาน นำข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการ ที่ดูแลเรื่องลุ่มน้ำทะเลสาบ ทั้ง 2 ชุด ในเรื่องการบริหารงานและการกระจายงบประมาณ มาทบทวนและปรับใช้

เลิกประชุมเวลา 15.00 น.

(นางสาวเจตวรรณ กรุตรนิยม)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 19 พฤษภาคม 2558 เวลา 09.30 – 11.00 น.

ห้อง E 206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. Dr. Tue	K.Nielsen
2. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
3. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
4. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
5. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ
6. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ
7. ดร.พิริยต์ม	วรรณพฤษ
8. นายอุสมาน	หวังสนิ
9. นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ
10. นางสาวสุธาวัลย์	เสถียรวิริยะ
11. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 09.30 น.

อาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งในที่ประชุมว่า ท่านอธิการได้ฝากมากับอาจารย์พนาลีให้นำเรื่องการเซ็น MOU ร่วมระหว่างทั้ง 3 หน่วยงาน คือ องค์การบริหารทั้ง 3 จังหวัด และ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กับ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เข้าการประชุมกรรมการสภาวิทยาเขตหาดใหญ่ โดยผ่านเรื่องไปกับคณบดี คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม

ในส่วนของการเซ็นสัญญาขณะนี้ เอกสารการเซ็นได้ส่งกลับไปยังสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) แล้ว เพื่อให้ทาง วช. เซ็นและส่งกลับมายังคณะ จะแจ้งให้ทีมงานทราบอีกครั้ง และเพื่อให้แต่ละโครงการสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ และเข้าใจถึงความก้าวหน้าของแต่ละโครงการย่อยในการจัดประชุมในแต่ละทีมที่มีการระบุเป็นแผนไว้แล้วนั้น ให้แต่ละทีมมีการแจ้งให้ทีมงานทราบด้วยทุกครั้ง เพื่อแต่ละทีมจะได้เข้าร่วมการประชุมด้วย (ให้สามารถเข้าใจภาพเดียวกันของแผนงานได้)

การจัดประชุมทุกครั้งของแต่ละทีม จะต้องมีการเก็บหลักฐานไว้ทุกครั้ง เช่น ใบเซ็นชื่อ กำหนดการประชุม รูปภาพ และรายงานการประชุม เป็นต้น

การมอบหมายงานผู้รับผิดชอบในส่วนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา นายก อบจ. ได้มอบหมาย

1. คุณสุรัตน์ ภัทรภูติ โทร. 08-189-6163

สำหรับองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง นายก อบจ. พัทลุง ได้มอบหมาย

1. คุณพา ผอมขำ เลขานุการนายก อบจ. โทร. 08-1957-8232
2. คุณเกสิม พูลสง ที่ปรึกษานายก อบจ. โทร. 08-1690-8385
3. คุณอดุลย์ กลับสุกใส รองปลัด อบจ. โทร. 08-1957-9240

องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช ยังไม่แจ้งชื่อผู้รับผิดชอบ

การใช้จ่ายเงิน อ.ฉัตรไชย ได้แจ้งในที่ประชุมสำหรับท่านใด ที่อยากทราบเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินของงานวิจัย มีการถ่วงจ่ายอะไรได้บ้าง หรือนอกจากนี้ สามารถส่งคำถามกลับมาถึงส่วนกลางได้ คุณศิริพร จะรวบรวมคำถามและจะไปคุยรายละเอียดในเรื่องของระเบียบการจ่ายเงิน กับทาง วช. ในวันที่ 22 พฤษภาคม 2558 นี้

การประชุมครั้งต่อไป จะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

เลิกประชุมเวลา 11.00 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จดยางานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 22 มิถุนายน 2558 เวลา 011.30 – 13.30 น.

ณ สยามนครินทร์คอมเพล็กซ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตน์ไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ
6. ดร. พิริยุตม์	วรรณพฤกษ์
7. Mr.Peter	Cookey
8. นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ
9. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 11.30 น.

วาระที่ 1 ทารือขั้นตอนการจัดทำรายงาน

อาจารย์ฉัตรไชย ได้อธิบายถึงขั้นตอนการจัดทำรายงาน โดยทาง วช. มีการกำหนดตัวหนังสือและขนาดโดยใช้ตัวหนังสือ TH SarabunPSK ขนาด 16 และแจ้งวันที่แต่ละโครงการย่อยต้องส่งรายงานกลับมายังส่วนกลางภายในวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 เพื่อจะได้เตรียมรวบรวมนำส่งให้กับทาง วช. ไม่เกินวันที่ 29 กรกฎาคม 2558 โดยจัดทำเข้าเล่มจำนวน 10 เล่ม CD 2 แผ่น

วาระที่ 2 ทารือขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติในเรื่องบัญชี การเงิน และการจัดซื้อ

สำหรับรายการที่มีการประกาศตั้งงบประมาณ สามารถถัวจ่ายในหมวดเดียวกันได้ตามความเหมาะสม ยกเว้นรายการครุภัณฑ์ไม่สามารถถัวจ่ายได้ อาจารย์วิชัย ได้สอบถามเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนในการสัมภาษณ์ โดยเปลี่ยนจากค่าตอบแทนให้ของที่ระลึกได้หรือไม่ ทางเจ้าหน้าที่การเงินได้แจ้งว่าได้ เพราะอยู่หมวดเดียวกัน ใบเสร็จที่ได้ก็จะเป็นค่าของที่ระลึกอยู่ในหมวดค่าใช้จ่าย

การสรุปการใช้จ่ายเงินทาง วช. ให้สรุปในรายงานด้วย โดยแบ่งตามหมวดที่ทาง วช. ระบุมาให้ คือ

1. งบบุคคลากร
2. งบดำเนินงาน
3. งบลงทุน (ค่าครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง)
4. ค่าธรรมเนียมอุดหนุนสถาบัน

วาระที่ 3 อื่นๆ

หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยและหัวหน้าแผนงานได้แลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการให้ทางโครงการย่อยที่ 1 (ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย เป็นหัวหน้าโครงการ) จัดเตรียมให้ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของแต่ละโครงการย่อย และ แผนงาน

กำหนดการประชุมครั้งต่อไป วันที่ 16 กรกฎาคม 2558 เวลา 13.30 – 16.00 น. ห้อง E206
คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม

เลิกประชุมเวลา 13.30 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 16 กรกฎาคม 2558 เวลา 13.30 – 16.30 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตน์ไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤฤทธิ์ ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาลี ชีวกิตาการ
6. อ.วิวัฒน์ สุทธิวิภากร
7. นายอุสมาน หวังสนิ
8. Mr.Peter Cooney
9. นางสาวธรรมา โปธิพุกกณะ
10. นายเอกชัย อิศระทะ
11. นางสาวชุตติมา ทองไกรแก้ว
12. นางสาวนพรัตน์ กุดสันตติ
13. นางสาวศิริพร บุญวรกิจ
14. นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 ตรวจสอบตรวจทานความถูกต้องของรายงาน

อาจารย์ฉัตรไชย นำเสนอรายงานความก้าวหน้าในส่วนของรายงานหลัก เพื่อจะได้ให้แต่ละทีม ได้เห็นรูปแบบและวิธีการเขียนที่สอดคล้องกับข้อเสนอโครงการ รูปแบบการเขียนอ้างอิงเขียนให้เป็นรูปแบบเดียวกัน ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนกลางส่งตัวอย่างการเขียนให้แต่ละทีม โดยคำถามจากโครงการย่อยที่สำคัญคือ ผลของการวิจัยในระยะเวลาสองเดือนที่ผ่านมา จะรายงานอย่างไร และต้องแสดง Output ให้สอดคล้องกับข้อเสนอโครงการอย่างไร อาจารย์ฉัตรไชย ได้ชี้แจงในที่ประชุม ให้รายงานผลงานและสอดคล้องกับตาราง Output ทุกโครงการ และให้เพิ่มเติมเป็นพิเศษ สำหรับโครงการย่อยที่สาม เรื่องเกณฑ์การเลือกพื้นที่ของทีม คุณนฤฤทธิ์ ว่าเหตุใด จึงเลือกทะเลน้อยเป็นพื้นที่ศึกษา โดยให้อธิบายเพิ่มเติม หรือทำเป็น Checklist ในรายงานความก้าวหน้าด้วย จะส่งรายงานกลับมายังส่วนกลางอีกครั้งในวันจันทร์ที่ 20 กรกฎาคม 58

อาจารย์พนาลี และ คุณ Peter จะส่งกรณีศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทะเลสาบที่สำคัญ มายังอาจารย์ฉัตรไชย อาจารย์วิชัย จะเติมกรอบแนวคิดคำเพิ่มเติมเกี่ยวกับธรรมาภิบาล โดยจะส่งรายงานกลับมายังส่วนกลางได้ภายในวันจันทร์ที่ 20 กรกฎาคม 2558

ทีมของอาจารย์ศักดิ์ชัย แก่รายงานอีกครั้งส่งกลับมายังส่วนประสานงาน โดยจะรวมเอาผลที่ได้จากการออกพื้นที่ของวันที่ 23 กรกฎาคม 2558 มาด้วย

การเขียนอ้างอิงในรายงาน และ ตาราง ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้ง 4 โครงการ

วาระที่ 2 การนำเสนอรายงานให้กับคณะผู้ตรวจสอบทางวิชาการในวันที่ 3 สิงหาคม 2558 ณ ห้องประชุมกองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้แจ้งมาเพื่อให้หัวหน้าโครงการทั้ง 4 โครงการ นำเสนอรายงานความก้าวหน้าของการวิจัย ครั้งที่ 2 และตอบรับข้อซักถามของคณะผู้ตรวจสอบทางวิชาการ ในวันที่ 3 สิงหาคม 2558 เวลา 11.20 -12.00 น ณ ห้องประชุมกองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย (กบง.) ชั้น 2 อาคาร วช. 4 โดยแต่ละทีมให้ทำ PowerPoint นำเสนอ โดยขอให้ส่งกลับมายังส่วนกลางด้วย สำหรับค่าใช้จ่ายในการเดินทาง แต่ละทีมจะออกค่าใช้จ่ายในส่วนของทีมตนเอง

วาระที่ 3 อื่นๆ

แจ้งเรื่องการจัดประชุมของทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย ที่จะจัดขึ้นที่ อุทยานนกน้ำทะเลน้อยในวันที่ 23 กรกฎาคม 2558 โดยแจ้งชื่อเข้าร่วมได้ที่คุณธรรมา และหากท่านใดที่จะร่วมเดินทางไปกับทีม อ.ฉัตรไชย สามารถมาขึ้นรถได้ที่คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมในวันที่ 23 กรกฎาคม 2558 เวลา 06.30 น.

การประชุมครั้งต่อไป จะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

เลิกประชุมเวลา 16.30 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 21 สิงหาคม 2558 เวลา 13.30 – 16.00 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตน์ไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ
5. อ.วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
6. Mr.Peter	Cookey
7. นายอุสมาน	หวังสนิ
8. นางสาวธัสรา	โพธิพุกณะ
9. นายเอกชัย	อิสระทะ
10. นางสาวชุติมา	ทองไกรแก้ว
11. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
12. นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ
13. นางสาวเจตวรรณ	กรุดรนิยม

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

แจ้งคณะทำงานรับทราบข้อมูลจากที่ไปประชุมกับ วช. เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2558

- ทีม อ.ศักดิ์ชัย ชี้แจงคำแนะนำจาก ดร.มณฑิพย์ ว่าท่านเสนอให้ทำแบบสอบถามแล้วจัดทำข้อมูลเป็นสถิติ (program) เช่น เมื่อฐานข้อมูลเสร็จแล้ว ปีหน้าจะดำเนินการอย่างไรต่อ รวมถึงการทำงานของ Macorin กับมหาวิทยาลัยมีการทำงานร่วมกันหรือไม่ อย่างไร

- ทีม อ.วิชัย ได้รับคำแนะนำเรื่องที่ทำทาง วช. อยากให้ศึกษา Model Ramsar site (ประเด็นฐานข้อมูล)

- ทีม อ.นฤทธิ์ ได้รับคำแนะนำเรื่องฐานข้อมูล โดยเน้นพื้นที่เปราะบางในลุ่มน้ำทั้งหมด เช่น เปราะบางตรงไหน ตื้นเขินตรงไหน แก่ไขแบบไหน และใช้หลักธรรมชาติบำบัดแบบไหนแก้ไข

- อ.วิวัฒน์ เสนอแนะ เรื่องเกี่ยวกับป่าต้นน้ำ โดยควรตรวจสอบกฎหมายป่าไม้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องความลาดชันที่ห้ามปลูกสิ่งก่อสร้าง การบุกรุกพื้นที่ ฯลฯ

ประเด็นเพิ่มเติม

อ.นฤทธิ ฝากเรื่องกับ อ.ฉัตรไชย ประชุมเรื่อง SLB วันที่ 7 กันยายน 2558 เกี่ยวกับธรรมนูญลุ่มน้ำ ที่มีการยื่นเรื่องให้สภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) แล้ว แต่ยังไม่มีความคืบหน้า และได้ยื่นสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ซึ่ง สนช. รับพิจารณา และจะมีการนัดคุยเพื่อปรับปรุงเนื้อหาในวันที่ 26 สิงหาคม 2558 นี้ ที่วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน จ.พัทลุง

การประชุมครั้งต่อไป จะแจ้งให้ทราบเมื่อกำหนดได้

เลิกประชุมเวลา 16.00 น.

(นางสาวเจตวรรณ กรุตรนิยม)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2558 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ
6. อ.วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
7. ดร.พิริยต์ม	วรรณพฤษ
8. นายอุสมาน	หวังสนิ
9. นางสาวธัสรา	โพธิพุกณะ
10. นายเอกชัย	อิสระทะ
11. นางสาวชุตติมา	ทองไกรแก้ว
12. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
13. นางสาวเจตวรรณ	กรุดรนิยม

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

วาระที่ 1 แจ้งคณะทำงานรับทราบข้อมูลความคืบหน้าของโครงการ

ทีมอาจารย์วิชัย ได้นำเสนอความก้าวหน้าของโครงการย่อยที่ 2 ว่ามีการดำเนินการอะไรไปบ้างแล้ว ในส่วนของการเก็บข้อมูล ทางทีมงานได้มีการเก็บข้อมูลการกัดเซาะ และได้ลงพื้นที่กับชาวบ้าน/เทศบาล ในเรื่องการทำบ่อกำจัดขยะ การจัดการเครื่องมือประมงผิดกฎหมาย การบุกรุกพื้นที่ เป็นต้น และจะมีการจัด workshop ภายในเดือน พฤศจิกายนนี้ โดยจะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

ทีมอาจารย์นฤทธิ์ นำเสนอความก้าวหน้าโครงการย่อยที่ 3 ได้มีการจัด focus group กับกลุ่มชาวบ้านไปแล้วด้วย เช่น ประเด็นเรื่องของน้ำท่วม ภัยพิบัติ และได้ทำแบบสอบถามเพื่อเตรียมลงพื้นที่ ในส่วนของแบบสอบถามทางทีมงานจะส่งร่างแบบสอบถามให้กับทีมงานส่วนกลางได้พิจารณาอีกครั้ง

ทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย นำเสนอความก้าวหน้าโครงการย่อยที่ 1 ทางทีมงานได้มีการรวบรวมข้อมูลรายงานเก่า ๆ ลงในเว็บไซต์ slibkb.psu.ac.th ได้บางส่วนแล้ว ซึ่งสามารถเริ่มเข้าไปดาวน์โหลดเนื้อหาได้แล้ว

คุณพิริยุตม์ แนะนำเรื่องการทำแผนท่องเที่ยวของแต่ละพื้นที่ ยังไม่ได้คำนึงถึง Climate Change แต่อาจจะมีส่วนพื้นที่ ๆ เอาข้อมูลย้อนหลังมาดู

วาระที่ 2 แจ้งคณะทำงานรับทราบข้อมูลการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของ วช.

ตามที่ทางคณะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการพิจารณา รายงานความก้าวหน้าของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2558 ทางสำนักงานวิจัยแห่งชาติ ได้มีการส่งข้อเสนอแนะกลับมาเพื่อให้ทีมงานปรับปรุงตามข้อเสนอแนะดังกล่าว

ลำดับ	เรื่อง
แผนงานวิจัย	
1.	ผู้ประสานงานด้านวางโครงการฯ ควรมีการจัดทำแผนบูรณาการโครงการฯ ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด โดยมีการจัดทำแผนบูรณาการร่วมกับจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อบต. ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับทราบการดำเนินงาน เช่น ฐานข้อมูลที่ อปท. ประชาชน ที่เข้าถึงและเป็นความต้องการอย่างแท้จริง ควรมีการประชุมหารือร่วมกันและเชิญให้แต่ละหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลเข้าร่วมจัดทำ เพื่อให้มีการนำข้อมูลจากหน่วยงานส่วนกลางและภูมิภาคมาบูรณาการ และสามารถทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของฐานข้อมูลในอนาคต
2.	ควรพิจารณาทบทวนแผนหลักการจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบและการให้การสนับสนุนงบประมาณ แผนงานที่ผ่านมาจากส่วนกลางว่ามีผลดี และผลเสียหรือไม่ อย่างไร
3.	ระเบียบวิธีวิจัย ควรมุ่งเน้นรูปแบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะหน่วยงาน อปท. อบต. ในพื้นที่รอบทะเลสาบสงขลา
4.	การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนบริเวณทะเลสาบ: ศึกษากรณีในลุ่มน้ำทะเลสาบ ปัญหาและอุปสรรค การบริหารจัดการทะเลสาบสงขลาที่ผ่านมา นโยบายและแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ผ่านมา
5.	วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และแนวทางในการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะกฎหมายที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปัจจุบัน)
6.	ความเชื่อมโยงกับโครงการย่อยอีก 2 โครงการฯ ภายใต้โครงการทะเลสาบที่ วช. ให้การสนับสนุน ดังนั้นงานทุกโครงการย่อยควรเชื่อมประสานไปสู่งานเดียวกันและต้องปรับการทำงานใหม่ โดยให้รู้ถึงความเปราะบางของทรัพยากรที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศคืออะไร และจะมีผลกระทบกับใคร จึงวางแผนศึกษาไปกับความเปราะบาง
โครงการย่อย 1	
1.	การออกแบบฐานข้อมูลก่อนข้างกระจายไปในหัวข้อต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้การใช้ฐานข้อมูลไม่ตรงประเด็นตามที่วัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้ ซึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่คาดว่าจะรุนแรงจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 7 ด้าน คือ

ลำดับ	เรื่อง
	(1) ด้านการลดลงของทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ (2) ด้านความไม่มั่นคงทางอาหาร (3) ด้านการกัดเซาะชายฝั่ง (4) ด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม (5) ด้านความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ (6) ด้านภัยพิบัติ (7) ด้านการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม
2.	ยังไม่มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
3.	เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับการวิจัยบริเวณทะเลสาบสงขลามีจำนวนมาก ผู้วิจัยควรค้นหาข้อมูลให้สมบูรณ์มากที่สุด เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่ดี ไว้ใช้อ้างอิงต่อไปได้
4.	ควรใช้โครงการย่อยที่ 1 เป็นฐานข้อมูลในการศึกษา
5.	การออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูลและพัฒนาฐานข้อมูล ควรมีการศึกษาความต้องการของ หน่วยงาน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค โดยเฉพาะ อบต. อบจ. โดยการออกแบบสอบถามที่มีการระบุตัวอย่างของ ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงาน เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถดำเนินการได้อย่าง ต่อเนื่อง และเป็นเจ้าของ web server ในอนาคต
6.	ควรมีการประสานงานเพื่อให้ อบจ. อบต. มอบหมายเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและ ประสานงานการรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เริ่มแรก โดยหาหนังสือขอรับทราบชื่อผู้ประสานงานจาก หน่วยงานทั้ง 3 จังหวัด นอกจากนี้ควรมีการรับฟังข้อคิดเห็น และเสนอแนะจากภาคประชาชน ใน การออกแบบโครงสร้างและการพัฒนาฐานข้อมูลภายใต้โครงการฯ
7.	เนื่องจากตอนนี้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร มีการใช้การประกันภัยโดยดัชนีภูมิอากาศ (Weather Index) เพื่อประกันผลผลิตทาง การเกษตร เช่น ข้าว ข้าวโพด ดังนั้น ควรเพิ่มข้อมูลสภาพภูมิอากาศ เช่น คุณภาพอากาศ ปริมาณน้ำ ฝน เข้าไปใน software ด้วยเพื่อให้ชุมชน/ชาวบ้านสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับตัวให้เข้ากับการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศด้วย
โครงการย่อย 2	
1.	การรวบรวมข้อมูลควรพิจารณาให้รอบด้านในทุกมิติของคำนิยาม “ธรรมาภิบาล” และจะต้อง พิจารณาการบริหารจัดการทุกระดับของหน่วยงาน ตลอดจนคณะผู้วิจัยควรให้ความสำคัญกับการเก็บ ข้อมูล จะต้องถูกต้อง แม่นยำ และสมบูรณ์
2.	ต้องเพิ่มระเบียบวิธีวิจัย เช่น การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลกับโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในระยะ 20-30 ปี ที่ผ่านมา

ลำดับ	เรื่อง
3.	ผู้วิจัยควรจัดทำรูปแบบ โครงสร้างสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา บทบาทในฐานะที่เป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่บูรณาการกับหน่วยงานทั้งส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค โดยหลักธรรมาภิบาล
4.	เนื่องจากที่ผ่านมามีการใช้งบประมาณจำนวนมากที่จะพัฒนาทะเลสาบสงขลา แต่ผลลัพธ์ที่ได้ไม่ชัดเจน ดังนั้น จึงต้องการเห็นการกระจายทั้งอำนาจและงบประมาณจากส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่น และเพื่อให้ความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น จึงควรยกประเด็นที่เคยมีการใช้งบประมาณ แล้วพิจารณาสิ่งที่ประชาชนได้รับเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานต่อไป
5.	งานวิจัยมีการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องทางทฤษฎี/หลักการทั่วไป กฎหมาย การเก็บข้อมูลภาคสนามเท่านั้น แต่ในบางเรื่องควรทบทวนในเชิงนโยบายได้เลย ซึ่งควรนำไปเพิ่มในระเบียบวิธีวิจัย เช่น การวิเคราะห์ธรรมาภิบาลกับโครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในระยะ 20-30 ปีที่ผ่านมา
โครงการย่อย 3	
1.	ผู้วิจัยควรเก็บข้อมูลต่างๆ ให้สมบูรณ์ด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และจะต้องหาแผนปรับตัวของชุมชนรวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้มีผลดีและเป็นรูปธรรมต่อไป อีกทั้งควรเน้นความเปราะบางของทรัพยากรที่ชัดเจน เพื่อศึกษาความเปราะบางของชุมชน
2.	ควรให้ความรู้แก่ชุมชน และหน่วยงานในท้องถิ่น ให้ความเข้าใจในเรื่องความเปราะบางและความเสี่ยงก่อนดำเนินการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นกลไกขับเคลื่อนหลักในการจัดทำแผนปรับตัว ที่กระบวนการมีส่วนร่วม โปร่งใส และสามารถติดตามและทบทวนอย่างต่อเนื่อง ตั้งอยู่บนฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ใส่ใจเรื่องความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมมาประกอบการพิจารณา และใส่ใจมิติความเท่าเทียมเสมอภาคระหว่างเพศ
3.	ผู้วิจัยควรศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศของพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และศึกษารวบรวมข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมา และเปรียบเทียบกับสถานการณ์ปัจจุบัน
4.	ผู้วิจัยควรศึกษาเพื่อจัดเตรียม “ยุทธศาสตร์การดำเนินการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ”
5.	ควรกำหนดอย่างเป็นรูปธรรมว่า ใครจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร รวมทั้งใช้ข้อมูลและกฎเกณฑ์จากขั้นตอนการเตรียมการ เพื่อกำหนดถึงประเด็นสำคัญต่างๆ ที่มีการจัดลำดับ และตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องจัดทำขึ้น
6.	ควรเสนอแนะงบประมาณที่ควรมีการจัดสรร ในการเตรียมความพร้อมการปรับตัว และสร้างความสามารถในการปรับตัว

ลำดับ	เรื่อง
7.	ควรจัดตั้งกลไกการประสานปฏิบัติการ มีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบให้ชัดเจน รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณให้ภาคประชาชน องค์กรประชาสังคมได้ร่วมคิดริเริ่มสร้างสรรค์การทำงาน การปรับตัวในประเด็น และภาคส่วนเศรษฐกิจที่มีศักยภาพเข้าร่วมในกิจกรรม
8.	ควรกำหนดระบบติดตามและประเมินผล เพื่อติดตามความก้าวหน้าและปฏิบัติการในการ ปรับตัวในพื้นที่ทะเลน้อย กฎเกณฑ์ที่ใช้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพการกำหนดช่วงระยะเวลาในการดำเนินงาน การจัดทำรายงานเผยแพร่ โดยให้ความสำคัญด้านการประสานความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ ในการ เข้าร่วมและปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามประเมินผล
9.	งานวิจัยควรเน้นการประเมินความเปราะบางของทรัพยากรที่ชัดเจนก่อนแล้วค่อยศึกษาความเปราะบางที่ชุมชนต่อไป
10.	ควรศึกษาการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ (Ramsar Site) จากอดีตไปสู่ปัจจุบัน รูปแบบการบริหารจัดการ ตลอดจนผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อความเปราะบางของพื้นที่ทะเลน้อย
11.	ควรใช้โครงการย่อยที่ 1 เป็นฐานข้อมูลในการศึกษา จากนั้นจึงค่อยประเมินความเปราะบาง โดยใช้หลักธรรมาภิบาลมาวิเคราะห์
12.	ผลลัพธ์ที่ได้ของการศึกษาควรมีคู่มือการประเมินความเปราะบางของพื้นที่ เพื่อนำมาประเมินความเปราะบางในอนาคตต่อไปได้
13.	ควรศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณโดยรอบทะเลน้อย ซึ่งสามารถขอข้อมูลได้จากกรมพัฒนาที่ดิน รวมทั้งประกาศ warning ให้กับเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นด้วย
14.	ควรแนบแบบสอบถามในการจัดประชุมสัมมนาด้วย

ทางคณะกรรมการพิจารณาได้มีการเสนอให้ทำจดหมายแจ้งไปยังกรมต่าง ๆ เพื่อขออนุญาตใช้ข้อมูล และให้มีการจัด workshop อธิบัติกรมต่าง ๆ ด้วย
การประชุมครั้งต่อไป จะแจ้งให้ทราบเมื่อกำหนดได้

เลิกประชุมเวลา 12.30 น.

(นางสาวเจตวรรณ กรุตรนิยม)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 15 ตุลาคม 2558 เวลา 13.30 – 16.00 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตากาโร
6. อ.วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
7. นายอุสมาน	หวังสนิ
8. Mr.Peter	Cookey
9. นางสาวธัสรา	โพธิพุกณะ
10. นายเอกชัย	อิสระทะ
11. นางสาวชุตินา	ทองไกรแก้ว
12. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
13. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 ติดตามความคืบหน้า

ทีมอาจารย์วิชัยได้นำเสนอความก้าวหน้าในโครงการย่อยที่ 3 ซึ่งจะจัดให้มีการจัดประชุม workshop ขึ้นในวันที่ 20 พฤศจิกายน 2558 โดยจะเป็นการนำเสนอผลวิเคราะห์โครงการของรัฐ โดยใช้กรอบธรรมาภิบาล เพื่อเปิดให้ผู้เข้าร่วมประชุมวิพากษ์ และให้ความคิดเห็น ในวันดังกล่าวจะมีการเชิญคุณกษิต ภิรมย์ และคุณบรรจง นะแส มาร่วมอภิปรายภายใต้หัวข้อ “กรอบวิเคราะห์ หลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” และภาคบ่ายจะเป็นการให้ข้อเสนอแนะวิจารณ์ผลงาน และสรุปงานวิจัย คาดว่าจะเชิญผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาจำนวน 50 คน สถานที่จัดและกำหนดการจะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

ทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย โครงการย่อยที่ 1 ได้นำเสนอเว็บไซต์ฐานข้อมูลที่ได้ Update ไว้ 1,500 กว่ารายการ (<http://slbkb.psu.ac.th>) สำหรับระบบการค้นหายังไม่สมบูรณ์ ได้มีการปรับปรุงอยู่ในขณะนี้ ทีมไหนต้องการข้อมูลเพิ่มเติมก็แจ้งมายังอาจารย์ศักดิ์ชัยได้ และในวันที่ 19 พฤศจิกายน 2558 ทางทีมอาจารย์ศักดิ์ชัยได้จัดสัมมนา “การใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม” ที่วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง รูปแบบจะเป็นการนำเสนอให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจเกี่ยวกับ

คลังข้อมูลให้มากขึ้น หรืออาจจะทำเป็นต้นแบบ เปิดฐานข้อมูลให้ดู แล้วให้ร่วมกันวิจารณ์หรือเสนอแนะความต้องการของผู้เข้าร่วมรับฟัง

โครงการย่อยที่ 4 ทีมอาจารย์นฤทธิ นำเสนอแบบสอบถามการประเมินความเปราะบางการสอบถามดังกล่าวจะเป็นการสัมภาษณ์ครัวเรือน โดยสุ่มการสัมภาษณ์เป็นบ้านเลขที่ แบบสอบถามจะถามทั้งหมด 400 ครอบครั้ว ทั้งนี้ได้ให้คณะผู้วิจัยร่วมกันวิจารณ์แบบประเมินดังกล่าวเพื่อนำไปปรับ และจะนำส่งให้กับคณะผู้วิจัยอีกครั้ง ที่ประชุมได้ร่วมกันวิพากษ์และให้ความเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามในเบื้องต้น

วาระที่ 2 การประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา และพัทลุง

อาจารย์ฉัตรไชย จะหารือกับคุณสุรัตน์ หัวหน้าฝ่ายแผน องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อีกครั้ง

วาระที่ 3 การประสานระดับกรมเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

ตามที่ทางคณะผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการพิจารณา รายงานความก้าวหน้าของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2558 ว่า เพื่อความยั่งยืนของคลังข้อมูล ควรจัดให้มีการประชุมระดับอธิบดีเจ้ากรมที่เกี่ยวข้องเป็นเจ้าของข้อมูล เพื่อจัดทำข้อตกลง (MOU) ให้ความเห็นชอบ ในการส่งมอบข้อมูลให้แก่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ตลอดไป ในการนี้ ทางคณะผู้วิจัยจะทำหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเพื่อจัดให้มีการประชุมระดับกรมขึ้น พร้อมทั้งร่างจดหมายเชิญอธิบดีส่งไปเพื่อให้ทาง วช. เชิญ ประชุมต่อไป

วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

กำหนดการส่งรายงานให้กับทาง วช. คือวันที่ 25 ธันวาคม 2558 ก่อนส่งให้กับทาง วช. แต่ละทีมต้องส่งรายงานให้ฝ่ายประสานงานตรวจสอบก่อน ในวันที่ 5 ธันวาคม 2558

การประชุมครั้งต่อไป จะแจ้งให้ทราบเมื่อกำหนดได้

เลิกประชุมเวลา 16.30 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 19 มกราคม 2559 เวลา 09.00 – 11.00 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤที	ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ
6. อ.วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
7. คุณพิริยต์ม	วรรณพฤกษ์
8. นายอุสมาน	หวังสนิ
9. นางสาวธัสรา	โพธิพุกณะ
10. นายเอกชัย	อิสระทะ
11. นางสาวชุตินา	ทองไกรแก้ว
12. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
13. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

วาระที่ 1 ตรวจสอบ Output ของแผนงานตลอดโครงการ

อาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งในที่ประชุมโดยแจกเอกสารตาราง 1-3 ขั้นตอนในการดำเนินงานทั้งโครงการ โดยให้แต่ละทีมย่อยตรวจสอบ Output ที่เขียนไว้ในข้อเสนอโครงการ และทบทวนผลผลิตอีกครั้ง เช่น มีโปรแกรมของโครงการย่อยที่ 1 มีการประชุม จำนวนครั้งที่จัด ดำเนินการอะไรไปบ้างแล้วและส่วนไหนที่จะดำเนินการต่อไป ให้แต่ละทีมเขียนลงในเอกสารที่แจกและส่งกลับมายังส่วนกลางเพื่อจะได้ปรับขั้นตอนการดำเนินงานให้ตรงกัน ซึ่งในขณะประชุมแต่ละโครงการย่อยได้ตรวจสอบความถูกต้อง และส่งกลับให้กับส่วนกลางแล้ว

ทีมโครงการย่อยที่ 3 คุณอุสมาน ได้แจ้งในที่ประชุมเกี่ยวกับการดำเนินงานช้ากว่าในกำหนดการ เนื่องจากทางทีมผู้วิจัยต้องการจะนำข้อมูลที่ได้นมา นำกลับไปคุยกับชาวบ้านอีกครั้งในเรื่อง แนวทางรูปแบบ และข้อเสนอร่วมกับท้องถิ่น สำหรับการประชุมที่ผ่านมามีการรายงานในครั้งที่ 1 ไปแล้วให้เขียนในรายงานครั้งที่ 2 ว่า “มีการประชุมแล้ว ซึ่งสรุปรายงานได้อยู่ในรายงานครั้งที่ 1”

ปฏิทินการจัดประชุม/สัมมนาของแต่ละโครงการย่อยนั้น สำหรับปฏิทินที่ขอมานั้นก็เพื่อทางส่วนกลางจะได้เชิญ ดร.มณฑิพย์ และ อาจารย์สนธิ เข้าร่วมด้วยในกิจกรรมของแต่ละโครงการย่อยด้วย

ในเดือนมกราคมนี้ ทางโครงการย่อยที่ 1 แจ้งวันจัดสัมมนา คือวันที่ 26 มกราคม 2559 เวลา 09.00 – 13.00 น. ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และโครงการย่อยที่ 2 แจ้งวันจัดสัมมนา คือ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559 รายละเอียด เวลา สถานที่ ทางโครงการย่อยที่ 2 จะแจ้งให้ทราบอีกครั้งในภายหลัง

วาระที่ 2 กำหนดการส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

ในที่ประชุมโดยอาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งกำหนดการส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ซึ่งดูตามสัญญาที่ทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ส่งให้นั้น วันที่ส่งร่างรายงานคือวันที่ 24 เมษายน 2559 โดยจะขอความเห็นในที่ประชุม ขอให้ส่งรายงานฉบับสมบูรณ์มาให้ส่วนกลางตรวจสอบก่อนที่จะทำต้นฉบับส่งร้านก่อน 1 เดือน ที่จะส่งให้กับทาง วช. ทุกโครงการส่งภายในวันที่ 15 มีนาคม 2559 ด้วยเหตุผลที่ว่า ที่ผ่านมารายงานความก้าวหน้าดำเนินการช้ากว่าที่กำหนดส่ง เพราะต้องมีการอ่านตรวจสอบความถูกต้อง และทวนข้อมูลกับผู้เขียนข้อมูลแต่ละท่าน แต่ละโครงการ ซึ่งใช้ระยะเวลาในการตรวจสอบ ดังนั้นเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการทวนข้อมูลจึงขอให้ส่งรายงานมายังส่วนกลางก่อน ในที่ประชุมมีมติเห็นชอบการส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ก่อน 1 เดือน

วาระที่ 3 รูปแบบการเขียนรายงาน

ในที่ประชุมโดยอาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนรายงาน โดยให้ดูรายละเอียด การเขียนรายงานตามเอกสารที่แจก ผนวก 4 ที่แนบมากับสัญญาในหน้า 5 แบบการเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (สำหรับแผนงานวิจัย) โดยในส่วนของแผนงานหลักให้ดู ก. ส่วนประกอบตอนต้น ส่วนของโครงการย่อยให้ดูในหน้า 7 ก. ส่วนประกอบตอนต้น และ ข. ส่วนประกอบเนื้อเรื่อง ของแต่ละโครงการย่อย โดยทุกโครงการย่อยรวมถึงแผนงานหลักจะต้องเขียนบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จำนวนละ 1 หน้ากระดาษ A4 สารบัญประกอบด้วย สารบัญเรื่อง สารบัญตาราง และสารบัญภาพ ในส่วนแผนงานวิจัยหลักเน้นรายละเอียดความเชื่อมโยงระหว่างโครงการวิจัยย่อยทั้ง 3 โครงการ เขียนอธิบายให้มีความสัมพันธ์กัน รายงานแบ่งออกมาเป็น 4 เล่ม

สำหรับรายงานสรุปผู้บริหารให้ดูแบบการเขียนหน้า 9 รายงานสรุปผู้บริหารไม่เกิน 5 หน้ากระดาษ และจัดทำแยกเล่มจากเล่มรายงานฉบับสมบูรณ์ จะสอบถามทาง วช. อีกครั้งในเรื่องของรายละเอียดการเขียนรายงาน ซึ่งแบบฟอร์มที่ให้มามีความซ้ำซ้อน ขอให้ส่งร่างรายงานสรุปผู้บริหารในวันที่ 15 มีนาคม 2559 ด้วยเช่นกัน

ในที่ประชุมได้มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับการทำรายงานสรุปผู้บริหารว่าจะให้ทำเป็นเล่มแยกแต่ละโครงการหรือ 4 โครงการเข้าเล่มพร้อมกัน จะสอบถามทาง วช. อีกครั้ง

วาระที่ 4 แจ้งทีมงานเตรียมการนำเสนอรายงานครั้งที่ 2

จากการที่ได้นำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2559 ให้กับทาง วช. ไปเรียบร้อยแล้ว นั้น ได้สอบทางไปทาง วช. เกี่ยวกับเรื่องการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 ให้กับคณะกรรมการ ทาง วช. ได้แจ้งกลับมาว่าอาจจะไม่มีการนำเสนอหรือหากมีก็คงเป็นต้นเดือนมีนาคม ซึ่งจะแจ้งกลับมาอีกครั้ง

วาระที่ 5 ที่ปรึกษาโครงการวิจัย (คุณ Bob และ คุณเรวดี)

อาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งเกี่ยวกับที่ปรึกษา คือ คุณ Bob และ คุณเรวดี โดยทั้งสองท่านเกี่ยวข้องกับ ทีมโครงการย่อยที่ 3 ได้สอบถาม อาจารย์ณฤทธิ์ ว่าจะให้ทั้งสองท่านลงมา หรือทางทีมงานจะขึ้นไปหา อาจารย์ณฤทธิ์ ได้เสนอว่าให้ลงมาโดยจะจัดการประชุมที่ทะเลน้อย แต่ต้องเช็ควันของทั้งสองท่านก่อนจึงจะ กำหนดได้ ให้ทั้งสองท่านเข้าร่วมกิจกรรมของทางผู้วิจัยก่อน แล้วทางผู้วิจัยจะได้ไปเข้าร่วมกิจกรรมที่สวน สิรินคร การติดต่อทั้งสองท่าน อาจารย์ฉัตรไชย รับประสาน

วาระที่ 6 แจ้งเรื่องนัดเจอทีมบริหารระดับจังหวัด พัทลุง นครศรีธรรมราช และ สงขลา

ในที่ประชุม โดยอาจารย์ฉัตรไชย ได้หารือเรื่องการนัดประชุมทีมบริหารระดับจังหวัด โดยจะไป ประชุมที่ อบจ. แต่ละจังหวัด สำหรับ อบจ. สงขลา จะนัดคุยกับ คุณสุรัตน์ ซึ่งท่านนายก อบจ. ได้มอบหมายให้ ดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ

อาจารย์วิชัย เสนอให้เชิญคุณเทิดเกียรติ พร้อมทั้งเชิญนายก อบจ. เข้าร่วมประชุมด้วย การนัดหมาย ทั้ง 3 ท่าน ทีมผู้วิจัยส่วนกลางจะเป็นผู้ประสานนัดประชุม และจะแจ้งทราบอีกครั้ง

สำหรับ อบจ. พัทลุง อาจารย์ณฤทธิ์ ได้เสนอผู้ประชุม คือ คุณเกลียม พูลสง ที่ปรึกษานายกนายก อบจ. พัทลุง นายก อบจ. และ ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง (ทสจ.) ให้นำนัดผ่านคุณศานี ทิพย์ทะเบียนการ คุณณฤทธิ์รับให้คุณอุสมานประสานติดต่อ ในการนัดประชุมจะเริ่มนัดใน เดือนกุมภาพันธ์

อาจารย์วิชัย เสนอให้ร่างเป็นข้อเสนอให้กับทาง อบจ. ในกรณีขอความร่วมมือ

วาระที่ 7 แจ้งเรื่องหลักฐานการประชุมแต่ละครั้งของโครงการย่อย

จากการที่ทีมแผนงานวิจัยหลักได้ตรวจสอบรายงานความก้าวหน้าที่ผ่านมาของแต่ละโครงการย่อย นั้น พบว่ามีการอ้างถึงการประชุม แต่ไม่ได้นำรายงานสรุปผลการประชุมดังกล่าวใส่ในภาคผนวก จึงขอให้ เน้นเรื่องหลักฐานต่างๆ ที่ดำเนินการหากมีการประชุมต้องมีสรุปการประชุม มีรูปถ่าย มีลายเซ็นของผู้เข้าร่วม และเอกสารการแจกในที่ประชุม ด้วยทุกครั้ง หลักฐานต่างๆ เหล่านี้ ให้แต่ละทีม SCAN และจัดทำเป็น รูปแบบไฟล์ PDF ไรท์ใส่แผ่น CD ไว้ด้วย เมื่อครบครบขั้นตอนการดำเนินงาน ให้ส่งมายังทีมแผนงานวิจัย หลักเพื่อจะได้ดำเนินการรวบรวมส่งต่อไปให้กับทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ต่อไป

วาระที่ 8 แจ้งการนัดประชุมครั้งต่อไปก่อนส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

ในที่ประชุม เห็นควรว่า ก่อนส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ให้กับทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) นั้น ควรมีการนัดประชุมเพื่อตรวจสอบรายงานกันอีก ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้นัดอีกครั้งในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. โดยคุณจุฑารัตน์ จะส่งอีเมลแจ้งเชิญประชุมอีกครั้ง

วาระที่ 9 เรื่องอื่นๆ

จากรายงานความก้าวหน้าที่ส่งไป อาจารย์วิวัฒน์ ยังอ่านเจอที่ผิดและข้อมูลยังไม่ถูกต้อง ซึ่งสามารถปรับแก้ในรอบหน้านี้ได้ อาจารย์วิวัฒน์ จึงได้เสนอขออนุญาตคุยแต่ละทีม เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และปรับเพิ่มแก้ไขเนื้อหารายงานเพื่อเป็นร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อไป โดยในวันพฤหัสบดีที่ 28 มกราคม 2559 เริ่มด้วยทีมโครงการย่อยที่ 2 โดยมีคุณเอกชัย คุณชุตินา และ คุณนพรัตน์ เข้าร่วมในเวลา 09.00 – 12.00 น. และ ทีมโครงการย่อยที่ 3 โดยมีอาจารย์นฤทธิ และคุณอุสมาน เข้าร่วมในเวลา 13.00 – 16.30 น. ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม ส่วนทีมโครงการย่อยที่ 1 จะแจ้งนัดอีกครั้ง

สำหรับรายงานสรุปที่ให้โครงการย่อยทำสรุป 2 หน้า เพื่อจะนำไปคุยกับทาง อบจ. ขณะนี้ได้ครบทั้ง 3 โครงการแล้ว จะส่งให้อาจารย์วิวัฒน์ อ่านตรวจความถูกต้องต่อไป

การประชุมครั้งต่อไป วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม

เลิกประชุมเวลา 11.00 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ
6. นายอุสมาน	หวังสนิ
7. นางสาวธรรษา	โพธิพุกกณะ
8. นายเอกชัย	อิสระทะ
9. นางสาวชุตินา	ทองไกรแก้ว
10. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
11. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์
12. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 09.00 น.

วาระที่ 1 แจ้งเรื่องการนัดกับทีมบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

(นายก อบจ. คุณสุรัตน์ และคุณเชิดเกียรติ)

ประธานที่ประชุม อ.ฉัตรไชย ได้แจ้งเรื่องการนัดทีมบริหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาได้นัดกับ นายก อบจ. นายนิพนธ์ บุญญามณี ผอ. กองผังเมือง คุณสุรัตน์ ภัทรภูติ และที่ปรึกษา คุณเชิดเกียรติ เมธีลักษณ์ ไว้ คือวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 09.00 -11.30 น. แต่เนื่องจากทางทีมผู้วิจัยติดภารกิจด่วน จึงได้แจ้งเลื่อนวันดังกล่าวและกำลังดำเนินการประสานวันประชุมใหม่กันอีกครั้ง โดยมอบหมายให้คุณจุฑารัตน์ เป็นผู้ประสานต่อไป และจะแจ้งให้กับทีมผู้ร่วมวิจัยทราบอีกครั้ง

วาระที่ 2 การบูรณาการโครงการย่อยทั้ง 3 โครงการ

ตามที่คณะกรรมการพิจารณาได้มีการสอบถามอยู่บ่อยๆ ในเรื่องของการบูรณาการโครงการย่อยทั้ง 3 โครงการ อาจารย์ศักดิ์ชัย ได้นำเสนอว่า ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ของทีมอาจารย์วิชัย และ อาจารย์นฤทธิ์ ให้ส่งข้อมูลแต่ละทีมที่มีให้ทีม อาจารย์ศักดิ์ชัย เพื่อจะได้นำข้อมูลของแต่ละโครงการย่อยมาเก็บไว้ในคลังข้อมูล ทีมไหน จะดูข้อมูลส่วนไหนก็สามารถเข้าดูได้ และหากกรรมการสอบถามเกี่ยวกับการบูรณาการทั้ง 3 โครงการ ก็จะได้เปิดให้ดู ข้อมูลที่รวมกันอยู่และแต่ละทีมนำไปบูรณาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทีมนั้นๆ

วาระที่ 3 ความก้าวหน้าการจัดเตรียมรายงาน

การเตรียมการจัดทำร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ในที่ประชุมได้มีการกำหนดให้ส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ให้อาจารย์วิวัฒน์ Edit โดยขอให้ส่งรายงานดังกล่าวภายในวันที่ 15 มีนาคม 2559 เพื่อจะได้มีเวลาในการปรับแก้

วาระที่ 4 การได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลของรายงาน (Output-Outcome)

การได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลของรายงาน (Output) ตามที่แต่ละทีมผู้วิจัยได้เขียนสัญญาไว้ในข้อเสนอโครงการ ในการจัดประชุมแต่ละครั้ง จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม หรือการจัดทำแบบประเมิน จะต้องทำตามที่เขียนสัญญาไว้เพราะทาง วช. จะมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจเช็คค่าทางทีมผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมต่างๆ ครบตามที่เขียนไว้ในข้อเสนอโครงการหรือไม่

วาระที่ 5 แจ้งรูปแบบรายงานเพิ่มเติม

ในที่ประชุมโดยอาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนรายงานเพิ่มเติม โดยให้ดูรายละเอียด การเขียนรายงานตามเอกสารที่แจก แบบการเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ (สำหรับแผนงานวิจัย) โดยในส่วนของแผนงานหลักให้ดู ก. ส่วนประกอบตอนต้น ส่วนของโครงการย่อยให้ดู ข. ส่วนประกอบเนื้อเรื่อง ของแต่ละโครงการย่อย โดยทุกโครงการย่อยรวมถึงแผนงานหลักจะต้องเขียนบทคัดย่อภาษาไทย และภาษาอังกฤษ จำนวนละ 1 หน้า กระดาษ A4 สารบัญประกอบด้วย สารบัญเรื่อง สารบัญตาราง และสารบัญภาพ

ขอให้ส่งรายงานมาให้ทางส่วนกลางภายในวันที่ 15 มีนาคม 2559 หรือทีมไหนพร้อมส่งก่อนกำหนดสามารถส่งมาได้ เพื่อทางส่วนกลางจะได้ส่งรายงานให้กับอาจารย์วิวัฒน์ Edit รายงานต่อไป และจะได้ตรวจสอบรูปแบบรายงานที่มีปัญหาระหว่างการส่งรายงานกันด้วย

วาระที่ 6 การนำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 กับทาง วช.

ในที่ประชุม โดยอาจารย์ฉัตรไชย แจ้งเรื่องของการนำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้แจ้งเรื่องการนำเสนอ โดยให้ทีมงานนำเสนอในวันจันทร์ที่ 7 มีนาคม 2559 ให้ทีมงานพร้อมกันในเวลา 14.00 น. และเข้าร่วมนำเสนอเวลา 15.00 -15.40 น. ณ ห้องประชุมกองบริหารแผนและงบประมาณการวิจัย ชั้น 2 อาคาร วช. 4 สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ทั้งนี้ในที่ประชุม ขอให้แต่ละทีมจัดทำ PowerPoint นำเสนอทีมละไม่เกิน 10 นาที และขอให้ส่ง PowerPoint แต่ละทีมมายังส่วนกลางเพื่อรวบรวมทั้ง 4 ทีม จะได้สะดวกในทางเทคนิค การนำเสนอแต่ละทีมให้นำเสนอในส่วนของตนเอง ขอให้ส่งมาภายในวันที่ 20 มีนาคม 2559

วาระที่ 7 แจ้งวันการจัดประชุมของทีมโครงการย่อย

แจ้งการจัดโครงการเสวนาวิชาการชุมชนที่อาจารย์วิชัยหัวข้อ “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” โดยจัดที่ห้องประชุม 210 สำนักงานอธิการบดี มอ. หาดใหญ่ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559 และทีมอาจารย์ณฤทธิ จัดประชุมในวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559 รายละเอียดคุณอุสมานจะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

ทางทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย ได้แจ้งในที่ประชุมว่าจะมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การใช้งานคลังข้อมูลน้ำทะเลสาบสงขลา” ในวันที่ 2 มีนาคม 2559 จัด ณ ห้องแคทลียา ชั้น 3 สยามนครินทร์คอมเพล็กซ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องเพชรสุกานต์ 1 โรงแรมชัยคณาธานี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

วาระที่ 8 เรื่องอื่นๆ

จากการที่ได้นำเสนอรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 1 อาจารย์เปี่ยมศักดิ์ ซึ่งเป็นกรรมการพิจารณา รายงานได้ เสนอให้เชิญอาจารย์ มทร. เข้าร่วมประชุมด้วย ซึ่งทางทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย ได้ทำจดหมายเชิญทุกครั้งที่จัดประชุม แต่ก็ไม่มีอาจารย์จาก มทร. ตอรับเข้าร่วม คุณธัศรา จะส่งรายชื่ออาจารย์ของ มทร. มาให้ เป็นหลักฐานอีกครั้ง ว่าทางทีมผู้วิจัยได้เชิญทาง มทร. ทุกครั้ง สาเหตุอาจจะทาง มทร. มีความสนใจในเรื่องของสถาปัตยกรรม และผังเมืองสงขลามากกว่า

นัดอาจารย์สนธิ และคุณกษิต คุยเกี่ยวกับองค์กโรอิสระและพื้นที่พิเศษ อาจารย์วิชัย จะเป็นผู้ นัดคุณกษิต ในวันที่ 7 มีนาคม 2559 และจะแจ้งอีกครั้ง ส่วนอาจารย์สนธิจะเช็คทางกองการเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยก่อนจะนัด และจะแจ้งให้ทราบอีกครั้ง

ทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย ได้นำเสนอเว็บไซต์คลังข้อมูล โดยให้เข้าตามลิงค์ slbkb.psu.ac.th

การประชุมครั้งต่อไป วันที่ 17 มีนาคม 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 18 มีนาคม พ.ศ. 2559 เวลา 09.30 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุม E 206 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตน์ไชย
2. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
3. ดร.นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ
4. นายอุสมาน	หวังสนิ
5. นางสาวธัสรา	โพธิพุกกณะ
6. นายเอกชัย	อิสระทะ
7. นางสาวชุตินา	ทองไกรแก้ว
8. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
9. น.ส.เจตวรรณ	กรุตรนิยม
10. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์
11. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 09.30 น.

โดย รศ.ดร. ฉัตรไชย รัตน์ไชย

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุม

1. แจ้งสรุปข้อเสนอแนะผลการประชุมพิจารณารายงานความก้าวหน้าของการวิจัย ครั้งที่ 2 กับ วช. เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2559 ให้ที่ประชุมฟัง และผลการดำเนินการแต่ละทีม (Sheet สรุปผล)
2. ประเด็นความก้าวหน้าของร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

ทีม อ.นฤทธิ์ จะมีการเพิ่มยุทธศาสตร์ท้องถิ่นกับชุมชน ซึ่งเป็นแผนของ อบต. เข้าไปในรายงาน และจะมีการบรรจุแผนของ ตำบลพนาสูงกับตำบลทะเลน้อยเข้าไปในยุทธศาสตร์ รวมถึงจะมีคณะกรรมการติดตามการดำเนินงาน

ทีม อ.วิชัย จะมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ กรอบธรรมาภิบาล กฎหมาย งานวิจัยของต่างประเทศ ผลงานวิจัย ฯลฯ

3. ประเด็นเพิ่มเติม

- กำหนดส่งรายงานฉบับแก้ไขจาก comment ของ วช. ภายในสิ้นเดือนมีนาคม 2559
- (โครงการย่อยที่ 2) ตาม อ.สนิทอีกครั้ง เกี่ยวกับคำถามประเด็นเรื่องการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ภายใต้หลักของโครงการทะเลสาบสงขลา
- ผาก อ.ศักดิ์ชัย เรื่องการหาที่ดินที่เสียไป ในกรณีน้ำเค็มสูงขึ้น
- การหางบประมาณสำหรับการจัดการฐานข้อมูล

- ทางหอสมุดคุณหญิงหลงฯ สนใจในงานการทำระบบ DSpace เวอร์ชันใหม่ที่ทางทีม อ.ศักดิ์ชัย กำลังทำ โดยติดต่อจะมาศึกษาดูงานในวันที่ 23 มีนาคมนี้
- การเตรียมประเด็นเพิ่มเติมสำหรับนัดคุยกับนายก อบจ.สงขลา ในวันที่ 21 มีนาคม

การประชุมครั้งต่อไป วันที่ 17 มีนาคม 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น. ห้อง E206 ชั้น 2
คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม

เลิกประชุมเวลา 11.00 น.

(นางสาวเจตวรรณ กรุตรนิยม)

ผู้จดยางานการประชุม

รายงานการประชุม Stakeholder

วันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.35 – 14.30 น.

ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายนิพนธ์	บุญญามณี	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา
2. นายสุรัตน์	ภัทรภุติ	ผอ.กองผังเมือง อบจ. สงขลา
3. นายวิโรจน์	ทีพกะวาสน์	ผู้เชี่ยวชาญด้านบุคลากร อบจ. สงขลา
4. นางฐิตินาฏ	แสงเดช	เจ้าพนักงานธุรการ อบจ. สงขลา
5. นางอุมาภรณ์	ชียาพันธ์	นักวิเคราะห์นโยบาย อบจ. สงขลา
6. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.
7. ดร.มณฑิพย์	ศรีรัตนา ทาบุกานอน	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
8. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ	สภากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
9. นางสาวณภัส	กังวานตระกูล	South GIST
10. นางสาวธัสรา	โพธิพุกกะณะ	South GIST
11. นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา มอ.
12. นายเอกชัย	อิสระทะ	สถาบันสันติศึกษา มอ.
13. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.
14. นางสาวเจตวรรณ	กรุดรนิยม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.
15. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.

เปิดการประชุม โดย ดร.มณฑิพย์ ศรีรัตนา ทาบุกานอน เวลา 13.35 น.

นำเสนอเกี่ยวกับกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเห็นภาพชัดว่าตอนนี้ต้องมีการฟื้นฟู และพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน และอีกทะเลสาบคือ ทะเลสาบที่จังหวัดพะเยา ซึ่งก็มีลักษณะคล้ายกับทะเลสาบสงขลา เริ่มมีปัญหา ซึ่งเป็นสาเหตุที่ ท่านชวน ท่านจรินทร์ คุณหญิงกัลยา และท่านกษิต ลงมา ตรงนี้ควรมีการบริหารจัดการที่ดี และมีคณะกรรมการระดับย่อยดูแลทะเลสาบ เป็นสาเหตุที่ได้ศึกษาวิจัย และได้เงินจากสภาวิจัยมาทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงได้มอบให้ ทาง มอ. ศึกษาวิจัย โดย อ. วิชัย ทำเกี่ยวกับเรื่องโครงสร้างองค์กร อ.นฤทธิ ทำเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการปรับตัว และอาจารย์ศักดิ์ชัยดูแล เกี่ยวกับฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทะเลสาบ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พยายามเอาประเด็นสำคัญว่า รูปแบบการบริหารจัดการควรทำอย่างไร เช่น อบจ. พัทลุง ตอนนี้พบว่า แรมซาไซด์ ในทะเลน้อย ตอนนี้มีปัญหา คนเข้าไปบุกรุก พัฒนาพื้นที่ที่ไม่ควรทำ หากปล่อยให้ในอนาคต แรมซาไซด์ก็จะหมดสภาพ อยากจะให้ อบจ. สงขลา เป็นผู้นำ การบริหารจัดการทั้ง 3 อบจ. ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดอยู่รอบทะเลสาบ จะมีการร่วมกันประสานงานจัดตั้งองค์กรกลางขึ้นมาเพื่อบประมาณจะได้ลงมาในพื้นที่

อยากจะรับฟังความเห็นมุมมองของท่านนายก อบจ. สงขลา ว่าในส่วนของ อบจ. มีแนวคิดที่จะมีการฟื้นฟูทะเลสาบร่วมกันอย่างไรกับส่วนกลาง และร่วมกันอย่างไรกับ อบจ. อีก 2 อบจ. คือ อบจ. พัทลุง และ อบจ. นครศรีธรรมราช

ท่าน นายก อบจ. สงขลา มีความเห็นว่า

ในส่วนของ อบจ. ผู้บริหารท้องถิ่นทั้ง 3 คน (นายก อบจ. สงขลา นายก อบจ. พัทลุง และ นครศรีธรรมราช) มีการพูดคุยกันและเข้าใจเบื้องต้นต่อปัญหาของกลุ่มน้ำทะเลสาบบ้างแล้ว การตั้งองค์กรร่วมกันในขณะนั้นยังห่างไกล แต่เมื่อเดือนพฤษภาคม ปีที่แล้ว (2558) ได้มีประกาศจากคณะกรรมการให้มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นทำงาน ในเรื่องของ การคาบเกี่ยวพื้นที่กัน ระหว่าง อบจ. กับ อปท. หรือ อบจ. ทำร่วมกันได้ใช้งบประมาณร่วมกันได้ แต่ในเรื่องของความชัดเจนในภารกิจการอนุรักษ์ ยังไม่ชัดเจน หากแต่ คณะวิจัยชุดนี้ได้วิจัยแล้วเห็นว่า ท้องถิ่นควรเข้ามาจับบทบาท แล้วเชิญมาหารือกันทั้ง 3 ท้องถิ่น ได้ หลังจากไปศึกษามาแล้ว และมารับฟังความคิดเห็นของทั้ง 3 องค์กร สำหรับจังหวัดนครศรีธรรมราชจะมีปัญหาตรงที่ ผู้บริหารท้องถิ่นไม่มี ตอนนี้ปลัดมารักษาราชการแทน นายก อบจ. ซึ่งในเชิงนโยบายปลัดไม่กล้าที่จะกำหนด ในส่วนของทะเลสาบสงขลาที่เกี่ยวข้องมากคือ จังหวัดสงขลา และจังหวัดพัทลุง จังหวัดนครศรีธรรมราชจะเกี่ยวข้องในส่วนของพรุควนเคร็งเท่านั้น

การจัดการของทั้ง 2 จังหวัด คือ จังหวัดสงขลาและพัทลุง ต้องมีองค์กร แต่มีปัญหาเกี่ยวกับ คณะกรรมการกลุ่มน้ำทะเลสาบยังไม่มี การยกเลิก หน่วยงานอื่นจะมาทำต่อก็ทำอะไรต่อไม่ได้

อาจารย์วิจัย เสนอว่า ขณะนี้ได้เสนอในงานวิจัยให้ท้องถิ่นเป็นหลัก พยายามให้แก้กรรมกรรลุ่มน้ำย่อยของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ให้นายก อบจ. นั่งเป็นประธาน เหตุผลเพราะ ควรจัดทำตามเจตนารมณ์ ของรัฐธรรมนูญ ตาม พรบ. กฎหมายท้องถิ่นด้วย กำหนดให้ต้องดูแลอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งจะยึดหลักของการกระจายอำนาจ โดยเอาคนที่อยู่ใกล้ปัญหา น่าจะมีประสิทธิภาพสูงสุด การมีส่วนร่วมประชาชนดีกว่า คิดว่าจะแก้ในคณะกรรมการกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ให้นายก อบจ. 3 จังหวัด เลือกมา 1 คน เป็นประธาน แต่ต้องมีหน่วยงานรับผิดชอบ ก็คือ มีสำนักงานพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อาจจะทำทั้ง 2 ก็ได้คือ พัทลุง และสงขลา ส่วนทางมหาวิทยาลัยจะช่วยในส่วนของฐานข้อมูล ต่อไปหาก อบจ. เห็นว่าบริหารแบบสถาบัน เป็นองค์กรเหมือนอย่างหลายประเทศทำ ก็อาจจะพัฒนาต่อไป แต่ขั้นแรกต้องชี้ให้เห็นว่าเราบริหารได้ ซึ่งตอนนี้คงเตรียมทั้งกำลังคนและงบประมาณ ระดับเดียวกันที่มีคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ส่วนกลางดูแล หากมีงบประมาณปีละ 200 ล้านบาท แล้วเราบริหารให้มีประสิทธิภาพ การแก้ปัญหาโพงพาง โทมสเตย์ ถือว่านี่คือการปฏิรูปท้องถิ่น

นายก อบจ. มีความเห็นว่า ความต่อเนื่องของการบริหารจัดการ เป็นเรื่องจำเป็น เห็นด้วยที่จะให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม แต่กลไกการบังคับใช้กฎหมายควรเป็นรูปธรรม ในส่วนของการจำแนกเครื่องมือทางการประมงใหม่ โพงพาง อยู่ในการดูแลของกรมประมง ส่วนโทมสเตย์ อยู่ในการดูแลของกรมเจ้าท่า อีกโครงการที่ท่านนายกทำอยู่ คือการใช้รถแบคโฮไปขุดร่องน้ำตื้นให้กับชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านเดินเรือได้สะดวกขึ้น โดยตอนนี้กำลังทำการขุดลอกอยู่แถบคาบสมุทรสทิงพระ ซึ่งได้รับการตอบรับและร่วมมือเป็นอย่างดีจากชาวบ้าน สำหรับแผนในปี 2559-2565 จะทำการขุดเชื่อมเส้นทางน้ำที่คลองหนัง เพื่อแก้ปัญหาหน้า

ท้วมและความแห้งแล้ง ทำอย่างไรให้ทะเลสาบสงขลาผูกพันกับประชาสังคมผูกพันกับคนในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้งหมด

อาจารย์วิชัย กล่าวว่า เป็นตัวอย่างที่ดี ท่านนายกทำร่วมกับชาวบ้าน พอจัดระเบียบดี ต่อไปก็จะ เป็นระเบียบขึ้น อาจารย์วิชัย ได้เสนอว่า ใช้ช่องทางของกรมการพัฒนาลุ่มน้ำ ท่านนายกเห็นด้วย แต่ต้องมี หน่วยงานประสานงานความรับผิดชอบ ท้องถิ่นจะไปได้ต้องมีกรโอน 3 อย่าง คือ โอนงาน โอนงบประมาณ และโอนคน เพื่อให้เกิดการร่วมมือระหว่างทั้ง 3 จังหวัด นายก อบจ. รับที่จะประสานกับ นายก อบจ. พัทลุง และได้มอบหมาย ผู้อำนวยการกองผังเมือง (คุณสุรัตน์ ภัทรภูติ) รับผิดชอบประสานต่อ นัดให้มาคุยกันอีกครั้ง และเชิญชาวบ้านรอบลุ่มน้ำเข้าร่วมด้วย โดยให้ทีมอาจารย์ มอ. สรุปลงให้ฟังแนวทางเป็นอย่างไร จัดเป็นรูปแบบการสัมมนาเชิงกลุ่มย่อยจัดทั้งวัน โดยภาคบ่ายรับฟังความคิดเห็น ในภาคี่ลุ่มน้ำจะแก้ปัญห ทะเลสาบสงขลาอย่างไร จัดครั้งนี้ท่านนายก อบจ. สงขลา รับเป็นเจ้าภาพ ทางคณะผู้วิจัยเช็ควันและแจ้ง กลับมายังคุณสุรัตน์

เลิกประชุมเวลา 14.30 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จตรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 8 เมษายน 2559 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ดร.นฤที	ดวงสุวรรณ
3. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ
4. อ.วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
5. นายอุสมาน	หวังสนิ
6. นางสาวธัสรา	โพธิ์พุกกณะ
7. นางสาวเจตวรรณ	กรุดรนิยม
8. นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ
9. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์
10. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 09.30 น.

วาระที่ 1 ติดตามความก้าวหน้าของรายงาน

อาจารย์ฉัตรไชย นำเสนอ ร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ของทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย และได้แนะนำวิธีการเขียนการอ้างอิงเว็บไซต์ในรายงานด้วย เพราะโดยทั่วไปการอ้างอิงเว็บไซต์จะต้องเขียนว่าเข้าถึงเมื่อไรด้วย ในส่วนรายงานทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย ที่ส่งมาส่วนกลางได้จัดรูปแบบรายงานพร้อมพิมพ์และส่งให้กับอาจารย์วิวัฒน์ Edit ไปแล้วนั้น ซึ่งเนื้อหาที่มีการปรับแก้ไปบ้าง โดยคุณจุฑารัตน์ ได้ปรับแก้ไปแล้ว และจะพิมพ์เหมือนต้นฉบับส่งกลับให้กับทางทีมอาจารย์ศักดิ์ชัย เพื่อตรวจสอบอีกครั้งโดยจะส่งให้ในวันจันทร์ที่ 11 เมษายน 2559 สำหรับหัวข้อการติดตั้งระบบ DSpace ของอาจารย์ศักดิ์ชัย ที่ประชุมได้เสนอว่า เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ควรเพิ่มโฟลชาร์ทโปรแกรมด้วย และสำหรับรูปบรรยายการติดตั้งโปรแกรม ควรลดขนาดให้เล็กลงอีกเพื่อจะได้มองเห็นสบายตา ไม่เต็มหน้ากระดาษเกินไป และสำหรับหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย ควรทำตารางกฎหมายโดย List มาว่ามีกฎหมายอะไรบ้าง และแต่ละกฎหมายนั้นเกี่ยวข้องกับประเด็นอะไร

สำหรับทีมอาจารย์วิจัย และทีมอาจารย์นฤที ได้ทยอยส่งมาแล้ว ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการ Edit ของอาจารย์วิวัฒน์

สำหรับภาคผนวกได้แจ้งกับทาง วช. ไปแล้ว ว่าจะจัดทำในรูปแบบของ CD และจะใส่ไว้ที่ปกหลังของร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ทาง วช. เห็นด้วย

วาระที่ 2 ทบทวนและตอบข้อ Comment ของ วช.

ตามที่ทาง วช. ได้ส่งข้อ Comment มาให้เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2559 อาจารย์ฉัตรไชย แจ่มให้แต่ละทีมช่วยกันดูและตอบข้อ Comment ของทาง วช. เพราะบางข้อเป็นคำถามที่ต้องช่วยกันตอบ โดยตอบในรูปแบบฟอร์มที่คุณจุฑารัตน์ ได้ส่งไปให้ก่อนหน้านี้อแล้ว ข้อ Comment ดังกล่าว จะต้องนำไปในภาคผนวก ฉบับนี้ด้วย โดยให้ระบุเลขหน้าและหัวข้อที่มีการอธิบายหรือตอบแล้วในร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ด้วย

วาระที่ 3 แจ้งเรื่องทาง อบจ. จัดสัมมนา

ตามที่ได้ประชุมกับนายนิพนธ์ บุญญามณี นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2559 ท่านนายกฯ ได้เสนอจัด สัมมนาพร้อม 2 จังหวัด (สงขลา+พัทลุง) โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลาเป็นเจ้าภาพในการจัด และจะมีการเชิญคนในกลุ่มน้ำทั้ง 2 จังหวัดมาร่วมด้วย

ทาง อบจ. ท่านนายกมอบหมายให้คุณสุรัตน์ ผอ.กองผังเมือง อบจ. สงขลา เป็นผู้ประสานหลักในการจัดสัมมนา ทั้งนี้ คุณสุรัตน์ ได้แจ้งมาว่าจะขอนัดคุยกับทีมผู้วิจัย ในวันที่ 27 เมษายน 2559 เวลา 09.00-10.00 น. ที่ห้องประชุม ชั้น 4 กองผังเมือง สำนักงาน อบจ. สงขลา เพื่อประชุมเตรียมความพร้อมในการจัดสัมมนา ในส่วนของทีมผู้วิจัย เข้าร่วมในส่วนของการบรรยาย

ทั้งนี้คุณอุสมานและคุณธรรมาภิบาล เสนอให้มีการทำ VDO และโปสเตอร์ นำเสนอในวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 ที่ทาง อบจ. จัดสัมมนา โดย VDO ดังกล่าวจะนำเสนอความเป็นมาของโครงการ “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักการธรรมาภิบาล” ความยาวภาพรวม 2-3 นาที โดยให้แต่ละทีมทำเป็นข้อความที่เน้นความสำคัญ ๆ ในโครงการย่อยของตนเอง และรูปถ่ายที่จัดเวทีหรือออกพื้นที่ ส่งมาให้ส่วนกลาง และจะรวบรวมส่งให้คุณธรรมาภิบาล นำไปทำเป็น VDO

สำหรับโปสเตอร์ให้แต่ละทีมจัดทำตามความเหมาะสม โดยเน้นเนื้อหาสำคัญของทีมตนเองเช่นกัน ทั้งนี้ จะกำหนดความกว้าง ยาว ของโปสเตอร์และจะแจ้งให้ทราบอีกครั้งหลังจากได้ประชุมกับทาง อบจ. ในวันที่ 27 เมษายน 2559 และได้ดูสถานที่ในการจัดประชุม

ในที่ประชุม โดยอาจารย์วิวัฒน์ ได้เสนอ ในวันที่ 27 เมษายน 2559 ประชุมกับทาง อบจ. เสร็จแล้วควรมีการประชุมต่อของทีมงานโดยใช้ห้องประชุมของ อบจ. โดยให้คุณจุฑารัตน์ ประสานกับทาง อบจ. สงขลา เพื่อขอใช้ห้องประชุมต่อสำหรับประชุมทีมงาน

วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

ข้อมูล ดาวสเกล อาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งในที่ประชุม ว่าได้มีการประสานขอข้อมูลไปยัง อ.จิรสรณ์ แต่จนถึงขณะนี้ ยังไม่ได้รับข้อมูลจากทางอาจารย์จิรสรณ์ ซึ่ง อาจารย์ฉัตรไชย ได้เสนอให้คุณณฤทธิ์ ปรึกษากับอาจารย์พนาลี แทน

การนัดคุณบ็อบที่ปรึกษาโครงการ ทางส่วนกลางได้ประสานติดต่อกับคุณบ็อบให้ประชุมกับทีมอาจารย์ณฤทธิ์

การประชุมครั้งต่อไป วันที่ 21 เมษายน 2559 เวลา 13.30 – 16.00 น. ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม เรื่องตรวจสอบร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ก่อนนำเสนอให้กับทาง วช.

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 21 เมษายน 2559

เวลา 13.30 – 15.30 น. ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ
5. รศ.ดร.พนาสี	ชีวกิตาการ
6. อาจารย์วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
7. นางสาวธัสรา	โพธิพุกคณะ
8. นายเอกชัย	อิสระทะ
9. นางสาวชุตินา	ทองไกรแก้ว
10. นางสาวนพรัตน์	กุดสันตติ
11. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์
12. นางสาวเจตวรรณ	กรุดรนิยม
13. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 13.30 น.

วาระที่ 1 ติดตามตรวจสอบร่างรายงานฉบับสมบูรณ์

ในที่ประชุมโดย อาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งรายละเอียดของรายงาน โดยจะแบ่งเป็น 2 เล่ม ดังนี้

เล่มที่ 1 เล่มรายงาน ประกอบด้วยส่วนกิตติกรรมประกาศ สารบัญ คำย่อ ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย รายงานแผนงานหลัก รายงานโครงการย่อยที่ 1 รายงานโครงการย่อยที่ 2 และ รายงานโครงการย่อยที่ 3 สำหรับกิตติกรรมประกาศที่มโหนจะเพิ่มเติมสามารถเพิ่มเติมได้ ในที่ประชุมได้เสนอให้เพิ่มขอบคุณ ดร.มณฑิพย์ ด้วย

เล่มที่ 2 ภาคผนวก ซึ่งเดิมจะทำเป็นรูปแบบ CD และแนบไว้หลังปรายงานแต่ตอนนี้ดูจาก จำนวนหน้า สามารถเย็บเข้าเล่มได้ แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ แผนงานหลัก รายงานโครงการย่อยที่ 1 รายงานโครงการย่อยที่ 2 และ รายงานโครงการย่อยที่ 3 กำหนดส่งร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ให้กับทาง วช. คือ วันที่ 25 เมษายน 2559

ในส่วนของข้อ Comment คณะกรรมการนั้น ให้แต่ละทีมช่วยกันวิเคราะห์และขอความเห็นในการตอบเพราะคำถามบางคำถาม จะถามและตอบแบบเชื่อมโยงกับโครงการย่อยอื่นๆ ด้วย ซึ่งก็มีบางทีมส่งกลับ

มายังส่วนกลางบ้างแล้ว ข้อ Comment ดังกล่าว จะเป็นส่วนหนึ่งของภาคผนวกในแผนงานหลัก ขอให้ระบุหัวข้อและเลขหน้าที่ได้มีการตอบไปแล้วในร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ด้วย

การ Edit รายงาน อาจารย์วิวัฒน์ ได้ Edit ให้ครบทุกทีมแล้ว และได้ส่งกลับให้แต่ละนำกลับไปแก้ไขและส่งไฟล์กลับมายังส่วนกลางแล้ว ซึ่งคุณจุฑารัตน์ ได้เข้าเล่ม 2 ชุด เพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณา ซึ่งก็ยังมีที่ติดอยู่บ้าง แต่ละทีมก็นำกลับไปแก้ไขและส่งไฟล์กลับมายังส่วนกลางภายในวันที่ 22 เมษายน 2559 เพื่อดำเนินการจัดทำเข้าเล่มต่อไป

วาระที่ 2 แจ้งเลื่อนวันประชุม อบจ. 12 พฤษภาคม 2559 เลื่อน เป็น วันที่ 25 พฤษภาคม 2559

อ.ฉัตรไชย แจ้งในที่ประชุมเรื่องที่ อบจ. ประชุม ซึ่งก่อนหน้านี้ได้แจ้งมาเป็นวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 เวลา 13.30-16.30 น. แต่เนื่องจากทาง มอ. อาจารย์บางท่านติดภารกิจไม่สามารถเข้าร่วมในวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 ได้ จึงได้เลื่อนออกไป โดยทาง อบจ. ได้แจ้งมาแล้วคือวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 เวลา เวลา 13.30-16.30 น. ณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

อ.ฉัตรไชย ได้แจ้งเรื่องของการจัดทำโปสเตอร์ และ VDO นำไปตัดต่อประมาณ 3-4 นาที โดยคุณธรรมา จะเป็นผู้รับผิดชอบการทำ VDO กล่าว การจัดทำโปสเตอร์และ VDO จะสรุปและแจ้งอีกครั้งหลังจากได้ประชุมหารือกับคุณสุรัตน์ในวันที่ 27 เมษายน 2559

ทั้งนี้ ทาง อบจ. โดยคุณสุรัตน์ ได้ขออนัดคณะผู้วิจัยเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการประชุมในวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 โดยจะนัดคุยกันที่ อบจ. สงขลา ชั้น 4 ในวันที่ 27 เมษายน 2559 เวลา 09.00-10.00 น. อาจารย์ฉัตรไชย เสนอว่า จะประชุมกันต่อหลังจากที่คุยกับคุณสุรัตน์เสร็จแล้ว โดยจะขอใช้ห้องประชุม อบจ. สงขลา เพื่อสรุปและวางแผนภายในทีมคณะวิจัย

วาระที่ 4 เรื่องอื่นๆ

อ.ฉัตรไชย แจ้งในที่ประชุมว่าได้มีการเชิญที่ปรึกษา คือคุณบ๊อบ มาในวันที่ 26 เมษายน 2559 เพื่อมาคุยในส่วนของโครงการย่อยที่ 3 โดยประสานงานให้ทีมคุณนฤทธิและคุณบ๊อบมาคุยกันที่ห้อง E206 ชั้น 2 คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม

การประชุมครั้งต่อไป วันที่ 27 เมษายน 2559 เวลา 10.00-12.00 น. ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา.

เลิกประชุมเวลา 15.30 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายงานการประชุม

รายงานการประชุมทีมงานวิจัย

วันที่ 27 เมษายน 2559 เวลา 10.00. – 11.30 น.

ห้องวิเชียรคีรี ชั้น 4 องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

ผู้เข้าร่วมประชุม

1. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย
2. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล
3. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ
4. ดร.นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ
5. อาจารย์วิวัฒน์	สุทธิวิภากร
6. ดร. พิริยุตม์	วรรณพฤษ
7. นางสาวธรรมา	โพธิพุกณะ
8. นางสาวชุติมา	ทองไกรแก้ว
9. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์
10. นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ
11. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์

เริ่มประชุมเวลา 10.00 น.

ในที่ประชุมโดย อาจารย์ฉัตรไชย ได้แจ้งเรื่อง การแก้ไขรายงานฉบับร่าง โดยขณะนี้รายงานที่ส่งกลับมายังส่วนกลาง และได้ส่งต่อให้อาจารย์วิวัฒน์อ่านและแก้ไขนั้น ในแต่ละทีมยังมีข้อมูลที่ต้องเพิ่มและแก้ไขอีกพอสมควร ซึ่งได้มีการเชิญผู้ร่วมวิจัยแต่ละทีม มารับฟังและอธิบายข้อมูลเพื่อนำไปปรับแก้ไขเพิ่มเติม

ในส่วนของรายงานที่ดูจากเนื้อหาทั้งหมด จะแบ่งเป็น 2 เล่ม คือ รายงาน 1 เล่ม จำนวนหน้าประมาณ 800 หน้า และ ภาคผนวก 1 เล่ม สำหรับรายงานส่งให้กับทาง วช. ได้ประมาณสิ้นเดือนเมษายน

การตอบข้อ Comment ของ วช. ยังมีบางข้อที่เป็นคำถามไขว้กัน 2 กลุ่ม ซึ่งจะขอให้แต่ละทีมช่วยกันดูอีกครั้ง ในการตอบคำถามเพื่อให้สอดคล้องกัน

การขอข้อมูล downscaling ของอาจารย์จิรสรณ์ ซึ่งได้ทำจดหมายขอไปตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ จนถึงขณะนี้ยังไม่ได้รับข้อมูลดังกล่าว

อาจารย์นฤทธิ์ ได้แจ้งว่าในส่วนของรายงานโครงการย่อยที่ 3 ทาง วช. ให้เพิ่มเติมข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ และทางเทคโนโลยี ทางทีมวิจัยได้มีการเพิ่มข้อมูลดังกล่าวในรายงานแล้ว โดยข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ เพิ่มเรื่อง การเปลี่ยนแปลงพันธพิช และทางเทคโนโลยี เพิ่มเรื่องระบบเตือนภัย

ในที่ประชุมโดย อาจารย์ฉัตรไชย ได้สรุปวันจัดสัมมนาของ อบจ. อีกครั้ง โดยทาง อบจ. เลื่อนจากวันที่ 25 พฤษภาคม 2559 เป็นวันที่ 31 พฤษภาคม 2559 ผู้เข้าร่วมสัมมนาครั้งนี้จำนวน 50 คน 12 กลุ่มน้ำ ในส่วนของภาคประชาชนในเรื่องของค่าเดินทาง ทางทีมผู้วิจัยจะเป็นผู้จ่ายให้ สำหรับการเชิญ ดร.มณฑิพย์ และคุณกษิต ทางผู้วิจัยจะเป็นผู้เชิญเอง รูปแบบการดำเนินงานคือให้ นายก อบจ. เป็นตัวหลักในการดำเนิน

รายการ และให้ ดร.มณฑิพย์เป็นผู้เสริม ส่วนคุณกษิต รอบนี้ไม่ต้องเชิญก่อน ค่อยรายงานความก้าวหน้าให้ท่านทราบในภายหลัง

เอกสารที่จะใช้ในสัมมนา อาจารย์วิชัย รับผิดชอบให้ 3-4 หน้า และส่งให้กับท่านนายก อบจ.สงขลา และ ผอ.กองผังเมือง ดูอีกครั้ง

สำหรับโปสเตอร์และ VDO นั้น ไม่ต้องทำ แต่จะให้มีการอัด VDO เพื่อนำไปทำ VDO ในภาพรวม เพื่อนำเสนอให้กับทาง วช. ดุตอนที่ไปนำเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์ ว่าส่วนนี้คือผลที่ได้จากการทำวิจัย โดยทาง อบจ. สงขลา ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในเรื่องการจัดสัมมนา ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งจังหวัดพัทลุง และจังหวัดสงขลา

ในเรื่องของงบประมาณงวดสุดท้าย ยังคงเหลือ 15% และจะโอนให้คณะที่แต่ละทีมสังกัด 10% โดยแบ่งออกเป็น 5% ที่ทาง วช. หักไว้เป็นค่าประกันผลงาน และอีก 5% ที่เจ้าหน้าที่การเงิน (คุณศิริพร) ก็นำเอาไว้อ้างเพื่อทราบ

การประชุมครั้งต่อไป จะแจ้งให้ทราบในภายหลัง

เลิกประชุมเวลา 11.30 น.

(นางสาวจุฑารัตน์ บุญรัตน์)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ภาคผนวก 1- ข

บันทึกความร่วมมือในการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยหลักธรรมาภิบาล

บันทึกความร่วมมือในการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยหลักธรรมาภิบาล

ระหว่าง

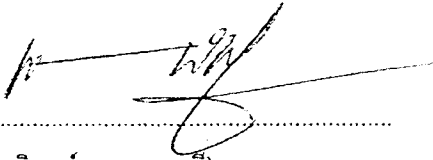
องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง องค์การบริหารส่วนจังหวัด
นครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

บันทึกความร่วมมือนี้ จัดทำขึ้นระหว่างองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา องค์การบริหารส่วนจังหวัด
พัทลุง องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ เพื่อแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันในการศึกษาเพื่อแสวงหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยหลักธรรมาภิบาล ที่เน้นการบูรณาการ และ
การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

โดยที่ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสมบัติของชาติที่จำเป็นต้องรักษาไว้ เพื่อความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและ
เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน เป็นภาระหน้าที่และความห่วงใยของพลเมืองไทยโดยทั่วกัน และในกรอบ
ของการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อทรัพยากรธรรมชาติของชาติที่มี
อยู่ในท้องถิ่น จังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช ซึ่งมีอาณาบริเวณร่วมกันในทะเลสาบสงขลา โดย
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้งสาม จึงได้เห็นพ้องต้องกันที่จะร่วมมือกันในการบริหารจัดการ ดูแล ทำนุ
บำรุงรักษา คุ้มครองรักษา คุ้มครองไว้ซึ่งความสมดุลของธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ทะเลสาบสงขลาเป็นแหล่งทำ
มาหากินของชุมชนอย่างยั่งยืนและสมดุลสืบไป

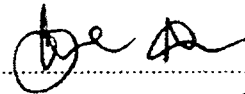
จึงได้มีการประสานให้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสำนักงาน
คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ให้มีการศึกษาเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยหลักธรรมาภิบาล ที่เน้นการบูรณาการ และการมีส่วนร่วมของ
ทุกภาคส่วน รวมทั้งการเตรียมการเพื่อปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate
Change) เพื่อการใช้ประโยชน์จากทะเลสาบสงขลาในมิติต่างๆ อาทิ การประมง การท่องเที่ยว การเพาะปลูก
ป่าไม้ชายเลน เป็นต้น โดยในการศึกษาวิจัยนี้ องค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง ๓ จังหวัด จะมีส่วนร่วมและ
สนับสนุนในการประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตลอดจนมีตัวแทนเข้าร่วม
เป็นทีมงานในการศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่อง และจะนำผลการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของชุมชน
อย่างแท้จริง

บันทึกความร่วมมือนี้ ได้จัดทำขึ้น ๕ ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน โดยทุกฝ่ายได้ตกลงลงนามเป็นหลักฐานร่วมกัน ณ วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา และได้ยึดถือไว้หน่วยงานละ ๑ ฉบับ

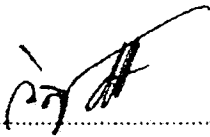
(นายนิพนธ์ บุญญามณี)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ ลิ่มสกุล)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

(นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร)

นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

(ดร.มณฑิพย์ ศรีรัตนาทาบุญานอน)

ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

(นายเกียรติศักดิ์ ยอดระบำ)

รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภาคผนวก 1 - ค

รายชื่อหน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

หน่วยงานระดับกรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน
สำนักนายกรัฐมนตรี	
1.	สำนักงบประมาณ
2.	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
3.	กรมชลประทาน
4.	กรมประมง
5.	กรมปศุสัตว์
6.	กรมป่าไม้
7.	กรมพัฒนาที่ดิน
8.	กรมวิชาการเกษตร
9.	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
10.	กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
11.	กรมทรัพยากรธรณี
12.	กรมทรัพยากรน้ำ
13.	กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
14.	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
15.	กรมป่าไม้
16.	สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
กระทรวงมหาดไทย	
17.	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
18.	กรมโยธาธิการและผังเมือง
19.	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงคมนาคม	
20.	กรมเจ้าท่า
21.	กรมทางหลวง
22.	กรมทางหลวงชนบท
กระทรวงกลาโหม	
23.	กองทัพเรือ

ลำดับที่	ชื่อหน่วยงาน
กระทรวงอุตสาหกรรม	
24.	กรมโรงงานอุตสาหกรรม
กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
25.	กรมอุตุนิยมวิทยา
26.	สำนักงานสถิติแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ	
27.	กรมสามัญศึกษา
28.	กรมอาชีวศึกษา
29.	สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาแห่งชาติ
30	มหาวิทยาลัย/สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ

ภาคผนวก 1- ง

ตารางขั้นตอนในการดำเนินงาน

ตารางขั้นตอนในการดำเนินงาน

Project Start
29 พ.ค. 58

Draft Final
24 เม.ย. 59

ผลผลิต	ตัวชี้วัด	ขั้นตอนการดำเนินงาน	2558										2559				
			เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค	มค	กพ	มีค	เมย	พค	
บริหารแผนงานวิจัย																	
1) จัดประชุมชุมชนเพื่อแนะนำ ประชาสัมพันธ์โครงการ	• จัดประชุมชุมชน 1 ครั้ง	- ประชุมชุมชนหมู่บ้าน		18													
2) จัดประชุม Stakeholders และทีมงาน เพื่อวิพากษ์โครงการ และบูรณาการโครงการอย่างต่อเนื่อง	• จัดประชุม Stakeholders 4 ครั้ง	- ประชุมประสานงาน Stakeholders	27			8								17,21			
	• จัดประชุมทีมงาน 12 ครั้ง	- ประชุมประสานงานทีมงาน	19	22	16	21	17	15			19	11	18	8,21,27			
		- เขียนรายงานวิจัย													•		
พัฒนาฐานข้อมูล																	
3) ฐานข้อมูลสังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่ถูกต้องสมบูรณ์ ทันสมัย มีประสิทธิภาพ	• ฐานข้อมูล 1 ชุด	- รวบรวมข้อมูล				•											
		- ออกแบบโครงสร้างฐานข้อมูล				•	•	•									
4) พัฒนาจัดทำโปรแกรมในการเข้าถึงแบบเว็บ ซึ่งจะทำให้ฐานข้อมูล User-friendly เข้าถึงได้ง่าย	• โปรแกรมในการเข้าถึงแบบเว็บ 1 ชุด	- พัฒนาโปรแกรม				•	•	•	•	•	•				•		
5) จัดสัมมนาแก่หน่วยงานจัดเก็บข้อมูล นักวิชาการ อปท. และผู้สนใจทั่วไป เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับโปรแกรมฐานข้อมูลที่จัดขึ้น (User-friendly)	• การฝึกอบรม 4 ครั้ง • ผู้รับการอบรม 180 คน	- สำรวจความต้องการและจัดทำต้นแบบ			22	23					19			26			
6) อบรมการใช้งานคลังข้อมูล	• การจัดประชุม 2 ครั้ง (เรื่อง)	- จัดอบรมและเขียนรายงาน													2,3		
ศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการ																	
7) การประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นของรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	• การจัดสัมมนา 2 ครั้ง (เรื่องธรรมชาติ)	- ทบทวนเอกสารงานวิจัย				•											
		- รวบรวมเอกสารงานวิจัย				•	•										
		- จัดทำแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล						•									
		- สังเคราะห์ข้อมูลและจัดสัมมนา								20				18			
8) รายงานวิจัยเพื่อเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการลุ่มน้ำ ภายใต้อภิศรมาภิบาล	• รายงานวิจัย ที่นำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการลุ่มน้ำ	- เก็บรวบรวมข้อมูลจิงภาคสนาม									•	•	•				
		- เขียนรายงานวิจัย												•	•		
- การประเมินความเปราะบาง และการจัดทำแผนรับมือและปรับตัว																	
9) ข้อมูลพื้นที่ชุมชนเปราะบางและเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของตำบลนางตุงและตำบลทะเลน้อย	• ข้อมูลพื้นที่ชุมชนเปราะบางและเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	- ทบทวนองค์ความรู้งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง				•											
		- เลือกพื้นที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด					•										
10) รูปแบบการรับมือและปรับตัว ที่สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์ของชุมชนตำบลนางตุงและตำบลทะเลน้อย	• รูปแบบการรับมือและปรับตัว ของชุมชนสองตำบลจำนวน 1 รูปแบบ	- เตรียมความพร้อมสร้างความเข้าใจในพื้นที่				•	•										
		- ศึกษาข้อมูลระดับพื้นที่						•	•								
11) การประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอแผนการแก้ปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่	• ประชุมเชิงปฏิบัติการ 2 ครั้ง • ผู้เข้าร่วมประชุมใน 2 พื้นที่ รวม 60	- ประเมินความเปราะบางของชุมชนเป้าหมาย											3,25				
12) การประชุมนำเสนอผลการศึกษา	• การประชุม 2 ครั้ง • ผู้เข้าร่วมประชุมใน 2 พื้นที่ รวม 60	- สังเคราะห์องค์ความรู้รูปแบบของการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพ				8								17			
13) แผนงานสนับสนุนรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับพื้นที่และลุ่มน้ำ	• แผนชุมชนระดับพื้นที่ 2 ตำบล (2 ชุด) หรือทำร่วมกันเป็น 1 ชุดแล้วแต่เหมาะสม)	- พัฒนาแผนรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ												•	•		

ภาคผนวกของโครงการย่อยที่ 1:

โครงการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ภาคผนวก 2 – ก

สรุปรายงานการประชุม 6 ครั้ง

1. รายงานการสัมมนา “สัมมนาการบูรณาการข้อมูลทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อใช้เป็นคลังข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” วันที่ 22 มิถุนายน 2558 ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์ หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. รายงานการสัมมนา “การบูรณาการข้อมูลทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อใช้เป็นคลังข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” วันที่ 23 กรกฎาคม 2558 ณ ห้องประชุมอุทยานนกน้ำทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. รายงานการสัมมนา “การใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม จากคลังข้อมูลกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” วันพฤหัสบดีที่ 19 พฤศจิกายน 2558 ณ วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
4. รายงานการสัมมนา “สัมมนาการใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม จากคลังข้อมูลกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” วันอังคารที่ 26 มกราคม 2559 ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
5. รายงานการอบรม “โครงการอบรมการใช้งานฐานข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” วันพุธที่ 2 มีนาคม 2559 ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
6. รายงานการอบรม “โครงการอบรมการใช้งานฐานข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” วันพฤหัสบดีที่ 3 มีนาคม 2559 ณ โรงแรมชัยคณาธานี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

รายงานการสัมมนา

“สัมมนาการบูรณาการข้อมูลทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเพื่อใช้เป็นคลังข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”

วันที่ 22 มิถุนายน 2558

ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายสิทธิพล	เมืองสง	หน่วยบริหารจัดการประมงน้ำจืดพัทลุง
2. นางรัชฎา	ชาวหนูนา	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา
3. นายธเนศ	ศรีถกล	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง (สงขลา)
4. นายสมใจ	เวชประสิทธิ์	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง (สงขลา)
5. นายธีรภัทร์	ตงวัฒนาการ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง
6. นางสุกัญญา	คำชู	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง
7. นายวรรณนัท	หิรัญจุฬหะ	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา
8. นางสาวธัสรา	โพธิ์พุกณะ	ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศฯ ภาคใต้
9. นายอดินันท์	จันท์	ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 4
10. นายสาโรช	อุบลสุวรรณ	ศูนย์อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ 4
11. นายอดิเรก	กาฬสิงห์	สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง
12. นางกาญจนา	เตี้ยวสี	สำนักงานประมง จังหวัดพัทลุง
13. นางสาวอรรพรรณ	ไชยยุทธ	สำนักงานอุตสาหกรรม จังหวัดสงขลา
14. นายสาคร	คำชุม	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดสงขลา
15. นางสาวศานี	ทิพย์ทะเบียนการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดพัทลุง
16. นายนิกร	คล้ายทอง	สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 12 สงขลา
17. นายสัมพันธ์	ดุทยานรณ์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8
18. นายชูศักดิ์	พลพงษ์	สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8
19. นางสาวจิตติมา	ภัทรภูติ	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16
20. นางมุกดา	จอกลอย	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16
21. นายวิโรจน์	ขวัญแก้ว	สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6
22. นายนิกร	ทองคง	สำนักงานบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6

23. นางศิริพร	สังข์ทริฎ	สำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา
24. นายเอกภพ	เพิ่มพูล	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 (สงขลา)
25. นายอภิรักษ์	ขันธิราช	สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 (สงขลา)
26. นายยุคล	เหมบบัณฑิต	สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา
27. นางสาวทัศนลักษณ์	แท่งทองทิพย์	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดสงขลา
28. นายเสกสรร	มงคลสิงห์	อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง
29. นายเจษฎา	วงศ์ปนทอง	อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง
30. นายชัชวาล	อินทรมนตรี	สถาบันวิจัยสุขภาพสัตว์น้ำชายฝั่ง
31. นายภรณ์ยู	ถมพลกรัง	สถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง
32. นายสมพงศ์	ด้วงชู	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
33. นายเกลือม	พูลสง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง
34. นายเอกชัย	อิสระทะ	โครงการวิจัยธรรมชาติบาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
35. นายพิริยต์ม	วรรณพฤกษ์	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน
36. ดร.ไชยวัฒน์	รุ่งเรืองศรี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
37. ผศ.บุญส่ง	วัฒน์กิจ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
38. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
39. รศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
40. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
41. นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
42. นางณิชชา	นิลรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
43. นางสาวณพัส	กังวานตระกูล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
44. Mr. Peter	Cookey	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
45. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ	คณะวิทยาการจัดการ ม.อ.
46. นางสาวนพรัตน์	กุลสันตติ	คณะวิทยาการจัดการ ม.อ.
47. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
48. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
49. นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.

เริ่มสัมมนาเวลา 09.15 น.

ประธานกล่าวเปิดงานและพูดถึงความเป็นมาของโครงการ จากนั้น รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย บรรยายในหัวข้อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล บรรยายในหัวข้อการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

การอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น

ดำเนินรายการโดย ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี โดยมีประเด็นที่ได้รับข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสัมมนาดังนี้ ประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำโครงการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมเศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ประเด็นเกี่ยวกับการจัดทำคลังข้อมูลที่ได้รับการเสนอในที่ประชุม

1. การจัดทำหัวข้อที่จะจัดเก็บข้อมูลควรครอบคลุมในประเด็นทางสังคมด้วย อาทิ เรื่องของข่าวสารในพื้นที่ลุ่มน้ำ เช่น คดีระเบิดหินที่ อ.รัตภูมิ, กรณีบุกรุกพื้นที่สาธารณะเกาะยอ ซึ่งในส่วนนี้ทีมของ รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ ยินดีที่จะให้ข้อมูล
2. เป็นการดีมากที่จะรวบรวมข้อมูลทุก ๆ อย่างไว้ในที่เดียวกัน เพราะจะเป็นการเอื้อต่อประชาชนที่ต้องการจะหาข้อมูลต่าง ๆ
3. ควรมีการจำกัดหน่วยงานที่จะเข้าไปเป็นเครือข่าย เช่น ทำข้อตกลงร่วมกันเพื่อให้มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง มีการทำหนังสือตอบรับว่ายินดีที่จะเข้าร่วมในงานนี้ รวมถึงให้แต่ละหน่วยงานสามารถเชื่อมต่อข้อมูลบนหน้าเว็บไซต์ไปยังหน่วยงาน
4. ไม่ควรละเลยในส่วนของข้อมูลจากหน่วยงานย่อย เช่น องค์กรท้องถิ่น เพื่อให้ข้อมูลที่นำมาแสดงผลเป็นข้อมูลจากท้องถิ่นอย่างแท้จริง เช่น หากต้องการข้อมูลป่าสงวน-ติดต่อกรมป่าไม้ ข้อมูลการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า-ติดต่อกรมอุทยาน
5. ควรเพิ่มข้อมูลในเรื่องของดัชนีวัดความสุขของคนในพื้นที่ เช่น อาจจะทำให้บุคคลทั่วสามารถเข้ามารายงานความสุขในท้องที่ อาจจะเป็นคะแนนและแสดงผลคล้าย ๆ กับดัชนีวัดปริมาณน้ำท่วม (ให้เห็นภาพชัดเจน)
6. จากหัวข้อที่ให้มา ยังมองไม่เห็นในเรื่องความมั่งคั่งของวัฒนธรรม ควรปรับจากหัวข้อความเสื่อมโทรมของโบราณสถาน อาจจะเป็นการเปลี่ยนเป็นศักยภาพการเข้าถึงแหล่งโบราณสถาน

7. ควรให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลไปใช้และมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ
8. ประเด็นการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศยังแก้ไขกันไม่ถูกต้อง เพราะหน่วยงานภาครัฐยังละเลยในเรื่องของประเด็นบางเรื่อง เช่น เรื่องความตื่นตัวของปากรวะ
9. ประเด็นการจัดการปัญหาเรื่องทะเลสาบสงขลาขบวนการบูรณาการที่แท้จริง รัฐเพียงแต่ได้ข้อมูลจากงานวิจัย แต่ไม่เคยนำไปปฏิบัติจริง อยากให้รัฐตระหนักถึงด้านการนำไปใช้ด้วย และหากเป็นไปได้ในการทำงานวิจัยควรให้มีความร่วมมือระหว่างคนในท้องถิ่นร่วมกับผู้วิจัย
10. การแก้ปัญหามลพิษทางอากาศควรให้ความสำคัญกับประเด็นด้านเศรษฐศาสตร์เพื่อให้ประชาชนมองเห็นถึงรายได้ที่ต้องสูญเสียไป เพราะปฏิเสธไม่ได้ว่าเรื่องรายได้คือปัจจัยที่สำคัญในการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามลพิษของประชาชน
11. ม.อ. ควรจะจัดตั้งหน่วยงานวิจัยหลักที่จะเป็นศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหามลพิษที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

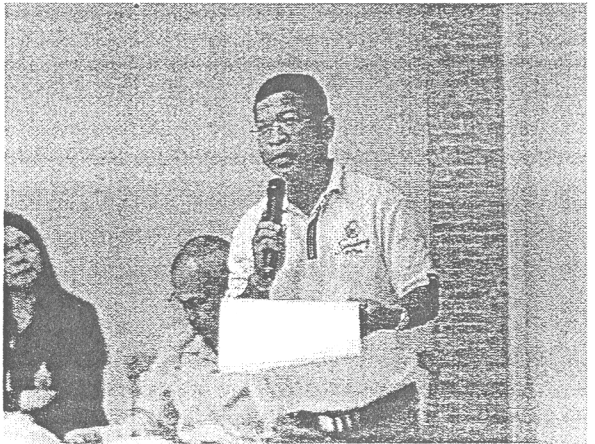
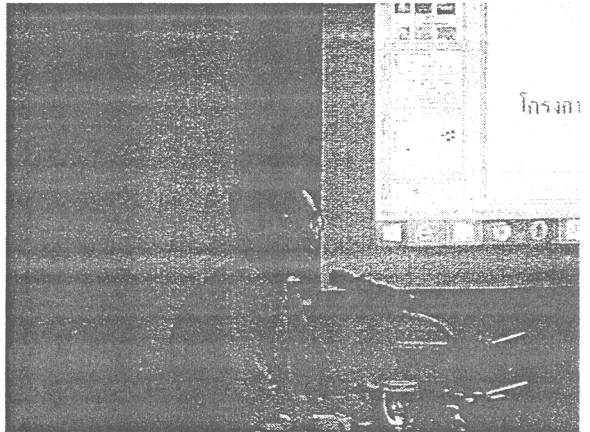
มติที่ประชุม รับทราบทุกความคิดเห็นและจะนำไปพิจารณา

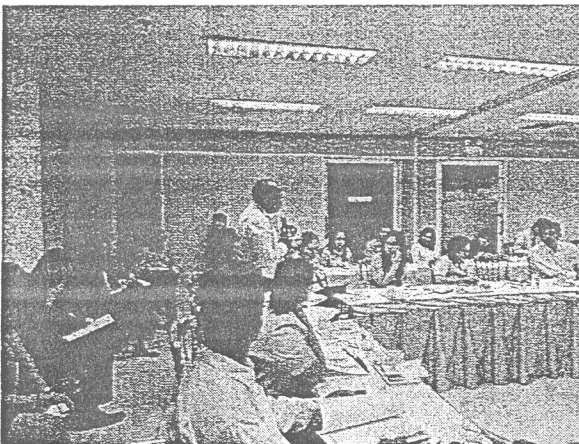
เลิกประชุมเวลา 12.00 น. และร่วมรับประทานอาหารกลางวัน

(นางสาวธัศรา โพธิ์พุกณะ)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ประมวลภาพถ่าย

รายงานการสัมมนา

“การบูรณาการข้อมูลทางทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อใช้เป็นคลังข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”

วันที่ 23 กรกฎาคม 2558

ณ ห้องประชุมอุทยานนกน้ำทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1. นายแสวง	อยู่ยงค์	สำนักงานการเกษตรอำเภอควนขนุน จ.พัทลุง
2. นางพรทิพย์	อยู่ยงค์	สำนักงานการเกษตรอำเภอควนขนุน จ.พัทลุง
3. นางสุจิตรา	เศรษฐเชื้อ	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อยตำบลทะเลน้อย
อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
4. นายพิเชษฐ์	พรหมเล็ก	เทศบาลตำบลพนาสูง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
5. นายเสกฐณสิทธิ์	วิเชียรบุตร	เทศบาลตำบลพนาสูง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
6. นายสมใจ	เกื้อนุ	เทศบาลตำบลทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
7. นางนพวรรณ	เสwatanนท์	สวนพฤกษศาสตร์พัทลุง อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
8. นายวชิระ	เสนจันทร์	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง
9. ผศ.บุญส่ง	วัฒนกิจ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
10. ผศ.ดร.ไชยวัฒน์	รุ่งเรืองศรี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
12. อาจารย์วิวัฒน์	สุทธิวิภากร	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
13. นายเอกชัย	อิสระทะ	คณะวิทยาการจัดการ ม.อ.
14. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
15. นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
16. นางสาวธัสรา	โพธิ์พุกณะ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
17. Mr. Peter	Cookey	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
18. นางสาวณพัศ	กั้ววานตระกูล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
19. นางเนชชา	นิลรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
20. นางสาวรัตนา	ทองย้อย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.

เริ่มสัมมนา เวลา 09.15 น.

ประธานการสัมมนากล่าวเปิดงาน และขอบคุณทุกท่านที่สละเวลามาร่วมสัมมนา ซึ่งผู้ที่ได้รับเชิญส่วนใหญ่แจ้งยกเลิกการเข้าร่วมการสัมมนาอย่างกะทันหัน เพราะมีกิจกรรมในท้องถิ่นเพื่อการปลูกป่าตามโครงการ “พลิกฟื้นป่าพรุ คืนสู่ธรรมชาติ” จัดขึ้นในเวลาเดียวกันที่บริเวณป่าพรุกลางทะเลในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ท้องที่หมู่ที่ 1 บ้านแหลม ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง เพื่อทดแทนพื้นที่ป่าพรุที่ได้รับความเสียหายจากเหตุไฟป่าเมื่อปี 2555

เวลา 09.25 น. บรรยายพิเศษ “การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรไชยรัตน์ไชย ผู้อำนวยการแผนงานการวิจัยการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

ประเด็นปัญหาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้แก่ ทะเลสาบตื้นเขิน การชะล้างพังทลาย เครื่องมือประมงผิดกฎหมาย สิ่งก่อสร้างในทะเลสาบ การเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินกับนโยบายรัฐ การบุกรุกป่าต้นน้ำ ป่าเลน พื้นที่ชุ่มน้ำ และอื่น ๆ ในขณะที่ลุ่มน้ำมีศักยภาพที่มีคุณค่าทางนิเวศสูง โดยเฉพาะการเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญในระหว่างประเทศภายใต้อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention) และได้รับความสนใจจากผู้คนนานาชาติ ซึ่งคุณค่าทางนิเวศนี้ทะเลสาบสงขลาถือว่า (1) เป็นแหล่งอาหาร แหล่งน้ำ ที่อยู่ของสัตว์น้ำ นก และป่าไม้ (2) เป็นการป้องกันน้ำท่วมจากการที่มีสภาพภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมในเขตร้อน ประกอบด้วยฤดู 2 ฤดู คือ ฤดูฝน และฤดูร้อน หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “ฝนแปด แดดสี่” หมายถึง ฤดูฝนนาน 8 เดือน ฤดูร้อนนาน 4 เดือน (3) มีคุณค่าทางวัฒนธรรมโดยการมีทิวทัศน์ที่สวยงาม มีประวัติศาสตร์ชุมชน ศาสนา และเครือข่ายชุมชนที่น่าสนใจ และ (4) เป็นแหล่งสนับสนุนทางนิเวศโดยการเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์ เป็นที่บำบัดน้ำเสีย ดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ และเอื้อต่อการหมุนเวียนธาตุอาหาร

ปัจจุบัน มีสัญญาณที่ส่งผลในทางลบต่อความยั่งยืนของบริการหรือคุณค่าทางนิเวศของพื้นที่ที่อยู่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อาทิ การเพิ่มขึ้นของประชากรซึ่งมีน้อยกว่าครึ่งล้านคนในปี 1950 คน เพิ่มขึ้นเกิน 1.5 ล้านคน ในปี 2015 หากอัตราเพิ่มยังอยู่ในระดับเดิม คาดว่าจำนวนประชากรในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 2 ล้านคน ในปี 2030

นอกจากนี้ การวิจัยการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้รับทุนอุดหนุนจากสภาวิจัยแห่งชาติ เน้นให้ความสำคัญต่อปัญหา 3 ด้าน คือ (1) การขาดธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในลุ่มน้ำฯ (2) การขาดข้อมูลที่จำเป็นในการตัดสินใจ และ (3) การขาดการเตรียมพร้อมในการรับมือผลกระทบอันอาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

เวลา 9.50 น. บรรยายในหัวข้อ การพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมเศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และการนำเสนอตัวแบบการจัดทำคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้วย DSpace โดย ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล หัวหน้าโครงการย่อยการวิจัยการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ

ที่มาของโครงการ “โครงการพัฒนาฐานข้อมูลสังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” เป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งในโครงการวิจัย “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล” ที่คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานหลัก โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2558

โครงการวิจัยย่อย “การบูรณาการข้อมูลทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อใช้เป็นคลังข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ให้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

พื้นที่ทำการศึกษาวิจัย ครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประกอบด้วยพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นข้อมูลแบบเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ รายงานผลการวิจัย ภาพถ่าย วิดีโอ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น การลดลงของทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่สำคัญ ความไม่มั่นคงทางอาหาร การกัดเซาะชายฝั่งทะเล คุณภาพสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ ภัยพิบัติ น้ำท่วม ดินถล่ม และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

ตัวแบบการจัดทำคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

เป็นการพัฒนาคลังข้อมูลที่อาศัยโปรแกรมแบบเปิดเผยรหัสและฟรี คือ DSpace ซึ่งมีผู้ใช้เกือบ 1,000 องค์กรทั่วโลก รวมถึงสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชนต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วยเพราะติดตั้งได้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลดิจิทัลทุกรูปแบบ

ตัวอย่างการนำเสนอด้วยตัวแบบการจัดทำคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นการแสดงปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ทะเลน้อยด้วยข้อมูลสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปี 2556 ในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- ชยะ
- น้ำเน่าเสีย
- น้ำปนเปื้อนสารโลหะหนัก
- การสูญเสียที่ดินจากการบุกรุกทำการเกษตร
- การแพร่กระจายของวัชพืช
- การลดลงของสัตว์น้ำและนกน้ำ
- การจัดการด้านการท่องเที่ยว-ผลกระทบต่อระบบนิเวศ

การค้นข้อมูล สามารถค้นได้ตาม วันที่เผยแพร่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง ปัจจุบันคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา นี้ อยู่ในระหว่างการปรับปรุง โดยจะอาศัยความคิดเห็นที่ได้รับจากการสัมมนาปรับให้สามารถสื่อสารกับผู้ใช้ได้ทุกระดับ ทั้งในด้านการนำเข้าและการนำใช้ข้อมูลต่อไปในอนาคต

เวลา 10.30 น. การอภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น

ดำเนินการอภิปรายโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี โดยมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เทศบาล และหน่วยงานราชการในระดับตำบล ต่อการสร้างคลังข้อมูล นำใช้ข้อมูล

จนกระทั่งถึงเวลา 11.45 น. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญส่ง วัฒนกิจ ได้สรุปประเด็นที่สำคัญ ๆ ไว้ดังนี้

1. ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย สามารถใช้งานคลังข้อมูลที่จะจัดทำขึ้นนี้ได้อย่างแน่นอน เพราะโดยปกติแล้วทางศูนย์ฯ จะมีข้อมูลพื้นฐานด้านระบบนิเวศของตำบลทะเลน้อย รวมถึงข้อมูลงานวิจัยที่ทำร่วมกับองค์การภาครัฐ เอกชน นักศึกษา นักวิจัยที่มาขอความร่วมมือในการทำงานวิจัย ซึ่งที่ผ่านมาข้อมูลเหล่านี้จัดเก็บในรูปแบบของดิจิทัลไฟล์ หรือรูปเล่มในห้องสมุดของศูนย์ฯ และมีการเผยแพร่ทางช่องทางโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊กของศูนย์ฯ) หากจัดทำคลังข้อมูลนี้ขึ้น ศูนย์ฯ ก็จะมีช่องทางจัดเก็บและเผยแพร่ข้อมูลมากขึ้น

อย่างไรก็ดี มีข้อคิดเห็นว่าศูนย์ฯ ควรเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่ อาทิ ข้อมูลนกพิช โดยจัดทำเป็นรูปเล่มแจกนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม โดยคิดค่าใช้จ่ายในการจัดทำคู่มือรวมไปกับค่าใช้จ่ายในการล่องเรือ ซึ่งวิธีการนี้นอกจากจะเป็นเพิ่มช่องทางการเผยแพร่ความรู้ให้กับประชาชนแล้ว ยังเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับศูนย์ฯ อีกด้วย

2. สำหรับหน่วยงานจากเทศบาล โดยปกติแล้วฐานข้อมูลที่มีอยู่จะเป็นข้อมูลพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจสังคม ไม่ใช่ข้อมูลเชิงนิเวศ อย่างไรก็ตาม ก็น่าดีที่จะให้ความร่วมมือ นอกจากนี้ยังเห็นว่าข้อมูลที่จะบรรจุลงในเว็บไซต์คลังข้อมูลควรจะเป็นข้อมูลที่ได้จากประชาชนในชุมชนจริง ๆ เพื่อให้เป็นข้อมูลจริงมากที่สุด และนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด ซึ่งเมื่อจัดทำคลังข้อมูลนี้ขึ้นมาก็ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักและเข้าถึง เพราะปัจจุบันประชาชนก็สามารถเข้าถึงช่องทางสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตได้มากขึ้นกว่าเมื่อก่อน

3. เนื่องจากข้อมูลที่จะนำมาใส่ในคลังข้อมูลมีที่มาจากหลายแหล่ง บางครั้งข้อมูลอาจไม่ตรงกัน ดังนั้น ข้อมูลทุกอย่างควรใส่ที่มาและแหล่งข้อมูลให้ชัดเจน

4. มีข้อคิดเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาภายในพื้นที่เป็นไปได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากแต่ละหน่วยงาน กรม กอง ต่างก็ยึดถือระเบียบของหน่วยงานตนในการปฏิบัติงาน การจะดำเนินโครงการแต่ละอย่างก็จะติดขัดเพราะไม่ได้มีการจัดการแบบบูรณาการ รวมถึงไม่มีเจ้าภาพหลักที่จะตัดสินใจว่าพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลน้อยจะเป็นไปในทิศทางใด อาทิ กรมทางหลวงต้องการสร้างถนน ขณะที่กรมอุทยานเกรงว่าสัตว์ป่าจะไม่มีที่อยู่ เช่นนี้การดำเนินงานก็ต้องชะงักเพราะไม่มีผู้มีอำนาจเบ็ดเสร็จที่จะตัดสินใจ

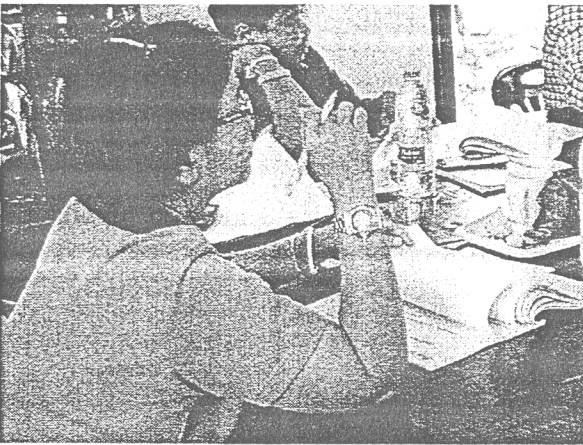
อย่างไรก็ดี มีข้อคิดเห็นว่าช่องทางแก้ปัญหาลำนี้คือต้องกำหนดเป้าหมายร่วมกันที่จะพัฒนาพื้นที่ทะเลน้อยให้ชัดเจน จากนั้นก็สร้างกลไกเพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน เมื่อตกลงและสรุปเป้าหมายและกลไกให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันแล้ว ทุกหน่วยงานก็จะทำงานร่วมกันได้

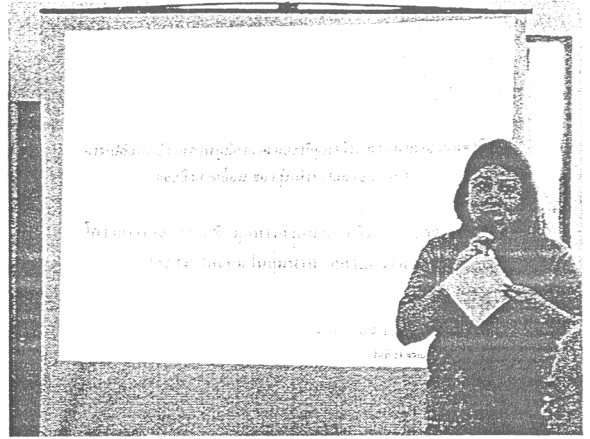
ปิดการสัมมนาเวลา 12.00 น. และร่วมรับประทานอาหารกลางวัน

(นางสาวธรรมา โปธิทุกขณะ)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ประมวลภาพถ่าย

รายงานการสัมมนา

“การใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม
จากคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”

วันพฤหัสบดีที่ 19 พฤศจิกายน 2558 ระหว่างเวลา 08.30 – 13.00 น
ณ วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง
ตำบลนางตง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา

1. นางสาวช่อผกา หนุรอด ผู้ช่วยเจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน/
เทศบาลตำบลทะเลน้อย
2. นางปราณี อ่อนแก้ว นักวิชาการประมงปฏิบัติการ/
ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา
3. นางศรีประภา สิทธิโชคธนา นักวิชาการประมงปฏิบัติการ/
ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา
4. นายเกษม ฤทธิเนื่อง นายกเทศบาลตำบลแหลมโดนด
5. นายบุญนำ ชูแก้ว ผู้อำนวยการกองช่าง/เทศบาลตำบลแหลมโดนด
6. นางสาวยุภาวดี คงดำ เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน/
เทศบาลตำบลนางตง
7. นางสาวอารีย์ เหลือจันทร์ นายช่างโยธา เทศบาลตำบลนางตง
8. นางสุจิตรา เศรษฐเชื้อ เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่/
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย
9. นางสาวเบญจวรรณ สังข์แสง เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมและเผยแพร่/
ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย
10. นางสาวธนิสรา พุ่มผกา นักโบราณคดีปฏิบัติการ/
สำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา
11. นายวิชัย ม่วงนที สำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา
12. นางณัจดา หนูคง นักวิชาการคลังชำนาญการ /
สำนักงานคลังจังหวัดสงขลา
13. นางอุมารัตน์ นุ่มประพฤติ นักวิชาการคลัง / สำนักงานคลังจังหวัดสงขลา
14. นายวินิตย์ กรรไพบเราะ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเขต 1
15. นายสมใจ เกื้อหนูน เทศบาลตำบลทะเลน้อย
16. นางสาวอาภากร เรืองแก้ว เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป/ เทศบาลตำบลอ่างทอง

17.	นายพนัส	คล้ายดวง	นายช่างเครื่องกล/ สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 12 สงขลา
18.	นายอนุสรณ์	รุจินานนท์	วิศวกร /สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 12
19.	นางสิริมนต์	จุดคง	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ /เทศบาลตำบลอ่างทอง
20.	นายแสวง	อยู่ยงค์	เจ้าพนักงานชำนาญงาน / สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน
21.	นายเสกสรร	มงคลสิงห์	พิทักษ์ป่าอุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง
22.	นายพีริยุตม์	วรรณพฤกษ์	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน
23.	นายมณี	สารผล	หัวหน้ากลุ่มนโยบายและวิชาการ / พัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์
24.	นายจตุพล	คงชุม	เจ้าพนักงานธุรการ/ เทศบาลตำบลลำสินธุ์
25.	นายศุภชัย	เกื้ออนันต์	ผู้อำนวยการกองช่าง เทศบาลตำบลพญาขัน
26.	นางสาวมณฑิรา	เกษรา	นักวิชาการสาธารณสุข/ เทศบาลตำบลพญาขัน
27.	นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
28.	รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
29.	นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
30.	ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	หัวหน้าสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
31.	ดร.ไชยวัฒน์	รุ่งเรืองศรี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
32.	ผศ.บุญส่ง	วัฒนกิจ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
33.	นางสาวณพัส	กังวานตระกูล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
34.	นางณิชชา	นิลรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
35.	นางพีระพิทย์	พีชมงคล ยงเฉลิมชัย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
36.	นางสาวธัสรา	โพธิพุกคณะ	ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศฯ ภาคใต้ ม.อ.
37.	นายเอกชัย	อิสระทะ	โครงการวิจัยธรรมชาติบาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
38.	ดร. นฤทธิ์	ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.

เริ่มงานสัมมนาเวลา 09.15 น.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล กล่าวเปิดประชุม และหลังจากนั้น รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย บรรยายความเป็นมาของโครงการ โดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแนะนำตัวก่อนเริ่มการบรรยาย ที่มาของโครงการ “โครงการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” ซึ่งเป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งในโครงการวิจัย “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้วยหลักธรรมาภิบาล” ที่คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานหลัก โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2557 และโครงการวิจัยย่อย “การบูรณาการข้อมูลทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อใช้เป็นคลังข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. เพื่อพัฒนาโปรแกรมประยุกต์ให้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว พื้นที่ทำการศึกษาวิจัยครอบคลุมพื้นที่ที่อยู่ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (ประกอบด้วยพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา) มุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย ทั้งที่เป็นข้อมูลแบบเอกสาร อิเล็กทรอนิกส์ รายงานผลการวิจัย ภาพถ่าย วิดีโอ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านต่าง ๆ เช่น การลดลงของทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่สำคัญ ความไม่มั่นคงทางอาหาร การกัดเซาะชายฝั่งทะเล คุณภาพสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ ภัยพิบัติ น้ำท่วม ดินถล่ม และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม

กำหนดการช่วงที่ 1 บรรยาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล บรรยายในหัวข้อ การพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการย่อยที่ 1 คือการจัดทำคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นประโยชน์สำหรับบุคคลทั่วไป และผู้ใช้งานข้อมูล ซึ่งการจัดทำคลังข้อมูลดังกล่าวเป็นการพัฒนาคลังข้อมูลที่อาศัยโปรแกรมแบบเปิดเผยแพร่และฟรี คือ DSpace ซึ่งมีผู้ใช้เกือบ 1,000 องค์กรทั่วโลก รวมถึงสถานศึกษา หน่วยงานของรัฐ และเอกชนต่าง ๆ ในประเทศไทยด้วย เพราะติดตั้งได้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลดิจิทัลทุกรูปแบบ

ในคลังข้อมูลที่จัดทำขึ้น จะทำการรวบรวมข้อมูลไว้ ผู้ใช้งานสามารถใช้สามารถใช้งานการค้นหาได้ตาม วันที่เผยแพร่ ชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง ปัจจุบัน คลังข้อมูลคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาขึ้นอยู่กับระหว่างการปรับปรุงโดยจะอาศัยความคิดเห็นที่ได้รับจากการสัมมนาปรับให้สามารถสื่อสารกับผู้ใช้ได้ทุกระดับทั้งในด้านการนำเข้าและการนำข้อมูลต่อไปในอนาคต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล นำเสนอแผนที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (2554) ซึ่งจัดทำโดยสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากแผนที่แสดงให้เห็นว่าบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละจังหวัดแตกต่างกัน อาทิ พื้นที่ป่า ที่นา สวนยางพารา เป็นต้น ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ก็จะถูกบรรจุไว้ในคลังข้อมูลที่จัดทำขึ้นเช่นกัน

ผลการศึกษาจากโครงการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างยั่งยืน (มอ., 2547) ได้ทำการจำแนกปัญหาที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้น จากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ออกเป็น 7 ด้านคือ 1) การลดลงของทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ 2) ความไม่มั่นคงทางอาหาร 3) การกัดเซาะชายฝั่ง 4) คุณภาพสิ่งแวดล้อม 5) ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ 6) ภัยพิบัติ และ 7) การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม ดังนั้น หากเราต้องการที่จะแก้ปัญหาทั้ง 7 ด้านเหล่านี้ เราจำเป็นต้องต้องมีข้อมูลประกอบในการตัดสินใจแก้ปัญหา ทางทีมงานจึงได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ถูกแขวนไว้ในเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมมาไว้ในที่เดียวเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการค้นหา ดังนั้นข้อมูลที่อยู่ในระบบคลังข้อมูลที่เราจะสร้างขึ้น จึงครอบคลุมเนื้อหาทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็น งานวิจัย เอกสาร สื่อ วิดีทัศน์ เป็นต้น โดยที่จะจัดแบ่งกลุ่มของข้อมูลตามหน่วยงานเจ้าของข้อมูล รวมถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และแบ่งย่อยโดยจำแนกข้อมูล ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ปีที่พิมพ์ ชนิดของข้อมูล หรือการจำแนกอื่น ๆ ตามแบบของบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันนี้ทางทีมงานเป็นผู้เพิ่มข้อมูล แต่ในอนาคตหน่วยงานจะสามารถเป็นผู้นำเข้าข้อมูลให้ โดยทางทีมงานจะเปิดสิทธิ์ให้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล เปิดหน้าเว็บไซต์ต้นแบบคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อธิบายการใช้งานข้อมูล วิธีการนำเข้าข้อมูล วิธีการและเทคนิคในการสืบค้นแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำความเข้าใจ และมองเห็นภาพได้อย่างชัดเจนขึ้น

กำหนดการช่วงที่ 2 เสวนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็นต่อแนวทางการใช้งานคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ดำเนินการอภิปรายโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี โดยมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เทศบาล และหน่วยงานราชการในระดับตำบล ต่อการสร้างคลังข้อมูล นำเข้าและนำใช้ข้อมูล โดยประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความคิดเห็นมีดังนี้

1. อยากจะให้ในคลังข้อมูลที่จัดทำขึ้น ปรากฏข้อมูลวิถีชีวิตของเกษตรกร ข้อมูลด้านกฎหมาย เช่น การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน และเรื่องข้อมูลโลหะหนัก สารตะกั่ว หรือสารพิษที่พบในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อให้เป็นประโยชน์กับเกษตรกรต่อไป

2. ในคลังข้อมูลฯ มีข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยรวบรวมไว้หรือไม่ และหากมีการเชื่อมโยงข้อมูลไปกับลุ่มน้ำอื่น ๆ ก็น่าจะเป็นการดีเพื่อต่อยอดข้อมูลให้กับผู้เยี่ยมชม

3. ปกติแล้วกระทรวงวัฒนธรรมจะมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ โบราณวัตถุ โบราณสถาน ประเพณี เอกสารโบราณ วรรณกรรมชาวบ้านไว้ ซึ่งถ้าหากมีการเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูล

กันน่าจะเป็นการดี และยินดีที่จะให้ข้อมูลต่อไปในภายหลังโดยให้ทีมงานทำหนังสือเชิญเพื่อประสานงานกันต่อไป

4. หน่วยงานจะได้ใช้ประโยชน์จากคลังข้อมูลนี้แน่นอน เพราะที่ผ่านมามีนักศึกษา หรือนักวิจัย ที่อยากได้ข้อมูลงานวิจัยเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งเมื่อมีคลังข้อมูลนี้ทางหน่วยงานจะได้ประชาสัมพันธ์ให้นักศึกษา นักวิจัยเหล่านี้เข้าไปใช้งาน และเสนอแนะให้ทีมงานมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

5. สำหรับคลังข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการเงิน การคลัง และเศรษฐกิจ ซึ่งปกติทางคลังจังหวัดจะมีการปรับปรุงข้อมูลทุกเดือนอยู่แล้ว และประเด็นที่มีความสนใจคือข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับผลผลิตของทรัพยากร ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล แนะนำให้เข้าไปดูในสำนักงาน ประมงก่อน และจะทำการเพิ่มข้อมูลในส่วนนี้เข้าไปในคลังข้อมูลด้วย อย่างไรก็ตาม หากรู้จักใช้คำค้นในการ ค้นหาเกี่ยวกับมูลค่าทางเศรษฐกิจ ก็จะค้นพบข้อมูลส่วนนี้มากขึ้น

6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี มีความเห็นว่าช่วง 3 เดือนแรกที่เปิดตัวควรมี แนวทางให้ว่าหากจะใช้งานจะต้องทำอะไร เริ่มตรงไหน เพื่อให้ง่ายต่อผู้ใช้งาน โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุลชี้แจงว่า ได้วางแผนไว้ว่าจะทำเป็นกระดานข้อความขึ้นมาเพื่อให้ผู้ใช้งานเข้ามาร่วม แลกเปลี่ยน ข้อมูล ความคิดเห็น รวมถึงการสอบถามต่าง ๆ

7. อยากเห็นโมเดลในลักษณะแผนที่อยู่ในคลังข้อมูลฯ ด้วย

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี กล่าวว่า ความเป็นปัจจุบันของข้อมูลจะเป็นไปตาม ปีที่เอกสารระบุไว้ เพราะข้อมูลมีการปรับปรุงทุกนาที สำคัญที่ว่าผู้ใช้งานต้องพิจารณาข้อมูลว่าเป็นปีเก่า หรือปี ใหม่ ดังนั้น หากมีการนำข้อมูลไปใช้งานก็ต้องระบุปี

9. ในส่วนของชาวบ้าน ผู้ที่จะเข้าไปใช้งานน่าจะเป็นกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

10. เรื่องที่กำลังมีปัญหาในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือเรื่องข้อมูลการแบ่งเขตที่ดิน ซึ่งหากมีข้อมูลในส่วนนี้ในคลังข้อมูลฯ ก็จะมีประโยชน์มาก

11. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย กล่าวว่ารัฐมีการกำหนดขอบเขตชัดเจนว่าพื้นที่ ทะเลสาบอยู่บริเวณใด เขตห้ามล่าสัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ แต่ยังไม่เคยนำเขตโฉนดที่ดินมาทับซ้อนพื้นที่ ตามกฎหมายเหล่านี้

12. คลังข้อมูลส่วนนี้มีประโยชน์มาก และสามารถนำไปใช้ได้แน่นอน

13. คลังข้อมูลจัดทำขึ้นน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษา นักวิจัย มากกว่าชาวบ้าน และหาก สนใจเรื่องการแก้ปัญหาโพรงน้ำควรเริ่มจากที่ใด โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุลกล่าวว่า ควร เริ่มจากการค้นหาข้อมูลที่ตั้งเครื่องมือจับสัตว์น้ำโพรงน้ำก่อน และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี เสริมว่าควรมีการรณรงค์ให้ชาวบ้านมีความตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ปัญหา

14. การสร้างคลังข้อมูลมีประโยชน์มากเพราะสามารถเป็นพื้นฐานให้ผู้ใช้งานหรือชาวบ้านเข้ามา สืบค้นข้อมูลนำไปต่อยอดในการใช้งาน รวมไปถึงเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งในการที่จะสร้างกระดานข้อความเพื่อ ช่วยให้ชาวบ้านหรือผู้ใช้งานเข้ามาสอบถาม-ขอคำปรึกษา

กำหนดการช่วงที่ 3 สรุปการสัมมนาและกล่าวปิดงานโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์บุญส่ง วัฒนกิจ

“สำหรับวันนี้เป็นการนำสิ่งที่เคยจัดสัมมนามาแล้ว 2 ครั้ง มาสร้างเป็นตัวอย่างคลังข้อมูลให้ผู้แทนที่มาร่วมสัมมนาในวันนี้ให้ข้อคิดเห็นเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง ซึ่งสิ่งที่เรากำลังทำคือห้องสมุดเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยมีได้เจาะจงว่าห้องสมุดนี้จะต้องเป็นเฉพาะกลุ่มชาวบ้าน นักวิจัย หรือประชาชนทั่วไป ซึ่งกลุ่มชาวบ้านก็เป็นกลุ่มหนึ่งที่จะเข้ามาใช้งานซึ่งเราก็ให้ความสำคัญ จึงคาดว่าจะมีการสร้างเป็นกระดานข้อความขึ้นมาเพื่อเอื้อต่อการใช้งานของชาวบ้านมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ทุก ๆ ความคิดเห็นจะเป็นประเด็นเพื่อนำไปต่อยอดในการพัฒนา ปรับปรุงคลังข้อมูล และหลังจากแล้วเสร็จก็จะมีการจัดงานสัมมนาอีกครั้งหนึ่ง อีกประเด็นที่มองข้ามไปไม่ได้คือการนำข้อมูลไปใช้ ซึ่งจะต้องมีการเน้นย้ำว่าหากมีการนำไปใช้งานต้องมีการอ้างอิงด้วยทุกครั้ง

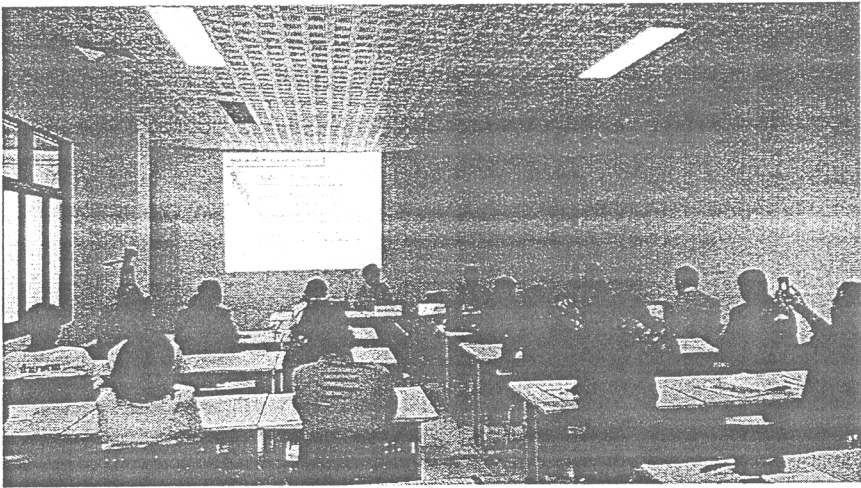
โดยสรุปแล้ววันนี้เราได้ประโยชน์มากและจะนำทุกความคิดเห็นของท่านไปพัฒนาคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาต่อไป”

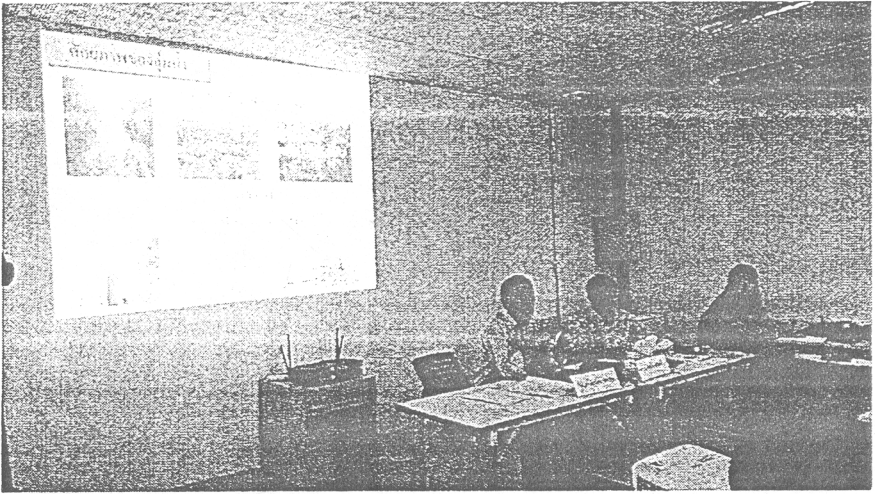
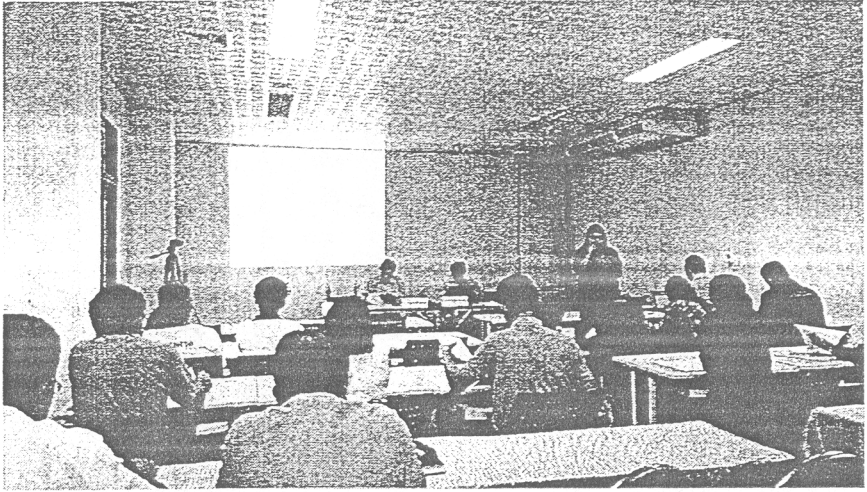
ปิดการสัมมนาเวลา 12.00น.

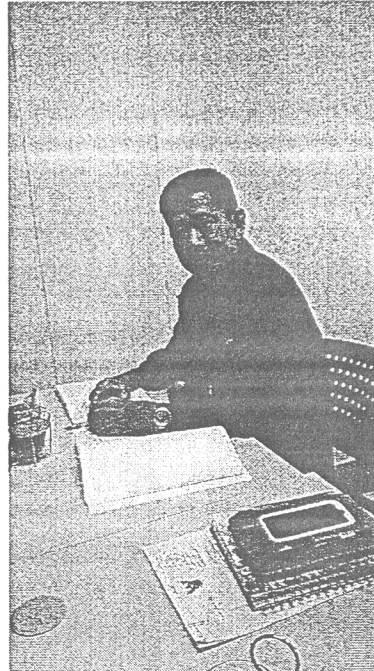
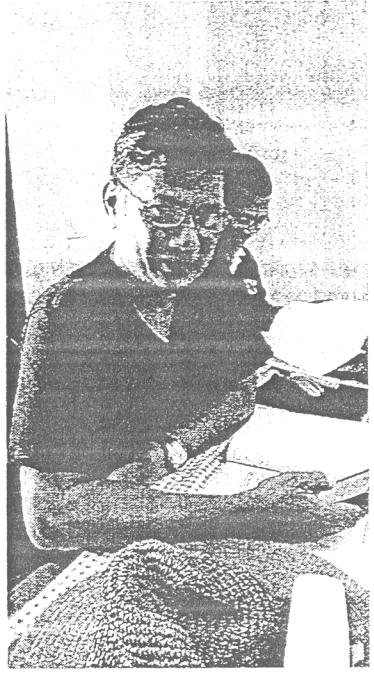
(นางสาวธัศรา โพธิ์พุกคณะ)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ประมวลภาพถ่าย

รายงานการสัมมนา

“สัมมนาการใช้ประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม
จากคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”

วันอังคารที่ 26 มกราคม 2559 เวลา 08.30-13.00 น.

ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์หาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

1	นางอนงค์	ช่วยรักษ์	นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ/ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา
2	นายสมพร	เหมืองทอง	นักวิชาการสุขาภิบาล 5/ สำนักงานเทศบาลนครหาดใหญ่
3	นายสมภพ	วิสุทธิศิริ	นักอุดมศึกษาชำนาญการพิเศษ / ศูนย์อุดมศึกษาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
4	นายวีระ	สมาหลี	นักอุดมศึกษาชำนาญการ / ศูนย์อุดมศึกษาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
5	นางดวงฤดี	สุริยันรงค์	นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ/ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์
6	นางอรสา	เพชรสลัศรี	นักวิชาการประมงชำนาญการ/ศูนย์วิจัยและ พัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง (สงขลา)
7	นายสมใจ	เวชประสิทธิ์	เจ้าพนักงานประมงชำนาญงาน /ศูนย์วิจัยและ พัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง (สงขลา)
8	นายสุพจน์	อารักขาโรจน์	นักสื่อสารมวลชนชำนาญการพิเศษ /ส่วนข่าว และรายการภูมิภาค สงขลา (สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6)
9	นายชัตติยา	พรหมवास	นักวิชาการแผนที่ภาพถ่ายปฏิบัติการ/ สำนักงาน ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ที่ 5
10	นายโชคชัย	ขุนวรดม	ศูนย์อุดมศึกษาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
11	นางสาวฉัตรนภา	ประกอบกิจ	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ / กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสงขลา
12	นายสัมพันธ์	ดุทยานภรณ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ / สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8

13	นางวิมล	โสมสง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ / สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8
14	นายสุทธิพงษ์	ขุนฤทธิ์	ปลัดเทศบาลตำบลควนเนียง / สำนักงานเทศบาลตำบลควนเนียง
15	นายนิกร	แสงเกต	ผอ.ส่วนสารสนเทศการเกษตร / สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 9 สงขลา
16	นายธีรศักดิ์	แสงมาก	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ/ สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
17	นางสาวสุรัตน์วดี	ศรีสุวรรณ	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ/ สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
18	นายธานินทร์	อุยยะพัฒน์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานสาธารณสุข/ เทศบาลเมืองเขารูปช้าง
19	นายอุดม	ปวีณขจรวงศ์	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม/ สำนักงานเทศบาลตำบลพะตง
20	นายประเสริฐ	แก้วจันทร์	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ/ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์
21	นายประชด	เกื้อสุข	นิติกร/สำนักงานพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงมนุษย์
22	นายเทิดศักดิ์	จریانกุล	ผู้อำนวยการกองช่างสุขาภิบาล/ เทศบาลเมืองสะเดา
23	นางจินดาพร	แซ่เฉียว	หัวหน้าฝ่ายบริการสาธารณสุข/ เทศบาลเมืองสะเดา
24	นางมุกดารัตน์	สุวรรณรัตน์	หัวหน้าฝ่ายวิชาการสถิติและวางแผน/ สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา
25	นางสาววิไลวรรณ	รัตนโกสม	เจ้าหน้าที่บริหารสถิติ/ สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา
26	นางสาวดารินทร์	หยงแก้ว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ/ สำนักงานจังหวัดสงขลา
27	นางสาวกึ่งกาญจน์	สุขคณะ	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน/ สำนักงานจังหวัดสงขลา
28	นายธรรมรัตน์	ชุ่มกา	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ สำนักงาน กศน. จังหวัดสงขลา

29	นายสมศักดิ์	รัตน์วงศ์	ผอ.กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศ สำนักส่งเสริมและพัฒนาการ การเกษตรที่ 5 สงขลา
30	นางจิตติมา	ภัทราเดช	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16
31	นายกิตติ	สัตรัตน์	นักวิชาการที่ดินชำนาญการ สำนักงานที่ดิน จังหวัดสงขลา สาขาหาดใหญ่
32	นายวิทยา	บุษบงศ์	นักวิชาการ/สถาบันทักษิณคดีศึกษา
33	นางสาวสิริพร	รอดเกลี้ยง	นักวิชาการ/สถาบันทักษิณคดีศึกษา
34	อาจารย์กมลนาวิน	อินทนุจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
35	อาจารย์มัทนาวดี	หัตยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
36	นายสรศักดิ์	ชัยทวี	นักศึกษา/จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
37	นางสาวชุตติมา	ทองไกรแก้ว	คณะวิทยาการจัดการ ม.อ.
38	นางสาวนพรัตน์	กุลสันตติ	คณะวิทยาการจัดการ ม.อ.
39	นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
40	อาจารย์วิวัฒน์	สุทธิวิภากร	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
41	ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	หัวหน้าสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม/ คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
42	นางสาวธัสรา	โพธิพุกกณะ	ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศฯ ภาคใต้ ม.อ.
43	นางสาวณพัศ	กั๊วฉัตรตระกูล	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
44	นางณิชชา	นิลรัตน์	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
45	นางนัตยา	จึงเจริญธรรม	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
46	นางรัตนา	ทองย่อย	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
47	นายอดุลย์	เบ็ญนุ้ย	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
48	นางพีระพิทย์	พีชมงคล ยงเฉลิมชัย	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
49	นายอานันต์	คำภีระ	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
50	นางสาวรัตนภรณ์	ศิริजारยาภรณ์	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
51	ผศ.ดร.พนาลี	ชีวกิตาการ	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ม.อ.

52	คุณนิตติยา	ทองเสนอ	นักศึกษาปริญญาโท/ คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
53	นางสาวจิตติมา	ศรีไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
54	รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
55	นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.

เริ่มงานสัมมนาเวลา 09.15 น.

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย กล่าวเปิดงาน และบรรยายความเป็นมาของโครงการ โดยให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาแนะนำตัวก่อนเริ่มการบรรยาย และพูดถึงโครงการในภาพรวมว่าเป็นการดูแลธรรมาภิบาลของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยแบ่งเป็น 3 โครงการย่อยต่อเนื่องและบูรณาการร่วมกัน แม้ว่าจะงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจะมีกันมามากมายแต่เรายังแก้ปัญหาน้ำทะเลสาบไม่ได้ จึงได้มีการวิเคราะห์กันถึงสาเหตุและพบว่าประเด็นที่เป็นงานเกี่ยวกับกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีทั้งกายภาพ-ชีวภาพ แต่การบริหารจัดการยังเป็นไปได้ไม่ค่อยดีนัก ดังนั้น ทางทีมงานวิจัยร่วมกับสภาวิจัยแห่งชาติ จึงร่วมกันก่อให้เกิดโครงการนี้ขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการวิเคราะห์งานวิจัยตามหลักธรรมาภิบาล และสนับสนุนด้วยเรื่องของการจัดระเบียบฐานข้อมูลให้เข้าถึงได้ง่ายในทุกกระดับ ตั้งแต่เจ้าหน้าที่ระดับสูงไปจนถึงประชาชนทั่วไป โดยจัดทำเป็นคลังข้อมูลกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาขึ้นมา และมีการสัมมนาเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากกลุ่มต่าง ๆ ในเรื่องของการออกแบบและการนำข้อมูลไปใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคลังข้อมูลที่นำเสนอในวันนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่านจะช่วยให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็นเพื่อเป็นประโยชน์สำหรับ “เราทุกคน” เพื่อกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาของเราต่อไป

กำหนดการช่วงที่ 1 บรรยาย

การพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล

“โครงการพัฒนาฐานข้อมูลสังคมเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” เป็นโครงการย่อยโครงการหนึ่งในโครงการวิจัย “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล” ที่คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นหน่วยงานหลัก โดยได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2558 โดยวัตถุประสงค์และวิธีการของเราคือเริ่มแรกเราจะพยายามรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏบนหน้าเว็บไซต์จากหน่วยงานต่าง ๆ ดาวนโหลตมาเก็บไว้ในคลังข้อมูลที่สร้างขึ้น ซึ่งจะทำหน้าที่เหมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่จะเก็บข้อมูลต่าง ๆ ตามหมวดหมู่ เพื่อให้การค้นหาเป็นไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ที่จะมาใช้งานคลังข้อมูลเหล่านี้ก็จะมีตั้งแต่บุคคลทั่วไป ชาวบ้าน อปท. นักวิชาการ นักศึกษา นักวิจัย โดยซอฟต์แวร์ที่เราเลือกนำมาใช้

ในการพัฒนาคือ DSpace ซึ่งเป็น Software แบบเปิดเผยแพร่ส มักถูกนำมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลทางวิชาการ ซึ่งใครก็ตามที่มาใช้งานก็สามารถร่วมพัฒนาโปรแกรมได้แบบไม่มีค่าใช้จ่าย ในประเทศไทยเองก็มีหลายหน่วยงานที่ใช้ Software นี้ไม่ว่าจะเป็น จุฬาลงกรณ์ ม.อ. เป็นต้น

สำหรับการดำเนินการที่ผ่านมาคือ เมื่อเดือนมิถุนายน 2558 ทางเรามีการจัดสัมมนาเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นจากหลาย ๆ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และนำมาปรับใช้กับการทำต้นแบบ และเมื่อต้นแบบคลังข้อมูลแล้วเสร็จ ทางเราได้นำต้นแบบนั้นไปสาธิตกับ อปท.ในพื้นที่คือ อปท. ทะเลน้อย และพนางตุงที่อุทยานลุ่มน้ำทะเลน้อยจังหวัดพัทลุง เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นเพื่อนำมาพัฒนาคลังข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง และล่าสุดเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 ทางทีมงานได้นำคลังข้อมูลที่พัฒนาอีกครั้ง ไปสาธิตและรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ใช้งานไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน นักวิชาการ อปท. ในพื้นที่ ณ วิทยาภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาระบบให้ดีที่สุด จนกระทั่งแล้วเสร็จ เป็นที่มาของคลังข้อมูลที่ท่านจะได้เห็นในวันนี้ เพื่อให้ท่านได้ให้ข้อคิดเห็นครั้งสุดท้าย ก็จะเป็นคลังข้อมูลที่สมบูรณ์ต่อไป

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จะรวมถึงจังหวัดสงขลา พัทลุง และบางส่วนของจังหวัดนครศรีธรรมราช อ.ศักดิ์ชัยได้ยกตัวอย่างแผนที่บริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจากคลังข้อมูลที่จัดทำขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าสัมมนาทุกท่านได้เข้าใจว่าสิ่งที่ทีมงานพยายามจะนำข้อมูลมารวบรวมข้อมูลเก็บไว้จะเป็นข้อมูลทางด้านสังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และทำการจำแนกตามปัญหาที่คาดว่าจะรุนแรงขึ้นจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศดังนี้คือ 1) การลดลงของทรัพยากรชีวภาพและความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศ 2) ความไม่มั่นคงทางอาหาร 3) การกัดเซาะชายฝั่ง 4) คุณภาพสิ่งแวดล้อม 5) ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ 6) ภัยพิบัติ 7) การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม และจำแนกเพิ่มเติมในส่วนของคุณข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม (ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน กชช. 2ค. และข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน) และข้อมูลภูมิสารสนเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูลของผู้ใช้งาน โดยทางทีมงานได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ถูกแขวนไว้ในเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ รวบรวมมาไว้ในที่เดียวเพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการค้นหา ดังนั้น ข้อมูลที่อยู่ในระบบคลังข้อมูลที่สร้างขึ้นจึงครอบคลุมเนื้อหาทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็น งานวิจัย เอกสาร สื่อ วิดีทัศน์ เป็นต้น โดยที่จะจัดแบ่งกลุ่มของข้อมูลตามหน่วยงานเจ้าของข้อมูล รวมถึง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และแบ่งย่อยโดยจำแนกข้อมูล ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ปีที่พิมพ์ ชนิดของข้อมูล หรือการจำแนกอื่น ๆ ตามแบบของบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันนี้ทางทีมงานเป็นผู้เพิ่มข้อมูล แต่ในอนาคตหน่วยงานจะสามารถเป็นผู้นำเข้าข้อมูลให้โดยทางทีมงานจะเปิดสิทธิ์ให้ และหากข้อมูลนี้เป็นประโยชน์ ในอนาคตอาจมีการขยายไปยังลุ่มน้ำอื่น ๆ ในประเทศไทยด้วย

ปัจจุบัน ทีมงานได้ทำการแบ่งข้อมูลเป็นชุมชน กระทรวงต่าง ๆ 11 ชุมชนและอีก 4 ชุมชน คือ ชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อปท.ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา, งานวิจัย, วิดีทัศน์และสื่อ, และสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมเป็น 15 ชุมชนหลัก และ 131 ชุมชนย่อย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล เปิดหน้าเว็บไซต์ต้นแบบคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อธิบายการเข้าใช้งานข้อมูล การจำแนกข้อมูลตามกระทรวง กรม วิธีการนำเข้าข้อมูล วิธีการและ

เทคนิคในการสืบค้นแบบต่าง ๆ โดยการยกตัวอย่าง และให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาเสนอคำค้นเพื่อลองค้นหาข้อมูล เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำความเข้าใจ และมองเห็นภาพได้อย่างชัดเจนขึ้น

จากนั้น คุณณพัส กังวานตระกูล นำเสนอหน้าเว็บไซต์ slbforum.psu.ac.th ซึ่งจะเป็นเว็บไซต์อีก หนึ่งหน้าหนึ่งหน้าจัดทำขึ้นมาเพื่อให้ง่ายในการค้นหาข้อมูลต่อประชาชนทั่วไป มีการจัดทำเป็นลักษณะเว็บบอร์ด เพื่อให้ผู้ที่ต้องการตั้งกระทู้พูดคุย แสดงความคิดเห็น หรือสอบถามข้อมูลที่อาจจะค้นหาข้อมูลไม่พบ

กำหนดการช่วงที่ 2 เสวนาแลกเปลี่ยนข้อมูล ข้อคิดเห็นต่อแนวทางการใช้งานคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบ

สงขลา

ดำเนินการอภิปรายโดยคุณธรรมา โพธิ์พุกกณะ โดยมีการนำเสนอและแลกเปลี่ยนประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เทศบาล และหน่วยงานราชการในระดับตำบล ต่อการสร้างคลังข้อมูล นำเข้าและนำใช้ข้อมูล โดยประเด็นที่ผู้เข้าร่วมสัมมนาให้ความคิดเห็นมีดังนี้

1. ผู้เข้าสัมมนาพบว่าหลายครั้งที่ผ่านมามีข้อมูลแผนที่ไม่สามารถอัปโหลดในรูปแบบ Shp.File ได้ ทำให้การนำไปใช้งานต่อเป็นไปได้ยาก ไม่ทราบว่าบนคลังข้อมูลนี้สามารถอัปโหลด Shp.file ได้หรือไม่ (อาจารย์ศักดิ์ชัยแจ้งว่าสามารถทำได้)
2. ผู้เข้าสัมมนาอยากให้ข้อมูลที่ปรากฏบนคลังข้อมูลเป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน (ในรายอำเภอ) เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง ซึ่ง อ.ศักดิ์ชัย แจ้งว่าในคลังข้อมูลที่ข้อมูล กชช. 2ค และข้อมูล จปฐ.เป็นข้อมูลเริ่มต้นให้แล้ว ทางแต่ละอปท.สามารถนำไปเพิ่มเติมข้อมูล เชิงลึกอื่น ๆ ต่อได้เลย
3. ผู้เข้าสัมมนา มีความคิดเห็นว่าแผนงานของแต่ละ อบต. ควรมีการรวบรวมมาไว้ในที่เดียวกัน ถ้าคิดว่าการจัดการข้อมูลจะสมบูรณ์ เราจะต้องแก้ปัญหาในส่วนของการวางแผนร่วมกันในแต่ละอปท. ให้ยุทธศาสตร์เป็นไปในทางเดียวกันด้วย
4. ที่ผ่านมามีสิ่งที่ประสบมากคือเรื่องของข่าวลือ และข้อมูลที่ไม่เป็นความจริงและถูกส่งต่อแบบ บิดเบือน จึงมีความเป็นห่วงว่าทางทีมงานจะมีวิธีการอย่างไรที่จะตรวจสอบว่าข้อมูลที่ถูกนำมา อัปโหลดเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งทางทีมงานเองก็รับฟังข้อเสนอแนะ และได้ข้อสรุปในที่ประชุม ว่าในส่วนของการอัปโหลดจากหน่วยงานน่าจะไม่มีปัญหาเพราะถูกนำเข้าข้อมูลโดยหน่วยงานนั้น ๆ โดยตรง แต่ในส่วนของการ slbforum สมาชิกจะต้องมีที่มาที่ไปก่อนว่ามีข้อมูล อย่งไร อย่งน้อยก็เป็นการคัดกรองผู้ที่เข้ามาอัปข้อมูลชั้นหนึ่ง และทีมงานต้องคอยตรวจสอบ ว่าข้อมูลที่ถูกนำมาโพสต์ถูกต้อง น่าเชื่อถือเพียงใด และถ้าเป็นไปได้ถ้ามีการกรองข้อมูลก่อนที่ จะอัปโหลดขึ้นก็จะดีมาก
5. ผู้แทนจากเทศบาลตำบลพะตงเห็นว่าสิ่งที่ทาง ม.อ. ทำเป็นสิ่งที่ดีมาก เห็นควรสนับสนุนให้ทำ ต่อไป
6. ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8 กล่าวว่ายังไม่เห็นปัญหาเพราะยังไม่ได้ใช้งาน แต่ยินดี สนับสนุนในการทำคลังข้อมูลในคลังนี้ เพราะเห็นประโยชน์เป็นอย่างมาก

กำหนดการช่วงที่ 3 สรุปการสัมมนาโดย คุณธรรมา โพธิ์พุกกณะ

สำหรับวันนี้เป็นการนำสิ่งที่เคยจัดสัมมนามาแล้ว 3 ครั้ง มาสร้างเป็นตัวอย่างคลังข้อมูลให้ผู้แทนที่มาร่วมสัมมนาในวันนี้ให้ข้อคิดเห็นเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุง ซึ่งสิ่งที่เรากำลังทำคือห้องสมุดเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยมีได้เจาะจงว่าห้องสมุดนี้จะต้องเป็นเฉพาะกลุ่มชาวบ้าน นักวิจัย หรือประชาชนทั่วไป ทุก ๆ ความคิดเห็นจะเป็นประเด็นเพื่อนำไปต่อยอดในการพัฒนา ปรับปรุงคลังข้อมูล และหลังจากแล้วเสร็จก็จะมีการจัดงานสัมมนาเพื่อสาธิตวิธีการใช้งานอีกครั้งหนึ่งในช่วงเดือนมีนาคม 2559

โดยสรุปแล้ววันนี้เราได้ประโยชน์มากและจะนำทุกความคิดเห็นของท่านไปพัฒนาคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาต่อไป

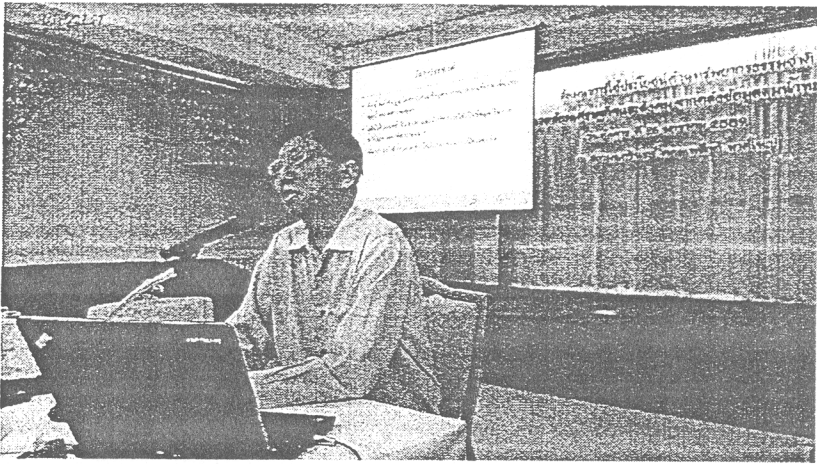
กล่าวปิดงานโดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย กล่าวขอบคุณผู้ร่วมสัมมนาทุกท่าน และอวยพรให้เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

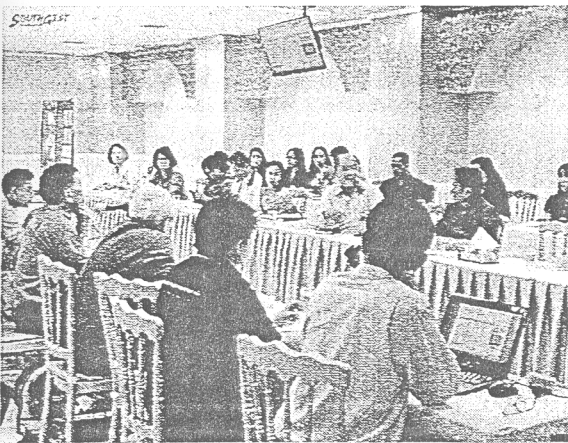
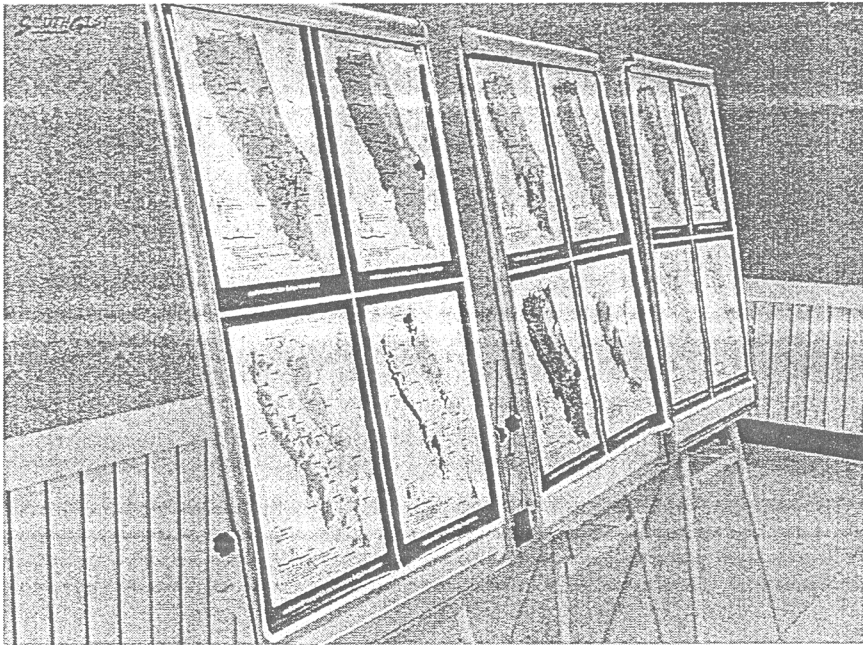
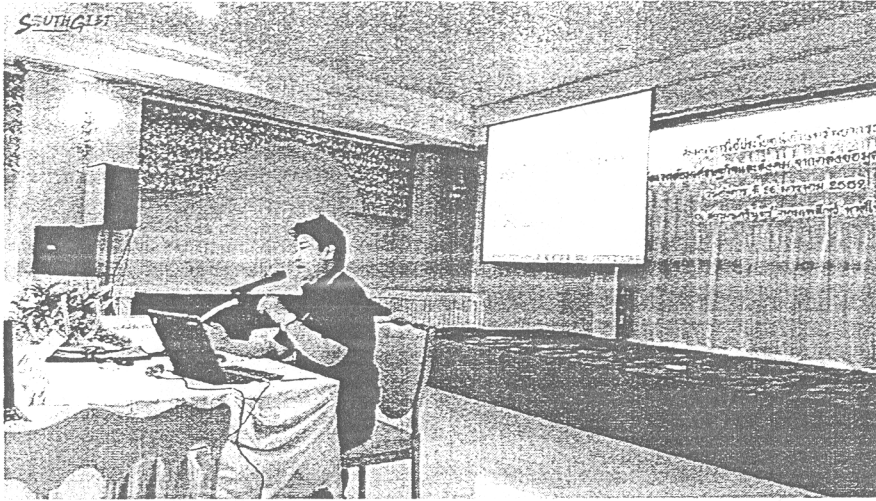
ปิดการสัมมนาเวลา 12.00น.

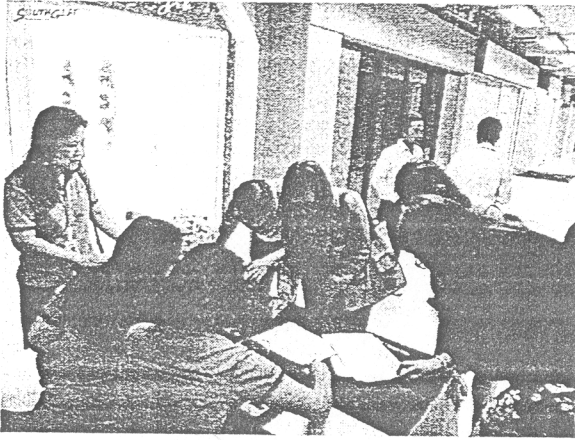
(นางสาวธรรมา โพธิ์พุกกณะ)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ประมวลภาพถ่าย

รายงานการอบรม

โครงการอบรมการใช้งานฐานข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

วันพุธที่ 2 มีนาคม 2559 เวลา 08.30 – 13.00 น

ณ อาคารสยามนครินทร์คอมเพล็กซ์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

รายชื่อผู้เข้าร่วมอบรม

1	นางกนกสิริ	สุคันธ์กาญจน์	นักวิชาการพัฒนาชุมชน ชำนาญการ / สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสงขลา
2	นางสาวเกษณี	ศรีแก้ว	นักวิชาการเกษตร/สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
3	นายชัตติยะ	พรหมवास	นักวิชาการแผนปฏิบัติการ/สำนักงานส่งเสริมและ พัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา
4	นายจรัส	ชุมปาน	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สงขลา
5	นางจิตภา	หละเทียม	หัวหน้าฝ่ายแผนงานและงบประมาณ/ เทศบาลตำบลควนเนียง
6	นางจิตติมา	ภัทรภุพร	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ/ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16
7	นางสาวฉัตรนภา	ประกอบกิจ	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการ/กลุ่มงาน ข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดสงขลา
8	นายชนันต์	ถิระวุฒิ	นักบริหารงานช่าง 6 /เทศบาลนครหาดใหญ่
9	นายชาติชาย	ช่างชุม	นายช่างโยธา /เทศบาลเมืองสะเดา
10	นายชูศักดิ์	พลพงษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ / สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8
11	นางสาวดวงพร	แป้นพุ่ม	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ / สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค 16
12	นางสาวรุจิเรข	มาแก้วสอง	นักวิชาการเกษตร /สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
13	นายทศพร	สุวรรณวงศ์	เจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์ / พัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา
14	นางสาวธนิสรา	พุ่มพะกา	นักโบราณคดีปฏิบัติการ/ สำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา

15	นายนราพงษ์	บุญช่วย	วิศวกรโยธาชำนาญการ/ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8
16	นายประกอบศักดิ์	สายวาริ	เจ้าพนักงานสุขาภิบาล/ เทศบาลเมืองเขารูปช้าง
17	นางสาวปาริชาติ	ชุ่นสะ	พนักงานกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม / เทศบาลเมืองเขารูปช้าง
18	นางมุกตารัตน์	สุวรรณรัตน์	หัวหน้าฝ่ายวิชาการสถิติและแผนงาน / สำนักงานสถิติจังหวัดสงขลา
19	นางสาววราภรณ์	ทองศักดิ์	นักศึกษาปริญญาเอก / สถาบันทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ม.อ.
20	นายวิทยา	บุษบงค์	สถาบันทักษิณคดีศึกษา ม.ทักษิณ
21	นายวีระ	สม่าหลี	นักอุดมศึกษาชำนาญการ / อุดมศึกษาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
22	นายวีระชัย	อุมลา	ผู้อำนวยการส่วนสารสนเทศอุดมศึกษา / ศูนย์อุดมศึกษาภาคใต้ฝั่งตะวันออก
23	นายวีระพจน์	กิมาคม	ครูวิทยาลัยชุมชนสงขลา /วิทยาลัยชุมชนสงขลา
24	นายวุฒิศักดิ์	เพชรมีศรี	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ /สำนักงานส่งเสริม และพัฒนาการเกษตรที่ 5 จังหวัดสงขลา
25	นายสมใจ	เวชประสิทธิ์	เจ้าพนักงานประมงชำนาญงาน /ศูนย์วิจัยและ พัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง
26	นางสาวสุตารัตน์	จันทร์เสนะ	นักสื่อสารมวลชนปฏิบัติการ /สำนักข่าวและ รายการภูมิภาค สำนักประชาสัมพันธ์เขต 6
27	นายอรัญ	คกงวไล	ผู้อำนวยการ / สถาบัน กศน ภาคใต้
28	นางอรสา	เพชรสลบศรี	ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงทะเลอ่าวไทยตอนล่าง
29	นายอุดม	ปวีณขจรวงศ์	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม / เทศบาลตำบลพะตง
30	อาจารย์หิรัญวดี	สุวิบูรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
31	อาจารย์กมลนาวิน	อินทนูจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
32	อาจารย์มัทนาวดี	หัตยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
33	นางสิริพร	รอดเกลี้ยง	สถาบันทักษิณคดีศึกษา
34	นางสาวเอมอร	เอี่ยมอักษร	นักวิชาการศึกษา / วิทยาลัยชุมชนสงขลา
35	ดร.ไชยวัฒน์	รุ่งเรืองศรี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
36	อาจารย์วิวัฒน์	สุทธิวิภากร	คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.

37	ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรัชญาวีรกุล	หัวหน้าสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
38	นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
39	นายเอกชัย	อิสระทะ	โครงการวิจัยธรรมาภิบาลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
40	นางสาวธัสรา	โพธิ์พุกณะ	ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศฯ ภาคใต้ ม.อ.
41	นางสาวณพัส	กังวานตระกูล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
42	นางณิชา	นิลรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
43	นางนัตยา	จึงเจริญธรรม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
44	นางรัตนา	ทองย้อย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
45	นางพีระพิทย์	พีชมงคล ยงเฉลิมชัย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
46	นายอดุลย์	เบ็ญญ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
47	นายอานันต์	คำภีระ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
48	นางสาวธิดา	ยงสถิตศักดิ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.

เริ่มงานสัมมนาเวลา 09.15 น

กำหนดการช่วงที่ 1 บรรยาย

พิธีเปิดโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรัชญาวีรกุล กล่าวเปิดงานและแนะนำที่ปรึกษาโครงการ
แนะนำวิทยากร และให้ผู้เข้าร่วมอบรมแนะนำตนเอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรัชญาวีรกุล แนะนำที่มาของโครงการว่าโครงการนี้เป็นโครงการย่อย
ซึ่งรับผิดชอบในส่วนของคลังข้อมูล ซึ่งจะนำข้อมูลเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามาเก็บไว้ในที่เดียวกัน โดย
คาดหวังว่าผู้ใช้งานจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ ส่วนซอฟต์แวร์ที่ใช้คือซอฟต์แวร์ DSpace ซึ่ง
เป็นโปรแกรมแบบเปิดเผยแพร่ส เหมาะสำหรับการเก็บข้อมูล เป็นที่นิยมในหลายมหาวิทยาลัย อาทิ สถาบัน
เทคโนโลยีแห่งเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น

ที่ผ่านมาได้มีการจัดสัมมนามาแล้วทั้งสิ้น 4 ครั้ง ครั้งที่หนึ่งที่สยามนครินทร์ ครั้งที่สองที่ทะเลน้อย มี
การปรับปรุงฐานข้อมูลตามคำแนะนำของผู้เข้าสัมมนา และนำไปนำเสนออีกสองครั้งที่ วิทยาลัยภูมิ-ปัญญา
ชุมชน ตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และล่าสุดเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมาที่สยามนครินทร์นี้
เช่นเดียวกัน กระทั่งเมื่อต้นแบบฐานข้อมูลสำเร็จไปกว่าร้อยละ 90 และมีข้อมูลในคลังข้อมูลจำนวนมาก
พอสมควร กลายเป็นที่มาของวันนี้ เพื่อขอความร่วมมือทุกท่านมาทดลองใช้ ดิชม และแนะนำ เพื่อนำไปสู่การ
ปรับปรุงคลังข้อมูลที่สมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง

สำหรับการแบ่งหมวดหมู่ภายในคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทางเราได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า มีการจำแนกปัญหาของลุ่มน้ำทะเลสาบออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การลดลงของทรัพยากรชีวภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่สำคัญ ความไม่มั่นคงทางอาหาร การกัดเซาะชายฝั่งทะเล คุณภาพสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ ภัยพิบัติ น้ำท่วม ดินถล่ม การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ เรายังได้เพิ่มหัวเรื่องอีก 2 ส่วน คือ ข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคม (กชช. 2ค, จปฐ.) และส่วนของข้อมูลภูมิสารสนเทศ

ข้อมูลที่นำมาเก็บไว้ในคลังข้อมูลจะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลบนเว็บไซต์ จัดเก็บไว้ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นเอกสาร รายงานผลการวิจัย ภาพถ่าย วีดิโอคลิปเสียง และจัดกลุ่มข้อมูลตามเจ้าของข้อมูล โดยที่จะจัดแบ่งตามกระทรวง และแบ่งย่อยออกเป็นกรม นอกจากนี้ ยังจัดแบ่งตามประเภทของข้อมูลด้วย โดยผู้จัดทำให้รายละเอียดผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ ประเภทของข้อมูล เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น

ชุมชนหลักแบ่งออกเป็น 15 ชุมชน ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงกลาโหม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม และชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (สำหรับองค์การส่วนท้องถิ่นเพิ่มข้อมูล โดยทางเราได้นำข้อมูลพื้นฐาน กชช. 2ค และ จปฐ. ใส่ไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ก่อน) ชุมชนงานวิจัย ชุมชนวิดิทัศน์และสื่อ และชุมชนสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ฯ และยังมีการแบ่งชุมชนย่อยเป็นกรม ภายใต้แต่ละกระทรวง โดยจำแนกประเภทของข้อมูลตามหลักบรรณารักษศาสตร์

ปัจจุบัน สามารถสรุปจำนวนข้อมูลถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2559 รวมประมาณ 2,500 รายการ คิดเป็นประมาณ 20,000 แฟ้มข้อมูล หน่วยงานที่มีข้อมูลมากที่สุดคือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร้อยละ 26, รายงานวิจัยร้อยละ 24, ชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาร้อยละ 13 ที่เหลือคืออื่น ๆ และหากจำแนกตามประเด็น 7 ด้าน 2 หัวเรื่องจะพบว่า เรื่องที่มีจำนวนมากที่สุดคือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมร้อยละ 34, ความไม่มั่นคงทางอาหารร้อยละ 14, การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพร้อยละ 13, และหลังจากเปิดตัวอย่างไม่เป็นทางการ ได้มีการเก็บสถิติข้อมูลไว้แล้วด้วย จึงสามารถดูสถิติการใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่นสถิติของเรื่องของถูกเข้าชมมากที่สุด เรื่องที่ถูกดาวน์โหลดมากที่สุด

กำหนดการช่วงที่ 2 ทดลองใช้งานคลังข้อมูล

ผู้เข้าอบรมทดลองเข้าใช้งานเว็บไซต์ slbkb.psu.ac.th โดยทดลองใช้งานเมนูต่าง ๆ เข้าสู่ระบบทดลองสมัครสมาชิก การดาวน์โหลด การข้อมูลนำเข้าข้อมูล การค้นหาข้อมูล เทคนิคการใช้คำค้นเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการ นอกจากนี้ได้ให้ผู้เข้าอบรมลองเสนอคำค้นเพื่อลองค้นหาร่วมกัน คลังข้อมูลนี้สามารถใช้วิธีสืบค้นข้อมูลได้ คล้ายกับการใช้งาน Google โดยให้ผู้เข้าอบรมทดลองใช้งานค้นหาคลังข้อมูลด้วยคำต่าง ๆ เช่น ปากรอ เป็นต้น

คำถามจากผู้แทนจากสำนักข่าวภาคใต้

“การเก็บข้อมูลใช้วิธีดาวน์โหลดมาเก็บไว้ หรือทำลิงค์เชื่อมโยงไป แล้วข้อมูลจากสื่อได้มีการเก็บข้อมูลมาหรือไม่” ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล ให้คำตอบว่าเราใช้วิธีดาวน์โหลดข้อมูลมาเก็บไว้ นอกจากข้อมูลที่มีจำนวนมาก หรือมีการอัปเดตตลอดเวลา เช่น ข้อมูลจากกรมอุตุนิยมวิทยา เช่นนั้นจะใช้วิธีทำลิงค์ไป ส่วนข้อมูลจากสื่อก็มีการนำข้อมูลมาไว้เรียบร้อยแล้ว โดยใช้พื้นฐานจากโครงการธรรมาภิบาลของโครงการย่อยธรรมาภิบาล

คำถามจากผู้แทนจากสำนักศิลปากรที่ 13 สงขลา

“ทางทีมวิจัยได้มีการนำข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมมาไว้บ้างหรือไม่” ซึ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล ให้คำตอบว่า ทางเราได้จัดตั้งชุมชนวิดิทัศน์ และรวบรวมข้อมูลจากโครงการพัฒนาสื่อความรู้ ความรักและความห่วงแหน ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มาใส่ไว้จำนวนมากพอสมควร โดยคุณณพัศ กังวานตระกูล ทีมวิจัยเสริมว่า ผู้ใช้งานสามารถคัดกรองข้อมูลให้แคบลงจากทางฝั่งขวาของหน้าเว็บไซต์ ซึ่งจะมีรายละเอียดของข้อมูลบอกไว้

สำหรับการดาวน์โหลดข้อมูลสามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องสมัครสมาชิก แต่หากจะนำเข้าข้อมูลจำเป็นต้องสมัครสมาชิกก่อน อย่งไรก็ดี การนำข้อมูลไปใช้ต้องไม่ลืมที่จะใส่ที่มาของข้อมูลตามเจ้าของข้อมูลที่แสดงรายละเอียดไว้บนหน้าเว็บ ตามชื่อผู้แต่ง หรือหน่วยงานเจ้าของข้อมูล

ถัดไปเป็นการนำเสนอหน้า slbforum.psu.ac.th ซึ่งมีลักษณะเป็นกระดานข้อความเพื่อเป็นพื้นที่หารือเรื่องราวภายในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งได้รับคำแนะนำจากการสัมมนารอบที่ผ่าน ๆ มา โดยภายในเว็บไซต์ประกอบด้วย ข่าวสาร เรื่องเด่น - ประเด็นร้อน ข่าวประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับเรา กระดานข้อความ กิจกรรม/แกลลอรี่ ติดต่อเรา และมีลิงค์ไปยังเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในส่วนของฟอรัมกระดานถาม - ตอบ มีการจัดแบ่งเว็บบอร์ดออกเป็น 2 ส่วน คือข้อมูลทั่วไป และส่วนของปัญหาทั้ง 7 ด้าน เพื่อให้ใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยหากไม่ได้เข้าสู่ระบบสามารถเข้ามาอ่านข้อความได้แบบไม่จำกัด แต่หากต้องการตั้งหรือตอบกระทู้จะต้องมีการสมัครสมาชิก ซึ่งสามารถทำได้ 2 รูปแบบ คือสมัครผ่าน Email และล็อกอินด้วยเฟซบุ๊ก ในส่วนของฟอรัมนี้อาจเป็นการบอกข่าวเล่าเรื่อง ปรับทุกข์ สอบถาม พุดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปภายในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ อาจเป็นการเข้ามาขอข้อมูลที่อาจจะอยู่ในคลังข้อมูล เพื่อให้ผู้รู้สามารถมาช่วยตอบ หรือใส่ลิงค์ข้อมูลให้ได้

กำหนดการช่วงที่ 3 สรุปการสัมมนาโดย ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี

สำหรับการอบรมในวันนี้ หลายท่านเคยมาเข้าร่วมงานกับเราแล้ว แต่อีกหลายท่านก็มาเข้าร่วมเป็นครั้งแรก อย่งไรก็ดี ทะเลสาบสงขลาประกอบไปด้วยวิถีชีวิต วัฒนธรรมของพวกเรา ซึ่งอาจจะถูกเรียกไปในหลายแบบ เช่น ทะเลลำปำ ตามบริบทของพื้นที่ ภายในทะเลสาบสงขลามีพื้นที่ถูกจัดให้เป็นแรมซาร์ไซต์ ซึ่งก็คือพื้นที่ชุ่มน้ำโลก เป็นที่น่าภูมิใจว่าประเทศไทยก็ได้เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำเช่นกันกว่า 12 แห่ง และทะเลน้อยก็เป็นอันดับแรกที่ได้รับการจดทะเบียนจากแรมซาร์ ซึ่งมีส่วนสำคัญให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ดูนก

ดังนั้น ทะเลสาบสงขลาจึงได้รับความสนใจให้มีการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ เช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเกษตรและการประมง มีประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ควรจะได้รับดูแล และสิ่งเหล่านั้นเองที่ทำให้ทางโครงการทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เหล่านั้นมาไว้ในที่เดียวกันบน คลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ภายใต้พื้นฐานของความห่วงใยในแง่ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ชื่อ Songkhla Lake Basin เพื่อให้ผู้ที่อยู่รอบบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการเข้ามาใช้ประโยชน์ ซึ่งแต่ละท่านก็อาจจะใช้ประโยชน์แตกต่างกันออกไปตามภูมิหลัง นอกจากนี้ในส่วนของกระดานสนทนาจะนำไปสู่การแจ้งข่าวของชาวบ้านในเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ

ต่อจากนี้เพื่อให้คลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่จัดทำขึ้นเกิดประโยชน์สูงสุด ท่านจะต้องมีการ นำไปใช้ นำไปเผยแพร่ อาจเป็นการนำลิงค์ของคลังข้อมูลวางไว้บนเว็บไซต์ของหน่วยงานของท่าน เพื่อ นำไปสู่การดูแลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้ยั่งยืนต่อไป

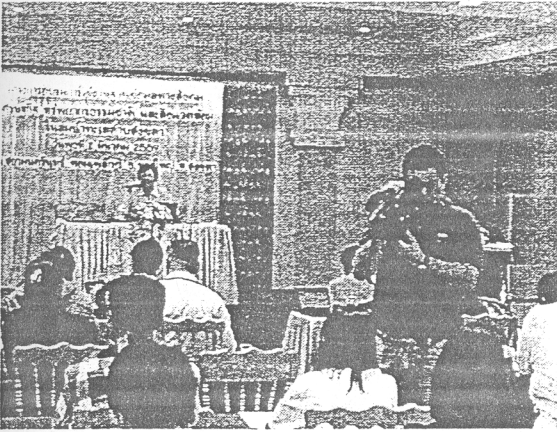
สุดท้ายนี้ หากเป็นไปได้ ท่านอาจจะกลับไปพิจารณาว่าหากเห็นว่าข้อมูลส่วนใดที่ขาดหายไป ขอให้ท่านนำข้อมูลในส่วนของหน่วยงานของท่านเข้าสู่ระบบ เพื่อเติมเต็มคลังข้อมูลให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอให้ทุกท่านเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

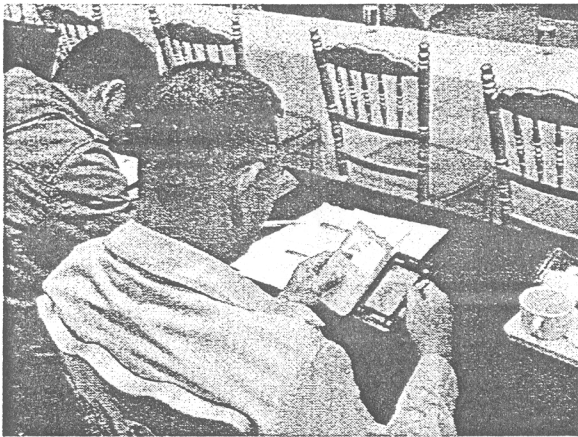
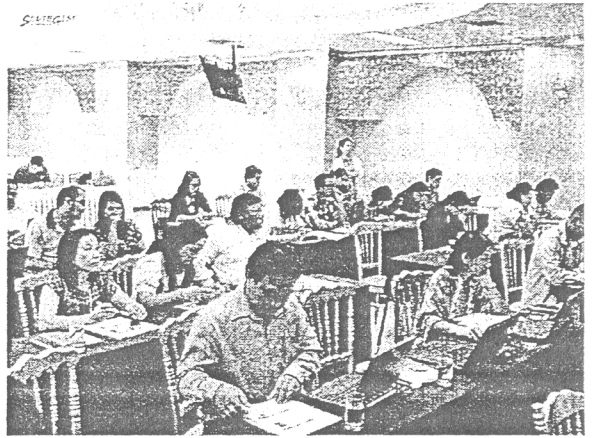
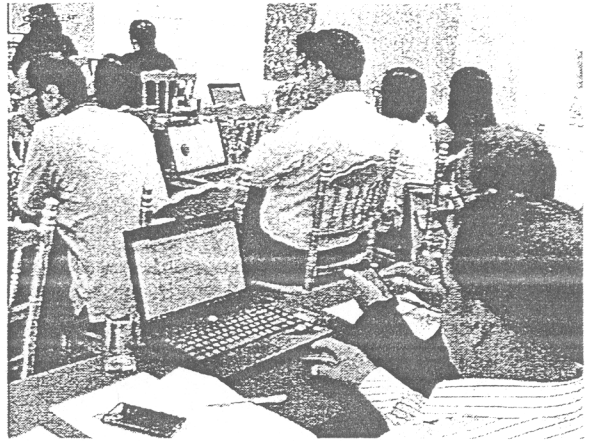
ปิดการสัมมนาเวลา 12.00น.

(นางสาวธัศรา โพธิ์พุกกณะ)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ประมวลภาพถ่าย

รายงานการอบรม

โครงการอบรมการใช้งานฐานข้อมูลทางสังคม เศรษฐกิจ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
วันพฤหัสบดีที่ 3 มีนาคม 2559 เวลา 08.30 - 13.00 น
ณ โรงแรมชัยคณาธานี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วมการอบรม

1	นางกาญจนา	เคียงมี	นักวิชาการประมงชำนาญการ / สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง
2	นายคณพศ	ทรงเดชาไกรวุฒิ	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ / สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพัทลุง
3	คุณจตุพร	พุลนวล	นักวิชาการคลังชำนาญการ / คลังจังหวัดพัทลุง
4	นางจรัสศรี	ชูอินทร์	หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล /เทศบาลตำบลพญาขัน
5	นายจิรวัดน์	ศรีนุ่น	ผู้ช่วยช่างโยธา / สำนักงานเทศบาลตำบลพนาางตุง
6	นางพัทธนันท์	กำเหนิดฤทธิ์	นักวิชาการคลังชำนาญการ / คลังจังหวัดพัทลุง
7	นายพิชิต	ขันติพันธุ์	นายกเทศมนตรีตำบลพนาางตุง / สำนักงานเทศบาลตำบลพนาางตุง
8	นายภิญญาวัฒน์	สุขแก้ว	นักวิชาการสถิติปฏิบัติการ /สำนักงานสถิติจังหวัดพัทลุง
9	นายรังสรรค์	จินนกุล	นักวิชาการสัตวบาล/สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง
10	นางรัชดา	เพชรรัตน์	นักวิชาการปฏิรูปที่ดินชำนาญการ/ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดพัทลุง
11	นางรัชนิกร	หมวดทอง	เจ้าพนักงานพัฒนาสังคมชำนาญงาน /สำนักงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพัทลุง
12	นางสาววันดี	สงฤทธิ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ / สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพัทลุง
13	นายวิสุทธิ	पालวงศ์	นักประเมินราคาทรัพย์สินและชำนาญการ/ สำนักงานธนารักษ์พื้นที่พัทลุง
14	นายสมชาย	แสงกลัด	หัวหน้าหน่วยบริหารจัดการประมงน้ำจืดพัทลุง/ หน่วยบริหารจัดการประมงน้ำจืดพัทลุง
15	นายสมพร	ยี่สมัน	เจ้าพนักงานประมงปฏิบัติงาน/ หน่วยบริหารจัดการประมงน้ำจืดพัทลุง

16	นายสุรศักดิ์	เหน็บบัว	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ/ สำนักงานการเกษตรอำเภอควนขนุน
17	นายสิทธิโชค	เอกผักนาก	นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ/ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง
18	นายสุรเดช	สะอาด	นักวิชาการเกษตรชำนาญการ/ สำนักจัดหางานจังหวัดพัทลุง
19	นางสุจิรา	เศรษฐเชื้อ	ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง
20	ดร.ไชยวัฒน์	รุ่งเรืองศรี	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
21	ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	หัวหน้าสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม / คณะวิศวกรรมศาสตร์ ม.อ.
22	นางสาวธัศรา	โพธิพุกคณะ	ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศฯ ภาคใต้ ม.อ.
23	นางสาวณพัส	กังวานตระกูล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
24	นางณิชชา	นิลรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
25	นางนาคยา	จิ่งเจริญธรรม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
26	นางรัตนา	ทองย้อย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
27	นายอานันต์	คำภีระ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
28	นายอดุลย์	เบ็ญญ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.

เริ่มเวลา 09.15 น

พิธีเปิด

พิธีเปิดโดย ดร.ไชยวัฒน์ รุ่งเรืองศรี กล่าวเปิดงานและแนะนำที่ปรึกษาโครงการ แนะนำวิทยากร และให้ผู้เข้าร่วมอบรมแนะนำตนเอง

สำหรับกำหนดการในครั้งนี้จัดขึ้นเป็นครั้งสุดท้ายในส่วนของโครงการที่ทำร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เป็นครั้งที่น่ามาเพื่อที่ให้ทุกท่านทดลองใช้งานคลังข้อมูล ดิชม เสนอแนะเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงให้ดีขึ้น และเพื่อเผยแพร่ให้ท่านมีการนำไปใช้ สำหรับโครงการนี้เป็น 1 ใน 3 โครงการย่อยของโครงการใหญ่ที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ โดยในวันนี้เป็นการสอนให้ทุกท่านรู้จักคลังข้อมูล การใช้งาน การเข้าถึงข้อมูล ซึ่งทุกท่านอาจจะมีคามสนใจที่ แตกต่างกันไปตามภูมิหลัง นอกจากนี้ในวันนี้เมื่อท่านทดลองใช้งานแล้ว ท่านสามารถเป็นส่วนหนึ่งที่จะให้ข้อเสนอแนะในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ ก่อนที่จะมีการเผยแพร่คลังข้อมูลอย่างเป็นทางการต่อไป

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทะเลสาบสงขลาประกอบไปด้วยวิถีชีวิต วัฒนธรรมของพวกเรา ซึ่งอาจจะถูกเรียกไปในหลายแบบ เช่นทะเลลำปำ ตามบริบทของพื้นที่ เป็นส่วนหนึ่งของแรมซาร์ ซึ่งก็คือพื้นที่ชุ่มน้ำโลกซึ่งประเทศไทยก็ได้เป็นหนึ่งในพื้นที่ชุ่มน้ำเหล่านั้นโดยมีถึง 12 แห่ง และทะเลน้อยก็เป็นอันดับแรกที่ได้รับการจดทะเบียนจากแรมซาร์ ซึ่งมีส่วนสำคัญให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยว คุณกชมธรรมชาติ

ดังนั้น ทะเลสาบสงขลาจึงได้รับความสนใจให้มีการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์ เช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเกษตรและการประมง มีประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ควรจะได้มีการดูแล และสิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้ทางโครงการทำการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้มาไว้ในที่เดียวกันบนคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ภายใต้พื้นฐานของความหวังใฝ่ในแง่ของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ชื่อ Songkhla Lake Basin เพื่อให้ผู้ที่อยู่รอบบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการเข้ามาใช้ประโยชน์ ซึ่งแต่ละท่านก็จะใช้ประโยชน์แตกต่างกันออกไปตามภูมิหลัง นอกจากนี้ในส่วนของการประสานสนทนาที่เปิดให้ใช้ จะนำไปสู่การแจ้งข่าวของชาวบ้านในเรื่องของกิจกรรมต่าง ๆ

อีกสักครู่หลังจากที่ท่านได้ทดลองใช้งานคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาซึ่งอาจารย์ศักดิ์ชัยจะได้นำเสนอนั้น ท่านอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องไกลตัว แต่แท้จริงแล้วขอให้ท่านลองนึกว่าหน่วยงานของท่านจะได้ใช้ประโยชน์อย่างไร หรือตัวท่านเองจะได้ใช้ประโยชน์อย่างไร จะมีการเติมเต็มในส่วนไหนได้บ้าง และเพื่อให้คลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่จัดทำขึ้นเกิดประโยชน์สูงสุด ท่านจะต้องมีการนำไปใช้ นำไปเผยแพร่ อาจเป็นการนำลิงค์ของคลังข้อมูลวางไว้บนเว็บไซต์ของหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปสู่การดูแลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้ยั่งยืนต่อไป

สุดท้ายนี้ หากเป็นไปได้ ท่านอาจจะกลับไปพิจารณาว่าหากเห็นว่าข้อมูลส่วนใดที่ขาดหายไป ขอให้ท่านนำข้อมูลในส่วนของหน่วยงานของท่านเข้าสู่ระบบ เพื่อเติมเต็มคลังข้อมูลให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

กำหนดการช่วงที่ 1 บรรยาย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล มีความเห็นว่าควรให้ผู้เข้าอบรมได้แนะนำตนเองก่อน จากนั้นจึงแนะนำที่มาของโครงการว่าโครงการนี้เป็นโครงการย่อยซึ่งรับผิดชอบในส่วน of คลังข้อมูล ซึ่งจะนำข้อมูลเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มาเก็บไว้ในที่เดียวกัน คาดหวังว่าผู้ใช้งานจะสามารถนำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ ซอฟต์แวร์ที่ใช้คือซอฟต์แวร์ DSpace ซึ่งเป็นโปรแกรมแบบเปิดเผยแพร่ หมาะสำหรับการเก็บข้อมูล เป็นที่นิยมในหลายมหาวิทยาลัย อาทิ สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นต้น

ที่ผ่านมาได้มีการจัดสัมมนามาแล้วทั้งสิ้น 4 ครั้ง ครั้งที่หนึ่งที่สยามนครินทร์ ครั้งที่สองที่ทะเลน้อย และปรับปรุงฐานข้อมูลตามคำแนะนำของผู้เข้าสัมมนา และนำไปนำเสนออีกสองครั้งที่ วิทยาภูมิปัญญาชุมชนทะเลน้อย พัทลุง และล่าสุดเมื่อเดือนมกราคมที่ผ่านมาที่สยามนครินทร์นี้เช่นเดียวกัน กระทั่งเมื่อต้นแบบฐานข้อมูลสำเร็จไปกว่าร้อยละ 90 และมีข้อมูลในคลังข้อมูลจำนวนมากพอสมควร กลายเป็นที่มาของวันนี้ เพื่อขอความร่วมมือทุกท่านมาทดลองใช้ ดิชม และแนะนำ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง

สำหรับการแบ่งหมวดหมู่ภายในคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทางเราได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมพบว่า มีการจำแนกปัญหาของกลุ่มน้ำทะเลสาบออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ การลดลงของทรัพยากรชีวภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพในระบบนิเวศที่สำคัญ ความไม่มั่นคงทางอาหาร การกัดเซาะชายฝั่งทะเล คุณภาพสิ่งแวดล้อม ความเสื่อมโทรมของพื้นที่ที่มีคุณค่าทางศิลปกรรมและประวัติศาสตร์ ภัยพิบัติ น้ำท่วม ดับถล่ม การขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้เรายังได้เพิ่มหัวเรื่องอีก 2 ส่วน ข้อมูลทางเศรษฐกิจสังคม (กชช. 2ค, จปฐ.) และส่วนของข้อมูลภูมิสารสนเทศ

ข้อมูลที่น่ามาเก็บไว้ในคลังข้อมูลจะเป็นข้อมูลทุติยภูมิ ที่ได้มาจากการรวบรวมข้อมูลบนเว็บไซต์ จัดเก็บไว้ทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นเอกสาร รายงานผลการวิจัย ภาพถ่าย วีดิโอคลิปเสียง และจัดกลุ่มข้อมูลตามเจ้าของข้อมูล โดยที่จัดแบ่งตามกระทรวง และแบ่งย่อยออกเป็นกรม นอกจากนี้ยังจัดแบ่งตามประเภทของข้อมูลด้วย รวมทั้งแจกจ่ายละเอียดผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ เพื่อให้ง่ายต่อการสืบค้น

ชุมชนหลักที่แบ่งออกเป็น 15 ชุมชน ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงกลาโหม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม และชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (สำหรับองค์การส่วนท้องถิ่นเพิ่มข้อมูล โดยทางเราได้นำข้อมูลพื้นฐาน กชช. 2ค และ จปฐ. ใส่ไว้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ก่อน) ชุมชนงานวิจัย ชุมชนวิดิทัศน์และสื่อ และชุมชนสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ฯ และยังมีแบ่งชุมชนย่อยเป็นกรม ภายใต้แต่ละกระทรวง ใช้วิธีจำแนกประเภทของข้อมูลตามหลักบรรณารักษศาสตร์

ปัจจุบันมีการสรุปจำนวนข้อมูลถึงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2559 รวมประมาณ 2,500 รายการ คิดเป็นประมาณ 20,000 แฟ้มข้อมูล หน่วยงานที่มีข้อมูลมากที่สุดคือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 26 รายงานวิจัยร้อยละ 24, ชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ร้อยละ 13 ที่เหลือคือนอื่น ๆ หากจำแนกตามประเด็น 7 ด้าน 2 หัวเรื่องจะพบว่า เรื่องที่มีมากที่สุดคือ คุณภาพสิ่งแวดล้อมร้อยละ 34, ความไม่มั่นคงทางอาหารร้อยละ 14, การลดลงของทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพร้อยละ 13 ที่เหลือคือนอื่น ๆ และหลังจากเปิดตัวอย่างไม่เป็นทางการ ได้มีการเก็บสถิติข้อมูลไว้แล้วด้วย จึงสามารถดูสถิติการใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่นสถิติของเรื่องของถูกเข้าชมมากที่สุด เรื่องที่ถูกดาวน์โหลดมากที่สุด

กำหนดการช่วงที่ 2 ทดลองใช้งานคลังข้อมูล

ผู้เข้าอบรมทดลองใช้งานเว็บไซต์ slbkb.psu.ac.th โดยทดลองใช้งานเมนูต่าง ๆ การเข้าสู่ระบบ ทดลองสมัครสมาชิก การดาวน์โหลด การข้อมูลนำเข้าข้อมูล การค้นหาข้อมูล เทคนิคการใช้คำค้นเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามที่ต้องการ นอกจากนี้ให้ผู้เข้าอบรมลองเสนอคำค้นเพื่อลองค้นหาร่วมกัน เช่น พืชน้ำ เป็นต้น

คำถามจากนายกเทศมนตรีตำบลนางตุง

“อยากทราบข้อมูลเกี่ยวกับคลองพะวง” ซึ่งอาจารย์ศักดิ์ชัยได้ทดลองค้นหาข้อมูลในคลังข้อมูลให้พบว่ามีข้อมูลอยู่จำนวนหนึ่ง

คุณสุจิตรา เศรษฐเชื้อ ผู้แทนจากศูนย์ศึกษาระบบชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อยตำบลทะเลน้อย
ควนขนุน จังหวัดพัทลุง กล่าวว่า “พบกันตั้งแต่ครั้งแรกที่จัดสัมมนาและได้ใช้ประโยชน์ตั้งแต่ครั้งแรก
เพราะในส่วนงานที่ดูแลจะเป็นการเผยแพร่ข้อมูลให้กับนักวิจัย นักเรียน นักศึกษา ก็ได้มีการแนะนำเกี่ยวกับ
ข้อมูลนี้ไปซึ่งช่วยในการทำงานได้มาก คาดว่าน้อง ๆ น่าจะได้ใช้ประโยชน์ในส่วนนี้กันมากพอสมควร”

คุณณพัส กังวานตระกูล ทีมนักวิจัยเสริมว่า สำหรับการดาวน์โหลดข้อมูลสามารถทำได้
จำเป็นต้องสมัครสมาชิก แต่หากจะนำเข้าข้อมูลจำเป็นต้องสมัครสมาชิกก่อน อย่างไรก็ตาม การนำข้อมูลไปใช้
ไม่ลืมนที่จะใส่ที่มาของข้อมูลตามเจ้าของข้อมูลที่แสดงรายละเอียดไว้บนหน้าเว็บ ตามชื่อผู้แต่ง หรือหน่วยงาน
เจ้าของข้อมูล

ถัดไปเป็นการนำเสนอหน้า slbforum.psu.ac.th ซึ่งมีลักษณะเป็นกระดานข้อความเพื่อเป็นพื้นที่
หารือเรื่องราวภายในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งได้รับคำแนะนำจากการสัมมนารอบที่ผ่าน ๆ มา โดยภายใน
เว็บไซต์ประกอบไปด้วย ข่าวสาร เรื่องเด่น ประเด็นร้อน ข่าวประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับเรา กระดานข้อความ
กิจกรรม/แกลลอรี่ ติดต่อเรา และมีลิงค์ไปยังเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับในส่วนของฟอรัมกระดานถาม - ตอบ มีการจัดแบ่งเว็บบอร์ดออกเป็น 2 ส่วน คือข้อมูลทั่วไป
และส่วนของปัญหาทั้ง 7 ด้าน เพื่อให้ใช้งานได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยหากไม่ได้เข้าสู่ระบบสามารถเข้ามา
อ่านข้อความได้แบบไม่จำกัด แต่หากต้องการตั้งหรือตอบกระทู้จะต้องมีการสมัครสมาชิก ซึ่งสามารถทำได้ 2
รูปแบบ คือสมัครผ่าน Email และล็อกอินด้วยเฟซบุ๊ก ในส่วนของฟอรัมนี้อาจเป็นการบอกเล่าเรื่อง ปรับ
ทุกข์ สอบถาม พุดคุยเรื่องทั่ว ๆ ไปภายในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา นอกจากนี้ อาจเป็นการเข้ามาขอข้อมูลที่
อาจจะอยู่ในคลังข้อมูล เพื่อผู้รู้สามารถมาช่วยตอบ หรือวางลิงค์ข้อมูลให้ได้

คุณอดุลย์ เบ็ญญี่ ทีมวิจัยมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ข้อมูลที่จัดทำขึ้นเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัย
นักเรียน นักศึกษา หรือบุคคลทั่วไปอย่างยิ่ง โดยส่วนใหญ่ข้อมูลจะเป็นข้อมูลที่มาจากส่วนบน ส่วนที่ยังขาดคือ
ข้อมูลที่มาจากผู้ที่อยู่ในพื้นที่จริง ซึ่งหากทุกท่านที่อยู่ในพื้นที่นำเข้าข้อมูลที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือหน่วยงานเข้าไป
จะเป็นประโยชน์เป็นมากขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้การพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสำเร็จ และ
คลังข้อมูลส่วนนี้จะเป็นรวบรวมข้อมูลให้คนรุ่นหลังได้รับทราบว่าบรรพบุรุษของเราทำอะไรไว้บ้าง

กำหนดการช่วงที่ 3 สรุปการสัมมนาโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล

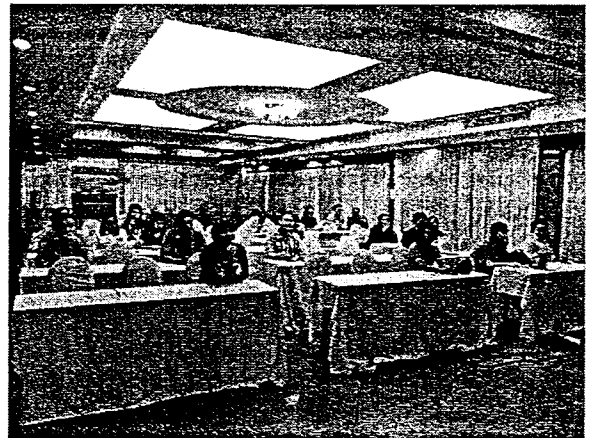
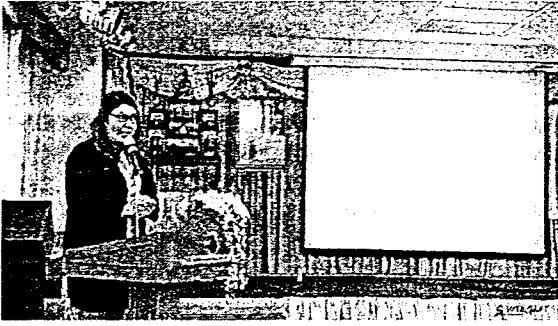
สุดท้ายนี้อยากฝากในเรื่องของการเพิ่มข้อมูล อยากเชิญชวนทุกท่านมาเพิ่มข้อมูลเพื่อให้
คลังข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น หรือหน่วยงานใดยังไม่มีรายชื่อหน่วยงานบรรจุไว้ในชุมชน สามารถ
ติดต่อเข้ามา ทางเรายินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะเพิ่มหน่วยงานของท่านไว้บนคลังข้อมูล และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณ
ทุกท่าน และขอให้ทุกท่านเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

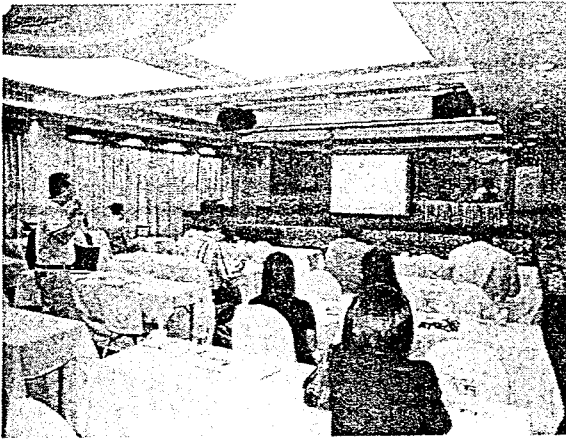
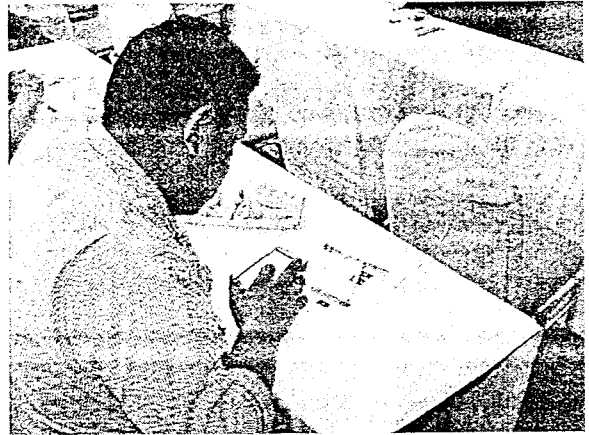
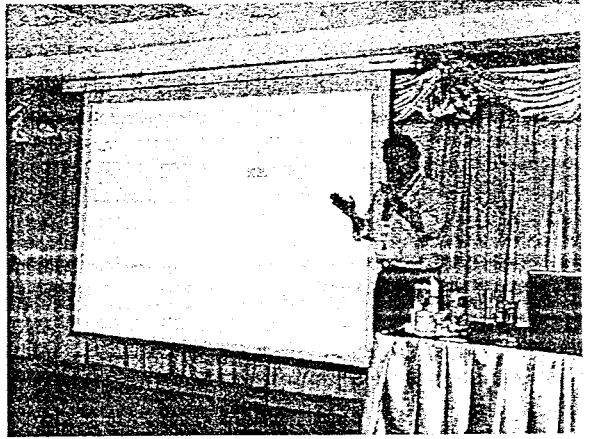
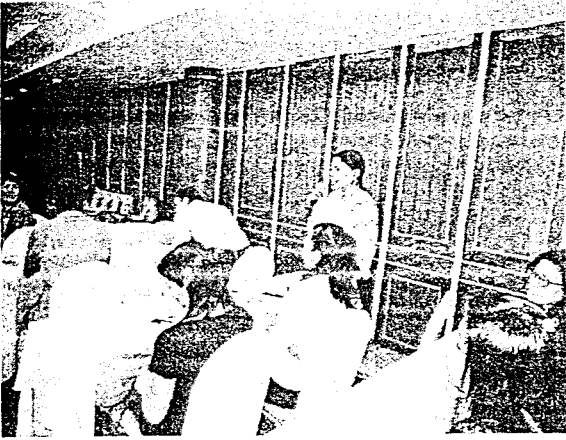
ปิดการสัมมนาเวลา 12.00น.

(นางสาวธัศรา โพธิ์ทุกณะ)

ผู้จัดรายการประชุม

ประมวลภาพถ่าย

ภาคผนวก 2 - ข

แบบฟอร์มสำรวจความต้องการ และแบบฟอร์มประเมิน

แบบสำรวจความต้องการในการให้บริการคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

วัตถุประสงค์ : เพื่อสำรวจความต้องการในการให้บริการคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถามของท่าน ทางทีมงานจะนำไปพัฒนาและปรับปรุง เพื่อให้ท่านและผู้ใช้งานได้รับความพึงพอใจสูงสุด ถูกต้อง และครบถ้วน เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงาน จึงใคร่ขอเวลาท่านสักเล็กน้อย เพื่อตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้สมบูรณ์ครบถ้วนด้วยตัวเอง

คำชี้แจง : แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ส่วนที่1 : ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 สถานภาพของผู้ใช้บริการ

☐ ข้าราชการส่วนภูมิภาค	☐ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เอกชน	☐ ประชาชนทั่วไป

1.2 เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง

1.3 อายุ

☐ ต่ำกว่า 21 ปี	☐ 21 - 30 ปี	☐ 31 - 40 ปี
☐ 41 - 50 ปี	☐ 51 - 60 ปี	☐ มากกว่า 60 ปี

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ อื่น ๆ	☐ ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท	☐ ปริญญาเอก

1.5 อาชีพ

☐ นักเรียน/นักศึกษา	☐ พนักงานบริษัท	☐ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ
☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	☐ ธุรกิจส่วนตัว	☐ เกษตรกร
☐ แม่บ้าน	☐ รับจ้าง	☐ อื่น ๆ

1.6 หัวข้อ / เรื่อง และข้อมูลที่ท่านสนใจ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ข้อมูลพื้นฐานลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- ประเด็นปัญหาในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- องค์ความรู้
- แกลเลอรี
- วิดีทัศน์
- อื่น ๆ

ส่วนที่ 2 : แบบสำรวจพฤติกรรมการเข้าใช้งานเว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

2.1 ท่านเข้าใช้บริการเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยเฉลี่ยบ่อยแค่ไหน

- ไม่เคยใช้
- 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์
- 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์
- 5-6 ครั้งต่อสัปดาห์
- 7-8 ครั้งต่อสัปดาห์
- มากกว่า 8 ครั้งต่อสัปดาห์

2.2 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่ท่านเข้าใช้บริการเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในแต่ละครั้งนานประมาณเท่าใด

- น้อยกว่า 15 นาที
- 15 นาที – 30 นาที
- 30 นาที – 1 ชั่วโมง
- มากกว่า 1 ชั่วโมง
- ไม่แน่นอน

2.3 ท่านใช้งานเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเพื่อศึกษาและค้นหาข้อมูลอะไรมากที่สุด

- ปัญหาที่เกิดขึ้นในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- บทความและงานวิจัย
- ข้อมูลพื้นฐาน
- สื่อการเรียนการสอน
- หนังสือ
- ชุมชนออนไลน์

2.4 จากที่ท่านได้รับข้อมูลการจัดทำคลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ท่านมีความเห็นว่ามีประโยชน์มากน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีประโยชน์มาก เพราะเป็นการรวบรวมข้อมูลไว้ในที่เดียวกัน
- ค้นหาง่าย สะดวก
- ไม่มีประโยชน์ เพราะข้อมูลซ้ำซ้อนกับที่มีอยู่แล้ว
- ใช้งานยาก ควรปรับปรุง
- อื่นๆ ระบุ.....

2.5 ท่านมีความประสงค์ที่จะสมัครเป็นสมาชิกของคลังข้อมูล และยินดีที่จะร่วมป้อนข้อมูลเข้าสู่คลังข้อมูลหรือไม่

เป็นสมาชิก และยินดีป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ

ไม่เป็นสมาชิก และไม่ประสงค์จะป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

กรุณาให้ข้อมูลแนวความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงเว็บไซต์

3.1 สิ่งที่ต้องปรับปรุง

.....

.....

.....

3.2 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินผลการพัฒนาเว็บไซต์คลัง ข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

แบบประเมินผลนี้เป็นแบบประเมินผลการพัฒนาเว็บไซต์ของโครงการพัฒนาระบบข้อมูลทางสังคมเศรษฐกิจและ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ในแผนงานวิจัย : การบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลาด้วยหลักธรรมาภิบาล

* Required

เพศ *

- ชาย
- หญิง

อาชีพ *

- เจ้าหน้าที่จากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล-ตำบล)
- เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐ
- เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาคเอกชน
- อาจารย์
- นักวิจัย
- นักเรียน-นักศึกษา
- Other: _____

วัตถุประสงค์หลักในการที่ท่านจะเข้าใช้บริการเว็บไซต์ *

(ท่านสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ค้นหาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- ค้นหางานวิจัยเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เพื่อติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ภายในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- เพื่อติดตามเหตุการณ์ปัจจุบันของลุ่มน้ำภายในทะเลสาบสงขลา
- เพื่อศึกษาองค์ความรู้หรือสมุด
- เพื่อเชื่อมโยงไปสู่หน้าเว็บไซต์อื่นๆ
- Other: _____

NEXT

Never submit passwords through Google Forms.

แบบประเมินผลการพัฒนาเว็บไซต์คลัง ข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

* Required

เว็บไซต์ส่วนที่ 1 : คลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

<http://slbkb.dsu.ac.th>

SLBKB คลังข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

1. หน้าโฮมเพจมีความสวยงาม น่าสนใจ *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

2. รูปแบบ ขนาด และสีของตัวอักษร อ่านได้ง่าย *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

3. สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสม *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

4. การจัดหมวดหมู่เมนูต่างๆ บนเว็บไซต์มีความเหมาะสม *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

5. การเชื่อมโยงเว็บไซต์ต่าง ๆ มีความเหมาะสม *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

6. คุณคิดว่าเนื้อหาของเว็บไซต์เป็นอย่างไร *

(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน
- นำข้อมูลมาประยุกต์ใช้ได้
- พึงสมัย
- มีแหล่งอ้างอิงข้อมูลชัดเจน
- Other:

7. หากมีโอกาส คุณยินดีที่จะร่วมป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบหรือไม่? *

- ยินดีร่วมป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ
- ไม่นัด
- ไม่นนใจ

BACK

NEXT

Never submit passwords through Google Forms

แบบประเมินผลการพัฒนาเว็บไซต์คลัง ข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

* Required

เว็บไซต์ส่วนที่ 2 : เว็บบอร์ดพูดคุยเรื่องราวภายในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

<http://slbforum.psu.ac.th>

1. หน้าเว็บบอร์ดมีความสวยงาม น่าสนใจ *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

2. รูปแบบ ขนาด และสีของตัวอักษร อ่านได้ง่าย *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

3. สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสม *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

4. การจัดหมวดหมู่เมนูต่างๆ บนเว็บไซต์มีความเหมาะสม *

	1	2	3	4	5	
น้อยที่สุด	☐	☐	☐	☐	☐	มากที่สุด

ความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้งานส่วนเว็บบอร์ด

Your answer

BACK

NEXT

Never submit passwords through Google Forms.

แบบประเมินผลการพัฒนาเว็บไซต์คลัง ข้อมูลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

your answer

BACK

SUBMIT

Never submit passwords through Google Forms

ภาคผนวกของโครงการย่อยที่ 2:

โครงการศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ที่เหมาะสม ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

ภาคผนวก 3 - ก

สรุปรายงานการสัมมนา 2 ครั้ง

1. การศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสมภายใต้หลักธรรมาภิบาล ระยะที่ 1 วันที่ 20 พฤศจิกายน 2558 ณ ห้องประชุม SMEs อาคาร 2 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่
2. การเสวนาวิชาการชุมชนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสมภายใต้หลักธรรมาภิบาล ระยะที่ 2 วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องประชุม 210 สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

สรุปรายงานการสัมมนา

การศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสมภายใต้หลักธรรมาภิบาล ระยะที่ 1

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2558 ณ ห้องประชุม SMEs อาคาร 2

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รายชื่อผู้เข้าร่วม

ราชการส่วนกลาง

1. นายปัญญา วงศ์ชนะ	ผู้แทน ผอ.โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสดินธุ์
2. นายฐาปกรณ์ บุญเกิด	ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาสงขลา
3. นายวีรพันธ์ พิษณุพันธ์	หัวหน้าโครงการหมู่บ้านรักษป่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ราชการส่วนภูมิภาค

4. นายมนตรี พรหมศิล	ผู้แทนอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา

ราชการส่วนท้องถิ่น

5. นายพิชิต ชันติพันธ์	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลนางคอง
6. นายสุพัฒน์ จันทรัตน์	ผู้แทนนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง
7. นายธวัชชัย ประดิษฐ์อุกฤษฏ์	ผู้แทนนายกเทศบาลนครสงขลา
8. นางมุสดี หมัดอาดำ	ผู้แทนนายกเทศบาลตำบลปริง
9. นายไสว หมานระโต๊ะ	ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรัตภูมิ
10. พันเอกธรรมรัตน์ บุญศรีรัตน์	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลนครหาดใหญ่

ประชาสังคม

11. นางพรรณนิภา โสทธิพันธ์	สงขลาฟอรั่ม
12. นางพูนทรัพย์ ศรีชู	เครือข่ายฟื้นฟูและพัฒนาทะเลสาบสงขลา
13. นายแพทย์เกรียงศักดิ์ หลิวจันทร์พัฒนา	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน
14. นายเจียร ไชยวรรณ	ผู้ทรงคุณวุฒิประชาชนคูเต่า
15. นางเบญมาศ นาคหลง	ครูข่ายครู-เยาวชนรักษ์คลองอู่ตะเภา
16. นายสัมพันธ์ ละอองจิตร	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน
17. นายสุวรรณ อ่อนรักษ์	เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชนเขาควหา
18. นายครั้น บุญรัตน์	เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชนเขาควหา
19. นายอภิรัตน์ ชนะคช	เครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำภูมี้

20. นางณัฐวรรณ	อิสระทะ	เครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำภูมิ
21. นางประทุม	กาญจนสุวรรณ	เครือข่ายคลองอู่ตะเภา
22. นายฉิ้น	บัวบาน	สมาชิกสมาคมน้ำฯ (ทะเลน้อย)

ธุรกิจ

23. นายชัยวุฒิ	บุญวิวัฒนาการ	ประธานฝ่ายการศึกษาและเศรษฐกิจสารสนเทศ
กรรมการหอการค้าสงขลา |
|----------------|---------------|---|

นักพัฒนาเอกชน

24. นายกำราบ	พานทอง	สถาบันศาสนธรรม/กรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
25. นายสมนึก	พรรณศักดิ์	สมาคมรักษ์ทะเลไทย (พัทลุง)
26. นายจำรัส	หวังมณีย์	สมาคมรักษ์ทะเลไทย (สงขลา)

นักวิชาการผู้ให้ข้อมูลโครงการ

27. รศ.ดร.นพรัตน์	บำรุงรักษ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
28. อาจารย์จรูญ	หยุดทอง	สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
29. นายพิริยต์	วรรณพฤกษ์	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและพลังงาน

นักวิชาการ

30. ดร.ธัญรดี	ทวีกาญจน์	คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
31. อาจารย์กรณิภา	ศรีวรรณเดช	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
32. อาจารย์ศดานนท์	วัตตธรรม	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
33. อาจารย์ศาสตรา	แก้วแพง	รองคณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
34. อาจารย์จรรย์นัท	ไชยบุผา	มหาวิทยาลัยทักษิณ
35. ผศ. กรรณภัทร	รัตนวงศ์	มหาวิทยาลัยทักษิณ

นักวิชาการโครงการวิจัยร่วม

36. รศ.ดร. ฉัตรไชย	รัตนไชย	หัวหน้าโครงการวิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบฯ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
37. รศ.ดร. วิชัย	กาญจนสุวรรณ	หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 2 สถาบันสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
38. รศ.ดร. พนาลี	ชีวกิตาการ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
39. ผศ.ดร. ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	ศูนย์ภูมิภาคเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศภาคใต้ ม.อ.
40. ดร.นฤทธิ	ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

41. นายอุสมาน	หวังสนิ	ผู้ช่วยวิจัย
42. นางสาวธัสรา	โพธิ์พุกกณะ	ผู้ช่วยวิจัย
43. Mr.Peter	Cookey	ผู้ช่วยวิจัย
44. นายเอกชัย	อิสระทะ	ผู้ช่วยวิจัย
45. นางสาวชุตีมา	ทองไกรแก้ว	ผู้ช่วยวิจัย
46. นางสาวนพรัตน์	กุลสันตติ	ผู้ช่วยวิจัย

ผู้เข้าร่วมงาน (อื่นๆ)

47. นางสาวชนากานต์ ศฤงคาร
48. นายภูริพันธ์ อโนทัยสถาพร
49. นางสาวภัทรสุด สุขทอง
50. นายอภิชาติ อรนพ
51. นายปรีชา ขุนเพ็ชร
52. นางประนอม บุญรัตน์

วิทยากร

53. นายสามารถ วราดิศัย
54. นายบรรจง นะแส
55. นายเชิดเกียรติ เมธิลักษณ์

สรุป ผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมด 55 คน

เริ่มประชุม 10.00 น.

เวลา 10.00 น. : กล่าวต้อนรับโดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย หัวหน้าแผนงานวิจัย และแนะนำผู้ร่วมอภิปราย 3 ท่าน คือ อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา นายสามารถ วราดิศัย นายกสมาคมรักษ์ทะเลไทย นายบรรจง นะแส และหัวหน้าโครงการวิจัยฯ รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เวลา 10.15 น. : เริ่มการอภิปราย “กรอบการวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาลในการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา”

รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ได้เกริ่นนำเรื่องการจัดทำงานวิจัยฯ ขึ้นนี้ ความสำคัญ ที่มา กรอบคิดของธรรมาภิบาล และความคิดเห็นของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งต่างประเทศและใน

ประเทศไทยหลายคณะหลายชุด การศึกษาครั้งนี้ เพื่อจะหารูปแบบโครงสร้าง ที่เหมาะสมในการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่สามารถสร้างความ เข้มแข็งให้แก่ชุมชน และก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของลุ่มน้ำทะเลสาบได้อย่างยั่งยืน

ศัพท์ ธรรมาภิบาลได้เริ่มใช้ครั้งแรกในปี ค.ศ.1989 (พ.ศ. 2532) โดยธนาคารโลก (World Bank) ได้วิเคราะห์ความล้มเหลวของประเทศในแอฟริกาในการพัฒนาประเทศเพราะขาดธรรมาภิบาล (Good Governance) ประเทศไทยได้นำเอามาเป็นหลักในการดำเนินการ รัฐบาลในสมัยนั้นโดยนายทวน หลีกภัย ได้ออกเป็น “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542” มุ่งเน้นให้หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายยึดหลักพื้นฐานในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งก็ได้มีการ ขยายเนื้อหาไปอีกในแต่ละหน่วยงาน ทางคณะผู้วิจัยฯ ได้สรุปเป็นกรอบคิดที่ใช้วิเคราะห์ธรรมาภิบาลทั้ง 6 ข้อ ดังนี้

หลักนิติธรรม ว่าด้วย การบังคับการใช้ให้เป็นไปตามกฎหมาย การปฏิบัติตามกฎ กติกาให้เป็นไปอย่าง เกร่งกรืด การบังคับใช้กฎ ข้อบังคับกับทุกคนอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ การปกป้องสิทธิที่พึงมี พึงได้ของ ประชาชนที่ยากจน โดยคำนึงถึงโอกาสความเท่าเทียมของการเข้าถึงบริการสาธารณะของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทาง สังคม

หลักคุณธรรม ว่าด้วย การมีความซื่อสัตย์ จริงใจ และยึดมั่นในความถูกต้อง, การปฏิบัติหน้าที่ตาม จรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่เกรงใจต่อคำสั่งที่ไม่ถูกต้องหรือการขอร้องที่ไม่ชอบธรรมทั้งจาก ผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือญาติพี่น้อง รายงานผลการดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมา (อย่างถูกต้อง)

หลักความโปร่งใส ว่าด้วย การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างตรงไปตรงมา ส่วนราชการมี เกณฑ์ในการใช้ดุลยพินิจที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ ส่วนราชการมีตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรมและเปิดเผยต่อสาธารณะ การวางระบบให้การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเป็นไปโดยง่าย

หลักการมีส่วนร่วม ว่าด้วย การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมรับรู้ ร่วมจัดทำ ข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมตัดสินใจ การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถตรวจสอบกระบวนการ ตัดสินใจของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน การสนับสนุนให้ภาคประชาชนที่ได้รับผลกระทบและกลุ่มที่ เสียเปรียบทางสังคมได้ใช้สิทธิ หน้าที่และเข้าร่วมกิจกรรมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้จัดทำโครงการ การพยายามหา ข้อตกลงร่วมกัน (ฉันทามติ) ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากโครงการ ต่าง ๆ ของภาครัฐ

หลักความรับผิดชอบ ว่าด้วย เจ้าหน้าที่ตระหนักในหน้าที่และความสำนึกในการรับผิดชอบต่อสังคม การกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาและความกล้าหาญที่จะรับผิดชอบผลจากการกระทำ การรับผิดชอบต่อตาม บทบาทหน้าที่ ไม่ละเลย ไม่ว่าเกิดจากการจงใจหรือประมาทเลินเล่อ หน่วยงานมีระบบควบคุมภายในและการ ตรวจสอบจากภายนอก

หลักความคุ้มค่า ว่าด้วย การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและประโยชน์ส่วนรวม การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยสร้างกระบวนการปฏิบัติงานอย่าง เป็นระบบและมีมาตรฐาน มีการติดตามประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การป้องกันการทุจริต ลด

การเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เปิดให้มีการตรวจสอบ การร่วมสนับสนุนและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับภารกิจขององค์กร

ทางคณะผู้วิจัยฯ ได้ศึกษาโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ทางคณะผู้วิจัยฯ ได้เลือกโครงการมาศึกษา จำนวน 15 โครงการ โดยใช้กรอบคิด ในการวิเคราะห์ธรรมาภิบาล ซึ่งในรายละเอียดจะนำเสนอช่วงท้าย การสัมมนาครั้งนี้ไม่ได้มุ่งหวังจะโจมตีหน่วยงานหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาทั้ง 15 โครงการ แต่เป็นการศึกษาเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างของการบริหารจัดการลุ่มน้ำเท่านั้น

เวลา 10.30 น. นายสามารถ วราดิศัย อดีตผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา

ผู้อภิปรายท่านที่สอง ได้กล่าวถึงสังคมไทยที่อยู่ภายใต้การจัดการโดยภาครัฐตั้งแต่กรุงสุโขทัยจนถึงยุคปัจจุบัน และกล่าวเน้นถึงความอุดมสมบูรณ์ของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และการมีส่วนร่วมในการดูแลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ของคนในท้องถิ่น ซึ่งลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลานั้นมีพื้นที่อยู่ในหลายอำเภอหลายจังหวัดด้วยกัน ปัญหาอย่างหนึ่ง คือ ปัญหาองค์กรการดูแลลุ่มน้ำฯ ทั้งระบบ ซึ่งมีหลายหน่วยงานที่ต้องดูแลจัดการ ซึ่งก็มีวัฒนธรรมองค์กรที่หลากหลาย ธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งจะต้องขยายความกันต่อให้สมบูรณ์ขึ้นในอนาคต

เวลา 11.10 น. นายบรรจง นะแส นายกสมาคมรักษ์ทะเลไทย

หลักการกระจายอำนาจเป็นกรอบธรรมาภิบาลที่สำคัญกรอบหนึ่ง ข้อจำกัดส่วนหนึ่งมาจากกรอบคิด และทัศนคติการบริหารประเทศที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ของกระทรวงมหาดไทย มีอคติต่อภาคประชาชน และองค์กรปกครองท้องถิ่น

จากการทำงานกับชุมชนประมงรอบทะเลสาบสงขลา 30 ปี ทะเลสาบสงขลา ถือเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่ใหญ่ของคนสามจังหวัด พบพันธุ์ปลาสัตว์น้ำกว่า 200 ชนิด พบปัญหาในชุมชน ในขณะนั้นเกิดการอพยพของผู้คนจากชนบทรอบ ๆ ทะเลสาบสู่เมือง ปัญหาน้ำเสียจากเมืองหาดใหญ่ ปัญหาการตื่นเงินของทะเลสาบสงขลา ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย อวนรุน อวนลาก ไช่ฉิ่ง ไช่หนอน จากการติดตามหาสาเหตุหลัก พบโครงการปิดปากกระวะ ซึ่งโครงการนี้เกิดมานานตั้งแต่ปี 2514 เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการเริ่มต้นของโครงการไม่มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมครั้งนั้น เป็นการดำเนินการเพื่อการได้มาซึ่งน้ำจืดในการทำนาของทุ่งระโนด สิ่งที่ไม่ถูกบันทึก คือ การสูญเสียพันธุ์สัตว์น้ำธรรมชาติ ระบบการไหลเวียน หรือวัฏจักรความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำหายไป การจัดการวัชพืชโดยสภาวะธรรมชาติที่น้ำเค็มเข้ามาจัดการตามฤดูกาลปกติ ทำให้ทะเลสาบตื่นเงิน จากระบบน้ำที่ไม่ไหลเวียนเป็นไปตามระบบธรรมชาติจากโครงการทำเรื่อน้ำลึกสงขลา

การศึกษาระบบนิเวศ การศึกษาเพิ่มเติม ค่าใช้จ่ายต้นทุนของระบบน้ำจืดเพื่อชวาวนาคุ่มค่าเหมาะสมหรือไม่ เปรียบเทียบกับสิ่งที่สูญเสียไป โดยเฉพาะปัจจุบันพื้นที่ที่เหลือของนาข้าวของชุมชนจริง ๆ เหลืออยู่แค่ไหน อย่างไร

กรณีอวนรุนในทะเลสาบสงขลา ทั้ง ๆ ที่มีกฎหมาย พระราชกำหนดที่ชัดเจน ห้ามมีอวนรุน แต่อวนรุนก็มีมากมายเต็มทะเลสาบสงขลา 200-300 ลำ พื้นที่หลักที่มีหัวเขาแดง สหิงพระ เป็นต้น เจ้าหน้าที่ประมงจังหวัดบางท่านเอาจริง แต่แก้ไม่ได้เนื่องจากมวลชนของนักการเมือง กระบวนการเหล่านี้เชื่อมโยงกับกลุ่มทุนการเมือง การวิจัยต้องนำข้อมูลทางเศรษฐกิจมาวิเคราะห์การจับปลาในขนาดที่เหมาะสมได้ขนาด กับปลาที่ได้จากอวนรุนซึ่งเป็นปลาเศรษฐกิจที่ไม่ได้ขนาด มีขนาดเล็ก รวมเป็นปลาเบ็ด กรณีนี้ เหตุการณ์ผนวกกันกับสถานการณ์สหภาพยุโรปกำลังบีบเรื่องการค้า โดยมาตรการไอยูยูฟิชซิง (IUU Fishing) ให้ประเทศไทยแก้ไขปัญหา 2 เรื่อง แรงงานทาส และประมงทำลายล้างที่ผิดกฎหมาย ซึ่งจะแบนสินค้า กุ้งแช่แข็ง กับปลาทุ่นำกระป๋อง ซึ่ง สองผลิตภัณฑ์นี้เป็นของกลุ่มทุนยักษ์ใหญ่อุตสาหกรรมเกษตรของประเทศไทยจะเสียประโยชน์ จึงเพิ่มแรงบีบให้ภาครัฐต้องเร่งปรับกฎหมายและออกมาตรการจัดการประมงผิดกฎหมายออกมา ทั้งที่มีการเรียกร้องของชาวประมงพื้นบ้านมาหลายสิบปี

ธรรมาภิบาล เป็นกลไกทางสังคมที่สำคัญ การเปิดเผยข้อมูลโครงการที่ศึกษาสู่สาธารณชนให้ได้รับทราบมีความจำเป็น ซึ่งเมื่อสาธารณะตระหนักต่อปัญหานั้น ก็จะเกิดปฏิบัติการในการจัดการแก้ไขปัญหานั้น ๆ เอง โดยเฉพาะข้อมูลตัวเลขงบประมาณที่ใช้ในโครงการต่าง ๆ สาธารณะจะตรวจสอบเองว่าเหมาะสมคุ้มค่าหรือไม่ เป็นประโยชน์ทางสังคมหรือไม่ อยากให้งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์กับสังคม โดยเพิ่มความเข้มของคำถามหาญเพื่อสร้างวัฒนธรรมยอมรับความจริงให้กับสาธารณะ

เวลา 11.40 น. เปิดการร่วมอภิปรายจากผู้เข้าร่วม

พันเอกธรรมรัตน์ บุญศรีรัตน์ ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีเทศบาลนครหาดใหญ่

เห็นด้วยกับการเปิดเผยข้อมูลโครงการและรายละเอียดของการวิเคราะห์โดยหลักธรรมาภิบาลเพื่อให้กระบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ตระหนักต่อเรื่องนี้ ๆ ได้ขยับต่อ สำหรับรายละเอียดโครงการบ่อบำบัดน้ำเสียเทศบาลนครหาดใหญ่ ก็มีหลายประเด็นเพิ่งทราบเช่นกัน

คุณวีรพันธ์ พิษณุพนัส นักวิชาการป่าไม้ หัวหน้าโครงการหมู่บ้านรักษ่าป่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสีเขียว)

ปัญหาสำคัญในหลักธรรมาภิบาล คือ การเกรงใจต่อผู้บังคับบัญชา เห็นด้วยกับหลักการธรรมาภิบาลที่ต้องไม่เกรงใจต่อหัวหน้างานหรือผู้มีอำนาจเหนือกว่า และการไม่ละเลย เพิกเฉยต่อการปฏิบัติหน้าที่ และประพฤติชอบ ต่อหน้าที่

คุณฐาปกรณ์ บุญเกิด ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาสงขลา

ปัญหาที่พบในการปฏิบัติ คือ อิทธิพลของพื้นที่ การไม่ได้รับความร่วมมือทั้งจากชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรณี โหมสเตย์เกาะยอ การใช้กระบวนการยุติธรรมไม่ได้ผล รวมถึงกฎหมายที่จะต้องจัดปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

เวลา 12.30 น. พักเที่ยง

เวลา 13.30 น. นำเสนอผลการวิจัยวิเคราะห์โครงการหน่วยงานภาครัฐ ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ระยะที่ 1 โดย รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ : หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

ผลวิเคราะห์โครงการพัฒนาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 15 โครงการ มีดังนี้ (รายละเอียดอยู่ในเอกสารประกอบการสัมมนา)

1. โครงการจัดตั้งสถานีวิจัยและตรวจสอบระบบนิเวศทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. โครงการระบบบำบัดน้ำเสียเมืองหาดใหญ่ เทศบาลนครหาดใหญ่
3. การบุกรุกพื้นที่สาธารณะกรณีโหมสเตย์ เกาะยอ
4. โครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหลา - ชลาทัศน์ สงขลา
5. โครงการควบคุมตรวจสอบการประกอบการดูทรายเขตท้องที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
6. โครงการหมู่บ้านรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสีเขียว)
7. โครงการเหมืองหินเขาคูหาอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
8. โครงการเตาเผาขยะไฟฟ้าของเทศบาลนครหาดใหญ่
9. โครงการฟาร์มทะเลโดยชุมชนทะเลสาบสงขลา
10. โครงการฟื้นฟูป่าชายเลน
11. ป่าพรุควนเคร็ง
12. โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ (กรณีศึกษากลุ่มประชาคมรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง)
13. โครงการบริหารจัดการประตุน้ำป่ากระวะ
14. โครงการจัดการการทำประมงผิดกฎหมายทะเลสาบสงขลา
15. โครงการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคม

โดยพบว่าทั้ง 15 โครงการเมื่อใช้หลักธรรมาภิบาลเข้าวิเคราะห์ โดยมีรายละเอียดแตกต่างกันไป

เวลา 14.00 น. วิจัยและให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมโดย นายเชิดเกียรติ เมธิลักษณ์ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

โครงการพัฒนาต่าง ๆ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีนานมาก จากประสบการณ์การเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา เห็นปัญหาที่ผ่านมาเป็นการแก้ไขเฉพาะจุด แก้ปัญหาเชิงหลักการ ทำโครงการแล้วไม่ต่อเนื่อง ปัญหาที่เกิดโดยเฉพาะกรณี โพงพาง พลเอกเปรม ดิณสุลันนท์ ได้เวนคืนที่ดินป่าชายเลนกว่า 2,000 ไร่ในตำบลพะวงให้ชาวประมงโพงพาง คนละ 2 ไร่ ปัจจุบันมูลค่าไร่ละเกือบสิบล้าน ซึ่งเปลี่ยนมือทั้งหมดหลังจากได้รับไม่นานแล้วกลับไปทำโพงพางใหม่ รวมทั้งกรณีบ้านเล ที่หัวหน้าย้ายไปที่ตำบลวัดขนุน ซึ่งก็ไม่ได้ผล ปัญหาหลัก คือ การไม่ใช้หลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด ปัญหาเหล่านี้จึงย้อนกลับมาอย่างมโหฬาร ปัญหาซับซ้อนขึ้นจนเกิดเป็นประเพณีการเรียกรับค่าชดเชย โดยมีกระบวนการจัดการเรื่อง เรียกรับค่าชดเชยอย่างเป็นขบวนการ ซึ่งผู้รู้ปัญหาหลัก ๆ คือ นักการเมือง ซึ่งมีข้อมูล

กรณีโฮมสเตย์ เกาะยอ เป็นเรื่องของคนมีตำแหน่ง ซึ่งเป็นคนส่วนน้อยเท่านั้น กรณีขยะ เป็นเรื่องผลประโยชน์อย่างมหาศาล แต่ละท้องถิ่น ต้องการที่จะจัดการเองยกเว้นบางพื้นที่ที่ผู้นำท้องถิ่นมีความสัมพันธ์อันดี กรณีเหมืองหินรัตนภูมิ ข้อมูลเชิงลึกกว่าผู้ประกอบการกำลังดิ้นรนเต็มที่ที่จะขอต่ออายุประทานบัตร อบจ. ได้ส่วนแบ่งค่าภาคหลวง และภาษีมูลค่าเพิ่มเฉพาะ ในส่วนบริษัทที่จดทะเบียนในเขตจังหวัดสงขลา

โดยสรุป ประเด็นการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และการมีส่วนร่วม สองด้านนี้เป็นประเด็นสำคัญของธรรมาภิบาล

เวลา 14.30 น. ระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา

กรณี โฮมสเตย์ เกาะยอ นำเสนอโดย รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

อดีตเคยมีการบุกรุก สร้างสิ่งปลูกสร้างในทะเลสาบ เป็นร้านอาหาร ในสมัยพลเอกเปรม ดิณสุลันนท์ ท่านได้ดำเนินการจนต้องรื้อถอน หากแต่ 6-7 ปีที่ผ่านมา ได้มีการริเริ่มโฮมสเตย์ในบริเวณเกาะยอ ระยะเวลาไม่มาก 10-20 หลัง ปัจจุบันเกือบร้อยหลัง ทางกรมเจ้าท่าได้ฟ้องศาล ว่าผิด ตาม พ.ร.บ. การเดินเรือในน้ำไทย มาตรา 117-118 ศาลชั้นต้นได้ลงโทษปรับแสนกว่าบาท ได้มีการอุทธรณ์ต่อ และคำพิพากษา ว่ามีความผิดตาม พ.ร.บ. ที่ดิน และลดค่าปรับเหลือเพียงห้าพันบาท และให้มีการรื้อถอน ซึ่งก็ไม่มีผล แต่ในทางกลับกันกลับมีการขยายตัวของ โฮมสเตย์มากขึ้น

คุณฐาปกรณ์ บุญเกิด ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาสงขลา

กรณีนี้มีหลายหน่วยงาน และหลายกฎหมายที่ดูแลและเกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายปกครอง ฝ่ายท้องถิ่น รวมถึงกระบวนการยุติธรรม ตำรวจ อัยการ ที่ต่างฝ่ายต่างทำ สำหรับการฟ้องศาล การพิจารณาคดีและพิพากษาศาลชั้นต้นลงมาลงโทษสูง แต่พอถึงชั้นอุทธรณ์ให้ลดค่าปรับลงเหลือเพียง 5,000 บาท ทำให้ผู้ประกอบการยอมจ่ายค่าปรับ และไม่ยอมรื้อถอน กรมเจ้าท่า ก็ไม่มีงบประมาณรื้อถอน ประเด็นหลักของปัญหานี้ น่าจะอยู่ที่การไม่บูรณาการงานร่วมกันในส่วนงานที่เกี่ยวข้อง และบางหน่วยงานกลับสนับสนุนผู้ประกอบการ โดยสนับสนุนน้ำประปา ไฟฟ้า

ผศ.กรรณภัทร ชิตวงศ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

กรณีโฮมสเตย์เกาะยอ ได้มีการวิจัยการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีการฟ้องโดยกรมเจ้าท่าต่อผู้ประกอบการ ผิดมาตรา 117-119 ตาม พรบ. การเดินเรือในน่านน้ำไทย และ พรบ. ที่ดิน ด้วย กรณีนี้ศาลพิพากษาตาม พรบ.ที่ดิน ผู้กระทำความผิด ยอมเสียค่าปรับ เนื่องด้วยรายได้สูงมาก บางช่วง บางฤดู รายได้เป็นแสนบาท และการฟ้องไม่ได้ขอให้รื้อถอนเพียงแต่ขอให้ออกจากโรงเรือน จึงเกิดเหตุการณ์เสมือนเล่นซ่อนหา และด้วยข้อจำกัดของหน่วยงานในด้านบุคลากรและงบประมาณ คำพิพากษาจึงไม่มีผล เพราะหากจะรื้อถอน ทางกรมเจ้าท่า ก็ต้องใช้งบประมาณของกรมไปก่อนแล้วมาเรียกคืนจากผู้ฝ่าฝืน และทราบว่ายังมีการเจรจาต่อรองของผู้ประกอบการว่าลงทุนไปสูง 7-8 แสนบาท ขอดำเนินการต่ออีกหน่อย แล้วผู้ประกอบการรายต่อ ๆ มา ก็สร้างขยายกันต่อมาจนมากมายอย่างที่พบในปัจจุบัน กรณีนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจเข้าช่วย ผิดมาตรา 157 ด้วยก็ได้

คุณพูนทรัพย์ ศรีชู เครือข่ายฟื้นฟูและพัฒนาทะเลสาบสงขลา

ความคุ้มค่า ปริมาณขยะที่มีกับจำนวนโรงไฟฟ้าขยะ ผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น จะมีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ โดยที่ประชาชนจะมีกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างไร ประโยชน์จะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ ทะเลสาบสงขลาจะปนเปื้อนอย่างไร ประเด็นการมีส่วนร่วมน่าจะเป็นประเด็นหลักของธรรมาภิบาล

คุณพรรณนิภา โสทธิพันธ์ สงขลาฟอรั่ม

สิ่งสำคัญของ “ธรรมาภิบาล” คือ ความกล้าหาญซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่จะนำไปสู่การสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น เกิดกระบวนการจนสืบต่อเป็นบทเรียนให้กับคนรุ่นใหม่

กรณีโครงการการป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลาทัศน์สงขลานั้น ธรรมาภิบาล ที่อยากให้มีการศึกษาเพิ่มเติม คือ หลักความรับผิดชอบของหน่วยงานและบุคคลในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในจุดที่รับผิดชอบนั้น ๆ รวมถึงจุดเปลี่ยนของจุดยืนและข้อมูลความจริงที่เกิดขึ้นจากหน่วยงาน หรือบุคคลที่ทำงานร่วมกัน ที่เปลี่ยนไปหลังจากเกิดกระบวนการตรวจสอบโดยการฟ้องศาลปกครอง รวมถึง เห็นเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้ที่มีอำนาจของท่าน กับบริษัทที่รับประมูลดำเนินการในกิจกรรมนั้น ๆ รวมถึง การโดนข่มขู่คุกคามของผู้ออกมาติดตามเฝ้าระวังการดำเนินการของรัฐ เพื่อปกป้องดูแลหลักธรรมาภิบาล จนต้องขอลอนฟ้องของเด็กหนุ่มท่านหนึ่งที่อยู่ในชุมชน และเครื่องมือที่สำคัญของกระบวนการ “ธรรมาภิบาล” ของทุกภาคส่วน คือ ความกล้าหาญ ความปลอดภัย องค์ความรู้เพื่อให้ฉลาด เท่าทัน มีศักดิ์ศรี และสุดท้ายคือการไว้เนื้อเชื่อใจ การทำงานร่วมกันเป็นทีม แขนงนำรวมหมู่ และเครือข่ายทางสังคม

คุณฉิ้น บัวบาน สมาชิกสภาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ธรรมาภิบาล ประเด็นสำคัญ คือ อำนาจ ผลประโยชน์ ระบบอุปถัมภ์ การเมืองที่เลอะตุ้มเป๊ะ จิตสำนึก จึงถูกบดบัง ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเลิกคาดหวังกับนักการเมือง

ธรรมาภิบาลจึงต้องใช้เวลา ประชาชนคือกลไกสำคัญที่ต้องยกระดับเป็นพลเมือง

นายแพทย์เกรียงศักดิ์ หลิวจันทร์พัฒนา อดีตอาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย-
สงขลานครินทร์

อยากให้เผยแพร่ ผลการวิจัยโครงการต่าง ๆ ที่ศึกษามาเปิดเผยสู่สาธารณะ จะมีอานิสงส์ต่อสังคม
หลักธรรมาภิบาลข้อสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ซึ่งหากผ่านข้อนี้
แล้ว ข้ออื่น ๆ ในหลักธรรมาภิบาลก็จะตามมา

ต้นเหตุสำคัญ มาจาก การเข้าสู่อำนาจของนักการเมืองที่ฉ้อฉล

ต้องเพิ่มอำนาจประชาชน ส่วนหนึ่งที่ควรเพิ่มคือ ให้อำนาจประชาชนการตรวจสอบฟ้องร้องต่อศาลใน
คดีทุจริตคอร์ปชั่นของนักการเมือง ราชการ นายทุน ได้โดยตรง

คุณสมนึก พรรณศักดิ์ สมาคมรักษทะเลไทย

ทะเลสาบกำลังถูกกลุ่มทุนจ้องเข้ามาใช้ประโยชน์ การเปลี่ยนมือไปเป็นของกลุ่มทุน

กรณีโครงการโรงไฟฟ้าเตาเผาขยะ อยากให้ศึกษาเพิ่มเติมเรื่องหุ้นของบริษัท และเครื่องจักรว่าเป็นมา
อย่างไร

กรณีพรุควนเค็ง ถูกนำเอาไปเป็นของรัฐ กรมโน้น กรมนี้ แล้งก็เผา อยากให้ศึกษาเพิ่มกรณีป่าที่
สปก. กำลังจะออกเอกสารให้ และข้อมูลน่าจะมาจากข้อมูลด้านเดียวคือฝ่ายท้องถิ่น

กรณีท่าเรือน้ำลึก น่าจะศึกษาและใส่ไว้ด้วย

กรณีประมงผิดกฎหมาย มาตรการที่ใช้ทางกฎหมาย อาจสู้มาตรการของผู้บริโภคไม่ได้

กรณีโฮมสเตย์ เกาะยอ เป็นการปล่อยปละละเลยของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

คุณกำราบ พานทอง สถาบันสานติธรรม/กรรมการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ประชาชน

โครงการของหน่วยงานของรัฐที่ดำเนินการในแผนแม่บททะเลสาบสงขลา 2-300 โครงการ 80%
น่าจะติดตัวแดงธรรมาภิบาล

สถานการณ์ปัจจุบัน มีการพยายามผลักดัน ศาลสิ่งแวดล้อม เรื่องนี้ ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ และเราเองก็
อาจต้องเปิดการเรียนรู้ในดินแดน เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ด้านกฎหมาย

อยากเห็นการต่อเนื่อง ของการเรียนรู้ ในลักษณะ “โรงเรียนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” เพื่อพัฒนางาน
วิชาการควบคู่กันไป กับการติดตามโครงการของแต่ละหน่วยงาน รวมถึงการจับมือร่วมกันกับสภาลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลา ในการพัฒนาคนรุ่นใหม่ ผลักดันให้เป็นมรดกโลกต่อไป

ขณะเดียวกัน ได้มีแนวคิดชุดคอคอดกระ อีกครั้ง ผ่านทะเลสาบสงขลา ซึ่งน่าเป็นห่วง

การสร้างกตึกาชุมชน หรือที่เรียกว่า ธรรมบุญชุมชน ธรรมบุญลุ่มน้ำ

สุดท้ายก็เรื่องกลไกการบริหารจัดการทะเลสาบสงขลา ที่เรามีข้อเสนอมาโดยตลอดในเชิงกลไกที่มีส่วน
ร่วมทั้งระบบ ทั้งภาครัฐ วิชาการ และประชาสังคม

คุณพิชิต ชันติพันธุ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพนาสูง

อยากให้ศึกษาพื้นที่ตั้งของหน่วยงานของรัฐ ว่าตั้งอยู่ในพื้นที่ถูกต้องหรือไม่หรือบุกรุกที่ดินสาธารณะอยู่

คุณอภิรักษ์ ชนะคช เครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำคลองภูมิ

วิเคราะห์ธรรมาภิบาล เห็นชัด เรื่อง การไม่รับผิดชอบของหน่วยงาน ผลักภาระกันไปกันมา ไม่มีการควบคุมดูแล ให้ทำตามกฎหมาย ไม่เร่งรัดแก้ไขปัญหา

ประชาชน ต้องชัด ไม่ใช่กลุ่มทุน และไม่ใช่ผู้มีอำนาจรัฐ

ควรนำเรื่องโครงการที่ดี ๆ ที่ใช้หลักธรรมาภิบาลนำสู่การเรียนรู้ให้กับชุมชนพื้นที่อื่น ๆ

เวลา 16.00 น. สรุป และปิดสัมมนา โดย รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ หัวหน้าโครงการวิจัยฯ

ขอบคุณทุกท่าน และความคิดเห็นที่นำมา ซึ่งจะนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวิจัย ซึ่งจะมีเวทีครั้งที่สอง จากปัญหาจะดูว่าหากจะบริหารให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องจัดการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อย่างไรให้เหมาะสม เรามีพัฒนาการมายาวนานทั้งในส่วนของภาคประชาชนที่เสนอมา ทั้งในลักษณะการเคลื่อนไหวที่ผ่านมา ทั้ง สภาประชาชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และข้อเสนอร่างระเบียบสำนักนายก แต่อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้อาจไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด เพราะด้วยเวลาที่บีบเข้ามา เมื่อจบการวิจัยก็จะเผยแพร่สู่สาธารณะ ต่อไป

สรุป

1. ผู้เข้าร่วมหลายท่านเห็นด้วยที่จะให้รายงานการศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสม ภายใต้หลักธรรมาภิบาล เผยแพร่ออกสู่สาธารณะชน เพื่อให้ภาคประชาชนและสื่อมวลชนทราบรายละเอียดของโครงการที่เกิดขึ้น เพื่อผลักดันการแก้ปัญหาหลักธรรมาภิบาลของ 15 โครงการในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

2. การบุกรุกพื้นที่สาธารณะกรณีโฮมสเตย์ เกาะยอน นั้น ชาวบ้านผู้รื้อกล้าโดนปรับ 2,000-5,000 บาท และถูกสั่งให้รื้อถอน แต่ชาวบ้านไม่รื้อถอน และทำกิจการโฮมสเตย์ต่อ เนื่องจากรายได้มากกว่าจำนวนเงินที่ถูกปรับ ส่วนกรมเจ้าท่าก็ไม่มียกประมาณในการรื้อถอน ปัญหานี้จึงเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อกันมานาน และหน่วยงานในพื้นที่ก็เพิกเฉย เนื่องจากไม่อยากจะกระทบต่อฐานเสียง อีกทั้งประเด็นนี้ยังมีรายละเอียดและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย จึงทำให้มีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นมากมาย

3. นอกจากจะเน้นย้ำให้ข้าราชการมีหลักธรรมาภิบาลแล้ว ต้องรณรงค์ให้ประชาชนมีหลักธรรมาภิบาลด้วยเช่นกัน โดยต้องสนับสนุนองค์ความรู้ของประชาชน การรวมตัวเป็นเครือข่าย ทูตทางสังคม นั่นก็คือความไว้วางใจกันระหว่างข้าราชการและประชาชน เพื่อลดปัญหาการที่ภาคประชาชนชอบอ้างเรื่องความยากจน ความอ่อนแอ และการถูกรังแกจากเจ้าหน้าที่รัฐ

4. จัดตั้งเครือข่ายหรือกลุ่ม เช่น โรงเรียนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ และปลูกฝังเด็กรุ่นใหม่ให้เห็นความสำคัญของปัญหาและรณรงค์ให้เกิดกิจกรรมเพื่อลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

5. ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้มีสาเหตุหลักมาจากตัวกฎหมายและการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงควรสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนารัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อให้เกิดการที่ประชาชนมีสิทธิ์ฟ้องร้องรัฐบาลได้โดยตรง

6. ควรให้ความสำคัญกับปัญหาประมงทำลายล้างให้มาก เนื่องจากต่างประเทศใช้ข้ออ้างนี้ในการกีดกันสินค้าจากประเทศไทย

(นายเอกชัย อิศระทะ)

ผู้สรุปการสัมมนา

สรุปรายงานการสัมมนา

โครงการเสวนาวิชาการชุมชนการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสมภายใต้หลักธรรมาภิบาล ระยะที่ 2
วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องประชุม 210
สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

รายชื่อผู้เข้าร่วม

ส่วนราชการ

1. คุณศานี ทิพย์ทะเบียนการ (ผู้แทนผู้ว่าฯ พัทลุง) ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จ.พัทลุง
2. คุณจินตวดี พิทยเมธากุล (ผู้แทนผู้ว่าฯ สงขลา) ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จ.สงขลา
3. คุณพรทิพา อัครสุด อุตสาหกรรมจังหวัดพัทลุง
4. คุณก่อกเกียรติ กุลแก้ว ประมงจังหวัดสงขลา
5. คุณปริญญา สักคะนายก ผู้อำนวยการสำนักงานชลประทานที่ 16
6. คุณเจ็ดศักดิ์ จิโรภาส (ผู้แทน) เจ้าท่าภูมิภาคที่ 4
7. คุณจิระพงษ์ คุณากาญจน์ ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 (สงขลา)
8. คุณวิโรจน์ พร้อมแก้ว (ผู้แทน) ผู้อำนวยการส่วนจัดการต้นน้ำ
9. คุณนิรุช คล้ายดวง (ผู้แทน) สำนักทรัพยากรน้ำบาดาลเขต 12 สงขลา
10. คุณสันติ นิลวัฒน์ นักวิชาการประมงชำนาญการ
11. คุณรัชนี พุทธปรีชา นักวิชาการประมงชำนาญการ
12. คุณเดช เล็กวิชัย ผู้อำนวยการโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด - กระแสสินธุ์
13. คุณศตพล โชติพันธุ์ (ผู้แทน) สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาสงขลา
14. คุณวีรพันธ์ พิษณุพันธ์ หัวหน้าโครงการหมู่บ้านรักษ้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

ภาคธุรกิจ

15. คุณณฤมล อมรัตน์วิทยา กรรมการหอการค้า
16. นายสมยศ เพชรรา ผู้จัดการสหกรณ์ผู้เลี้ยงสัตว์ พัทลุง

นักพัฒนาเอกชน

17. คุณสมนึก พรรณศักดิ์ สมาคมรักษ์ทะเลไทย พัทลุง
18. คุณจรัส หวังมณีย์ สมาคมรักษ์ทะเลไทย สงขลา

ภาคประชาสังคม

19. คุณประทุม	กาญจนสุวรรณ	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชนคู่เต่า
20. คุณเจียร	ไชยวรรณ	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชนคู่เต่า
21. คุณศิริพล	สัจจาพันธ์	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน
22. คุณโชติรส	ศรีระสันต์	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน (สกว.วิจัยท้องถิ่น)
23. คุณรัฐพล	ประพรม	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน
24. คุณประมวล	ฉิ่งคะโร	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน
25. คุณสัมพันธ์	ละอองจิตร	ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน
26. คุณระนอง	ชุ้นสุวรรณ	เครือข่ายสภาองค์กรชุมชนตำบล จังหวัดสงขลา
27. คุณเริ่ม	เพชรศรี	ผู้ทรงคุณวุฒิ พัทลุง
28. คุณถาวร	แช่อิว	เกษตรกร องค์กรผู้ใช้น้ำภาคเกษตรกรรมระโนด
29. คุณเกียรติศักดิ์	หนูปล้อง (ผู้แทน)	สารวัตรกำนันคู่เต่า
30. คุณครั้น	บุญรัตน์	เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชนเขาควหา อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
31. คุณบรรจง	ทองเอื้อย	เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชนเขาควหา อ.รัตภูมิ จ.สงขลา
32. คุณฉัตรสุวรรณ	อิสระหะ	เครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำรัตภูมิ
33. คุณอภิวัฒน์	ชนะคช	เครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำรัตภูมิ

นักวิชาการ

34. อาจารย์จรรยา	หุยกอง	สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
35. ผศ.ภรณ์ภัทร	ชิตวงศ์	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
36. อาจารย์ศาสตรา	แก้วแพง	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
37. อาจารย์จirnันท์	ไชยบุปผา	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
38. อาจารย์กรณิภา	ศรีวรรณไพศาล	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
39. อาจารย์นฤมล	ฐานิสโร	คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

วิทยากร

40. รศ.ดร. ประเสริฐ	ชิตพงศ์	อดีตประธานคณะกรรมการวิสามัญติดตาม
การแก้ไขปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา วุฒิสภา
41. คุณสัมพันธ์	ดุลาภรณ์	ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหาร
จัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สำนักงานทรัพยากรน้ำ ภาค 8
42. คุณกำราบ	พานทอง	สถาบันคานดิสธรรม / อดีตกรรมการพัฒนา
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ภาคประชาชน

บุคลากรวิจัย

43. รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย หัวหน้าโครงการวิจัยฯ แผนงานวิจัย
44. รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ธรรมมาภิบาล/
ผู้อำนวยการสถาบันสันติศึกษา
45. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล หัวหน้าโครงการวิจัยฯ ข้อมูล/
46. ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ หัวหน้าโครงการวิจัยฯ การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ/
อดีตกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
ภาคประชาชน
47. รศ.ดร. พนาสี ชีวกิตาการ อาจารย์/นักวิจัยฯ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

48. นายรัตชัย ประดิษฐ์อุทกฤษฎ์ ผู้อำนวยการส่วนช่างสุขาภิบาล
49. นายธีรราชัย นิยมกัตติ (ผู้แทน) นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง
50. คุณสุรียา ยี่ขุน นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปริก
51. คุณมานพ มิ่งาม (ผู้แทน) องค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง

ผู้เข้าร่วมงาน (อื่นๆ)

52. คุณจุไรรัตน์ แก้วสารพัฒน์ นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการ
53. คุณวิภาวรรณ ขนานขาว เจ้าหน้าที่ CSR บริษัท หาดทิพย์ จำกัด (มหาชน)
54. คุณอัญชลี ทองคง นักวิชาการอุดมศึกษา ศูนย์ส่งเสริมศิลปะและ
วัฒนธรรม ม.อ. หาดใหญ่
55. คุณจุฬารัตน์ บุญรัตน์ นักวิชาการอุดมศึกษา
คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ. หาดใหญ่
56. คุณจินดา พาหุรัตน์ นักวิจัย คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ. หาดใหญ่
57. คุณนำจิตร จันทร์หอม นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ สำนักงาน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดสงขลา
58. ว่าที่ร้อยตรีพร้อมศักดิ์ จิตจำ เจ้าหน้าที่โครงการ ACCCRN หาดใหญ่
59. คุณบารีย์ยะ ยาดำ สมาคมผู้บริโภคสงขลา
60. คุณสุชาดา ชัยเดช สมาคมผู้บริโภคสงขลา
61. คุณสุภาพร วุกถ้อง ศูนย์ส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรม ม.อ. หาดใหญ่
62. คุณอรตนต์ ผลาวรรณ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จ.นครศรีธรรมราช
63. คุณมานิตย์ สังข์รัตน์ ปุ๋ยอินทรีย์คลองหอยโข่ง
64. นายพัทธนันท์ ลีวอรุณวงศ์ สถาบันสันติศึกษา ม.อ. หาดใหญ่

65. คุณมุลคาด	ตะอุแม่	สถาบันสันติศึกษา ม.อ. หาดใหญ่
66. คุณกิติภูมิ	ภัทรปิยดิษกุล	สถาบันสันติศึกษา ม.อ. หาดใหญ่
67. คุณสาคร	คำรุม	นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการพิเศษ สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สงขลา
68. คุณศิริพร	บุญวรกิจ	นักวิชาการเงินและบัญชี คณะการจัดการ สิ่งแวดล้อม ม.อ. หาดใหญ่

สรุป มีผู้เข้าร่วมจำนวน 68 คน

เริ่มประชุม เวลา 9.30 น.

เวลา 9.30 น. กล่าวต้อนรับโดย รศ.ดร. ฉัตรไชย รัตนไชย (หัวหน้าแผนงานวิจัย) และกล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมงานทุกคน ต่อมาได้อธิบายถึงความเป็นมาของโครงการว่า “การวิจัยเรื่องลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในครั้งนี้เป็น การนำเอาผลวิจัยมาเล่าสู่กันฟัง ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ร่วมกันทำจาก 2 คณะ คือ คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม และ สถาบันสันติศึกษา ภายใต้การสนับสนุนของ วช. เป็นงานวิจัยจำนวน 3 โครงการย่อยให้ทำงานบูรณาการ ร่วมกัน ส่วนแรก คือ ธรรมชาติวิทยา/การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างหลักธรรมชาติ ส่วนที่ 2 คือ เรื่อง ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ส่วนที่ 3 คือ การเตรียมรับมือกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป จุดประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้ ก็คือ เมื่อวิจัยแล้วเสร็จสามารถที่จะนำไปปฏิบัติได้จริง และต้องให้ภาครัฐส่วน ท้องถิ่นเข้าร่วมประชุม เห็นในสิ่งที่ผู้วิจัยทำทั้งหมดและผลในเชิงวิชาการ จนนำไปสู่การปฏิบัติ”

เวลา 9.45 น. รศ.ดร. วิชัย กาญจนสุวรรณ (หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 2) อธิบายว่า ในการประชุมครั้งที่ 1 ได้พูดถึงแนวคิดธรรมชาติวิทยา พร้อมทดลองเอาแนวคิดไปวิเคราะห์โครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบ สงขลาทั้งหมด 15 โครงการ ทั้งอธิบายกรอบแนวคิดวิเคราะห์โครงการ คือ หลักนิเวศวิทยา หลักคุณธรรม หลัก ความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ หลักการมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า

เวลา 10.00 น. นายเจียร ไชยสุวรรณ (ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชนคู่ต่อ) ให้ความเห็นว่า “เรื่องลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา เป็นเรื่องที่ถูกถกมานานมากแล้ว การมองทะเลสาบสงขลาควรให้นักวิชาการหรือใครก็ได้ ศึกษาและเรียนรู้ ศึกษาวิถีชีวิตของชาวประมงรอบทะเลสาบว่ามีชีวิตอยู่อย่างไร ชาวประมงต้องการอะไร และจะให้ทำในรูปแบบใด เรียนรู้ว่าคลองที่ไหลลงทะเลสาบมีกี่คลอง ซึ่งจากที่ได้เขียนจำลองรูปทะเลสาบ เห็น ได้ว่าคลองหลัก ๆ มี 12 คลอง และอีกแยกย่อยรวมเป็น 24 คลอง ซึ่งจาก 12 คลองหลักดังกล่าวทำให้เกิด ปัญหา น้ำเสีย ปัญหาการตื่นเงิน จึงเห็นว่าอาจารย์วิชัยควรจับเรื่องนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้ชาวบ้านมีความหวัง เนื่องจากการประชุมในทุกโครงการเมื่อประชุมเสร็จ ข้อเสนอที่ชาวบ้านเสนอไป สุดท้ายก็ไม่ได้มีการแก้ไข ปัญหาอย่างจริงจัง”

เวลา 10.15 น. รศ.ดร. ฉัตรไชย รัตนไชย เชิญวิทยากรทั้ง 3 ท่าน เพื่อให้มุมมองในเรื่องทะเลสาบสงขลา ผู้ร่วมอภิปรายท่านแรก รศ.ดร. ประเสริฐ ชิตพงศ์ (อดีตประธานคณะกรรมการวิสามัญติดตามการแก้ไข ปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) ท่านที่สอง คุณสัมพันธ์ คุณยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการ ลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) และท่านที่สาม คุณกำราบ พานทอง (อดีตกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ภาคประชาชน)

เวลา 10.20 น.: รศ.ดร. ประเสริฐ ชิตพงศ์ (อดีตประธานคณะกรรมการวิสามัญติดตามการแก้ไข ปัญหาพื้นที่ ลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) อภิปรายว่า “ รู้สึกยินดีที่ได้เข้ามาร่วมเวทีกับผู้ที่มีความสนใจเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ทั้งภาคประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐ เรารู้จักทะเลสาบทั้งในแง่ของการดำรงชีวิต การใช้ประโยชน์จาก ทะเล ส่วนคนที่อยู่ในพื้นที่ต้นน้ำหากดำเนินการใด ๆ ก็จะไปกระทบทะเลสาบ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ทะเลสาบ มีความพิเศษจากที่อื่น เพราะเรามีผืนน้ำประมาณ 1,000 กว่าตารางกิโลเมตร และมีพื้นที่รอบทะเลสาบซึ่งเป็น พื้นที่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนไปถึงพื้นที่น้ำอีกประมาณ 8,000 กว่าตารางกิโลเมตร ซึ่งทุกส่วนก็มีส่วนเกี่ยวข้องและ สัมพันธ์กันทั้งหมด อีกทั้งมีพื้นที่ป่าพรุอีกมากที่มีส่วนสำคัญให้ระบบนิเวศรอบทะเลสาบสงขลา มีความต่างจาก ที่อื่นในประเทศและในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่แทบจะไม่มีที่ใดเหมือน

เรื่องธรรมาภิบาลก็มีประเด็นสำคัญหลายส่วน เช่นว่าใครมีส่วนเกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาลบ้าง ข้อมูล ทางวิชาการก็มีมาก ทั้งข้อมูลปลักย่อยหรือข้อมูลเชิงบูรณาการ แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือ เรื่องการบริหารจัดการ และเรื่องการบูรณาการบริหารจัดการ ในวันนี้เราก็มาคู่กันในเรื่องธรรมาภิบาล การบริหารจัดการว่าจะบริหารจัดการอย่างไร จะมีธรรมาภิบาลตรงไหนอย่างไร

ผมทำงานเรื่องลุ่มน้ำมานาน ทั้งยังเป็นคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่งขณะเป็นอธิการบดี ม.อ. แต่ก็ พบปัญหาและอุปสรรคอยู่บ้างเพราะในการประชุมส่วนใหญ่หน่วยงานจะส่งตัวแทนที่ไม่มีอำนาจในการ ตัดสินใจเข้าร่วมประชุม ทำให้การประชุมแต่ละครั้งไม่มีความต่อเนื่อง ซึ่งส่วนตัวคิดว่าการประชุมแต่ละครั้งก็ไม่ มีความเป็นธรรมาภิบาลแล้ว หลังจากหมดวาระอธิการบดีก็ไปดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกวุฒิสภา ปัญหา ทะเลสาบก็ถูกยกขึ้นมาในการประชุมวุฒิสภา เนื่องจากมีการร้องเรียนมายังวุฒิสภาในเรื่องการดำเนินการที่ ขาดประสิทธิภาพ เรื่องน้ำเสีย เรื่องมลภาวะของภาคอุตสาหกรรม เมื่อได้รับข้อร้องเรียนทางวุฒิสภาก็มีการตั้ง คณะกรรมการวิสามัญมา 1 ชุด ที่เข้ามาทำงานเฉพาะในเรื่องทะเลสาบ มีระยะเวลาทำงาน 1 ปี เมื่อตั้งมาแล้ว ผมก็ได้รับมอบหมายให้เป็นประธาน ให้ รศ.ดร. ฉัตรไชยเข้ามาเป็นเลขาฯ ในฐานะที่อยู่ในพื้นที่จะเข้าใจปัญหา ได้ดีกว่า และให้ รศ.ดร. เรืองชัย เข้ามาเป็นกรรมการทางวิชาการ ซึ่งก็ทำงานกันอยู่ 1 ปี แต่ไม่แล้วเสร็จจึง ขอต่อ 6 เดือน แต่ก็ยังไม่แล้วเสร็จ ก็ขอต่ออีก 6 เดือน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ปี มี 2 งานหลักของวุฒิสภาที่ ทำ คือ 1. ออกกฎหมาย โดยเป็นผู้กลั่นกรองกฎหมายที่ผ่าน สส. 2. ตรวจสอบการทำงานของภาครัฐในเรื่อง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำทะเลสาบทั้งหมด โดยการเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจง พบปะ ลงพื้นที่ หลายครั้งมาก สุดท้ายก็อยู่จนครบวาระ 2 ปี ก็ดูเหมือนว่าความตื่นตัวของหน่วยงานราชการก็ลดลงไปด้วย และนี่คือปัญหาของธรรมาภิบาล

ธรรมาภิบาล ก็คือ การปฏิบัติการตามหลัก Good Governance คำว่า Good Governance ไม่ใช่มี เฉพาะในส่วนของภาครัฐเท่านั้น แต่มีอยู่ 4 ส่วน ที่มีความสำคัญและมีส่วนร่วม คือ

1. ภาครัฐ ต้องเป็นตัวหลักที่ดูแลเรื่องนโยบาย กฎหมาย การสนับสนุนงบประมาณหรือการดำเนินการใด ๆ และดูแลการทำงานในหลาย ๆ เรื่อง ภาครัฐในความหมายนี้ คือ ภาครัฐส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ต้องมีธรรมาภิบาลที่จะต้องดูแลเชิงนโยบาย ธรรมาภิบาลในการบังคับใช้กฎหมาย ธรรมาภิบาลในการสนับสนุน หรือสนับสนุนเฉพาะพวกพ้องก่อน เป็นต้น เพราะฉะนั้นภาครัฐในส่วนนี้ก็ต้องมีความชัดเจนในเรื่องธรรมาภิบาล

2. ภาควิชาการ ภาควิชาการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประมง กรมชลประทาน เป็นต้น แต่ภาครัฐในพื้นที่ เช่น มหาวิทยาลัยได้ทำงานอย่างมีธรรมาภิบาลหรือไม่ นั่นแน่นอนผมเชื่อว่างานวิจัยต้องเป็นไปอย่างมีธรรมาภิบาล ยิ่งถ้าเป็นงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์หรืองานวิจัยที่มีทุน เขาต้องทำงานอย่างมีธรรมาภิบาลในเชิงวิชาการเพราะต้องมีกรรมการดูแล ซึ่งธรรมาภิบาลในความหมายนี้คือ ข้อสรุปนั้นเป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการหรือไม่เพียงใด แต่ผมเชื่อว่า ภาควิชาการยังไม่มีปัญหาเรื่องธรรมาภิบาล

3. ภาคเอกชน ก็เป็นส่วนสำคัญในพื้นที่ลุ่มน้ำ โรงงานในลุ่มน้ำมีหลายร้อยที่ แค่เพียงลุ่มน้ำอู่ตะเภา ก็มีถึง 102 โรงงาน (อาจมากหรือน้อยลง) เห็นได้ว่าภาคเอกชนที่ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ลุ่มน้ำมีจำนวนมาก และธุรกิจอื่น ๆ อีกมากมาย เราก็ต้องมาคิดว่าภาคเอกชนเขามีธรรมาภิบาลกันมากน้อยเพียงใดในการประกอบธุรกิจ เช่น โรงงานต่าง ๆ มีมาตรฐาน หรือหน่วยวัดมลภาวะหรือไม่ มีการแอบปล่อยน้ำเสียเพียงใด ดังนั้น ภาคเอกชนเองต้องมีธรรมาภิบาลด้วยจึงจะสามารถอยู่กันได้อย่างมีความสุข

4. ภาคประชาชน ประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำมีหลายฐานะ กล่าวคือ ฐานะการดำรงอยู่ คือ เป็นทั้งผู้สร้างปัญหา ผู้แก้ปัญหา ผู้ที่ป้องกันปัญหา และผู้ที่ดำรงอยู่อย่างผู้ที่ถูกระทบ ดังนั้น เรื่องการดำรงอยู่ต้องมีธรรมาภิบาลในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ตนเองต้องไม่สร้างปัญหา และมีธรรมาภิบาลต่อการที่จะเกรงใจผู้อื่นในสิ่งที่เป็นเรื่องที่ดี ต่อมาเป็นเรื่องการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม ก็เพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการเป็นไปในทางที่ดี มีส่วนร่วมกับภาครัฐ มีสิทธิในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ที่สำคัญคือ มีธรรมาภิบาลในการตัดสินใจร่วมกันของภาคประชาชน ไม่ใช่บนพื้นฐานของการชักจูงหรือมีอำมิสสินจ้างที่สำคัญต้องไม่เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างภาวะกดดันหรือบีบบังคับให้คนอื่นตัดสินใจ”

เวลา 10.30 น. คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) อภิปรายว่า “ในมุมมองของภาคปฏิบัติ ขอเกริ่นนำการบริหารจัดการในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ว่าในด้านการจัดการของภาครัฐที่ผ่านมาเราเน้นแก้ไขปัญหาก็หลายเหตุ เอาความสะดวกมากกว่าความสบาย คือ ชุมชนปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเอง สะสมจนเกิดความเคยชิน และมาแก้ไขปัญหาก็ต่อเมื่อเจอปัญหา ส่งผลให้ความเคยชินเดิมก็ยังคงอยู่ อีกทั้งประชาชนที่อยู่ในระบบนี้ก็อยู่แบบเป็นพวกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มต่างเชื่อผู้นำของตน จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการปัญหาด้านทรัพยากรในลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ที่สำคัญ คือ การที่ภาครัฐแก้ปัญหาแบบต่างฝ่ายต่างแก้ แต่ละหน่วยงานก็จะตั้งคณะกรรมการของตนขึ้นมา และก็ไม่ได้แก้ไขในลักษณะพร้อมกัน จึงไม่มีความเป็นเอกภาพที่จะสามารถขับเคลื่อนในกิจการต่าง ๆ เหล่านี้ได้

ในหลักธรรมาภิบาล ภาคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน ผมคิดว่าธรรมาภิบาลจริง ๆ ต้องอยู่ที่ภาคประชาชน เพราะสามารถขยายความคิดไปยังภาคต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลเข้ามาเกี่ยวข้องได้ หลักธรรมาภิบาลมีอยู่ทั้งหมด 6 หลัก ซึ่งไม่ว่าจะเป็นหลักในข้อใดต้องเท่ากันและทำงานออกเป็นหน้ากระดาน

แต่ในความเป็นจริงเราใช้อำนาจในการบริหารจัดการไม่เท่ากัน เราให้หลักคุณธรรมในลุ่มน้ำนี้มากกว่า คือช่วยเหลือพรรคพวกมากกว่าที่จะใช้หลักนิติธรรมเข้ามา แต่ถ้าเราใช้แต่หลักคุณธรรมไม่มีหลักนิติธรรม การแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ก็ไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นในทางปฏิบัติการบูรณาการต้องบูรณาการทุกหน่วยงาน หลังจากนั้นเรามาบูรณาการวิชาการมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ต่อมาก็มาบูรณาการบุคลากร ที่ไม่ส่งเสริมให้มีการส่งตัวแทน หรือผู้ที่ไม่มีความอำนาจในการตัดสินใจเข้าร่วมประชุม ต่อมาคือ การบูรณาการทรัพยากร เป็นการนำเครื่องมือมารวมกัน และสิ่งสำคัญที่สุด คือ การบูรณาการงบประมาณ ถ้าแต่ละหน่วยงานต่างถืองบประมาณของตนเอง ก็จะไม่สามารถที่จะรวมแผนบริหารจัดการได้ ฉะนั้น งบประมาณที่ไม่สามารถเป็นองค์กรรวมหรือเป็นส่วนเดียวกันในการบริหารจัดการ ก็ไม่สามารถที่จะแก้ปัญหาละเลสาบสงขลาให้เป็นรูปธรรมได้ เช่นเดียวกับระเบียบของหน่วยงานราชการ ที่ได้ปฏิรูประบบราชการเมื่อปี 2545 ให้องค์กรต่าง ๆ เปลี่ยนแปลง โดยมีการตั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดูแลในเรื่องนี้เป็นหลัก เพราะการบริหารจัดการลุ่มน้ำฯ คือ การแย่งชิงทรัพยากรเหล่านี้ ที่ยังใช้ไม่เกิดความคุ้มค่าและไม่มีความเป็นธรรม หน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้ามาบริหารจัดการส่วนใหญ่ก็ไม่มีอำนาจ มีแต่เพียงหลักการ หรือเพียงประมาณงาน เพราะแต่ละหน่วยงานถือกฎหมายคนละฉบับ ที่ไม่สามารถก้าวข้ามกันได้

ด้านเอกสารงานวิจัย ก็ไม่มีการนำเอามาดำเนินการให้เป็นองค์กรรวม และเข้าไปสู่การปฏิบัติได้ นโยบายจากส่วนกลางและนโยบายจากส่วนภูมิภาคขัดกันอยู่ บางครั้งนโยบายก็อยู่เหนือเหตุผล จึงไม่สามารถรวมศูนย์การแก้ไขปัญหาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเห็นได้ว่าถ้าเรามีหวังจากรัฐคงยาก แต่ถ้าหากเรารวมตัวกันให้เป็นเอกเทศให้มีคณะกรรมการขึ้นมา 1 ชุด ที่มองปัญหาไปในทางเดียวกัน ใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลักมารวมกับวิชาการและแนวปฏิบัติกับปัญหาในพื้นที่ และแก้ปัญหอย่างตรงจุด ส่วนสำคัญที่สุด นั่นก็คือผู้ที่เข้ามาร่วมในการแก้ไขปัญหาจะต้องมีธรรมาภิบาลในใจด้วย โดยขณะนี้เราสามารถรวมพลได้ แต่พอมารวมทำกลับยาก ยิ่งร่วมรับผิดชอบยิ่งไม่สามารถเกิดขึ้นได้ เราจะทำอย่างไรให้สามารถไปถึงจุดหมายปลายทางของการมีส่วนร่วมด้านความโปร่งใส ก็เกิดได้ยากเช่นกัน เพราะคนส่วนใหญ่คิดเพียงว่าตนได้อะไร แต่ไม่มองว่าเราทำอะไร แล้วจะได้กับภาพรวมอย่างไร และในเรื่องของความค้ำค่านั้น ส่วนใหญ่เราไม่ได้มองความค้ำค้ำ เรามองความสำเร็จแต่ไม่ได้มองความสัมฤทธิ์ คือไม่ได้คิดว่าถ้าขยายผลต่อไปแล้วจะได้ผลประโยชน์ตอบกลับว่าค้ำค้ำหรือไม่ มองเพียงเพื่อให้โครงการเสร็จไปก็เพียงพอ”

เวลา 10.45 น. รศ.ดร. วิชัย กาญจนสุวรรณ (หัวหน้าโครงการวิจัยย่อยที่ 2) ถามคำถาม คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) ว่า คณะกรรมการลุ่มน้ำฯ โดย พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำที่เป็นอยู่พอจะเป็นเอกภาพที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้หรือไม่?

คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ อธิบายว่า “ขณะนี้คณะกรรมการลุ่มน้ำฯ ที่จัดตั้งโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำปี 2550 ในเรื่องของการบริหารเอกภาพของเรา คือ การตั้งองค์กร แต่ก็ต้องมีอย่างอื่นรองรับด้วย ไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย มีเครื่องมือที่จะต้องเป็นองค์ประกอบ ทุกหน่วยงานถ้ามีคณะกรรมการฯ ขึ้นมาแล้วก็ต้องเป็นคณะกรรมการฯ ที่มีอำนาจ ซึ่งเห็นได้ว่าการที่จะมีอำนาจได้นั้นก็ต้องมีกฎหมายประกอบ แต่ปัจจุบันนี้เรื่องของทรัพยากรน้ำเป็นเพียงเรื่องเดียวที่ยังไม่มี พ.ร.บ. เกิดขึ้น จึงเป็นปัญหา

เพราะในการบริหารจัดการ มีเพียงกฎหมายลูก คือ ระเบียบสำนักนายกฯ เท่านั้นเอง ในทางปฏิบัติจึงไม่สามารถขับเคลื่อนได้เท่าที่ควร จำเป็นต้องมีการร่วมกันหลาย ๆ องค์กร ที่สามารถใช้กฎหมายหลาย ๆ ตัว มาบูรณาการร่วมกันหลาย ๆ ด้าน”

รศ.ดร. วิชัย กาญจนสุวรรณ ถามคำถาม คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ อีกว่า การมีคณะกรรมการอนุกรรมการลุ่มน้ำ ๆ ขนาดเล็กตั้งแต่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ซึ่งการจัดองค์กรในลักษณะดังกล่าวเพียงพอที่จะแก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้หรือไม่ หรือเมื่อไม่มี พ.ร.บ. ทรัพยากรน้ำ ก็เลยไม่ได้มีการจัดตั้งอย่างจริงจัง?

คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ อธิบายว่า “ปัญหาในทะเลสาบ ไม่ใช่มีปัญหาก็แค่เรื่องน้ำ อาจมีปัญหาคืออื่น ๆ เช่น ปัญหาเรื่องผลกระทบจากน้ำ มีหลาย ๆ ด้าน แต่คณะกรรมการลุ่มน้ำฯ มองแต่เรื่องน้ำเป็นหลัก คือมองเพียงจุดเดียวไม่ใช่องค์รวม ดังนั้นจึงควรจะมีองค์รวมที่มองประเด็นทุก ๆ ปัญหาด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่อง ป่า ดิน น้ำ และสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่ไปแก้ปัญหาไม่ใช่ซ้อนกัน แต่ตอนนี้เราทำงานแบบซับซ้อนจึงไม่ประสบความสำเร็จ”

เวลา 11.05 น. คุณกำราบ พานทอง (อดีตรองกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ภาคประชาชน) อธิบายว่า “ประเด็นแรก ผมเชื่อว่าวันนี้ถ้าหากมีการเสนออะไรไปคงเป็นไปได้ยาก สาเหตุเพราะเมื่อวันที่ 29 มกราคม ร่างรัฐธรรมนูญที่ออกมาได้ตัดเรื่องที่เราเสนอไปเกือบทุกเรื่อง เช่น เรื่องสิทธิชุมชน การฟ้องร้องโดยเฉพาะการฟ้องร้องรัฐ การดูแลทรัพยากร โดยอ้างว่าเป็นหน้าที่ของรัฐ ถ้ารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่มีการแก้ไข การฟังความคิดเห็นในสิ่งที่เราพูดคงไม่มีความหมาย.

ซึ่งภาคประชาชนเราคาดหวังอยู่ 2 พ.ร.บ. ที่มีการยกร่างไว้แล้วแต่ยังติดขัดอยู่ คือ

1. พ.ร.บ. ลุ่มน้ำขนาดเล็ก ซึ่งเคยมีการยกร่างที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มีการรับหลักการว่าการพัฒนาลุ่มน้ำจะต้องเป็นการให้น้ำหนักกับลุ่มน้ำขนาดเล็กโดยการมีส่วนร่วม
2. พ.ร.บ. ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2558 ในงานวิชาการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และงานสมัชชาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาครั้งที่ 3 เราได้เสนอและได้มีการพูดถึงร่าง พ.ร.บ. โดยทางเราได้ปรับเป็นร่างระเบียบสำนักนายกฯ เสนอ สนช. และ สปช.

ร่างสุดท้ายที่เราอยากเห็น คือ ร่าง พ.ร.บ. ว่าด้วยลุ่มน้ำพิเศษ แต่ก็ไม่มีทางเกิดขึ้นได้เลยถ้าไม่มีรัฐธรรมนูญ มาตรา 269 ระบุให้เราสิทธิ

ประเด็นที่สอง เมื่อวันที่ 7 กันยายน 2558 ผู้แทนสำนักงบประมาณ ได้แจ้งกับทางเราตอนไปประชุมเรื่องสัมมนาการแก้ปัญหาทะเลสาบสงขลาที่ยั่งยืนในชุดของ กรรมการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งข้อสรุปของเขามี 4 ข้อ คือ ข้อแรกต้องพัฒนาคนตามหลักธรรมาภิบาล ส่วนข้อที่เหลือก็คล้ายกับที่ผมเสนอไปที่ว่าการพัฒนาคนให้บริหารแบบหุ้นส่วน แล้วให้มีการปรับปรุงกฎหมาย คือ การตั้ง พ.ร.บ. วิจัยพิจารณาความสิ่งแวดล้อมขึ้นมา ให้มีการจัดทำแผนบูรณาการ แต่ทางสำนักงบประมาณบอกว่า เนื่องจากรัฐบาลชุดนี้(พลเอกประยุทธ์) ไม่ได้ตั้งคณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำฯ สิ่งก็ตามมาก็คือ 1. แผนแม่บทต้องยุติไป มีผลให้แผนบูรณาการจากทุกหน่วยงาน ที่ในแต่ละปีเราเสนองบไปประมาณ พันกว่าล้านบาท แต่ได้กลับมาปีละประมาณ 100-

200 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 10 ก็ตกไปเช่นกัน งบประมาณที่ได้มาเหลือแค่ประมาณ 2 ล้านบาท ซึ่งนี่ก็เป็นข้อจำกัดนอกจากการที่รัฐธรรมนูญไม่เขียนให้อำนาจไว้

สิ่งที่เหลืออยู่ คือ มติสมัชชาลุ่มน้ำ เมื่อ 29 พฤษภาคม 2558 ที่มีมติว่าอยากให้รัฐบาลออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการลุ่มน้ำ แทนมติคณะรัฐมนตรี ปี 2545 ที่จะต้องให้มีการตั้งคณะกรรมการน้ำแห่งชาติ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มีความพยายามที่จะบูรณาการคณะกรรมการฯ ทั้ง 2 ชุดนี้เข้าด้วยกัน โดยตั้งแต่ ปี 2551-2552 ที่จะทำให้มีสำนักงานที่เรียกว่า “สำนักงานลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” ไว้ที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 แต่ก็ไม่เป็นจริง ตั้งแล้วไม่มีงบประมาณ ไม่มีบุคลากร อีกทั้งไม่มีการประชุม

ประเด็นที่สาม ผมในฐานะภาคประชาชน อยากเสนอ 3-4 เรื่อง คือ

เรื่องแรก อยากเสนอร่าง พ.ร.บ. ของทางเรา เสนอให้มืองค์ประกอบหลัก ๆ โดยเหตุผลเราคิดว่ามติคณะรัฐมนตรี ปี 2545 หากไม่มีการตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ ก็ถือว่างานเรื่องลุ่มน้ำ จะไม่มีการตั้งงบประมาณเชิงบูรณาการ แผนแม่บทก็ไม่มี ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายที่ร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่มอบให้ สปช. ไป แต่พิจารณาไม่ทัน ร่างเราจึงตกไป ซึ่งหาก สปช. อนุมัติร่างให้เรา ก็สามารถไปเสนอ ครม. ได้ ที่ใช้คำว่าคณะกรรมการนโยบาย การบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแทนคำว่า คณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา/คณะกรรมการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ก็เพราะว่า ถ้ามีคณะกรรมการนโยบาย ที่มีนายกฯ เป็นประธาน และเลขาธิการ สภาพัฒนา เป็นเลขาธิการ เราคิดว่ากลไกนี้มีความถูกต้อง เพราะในปี 2520 และ 2524 สภาพัฒนา เป็นผู้คุมแผนเองทั้งหมด โดยเฉพาะดูแลรวม เนื่องจากที่ทำงานกับ สผ. เห็นได้ว่า สผ. ยังมีจุดอ่อน คือ ไม่มีอำนาจบังคับบัญชา สามารถทำได้เพียงให้ข้อสังเกตกับสำนักงบประมาณในแผนบูรณาการแต่ละปี

เรื่องที่สอง นอกจากคณะกรรมการนโยบายฯ อยากให้มีหน่วยงานในระดับพื้นที่จริง ไม่ใช่มีอยู่ที่กรุงเทพฯ เลยเสนอให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่มีสำนักงานอยู่ในพื้นที่ โดยให้สำนักปลัด/รัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธาน

เรื่องที่สาม ขอให้คณะกรรมการพัฒนาแผนแม่บทกลับเข้ามาใหม่ ท่านรองนายกฯ ฝ่ายกฎหมาย คือ ท่าน ดร.วิษณุ เครืองาม เคยพูดในขณะที่ท่านเป็นประธาน ว่าวิธีการที่จะทำให้มีงบประมาณจากรัฐเต็มทีคือ จะต้องยกเป็นแผนแม่บทและต้องผ่าน ครม. หลังจากนั้นสำนักงบฯ จึงจะตั้งงบประมาณ เพื่อสนับสนุนได้

เรื่องที่สี่ กลไกของภาคประชาชน ขอให้มีการจัดทำแผนแม่บท และนำแผนแม่บทเหล่านี้มาเข้าที่ประชุมของภาคภาคีและประชาชน ในงานสมัชชาประจำปี ซึ่งเราคิดว่าแต่ละปีควรมีสมาชิกลุ่มน้ำฯ เช่นเดียวกับสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ และต้องมีความต่อเนื่อง

สุดท้ายนี้ก็มีข้อสังเกตที่สำคัญ คือ ผมคิดว่าคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ของ สผ. ได้สรุปไว้เมื่อ 7 กันยายน 2558 ว่าทะเลสาบสงขลาจะยั่งยืนได้อย่างไร โดยได้เอาแผนบูรณาการที่เป็นกรอบตัวชีวิต 7 ยุทธศาสตร์ ทุกเรื่องเป็นเรื่องกายภาพที่เร่งด่วน เช่น การฟื้นฟูป่าไม้ การฟื้นฟุทรัพยากรสัตว์น้ำ การฟื้นฟุทะเล การฟื้นฟุแหล่งน้ำ การป้องกันมลพิษ อาทิ เรื่องขยะและน้ำเสีย และปัญหาอุทกภัย ทั้ง 6 ข้อเป็นเรื่องกายภาพ ยกเว้นข้อที่ 7 ที่บอกว่าจะต้องเป็นการบริหารจัดการลุ่มน้ำฯ อย่างบูรณาการและมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งหากเราเอายุทธศาสตร์ข้อนี้ไปอยู่ในแผนยุทธศาสตร์หลักของลุ่มน้ำฯ ว่าเราจะทำอย่างไรให้มีการบริหารแบบมีส่วนร่วม และหลังจากการประชุมครั้งนี้ควรมีการจัดประชุมขึ้นมาอีกครั้งเพื่อที่จะ

มาพิจารณาว่าใครควรที่จะมาเป็นหัวหน้าในแผนบูรณาการนี้ และสุดท้ายสิ่งที่เราอยากเห็นที่สุดก็คือ กองทุน
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือ การสร้างประชารัฐ ที่มีพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ด้านทรัพยากร ด้านคุณภาพชีวิต ด้าน
สิ่งแวดล้อม ไม่ใช่เพียงแคด้านเศรษฐกิจเท่านั้น

จึงอยากเรียนถามทุกท่านในที่นี้ว่า ถ้าหากรัฐบาลมองเห็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ 10 จังหวัด ลุ่มน้ำ
ทะเลสาบสงขลาจะเป็นเขตพิเศษในเรื่องการพัฒนาทางด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตได้
หรือไม่?”

คำถามนี้ คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบฯ)
อธิบายว่า “การพิจารณาเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นก็ต้องเน้นไปที่เศรษฐกิจ แต่หากเป็นเรื่องกรณีลุ่มน้ำทะเลสาบ
สงขลาก็คงไม่ใช่เรื่องเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว เป็นเรื่องทางสังคมอยู่ค่อนข้างเป็นมิติใหญ่ เพราะฉะนั้นการที่จะ
เอาทั้งลุ่มน้ำมาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษซึ่งเน้นเรื่องเศรษฐกิจก็คงลำบาก แต่ถ้าเอาเฉพาะบางส่วนเอาเฉพาะที่
เห็นว่าเป็นเศรษฐกิจจริง ๆ เช่น ในลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาซึ่งเป็นจุดย่อยให้พัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษในเชิง
อุตสาหกรรม แต่อย่างไรก็ต้องมีผู้เสนอเรื่องขึ้นไป”

เวลา 11.20 น. คุณมณฑิพย์ ศรีรัตนา (อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม) อธิบายว่า “ขอชี้แจง
ก่อนว่าได้ตรวจสอบไปยังกรมทรัพยากรน้ำก็ทราบมาว่าขณะนี้เรื่องของ พ.ร.บ. น้ำ สนช. กำลังนำเรื่องเข้าเสนอ
พิจารณาเห็นชอบ คงไม่เกิน 3-4 เดือนนี้ก็คาดว่า พ.ร.บ. นี้จะผ่าน สาเหตุที่ พ.ร.บ. ติดขัดทำให้ล่าช้าก็เพราะมี
บางมาตราที่พูดถึงการเก็บค่าน้ำ ซึ่งขณะนี้ สนช. ก็ให้ออกไปก่อน ส่วนในเรื่องของแผนแม่บท ทราบมาว่า
ขณะนี้ทางทรัพยากรน้ำจะใช้แผนแม่บทที่ สผ. ทำไว้เดิม ซึ่งถ้าเราเอาเข้าเสนอ ครม. ก็คิดว่าสำนัก
งบประมาณคงให้งบประมาณสนับสนุนในเรื่องของทะเลสาบฯ ในส่วนของเงิน ทาง ผอ. สำนักแผนของกรมทรัพยากรน้ำ
แจ้งว่าขณะนี้งบประมาณทะเลสาบสงขลาอยู่ในงบของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งการที่แต่ละหน่วยงานจะใช้
งบประมาณได้ก็ต้องทำตามมติคณะกรรมการลุ่มน้ำฯ หรือต้องเป็นเรื่องที่คณะกรรมการฯ เสนอให้แต่ละ
หน่วยงานนำไปปฏิบัติ ในส่วนของประชาชนในมาตราของสิทธิชุมชน ทราบภายในมาว่า ดูเหมือนเขาจะ
ยอมรับแล้ว เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ก็จะช่วยแก้ไขปัญหาได้ใน
ระดับหนึ่ง ท้ายสุดก็ต้องมามองดูบทบาทของสภาลุ่มน้ำฯ ในเรื่องการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มน้ำว่าควรจะต้อง
เป็นแบบใด ตัวอย่างเช่น ทะเลสาบที่ประเทศอินเดียที่มีความเหมือนกันอย่างมากกับทะเลสาบสงขลา ที่เขาพบ
กับปัญหาเรื่องของความเค็ม ความขัดแย้งการประมง และก็สามารถแก้ไขปัญหาไปได้ด้วยดี อีกทั้งยังมีเงิน
สนับสนุนจากรัฐให้องค์กรในพื้นที่บริหารจัดการ”

เวลา 11.25 น. คุณนฤมล อมรรัตน์นิเวศ (ผู้แทนประธานหอการค้าจังหวัดสงขลา) อภิปรายว่า “ปัญหาที่
เกิดขึ้นในพื้นที่ทะเลสาบสงขลาที่มีอยู่หลายปัญหาด้วยกัน มองว่าถ้าภาคประชาชนกับภาครัฐร่วมมือกัน
โดยเฉพาะเรามี ม.อ. เป็นสถาบันวิชาการที่เข้มแข็ง ถ้าหากเรามีการร่วมกันคิดร่วมกันทำแล้วจัดขึ้นมาเป็น
คณะทำงาน เพราะในส่วนของหลักธรรมาภิบาลทุกคนมีหน้าที่ โดยในช่วงนี้เป็นโอกาสดีที่จังหวัดสงขลา
เศรษฐกิจพิเศษ และยังมีผู้ที่มีความตั้งใจ ก็อาจเชิญผู้ว่าฯ เข้ามาร่วมกลุ่ม แล้วนำเสนอสิ่งต่าง ๆ ที่เราอยาก

ทำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ ก็ต้องอาศัยลุ่มน้ำ เพราะถ้าลุ่มน้ำ มีปัญหา ด้าน เศรษฐกิจ ด้านท่องเที่ยวก็เสียหายหมด การประชุมครั้งนี้จึงถือเป็นนิมิตหมายที่ดีและแสดงให้เห็นความ เข้มแข็งของภาคประชาชน ประชาชนมีความเข้าใจปัญหา รวมถึงเข้าใจถึงช่องทางการจัดงบประมาณซึ่งเป็น เรื่องสำคัญ ถ้าเรามีการพูดคุยกันแล้วลงมือปฏิบัติตั้งเป้าหมายกันว่าภายใน 2-3 ปี จะเดินหน้ากันอย่างไร โดยเฉพาะภาคประชาชนหรือชุมชน ถ้ามีการพูดคุยให้เข้าใจ ให้เขาเข้ามามีส่วนร่วม ว่าถ้าหากเรามีทะเลสาบที่ ไร้ปัญหา การจับปลาก็จะง่ายขึ้น อีกทั้งในส่วนของผู้ประกอบการที่เข้ามามีภาวะสังคมกดดันได้โดยต่อต้าน เช่น การที่โรงงานปล่อยน้ำเสีย ก็สามารถเอาสื่อ/ประชาชน เข้ามาช่วยแก้ปัญหาได้ ส่วนตนมองว่าต่างฝ่ายยังไม่เข้ามาแก้ปัญหาเต็มที่ ตั้งแต่ภาครัฐเพราะจากที่สังเกตจากการมอบตัวแทนมาประชุม ซึ่งถ้าเราร่วมมือกันได้ ทุกฝ่ายก็จะได้ประโยชน์ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นประชาชน ภาครัฐ และเศรษฐกิจ ในนามของหอการค้าเองก็ให้ ความร่วมมือเต็มที่ในการเผยแพร่ ให้ความร่วมมือ ให้ข่าวสารกับสมาชิกของหอการค้าในการเดินตามหรือเป็น แกนนำในการดำเนินการ”

เวลา 11.30 น. คุณจินตวดี พิทยเมธากุล (ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด สงขลา) อภิปรายว่า “ตนเคยถูกมอบหมายให้ทำโครงการขุดลอกทะเลสาบ ซึ่งได้เสนอเข้าไปสมัย ร.มต. สุวิทย์ คุณกิตติ เมื่อเข้าไปแล้วท่านผู้ว่า ก็บอกว่าคนที่สามารถทำได้ คือ กรมเจ้าท่า ไม่ใช่ทางจังหวัด ขณะนั้นท่าน นายฯ อภิสิริ เวชชาชีวะ อนุมัติ แต่ว่าเมื่อไปถึงสำนักงบประมาณ สำนักงบประมาณบอกว่าไม่ได้มีอยู่ใน แผนพัฒนาทะเลสาบ พอไปถึงทางเจ้าท่าก็บอกมาว่าต้องทำแผนแม่บทการขุดลอกก่อน ทุกอย่างจึงกลับไปเป็น กระบวนการเดิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้ดูเหมือนว่าเรากำลังเพิกเฉยกับปัญหา ทั้ง ๆ ที่ทะเลสาบตื่นเงินมากแล้ว ซึ่งตนใน ฐานะที่เป็นตัวแทนของคนจังหวัดสงขลา ก็พยายามที่จะให้โครงการเข้าไปได้มากที่สุด แต่ในเรื่องเศรษฐกิจ พิเศษตอนนี้ทางเราก็ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลเรื่องผลกระทบสิ่งแวดล้อมในเขตเศรษฐกิจพิเศษก็สามารถทำ ให้เกิดการจัดการได้ดีขึ้น”

เวลา 11.35 น. คุณศานี ทิพย์ทะเลเบียนการ (ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด พัทลุง) อภิปรายว่า “วันนี้มีข้อเสนออยู่ 2-3 เรื่อง คือ รูปแบบที่อยากเห็น คือ รูปแบบที่เป็นองค์กรเฉพาะ และ รูปแบบที่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ถ้าเป็นหน่วยงานภาครัฐเดิม ปัญหาที่คงคล้าย ๆ เดิม ดังนั้นจึงควรเป็นองค์กร เฉพาะ รูปแบบที่ 2 คือ งบประมาณ ซึ่งงบประมาณต้องเป็นงบประมาณเฉพาะ เพราะงบประมาณแผนบูรณา การทะเลสาบสงขลาไม่เคยมีงบประมาณสำหรับทะเลสาบ มีเฉพาะเรื่องของอำนวยการบริหารจัดการ แต่ที่เรา เห็นงบประมาณภายใต้แผนบูรณาการที่ผ่านมา คือ งบประมาณตาม Series ของหน่วยงานเท่านั้นเองตามที่ หน่วยงานภาครัฐจะจัดสรรให้ได้ เพียงแต่อาจเป็นเหตุผลที่หน่วยงานภูมิภาคเสนอต่อหน่วยงานข้างบนว่าเป็น เฉพาะเรื่องทะเลสาบก็อาจได้งบประมาณเพิ่มมาไม่มาก เพราะฉะนั้นตรงส่วนนี้เราต้องการงบประมาณเฉพาะ ในการบริหารลุ่มน้ำ ถ้าเราต้องการขับเคลื่อนตามเป้าหมายของแผนแม่บทให้เกิดผล และในงบประมาณ เฉพาะนั้นรูปแบบการใช้งบประมาณก็ต้องมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ท้ายที่สุดก็คือ มีการตรวจสอบที่ชัดเจน และอีกด้านหนึ่งกลไก คือ องค์กรต้องเป็นเพียงอำนวยการเท่านั้น โดยกำกับการดูแลของคณะกรรมการฯ กำกับฯ อาจเป็นระดับนโยบายที่เข้ามากำกับสักชุด ทั้งตรวจสอบในเรื่องสิ่งแวดล้อมหรือประสิทธิภาพโครงการ

สำหรับเรื่องการกำหนดอาจเป็นรูปแบบที่คณะกรรมการลุ่มน้ำฯ ทำเป็นชุดเฉพาะแยกขึ้นมาเข้าไปดูเรื่องเฉพาะที่เป็นปัญหาสำคัญ อาจต้องร่วมมือกับภาควิชาการ ภาครัฐในเรื่องของกรอบการทำงานและแผนงานว่าจะสามารถนำไปสู่เป้าหมายของลุ่มน้ำได้อย่างไร”

เวลา 11.43 น. คุณเอกชัย อิศระทะ (นักวิจัย) ถามถึงกรณีที่มีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมา แต่ว่ากรรมการส่งตัวแทน จะแก้ปัญหในเรื่องนี้อย่างไรได้บ้าง?

รศ.ดร. ประเสริฐ ชิตพงศ์ (อดีตประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญติดตามการแก้ไขปัญหาพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) อธิบายว่า “ในทางปฏิบัติราชการนั้นสามารถมอบหมายให้ใครมาทำหน้าที่แทนก็ได้ โดยผู้ที่ถูกมอบอำนาจต้องเป็นบุคลากรในหน่วยงานนั้นซึ่งก็ต้องดูความเหมาะสมเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งไม่สามารถห้ามได้ เพราะมีระเบียบราชการกำหนดไว้ชัดเจน แต่ในกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ชัดเจนในกรณีการตั้งกระทั่ผู้จะมาตอบได้ต้องเป็นรัฐมนตรีเท่านั้น ในกรณีนี้ก็ไม่สามารถแทนได้ ถึงแม้ว่าการมาแทนนั้นไม่ผิดราชการ แต่ในธรรมาภิบาลเรื่องของความรับผิดชอบก็เป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม”

คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) อธิบายต่อว่า “คณะกรรมการที่แต่งตั้ง ถ้าเป็นการแต่งตั้งโดยมีกฎหมายรองรับในระเบียบสำนักนายกฯ สามารถที่จะนำกฎหมายปกครองมาอ้างอิงได้ ที่ว่าบุคคลผู้นั้นต้องมาประชุมด้วยตนเองไม่สามารถส่งตัวแทนได้ แต่ถ้าเป็นคณะกรรมการที่ตั้งในระดับจังหวัด ถ้าเป็นการบริหารจัดการภายในจังหวัด ลักษณะนี้ไม่มีกฎหมายปกครองมารองรับ ฉะนั้นการที่ผู้ว่าฯ หรือหน่วยงานต่าง ๆ ส่งตัวแทน ก็ทำให้การทำงานไม่มีความต่อเนื่อง ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ถ้าเราทำให้คณะกรรมการฯ นี้มีอำนาจ ก็สามารถที่จะไปอ้างอิงกฎหมายปกครองได้ สิ่งสำคัญก็คือ ต้องมี พ.ร.บ. มารองรับในเรื่องนี้ก่อน”

รศ.ดร. วิชัย กาญจนสุวรรณ (หัวหน้าโครงการย่อยที่ 2) ถามว่า มีความคิดเห็นอย่างไรถ้าหากมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการฯ ออกเป็นระเบียบสำนักนายกฯ โดยจัดตั้งที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรูปแบบที่หน่วยงานราชการยังคงเป็นหลัก หรืออีกรูปแบบ คือ การจัดตั้งสถาบันเป็นองค์กรมหาชนภายใต้การกำกับของรัฐ?

คุณมณฑิพย์ ศรีรัตนา (อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม) อธิบายว่า “ได้ศึกษาทะเลสาบชิลิกา ของประเทศอินเดีย โดยเขาตั้งคณะกรรมการระดับชาติขึ้นมา และภายใต้กรรมการระดับชาติจะมีคณะกรรมการระดับพื้นที่ คณะกรรมการของแต่ละทะเลสาบก็จะรายงานไปยังคณะกรรมการระดับชาติ แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกัน

ซึ่งจริง ๆ แล้ว ทะเลสาบชิลิกา เริ่มแรกมีความขัดแย้งกันระหว่างชาวประมงที่ไปหาสัตว์น้ำจนกระทั่งมีการฆ่ากันตายในพื้นที่ทะเลสาบ ทำให้เกิดแนวคิดว่าจะต้องมีการบริหารจัดการโดยให้ประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่ตั้งองค์กร ซึ่งการตั้งในครั้งแรกไม่ได้มีกฎหมายรองรับ แต่เกิดจากความสมัครใจของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะ

ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ หรือองค์กรเอกชน มารวมตัวกันเพื่อมองปัญหา และจัดทำแผนบริหารจัดการ จนกระทั่งรัฐบาลเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีกว่าการที่ส่วนกลางเข้าไปบริหารจัดการเอง ตอนหลังก็มีการออกกฎหมาย เพื่อที่จะรองรับองค์กรนี้ขึ้นมา ที่น่าสนใจก็คือ มีการจัดตั้งสหกรณ์ประมง เป็นการให้ชาวประมงบริหารจัดการ โดยแบ่งผลประโยชน์ในรูปแบบสหกรณ์ มี พ.ร.บ. ประมง เฉพาะพื้นที่ทะเลสาบสงขลาอีกด้วย ซึ่งหากเราสามารถ นำร่อง และทำได้เหมือนทะเลสาบชิลิกา ก็เป็นสิ่งที่น่าสนใจ อาจจะช่วยให้แก้ปัญหาได้ง่ายขึ้น

ซึ่งการทำงานของทะเลสาบชิลิกาของอินเดียมีอยู่ 4 ข้อ คือ

1. เพื่อป้องกันระบบนิเวศของทะเลสาบและความหลากหลายทางชีวภาพ
2. เพื่อการจัดทำแผนบริหารและข้อเสนอโครงการจัดการทรัพยากรรอบ ๆ ทะเลสาบ
3. เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการบริหารจัดการ
4. เพื่อสร้างประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการพัฒนาทะเลสาบ

นั่นคือ เป็นการดำเนินงานแบบประสานงาน โดยเป็นองค์กรกลางที่จะดูว่าแผนหลักของหน่วยงานกลางจะ ไปบูรณาการกับแผนในท้องถิ่นอย่างไร ไม่ใช่ลงไปบริหารด้วยตัวเอง อีกทั้งงบประมาณว่าเพียงพอหรือไม่ต่อ การบริหารจัดการ”

คุณพิริยต์ม์ วรณพฤกษ์ อภิปรายว่า “ติดใจอยู่ 2 คำ คือ ยุทธศาสตร์ กับ โครงสร้าง ซึ่งยุทธศาสตร์ ลุ่มน้ำ หรือที่เรียกว่า แผนแม่บท ทำให้นึกถึงยุทธศาสตร์แห่งชาติ และหากเรามียุทธศาสตร์แห่งชาติ ใครจะเป็น ผู้รับผิดชอบองค์กร/โครงสร้าง ก็เลยย้อนกลับมาที่ว่า เรามีคณะกรรมการฯ มีแผนงานจำนวนมาก แต่พอเอา เข้าจริง ๆ กลายเป็นว่าโครงสร้างที่เรา มี กลับไม่มี และปัจจุบันเราหาโครงสร้างที่จะมารองรับปัญหาต่าง ๆ หรือ แผนต่าง ๆ ก็ไม่เจอ สุดท้ายเราก็ไม่รู้ว่าจะทำอะไร ในลักษณะของโครงสร้างเท่าที่ปรากฏเป็นรูปเป็นร่าง เข้าใจว่าเกิดจากภาคประชาชน กำลังคิดในเชิงโครงสร้างว่าควรจะเป็นอย่างไร ซึ่งมีความคิดเห็นคล้าย ทสจ. พัทลุง คือ ตั้งเป็นวิสาหกิจออกไป เป็นองค์กรอิสระ แต่เนื่องจากปัญหาของทะเลสาบมีมาก การจะสร้าง องค์กรแยกออกไปจะต้องมีการมีภารกิจเฉพาะที่มีความชัดเจน เห็นว่าภารกิจที่กำลังพูดถึงมันซ้อนทับท้องถิ่นด้วย ซึ่งคล้าย ๆ กับคำว่า “สหการ” ใน พ.ร.บ. เทศบาล ที่จะต้องมีการมอบภารกิจที่ชัดเจนอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้ องค์กรนี้เป็นผู้ดำเนินการ ถ้าหากทำเฉพาะการกำหนดแผนก็ไม่แน่ใจว่าท้องถิ่นจะยอมให้มีองค์กรนี้หรือไม่ เพราะมันจะมีตัวซ้อนขึ้นมา ก็คือ กระทรวงมหาดไทยว่าจะปล่อยภารกิจเหล่านี้หรือไม่ ความซับซ้อนของเรามี มากพอสมควร เรื่องนี้จึงอาจไม่เหมือนกรณีของทะเลสาบชิลิกา จึงย้อนกลับมาว่าเมื่อเราพูดถึงเรื่องเศรษฐกิจ พิเศษ คำว่าเศรษฐกิจพิเศษนั้นมันครอบคลุมท้องถิ่นเดียว/ท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วยหรือไม่”

เวลา 12.13 น.: คุณสัมพันธ์ ดุทยานรัตน์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบฯ) กล่าว ว่า “ขณะนี้ไม่มีหน่วยงานกลาง ที่จะควบคุมให้เป็นทิศทางเดียวกันเพื่อดำเนินงานอย่างเป็นระบบ”

เวลา 12.15 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

เวลา 13.30 น. เริ่มการสัมมนาในช่วงบ่าย

เวลา 13.30 น. นายเอกชัย อิศระทะ (นักวิจัย) อภิปรายว่า “หลายท่านที่ได้ฟังการสัมมนาในช่วงเช้ายังไม่มีโอกาสได้พูดคุย จึงอยากจะขอความคิดเห็นในสิ่งที่คิดว่าเป็นเจตนารมณ์ร่วม ที่จัดอยากให้เห็นงานวิจัยขับเคลื่อนไปข้างหน้า ไม่ใช่วิจัยแค่เอกสาร ซึ่งช่วงบ่ายนี้มีอยู่ 2-3 ประเด็น ประเด็นแรกที่ตั้งไว้เกี่ยวกับเรื่องของวุฒิสมาชิก โดยจะโยงเข้ากับโมเดลหลัก 2-3 โมเดลที่มีโอกาสเป็นไปได้สูง

โมเดลที่ 1 คือ มีคณะกรรมการภายใต้ระเบียบสำนักนายก อาจจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการบริหารก่อน ซึ่งอาจจะอยู่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเหมือนสมัยท่านปลัดศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช ที่เคยให้สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 เป็นกองเลขานุการ โดยเริ่มจากหน่วยงานที่มีประสบการณ์ก่อน บวกกับมีกรมที่สังกัดอยู่ค่อนข้างมาก

โมเดลที่ 2 คือ รูปแบบที่ภาคประชาสังคมเสนอมานาน ที่มีในแผนแม่บท คือเป็นองค์การมหาชน

โมเดลที่ 3 คือ ถ้าจะปรับเปลี่ยนโดยการเพิ่มอำนาจให้ท้องถิ่น โดยผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายก อบจ. จะมีโอกาสหรือไม่ หรือมีรูปแบบที่สามารถบูรณาการร่วมกัน โดยให้อำนาจระดับล่างสูงขึ้น ระดับล่างถ้าในส่วนภูมิภาคก็เพื่อให้ผู้ว่าราชการจังหวัด ตอนนีการปกครองเราเรียกว่าประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน ส่วนใหญ่จะเพิ่มอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในช่วงก่อนรัฐธรรมนูญจะผ่าน แต่พอเลือกตั้งส่วนใหญ่มักจะเริ่มกระจายอำนาจมากขึ้น โดยดูจากพัฒนาการ

ซึ่งถ้าจะดำเนินการในรูปแบบที่ 1 คณะผู้ศึกษาอาจจะเรียกว่าร่างระเบียบสำนักนายก โดยให้ทางกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยอาจจะเป็นสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการบริหารลุ่มน้ำทะเลสาบ คณะกรรมการชุดนี้ยังอิงกับรัฐมนตรีหรือปลัดกระทรวงก็แล้วแต่ แต่ให้มีองค์กรหนึ่งเข้ามารับผิดชอบ

รูปแบบ 2 ถ้าเป็นได้ก็จะดี แต่แน่นอนว่าต้องประกาศเป็นเขตพื้นที่พิเศษทางด้านสิ่งแวดล้อมหรืออาจจะเป็นอีกรูปแบบที่คุณกำราบ พานทองบอก ที่เน้นประชารัฐ เป็นแนวทางที่ร่วมกันระหว่างเอกชนกับภาครัฐแล้วจัดองค์กรขึ้นมา เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้หรือไม่ โดยอาจจะอิงกับทางผู้ว่าราชการจังหวัดทาง อบจ. โดยทาง อบจ.จะมีงบประมาณอยู่ในระดับหนึ่ง ผู้ว่าราชการจังหวัดก็เช่นเดียวกัน แต่ภาคประชาสังคมที่ขับเคลื่อนส่วนใหญ่ทำด้วยใจมากกว่า เพราะงบประมาณจำกัดมาก ไม่ว่าจะเป็นสภาลุ่มน้ำทะเลสาบ ที่ขับเคลื่อนโดย ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ หรือที่คุณกำราบ ทำมา ซึ่งน่าเห็นใจทีเดียวที่มีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณผมเลยตั้งประเด็นว่าผู้เข้าร่วมเห็นด้วยในแนวทางไหน ทางคณะผู้วิจัยอยากจะศึกษาเป็นรูปธรรม ถ้ารับในหลักการจะได้ตั้งฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะได้ส่งเรื่องต่อได้ โดยที่ไม่ต้องไปทบทวนหรือยกใหม่ อยากให้เสนอเป็นรูปธรรมไปเลย เพราะเมื่อก่อนเสนอเข้าไป 3-4 โมเดล เค้าก็เลยดึงเข้าออกได้ ถ้าโมเดลไหนเห็นด้วย โดยเฉพาะในที่ประชุมวันนี้ เพราะว่าเราได้ปรึกษาหารือว่าโมเดลนี้น่าจะไปได้ดี น่าจะขับเคลื่อนได้”

คุณสัมพันธ์ ละอองจิตร (ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน) อภิปรายว่า “มาจากตำบลโคกม่วง อำเภอคลองหอยโข่ง มีฐานะเป็นภาคประชาชน สนใจเรื่องนี้มีหลายปี เพราะว่ามีสำนักบอกว่าเราต้องรับผิดชอบ ร่วมคิดพอดีอาจารย์วิจัย กาญจนสุวรรณ ให้พูดในเรื่องธรรมาภิบาล เนื่องจากคณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ได้กล่าวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลจังหวัด ว่า เป็นคำสั่งจากสำนักนายก ในสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็มีการตั้งโจทย์ว่าการบริหารงานภาครัฐถูกกล่าวหาว่าไม่โปร่งใส ไม่เป็นธรรมาภิบาล จึงอยากให้ประชาชนเข้ามา

มีส่วนร่วม จึงได้จัดตั้งธรรมาภิบาลจังหวัดขึ้น โดยขึ้นกับปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีผู้ตรวจราชการสำนักนายก มาเป็นประธานกรรมการในจังหวัด และมีกลุ่มจังหวัด มีหน้าที่สอดส่อง เสนอความคิดเห็นโครงการต่าง ๆ ของจังหวัด กล่าวคืองบประมาณที่ผ่านจังหวัด คือตรวจสอบการใช้งบประมาณของสำนักงานจังหวัดที่ผ่านผู้ว่าราชการจังหวัดและกลุ่มจังหวัดเป็นผู้ใช้งบประมาณ ซึ่งปีละไม่กี่ร้อยล้านบาท ถ้ามีข้อสงสัยให้เสนอความคิดเห็นในที่ประชุมกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด ปัจจุบันนี้ประชุมไตรมาส ละ 1 ครั้ง คือ 3 เดือนครั้ง แต่ก่อนมีการประชุมทุกเดือน ถ้าเห็นสิ่งที่ไม่ชอบมาพากลก็ทักท้วงผ่านกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัด กรรมการ ๆ ก็จะทำหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ถ้าผู้ว่าฯ เห็นสมควรก็เรียกหน่วยงานนั้นมาสอบถาม ให้คำแนะนำ ถ้ายังไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้อง ก็ทำให้สมบูรณ์ให้ถูกต้อง กระบวนการเป็นแบบนี้ สรุปโดยรวมนั้นฟังชื่อแล้วดูดี แต่ในทางปฏิบัติ กรรมการบางส่วนก็เริ่มบ่น เริ่มท้อ เพราะไม่ได้เป็นไปอย่างที่คิด ไม่ได้โจมตี แต่ว่าประเทศไทยมักเป็นแบบนี้เสมอ กรรมการเต็มบ้านเต็มเมือง แต่ประชุมเสร็จทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่มีอำนาจ ไม่มีเครื่องมือที่จะไปต่อ

ส่วนในเรื่องเกี่ยวกับทะเลสาบนั้น เห็นว่า สำหรับในภูมิภาคประชาชนเหมือนชนอะไรสักอย่างที่มีเยาะเย้ยเกิน ไม่แน่ใจว่าจะส่งออกได้มากเท่าไร แต่จะพยายามให้มากที่สุด โดยภาพรวมในตอนนี้ของทะเลสาบสงขลา ลักษณะทางกายภาพตอนนี้ไม่มีใครโต้แย้งแล้ว และปัญหาของทะเลสาบตอนนี้ก็ไม่มีใครโต้แย้งแล้ว ซึ่งเป็นที่เป็นห่วงของทุกฝ่าย ปัญหาสุดท้ายก็คือว่าแล้วทางออกอยู่ตรงไหน รู้แล้วว่าตอนนี้ทำอะไรไม่ได้ ในตอนนี้ถ้าฟังจากหน่วยงานต่าง ๆ ว่าภาครัฐเต็มไปด้วยข้อจำกัด จึงมีข้อเสนอดังนี้

1. ถ้ามองว่าจะแก้ปัญหทะเลสาบ ต้องแก้องค์รวม ถ้ามองในกรอบหน่วยราชการ ซึ่งมีข้อจำกัด ทั้งข้อกฎหมาย ทั้งอำนาจหน้าที่ การบูรณาการร่วมไม่สามารถทำได้ หน่วยราชการอ่อนแอ ล้าหลังกว่าปัญหาไม่ได้ว่าดีหรือไม่ดี เพราะปัญหามันใหญ่โตเกินกว่าที่หน่วยราชการจะแก้ไข จึงเห็นด้วยว่าควรมีองค์กรที่พิเศษกว่าหน่วยราชการ ซึ่งก็เคยมีมาแล้ว เช่น กรรมการทะเลสาบสงขลา หรือสมัชชา แต่ต้องยกฐานะให้มีอำนาจไม่แค่เพียงประชุมหรืออะไรที่เป็นนามธรรม ต้องมีองค์กรมหาชนด้วยการนี้เฉพาะขึ้น มีกฎหมายรองรับที่เข้มแข็ง มีงบประมาณที่ถูกต้อง สอดคล้องกับข้อเท็จจริงของปัญหา ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐเท่านั้น รัฐจะต้องแก้ไขตรงนี้ ส่วนภาคประชาชน ตอนนี้เต็มไปด้วยความขัดแย้ง

2. งานวิจัยซึ่งมีข้อจำกัด คือควรจะมีการศึกษาว่ากฎหมายฉบับใดที่มีข้อจำกัด เพราะรัฐไม่มีหน่วยงานที่จะศึกษา จะต้องตีโจทย์ให้ได้ ลด/เพิ่มกฎหมายบางตัว นี้เรียกว่าเป็นการแก้กฎหมายจากภาครัฐ

3. จินตภาพของการแก้ปัญหาไม่เป็นเอกภาพ เพราะแต่ละคนผูกโยงกับเรื่องผลประโยชน์ส่วนตน คนที่อยู่ในบริบททะเลสาบไม่มีใครอยู่อย่างผู้ให้ ทุกคนเป็นผู้รับหมด เรื่องนี้เราต้องเข้าใจ เพราะฉะนั้นการแก้ปัญหา เราไม่สามารถตอบผลประโยชน์ได้ครบทุกกลุ่ม เพราะบางกลุ่มได้รับผลประโยชน์จากการเสื่อมโทรมของทะเลสาบ อีกอย่างหนึ่งก็คือระดับของคุณภาพที่จะแก้ จะแก้ทะเลสาบให้เป็นแบบไหน ควรมีการสร้างจินตภาพร่วม ให้เกิดฉันทามติร่วมว่าเราจะแก้ปัญหทะเลสาบเพื่ออะไร ระดับไหน อย่างไร”

เวลา 13.45 น. คุณศิริพล สัจจาพันธุ์ (ตัวแทนกลุ่มประชาคมอนุรักษ์ป่าต้นน้ำผาต่า) อภิปรายว่า “เห็นด้วยส่วนใหญ่ว่าความคิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่สิ่งเล็ก ๆ จากที่เฝ้าดูมาในกระบวนการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มากกว่า 10 กว่าปี สิ่งที่ไม่ได้พูดถึง คือ ความเข้มแข็งของภาคประชาชน ถือว่าเป็นปัจจัยชี้ขาดค่อนข้าง

สูงที่ทำให้งานพัฒนาลุ่มน้ำไปไม่ค่อยรอด ภาคราชการ ภาควิชาการนั้นมีความเข้มแข็งอยู่แล้ว หมายถึง การช่วยตัวในการพัฒนานั้นความถี่จะต่ำ แต่ชุมชน/ท้องถิ่นยังมีศักยภาพอีกมากที่จะสร้างความเข้มแข็งขึ้น เพื่อมารองรับ ส่วนรูปแบบต่าง ๆ ที่จะสร้างสถาบัน สร้างสภา ถือว่าเป็นเรื่องปกติ หากภาคประชาชนไม่เข้มแข็งกลุ่มเหล่านี้ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ 10 ปีที่ผ่านมา ท่างที่สังเกต ปัญหาที่ยังเกิดตามมาเรื่อย ๆ การพัฒนาของภาคประชาชนดีขึ้นในบางเรื่อง หัวใจที่สำคัญคือ ความร่วมมือของประชาชน ถ้าประชาชนเข้มแข็ง ข้าราชการดี ๆ จะมาทำงานร่วมกัน ถ้าภาคประชาชนอ่อนแอ ภาคราชการก็ไปไม่ได้ กฎหมายก็เช่นกัน กฎหมายดี ๆ จะเกิดขึ้นได้ ถ้าภาคประชาชนเข้มแข็ง ทำตัวอย่างให้เห็น สาเหตุที่ภาคประชาชนในลุ่มน้ำทะเลสาบไม่เข้มแข็ง คือการมาไม่ไต่กันและการแบมือใส่ตัวเอง มีแต่ขอเพื่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ตัวเอง ซึ่งตนเห็นด้วยกับคุณสัมพันธุ์ ดุลยาภรณ์ ที่ว่าเราจะต้องเป็นผู้ให้ด้วย ถ้าสภา/เครือข่ายแต่ละพื้นที่ไม่ช่วยเหลือกัน ไม่สื่อสารกัน ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจะบางมาก กลายเป็นเครือข่ายที่มาประชุม มีเจ้าภาพเชิญมาประชุมกัน แล้วมาไม่ไต่กัน ก็จบ ไม่ได้ดูแลว่าเพื่อนในสภา/เครือข่ายอื่น ๆ จะเป็นอย่างไรบ้าง ก็จะเป็นเครือข่ายที่ไม่ดี ถ้าความเข้มแข็งของประชาชนเกิดขึ้น ท้องถิ่นก็จะเข้มแข็งตาม แล้วความร่วมมือก็จะตามมา ถ้าจะเปลี่ยนอะไรก็สามารถเปลี่ยนได้”

เวลา 14.00 น. คุณสมนึก พรรณศักดิ์ (สมาคมนักทะเลไทย จังหวัดพัทลุง) อภิปรายว่า “จาก 3 โมเดลที่จะเป็นไปได้ ไม่ว่าจะรูปแบบไหนพอกลับไปในโครงสร้างก็จะเหมือนเดิม จากเอกสารไม่ว่าโครงสร้างไหนก็ให้หน่วยราชการมานั่งในตำแหน่ง จะมีมาตัวแทนมา แล้วจะมีประโยชน์อะไร โครงสร้างที่ตั้งตัวบุคคลจะต้องดูด้วยว่าที่ผ่านมามีปัญหา/อุปสรรคอะไรที่เราไม่สามารถขับเคลื่อนได้ เพราะอะไร ถ้าให้ส่วนราชการมานั่งจะต้องคิดถึงตัวบุคคลที่มานั่งด้วย ไม่ว่าจะ เป็นกรรมการบริหาร กรรมการนโยบายหรือตำแหน่งอื่น ต้องเอาคนที่ทำงานจริง ๆ ไม่ใช่เอาตำแหน่ง หรือเอาคนที่ไม่รู้เรื่องมา ซึ่งตนเองเห็นด้วยในทุกเรื่อง แต่ไม่เห็นด้วยในการที่จะเพิ่มอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด เมื่ออำนาจต่ออำนาจมาเจอกัน ก็กลับมาเหมือนเดิม แต่ถ้าเพิ่มหน้าที่ไปก็อาจจะได้ อย่างไรก็ตามแล้วแต่ ถ้ายังเป็นท้องถิ่น 3 ตำแหน่ง ปกครอง 3 ตำแหน่ง ก็ยังแก้ปัญหาไม่ได้ เพราะที่ผ่านมาเป็นเช่นนั้น ต้องทำอย่างไรก็ได้ให้เป็นหนึ่งเดียว ไม่เอาพื้นที่การปกครองเป็นตัวตั้ง ถ้าเอาพื้นที่การปกครองเป็นตัวตั้งจะไม่สามารถเดินต่อไปได้ เพราะในที่ประชุม ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงไม่สามารถใหญ่กว่าผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาได้ พอผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุงมาประชุม ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาก็ไม่เข้าหรือส่งตัวแทนมา อีกทั้งไม่ควรเพิ่มอำนาจให้หน่วยงานรัฐ เพราะไม่ว่าอำนาจของภาคประชาชนจะอยู่ตรงไหน แต่วันนี้ถ้าจะเสนอให้เพิ่มอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สนช. จะเอาทันที เพราะว่าคนที่พิจารณาตอนนี้เป็นข้าราชการ จะทำให้ประชาชนยิ่งถูกกด ในเรื่ององค์กรที่ขับเคลื่อนตอนนี้ให้ชะลอไว้ก่อน แต่ถ้าช่วงนี้หน่วยงานรัฐที่เห็นความสำคัญก็ช่วยประคองกลุ่มคน/เครือข่ายนี้ให้อยู่ต่อไปเรื่อย ๆ ในตอนนี้เราวิเคราะห์แต่ปัญหาที่ผ่านมา แต่ไม่ได้วิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งตนเองมองว่าทะเลสาบสงขลาจะมีการเปลี่ยนแปลงแน่นอน”

เวลา 14.15 น. คุณวีรพันธ์ พิษณุพันธ์ (หัวหน้าโครงการหมู่บ้านรักษารัฐธรรมนูญ (หมู่บ้านสีเขียว) อภิปรายว่า “จากโครงการพัฒนาตามแผนแม่บท ที่ผู้วิจัยมีการศึกษาว่าจะต้องมีป่าเพิ่มขึ้น มีการเสนอให้ปรับปรุง เนื่องจากเป้าหมายที่ตั้งไว้ในตอนแรกไม่สามารถทำได้ แต่ถ้าหลาย ๆ หน่วยงานต่อ Jigsaw กันไป โครงการจะประสบความสำเร็จ ในการประชุมแต่ละครั้ง หัวหน้างานมักจะมอบหมายให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นคนไปประชุม ส่วนเรื่อง พ.ร.บ. เรียกตัว ถ้าไม่มีกำหนดโทษ ยากที่จะให้ผู้บริหารลงมาปฏิบัติงานในระดับล่างได้ จึงมีข้อเสนอจากการดูงานต่าง ๆ มาเสนอดังนี้

1. จะต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรประสาน คอยตรวจสอบ ติดตามงาน
2. ภาคประชาชนจะต้องมีการกดดันว่าจะทำไมคนเหล่านั้นมาเป็นข้าราชการระดับสูงได้”

คุณสุรียา ยี่ซุน (นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลปรริก) อภิปรายว่า “ตลอด 30 ปีที่ผ่านมา ยังแก้ไขปัญหามาไม่ได้เพราะยังยึดติดระบบที่ตั้งเข้าสู่ส่วนกลางทั้งหมด โครงสร้าง องค์กรประกอบ บทบาทหน้าที่ อำนาจทุกอย่างมีหมด แต่ไม่ได้ทำในสิ่งที่ตนมี ถ้ากลับหัวกลับหางกันอย่างนี้จะทำได้หรือไม่ในท้องถิ่นนั้นถือเป็นโจทย์ค่อนข้างลอบอยู่มาก ขณะเดียวกันมีคนที่ต้องการจะทำอะไรเพื่อตัวเอง ถ้าจะเอาโจทย์คนท้องถิ่นทำเพื่อบ้านตัวเอง ผมว่าน่าจะเป็นทางออกหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของภาคประชาชน ถ้า 2 พลังนี้เป็นพลังของภาคประชาชนและพลังขององค์กรท้องถิ่นในระดับพื้นที่ โครงสร้างชั้นบนจะมีหรือไม่มีก็ไม่ต่างกัน แต่โครงสร้างชั้นกลางที่เป็นข้อต่อระหว่างผู้ปฏิบัติหรือคนในพื้นที่ ก็คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาองค์กรชุมชนหรือเครือข่ายภาคประชาชนที่เข้มแข็งจะต้องเป็นเหมือนโซ่ข้อกลางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีงบประมาณของตนเอง แต่งบประมาณอาจจำกัด อีกทั้งกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังมาสอดใส่เอางบประมาณกระจายอำนาจไปใส่ในกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อทำในเรื่องการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม เพราะฉะนั้น เปลี่ยนจากการใช้บทบาท Function ของส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค บูรณาการลงมาที่ท้องถิ่นและให้สภาองค์กรชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีสภาท้องถิ่น ต้อง Take action ที่จะแก้ไขปัญหาในพื้นที่ของตนเองที่จะทำหน้าที่เป็นโซ่ข้อกลางที่มีทั้งบทบาท หน้าที่ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพชีวิต ฯลฯ

ภาพลักษณ์ ความรุนแรง การ Corruption จากคำที่ว่าเราสามารถดูแลบ้านของเราเอง ถ้าเราดึงภาคประชาชนมาร่วมกับท้องถิ่นได้ โดยไม่ใช่ท้องถิ่นแบบตัวแทน ในประเด็นนี้จะแก้จุดอ่อนของท้องถิ่นได้หรือไม่ นั้น ภาคประชาชนเป็นกลไกสำคัญที่จะต้องเข้าถึง ถึงแม้จะเป็นเชิงอำนาจ เชิง Commission แต่ต้องเผื่อระวังเสาะแสวงหาข้อมูลในด้านไม่โปร่งใส

ถ้าท้องถิ่นต้องงานร่วมกับสภาประชาชน เช่น ปลูกป่า แทนที่จะเป็นหน้าที่กรมป่าไม้ ท้องถิ่นแต่ละที่แข่งขันกันปลูก พอสิ้นปีก็มารายงานกับสภาประชาชนของชาวบ้าน ถ้าเกิดกรณีน่าจะมีความเป็นไปได้ ถ้าจะใช้เวทีประชาชน ท้องถิ่นเองจะกลัวการตรวจสอบจากคนในพื้นที่ เพียงแต่ว่าการตรวจสอบไม่เพียงพอ เนื่องจากเกรงใจกัน ถ้าประชาชนจัดเวทีเชิญผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดสงขลาทั้งหมดมาร่วมเวที ถ้าจะให้ อบจ. ใน 3 จังหวัดในพื้นที่เป็นหลัก แล้วช่วยกันขับเคลื่อนจากข้างล่างขึ้นไปจะดีมากเลย เพราะว่า อบจ.จะได้เองงบประมาณในเรื่องที่จำเป็นมากกว่า

งบ Function ถ้าคิดว่างบประมาณที่ใช้ในทะเลสาบทั้ง 3 จังหวัดนั้นไปใช้ในเรื่องใดบ้าง แล้วถ้านำเอา
งบประมาณส่วนนั้นให้กับสภาประชาชนหรือท้องถิ่นไปจัดการ โดยคนที่จะเข้าไปเป็น Stakeholders จาก
หน่วยงานรัฐเข้าไปสนับสนุนในเรื่องของ Technical วิชาการหรือกระบวนการเชิงเทคนิค แต่หลัก ๆ ประชาชน
จะต้องร่วมกันกับท้องถิ่น อำนาจหน้าที่อย่างเดียวยังไม่พอ ในบริบทพื้นที่ถ้ารวมกันไม่ได้ สองคิดอีกมุมใครใหญ่ใน
แต่ละจังหวัดก็ให้ดูแลจังหวัดนั้นไป ท้ายที่สุดมาจัดรวมกัน คุยกัน จังหวัดนั้นทำอะไรจังหวัดนี้ทำอะไร ในเมื่อ
คิดจะรวมกันตั้ง 30 ปี แต่ไม่สามารถขับเคลื่อนได้ ก็ลองถอด Jigsaw แยกส่วนออกมาดูแล้วกลับมาบูรณาการ
ภายหลัง อาจจะทำเป็น Roadmap ของทะเลสาบก็เป็นได้”

คุณศิริพล สัจจาพันธุ์ (สมาชิกประชาคมอนุรักษ์ป่าผาดำ) อภิปรายว่า “ในชุมชนของเราก็มียุทธศาสตร์
ท้องถิ่นปกครองตนเองอยู่ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะทำงานร่วมกัน 10 ปีที่ผ่านมาองค์กรท้องถิ่นมีก้าวหวั่น
ขึ้นมาก ถึงแม้ว่ายังมีภาพลบบ่อยบ้าง แต่ในหลาย ๆ ตำบลมีการเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น ซึ่งเปลี่ยนไปมาก คิดว่า
เป็นความหวังและเชื่อว่าทุกอย่างจะมาอยู่ตรงนี้ในอนาคต ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินคิด
ขวางอยู่ อยากให้ศึกษาดูรายงานประจำปีของปริก แล้วดูแผนงบประมาณที่ได้มา รายรับ รายจ่าย เกิดการเลว
ร้ายเอาเปรียบจากส่วนกลาง VAT 7% ดึงดูดภาษีคนทั้งประเทศ แต่ส่วนกลางกลับจ่ายให้ท้องถิ่นน้อยมาก
ยิ่งเป็นทรัพยากรของชาติที่ต้องแจกจ่ายให้ท้องถิ่นทั่วประเทศ เพราะฉะนั้นลองทบทวนเรื่องนี้ดู มีองค์กรรองรับ
ที่ถูกกฎหมายอยู่อย่างสภาองค์กรชุมชน และยังมีสภาพพัฒนาการเมืองอีก ทำงานควบกันมา องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ทำทุกอย่าง อยู่ที่ว่าทำได้มากหรือน้อย ถือว่าเป็นแผนการกระจายอำนาจที่สมดุลจาก
ความพร้อม ไม่ได้ยึดเยียดให้ สอดคล้องว่าถ้าร่วมมือร่วมใจกันสร้าง พัฒนา ในจังหวัดสงขลา ซึ่งมีจุดเด่นอยู่ใน
เรื่องพวกนี้ สามารถรองรับการพัฒนาทะเลโดยชุมชนท้องถิ่นได้ อีกส่วนหนึ่งรอบทะเลสาบสงขลาจะมีศิลปิน
พื้นบ้าน ซึ่งเคยกล่าวว่า “พัฒนากันอย่างไรก็ไม่รอด ถ้าไม่เอาศิลปวัฒนธรรมเข้าไปช่วย” เพราะเน้นพัฒนาแต่
โครงสร้างและวัตถุ แต่ไม่เอาวัฒนธรรมรอบทะเลสาบเข้ามาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

คุณมานพ มิ่งาม (ผู้แทนนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าชะมวง) อภิปรายว่า “มีข้อเสนอ 2
ประเด็น คือ

1. การแก้ไขปัญหาทะเลสาบต้องไปแก้ทั้งระบบ โดยเฉพาะระบบนิเวศ ป่าไม้ก็มีส่วนโดยเฉพาะป่าต้น
น้ำ ก็มีส่วนทั้งนั้นที่ทำให้ทะเลสาบมีความตื้นเขิน เพราะในปัจจุบันการปลูกพืชเชิงเดี่ยวมีมาก การแก้ไขปัญหา
นั้นท้องถิ่นได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชผสมผสาน พืชร่วมยาง ทำเป็นธนาคารต้นไม้ แต่ชาวบ้านบางส่วนไม่
ค่อยสนใจ ขาดความรู้ ถ้าเป็นไปได้อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปส่งเสริม เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

2. ระบบทุนและอิทธิพล เป็นปัญหาใหญ่ในพื้นที่โดยเฉพาะในท้องถิ่น ระบบทุนที่มีมากทำให้ท้องถิ่น
ด้านไม่ไหว พอมีทุนและอิทธิพล ทำให้ด้านทานค่อนข้างยาก โดยเฉพาะนักการเมืองท้องถิ่นจะมีความ
ระมัดระวังตัวในเรื่องนี้ ถ้ามีแนวทางใดที่ผู้มีส่วนกับการบังคับใช้กฎหมายที่ไปบังคับไม่ให้ระบบทุนเข้ามา
ทำลายลำคลอง ลุ่มน้ำย่อยของทะเลสาบ อยากให้ปฏิบัติอย่างจริงจัง”

คุณโชติรส ศรีระสันต์ (ผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชน สกว. วิจัยท้องถิ่น) อภิปรายว่า “จะต้องมีการสำรวจปัญหาจากชาวบ้าน โดยให้ชาวบ้านตั้งโจทย์กันเองเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในลุ่มน้ำย่อย/ลำคลองในพื้นที่ของตน โดยให้ชาวบ้านคิดเอง ฟังตนเอง การของบประมาณก็ขอจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งยังมีอีกหลายที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เสนอว่าควรจะมีการรวมกลุ่มที่มีความเข้มแข็งมาเป็นกลไกหนึ่งของคณะกรรมการที่จะจัดตั้งองค์กรกลางขึ้นมา คิดว่าองค์กรนี้น่าจะมาจากพื้นฐานก่อน กล่าวคือ องค์กรที่เข้มแข็งจากส่วนที่เป็นภาคประชาชน แต่ต้องมีส่วนร่วมจากหลายองค์กร เพราะมีการเชื่อมโยงกัน โดยองค์กรหนึ่ง ๆ จะต้องดูแลไปในแต่ละนิเวศตามความถนัด”

คุณพิริยต์ม์ วรรณพฤกษ์ อภิปรายว่า “รูปแบบที่ 1 ภายใต้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่รู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อไหร่ ส่วนองค์กรมหาชนต้องมี พ.ร.บ. จัดตั้งขึ้นมา ในเรื่องการเพิ่มอำนาจให้แก่ผู้ว่าฯ ซึ่งหลายท่านไม่เห็นด้วย ส่วน อบจ. นั้น มีหน้าที่ประสานแผน คือท้องถิ่นมีแผนอยู่แล้ว ตอนแรกก็มีการประสานแผน แต่หลัง ๆ ก็ไม่ได้มีการประสานแผน มีการ Lobby กัน โดยให้ท้องถิ่นขนาดเล็ก เขียนโครงการเก็นคักยภาพของตนเองเพื่อของบประมาณ สุดท้ายก็เข้าสู่แวดวงการเมืองอีก อย่างน้อยก็น่าจะมี อบจ. ดี ๆ ให้เห็นสัก 3 อบจ. ที่จะช่วยดูแลทะเลสาบแล้วทำหน้าที่ประสานแผน ถ้าทำได้ก็จะเป็นไปตามโครงสร้างที่ต้องการ เพราะสิ่งที่ต้องการก็คือยุทธศาสตร์ของกลุ่มน้ำทะเลสาบ ในโครงสร้าง 3 โครงสร้างที่เสนอมานั้น 2 โครงสร้างแรกไม่สามารถควบคุมได้ ถ้า อบจ. จะทำงานนี้ อบจ. จะต้องปรับ จะต้องมีหน่วยงานใน อบจ. เป็นตัวประสานเกี่ยวกับลุ่มน้ำทะเลสาบ มีงบประมาณที่ชัดเจน มีแผนงานชัดเจน การที่ อบจ. เข้ามามีบทบาทเป็นเรื่องน่าลอง แต่ อบจ. จะต้องพิสูจน์ว่าทำได้”

คุณมณฑิพย์ ศรีรัตน (อดีตอธิบดีกรมส่งเสริมสุขภาพและสิ่งแวดล้อม) อภิปรายว่า “ฝากอาจารย์ลองเปรียบเทียบการบริหารทะเลสาบแต่ละประเทศ ตามโครงสร้างการเพิ่มอำนาจผู้ว่าฯ นั้น จะเพิ่มจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งก็ได้ ต้องมาดูว่าจะทำอย่างไร ไม่มีทะเลสาบใดที่มีภาครัฐบริหารเพียงอย่างเดียว มักจะมีองค์กรร่วมบริหารด้วย เพราะตอนนี้อำนาจการต่อรองของประชาชนไม่มี ส่วนกลางจะทำอะไรก็ได้ ถ้าเปรียบเทียบตามหลักราชการถือว่าผิดทุกข้อ”

คุณสมนึก พรรณศักดิ์ (สมาคมนักกอล์ฟไทย พัทลุง) อภิปรายว่า “มีงบประมาณจังหวัดแล้วก็จะมีการงบประมาณกลุ่มจังหวัด พอแบ่งพื้นที่ออกเป็นกลุ่ม หน่วยงานที่คิดเรื่องทะเลสาบก็จะแยกกลุ่มกัน พอแบ่งเป็นกลุ่ม ๆ งบประมาณที่ได้จากกลุ่มจังหวัด ก็โดนแยกไป การสร้างโครงสร้างต้องนึกถึงส่วนนี้เป็นหลัก อย่าไปแยกเป็นกลุ่ม”

อาจารย์จรูญ หยุทอง (สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ) อภิปรายว่า “มีส่วนเกี่ยวข้องกับทะเลสาบโดยกำเนิดส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งโดยจิตสำนึก มีข้อเสนอว่าควรจะมีโจทย์ให้ถูก โจทย์ในตอนนี้ก็คือ สรุบได้หรือยังว่าตอนนี้ระบบราชการของประเทศนี้ล้มเหลว ถ้ายังไม่สรุป ก็สามารถสรุปให้ได้ว่า ประจักษ์พยานที่แสดงให้เห็นว่าระบบราชการล้มเหลว ก็คือ ปัญหาเกี่ยวกับทะเลสาบ อีกเรื่องก็คือ การที่มหาวิทยาลัย

จะออกนอกระบบ ในวันนี้มีทางเลือก 2 ทางในสังคมไทย คือ ระบบไม่ได้สร้างคนดี และคนดีไม่ได้สร้างระบบ เมื่อระบบที่ผ่านมาไม่ดี ก็ควรจะทำอะไรก็ได้ที่ไม่เหมือนเดิม ในเมื่อให้รัฐเป็นเจ้าของภาพไม่ได้ ก็ให้รัฐเป็นผู้มีส่วนร่วม แต่ประชาชนตรงนี้จะเรียกว่าอะไร อาจจะเป็นท้องถิ่น พอพูดถึงท้องถิ่นก็มักจะนึกถึง อบต. คำว่าท้องถิ่น ไม่ได้หมายถึง อบต. เพียงอย่างเดียว ยังหมายถึงผู้นำ ประชาชนท้องถิ่น ฯลฯ และที่สำคัญยังหมายถึงสิทธิชุมชนอีกด้วย ในระยะสั้นนี้ยากให้มองหาใครก็ได้ที่จะมาแทนส่วนกลางและส่วนภูมิภาค อาจจะเป็นท้องถิ่น ต้องเป็นองค์การพหุวัฒนธรรมของท้องถิ่น ในระยะยาวก็คือจัดการกับระบบอันอ่อนด้อย มีอำนาจกุมเงิน แต่ไม่ทำหน้าที่ ไม่แก้ปัญหาวบ้าน หน่วยงานไหนไม่ทำหน้าที่ก็ยุบ ยุบส่วนภูมิภาคที่ไม่มีความจำเป็น แล้วเอางบประมาณส่วนนั้นมาสนับสนุนองค์กรประชาชน/องค์กรมหาชนในท้องถิ่น”

คุณกำราบ พานทอง (อดีตรองกรรมการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ภาคประชาชน) อภิปรายว่า “วาระการจัดการตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มจากระดับล่างซึ่งจำเป็น และถ้ามีเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นรูปร่าง ความสำคัญของพื้นที่เป็นพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้จัดการที่ไม่มีอำนาจ ไม่มีงบประมาณลงเรื่อย ๆ ถ้ากลุ่มน้ำทะเลสาบเอาพื้นที่เป็นตัวตั้งจะเกิด 2 ประเด็น ดังนี้

1. จะเกิดการสร้างพื้นที่รูปธรรมที่สามารถดำเนินกติกาด้วยตนเอง โดยสามารถยืดหยุ่นให้เห็นภาพรวมความร่วมมือ ค่อย ๆ ลดภาพที่ภาคราชการนำภาคประชาชน
2. กองทุนทะเลสาบ ต้องรื้อฟื้นขึ้นมาต้องหามาตรการในการหารายได้ โดยอาจทำเป็นประเพณีแล้วระดมทุนเพื่อทะเลสาบ”

เวลา 15.15 น. อาจารย์กรณิภา ศรีวรเดช (อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา) อธิบายว่า “ประเด็นปัญหาด้านโครงสร้าง มีระดับนโยบายและระดับพื้นที่ผู้รับผิดชอบ ตัวหลัก ๆ คือกระทรวงมหาดไทย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในส่วนโครงสร้างระดับบนที่เป็นปัญหาก็คือ ความไว้วางใจในแง่การทำงานส่วนหนึ่งของโครงสร้างรัฐ หน่วยงานหลักไม่ไว้วางใจพื้นที่ ในระดับประชาชน มีความรู้ มีข้อมูล แต่ไม่มีอำนาจ ที่จริงแล้วคนในพื้นที่พร้อมที่จะทำ ซึ่งโดยกระบวนการทำงานอยู่แล้ว เพียงแต่ว่าไม่มีกฎหมายรองรับ ทำให้เกิดความเสียหาย จากที่อาจารย์เสนอ 3 ช่องทางนั้น สังคมไทยค่อนข้างติดขัดกับปัญหาคำนิยาม พอกำหนดชื่อก่อนจะเป็นปัญหาและเห็นด้วยกับระบบราชการ ในแง่ของการคิด ถ้าอยู่ในกรอบเดิมก็ยังคงมีปัญหาอยู่ อาจจะต้องใช้จินตนาการมองให้หลุดจากกรอบเดิม ส่วนจังหวัดจัดการตนเองและการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น เพียงแต่ว่าไม่แน่ใจว่าทัศนคติอาจจะติดลบกับระบบราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งค่อนข้างติดลบกับบทบาทผู้ว่าฯ จริงแล้วคือ ผู้ว่าฯ จะมีความจำเป็นในแง่ของคนประสานงานในพื้นที่ แต่ที่ทำอะไรได้ไม่มากนัก อาจเพราะโครงสร้างที่ติดขัดอยู่เป็นลักษณะการแบ่งอำนาจ การกิจเฉพาะ เพราะฉะนั้น เรื่องบางเรื่องผู้ว่าฯ ไม่มีอำนาจตัดสินใจ ในแง่การคิดโครงสร้างจำเป็นจะต้องวางโดยตำแหน่ง อำนาจ หน้าที่ ผู้รับผิดชอบเดิม มองว่าคงเริ่มต้นจากหาคนดีคงยาก เลยคิดว่าตัวหลักจะต้อง set ระบบ โดยจะต้อง Set จากโครงสร้างเดิม ที่รับผิดชอบหลักก็คือ ตำแหน่ง และเห็นด้วยกับการเพิ่มอำนาจให้ผู้ที่อยู่ในพื้นที่มีความรับผิดชอบโดยตรงมากขึ้น เพียงแต่ว่าบทบาทของผู้ว่าฯ จะต้องมียุทธศาสตร์และมีอำนาจในการจัดการพื้นที่มากขึ้น เพียงแต่คิดต่อไปว่า กรณีถ้าเป็นผู้ว่าฯ สยามมหาดไทย ตามโครงสร้างคืออำนาจหน้าที่จะผลักดันได้น้อย ข้อเสนอในแง่บทบาทของผู้ว่าฯ คล้ายกับให้ผู้ว่าฯ เป็นประธานในที่ประชุม แต่

อำนาจจะอยู่ในชุดกรรมการ บทบาทของ อบจ. ก็น่าจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมในโครงสร้าง ในแง่ของการขับเคลื่อน ตัวหลักคือพื้นที่แต่จะทำอย่างไรให้พื้นที่ที่มีอำนาจก็ต้องมีกฎหมายรองรับในส่วนนี้ สถาบันการศึกษามีส่วนผลักดันให้โครงสร้างนี้ดำเนินไปได้ รูปแบบที่อาจเป็นไปได้ อาจจะเป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ เฉพาะเรื่อง และเฉพาะพื้นที่เป็นหลัก โดยเอาประเด็นเป็นตัวตั้ง”

เวลา 15.30 น. ปิดการประชุม

(นายเอกชัย อิศระทะ)

ผู้สรุปการสัมมนา

ภาคผนวก 3-ข

การประเมินผลการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บท
การพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการบรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน
- พื้นฟูและคุ้มครองความอุดมสมบูรณ์ของป่าบริเวณต้นน้ำ	- พื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของป่าให้ได้ ร้อยละ 20 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ (330,000 ไร่)	5.60	- ปี พ.ศ. 2554 ป่าลดลง 3.48% (16,632.27 ไร่) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีพื้นที่ป่า 478,600.99 ไร่	<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง - ขาดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานของรัฐ - แนวเขตป่าไม้ไม่ชัดเจนและมีความล่าช้าในการสำรวจจริงวัด - อปท. ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร - ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ด้วยขาดจิตสำนึกหรือขาดความรู้ด้านกฎหมาย - บุคลากรภาครัฐบางส่วนไม่ปฏิบัติหน้าที่ให้เต็มกำลังความสามารถ - ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ในพื้นที่รอยต่อสุ่มเสี่ยง - การใช้สิทธิพล การคอร์รัปชันและความต้องการครอบครองที่ดินของรัฐโดยไม่เคารพกฎหมาย - ข้อมูลสถานภาพของป่าไม้ไม่ทันสมัย ไม่เป็นระบบการจัดทำฐานข้อมูลไม่ต่อเนื่อง

การประเมินผลการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนแม่บทฯ	ร้อยละการบรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- ฟื้นฟูและดูแลรักษาป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำและป่าพรุรอบชายฝั่งและเกาะในทะเลสาบให้มีความอุดมสมบูรณ์ (ไม่มีตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ มีเฉพาะตัวชี้วัดในโครงการที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทฯ เท่านั้น)	- ป่าพรุที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟูอย่างน้อย 10,000 ไร่	28.60	- ป่าพรุเสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟูจำนวน 2,860 ไร่	<ul style="list-style-type: none"> - งบประมาณไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง - ความไม่ชัดเจนของขอบเขตป่าพรุ - ความล่าช้าในการพิสูจน์สิทธิ์ที่ดินโดยรอบป่าพรุ - ความต้องการใช้ทรัพยากรเกินขีดความสามารถที่จะรองรับได้ตามธรรมชาติ - การปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ไม่เหมาะสม - ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความตื่นตัวในการอนุรักษ์ทรัพยากร - การฟื้นฟูโดยการปลูกต้นไม้ไม่ได้ผลเท่าที่ควรเนื่องจากไม่เฉพาะดินที่นำมาปลูกไม่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ทำให้อัตราการรอดต่ำ - ฐานข้อมูลไม่ทันสมัย

การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พื้นที่ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- พื้นฟูและดูแลรักษาป่าชายเลน พื้นที่ชุ่มน้ำและป่าพรุรอบชายฝั่งและเกาะในทะเลสาบให้มีความอุดมสมบูรณ์ (ไม่มีตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ มีเฉพาะตัวชี้วัดในโครงการที่กำหนดไว้ในแผนแม่บทเท่านั้น)	- พื้นฟูป่าชายเลนไม่น้อยกว่า 5,000 ไร่	57.20	- ปี พ.ศ. 2554 ป่าชายเลนลดลงร้อยละ 39.91 (7,744.69 ไร่) เมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2545 ซึ่งมีพื้นที่ป่าชายเลน 19,405.44 ไร่	- ไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการปลูกป่าชายเลน เพราะส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ของเอกชน - ฐานข้อมูลไม่ทันสมัย - ไม่สามารถกำหนดขอบเขตป่าชายเลนเพื่อการสงวนและการอนุรักษ์ได้ชัดเจน
	- ความถี่ของไฟไหม้ป่าพรุลดลง	0.00	- ความถี่ของไฟไหม้ป่าพรุไม่ลดลงอย่างมีนัยที่ชัดเจน	- งบประมาณไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง - บุคคลบางกลุ่มเผาป่าเพื่อทำให้พื้นที่ป่าพรุเสื่อมโทรมและหวังครอบครองพื้นที่ดังกล่าว - การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ป่าพรุไม่มีประสิทธิภาพและขาดการบูรณาการ ประชาชนและ อบต. ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- ขุดลอกทะเลสาบและ ลำคลองในแหล่งที่ต้นเขิน และเหมาะสม เพื่อฟื้นฟู ทรัพยากรสัตว์น้ำ	- ร่องน้ำที่ใช้สำหรับการ เดินเรือประมงและแหล่ง ท่องเที่ยวที่สำคัญได้รับการ ขุดลอกทั้งหมด	50.00	- จัดทำแผนแม่บทการขุดลอกเพื่อ พัฒนาและฟื้นฟูทะเลสาบสงขลา แล้วเสร็จ	- ไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนถึงแนวทางในการรื้อถอนเครื่องมือ ประมงที่ผิดกฎหมาย - นโยบายภาครัฐไม่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงตาม รัฐบาลแต่ละชุด
- ฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำ และนกน้ำที่หายากและที่ เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ (ไม่มี ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ มีเฉพาะตัวชี้วัดใน โครงการที่กำหนดไว้ใน แผนแม่บทฯ เท่านั้น	- สัตว์น้ำที่หายากและเสี่ยงต่อ การสูญพันธุ์เพิ่มจำนวนมาก ขึ้นและพบในพื้นที่ตาม สภาพธรรมชาติ	0.00	- ปลาหลายชนิดที่เสี่ยงต่อการสูญ พันธุ์หรือหายไปจากทะเลสาบ สงขลา เนื่องจากมีการจับและ สำรวจพบได้น้อยเมื่อเทียบกับใน อดีต	- เครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายไม่สามารถรื้อถอนและ ควบคุมได้ การจับสัตว์น้ำจึงมีปริมาณมากเกินขีด ความสามารถในการปรับตัวได้ตามธรรมชาติ - มีความยากในการเพาะและขยายพันธุ์

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรกลุ่มน้ำแบบบูรณาการและใช้อย่างยั่งยืน				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- จัดการทรัพยากรดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยรอบทะเลสาบให้เหมาะสมกับศักยภาพทางธรรมชาติ	ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทฯ	ไม่สามารถประเมินได้	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาที่ดินไม่มีการแบ่งโซนชัดเจน - มีการปลูกยางพาราในพื้นที่ลาดชัน - ร้อยละ 55 ของพื้นที่ลุ่มน้ำมีลักษณะของดินที่ไม่เหมาะสมสำหรับปลูกยางพารา - การชะล้างพังทลายของดินในระดับรุนแรง (15-20 ไร่/ปี) คิดเป็นพื้นที่ร้อยละ 33.61 ของพื้นที่ลุ่มน้ำ 	- เกษตรกรไม่สามารถเข้าร่วมโครงการตามเงื่อนไขของกรมพัฒนาที่ดินได้ เช่น ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์ สวนยางพารามีอายุมากกว่าที่กำหนด ความลาดชันไม่อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

การประเมินผลการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรกลุ่มน้ำแบบบูรณาการและใช้อย่างยั่งยืน				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- บริหารจัดการทรัพยากร น้ำผิวดินและน้ำบาดาล แบบบูรณาการ เพื่อ ประโยชน์ในการผลิตและ อุปโภคบริโภค	ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดภายใต้ แผนแม่บทฯ	ไม่สามารถ ประเมินได้	- ไม่มีปัญหาการขาดแคลนน้ำใน ระดับที่รุนแรง - จำนวนบ่อบาดาลลดลง บางบ่อ ยกเลิกการใช้งานและมีการพัฒนา แหล่งน้ำผิวดินทดแทน	-
- ควบคุมและลดปริมาณ การสูบน้ำจากทะเลสาบใน ฤดูแล้ง	ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดภายใต้ แผนแม่บทฯ	ไม่สามารถ ประเมินได้	- มีการติดตั้งระบบคาดการณ์ คุณภาพน้ำและปริมาณน้ำในกลุ่ม ทะเลสาบสงขลาและกำหนดพื้นที่ การเกษตรได้อย่างแม่นยำ - ในบางฤดู น้ำมีความเค็ม ไม่ สามารถทำการเกษตรได้ จำเป็นต้องหาแนวทางในการ บริหารจัดการที่เหมาะสมต่อไป	- ขาดแคลนงบประมาณ - อุปกรณ์เริ่มชำรุด เนื่องจากมีอายุการใช้งานนาน - ระบบที่ติดตั้งขัดข้องบ่อยครั้ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการและใช้อย่างยั่งยืน				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- ให้มีการบริหารจัดการ แหล่งน้ำที่มีประสิทธิภาพ โดยสนับสนุนให้ชุมชนมี ส่วนร่วม	- ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดภายใต้ แผนแม่บทฯ	ไม่สามารถ ประเมินได้	- ไม่สามารถประเมินได้	- ขาดกลยุทธ์ในการบริหารจัดการโครงการโดย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน
- ปรับปรุงระบบระบายน้ำ และระบบคมนาคม	- คลองสายหลักแต่ละ ลุ่มน้ำย่อยสามารถระบายน้ำ ได้มากขึ้นและพื้นที่น้ำท่วม ในแต่ละลุ่มน้ำย่อยลดลง	30.00	- มีการขุดลอกร่องน้ำในหลายพื้นที่ - มีการติดตั้งระบบโทรมาตรเพื่อ พยากรณ์และเตือนภัยลุ่มน้ำ	- ระบบโทรมาตรเพื่อพยากรณ์และเตือนภัยลุ่มน้ำ ขัดข้องไม่สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพ

การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การใช้ประโยชน์ทรัพยากรลุ่มน้ำแบบบูรณาการและใช้อย่างยั่งยืน				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- จัดการประมงและการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่าง ยั่งยืน	- เครื่องมือประมงจำพวก ไซนังและโพงพางลดลงอย่าง น้อยร้อยละ 30 ทำให้ผล การจับสัตว์น้ำด้วยไซนังต่อ หน่วยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 30	0.00	- เครื่องมือประมงจำพวกไซนังและ โพงพางเพิ่มขึ้นจาก ปี พ.ศ. 2547 และปริมาณสัตว์น้ำที่ขึ้นจากท่า รอบทะเลสาบไม่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างชัดเจน	- ขาดแคลนงบประมาณและบุคลากร - มีผู้มีอิทธิพลหนุนหลังกลุ่มประมงพื้นบ้านบางกลุ่ม - มีการข่มขู่เจ้าหน้าที่และใช้กลไกในการขัดขวางการ ปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ - ผู้ครอบครองเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายเรียกจ้าง ค่าชดเชยในการรื้อถอน - ชุมชนขาดอำนาจที่จะช่วยดูแลทรัพยากรประมงใน พื้นที่ของตนเอง - คณะกรรมการระดับจังหวัด มีการแต่งตั้งกรรมการ โดยมีนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ นายกเทศมนตรีนคร สงขลา ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประมง ควรแต่งตั้งผู้แทนจาก อปท. ที่อยู่รอบทะเลสาบที่ แท้จริง

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การควบคุมและการป้องกันมลพิษ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
<ul style="list-style-type: none"> - ลดการปล่อยสารอาหารจากชุมชนอุตสาหกรรม ฟาร์มสุกร และการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำลงสู่ทะเลสาบ 	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพน้ำในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาไม่ต่ำกว่ามาตรฐานคุณภาพน้ำผิวดินประเภทที่ 3 	0.00	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพน้ำผิวดินในลำน้ำสาขาส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม (ร้อยละ 64) คุณภาพน้ำในทะเลสาบสงขลาส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรม (ร้อยละ 60) - มีระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียที่ใช้งานได้เพียง 2 แห่ง คือ ทน.หาดใหญ่ และ ทน.สงขลา - การจัดการน้ำเสียจากปศุสัตว์ไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกขนาดของฟาร์ม - ขาดข้อมูลน้ำเสียจากภาคเกษตรกรรมที่ชัดเจน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สามารถกำจัดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิดได้ทั่วถึง - ประชาชนและภาคอุตสาหกรรมไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร - ขาดการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการบริหารงานและฐานข้อมูล - กิจกรรมบางประเภทที่ไม่เข้าข่ายโรงงานอุตสาหกรรมและไม่ได้จดทะเบียน ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้ครอบคลุม - อปท. ไม่มีความพร้อมในการบริหารจัดการมลพิษในพื้นที่
<ul style="list-style-type: none"> - ให้ อปท. มีระบบบำบัด น้ำเสียและ/หรือปรับปรุงเทคโนโลยีการบำบัดน้ำเสียที่เหมาะสม 				
<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์และประชาสัมพันธ์สร้างความตระหนักในปัญหามลพิษ 				

การประเมินผลการพัฒนาคุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาคุณภาพน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

3-50

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การควบคุมและการป้องกันมลพิษ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- บริหารจัดการขยะมูลฝอย อย่างมีประสิทธิภาพ โดย คำนึงถึงความเป็นไปได้ ทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และการเมือง	- มีคณะกรรมการบริหาร จัดการมูลฝอยโดยกลไก สหการ ซึ่ง อปท. จะต้อง จัดทำระบบจัดการขยะมูล ฝอยที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพขยะมูลฝอย เพิ่มขึ้นด้วยงบประมาณเท่า เดิม	10.00	- ระบบฝังกลบขยะมูลฝอยแบบถูก หลักสุขาภิบาลไม่เพียงพอต่อการ รองรับปริมาณขยะที่เกิดขึ้น (มี เพียง 5 แห่ง คือ ทน.หาดใหญ่ ทน.สงขลา ทม.บ้านพรุ ทม.สะเดา และทม.พัทลุง) รองรับปริมาณ ขยะมูลฝอยได้ 303.11 ตันต่อวัน ให้บริการแก่ อปท. รวม 91 แห่ง - สัดส่วนการลด คัดแยกและนำ ขยะกลับมาใช้ประโยชน์ คิดเป็น ร้อยละ 12.34 ซึ่งจัดว่าเป็นส่วน หนึ่งของการบริหารจัดการขยะมูล ฝอย - ไม่มีข้อมูลขยะอันตรายที่ชัดเจน	- มีการต่อต้านจากประชาชนในการจัดหาพื้นที่ สำหรับฝังกลบขยะมูลฝอย - อปท. ขาดความพร้อมในการบริหารจัดการขยะมูล ฝอย - ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การควบคุมและการป้องกันมลพิษ				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการบรรลุ ตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- ควบคุมการใช้ประโยชน์ ที่ดินและแหล่งกำเนิดมลพิษ	- ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ใน แผนแม่บทฯ	ไม่สามารถ ประเมินได้	- ไม่มีการดำเนินการ	-
- ปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม ชุมชนริมคลอง โดย กระบวนการมีส่วนร่วมของ ชุมชน	ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ใน แผนแม่บทฯ	ไม่สามารถ ประเมินได้	ไม่มีต้นแบบของชุมชนริมคลองที่ ประสบความสำเร็จในการ ดำเนินงาน	- ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร - อปท. ขาดความเข้มแข็ง จริงจังในการดำเนินงาน - การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง

การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การอนุรักษ์ ฟื้นฟู บูรณะศิลปวัฒนธรรม แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการบรรลุ ตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- อนุรักษ์ ฟื้นฟูและใช้ ประโยชน์ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ดั้งเดิมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	มีรายงานการวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงคุณค่าและแนวทางการประยุกต์ใช้ ศิลปวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาชาวบ้าน รวมถึง การจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์	50.00	- มีการจัดทำแนวทางและแผน บูรณาการเพื่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม - ดำเนินงานสนับสนุนการมีส่วนร่วม ของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อ อนุรักษ์ศิลปกรรม	-
- อนุรักษ์ คุ้มครองและใช้ ประโยชน์จากแหล่ง ประวัติศาสตร์โบราณคดี แหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติและวัฒนธรรม	- มีอุทยานประวัติศาสตร์ เมืองเก่าสงขลาและเมือง เก่าพัทลุง	50.00	- มีการศึกษาเพื่อวางผังแต่ไม่ได้ ประกาศเป็นเมืองเก่า - อนุรักษ์และปรับปรุง โบราณสถานไม่น้อยกว่า 5 แห่ง	- การประกาศเขตเมืองเก่ามีความเห็นขัดแย้งจาก ประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากเกรงว่าไม่สามารถใช้ ประโยชน์ในพื้นที่ได้ตามปกติ - การรื้อล้างแนวเขตโบราณสถานและการกระทำที่ สร้างความเสียหายต่อโบราณสถานของนายทุน และผู้รู้เท่าไม่ถึงการณ์

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การอนุรักษ์ ฟื้นฟู บูรณะศิลปวัฒนธรรม แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการบรรลุ ตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้และเชื่อมโยงข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี และภูมิปัญญาท้องถิ่น	- มีกลุ่มอาศรมวิทยาลัยและพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ของชาวบ้านอย่างน้อย 26 แห่ง	53.84	- มีศูนย์การเรียนรู้รวบรวมความรู้ ศาสตร์การศึกษากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา 12 ศูนย์ สถาบันโนราหนังตะลุง 1 แห่ง ศูนย์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชุมชนอีก 1 แห่ง	- ศูนย์ที่จัดตั้งไม่มีงบประมาณต่อเนื่อง ไม่มีผลการดำเนินงานที่เป็นประจักษ์หรือแสดงถึงความยั่งยืน
- สนับสนุนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของชุมชน	- ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ในแผนแม่บทฯ	ไม่สามารถประเมินได้	- มีการจัดตั้งศูนย์เพื่อส่งเสริมและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในกลุ่มน้ำทะเลสาบอย่างยั่งยืน	- ขาดแคลนงบประมาณ - ขาดแคลนฐานข้อมูลในการบริหารจัดการที่ทันสมัย

การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การอนุรักษ์ฟื้นฟู บูรณะศิลปวัฒนธรรม แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการบรรลุ ตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- พัฒนากลไกการบริหาร จัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา	- มีสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลา ศูนย์ ประสานงานบริหาร งานวิจัยและเครือข่ายของ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ด้รับ การจัดตั้ง	30.00	จัดตั้งศูนย์วิจัยลุ่มน้ำทะเลสาบ สงขลา	- ไม่ได้รับการประชาสัมพันธ์เท่าที่ควร - ไม่มีงบประมาณต่อเนื่อง ไม่มีผลการดำเนินการที่ เป็นประจักษ์หรือแสดงถึงความยั่งยืน
- เพิ่มประสิทธิภาพการมีส่วนร่วม ของภาคประชาชน	- มีการบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำ ทะเลสาบสงขลาอยู่ภายใต้ หลักธรรมาภิบาลทุกฝ่าย ยอมรับร่วมกันได้ว่าเป็น การบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ โปร่งใส เป็นธรรม	ไม่สามารถ ประเมินได้		
- ให้มีกลไกในการพัฒนา วัฒนธรรมการทำงานของ ภาครัฐและภาคเอกชน				
- จัดทำฐานข้อมูลลุ่มน้ำ ทะเลสาบที่เป็นมาตรฐาน รวดเร็วและต่อเนื่อง				

การประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเชื่อมโยงกับตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2555 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การอนุรักษ์ ฟื้นฟู บูรณะศิลปวัฒนธรรม แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม				
มาตรการ	ตัวชี้วัดภายใต้ยุทธศาสตร์ ของแผนแม่บท ฯ	ร้อยละการ บรรลุตัวชี้วัด	สรุปสถานการณ์ปัจจุบัน	สรุปปัญหาและอุปสรรคโครงการดำเนินงาน
- ติดตามประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	- ไม่ได้กำหนดตัวชี้วัดไว้ภายใต้แผนแม่บทฯ แต่ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อประเมินผลการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา	100.00	- มีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องทุกปี	- ฐานข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ใช้สำหรับการติดตามประเมินผลไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบและไม่ทันสมัยเท่าที่ควร - รายละเอียดโครงการที่หน่วยงานจัดส่งมาบางส่วนไม่ครบถ้วนและมีข้อผิดพลาด

ที่มา: ม.อ., 2557

ภาคผนวก 3 - ค

ธรรมาภิบาลกับโครงการพัฒนาต่าง ๆ (ภาพจุลภาค)

ในส่วนนี้ คณะผู้วิจัยได้ใช้กรอบธรรมาภิบาล วิเคราะห์รายละเอียดในแต่ละโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ (ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น) ที่ดำเนินการในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ว่าสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลมากน้อยเพียงใด การเก็บข้อมูลใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสาร สัมภาษณ์บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้น ๆ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการ โดยคณะผู้วิจัยได้คัดเลือกแต่ละโครงการแบบเจาะจง โดยคำนึงถึงการเข้าถึงข้อมูล และมีได้คำนึงถึงงบประมาณของโครงการ (บางโครงการใช้งบประมาณเพียง 1 ล้านบาท บางโครงการใช้งบประมาณเกิน 1,000 ล้านบาท) เพื่อให้เห็นถึงภาพรวมโครงการต่าง ๆ ทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยที่บางโครงการเกิดขึ้นก่อนที่จะมีแผนแม่บท โครงการส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่างมีแผนแม่บท และยักรวมถึงโครงการและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องขององค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคมในพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกโครงการหรือกิจกรรม 15 โครงการ แล้วได้นำเสนอข้อค้นพบเบื้องต้นในการสัมมนาการศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสม ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ระยะที่ 1 การวิเคราะห์โครงการ กิจกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยกรอบธรรมาภิบาล ในวันศุกร์ที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ณ ห้องประชุม SMEs อาคาร 2 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

โครงการที่วิเคราะห์ทั้ง 15 มีดังนี้

- 1) โครงการจัดตั้งสถานีวิจัยและตรวจสอบระบบนิเวศทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- 2) โครงการระบบบำบัดน้ำเสียเมืองหาดใหญ่ เทศบาลนครหาดใหญ่
- 3) โครงการก่อสร้างโคมสเดย์ในทะเลสาบสงขลาในพื้นที่เกาะยอ จังหวัดสงขลา
- 4) โครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลาทัศน์ จังหวัดสงขลา
- 5) โครงการควบคุมตรวจสอบการประกอบการดูทรายในเขตท้องที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
- 6) โครงการหมู่บ้านรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสีเขียว) จังหวัดพัทลุง-สงขลา
- 7) โครงการเหมืองหินเขาคูหา อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา
- 8) โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานขยะ เทศบาลนครหาดใหญ่
- 9) โครงการฟาร์มทะเลโดยชุมชนทะเลสาบสงขลา
- 10) โครงการพัฒนาและฟื้นฟูป่าชายเลน บ้านหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
- 11) โครงการป่าพรุควนเคร็ง จังหวัดพัทลุง-นครศรีธรรมราช-สงขลา
- 12) โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ภูมิศึกษา: กลุ่มประชาคมรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ โตนงาช้าง จังหวัดสงขลา
- 13) โครงการบริหารจัดการประตุน้ำป่ากระวะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 14) โครงการจัดการประมงผิดกฎหมายทะเลสาบสงขลา
- 15) โครงการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคม

1. โครงการจัดตั้งสถานีวิจัยและตรวจสอบระบบนิเวศทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1.1 ความเป็นมา

พื้นที่ชายฝั่งทะเลบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นพื้นที่ตั้งถิ่นฐานและมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ จากนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการให้เศรษฐกิจของพื้นที่ภาคใต้เจริญเติบโต มีอัตราการจ้างงานเพิ่มขึ้น ทำให้ชายฝั่งทะเลสาบมีการขยายตัวของชุมชนเกษตรกรรม การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง และอุตสาหกรรม โดยเฉพาะแนวชายฝั่งทะเลจังหวัดนครศรีธรรมราช และสงขลา จากรายงานแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (มอ. มท. มรส., 2548) พบว่า น้ำเสียจากการเพาะเลี้ยงกุ้งที่ถ่ายเทลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติก่อนออกสู่ทะเลสาบ ก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์น้ำวัยอ่อน และห่วงโซ่อาหารบริเวณปากคลองและชายทะเล เนื่องจากมีปริมาณอินทรีย์สารสูง ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลและส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ นอกจากนี้ทะเลสาบสงขลายังรองรับน้ำเสียจากชุมชนและอุตสาหกรรม ส่งผลให้คุณภาพน้ำชายฝั่งเสื่อมโทรมและทรัพยากรประมงลดลง

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) ได้ตระหนักถึงความเสื่อมโทรมของคุณภาพน้ำบริเวณรอบทะเลสาบ และความจำเป็นในการตรวจสอบระบบนิเวศ จึงได้จัดสร้างสถานีวิจัยตรวจสอบคุณภาพน้ำ ณ ตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำรอบบริเวณทะเลสาบสงขลา

1.2 พัฒนาการของโครงการ

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ได้มอบหมายให้สำนักวิจัยและพัฒนา ดำเนินโครงการเพื่อการวิจัยตรวจสอบคุณภาพน้ำ และเพื่อใช้เป็นสถานที่ศึกษาวิจัยและฝึกปฏิบัติการให้กับนักศึกษา ที่ตั้งโครงการฯ สร้างขึ้นในที่ดินสาธารณะประโยชน์ของตำบลคูเต่า เนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ โดย ม.อ. ขอใช้พื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 และ ม.อ. ได้ประสานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ช่วยสอบถามความคิดเห็นของชาวบ้าน ซึ่งชาวบ้านบริเวณนั้นก็เห็นด้วยกับการสร้างสถานีวิจัย ฯ จึงดำเนินการขออนุญาตผ่านองค์กรปกครองท้องถิ่น และนายอำเภอหาดใหญ่ตามขั้นตอน (ชาติรี ชุมพิบูลย์, 2558)

ต่อมาสำนักวิจัยฯ ได้ก่อสร้างอาคารสถานีวิจัยฯ มูลค่าประมาณ 1 ล้านบาท ด้วยงบประมาณของมหาวิทยาลัยฯ และได้ใช้อาคารสถานีวิจัยฯ แห่งนี้อยู่ระยะหนึ่ง แล้วมอบให้คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ. เป็นผู้ดูแลต่อ ช่วงแรกได้ให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อย โดยให้ค่าจ้างประมาณ 3,000 บาทต่อเดือน (อดุลย์ เบ็ญญ์, 2558) แต่นักศึกษาไม่ยอมเข้าไปใช้บริการสถานีวิจัยฯ เพราะอยู่ติดกับป่าช้า ห่างไกลความเจริญ (โรจน์จรรย์ ด่านสวัสดิ์, 2558) การคมนาคมไม่สะดวก ความใกล้เคียงกันระหว่างระยะทางจากจุดเก็บตัวอย่างน้ำไปยังสถานีวิจัยฯ ที่คูเต่า หรือไปยังห้องปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยฯ ที่เชิงเขาคอหงส์ ทำให้นักศึกษาไม่เข้าไปใช้ห้องปฏิบัติการของสถานีวิจัยฯ ต่อมาคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ. จึงได้ส่งมอบคืนสถานีวิจัยฯ ให้แก่มหาวิทยาลัยฯ

มหาวิทยาลัยฯ ได้ส่งต่อให้คณะกรรมการธรรมาภิบาล ม.อ. ดูแลต่ออยู่ระยะหนึ่ง แต่เนื่องจากไม่มีกิจกรรมใด ๆ ที่ใช้ประโยชน์เต็มที่ เมื่อสถาบันทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งขอใช้พื้นที่ ม.อ. จึงไม่ขัดข้อง ขณะเดียวกันในช่วงหลังนั้นไม่มีการว่าจ้างยามหรือผู้ดูแลอาคารสถานที่ อาคารจึงชำรุดและอุปกรณ์ที่ติดตั้งไว้ก็ถูกขโมย (ชาติรี ชุมพิบูลย์, 2558) สถาบันวิจัยฯ ได้กลายเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นในพื้นที่ เทศบาลตำบลคูเต่าจึงแจ้งไปยังกรมธนารักษ์เพื่อขอคืนพื้นที่ แต่เนื่องจากตอนเริ่มต้นโครงการไม่ได้มีการทำหนังสือขอใช้พื้นที่ดังกล่าว มหาวิทยาลัยฯ จึงรับทำเรื่องขอคืนพื้นที่บริเวณนั้นให้กับกรมธนารักษ์เอง (นิวัติ แก้วประดับ, 2558)

1.3 การวิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการจัดตั้งสถาบันวิจัยและตรวจสอบระบบนิเวศทะเลสาบสงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เผชิญปัญหาสำคัญ 5 เรื่อง คือ

1) *หลักนิติธรรม* การดำเนินการไม่ถูกต้องตามกฎหมาย มีความเข้าใจผิดคิดว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่สาธารณะที่ดูแลโดยเทศบาลตำบลคูเต่า (ราชการส่วนท้องถิ่น) และอำเภอหาดใหญ่ (ราชการส่วนภูมิภาค) แต่เมื่อตรวจสอบแล้วเป็นพื้นที่ของกรมธนารักษ์ (ราชการส่วนกลาง) จึงต้องส่งคืน เพราะไม่ได้ขออนุญาตจากกรมธนารักษ์

2) *หลักคุณธรรม* ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ในที่นี้

3) *หลักความโปร่งใส* ไม่ได้มีการเปิดเผยข้อมูลหรือแจ้งให้ชุมชนท้องถิ่นทราบเมื่อไม่ได้ใช้ประโยชน์สถานที่นั้น ซึ่งอาจนำไปใช้ประโยชน์ต่อสังคมได้มากกว่าหากเป็นที่รับทราบ

4) *หลักการมีส่วนร่วม* โดยเฉพาะกับชุมชนท้องถิ่นมีค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะกับเทศบาลตำบลคูเต่าและผู้นำชุมชน มีการประสานงานกันเฉพาะภายในหน่วยงานมหาวิทยาลัยฯ เท่านั้น

5) *หลักความรับผิดชอบ* ไม่มีผู้กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ปล่อยให้มีการขโมยอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ของสถาบันวิจัยฯ โดยไม่มีผู้คิดรับผิดชอบ

6) *หลักความคุ้มค่า* ไม่ได้ใช้ประโยชน์ ไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และไม่มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นหรือชุมชนในการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

2. โครงการระบบบำบัดน้ำเสียเมืองหาดใหญ่ เทศบาลนครหาดใหญ่

2.1 ความเป็นมา

หาดใหญ่ เป็นเมืองหลักสำคัญของภาคใต้ มีความเจริญและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นศูนย์รวมการค้า การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยว ฯลฯ หาดใหญ่ถูกยกฐานะเป็นเทศบาลนครหาดใหญ่ มีพื้นที่ตามเขตการปกครองประมาณ 21 ตร.กม. ตั้งอยู่บนที่ราบเชิงเขา มีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ มีคลองอุ้ตะเกาที่ไหลมาจากอำเภอสะเดาขนาบอยู่ทางทิศตะวันตก มีคลองเตยไหลผ่านกลางเมืองหาดใหญ่ มีเขาคอหงส์ขนาบอยู่ทางทิศตะวันออก ทิศเหนือเป็นที่ราบลุ่มกว้าง ทอดตัวไปจนจบทะเลสาบสงขลา

ในอดีต เมืองหาดใหญ่มีการจัดการน้ำเสียเพียงการระบายน้ำเสียตามท่อระบายน้ำแบบรวม และไหลลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติสองแห่ง คือ คลองเตย และ คลองอุ้ตะเกา ได้มีการประเมินว่าในปี พ.ศ. 2549 - 2558 มีน้ำเสียวันละ 138,000 ลบ.ม. ซึ่งเป็นปริมาณที่ค่อนข้างสูงมาก เกินขีดความสามารถในการรองรับน้ำเสียของแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งสองแห่งดังกล่าว

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ได้ประกาศให้ท้องที่เขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เป็นเขตควบคุมมลพิษ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2535 เทศบาลนครหาดใหญ่ได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ทำการศึกษาและดำเนินการประสานขอความร่วมมือกับกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ในการจัดการปัญหามลพิษ ซึ่งมีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นจนถึงขั้นก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทำให้โครงการปรับปรุงคุณภาพน้ำได้รับการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสิ่งแวดล้อม สมทบกับงบประมาณของเทศบาลนครหาดใหญ่ รวมทั้งได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากกรมควบคุมมลพิษ พัฒนาระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำที่เหมาะสม ฟังพาเทคโนโลยีน้อยที่สุด มีค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาและเดินระบบต่ำ การบำรุงรักษาง่าย และมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงในการบำบัดน้ำเสียให้มีคุณภาพน้ำทิ้งได้ตามมาตรฐานที่กำหนด และได้เกิดโครงการระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลนครหาดใหญ่ขึ้น

2.2 การดำเนินงานโครงการ

นายเกร่ง สุวรรณวงศ์ ในฐานะนายกเทศมนตรีฯ ในขณะนั้น ได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำโครงการระบบบำบัดน้ำเสียเมืองหาดใหญ่ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2534 ดำเนินโครงการโดยวิธีแบบเหมารวม ทำสัญญาเมื่อ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2538 และเริ่มดำเนินการเมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2538 โดยระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำ ตั้งอยู่บนเนื้อที่กว่า 2,040 ไร่ บริเวณริมถนนลพบุรีราเมศวร์ ในเขตตำบลน้ำน้อยและตำบลคูเต่า ห่างจากเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ประมาณ 13 กม. เป็นระบบแบบบ่อฝังร่วมกับบึงประดิษฐ์ (Stabilization Ponds/Constructed Wetland) เพื่อรองรับน้ำเสียจากบ้านเรือนในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่ทั้งหมดได้ 20 ปี

ระบบปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อสร้างแล้วเสร็จ เมื่อ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ด้วยค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นประมาณ 1,867.4 ล้านบาท น้ำเสียที่ได้รับการปรับปรุงคุณภาพแล้วถูกระบายออกสู่คลองขุดและทะเลสาบสงขลา และคาดว่าจะไม่มีการระบายลงคลองเตยและคลองอู่ตะเภาอีกต่อไป โดยเทศบาลฯ ได้จ้างบริษัทเอกชนเข้าดำเนินการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียแทนเทศบาลฯ

2.3 สภาพปัญหา

1) กรณีการจัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ได้มีประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2542) เรื่องการกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสียของเทศบาลนครหาดใหญ่ ลงวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2542 และเทศบาลผู้นิติเทศบาลนครหาดใหญ่ เรื่องการควบคุมการรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2543 ให้มีการจัดเก็บค่าบริการตามหลัก "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย" เพื่อให้การดำเนินการโครงการนี้เป็นไปได้อย่างราบรื่นและมีความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

อย่างไรก็ตาม นพ.รุ่งโรจน์ ก้วพานิช และเกรียงไกร ร่มสงฆ์, 2558 ได้ให้สัมภาษณ์ว่า "เทศบาลฯ ได้จัดเก็บค่าบริการบำบัดน้ำเสียจากกลุ่มโรงงาน โรงแรม และร้านค้าต่าง ๆ แต่ไม่ได้มีการจัดเก็บจากครัวเรือนทั่วไป เพราะเทศบาลถือว่าเป็นบริการภาครัฐแก่ประชาชน" ซึ่งไม่ตรงกับหลักการ "ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย" อันจะนำสู่การขาดเสถียรภาพทางการเงินในการบำรุงดูแลระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาล

2) กรณีคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพน้ำ ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพน้ำ ทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยมีประชาชนและบริษัทเอกชนเข้ามามีส่วนร่วม (รุ่งโรจน์ ก้วพานิช และเกรียงไกร ร่มสงฆ์, 2558)

3) กรณีระบบรวบรวมน้ำเสียยังไม่ครอบคลุมทั่วพื้นที่เขตเทศบาลฯ น้ำเสียของเมืองหาดใหญ่บางส่วนยังคงระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง โดยเฉพาะเวลาฝนตกหนัก น้ำล้น น้ำเข้าระบบรวบรวมน้ำเสียไม่ทัน (เกรียงไกร ร่มสงฆ์ และสมศักดิ์ พรหมจันทร์, 2558) ในระบบรวบรวมน้ำเสียทั้งระบบได้ออกแบบให้มีเครื่องปั้มน้ำเสีย 4 เครื่อง แต่สามารถใช้งานได้เพียง 1 เครื่อง อย่างไรก็ตาม ได้มีการยืนยันว่า เทำนี้ก็เพียงพอแก่การบำบัดน้ำเสียได้ (รุ่งโรจน์ ก้วพานิช และเกรียงไกร ร่มสงฆ์, 2558)

ถึงเดือนธันวาคม 2558 เทศบาลฯ ไม่สามารถรับภาระเรื่องค่าใช้จ่ายของระบบบำบัดน้ำเสียได้แล้ว จึงได้ส่งมอบให้องค์กรจัดการน้ำเสีย (องค์การมหาชน) ให้เข้ามาดูแลและดำเนินการ โดยซ่อมแซมบำรุงเครื่องปั้มน้ำเครื่องที่ 2 และให้ไปเก็บภาษีน้ำเสียจากชาวบ้านโดยตรง

4) กรณีชาวบ้านแอบลักลอบเข้ามาจับปลาในบ่อบำบัดน้ำเสียไปขาย ปลาในบ่อบำบัดน้ำเสีย อาจเป็นอันตรายต่อผู้ที่นำไปรับประทาน แต่ยังคงมีการลักลอบจับปลา แม้ทางเทศบาลฯ จะเตือนชาวบ้านแล้วก็ตาม (เกรียงไกร ร่มสงฆ์ และสมศักดิ์ พรหมจันทร์, 2558)

ผู้นำชุมชนในตำบลคูเต่า ให้สัมภาษณ์ว่า การที่ชาวบ้านเข้าไปจับปลาในบ่อบำบัดน้ำเสียได้เป็นเพราะความไม่เข้มแข็งของทางเจ้าหน้าที่ที่ปล่อยให้ชาวบ้านเข้าไป และเป็นไปได้ว่ายังมีการติด

สินบนแก่เจ้าหน้าที่ที่ดูแลอยู่เพื่อเข้าไปจับปลาด้วย และยังมีปัญหาเสาหลักเขตที่ดินของชาวบ้านที่ล้มลงในบ่อบำบัด ซึ่งที่เทศบาลฯ ก็ทราบมาโดยตลอดแต่หาว่าไม่มีการดำเนินการใด ๆ ส่วนเรื่องกลิ่นจากบ่อบำบัดน้ำเสียก็มียูบ่างแต่มีไม่มาก (เอ (นามสมมติ), 2558)

5) ความอุดมสมบูรณ์ของทะเลสาบลดลง ประยูร อินทมนี, 2558 กำนันตำบลคูเต่าได้ให้สัมภาษณ์ว่า “ช่วงปี พ.ศ. 2557 น้ำเสียที่ทางบ่อบำบัดปล่อยมา ทำให้ปลา (ในทะเลสาบ) ตายเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้ชาวบ้านที่อยู่ในพื้นที่ได้รับความเสียหาย” “โดยภาพรวมขณะนี้ตำบลคูเต่าไม่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติแล้ว เห็นได้จากปลาท้องเหี่ยว ซึ่งเป็นปลาที่เคยอาศัยบริเวณนั้นไม่มีแล้วอันเนื่องมาจากคุณภาพน้ำที่เปลี่ยนแปลงไป”

2.4 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการระบบบำบัดน้ำเสียเมืองหาดใหญ่ เทศบาลนครหาดใหญ่ เผชิญกับปัญหาสำคัญในหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1) **หลักนิติธรรม** ไม่เป็นไปตามหลักกฎหมาย เช่น การไม่ดำเนินการตามประกาศกำหนดอัตราค่าบริการบำบัดน้ำเสีย ตามหลัก “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย” เทศบาลนครหาดใหญ่นั้นได้จัดเก็บเฉพาะสถานประกอบการ ไม่จัดเก็บจากครัวเรือน ซึ่งพบว่า เป็นเพราะเนื่องจากนโยบายประชานิยมที่ประกาศในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ทำให้ทางเทศบาลฯ ไม่สามารถจัดเก็บภาษีและทำให้ขาดงบประมาณในการดำเนินการโครงการฯ

2) **หลักคุณธรรม** มีความเกรงใจต่อนโยบายประชานิยมของข้าราชการการเมืองมาก และมีการกล่าวถึงการรับสินบนจากชาวบ้านที่มาจับปลาในบ่อบำบัดฯ เพื่อนำไปขายให้ประชาชนบริโภค

3) **หลักความโปร่งใส** ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลของระบบ ข้อมูลความไม่สมบูรณ์ของระบบ การที่ยังมีน้ำเสียของเมืองบางส่วนระบายลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง กรณีเครื่องสูบน้ำทั้งระบบ 4 เครื่อง ที่สามารถใช้งานได้เพียง 1 เครื่อง ก็ไม่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ กระทั่งมีการสืบค้นความจริง

4) **หลักการมีส่วนร่วม** เทศบาลนครหาดใหญ่ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทั้งในเขตเทศบาลนครหาดใหญ่และในพื้นที่ใกล้เคียงให้เข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของประชาชนประจำปี หรือความร่วมมือกับประชาชนในการพัฒนาพื้นที่เพื่อให้เป็นศูนย์เรียนรู้

5) **หลักความรับผิดชอบ** ผู้บริหาร/เจ้าหน้าที่ไม่มีความกระตือรือร้นต่อการแก้ไขปัญหา เช่นในกรณีที่มีเครื่องปั้มน้ำเสียถึง 3 ตัว ใน 4 ตัว เนื่องมาจากการขาดงบประมาณจากการจัดเก็บค่าบำรุงการบำบัดน้ำเสีย หรือในการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่การซ่อมบำรุง

6) **หลักความคุ้มค่า** การไม่มีระบบงานที่เป็นมาตรฐาน การไม่ติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และมีผลประโยชน์ทับซ้อนในบางระดับ ทำให้ไม่มีการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนแต่อย่างใด

3. การก่อสร้างโฮมสเตย์ในทะเลสาบสงขลารอบพื้นที่เกาะยอ จังหวัดสงขลา

3.1 ความเป็นมา

เกาะยอ ตั้งอยู่กลางทะเลสาบสงขลาตอนล่าง มีฐานะเป็นตำบลหนึ่งของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ได้ถูกยกสถานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อ 30 มีนาคม 2539 ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน 1,796 ครัวเรือน ประชากรตามทะเบียนราษฎร 4,721 คน ลักษณะภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขา เนินเขา ที่ราบ และอ่าว อาชีพทั่วไปของชาวเกาะยอเป็นแบบผสมผสานระหว่างการเกษตร ประมง และอุตสาหกรรมในครัวเรือน การเกษตรที่สำคัญ คือ สวนผลไม้ และสวนยางพารา การประมง มีการจับ กุ้ง ปลา ตามธรรมชาติในทะเลสาบ และการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ส่วนอุตสาหกรรมใน ครัวเรือนที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปของที่นี่ คือ ผ้าทอเกาะยอ ปัจจุบันไม่มีการทำนาบนเกาะยออีกแล้ว ชาว เกาะยอส่วนใหญ่ต้องซื้อข้าวสารจากภายนอก (อบต.เกาะยอ, 2558)

สภาพแวดล้อมที่เป็นอ่าวรอบเกาะยอ งดงามตามธรรมชาติ ในอดีตมีการก่อสร้าง ร้านอาหารบุกรุกพื้นที่ในทะเลสาบ แต่หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการรื้อถอนในสมัยพลเอกเปรม ติณ สูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันได้มีการสร้างบ้านพักโฮมสเตย์ในทะเลสาบรอบพื้นที่ เกาะยอประมาณ 70 หลัง (ณลิต พรหมมา, 2558) และมีผู้ประกอบการโฮมสเตย์และรีสอร์ทบนเกาะยอ 41 ราย (อบต.เกาะยอ, 2558)

ปัญหาผลกระทบจากการประกอบการโฮมสเตย์ในทะเลสาบสงขลา คือ เสียงดังรบกวน คุณภาพน้ำรอบบริเวณต่ำกว่ามาตรฐาน ปลากะพงขาวในกระชังตาย ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากน้ำใช้และ ส้วมของโฮมสเตย์ (ณลิต พรหมมา, 2558)

ฐาปกรณ์ บุญเกิด (2558) ให้สัมภาษณ์ว่า สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาค สาขาสงขลา ได้ ดำเนินการฟ้องร้องผู้บุกรุกพื้นที่สาธารณะ ตาม พ.ร.บ.การเดินเรือในน้ำไทย มาตรา 117-118 ซึ่งศาล ชั้นต้นได้พิพากษา ตาม พรบ. ที่ดิน มาตรา 108 ทวิ วรรค 2 ให้ผู้ประกอบการและบริวารออกจากพื้นที่ (ศตพล โชติพันธ์, 2558) และปรับเป็นเงินแสนกว่าบาท ต่อมาผู้ประกอบการได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ศาลอุทธรณ์ได้ลดค่าปรับลงเหลือประมาณ 5,000-7,000 บาท และให้มีการรื้อถอน ซึ่งก็ไม่มีผลในทาง ปฏิบัติ ตรงกันข้าม กลับมีการขยายตัวของโฮมสเตย์มากขึ้น ข้าราชการหลายหน่วยงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบ ทั้งนายอำเภอ และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ต่างมีอำนาจตามระเบียบ กระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลรักษาคุ้มครองป้องกันสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 มาตรา 6 มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ที่ชายตลิ่ง ป่าช้า เส้นทางทางบก ทางน้ำ สวนสาธารณะ ที่เลี้ยงสัตว์ และที่ สาธารณะประจำตำบลหรือหมู่บ้าน รวมถึงการไฟฟ้า ประปา แต่กลับร่วมสนับสนุนการดำเนินการที่ผิด กฎหมาย (ฐาปกรณ์ บุญเกิด, 2558)

อย่างไรก็ตาม บี ผู้ประกอบการโฮมสเตย์รายหนึ่ง ให้สัมภาษณ์ว่า “โฮมสเตย์ที่สร้างขึ้น แห่งแรกเป็นของนักการเมืองท้องถิ่น นับเป็นจุดเริ่มต้นของก่อสร้างโฮมสเตย์ในทะเลสาบสงขลา เมื่อ นักการเมืองท้องถิ่นสามารถทำได้ ทุกคนก็สามารถทำได้เช่นกัน” อีกเหตุผลหนึ่งที่ผู้ประกอบการหันมา

สนใจธุรกิจโฮมสเตย์เพิ่มขึ้น ก็เพราะเป็นธุรกิจที่มีรายได้ดีแม้จะเป็นอาชีพเสริมก็ตาม ซึ่ง บี กล่าวเสริมว่า “ตนทราบดีว่าการสร้างโฮมสเตย์เป็นการบุกกรุกพื้นที่สาธารณะ ทั้งยอมรับผิดชอบทุกประการ และขณะนี้กำลังรอคำสั่งการรื้อถอนอย่างเป็นทางการ โดยตนพร้อมที่จะรื้อถอนโฮมสเตย์ออกทั้งหมด” (บี (นามสมมติ), 2558)

กรรณภัทร ชิตวงศ์ (2558) ให้สัมภาษณ์ว่า เรื่องโฮมสเตย์เกาะยอนี้ จากการวิจัยการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพทะเลสาบสงขลา พบว่า กรณีนี้ศาลพิพากษาตาม พ.ร.บ. ที่ดิน เจ้าของโฮมสเตย์ยอมเสียค่าปรับ เนื่องด้วยรายได้จากการประกอบการสูงมาก บางเดือนรายได้เป็นแสนบาท และการฟ้องไม่ได้ขอให้รื้อถอน เพียงแต่ขอให้ออกจากโรงเรือน จึงเกิดเหตุการณ์เสมือนการเล่นซ่อนหา และด้วยข้อจำกัดของหน่วยงานในด้านบุคลากรและงบประมาณ คำพิพากษาจึงไม่มีผล เพราะหากจะรื้อถอน กรมเจ้าท่าก็ต้องใช้งบประมาณของกรมฯ ไปก่อน แล้วค่อยมาเรียกคืนจากผู้ฝ่าฝืน จากการวิจัยฯ พบอีกว่า มีการเจรจาต่อรองของผู้ประกอบการ ว่าได้ลงทุนไปสูงถึง 7-8 แสนบาท จึงขอให้ผ่อนปรนให้ดำเนินการต่อได้ ผู้ประกอบการรายอื่น ๆ จึงได้ดำเนินการสร้างโฮมสเตย์เพิ่มขึ้นมากมายอย่างที่พบในปัจจุบัน กรณีนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจเข้าช่วยเหลือมาตรา 157 ตามประมวลกฎหมายอาญา ด้วยก็ได้

3.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

กิจกรรมการก่อสร้างโฮมสเตย์ในทะเลสาบสงขลาในพื้นที่เกาะยอ เผชิญกับปัญหาสำคัญตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน คือ

1) *หลักนิติธรรม* พบปัญหาการบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมาย การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย การเลือกปฏิบัติ ไม่ปกป้องประโยชน์สาธารณะ ทั้งกรณี เรื่องเสียงดังที่ก่อความรำคาญ น้ำเสีย พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 25 เหตุรำคาญ (1) เรื่องการเททิ้งมูลฝอย ซึ่งน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค, (4) เรื่องกลิ่น แสง ฯลฯ พรบ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ส่วนที่ 5 มลพิษทางน้ำ เป็นต้น

2) *หลักคุณธรรม* หลายหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ยึดมั่นในความถูกต้อง ไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ตามจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่รัฐ มีการเกรงใจต่อผู้บังคับบัญชาที่เป็นนักการเมือง

3) *หลักความโปร่งใส* หลายหน่วยงานไม่ให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่ตรงไปตรงมา เข้าถึงข้อมูลยาก และเข้าถึงได้น้อย

4) *หลักการมีส่วนร่วม* การไม่มีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล การแลกเปลี่ยน หรือรับฟังความคิดเห็น และการตรวจสอบ

5) *หลักความรับผิดชอบ* หลายหน่วยงานไม่กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ไม่กล้าหาญที่จะแสดงออกถึงการร่วมกันรับผิดชอบ

6) *หลักความคุ้มค่า* เรื่องนี้เป็นการใช้ทรัพยากรสาธารณะเพื่อประโยชน์กลุ่มคนส่วนน้อย และทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อสุขภาวะชุมชน และทางเศรษฐกิจระยะยาว ไม่เป็นไปตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. โครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลาทัศน์ จังหวัดสงขลา

4.1 ความเป็นมา

การกัดเซาะชายฝั่งลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นและเกิดรุนแรงขึ้นทุกปี มีความพยายามในการแก้ไขโดยหลายหน่วยงาน ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น แผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาปี 2549 ถึงปี 2555 ได้มีการศึกษาเรื่องนี้ไว้ หากแต่ไม่ได้กำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของแผนฯ จวบจนปัญหาได้กระจายตัวรุนแรงขึ้น จึงได้ถูกกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ของแผนแม่บทการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาฉบับปรับปรุงปี 2556 ถึงปี 2559 เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติ (ม.อ., 2557)

จากการทบทวนปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งในเขตลุ่มน้ำฯ ล่าสุดจนถึงปี 2555 พบว่าแนวชายฝั่งทะเลในลุ่มน้ำฯ ทั้งชายฝั่งทะเลสาบสงขลาและชายฝั่งด้านอ่าวไทย ถูกคุกคามจากการกัดเซาะชายฝั่งอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง โดยส่วนหนึ่งเกิดจากกิจกรรมของมนุษย์เอง ผนวกกับปัจจัยธรรมชาติ เช่น คลื่น ลม หรือการขาดความสมดุลของตะกอนในแนวชายฝั่ง นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงตัวแปรสมุทรศาสตร์ ที่เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ ขนาดและทิศทางของคลื่นและกระแสน้ำ มีแนวโน้มจะรุนแรงขึ้นในระยะ 10 - 20 ปีที่ผ่านมาจากการทบทวนเอกสารและการประชุมรับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ที่ประสบปัญหา แต่ยังไม่พบความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างการกัดเซาะชายฝั่งกับการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรสมุทรศาสตร์ที่เป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงตัวแปรอากาศ พื้นที่ที่ประสบปัญหานี้ ส่วนใหญ่เป็นชายฝั่งที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดินจากป่าชายเลนไปเป็นนาุ้งหรือชุมชนขนาดย่อม หลายพื้นที่มีการพัฒนาสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ชายฝั่งทะเล และมีโครงสร้างทางวิศวกรรมขนาดใหญ่ตามแนวชายฝั่ง ที่น่าจะเร่งความรุนแรงของปัญหา (ม.อ., 2557)

4.2 ผลกระทบการกัดเซาะชายฝั่ง

การกัดเซาะชายฝั่งกระทบโดยตรงต่อคุณค่าตามธรรมชาติ และระบบนิเวศของพื้นที่ชายฝั่งทะเลและลาดทวีป รวมถึงคุณค่าการใช้ประโยชน์และคุณภาพชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะทางชีวภาพ เนื่องจากชายฝั่งทะเลบางแนวถูกทำลายหายไป และหลายแนวมีการสะสมตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลให้พืชพรรณ/สัตว์น้ำประจำถิ่น ตลอดจนนิเวศธรรมชาติในหลายพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ป่าชายหาดในบางบริเวณค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นป่าชายเลน ในขณะที่ป่าชายเลนบางบริเวณก็ค่อย ๆ หายไป ส่งผลต่อแหล่งเพาะฟักและแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์บางประเภท ต่อการเปลี่ยนแปลงคุณค่าการใช้ประโยชน์และคุณภาพชีวิตของชุมชนและสังคมในพื้นที่ โดยเฉพาะชุมชนที่พึ่งพิงการประมงชายฝั่งทะเล และชุมชนเมืองที่มีเศรษฐกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเล (ม.อ., 2557)

4.3 ความรุนแรงของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่งทะเลสาบสงขลา

ม.อ. (2557) พบว่า มีระดับความรุนแรงของการกัดเซาะชายฝั่ง อยู่ในระดับปานกลาง (ไม่เกิน 5 เมตร/ปี) บนพื้นที่ต่อไปนี้

บ้านสว่างอารมณ์ ต.ป่าขาด อ.สิงหนคร จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 1.7 กม. มีการทำกำแพงกันคลื่นแผ่นพื้นคอนกรีตสำเร็จรูปโดยเจ้าของที่ดิน ลักษณะการใช้ที่ดินส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งและที่โล่ง

บ้านใต้ ต.ควนโศ อ.ควนเนียง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 3-4 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 4.3 กม. มีการทำกำแพงกันคลื่นแบบหินทิ้งเพื่อป้องกันพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งโดยเจ้าของที่ดิน สภาพพื้นที่เป็นที่โล่งว่าง

บ้านหัวหาด ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 1.5 กม. ไม่มีการป้องกันแก้ไข สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง พื้นที่โล่งว่าง พื้นที่เกษตรกรรม ไม่มีที่อยู่อาศัย

ปากคลองภูมิ ต.รัตภูมิ อ.ควนเนียง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 2-3 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 0.7 กม. มีการทำกำแพงกันคลื่นบริเวณสวนสาธารณะ ซึ่งพังเสียหายเกือบทั้งหมด พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่โล่งว่างริมทะเล ป่าชายหาด สวนสาธารณะ ไม่มีที่อยู่อาศัยและพื้นที่การเกษตร

บ้านบางเหรียงใต้ ต.บางเหรียง อ.ควนเนียง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 1 กม. ไม่มีการป้องกันแก้ไข สภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด และพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

ปากคลองอู่ตะเภา ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทาง 1.2 กม. ไม่มีการป้องกันแก้ไข สภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด พื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย

แหลมโพธิ์ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1.6 เมตร/ปี มีการทำแนวหินทิ้งแต่ยังไม่ครอบคลุม

บ้านใต้ ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1.7 เมตร/ปี มีการทำแนวหินแต่ยังไม่ครอบคลุม สภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด พื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย

บ้านบางโหนด ต.คูเต่า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 2 เมตร/ปี มีการทำแนวหินแต่ยังไม่ครอบคลุม สภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด พื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย

บ้านท่านางหอม (อดีตเป็นป่าชายเลนขนาดใหญ่) ต.น่าน้อย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 2-4 เมตร/ปี มีการทำแนวหิน มีกำแพงกันคลื่นแผ่นพื้นคอนกรีตสำเร็จรูป แต่ยังไม่ครอบคลุม สภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด พื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง ไม่มีที่อยู่อาศัย

สวนป่าเปรม ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 0.3 กม. มีกำแพงกันคลื่นถาวร แต่เริ่มทรุดตัว สภาพพื้นที่เป็นที่สาธารณะ

บ้านท่าสะอ้าน ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 2-3 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 0.4 กม. มีกำแพงกันคลื่นแบบทิ้งหิน แต่ยังไม่ครอบคลุม สภาพพื้นที่เป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด พื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง มีที่อยู่อาศัยหนาแน่น เป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการ

บ้านสวนทุเรียน ต.เกาะยอ อ.เมือง จ.สงขลา เกิดการกัดเซาะ 3-4 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 0.6 กม. หัวสะพานดินสุลานนท์บนเกาะยอมีกำแพงกันคลื่นแบบคอนกรีตโดยเจ้าของที่ดิน ที่ร้านอาหาร ที่อยู่อาศัย ลักษณะเป็นป่าชายเลน และป่าชายหาด

บ้านแหลมดิน ต.ทานโพธิ์ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 1.3 กม. ลักษณะเป็นป่าชายเลน ป่าชายหาด และพื้นที่เกษตรกรรม

บ้านขุนนทร์ ต.ทานโพธิ์ อ.เขาชัยสน จ.พัทลุง เกิดการกัดเซาะ 1-2 เมตร/ปี ระยะทางประมาณ 1 กม. ลักษณะเป็นป่าชายหาด สวนปาล์ม และพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

4.4 สถานการณ์และสภาพพื้นที่หาดสมิหลา-ชลาทัศน์

หาดสมิหลา-ชลาทัศน์ อยู่ทางตอนเหนือของอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นชายหาดสวยงามเหมาะสำหรับเดินเล่น ทะเลสวย น้ำใส มีทิวสนร่มรื่น ทRAYชาวละเอียดเล่นน้ำได้ ตลอดแนวชายฝั่งมีการจัดเป็นสถานที่พักผ่อน ทางวิ่งออกกำลังกาย จุดชมวิวิทิวทัศน์ของเกาะหนู เกาะแมว มีประติมากรรมนางเงือกอยู่บนโขดหิน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนาน

สภาพปัญหาการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลาทัศน์ เกิดในพื้นที่ระหว่างเขาเก้าเส้ง ปากคลองสำโรงขึ้นไปทางเหนือ ถึงบริเวณหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย รวมระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร จุดเริ่มต้นของการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลาทัศน์ เริ่มจากการก่อสร้างโรงสูบน้ำเสียบริเวณด้านทิศเหนือติดกับปากคลองสำโรง ริมหาดเก้าเส้ง ในปี พ.ศ. 2543 ส่งผลให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่งด้านทิศเหนือของโรงสูบน้ำ ซึ่งตามมาด้วยโครงการแก้ไขปัญหาโดยเทศบาลนครสงขลา สร้างรอดักทรายรูปตัวที่ 3 ตัวในปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเกิดผลกระทบต่อเนื่องไปในพื้นที่ชายหาดตอนเหนือถัดจากบริเวณนั้น และกัดเซาะลุกลามต่อเนื่องทวีความรุนแรงขึ้น (กรมเจ้าท่า, 2557)

เทศบาลนครสงขลา ได้แก้ไขปัญหในปี พ.ศ. 2548 โดยการทำกำแพงป้องกันหาดต่อไป โดยใช้หินบรรจุในกล่องบรรจุหิน (Gabion) ตามด้วยกรมโยธาธิการและผังเมือง แก้ไขปัญหาต่อด้วยการทำกำแพงถูทรายโดยใช้กระสอบทรายขนาดเล็ก กระสอบทรายขนาดใหญ่ ในปี พ.ศ. 2551 และ พ.ศ. 2553 ซึ่งก็ส่งผลให้พื้นที่หาดทางตอนเหนือขึ้นไปถูกกัดเซาะต่อไปอีกเช่นเดิม และขยายระยะทางไปทางทิศเหนือจนถึงหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย (กรมเจ้าท่า, 2557)

เกิดกระแสการทักท้วงการแก้ไขปัญหการกัดเซาะชายหาด ด้วยโครงสร้างแข็งจากภาคประชาสังคมอย่างสูงในช่วงปี พ.ศ. 2555 นั้น เนื่องจากพบว่าวิธีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ใช้โครงสร้างแข็งลงไปชายหาดจะก่อผลกระทบต่อเนื่องไม่จบไม่สิ้น เห็นได้จากโรงสูบน้ำเสียที่สร้างลงไปทะเล เชื้อนหิน เกเบียน ถูทรายทั้งเล็ก-ใหญ่ ทางเทศบาลนครสงขลา โดยนายพีระ ตันติเศรณี นายกเทศมนตรีในสมัยนั้น ได้รับความรู้และทดลองเปลี่ยนรูปแบบการแก้ไขปัญหา มาเป็นรูปแบบการเติม

ทรายลงไปชายหาด โดยทดลองในระยะทาง 450 เมตรแรกตรงจุดหลักปากคลองสำโรง โดยใช้เรือดูดทรายของกรมเจ้าท่ามาช่วยเติมทรายและปลายปีนั้น กรมเจ้าท่า ก็ได้ใช้วิธีเติมทรายเช่นเดียวกัน (สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง, 2558)

เทศบาลนครสงขลา จึงร่วมกับภาคประชาสังคม จัดทำโครงการความร่วมมือในการศึกษา เรื่องการรักษาชายหาดด้วยวิธีเติมทรายเพื่อสร้างชุดความรู้และสำนึกการรักษาชายหาดร่วมกัน โครงการนี้ก่อให้เกิดอาสาสมัครศึกษาชายหาด 200 กว่าคน ใช้อุปกรณ์ตรวจวัดชายหาดตรวจวัดทุก ๆ ระยะ 25 เมตร ตลอดระยะทางจากจุดเก้าเส้ง ถึงหน้ามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีศรีวิชัย จากการศึกษาครั้งนั้น พบว่าจากเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 ถึง เมษายน พ.ศ. 2556 ทุกอย่างคืนกลับสู่สภาพเดิม เหลือทรายที่เติมประมาณร้อยละ 20-30 โดยขนาดของทราย การบดอัด มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งสิ้น ส่วนที่ตะกอนทรายที่ขนาดเล็ก ๆ มากไม่มีการบดอัด ทำให้เกิดหน้าผาทรายสูง 1.60 เมตร และการเติมทรายลงไปในพื้นที่โครงสร้างแข็งที่ลงไว้ก่อนทั้งกองหิน ภูเขาทราย โครงสร้างชายฝั่งจะถูกแยกเป็นชั้น ๆ (สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง, 2558)

โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสงขลา มีโครงการรื้อภูเขาทรายเดิมออก ในปี พ.ศ. 2556 จะทำเขื่อนกันคลื่นใหม่ โดยการวางภูเขาทราย ให้มีความลาดชัน 1:3 โดยตัวเขื่อนสูงกว่าระดับน้ำทะเลสูงสุด ในระยะทาง 1.1 กม. ตั้งงบประมาณไว้ 29 ล้านบาท ซึ่งโครงการนี้ได้ถูกร้องเรียนจากภาคประชาชนอีกว่าเป็นการใช้โครงสร้างแข็ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวทางการศึกษาและบทเรียนที่ผ่านมา อันจะก่อให้เกิดการกัดเซาะเสียหายอีกเช่นเดิม จากกรณีการเคลื่อนไหวนี้นี้ จึงนำมาซึ่งการพูดคุยกันอย่างกว้างขวาง มีการจัดเวทีสัมมนาหลายครั้ง (สมปรารถนา ฤทธิ์พริ้ง, 2558)

จวบจนถึงปี พ.ศ. 2558 นายอรรณพ เจริญกุล ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาในสมัยนั้น ร่วมกับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา ได้จัดทำโครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหรา-ชลาทัศน์ เทศบาลนครสงขลา เป็นโครงการที่ได้มีการจัดทำโดยใช้งบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็นของรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ประจำปี 2558 (นำจิตร จันทรหอม, 2558) ลักษณะงานก่อสร้าง เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหรา-ชลาทัศน์ โดยการเติมทราย บนชายฝั่งความยาว 1,200 เมตร สูงเฉลี่ย 1.50 เมตรกว้าง 100 เมตร และมีแท่งคอนกรีตขนาด 1 เมตร x 1 เมตร x 2 เมตร (ทสจ.สงขลา, 2558) จำนวน 544 ท่อน วางตั้งฉากกับแนวชายหาดฝั่งตัวอยู่ในหาดทรายที่เติมใหม่ มีการจัดทำสัญญาับบริษัท เอ็มเอส 101 จำกัด เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 สัญญาแรกเลขที่ ทสจ.สข.511/2558 ระยะทาง 500 เมตร สิ้นสุดโครงการ วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2558 ใช้งบประมาณ 7.45 ล้านบาท สัญญาที่สองเลขที่ ทสจ.สข.512/2558 สิ้นสุดโครงการ วันที่ 26 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ระยะ 600 เมตร งบประมาณ 9.97 ล้านบาท รวมงบประมาณ 17.42 ล้านบาท (ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา, 2558)

ทางกลุ่มพลเมืองเยาวชนสงขลา กลุ่มต่าง ๆ และองค์กรสงขลาฟอรั่ม ได้ฟ้องต่อศาลปกครองสงขลา ว่า เป็นโครงการที่ดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ชายหาด ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้เข้าใช้ประโยชน์ในการเข้าพักผ่อนหย่อนใจ และการทำการประมงหน้าหาด ซึ่งเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม

พ.ศ. 2558 ทางศาลปกครองได้ลงมติพิพากษาในกรณีที่ชายหาดชลลัทศน์ และนัดไต่สวนเพื่อพิจารณาคู่ครองชั่วคราว ในวันที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2558 เพื่อให้ยุติการดำเนินการชั่วคราว อันเป็นการป้องกันการเสียหายที่จะเกิดขึ้นด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น (พรรณิภา โสทธิพันธ์, 2558)

รองอธิบดีกรมเจ้าท่า, 2558 ได้ให้สัมภาษณ์ในรายการเวทีสาธารณะ สถานีโทรทัศน์ TPBS ว่า ปัญหาการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลลัทศน์ กรมเจ้าท่า ได้ว่าจ้างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจัดปรับหลายครั้งจนได้ข้อสรุปเป็นวิธีการเสริมทรายชายหาดโดยการเอาโครงสร้างแข็งออกตามแบบที่เสนอไว้ในมาตรการด้านสิ่งแวดล้อม และได้รับการอนุมัติงบประมาณ 290 ล้านบาท ระยะโครงการสามปี จะเริ่มในปีงบประมาณ 2559 คาดว่าจะเริ่มจัดจ้างทำสัญญาได้ประมาณต้นปี 2559 (ThaiPBS, 2558)

ขณะรายงาน (5 พฤศจิกายน 2558) การดำเนินการของโครงการฯ ของผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วเสร็จ ส่วนคดีที่ศาลปกครองสงขลาและโครงการป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งของกรมเจ้าท่า 290 ล้านบาท จะติดตามต่อไป

4.5 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการป้องกันการกัดเซาะชายหาดสมิหลา-ชลลัทศน์ จังหวัดสงขลา เผชิญปัญหาสำคัญในหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 ด้านหลัก

1) *หลักนิติธรรม* ผู้ว่าราชการจังหวัด และ ทสจ.สงขลา เจ้าของโครงการฯ ไม่ดำเนินการขออนุญาต ขออนุมัติตามระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องก่อนการดำเนินโครงการ อาทิ การขออนุญาตจากกรมเจ้าท่า เพื่อดำเนินการดูดทรายขุดลอกในทะเล และการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำทะเล การขออนุญาตก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างบนชายหาดชลลัทศน์ต่อเทศบาลนครสงขลา การไม่ดำเนินการขออนุญาตเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่สาธารณะประโยชน์ และการไม่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA)

2) *หลักคุณธรรม* ทสจ.สงขลา ผู้เสนอโครงการ เป็นการทำให้โครงการฯ ในลักษณะเกรงใจผู้บังคับบัญชา คือผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ไม่ยึดมั่นในความถูกต้องกรณีไม่มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) โดยเฉพาะกรณีการวางแท่งปูนขนาดใหญ่ต่อกันวางลงไปแนวตั้งฉากกับชายหาด การมีโครงสร้างแข็งลงไปทะเล ซึ่งต้องศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม หากแต่ ทสจ. ผู้รับผิดชอบโครงการฯ นี้ บอกว่าไม่ต้องทำการศึกษาเพราะถมทรายลงไปทะเลก่อนแล้วขุดฝังแท่งปูน นับเป็นการไม่ซื่อสัตย์ ไม่ตรงไปตรงมาตามจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่รัฐ และกระทำช่วงเวลาใกล้หมดงบประมาณเร่งดำเนินการมีลักษณะมีเงื่อนงำ

3) *หลักความโปร่งใส* การไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของโครงการฯ ให้แก่ประชาชนให้ครบ และครอบคลุม อันจะเป็นประโยชน์ต่อสังคม อย่างตรงไปตรงมา การไม่แจ้งว่ามีการใช้โครงสร้างแข็งลงไปในพื้นที่ชายหาด เป็นแท่งซีเมนต์ จำนวน 544 ท่อน ซึ่งเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมในการแก้ปัญหาของหาดสมิหลา-ชลลัทศน์ อันเป็นข้อสรุปจากการสัมมนา การศึกษาวิจัย และการรับฟังความคิดเห็นความต้องการของประชาชนและชุมชนท้องถิ่นเมืองสงขลาหลายครั้งหลายเวทีแล้วว่าไม่เหมาะสม รวมถึงไม่

ทราบแหล่งทราย ขนาด วิธีการนำทรายมาเติม และการถมบดอัดทรายทำอย่างไร เพราะทุกประเด็นมีผลต่อชายหาดทั้งสิ้น

4) *หลักการมีส่วนร่วม* ไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือการมีส่วนร่วมเฉพาะบางกลุ่มที่เห็นด้วยกับเจ้าของโครงการฯ ทั้งการรับฟังความคิดเห็น และการตัดสินใจโครงการ อันเป็นการละเมิดต่อสิทธิตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 มาตรา 4

5) *หลักความรับผิดชอบ* โครงการนี้ ไม่รับผิดชอบ และไม่กล้าหาญที่จะรับผิดชอบต่อผลจากการกระทำ กรณีการขนแท่งปูนขนาดใหญ่กลางดึกออกไปก่อนที่ศาลปกครองจะลงพื้นที่เดินเผชิญสืบ (ThaiPBS, 2558) และการไม่ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม

6) *หลักความคุ้มค่า* งบประมาณในโครงการนี้นักว่า 17 ล้านบาทจะคุ้มค่า (หากสามารถแก้ปัญหาได้และหากไม่ต้องดำเนินการโครงการฯ ของกรมเจ้าท่า 290 ล้านบาท) ขณะเดียวกัน หากทำโครงการนี้ แล้วยังจะต้องทำโครงการของกรมเจ้าท่าอีก งบประมาณของรัฐกว่า 17 ล้านบาทก็นับเป็นการสูญเปล่า

5. โครงการควบคุมตรวจสอบการประกอบการดูทรายในเขตท้องที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา

5.1 ความเป็นมา

การประกอบกิจการดูทรายอย่างยาวนาน ในเขตท้องที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยส่งผลกระทบต่อชนบทมากนับแต่ปี 2553 น้ำคลองชุมชน ปลารวมชาติลดน้อยลง น้ำประปาชุมชนต้องใช้กระบวนการในการผลิตสูงขึ้น ปัญหาที่เดือดร้อนมากที่สุด คือ การทรุดตัวและพังทลายของตลิ่งริมคลอง พืชสวนการเกษตร บ้านเรือน ศาสนสถาน สะพาน ถนน สิ่งก่อสร้างสาธารณะ

อำเภอรัตภูมิ ได้รับการร้องเรียนจากประชาชนที่เดือดร้อนจากการประกอบการดูทราย จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานควบคุมตรวจสอบการประกอบการดูทรายในเขตท้องที่อำเภอรัตภูมิ ตามคำสั่งอำเภอรัตภูมิ ที่ 76/2558 ลงวันที่ 18 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558 เพื่อควบคุมการประกอบการดูทรายให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการตรวจสอบ วางมาตรการ แนวทางปฏิบัติมิให้ทำลายทรัพยากร และแก้ไขปัญหามลพิษและความเสียหายจากการประกอบการดูทราย โดยมีตัวแทนจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบเรื่องนี้ โดยนายอำเภอเป็นหัวหน้าคณะทำงาน ผู้กำกับสถานีตำรวจรัตภูมิ ผู้อำนวยการสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสงขลา เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสงขลา สาขารัตภูมิ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่มีการดูทราย ปลัดอำเภอฝ่ายปกครอง ฝ่ายความมั่นคง ฝ่ายอำนวยการ (คำสั่งอำเภอรัตภูมิ, 2558) รวมถึงเชิญผู้แทนสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด นักวิชาการขนส่ง สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคสาขาสงขลา และเครือข่ายภาคประชาชนเครือข่ายอนุรักษ์และพัฒนาลุ่มน้ำรัตภูมิ เข้าร่วมการประชุม (อำเภอรัตภูมิ 1. 2558)

จากข้อมูลในเอกสารประกอบการประชุม ทราบว่า ผู้ประกอบการดูทรายในอำเภอรัตภูมิ มีจำนวน 29 รายแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ผู้ประกอบการที่ได้ขออนุญาตจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมดูทรายในที่ดินที่เป็นเอกสิทธิ์ของตนเองกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา จำนวน 16 ราย อยู่ในตำบลกำแพงเพชร 7 ราย ตำบลเขาพระ 7 ราย ตำบลท่าชะมวง 2 ราย อีกประเภทประกอบกิจการโดยไม่ได้ขออนุญาต จำนวน 13 ราย อยู่ในตำบลกำแพงเพชร 1 ราย ตำบลเขาพระ 12 ราย แต่จากการตรวจสอบ พบว่า ผู้ประกอบการหลายรายได้หยุดกิจการไปแล้ว เหลือผู้ประกอบการที่ยังประกอบกิจการ จำนวน 15 ราย เป็นผู้ประกอบการที่ได้ขออนุญาตจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมดูทรายในที่ดินที่เป็นเอกสิทธิ์ของตนเอง จำนวน 5 ราย และประกอบกิจการโดยไม่ได้ขออนุญาต จำนวน 10 ราย (เจษฎา จิตรัตน์, 2558)

คณะทำงานฯ และผู้ประกอบการได้ประชุมร่วมกันในวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ได้ข้อสรุปร่วมกันว่า ผู้ประกอบการที่มีการขออนุญาตและดำเนินการในที่เอกสารสิทธิให้กลับไปดำเนินการขอต่อใบอนุญาตและดำเนินการให้ถูกต้องตามระเบียบ โดยไม่ให้ดูทรายในลำคลองสาธารณะ และสำหรับผู้ประกอบการที่ไม่มีการขออนุญาตและดำเนินการดูทรายในลำคลองสาธารณะ

ให้เวลาในการดำเนินการรื้อถอนเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องจักรถึงวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 หากพบว่ายังดำเนินการอยู่ทางอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะใช้มาตรการทางกฎหมายทันที (อำเภอรัตถุมิ 3, 2558)

5.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการประกอบกิจการอุตสาหกรรม อย่างน้อย 2 ฉบับ คือ

1) *ระเบียบกระทรวงมหาดไทย* ว่าด้วย การอนุญาตให้อุตสาหกรรม พ.ศ. 2546 ได้โอนภารกิจงานการขออนุญาตอุตสาหกรรมในที่สาธารณะ ให้กรมที่ดินดำเนินการ ตามมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีคณะกรรมการพิจารณาอนุญาตให้อุตสาหกรรม (กพด.) โดยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน มีอำนาจแต่งตั้งอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน สำนักงานที่ดินจังหวัด เป็นสำนักงานเลขานุการ ระเบียบนี้ ดูแลการขออนุญาตประกอบกิจการอุตสาหกรรมในลำคลองสาธารณะ (มหาดไทย, 2546)

ในการพิจารณาสาระสำคัญของระเบียบฯ นี้ พบประเด็นสำคัญ คือจะต้องมีประกาศกำหนดพื้นที่ให้เป็นแหล่งบริเวณอุตสาหกรรม (Zoning) ก่อน ถัดจากนั้น จะเปิดให้เอกชนขออนุญาตอุตสาหกรรมในลำคลองสาธารณะตามประกาศกำหนดนั้น จากการศึกษาพบว่า ในอำเภอรัตถุมิ มีประกาศกำหนดพื้นที่ให้เป็นแหล่งบริเวณอุตสาหกรรม (Zoning) 2 พื้นที่ ในพื้นที่ตำบลกำแพงเพชร คือ จุดแรกในคลองภูมิ ความยาวประมาณ 2 กิโลเมตร ระหว่าง 5023 II พิกัด 4888 จุดที่สองในคลองเขาร้อนความยาวประมาณ 4 กิโลเมตร ระหว่าง 5023 II ค่าพิกัด 4884-4286 อันทำให้การประกอบกิจการอุตสาหกรรมนอกบริเวณประกาศกำหนดพื้นที่ให้เป็นแหล่งบริเวณอุตสาหกรรม (Zoning) ฉบับนี้ ในเขตอำเภอรัตถุมิ เป็นการประกอบกิจการที่ไม่ถูกกฎหมาย (อำเภอรัตถุมิ 2, 2558).

2) *ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม* เรื่อง มาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรืออุตสาหกรรมหรือดินในที่ดินเอกสิทธิ์ สำหรับใช้ในการก่อสร้าง พ.ศ. 2554 เป็นกฎหมายที่ดูแลการประกอบกิจการอุตสาหกรรมในที่ดินกรรมสิทธิ์ของเอกชน ซึ่งในระเบียบฉบับนี้มีข้อปฏิบัติ อาทิ การให้มีแบบแปลนแผนผังและคำอธิบายแสดงวิธีการป้องกันเหตุเดือดร้อน ความเสียหาย อันตราย ความกว้าง ยาว ระยะห่างขอบบ่อถึงแนวเขตที่ดินสาธารณะและที่ดินเอกชนอื่นทุกด้าน รวมถึงกำหนดให้ระยะห่างจากขอบบ่อจากที่ดินของบุคคลอื่นเป็นระยะห่างไม่น้อยกว่า 2 เท่าของระดับที่ลึกที่สุดของขอบบ่อ แต่ไม่น้อยกว่า 40 เมตร และห่างจากลำน้ำไม่น้อยกว่า 1,000 เมตร ความลาดชันเฉลี่ยจากขอบบ่อถึงพื้นล่างของบ่อไม่เกิน 1: 2 และต้องอยู่ห่างจากโรงผลิตน้ำประปา เป็นต้น (อุตสาหกรรม, 2554)

หลังจากวันที่ 15 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ดำเนินการรื้อถอนเครื่องมืออุปกรณ์การอุตสาหกรรมออก แต่มีผู้ประกอบการบางรายไม่ดำเนินการตามข้อตกลง จนกระทั่งนักข่าวสำนักข่าวไทย อสมท. ลงพื้นที่ทำข่าว (สำนักข่าวไทย 1 และ 2, 2558) นายอำเภอรัตถุมิได้เรียกประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่ตรวจสอบ พบว่าผู้ประกอบการได้รื้อถอนอุปกรณ์การอุตสาหกรรมในลำคลองสาธารณะหมดแล้ว (สำนักข่าวไทย 3, 2558) มีการเก็บข้อมูลพิกัดพื้นที่ และรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อดำเนินการตามกฎหมาย โดยให้แต่ละส่วนงานได้ไปจัดทำรายละเอียดการกระทำผิด

กลับมานำเสนอในการประชุมเพื่อดำเนินการตามกฎหมายในวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2558 ต่อไป (เจษฎา จิตรัตน์, 2558)

5.3 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

การประกอบกิจการอุตสาหกรรมในคลองภูมิ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา เผชิญปัญหาสำคัญในหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านหลัก

1) *หลักนิติธรรม* การไม่บังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการอนุญาตให้อุตสาหกรรม พ.ศ. 2546 ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการดูแลคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณะสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน พ.ศ. 2553 และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องมาตรการคุ้มครองความปลอดภัยในการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ชุด ตัก ลอก หรืออุตสาหกรรมหรือดินในที่กรรมสิทธิ์ สำหรับใช้ก่อสร้าง พ.ศ. 2554 ในการขออนุญาต ขออนุมัติตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการไม่ปกป้องสิทธิพึงมีของประชาชนปล่อยให้มีการดำเนินการผิดกฎหมายอย่างยาวนานนับสิบปี เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินของบุคคล ของสาธารณะ และส่วนราชการ

2) *หลักคุณธรรม* ข้าราชการเกรงใจต่อผู้ประกอบการ เนื่องด้วยผู้ประกอบการหลายคนในพื้นที่เป็นบุคคลที่มีสถานะทางสังคม เป็นอดีตนายตำรวจ อดีตผู้นำท้องถิ่น ท้องที่ รวมถึงบางรายยังดำรงตำแหน่งผู้นำท้องถิ่นในปัจจุบัน บางรายเป็นนายทุนใหญ่จากจังหวัดใกล้เคียง นับเป็นการปล่อยปละละเลย ไม่ดำเนินการตามหน้าที่ตามจรรยาบรรณของราชการและเจ้าพนักงานของรัฐ

3) *หลักความโปร่งใส* ไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของการประกอบกิจการอุตสาหกรรม ให้ประชาชนทราบ ไม่ออกประกาศ หรือประชาสัมพันธ์ ว่ามีกิจการอุตสาหกรรมแหล่งใดที่ขออนุญาตถูกต้องตั้งอยู่ที่ใด เพื่อให้ประชาชนร่วมตรวจสอบ

4) *หลักการมีส่วนร่วม* ไม่มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ขั้นต้น ไม่มีเวทีรับฟังความคิดเห็น ไม่ขอมติประชาคมทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่นและระดับลุ่มน้ำ การขออนุญาตทุกแห่งประชาชนไม่ทราบว่ามีการขออนุญาตอย่างไร ระหว่างการดำเนินการที่ผ่านมาและในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการที่เกิดความเสียหายแทบไม่มีส่วนของภาคประชาชนเข้าไปร่วมอยู่เลย

5) *หลักความรับผิดชอบ* เกิดผลกระทบต่อทรัพย์สินของประชาชน ที่ดิน ทรัพย์สินส่วนราชการ สะพาน ถนน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่มีกระบวนการแสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่เร่งรัดดำเนินการตรวจสอบเอาความผิด ผลักภาระความรับผิดชอบไปให้หน่วยงานอื่นโดยอ้างว่าไม่มีกำลังคน ไม่มีงบประมาณเพียงพอ ขาดการทำงานแบบบูรณาการ และไม่กระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา

6) *หลักความคุ้มค่า* ชาวบ้านได้สูญเสียฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตริมสายน้ำไปแล้ว ค่าภาษี ค่าภาคหลวง รายได้เข้ารัฐหรือท้องถิ่น ไม่มีข้อมูลว่าได้รับมากน้อยอย่างไร

6. โครงการหมู่บ้านรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสีเขียว) จังหวัดพัทลุง-สงขลา

6.1 ความเป็นมา

ป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้ลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันเหลือเพียงประมาณ 10% (ม.อ., 2547) สาเหตุหลักของการลดลง คือ การบุกรุกแผ้วถางพื้นที่ป่า จากข้อมูลสถิติการจับกุมผู้กระทำความผิดในพื้นที่อนุรักษ์ที่เป็นพื้นที่ต้นน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2546 - 2552 ระบุว่าผู้กระทำความผิดในจังหวัดพัทลุงและสงขลาทั้งหมด 504 คดี พื้นที่ถูกบุกรุกรวม 4,697 ไร่ (ม.อ., 2557) ส่วนใหญ่เป็นการบุกรุกเพื่อทำสวนยาง ส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพจำนวนสัตว์ป่า และการลดลงของแหล่งน้ำธรรมชาติ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รับผิดชอบแก้ไขปัญหาพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้คืนความอุดมสมบูรณ์ โดยรักษาสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข และในเดือนถัดมาได้ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) เป็นหน่วยงานการจัดทำแผนบูรณาการงบประมาณการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ปี พ.ศ. 2547-2550 ในการนี้ กรมป่าไม้ได้จัดทำโครงการหมู่บ้านรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสีเขียว) จังหวัดพัทลุง-สงขลา ซึ่งเป็นโครงการภายใต้แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา โดยส่งเสริมและสนับสนุนกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (กรมป่าไม้, 2551) และยังคงดำเนินการจนถึงปัจจุบัน

โครงการที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 นี้ยังเป็นไปตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ และพระราชเสาวนีย์ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถให้อำนวยประโยชน์ต่อราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ (พื้นที่สีเขียว) ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นการป้องกันการชะล้างพังทลายของดินและปัญหาการดินเค็ม และความเสื่อมโทรมของทะเลสาบฯ และเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและราษฎรในท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกและความร่วมมือที่ดีในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน (กรมป่าไม้, 2551)

โครงการนี้ ดำเนินการใน 2 พื้นที่ คือ จังหวัดพัทลุงและสงขลา งบประมาณที่ได้ในปี 2558 จำนวน 1,900,000 บาท ใช้เพื่อเพาะชำกล้าไม้ แจ้างเหมา และอื่น ๆ (มงคล ถิ่นจนะ และ วีระยุทธ สีใส, 2558) ดำเนินการในพื้นที่ป่ารอบนอกที่ไม่ใช่เขตอนุรักษ์ ถือนโยบายการมีส่วนร่วม และกระบวนการเรียนรู้ โดยการสร้างการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่าในแปลงของเกษตรกร ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สวนยาง ซึ่งจะใช้กระบวนการเข้าไปพูดคุยทำความเข้าใจ การจัดการความรู้ การศึกษาดูงาน ฝึกอบรม ตามด้วยกิจกรรมสนับสนุน ที่สำคัญคือ การติดตามผลการดำเนินงานจาก GPS ไม่ว่าจะป็นในป่าหรือสวนยาง ถ่ายรูป วัด ความสูง/ความโตต้นไม้ (วีรพันธ์ พิษณุพันธ์, 2558)

มงคล ถิ่นจะนะ, วีระยุทธ สีใส, กิตติพงศ์ หลักไชย และฮาริส หมัดหมาน, 2558
เจ้าหน้าที่โครงการฯ อธิบายเพิ่มเติมว่า โครงการฯ มีส่วนช่วยในการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ช่วยสร้าง
ความเข้าใจระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชน โดยเฉพาะกับชาวบ้านในพื้นที่ กรณีของการปลูกหญ้าแฝกที่จะ
มีส่วนช่วยป้องกันการพังทลายของหน้าดิน หรือการสร้างฝายชลอน้ำที่ช่วยลดการพัดพาตะกอนดินลงสู่
ทะเลสาบฯ โครงการฯ มีส่วนในการรักษาป่าต้นน้ำไว้ให้คงอยู่ สำหรับผลลัพธ์ที่ได้จากโครงการ
เจ้าหน้าที่อธิบายว่า เป็นไปตามวัตถุประสงค์และตามเป้าหมาย แต่บางอย่างที่รัฐให้ข้อกำหนดมาก็ปฏิบัติ
ไม่ได้ เช่น มีคำสั่งจากกรมฯ ออกมาว่าให้ปลูกป่า 1,000 ไร่ แต่สามารถปลูกได้เพียงครึ่งหนึ่งเนื่องจาก
สภาพพื้นที่ไม่เหมาะสม ผู้ให้สัมภาษณ์ยังได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าอยากให้มีการช่วยเหลือกัน
และร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานในพื้นที่ ถ้ามีการส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากป่าต้นน้ำได้เข้ามา
มีส่วนร่วมด้วยก็จะดีมาก และประชาชนที่ใช้ประโยชน์ก็ควรเข้ามา มีบทบาทต่อการพัฒนาด้วย ไม่ใช่ให้รัฐ
พัฒนาเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งที่ผ่านมากรมอุทยานฯ องค์การบริหารส่วนตำบลฯ ตำรวจ รัฐวิสาหกิจ
สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ก็ได้ให้ความร่วมมือในระดับหนึ่ง

6.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการหมู่บ้านรักษาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสีเขียว) จังหวัดพัทลุง-สงขลา
จากการวิเคราะห์ เป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในทั้ง 6 ด้าน คือ

1) **หลักนิติธรรม** เป็นโครงการที่ดำเนินการตามกฎหมาย กติกาในหลักการทำงานรักษาป่า
เพิ่มพื้นที่ป่ากันชนรอบนอกป่าอนุรักษ์ ปกป้องสิทธิพึงมีพึงได้ของเกษตรกรที่ยากจน โดยเฉพาะชาวสวน
ยาง เปิดโอกาสการเข้าถึงบริการของหน่วยงานรัฐทั้งความรู้ กิจกรรมอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ

2) **หลักคุณธรรม** เป็นโครงการที่ยึดมั่นในความถูกต้อง ซื่อสัตย์ จริงใจต่อการทำงาน
ได้รับความยอมรับ และได้รางวัลจากหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการสอดคล้องกับพื้นที่ รวมถึงรายงานผล
อย่างตรงไปตรงมา

3) **หลักความโปร่งใส** โครงการนี้เป็นโครงการที่มีการเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชน ทั้งใน
เว็บไซต์ หรือแม้กระทั่งในศูนย์เรียนรู้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่สามารถให้ข้อมูลได้

4) **หลักการมีส่วนร่วม** โครงการร่วมมือกับชาวบ้าน เกษตรกรในพื้นที่ ในการคิด
ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน รับรู้ข้อมูล และตัดสินใจในกิจกรรมปลูกป่าในแปลงเกษตรกรเอง

5) **หลักความรับผิดชอบ** โครงการนี้ แสดงออกถึงความตระหนักในหน้าที่และสำนึก
รับผิดชอบต่อสังคม ภาครัฐหรืออื่น กล่าวหาญในการแก้ไขปัญหา ไม่เพิกเฉย มีระบบการรับการตรวจสอบ
การประเมินผลของโครงการ ทั้งจากเจ้าหน้าที่โครงการเอง และจากแหล่งภายนอก

6) **หลักความคุ้มค่า** โครงการนี้นอกจากจะสร้างความรู้ ด้วยการจัดกระบวนการสร้าง
ความเข้าใจ และความรับผิดชอบ ก่อนการสนับสนุนพันธุ์ไม้ตามที่ได้เรียนรู้และออกแบบแปลงเกษตรกร
แล้ว ยังถือว่าเป็นโครงการที่คุ้มค่าอย่างยิ่ง เนื่องจากการปลูกป่าอนุรักษ์ได้จำนวนถึง 500 ไร่ ด้วย
งบประมาณเพียงไม่ถึง 2 ล้านบาท เป็นการสร้างปราการป้องกันการชะล้างการตกตะกอนดิน ฯลฯ ได้เป็น
ระบบ อย่างยั่งยืน

7. โครงการเหมืองหินเขาคูหา อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา

7.1 ความเป็นมา

โครงการเหมืองหินเขาคูหา ในพื้นที่ตำบลคูหาใต้ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา เดิมเป็นพื้นที่ที่มีการอนุญาตให้ระเบิดและย่อยหิน ตามมาตรา 9 ของประมวลกฎหมายที่ดิน ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2538 เห็นชอบในหลักการเพื่อเปลี่ยนแปลงการระเบิดและย่อยหินไปเป็นเทคโนโลยีการทำเหมืองหิน ภายใต้พระราชบัญญัติแรม พ.ศ. 2510 พื้นที่บริเวณดังกล่าวอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1B ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้เขาคูหาบางส่วนกำหนดให้เป็นพื้นที่แหล่งหินอุตสาหกรรมของจังหวัดสงขลา ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 8 ลงวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2540 โดยมีการอนุญาตประทานบัตรในพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 2 แปลง ประทานบัตรแรกเป็นของบริษัท พีรพลมายนิ่ง จำกัด และอีกประทานบัตรเป็นของนายมนู เลขะกุล ซึ่งต่อมาได้ให้บริษัทแคลเซียม ไทย-อินเตอร์ จำกัด รับช่วงการทำเหมือง โดยประทานบัตรทั้งสองได้หมดอายุลงในวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 และวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2553 ตามลำดับ (กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กสม., 2556)

7.2 สภาพปัญหาและสาเหตุผลกระทบ

เหมืองหินเขาคูหา เกิดปัญหาผลกระทบต่อชุมชนจนถึงขั้นมีผู้ร้องทุกข์และประท้วงอยู่เป็นระยะ ๆ

ผลกระทบที่เกิดขึ้น คือ ปัญหาความเสียหายต่อบ้านเรือนที่อยู่อาศัยแตกร้าว ปัญหาฝุ่นจากการระเบิด ฝุ่นจากการขนส่ง และฝุ่นการโยกหินจากภูเขาลงมาด้านล่าง ปัญหาเสียงดัง สั่นสะเทือนเศษหินปลิวเข้ามาในที่ดินและบริเวณบ้าน ปัญหาผลกระทบต่อเกษตรกรชาวสวนยาง ชาวนา ปลูกผัก และฟาร์มเป็ด ไก่ หมู ปัญหาสภาพแวดล้อมล้าคลองตะเคียนที่ลอดผ่านภูเขาประสบปัญหาน้ำไหลไม่สะดวก น้ำขุ่นข้น เหมือนน้ำธรรมชาติที่ไหลออกมาจากใต้เขาอุดตัน 2 สาย รวมถึงผลกระทบต่อเด็ก ผู้ป่วย และผู้สูงอายุซึ่งอ่อนแอกว่าคนทั่วไป ปัญหาเหล่านี้รุนแรงมากขึ้นในช่วงระหว่างปี 2548 - 2552 (บรรจง ทองเอื้อย, 2558)

จากข้อมูลจากการตรวจสอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน (2555) ทราบว่า “บริษัทศิลาอีสเทิร์น จำกัด ได้รับซื้อแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง จากบริษัทพีรพลมายนิ่ง จำกัด เพื่อส่งออกป้อนนอกราชอาณาจักร ไปยังประเทศอินเดียโดยทางเรือ” ซึ่ง “บริษัทศิลา อีสเทิร์นฯ เป็นผู้ส่งออกหินปูนเพียงบริษัทเดียว โดยส่งออกทางด้านศุลกากรสงขลา และด้านศุลกากรกันตัง เพื่อขายไปยังประเทศอินเดีย เริ่มดำเนินการส่งออกตั้งแต่ พ.ศ. 2548 ครั้งสุดท้ายที่ส่งออกคือเดือน มกราคม พ.ศ. 2553 ผ่านพิธีศุลกากรรวม 38 ครั้ง”

จากข้อมูลทั้งสองส่วนข้างต้นนี้ ทำให้อนุมานได้ว่า สาเหตุผลกระทบความรุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากการเร่งกำลังการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณหินในการส่งออกไปประเทศอินเดียนั่นเอง

7.3 กระบวนการแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนของราษฎร

ชาวบ้านที่ได้รับความเดือดร้อน ได้รวมตัวกันภายใต้ชื่อ “เครือข่ายพิทักษ์สิทธิชุมชน เขาคุหา อ.รัตภูมิ จ.สงขลา” ตั้งแต่ปลายปี 2552 โดยได้ร่วมกันศึกษารวบรวมข้อมูลผลกระทบ เรียนรู้กฎหมาย และร้องเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น (ครั้น บุญรัตน์, 2558)

1) กรณีปัญหาบ้านเรือนแตกร้าง

เครือข่ายฯ ร้องเรียนผ่านนายอำเภอรัตภูมิ ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา และอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2553 อำเภอรัตภูมิได้มีคำสั่งที่ 31/2553 แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง ประเมินความเสียหายซ่อมแซมบ้านเรือนราษฎรฯ (กสม., 2556) มีการดำเนินการรับแจ้งขึ้นทะเบียนผู้ได้รับผลกระทบกรณีบ้านเรือนแตกร้าง ผู้ได้รับผลกระทบแจ้งขึ้นทะเบียนชุดแรกเป็นจำนวน 326 ครัวเรือน การดำเนินการของคณะกรรมการระดับอำเภอมีข้อจำกัดไม่สามารถหาข้อยุติได้

ทางเครือข่ายฯ ร้องเรียนถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน มอบหมายให้ผู้อำนวยการสำนักสอบสวน 4 ลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูล จากการประชุมหารือร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องที่ประชุมมีมติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากแรงสั่นสะเทือนของการทำเหมืองระเบิดหินทำให้บ้านร้างเสียหาย 326 หลังคาเรือน ตามคำสั่งที่ 077/2554 ลงวันที่ 12 มกราคม 2554 (จังหวัดสงขลา 1, 2554)

คณะกรรมการฯ ดังกล่าวได้มีการประชุมกัน 2 ครั้ง ในเดือนมกราคมและกุมภาพันธ์ 2554 มีมติให้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงในเดือนเมษายน 2554 สุ่มตามระยะห่างจากพื้นที่ระเบิดประมาณ 500 เมตร 1,000 เมตร 1,500 เมตร แต่ไม่มีการประชุมสรุปผลการลงพื้นที่ เดือนตุลาคม 2554 ได้มีการประชุมครั้งที่ 3 ที่ประชุมมีมติให้รอผลการคำนวณของกรมการฝ่ายวิชาการ และให้คณะกรรมการฯ ลงพื้นที่ประชุมชี้แจงประชาชนให้ทราบถึงผลการดำเนินการในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2554 วัดเจริณภูผา ต.คูหาใต้ อ.รัตภูมิ

ก่อนการประชุมชี้แจงประชาชนดังกล่าว วันที่ 2 พฤศจิกายน 2554 ได้มีการประชุมในส่วนของกรมการส่วนราชการ นักวิชาการ และตัวแทนบริษัทฯ (ผู้ตรวจการแผ่นดิน, 2555) และได้มีการนำข้อสรุปจากที่ประชุมนั้น ซึ่งมีได้เป็นมติของคณะกรรมการฯ ทั้งคณะ ไปแจ้งกับประชาชนในวันที่ 5 พฤศจิกายน 2554 ว่าจะมี “การเยียวยาค่าเสียหายให้ชาวบ้านที่บ้านแตกร้าง ในเขตรัศมีไม่เกิน 850 เมตร จากบริเวณระเบิดหิน จำนวน 107 หลังคาเรือน”

จากนั้นได้มีการเชิญประชุมคณะกรรมการฯ อย่างเร่งด่วน ในวันที่ 24 พฤศจิกายน 2554 ซึ่งทางผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบ พบว่า “ที่ประชุมครั้งที่ 4 / 2554 มีมติเห็นชอบกับผลการศึกษาทางวิชาการ...ว่าระยะความเสียหายไม่เกิน 850 เมตร จากบริเวณระเบิดหิน...การประชุมครั้งดังกล่าว ไม่ปรากฏผู้แทนราษฎรเข้าร่วมการประชุมแต่อย่างใด เป็นเหตุให้ผู้แทนราษฎร ไม่ได้มีโอกาสที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายงานผลการศึกษาดังกล่าว” (ผู้ตรวจการแผ่นดิน, 2555) ประเวศ จันทะสระ (2558) หนึ่งในคณะกรรมการฯ ในส่วนผู้แทนราษฎร ให้สัมภาษณ์ว่า ได้รับแจ้งทางโทรศัพท์จากสำนักงานอุตสาหกรรมฯ เลขาธิการคณะกรรมการฯ เพียงหนึ่งวันก่อนการประชุม แต่ติดภารกิจไม่ได้เข้าร่วมประชุม

จากการติดตามเอกสารวิชาการ ซึ่งใช้ในการพิจารณาเรื่องดังกล่าว พบว่า รายงานผลการประเมินขอบเขตที่อาจได้รับผลกระทบจากแรงสั่นสะเทือนจากแรงระเบิด ของภาควิชาวิศวกรรมเหมืองแร่และวัสดุ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ “เลขหนังสือออกที่ ศธ 0521.1.1007/27 ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2554 ส่งถึงสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสงขลา เลขรับ 4374 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2554 ไม่ระบุเวลารับเอกสาร” ประเด็นนี้ สุวรรณ อ่อนรักษ์ (2558) ให้ความคิดเห็นต่อประเด็นนี้ว่า “นี่เป็นการรวบรัดในการออกมติ ที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มทุน เอกสารวิชาการจำนวน 25 หน้า มีเนื้อหาวิชาการ มีตัวเลข สูตรการคำนวณ รายละเอียดมากมาย แจกในที่ประชุมให้คณะกรรมการฯ พิจารณา ทำแบบนี้จะให้เข้าใจว่าอย่างไร?...”

ทางเครือข่ายฯ ได้ศึกษาเอกสารวิชาการฉบับดังกล่าว กฤษณรักษ์ จันทสุวรรณ, ครั้น บุญรัตน์, บรรจง ทองเอื้อย, ประเวศ จันทะสระ, สุวรรณ อ่อนรักษ์ (2558) ได้ให้ความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ และได้ตั้งข้อสังเกต 2 ประเด็น คือ

1) การใช้หลักวิชาการ สูตรการคำนวณ สมมุติฐานการณ์ และค่าเฉลี่ย ขณะที่ความจริงเชิงประจักษ์แก่สายตาคณะกรรมการฯ ในการลงพื้นที่ร่วมกันในเดือนเมษายน 2554 เห็นชัดว่า บ้านชาวบ้านแตกร้าวจริงในลักษณะเดียวกันในทุกระยะ บางหลังไกลถึง 2 กิโลเมตร ผลการใช้สูตรคำนวณนี้ จึงไม่เป็นเครื่องมือพิสูจน์ที่ใกล้เคียงกับความจริง

2) ตัวเลขที่ใช้ในการคำนวณ เป็นข้อมูลจากบริษัทฯ โดยเฉพาะตัวเลขแรงสั่นสะเทือน ใช้ตัวเลขรายงานตรวจวัดของบริษัทพีรพลฯ วันที่ 20 สิงหาคม 2544 และ 26 สิงหาคม 2547 (ม.อ., 2554) ซึ่งปัญหาบ้านเรือนแตกร้าวจริงเกิดในช่วงที่ทางบริษัทฯ ทำหินส่งออกไปประเทศอินเดีย ในระหว่าง ปี 2548 - 2552 ค่าตัวเลขแต่ละตัวมีความสำคัญ ตั้งแต่จุดตันทางที่ทำการระเบิด ตัวกลางหรือพื้นดิน หินรากภูเขา และสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งความจริงของขนาดรูที่เจาะ ปริมาณบรรจุวัตถุระเบิด การใช้หรือไม่ใช้ตัวห่วง ปริมาณวัสดุระเบิดที่สะสมจากการไม่ได้ระเบิดเพราะฝนตก เก็บได้มากเท่าไร

ปี 2556 บริษัทฯ จ่ายค่าความเสียหายส่วนแรก เยียวยาค่าเสียหายให้ชาวบ้านที่บ้านแตกร้าวจริงในเขตรัศมี 850 เมตร จำนวน 98 หลังคาเรือน อำเภอรัตนภูมิเปิดการรับแจ้งขึ้นทะเบียนผู้ได้รับผลกระทบเพิ่มเติมอีกจำนวน 165 ราย (สภาผู้แทนราษฎร, 2556)

ในส่วนของผู้ที่ฟ้องร้องคดีต่อศาลยุติธรรม จำนวน 6 หลังคาเรือน โดยการฟ้องคดีแพ่ง ผลการฟ้องคดีถึงที่สุดทั้ง 2 คดี คดีแรก 4 คน เรณู แสงสุวรรณ, วรณีย์ พรหมคง, เอื้ออารีย์ มีบุญ และราตรี มณีรัตน์ ศาลฎีกาอ่านคำพิพากษา เลขที่ 12668/2557 วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2557 ให้บริษัทพีรพลฯ จ่ายค่าเสียหายกรณีบ้านเรือนแตกร้าวจริงจากแรงสั่นสะเทือน ค่าเสียหายที่เกิดจากฝุ่นละอองต้องทำความสะอาดมากกว่าปรกติและระคายเคืองต่อสุขภาพ ค่าเสียงดัง เศษหินปลิวเป็นความเสียหายต่ออนามัย และสิทธิจะอยู่อย่างสงบ (ศาลฎีกา, 2555) ส่วนอีกคดี ว่าที่ร้อยตรีหญิงนงนุช จันทสุวรรณ และนางประดวง จันทสุวรรณ ศาลอุทธรณ์อ่านคำพิพากษาให้บริษัทเอกชนจ่ายค่าเสียหายคดีสิ้นสุดแล้ว

2) กระบวนการต่ออายุประทานบัตร

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ตรวจสอบการต่ออายุประทานบัตร ของผู้ประกอบการทั้ง 2 ราย แต่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุญาตฯ ไม่ได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งไม่มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขอต่ออายุประทานบัตร และที่สำคัญ ไม่ได้ให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเข้าไปมีส่วนร่วมพิจารณา โดยกล่าวอ้างว่าไม่มีระเบียบกำหนดไว้ คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว มีมติในการประชุมครั้งที่ 20/2556 เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2556 “พื้นที่เขาควหาไม่เหมาะแก่การประกอบกิจการระเบิดหินเนื่องจากอยู่ในชุมชน มีชุมชนขยายเพิ่มขึ้นรอบ ๆ เขาทุก ๆ ปี หากยังคงให้ประกอบกิจการระเบิดหินย่อมจะส่งผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้” (กมส, 2556)

ขณะที่ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาในขณะนั้น นายดำรง เจริญกุล ซึ่งได้มารับตำแหน่งเมื่อ 8 กรกฎาคม 2557 ได้จัดทำความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุญาตใช้พื้นที่ลุ่มน้ำชั้น 1B เพื่อต่ออายุประทานบัตรทำเหมืองแร่ของ บริษัท พีรพลมายนิ่ง จำกัด หนังสือเลขที่ สข 0033(2)/937 ลงวันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2558 โดยไม่พิจารณาข้อมูลรายละเอียดการพิจารณาที่ผ่านมา เครือข่ายฯ จึงได้ทำหนังสือคัดค้านถึงนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

เครือข่ายฯ ยื่นฟ้องศาลปกครองสงขลาเพื่อขอเพิกถอนประกาศกำหนดพื้นที่แหล่งหินเขาควหา เมื่อในวันที่ 19 ตุลาคม พ.ศ. 2558 โดยศาลปกครองรับคำฟ้องคดีไว้พิจารณาในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2559 ซึ่งหากว่าการประกาศแหล่งหินถูกเพิกถอนไป การทำเหมืองหินอุตสาหกรรมในแหล่งหินนั้นก็ทำไม่ได้อีกต่อไป คดีนี้เป็นคดีแรก ๆ ในประเทศไทย ถึงเดือนเมษายน 2559 เรื่องยังอยู่ระหว่างการพิจารณา

7.4 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการเหมืองหินเขาควหา เผชิญปัญหาสำคัญในหลักธรรมาภิบาล 4 ด้านหลัก

1) **หลักนิติธรรม** โครงการนี้มีจุดอ่อนในการการบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำกับให้เป็นไปตามมาตรการการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ศึกษาไว้ในเอกสาร EIA ไม่ได้ดำเนินการตามนั้น การไม่เปิดหน้าเหมืองแบบขั้นบันได การเกลี่ยหินลงจากที่สูง ไม่จัดทำระบบการจัดการตะกอนคันทำนบดิน ขนาดรูเจาะระเบิดที่เกินกำหนด ไม่มีเครื่องดูดฝุ่นที่หัวเจาะ การขนส่งไม่ใช่ผ้าใบคลุม เสียงดัง สั่นสะเทือน เศษหินปลิว ฝุ่น ฯลฯ

2) **หลักคุณธรรม** โครงการนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบในทุกระดับ ทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นดำเนินการขัดกับหลักคุณธรรม ทั้งความไม่ซื่อสัตย์ จริงใจ ยึดมั่นในความถูกต้อง การไม่สรุปผลหรือรายงานอย่างตรงไปตรงมา ตัวอย่างกรณีการลงพื้นที่ของคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด เห็นบ้านเรือนแตกร้างในทุกกระยะห่างจากจุดระเบิด แต่ไม่ประชุมสรุปข้อเท็จจริง อีกกรณีกระบวนการเร่งรัดออกมติคณะกรรมการฯ ในการประชุมครั้งที่ 4/2554 (กสม., 2556)

3) *หลักความโปร่งใส* การไม่เปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา (กสม., 2556)

4) *หลักการมีส่วนร่วม* โครงการนี้ ไม่มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มก่อนเริ่มโครงการฯ การประกาศพื้นที่แหล่งหิน การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (2541) การให้อนุญาตประทานบัตรทั้ง 2 ประทานบัตร ภาคส่วนประชาชนไม่ได้รับรู้อย่างกว้างขวาง สำหรับการขออนุญาตต่ออายุประทานบัตรฉบับใหม่ ไม่เปิดให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมรับรู้ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจ ไม่เปิดโอกาสให้ตรวจสอบกระบวนการตัดสินใจของภาครัฐที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชุมชน (กสม., 2556)

5) *หลักความรับผิดชอบ* โครงการนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในทุกระดับ ทั้งราชการ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ขาดการตระหนักในหน้าที่ สำคัญในการรับผิดชอบต่อ ภัยกับกรณีบ้านแตกร้าง เศษหินปลิว ไม่เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา ใช้ระยะเวลาดำเนินการร้องเรียนนานกว่า 6 ปี

6) *หลักความคุ้มค่า* โครงการนี้ได้รับค่าภาคหลวงทั้งประเทศประมาณ 11 ล้านบาทเศษ ซึ่งค่าภาคหลวงท้องถิ่นได้รับส่วนแบ่ง 20 % ประมาณ 2 ล้านบาทเศษ ไม่คุ้มค่ากับความเสียหายต่อชุมชน กรณีบ้านเรือนแตกร้างเกือบ 500 หลังคาเรือน ความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สูญเสียไป ซึ่งหลายอย่างเป็น Intangible cost ยังมีอีกมากที่ยังไม่ได้ประเมิน และการเปิดให้มีผลประโยชน์ส่วนบุคคลบนความเสียหายของประชาชนส่วนใหญ่ เกิดกิจกรรมประชานิยมของผู้นำท้องถิ่นในการให้เงินชุมชน สมทบเพิ่มเงินผู้สูงอายุ ค่าน้ำประปาหมู่บ้านฟรี การสนับสนุนอาหารกลางวันเด็ก เสื้อกั๊ก ซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่างตอบแทนทั้งสิ้น ไม่มีกระบวนการตรวจสอบยอดงบประมาณที่ใช้ในกิจกรรมนี้

8. โครงการโรงไฟฟ้าพลังงานขยะ เทศบาลนครหาดใหญ่

8.1 ความเป็นมา

เทศบาลนครหาดใหญ่ได้ซื้อที่ดินบริเวณควนลังค์เพื่อกำจัดขยะของเมือง โดยวิธีฝังกลบตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ในเขตพื้นที่หมู่ที่ 3 ใกล้ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4135 ทางไปสนามบินนานาชาติหาดใหญ่ ตำบลควนลังค์ อำเภอหาดใหญ่ บ่อขยะปัจจุบันได้เพิ่มปริมาณจนเป็นภูเขาขยะสูงประมาณตึก 4-5 ชั้น รถขนขยะขึ้นได้ยาก ใช้เวลามาก รถขนขยะเสีย ขยะจึงตกค้าง ชุมชนหาดใหญ่และบริเวณโดยรอบเจริญขึ้นมากจนมีข้อเรียกร้องให้ย้ายบ่อขยะออกไป ในปี 2543 เทศบาลฯ ได้จัดซื้อที่ดินที่ทุ่งขม้น หากแต่ถูกคัดค้าน ไม่สามารถนำขยะไปฝังกลบได้ ปริมาณขยะที่ต้องจัดการจึงมีทั้งขยะเก่า 4-5 ล้านตัน และขยะใหม่ที่เพิ่มขึ้นทุกวันอีกวันละประมาณ 250 ตัน มีการร้องทุกข์ของประชาชนรอบ ๆ ภูเขาขยะของเทศบาลนครหาดใหญ่ในพื้นที่ของตน ปัญหาขยะเมืองหาดใหญ่จึงดำรงอยู่ และยังเป็นปัญหาระหว่างเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองควนลังค์อีกด้วย

โรงไฟฟ้าพลังงานขยะเป็นทางออกหนึ่ง ที่เทศบาลนครหาดใหญ่ได้เชิญชวนภาคเอกชนมาลงทุน โดยบริษัทจีเดค (GiDEC) ได้ทำสัญญากับเทศบาลฯ ระยะเวลา 25 ปี ทำเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนได้เสียหลายครั้ง จนการก่อสร้างแล้วเสร็จ

บันทึกข้อตกลงระหว่างเทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมืองควนลังค์ และบริษัทจีเดค เมื่อวันที่ 9 กันยายน 2557 มีผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาในขณะนั้น นายอำรงค์ เจริญกุล เป็นประธาน มีนายไพโร พัฒโน นายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่ นายสมบุรณ์ ปัญญาธนกร นายกเทศมนตรีเมืองควนลังค์ และนายภูษณ ปรีรัมย์นาช ผู้จัดการ บริษัท จีเดค จำกัด ผู้ดำเนินการก่อสร้างและบริหารจัดการระบบกำจัดขยะมูลฝอย ร่วมกันลงนามข้อตกลง ซึ่งระบุว่าเทศบาลนครหาดใหญ่ จะกำจัดกองภูเขาขยะเดิมให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี และนำรายได้จากการเผาขยะมอบให้แก่ชุมชนโดยรอบร้อยละ 20 เพื่อใช้ในการดูแลคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชน โดยมีนายสุวิทย์ ชัดติยวงศ์ รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ พร้อมด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นสักขีพยาน

โครงการ ฯ มีแผนจะดำเนินการผลิตกระแสไฟฟ้าเพื่อจำหน่าย ขนาดกำลังผลิต 6.7 เมกกะวัตต์ มูลค่าโครงการประมาณ 800 ล้านบาท โดยใช้ขยะเป็นเชื้อเพลิง

ปัญหาโรงเรียนเรื่องกลิ่นขยะ สมบุรณ์ ปัญญาธนกร, 2558 นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลังค์ กล่าวว่า มีการร้องเรียนมาโดยตลอด แต่เมื่อก่อนมีความเสี่ยงมากกว่า เพราะมีการนำขยะติดเชื้อมาเผาด้วยเครื่องที่ไม่ได้มาตรฐาน จึงได้ไปแจ้งความ ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แต่ขณะนี้ก็ไม่มั่นใจกว่าโรงไฟฟ้าพลังงานขยะจะประสบความสำเร็จหรือไม่ แต่ควนลังค์อยู่ในฐานะที่ไม่มีตัวเลือก อย่างไรก็ตาม ในอีกมุมหนึ่งก็มีส่วนที่ดี สามารถเข้าไปควบคุมบริษัทเอกชนที่เข้ามาดำเนินการได้ดีกว่า ส่วนเรื่องของน้ำเสียก็ยังมีให้เห็นอยู่ โดยเฉพาะบริเวณคลองจูด ที่น้ำมีสีดำ ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

สมชาย รุ่งเรือง, 2558 วิศวกรบริษัท GiDEC อธิบายกระบวนการดำเนินการของโรงไฟฟ้าพลังงานขยะว่า ชั้นแรกจะนำขยะที่ได้มาแยกโลหะ สารอินทรีย์ พีวีซี ออกจากขยะทั้งหมด

แล้วนำขยะที่คัดแยกแล้วใส่เครื่องสับละเอียดให้เหลือประมาณ 3-5 เซนติเมตร จากนั้นจะนำไปอบด้วยความร้อนให้เหลือความชื้นประมาณ 60% ซึ่งทำให้เหลือความร้อนประมาณ 35-40% จากนั้นจะนำเข้าเตาเผาขยะ ขยะที่ทางโรงเผาขยะไฟฟ้าได้รับมาจากเทศบาลควนลัง หาดใหญ่ คอหงส์ คูเต่า คลองแห และที่อื่น ๆ รวมแล้วประมาณ 10 กว่าเทศบาล ซึ่งเตาเผาขยะนั้นกำจัดขยะได้ปริมาณ 250 ตันต่อวัน สามารถผลิตไฟฟ้าได้ 6.7 เมกะวัตต์ จะขายให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค 6.25 เมกะวัตต์ ที่เหลือจะใช้ภายในเตาเผาขยะ รายได้จากการขายไฟฟ้าประมาณ 20 - 30 ล้านบาทต่อเดือน ในส่วนกองทุนขยะ หากนำมากำจัดที่เตาเผาคาดว่าจะใช้เวลา 5-10 ปี จึงจะหมด ซึ่งขณะนี้อยู่ในช่วงขออนุญาตนำบางส่วนมากำจัด การติดตามผลการดำเนินงานมีหลายหน่วยงาน โดยเข้ามาตรวจสอบระบบ Cems ซึ่งเป็นระบบออนไลน์ที่แสดงค่าฝุ่น ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ และไนโตรเจนไดออกไซด์ เป็นต้น ว่าค่าวันที่ออกมาปริมาณเท่าไร สภาพฝุ่นในโรงงานเป็นอย่างไร มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำ และการบำบัดน้ำเสีย ซึ่งส่วนมากค่าที่ได้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่อุปสรรคในการทำงานเป็นสิ่งที่เกิดทุกที่ ส่วนมากจะเป็นเรื่องเครื่องจักรเสีย

ประเสริฐ ชิตพงศ์, 2558 ผู้อาศัยอยู่ห่างจากโรงไฟฟ้าพลังงานขยะ ประมาณ 2 กิโลเมตร ได้ให้ความคิดเห็นว่า “ชาวเทศบาลนครหาดใหญ่คงไม่รู้สึกรู้สาเกี่ยวกับปัญหานี้ และไม่รู้ด้วยซ้ำว่าขยะที่ตัวเองได้ทำถูกนำไปไว้ที่ไหน และคนควนลังต้องอดทนกับสิ่งที่ตนเองไม่ได้ทำมากนักน้อยเพียงใด ขยะของเทศบาลเมืองควนลังเขานำไปฝังกลบที่บ่อหนึ่ง ภูเขาขยะหลังโรงไฟฟ้าได้มีความพยายามที่จะนำมาใช้เป็นเชื้อเพลิงผลิตกระแสไฟฟ้า แต่โรงงานที่ตั้งขึ้นมาก็มีอาการ 3 วันดี 4 วันไข้ วันเปิดใช้งานได้ในแต่ละสัปดาห์มีน้อยกว่าวันปิด แดมเขม่าที่เกิดจากโรงไฟฟ้าก็ลอยกระจายไปทั่วบริเวณ ใครไม่เชื่อในหน้าแล้งลองเอารถไปจอดทิ้งไว้ในรัศมี 3-4 กม. ติดต่อกันสัก 2-3 วันที่โรงไฟฟ้าเดินเครื่อง จะมีเขม่าจากควันที่ปล่องจากโรงไฟฟ้าเกาะเป็นฝ้า แค่นั้นไม่พอ วันไหนที่อากาศกด กลิ่นขยะลอยขึ้นข้างบนไม่ได้ กลิ่นเหม็นเปรี้ยวจะฟุ้งกระจายในรัศมี 2-3 กิโลเมตรจากบ่อขยะจนแทบไม่อยากจะหายใจ”

8.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการเตาเผาขยะไฟฟ้าของเทศบาลนครหาดใหญ่ประสบปัญหาธรรมาภิบาลหลายด้าน

- 1) **หลักนิติธรรม** ไม่ชัดเจนว่ามีการผิดหลักนิติธรรมหรือไม่อย่างไร โครงการ ฯ มีการทำบันทึกข้อตกลงในลักษณะคล้ายสัญญาฉบับบริษัท GiDEC มีสิทธิขียนอย่างเป็นทางการ
- 2) **หลักคุณธรรม** ถึงแม้โครงการนี้มีวัตถุประสงค์การกำจัดขยะเพื่อที่ว่าสุขภาพของประชาชนในพื้นที่จะได้ดีขึ้น แต่ผลลัพธ์กลับไม่เป็นอย่างที่ตั้งเป้าหมายไว้ และยังส่งผลอย่างมากอีกด้วย การไม่รายงานผลการดำเนินการอย่างตรงไปตรงมาและถูกต้องซึ่งเป็นหน้าที่ตามจรรยาบรรณเจ้าหน้าที่ของรัฐอาจด้วยการเกรงใจต่อผู้มีอำนาจงานนโยบายหรือการเมืองก็ตาม ข้อนี้จึงไม่ผ่านหลักคุณธรรม
- 3) **หลักความโปร่งใส** ข้อนี้ผิดหลักธรรมาภิบาลอย่างชัดเจน การดำเนินการเป็นไปอย่างไม่ค่อยเปิดเผย การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปได้ยากมากมาก ทั้งข้อมูลของผู้จ้างและผู้ว่าจ้าง
- 4) **หลักการมีส่วนร่วม** ไม่ปรากฏการให้มีส่วนร่วมโดยภาคประชาชน ทั้งในการดำเนินการและการตรวจสอบแต่อย่างไร

5) *หลักความรับผิดชอบ* เทศบาลนครหาดใหญ่ดำเนินการเรื่องนี้อย่างไม่ค่อยมีความรับผิดชอบ เพราะไม่มีการให้ข้อมูลที่อาจเป็นพิษเป็นภัยต่อชุมชนโดยรอบและโดยรวม และยังไม่มีการวางแผนการแก้ไขที่เห็นได้ว่าเป็นรูปธรรม

6) *หลักความคุ้มค่า* ตั้งแต่เปิดใช้ เครื่องเสีย ไม่ได้ดำเนินการหลายเดือน เนื่องจากเครื่องสับมีชิ้นส่วนที่แตกหักไป ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ อีกทั้งยังไม่สามารถนำไฟฟ้าไปขายได้ ในภาพรวมแล้วนับถึงขณะนี้ถือได้ว่ายังไม่คุ้มค่า และหากเป็นเช่นนี้ต่อไปโดยไม่มีการแก้ไข นอกจากจะไม่คุ้มค่าแล้ว ยังจะเสียหายทั้งงบประมาณที่ต้องใช้ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอีกมากมาย

9. โครงการฟาร์มทะเลโดยชุมชน ทะเลสาบสงขลา

9.1 ความเป็นมา

ฟาร์มทะเลโดยชุมชน (Community-based sea ranching) เป็นกิจกรรมหนึ่งของโครงการฟื้นฟูทรัพยากรประมงในทะเลสาบสงขลา โดยหลายหน่วยงานของกรมประมง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี 2542 ถึงปัจจุบันเพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรประมงโดยอาศัยธรรมชาติและชุมชน ร่วมกันอนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำและใช้อย่างมีคุณค่า โดยเริ่มต้นทางสถาบันวิจัยเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ได้เพาะขยายพันธุ์สัตว์น้ำ และปล่อยสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา ในพื้นที่ต่าง ๆ และสำรวจทรัพยากรประมง รวมถึงการประเมินผลผลิตสัตว์น้ำ หลังจากการดำเนินโครงการในปี 2544 การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ 15 ชนิด จำนวน 27 ล้านตัว มีการประเมินผลการจับสัตว์น้ำในปีเดียวกันตามชนิดลูกพันธุ์ปลาที่ปล่อยในทะเลสาบสงขลา พบว่า ปริมาณการจับกุ้งแชบ๊วย กุ้งกุลาดำ กุ้งก้ามกราม ปูทะเล และปลากะพงขาว อยู่ที่ 96, 17, 7, 28, และ 8 ตัน ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลให้สถานะการประมงในทะเลสาบสงขลาดีขึ้น การที่ได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันกับชุมชน จึงเห็นโอกาสในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนประมงในการบริหารจัดการทรัพยากรสัตว์น้ำให้เพิ่มปริมาณในพื้นที่หน้าบ้านของตนเองได้ โดยมีกติกาการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์การใช้เครื่องมือประมง การกำหนดขนาดตาอวน และสร้างการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนต่าง ๆ รอบทะเลสาบ มีการจัดตั้งแพปลาชุมชน ธนาคารสัตว์น้ำเพื่อชุมชนและการอนุรักษ์สัตว์น้ำที่มีไข่ (กรมประมง, 2554)

โครงการพัฒนาฟาร์มทะเลโดยชุมชน (การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ) เป็นการร่วมกันหลายหน่วยงานในกรมประมง โดยเริ่มจากสถาบันวิจัยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สำนักงานประมงจังหวัดสงขลา สำนักงานประมงจังหวัดพัทลุง สำนักงานประมงจังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งสงขลา ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่งนครศรีธรรมราช ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสงขลา ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดพัทลุง และสถานีประมงน้ำจืดนครศรีธรรมราช เริ่มกระบวนการโดยการคัดเลือกพื้นที่ที่มีความเหมาะสม ทั้งความอุดมสมบูรณ์ที่จะเป็นแหล่งอาหารของสัตว์น้ำวัยอ่อน และชุมชนตอบรับพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม พร้อมทั้งจะดำเนินกิจกรรมร่วมกันเพื่อจัดทำเขตฟาร์มทะเล ซึ่งมีพื้นที่ประกาศเป็นฟาร์มทะเลดำเนินการแล้วประมาณ 80 กว่าแห่ง มีพื้นที่รวมกันกว่า 30,000 ไร่ โดยมีชุมชนรอบทะเลสาบสงขลานั้นร้อยละชุมชนร่วมกันดูแล (กรมประมง, 2554)

บ้านปากบางภูมิ เป็นหนึ่งในชุมชนที่มีการดำเนินการในโครงการฟาร์มทะเล ร่วมกับสำนักงานประมงจังหวัดสงขลา เมื่อ 7 ปีที่ผ่านมา เริ่มจากการทำเวทีเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติการ โดยสำรวจประกาศเขตประมาณ 350 ไร่ โดยช่วยกันจัดทำแนวเขตเป็นเสาปูนซีเมนต์ โดยงบประมาณสนับสนุนจากท้องถิ่น และสำนักงานประมงจังหวัดสงขลา มีการจัดตั้งคณะกรรมการ และจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการไม่เข้าไปจับสัตว์น้ำในบริเวณนั้น หลังจากดำเนินการมา 2 ปี ก็เห็นการเปลี่ยนแปลงชัดเจนขึ้นว่าพันธุ์สัตว์น้ำเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน (ไสว หนานระโตะ, 2558)

9.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการฟาร์มทะเลโดยชุมชนฯ โครงการที่ประสบความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน คือ

- 1) **หลักนิติธรรม** เป็นโครงการที่ดำเนินการไปตามกฎระเบียบ เป็นที่พึงของชาวประมง ยากจนและสร้างโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรชุมชนร่วมกัน
- 2) **หลักคุณธรรม** เป็นโครงการที่ปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่รัฐ รายงานผลการดำเนินการอย่างตรงไปตรงมา
- 3) **หลักความโปร่งใส** เป็นโครงการที่มีการเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชนทั้งในรูปแบบ เอกสาร และเวทีให้ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง
- 4) **หลักการมีส่วนร่วม** เป็นโครงการที่สร้างการมีส่วนร่วม ทั้งภายในกรมประมง และใน ส่วนของชาวบ้านในพื้นที่รอบทะเลสาบ ได้อย่างดี
- 5) **หลักความรับผิดชอบ** มีระบบควบคุมภายในและการตรวจสอบภายนอก
- 6) **หลักความคุ้มค่า** ประชาชนได้รับผลจากโครงการนี้มีแนวโน้มในการเสริมรายได้ ให้กับชุมชน คุ้มค่าในความพึงพอใจของชุมชน แต่คณะศึกษาไม่ได้ศึกษาเชิงลึกในความคุ้มค่าเชิงเศรษฐกิจ

10. โครงการพัฒนาและฟื้นฟูป่าชายเลน บ้านหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา

10.1 ความเป็นมา

ป่าชายเลนในกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีลักษณะเป็นป่าชายเลนเดี่ยวกระจายทั่วไปในพื้นที่จังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่อยู่บริเวณปากแม่น้ำและบริเวณที่เป็นดินโคลน ในอดีตป่าชายเลนของกลุ่มน้ำ ฯ มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูง พรรณไม้เด่นที่พบบริเวณทะเลสาบตอนบนและตอนกลาง คือ ต้นลำพู ส่วนในพื้นที่ทะเลสาบตอนล่าง ได้แก่ ต้นโกงกาง และต้นลำพู ในขณะที่บริเวณพื้นที่อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ อำเภอควนเนียงถึงช่องแคบปากกระอและอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา พรรณไม้ที่พบมีหลากหลายชนิด ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2537-2539 บริเวณคลองพะวงพบพรรณไม้ที่สำคัญ 17 ชนิด เช่น โกงกางใบเล็ก ตาตุ่มทะเล หงอนไก่ทะเล เป็นต้น ส่วนในคลองอู่ตะเภาพบพรรณไม้ที่สำคัญ 22 ชนิด เช่น สมอทะเล และลำพู เป็นต้น (ม.อ., 2557)

จากการรวบรวมข้อมูลพื้นที่ป่าชายเลนของกลุ่มน้ำ ฯ ในช่วง พ.ศ. 2504 – 2543 โดย ม.อ. (2548) พบว่า บางปีได้นับรวมป่าพรุ (ป่าเสม็ด) แต่บางปีไม่ได้นับรวม จึงทำให้ไม่สามารถพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจน

การเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ฯ โดยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศ ระหว่างปี พ.ศ. 2545-2552 และปี พ.ศ. 2554 ในภาพรวม พบว่า จากพื้นที่ป่าชายเลน 19,405 ไร่ ในปี 2545 เหลือเพียง 12,552 ไร่ ในปี 2554 มีพื้นที่ลดลงอีก ร้อยละ 35 อย่างไรก็ตาม ระหว่าง ปี พ.ศ. 2552-2554 พื้นที่ป่าชายเลนมีการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อย (ม.อ., 2557)

ในส่วนของความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศป่าชายเลน ยังขาดการศึกษาที่ต่อเนื่องที่สามารถเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตาม จากการลดลงของพื้นที่ป่าชายเลน คาดการณ์ได้ว่าชนิดพันธุ์สิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศจะมีแนวโน้มลดลงตามไปด้วยเนื่องจากแหล่งที่อยู่อาศัยลดลง

ป่าชายเลนเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย แหล่งอาหารของสัตว์น้ำ และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ ปัจจุบัน สภาพป่าชายเลนทะเลสาบสงขลาทรุดโทรมลงมาก และคงเหลืออยู่ไม่เกิน 10,000 ไร่ เนื่องจากปัญหาหลายประการ เช่น การตื้นเขินของทะเลสาบ มลภาวะของน้ำ ปริมาณน้ำจืดไหลลงทะเลสาบ น้อยลง ตลอดจนเกิดการบุกรุกป่าชายเลน ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ตั้งแต่อดีตนั้นได้มีความพยายามฟื้นฟูป่าชายเลน ซึ่งบางพื้นที่ก็ประสบความสำเร็จ เช่น ชุมชนบริเวณบ้านหัวเขา อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา ที่แห่งนี้ในอดีตนั้นมีความเสื่อมโทรมมาก มีการทำนาทุ่งบริเวณชายฝั่ง ดินที่เคยมีสภาพดี กลายเป็นดินเค็ม เกิดวิกฤตน้ำเสีย ทะเลตื้นเขิน จากป่าชายเลนที่สมบูรณ์กลับมีพันธุ์ไม้เหลือเพียงบางชนิด เช่น โกงกางและต้นจาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ป่าชายเลนบริเวณนี้ก็กลับมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นอีก ถือว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จ จากความร่วมมือกันของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ เช่น มูลนิธิชัยพัฒนา ม.อ. ม.ทักษิณ ในการร่วมมือกันเพื่อฟื้นฟูป่าชายเลน ประกอบกับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ชุมชนช่วยกันดูแลและปลูกซ่อมแซม ควบคู่กับปล่อยพันธุ์กุ้งและพันธุ์ปลา จึงทำให้ป่าชายเลนบริเวณอำเภอสิงหนครนั้นมีความอุดมสมบูรณ์กลับมา

นพรัตน์ บำรุงรักษ์ (2558) ผู้เชี่ยวชาญสถานทันตกรรมทะเลและชายฝั่ง ม.อ. อธิบายว่า ขณะนี้ป่าชายเลนก็เริ่มมีพื้นที่เพิ่มขึ้น มีการปลูกที่ป่าชายเลนที่นครศรีธรรมราช ประมาณ 300 - 400 ไร่ โดยปลูกมาประมาณ 5 ปีแล้ว ภาพรวมของประเทศไทย ณ ขณะนี้พื้นที่ป่าชายเลนที่ประสบความสำเร็จที่สุด คือ บริเวณ พังงา ภูเก็ต กระบี่ สำหรับพื้นที่ป่าชายเลนที่ประสบความสำเร็จบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่บริเวณตำบลหัวเขา อำเภอสิงหนคร นี้ เป็นพื้นที่ที่มีชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธอาศัยร่วมกันอย่างสันติในการช่วยฟื้นฟูป่าชายเลนให้ยังคงความอุดมสมบูรณ์ ภาครัฐก็พยายามช่วยเหลืออย่างเต็มที่เพราะมีนโยบายในการเพิ่มพื้นที่ป่าชายเลน แต่จะสำเร็จได้ประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมช่วยกันดูแล โดยมีรัฐเป็นแกนนำในการผู้สนับสนุนกล้าไม้ให้แก่ประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ

เจริญ ขุนจันทร์ (2558) ประธานชุมชนบ้านหัวเขา อธิบายว่า การฟื้นฟูป่าชายเลนที่บ้านหัวเขาเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 โดยชาวบ้านในชุมชนร่วมกันปลูกป่าชายเลน แต่เนื่องจากไม่เข้าใจวิธีการปลูก จึงไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในปี 2538 ในโครงการมูลนิธิชัยพัฒนาได้มีการเริ่มปลูกป่าชายเลนอย่างจริงจัง โดยมีการตั้งคณะทำงานที่คัดเลือกมาจากผู้ที่มีเวลาว่างและผู้ที่มีจิตอาสา เพราะเป็นการทำงานที่ไม่มีค่าตอบแทน ในส่วนนี้ภาครัฐไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณหรือกล้าไม้ ส่วนใหญ่จะเข้ามาทำกิจกรรมแล้วกลับ แต่ไม่ได้เข้ามาดูแลกล้าไม้ที่ปลูกไว้ ด้านการประชาสัมพันธ์มีการใช้เสียงตามสาย และตอนนี้มีการตั้งกลุ่มเยาวชนอนุรักษ์ป่าชายเลนขึ้น เนื่องจากอยากสร้างเด็กรุ่นใหม่ในพื้นที่ให้ใส่ใจเรื่องป่าชายเลน และอยากให้รัฐช่วยสนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม เพื่อจะขับเคลื่อนการทำกิจกรรมได้ดีขึ้น

10.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการฟื้นฟูป่าชายเลนบริเวณบ้านหัวเขา อำเภอสิงหนครนั้นเป็นโครงการที่ประสบผลสำเร็จในหลายด้าน ดังนี้

1) *หลักนิติธรรม* ไม่สามารถวิเคราะห์โดยตรงได้ ว่ามีการทำถูกหรือผิดกฎหมายแต่อย่างไร

2) *หลักคุณธรรม* ผู้ดำเนินการล้วนมีคุณธรรมประจักษ์ สามารถมองข้ามความแตกต่างของการนับถือศาสนาได้ โดยมีจุดประสงค์ร่วมกันในการฟื้นฟูป่าชายเลน ทั้งชาวบ้าน และคณะทำงานในโครงการ ล้วนเป็นผู้ที่มีจิตอาสา มีความซื่อสัตย์ จริงใจ

3) *หลักความโปร่งใส* มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างตรงไปตรงมา มีระบบให้เข้าถึงข้อมูลง่าย

4) *หลักการมีส่วนร่วม* เป็นโครงการที่สนับสนุนประชาชนที่มีจิตอาสา ทั้งชาวไทยพุทธ-มุสลิมที่อาศัยอยู่โดยรอบบริเวณบ้านหัวเขาให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูป่าชายเลน ความร่วมมือหลายภาคส่วนทั้งจากมูลนิธิชัยพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ รวมถึงหน่วยงานต่าง ๆ ในการเข้าไปร่วมกิจกรรมโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง

5) *หลักความรับผิดชอบ* คณะผู้ดำเนินงานมีความตระหนักในหน้าที่ ดำเนินการต่อเนื่อง ติดตามสม่ำเสมอ

6) หลักความคุ้มค่า ป่าชายเลนมิใช่จะสามารถปลูกหรือฟื้นฟูได้ง่าย ความร่วมแรงร่วมใจกันของคนในชุมชน ที่ทำให้พื้นที่ป่าชายเลนบริเวณบ้านหัวเขากลับมา มีความอุดมสมบูรณ์อีกครั้ง นับเป็นความสำเร็จที่ประเมินค่ามิได้ในทางนิเวศและในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม ในความพยายามในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

11. โครงการป่าพรุควนเคร็ง จังหวัดพัทลุง-นครศรีธรรมราช-สงขลา

11.1 ความเป็นมา

ป่าพรุในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลากระจายตัวอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ในเขตอนุรักษ์ เช่น ป่าพรุในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลสาบ และส่วนหนึ่งของพรุควนเคร็ง และมีป่าพรุที่ไม่ได้ถูกกำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์ คือ พรุเชิงแสในอำเภอกระแสดินธุ์ จังหวัดสงขลา

ป่าพรุควนเคร็งเป็นพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับระบบนิเวศของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและลุ่มน้ำปากพนัง โดยพื้นที่พรุควนเคร็งเป็นเสมือนจูดรับน้ำ แหล่งกรองตะกอนของน้ำที่ไหลมาจากเทือกเขาบรรทัด ก่อนระบายลงสู่ทะเลน้อยไปออกทะเลสาบสงขลาตอนใต้ของลุ่มน้ำปากพนัง เป็นแหล่งของความหลากหลายทางชีวภาพของพืชและสัตว์นานาชนิด รวมถึงชนิดพันธุ์ที่หายาก และใกล้สูญพันธุ์ สภาพพื้นที่ป่าพรุควนเคร็งมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะระยะหลัง ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากป่าพรุ

ข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศโดยสถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ม.อ. พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2554 พื้นที่พรุเฉพาะในเขตอนุรักษ์ลดลงจาก 126,956 ไร่ เหลือเพียง 113,232 ไร่ หรือลดลงร้อยละ 10.8

สาเหตุหลักหนึ่งของการลดลงของพื้นที่พรุในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือ การบุกรุกพื้นที่จากรายงานสรุปสถิติเกี่ยวกับป่าไม้ (เฉพาะคดีบุกรุกพื้นที่) ของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชระหว่าง พ.ศ. 2554 ถึง 2556 ระบุว่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยเป็นพื้นที่ที่ถูกบุกรุกมากที่สุด โดยมีจำนวนคดีทั้งหมด 32 คดี และมีพื้นที่ที่ถูกบุกรุกถึง 1,556 ไร่ (ม.อ., 2557)

ในส่วนของป่าพรุที่ไม่ได้ถูกกำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์ โดยเฉพาะพรุควนเคร็ง ผลกระทบหลักต่อพื้นที่ คือ การบุกรุกเพื่อยึดถือครองพื้นที่ ด้วยการลักลอบจุดไฟเผาป่าพรุเพื่อให้กลายเป็นป่าเสื่อมโทรมเร็วขึ้น เพื่อเป็นข้ออ้างในการจับจองและครอบครองพื้นที่ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลให้การไหม้มีความรุนแรงมากขึ้น เช่น ในช่วงหน้าแล้ง ระดับน้ำในพื้นที่พรุน้อย ชากพืชที่ทับถมอยู่ที่ผิวดินมีจำนวนมาก การขุดคูคลองและการยกร่องเพื่อปลูกปาล์มน้ำมันส่งผลให้มีการระบายน้ำออกจากพรุเร็วขึ้น และเกิดไฟป่าหลายครั้งในพื้นที่พรุควนเคร็งในปี พ.ศ. 2553 ทำความเสียหายแก่ป่าพรุรวม 19,095 ไร่ การศึกษาด้านความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศป่าพรุในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่สามารถนำข้อมูลมาเปรียบเทียบดูความเปลี่ยนแปลงได้มีเฉพาะในพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย ซึ่งมีการศึกษาค่อนข้างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การศึกษาแต่ละปีมักใช้วิธีการและกำหนดขอบเขตพื้นที่แตกต่างกัน ข้อมูลที่ได้จึงนำมาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาได้เฉพาะแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงกว้าง ๆ เท่านั้น

นพรัตน์ บำรุงรักษ์ (2558) ผู้เชี่ยวชาญสถาบันทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง ม.อ. ให้สัมภาษณ์ว่า สภาพแหล่งน้ำป่าพรุ เป็นแอ่งน้ำนิ่งขนาดใหญ่ เกิดการตื้นเขินและถูกบุกรุก บางลำน้ำถูกฟื้นฟูโดยการขุดลอก แต่มีคันดินสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วมพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้ปลาไม่สามารถเข้าออกระหว่างลำน้ำและพื้นที่ป่าพรุในฤดูน้ำหลาก ส่วนในฤดูแล้งนั้นน้ำในพรุแห้ง เอื้อต่อการบุกรุก และส่งผล

ต่อจำนวนปลาที่ลดลง อีกทั้งการแก้ไขปัญหาล่าช้านั้นยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มรูปแบบ “... เนื่องจาก ปัญหาเขตอนุรักษ์ไม่ชัดเจนและยังเกิดความไม่คุ้มค่าในการใช้งบประมาณ เพราะภาครัฐให้เงินสนับสนุน น้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการเพื่อนำมาพัฒนาที่ยั่งยืน”

11.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

ป่าพรุควนเคร็งเป็นป่าพรุที่ประสบปัญหาหนัก การวิเคราะห์ตามหลักธรรมาภิบาล พบ ปัญหาหลายด้าน ดังนี้

- 1) **หลักนิติธรรม** ป่าพรุมีบริเวณกว้าง ครอบคลุมทั้งด้านป่าไม้ ประมง และ ทรัพยากรธรรมชาติด้านอื่น ๆ เกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายจึงมีข้อจำกัด และมักไม่ถูกนำไปปฏิบัติ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจน คือ การปล่อยให้มีการบุกรุกพื้นที่เข้าไปทำสวนปาล์มขนาดใหญ่
- 2) **หลักคุณธรรม** ในส่วนนี้ คาดว่ามีเรื่องของความ “เกรงใจ” เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างมาก เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในพื้นที่จึงได้ปล่อยปละละเลยให้มีการบุกรุกทำลายป่าพรุ เพื่อการเกษตรกรรม อย่างใหญ่โต
- 3) **หลักความโปร่งใส** การเปิดเผยข้อมูลไม่เป็นระบบ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมมี น้อย
- 4) **หลักการมีส่วนร่วม** ประชาชนในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูล แสดง ความคิดเห็น และ/หรือ ติดตามตรวจสอบ
- 5) **หลักความรับผิดชอบ** ผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่อยู่ในหลายหน่วยงาน บ่อยครั้งภาระ การรับผิดชอบไม่ชัดเจนว่าเป็นของหน่วยงานใด เนื่องจากเป็นปัญหาหลายมิติ ดังนั้น จะนับว่ามีการขาด ความรับผิดชอบก็อาจได้/หรืออาจไม่ได้ อย่างเด่นชัด แต่ที่แน่นอน คือ พรุควนเคร็งเสื่อมลงไปทุกวัน
- 6) **หลักความคุ้มค่า** ที่ผ่านมาก็ไม่ชัดเจนว่ามีใช้งบประมาณมากน้อยเพียงใดในการ แก้ปัญหา แต่จากผลลัพธ์ที่ได้ ไม่คุ้มค่าอย่างแน่นอน

12. โครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ กรณีศึกษา: กลุ่มประชาคมรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้าง จังหวัดสงขลา

12.1 ความเป็นมา

พื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำฯ ส่วนใหญ่เป็นป่าดิบชื้น ตั้งอยู่ในแนวเทือกเขาบรรทัด ตามรอยต่อเขตพื้นที่จังหวัดพัทลุง จังหวัดตรัง จนถึงรอยต่อระหว่างจังหวัดสงขลา กับจังหวัดสตูลและเทือกเขาสนกาลาศรี โดยพื้นที่ป่าดิบชื้นส่วนใหญ่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ ประกอบด้วยอุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้าง อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง และวนอุทยานควนเขาวัง โดยเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด ขนาดพื้นที่ 791,847 ไร่ เป็นพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ที่มีพื้นที่มากที่สุดในลุ่มน้ำฯ สภาพภูมิประเทศของพื้นที่อนุรักษ์มีความอุดมสมบูรณ์มีความหลากหลายทางชีวภาพทั้งพืชและสัตว์ รวมถึงชนิดพันธุ์เฉพาะถิ่นและชนิดพันธุ์ใกล้สูญพันธุ์หลากหลายชนิด ส่วนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้าง จังหวัดสงขลา มีขนาดพื้นที่ 113,721 ไร่ มีความอุดมสมบูรณ์ แต่ถูกบุกรุกมาโดยตลอด

ช่วงที่ผ่านมาพื้นที่ป่าดิบชื้นในลุ่มทะเลสาบฯ มีการลดลงอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลจากการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางอากาศการใช้ประโยชน์ที่ดินในลุ่มน้ำฯ ในปี พ.ศ. 2545 เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2554 (ม.อ., 2557) พบว่า ลุ่มน้ำฯ มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าดิบชื้นจาก 515,141 ไร่ ในปี พ.ศ. 2545 เหลือ 497,257 ไร่ ในปี พ.ศ. 2554 หรือคิดเป็นร้อยละ 3.47

สาเหตุหลักของการลดลงของพื้นที่ป่าดิบชื้นในที่นี้ คือ การบุกรุกป่า จากข้อมูลสถิติการจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่เป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยการบุกรุกแผ้วถางป่าของสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 6 ระหว่างปี พ.ศ. 2546 -2552 มีการจับกุมผู้กระทำความผิดในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลาทั้งหมด 504 คดี มีพื้นที่บุกรุกรวม 4,716 ไร่ โดยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัดซึ่งมีพื้นที่อยู่ในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดสงขลา มีการบุกรุกแผ้วถางป่ามากที่สุดรวม 208 คดี และมีพื้นที่ป่าบุกรุกมากที่สุดจำนวนรวม 2,354 ไร่ ส่วนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้างมี 60 คดี และมีพื้นที่ที่ถูกบุกรุก 268 ไร่ (ม.อ., 2557) รายละเอียดแสดงในตาราง 3-ค1

ตาราง 3-ค1 การจับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดว่าด้วยกฎหมายป่าไม้โดยการบุกรุกแผ้วถางป่าในพื้นที่ป่าต้นน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ระหว่างปี พ.ศ. 2546-2552

พื้นที่	หน่วยงานรับผิดชอบ	จำนวนคดี การบุกรุกแผ้วถางป่า	พื้นที่ถูกบุกรุก (ไร่)
พัทลุง	อุทยานแห่งชาติเขาปู่-เขาย่า	142	818
	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	153	1,329
สงขลา	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาบรรทัด	55	1,025
	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง	60	268
	อุทยานแห่งชาติเขาน้ำค้าง	94	1,276
รวม		504	4,716

ที่มา: ม.อ., 2557

จากข้อมูลสถิติการจับกุมผู้กระทำผิดกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ข้างต้น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้างมีพื้นที่ที่ถูกบุกรุกน้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ ส่วนหนึ่ง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังมีกลุ่มองค์กรชาวบ้านในนามของ “ประชาคมรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำ” ที่ทำหน้าที่โดดเด่นในการดูแลรักษาป่า

ศักดิ์สิทธิ์ ชุณนรงค์ (2558) นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ และสุภาพร วิสารวุฒิ (2558) หัวหน้าฝ่ายวิชาการและนันทนาการ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าโตนงาช้าง กล่าวว่า ในเขตอนุรักษ์นี้ มีเจ้าหน้าที่ 121 นาย แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าตามหน่วยต่าง ๆ 7 หน่วย หน่วยละ 7-10 นาย โดยมีการใช้มวลชนสัมพันธ์ควบคู่กับการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่นั้น ทำด้วยความชัดเจน โปร่งใส ซึ่งจะมีกลุ่มประชาคมอนุรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่โดยตลอด กลุ่มอนุรักษ์ ๆ นี้มีอิสระในการจัดทำโครงการต่าง ๆ และสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ป้องกันกลุ่มนายทุนได้ ขณะนี้การบุกรุกอยู่ในสภาพค่อนข้างนิ่ง ตั้งแต่เตรียมประกาศให้ตำบลวังพาเป็นพื้นที่อนุรักษ์เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เนื่องจากยังไม่ได้ประกาศเป็นป่าอนุรักษ์ เมื่อผู้บุกรุกถูกจับ เจ้าหน้าที่ป่าไม้จะดำเนินการส่งฟ้องแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ขณะนี้ คดีบุกรุกเป็นคดีตามนโยบายรัฐบาล ในการจะตรวจสอบการบุกรุกการทำสวนยางพารา การเสนอให้โค่นต้นยางที่ปลูกในพื้นที่บุกรุก ตามมาตรา 25 พ.ร.บ. ป่าแห่งชาติ ประมาณ 900-1,000 ไร่ และได้ดำเนินการแล้วที่ตำบลเขาพระ จำนวน 3 แปลง ในส่วนที่กำลังดำเนินการนั้นส่วนใหญ่เป็นการบุกรุกทำสวนยางที่ปลูกไม่เกิน 10 ปี โดยแบ่งเป็นคดีที่เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2558 ได้มีการตรวจยึดพื้นที่ที่ไม่ได้ผ่านมติคณะรัฐมนตรีปี พ.ศ. 2541 ประมาณ 67 แปลงหรือประมาณ 670 ไร่ รวมกับคดีเก่าที่อยู่ในชั้นเสนอแล้วประมาณ 300 กว่าไร่ ในส่วนคดีที่ไม่สามารถหาผู้กระทำผิดได้จะแจ้งฝ่ายปกครองให้สืบหาผู้กระทำผิด และถ้าเป็นการพบการกระทำผิดตอน

ตรวจป่า ให้ถือเป็นความผิดขณะทำการตรวจ โดยพื้นที่ในรัศมี 200 เมตร รอบเขตป่าจะไม่มีกรอนุมัติให้
กระทำการใด ๆ

กรณีไม้เถื่อนนั้น ศักดิ์สิทธิ์ ชุณณรงค์, 2558 นักวิชาการป่าไม้ปฏิบัติการ มองว่า ความ
ต้องการไม้เถื่อนมีมาก ควรมีการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจควบคู่กับการทำสวนยางพาราเพื่อเป็นการ
ลด Demand เพิ่ม Supply ส่วนในเรื่องไฟป่าบริเวณนี้ไม่ค่อยมี เนื่องจากจะมีมวลชนสัมพันธ์ไฟป่าใน
หน้าแล้งคอยให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านเกี่ยวกับปัญหาไฟป่า อีกทั้งยังพบปัญหาแนวเขตเพียงเล็กน้อย สำหรับ
ป่าผาดำนั้น มองว่าการที่มีหลาย ๆ กลุ่มในการปฏิบัติงานนั้น ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ทำให้ฝ่าย
ปฏิบัติงานมีความเข้มแข็ง และมองว่ากลุ่มอนุรักษ์ป่าผาดำเป็นประโยชน์ในการรักษาป่า สำหรับ
โครงการที่จัดทำเกี่ยวกับเยาวชน อยากให้มีการจัดทำเป็นโครงการร่วม ในการสร้างจิตสำนึกในรูปแบบครู
ป่าไม้ ซึ่งทางเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้างได้จัดทำอยู่ เนื่องจากต่อไปชาวบ้านจะต้องเป็นผู้ดูแลป่าไม้
เอง อีกทั้งยังมีโครงการส่งเสริมการสร้างอาชีพ ให้แก่ชาวบ้านในพื้นที่โดยกรมฯ มีทุนสนับสนุนซึ่งจะมี
เจ้าหน้าที่ดูแลและให้คำปรึกษา เช่น การเลี้ยงผึ้ง หรือการเพาะพันธุ์นกกรงหัวจุก นกนางแอ่น เป็นต้น

ศิริพล สัจจาพันธุ์ (2558) ที่ปรึกษากลุ่มประชาคมอนุรักษ์ป่าผาดำ ให้สัมภาษณ์ว่า เดิม
นั้นคนที่สนใจเรื่องการรักษาป่ามีน้อย ต่อมาทางกลุ่มผู้ก่อตั้ง เรียกกันว่า “สหาย” เห็นการบุกรุกพื้นที่ก็
รู้สึกเสียตายผืนป่าและน้ำที่ถูกทำลาย อีกทั้งเมื่อมองสภาพบ้านเมือง อาทิ ปัญหาน้ำท่วม น้ำเสีย ก็เริ่ม
เห็นถึงความสำคัญของป่ามากขึ้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นว่าควรจัดตั้งกลุ่มฯ โดยมีปัญญาของกลุ่ม คือความ
ตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะรักษป่าผืนนี้ไว้ ช่วงแรกของการก่อตั้งกลุ่มเป็นการสร้างเยาวชนให้เห็นความสำคัญ
ของผืนป่า โดยพาไปเรียนรู้โครงการ Cleanway เป็นการฝึกเด็กในหมู่บ้าน เมื่อเยาวชนเริ่มเห็น
ความสำคัญของป่าแล้ว ผู้ใหญ่ก็ค่อย ๆ ตามมาเข้าร่วม แต่ช่วงหลัง สมาชิกบางคนเริ่มท้อแท้กับการ
ดำเนินงาน เพราะป่าก็ยังคงถูกบุกรุกอยู่ เจ้าหน้าที่รัฐเอื้อประโยชน์ต่อผู้บุกรุก ข้าราชการไม่จริงจัง แต่ก็
พยายามให้สมาชิกในกลุ่มอดทน และพยายามต่อสู้เพื่ออนาคตที่ยั่งยืนของป่าผาดำต่อไป

ประยูร วิเศษ (2558) สมาชิกกลุ่ม ฯ อีกท่านหนึ่ง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า หลัง 6 ตุลาคม
พ.ศ. 2519 กลุ่มคนส่วนหนึ่งได้เข้าไปอาศัยในบริเวณป่าผาดำ เพื่อสืบทอดการเมืองและได้เห็นถึงความอดม-
สมบูรณ์ของผืนป่า ทั้งความหลากหลายทางชีวภาพ และน้ำในคลองที่มีอยู่ตลอดปี เมื่อออกจากป่า
ประมาณปี 2525 รัฐบาลได้เปิดให้มีการสัมปทานป่าไม้ จากนั้นมีการตัดถนนเข้าไป เป็นเหตุให้ชาวบ้าน
บุกรุก จับจองพื้นที่ ทำการถางป่า ปลูกยางพารา และผลไม้ต่าง ๆ ขณะนั้นรัฐบาลยังไม่มีมาตรการเข้าไป
จัดการ ปล่อยปละละเลย กระทั่งทางกลุ่มเห็นแล้วไม่พอใจ จึงเป็นเหตุให้มีการก่อตั้งกลุ่มประชาคมรักษ์
ป่าต้นน้ำผาดำในปี 2546

หน้าที่หลักของทางกลุ่ม คือ สำรวจป่า ลาดตระเวน ในการลาดตระเวนจะใช้คนไม่ต่ำ
กว่า 15 คน และอาจนอนป่าค้างคืนอย่างน้อย 2 คืน หากจับผู้บุกรุกได้ก็จะส่งไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ
เพื่อดำเนินคดี

หลัง คสช. ยึดอำนาจ ทางกลุ่มได้มีการประชุมกันว่าจะดำเนินการอย่างไรกับผู้บุกรุกป่า ท้ายสุดก็ตัดสินใจทำเรื่องร้องทุกข์ไปยื่นที่ทำเนียบรัฐบาล รัฐบาลก็ติดต่อกลับมาทางกลุ่มว่าขณะนี้กำลังประชุมลงรายละเอียดการแก้ปัญหา จากนั้นก็มีการบูรณาการประชุมร่วมกับภาคประชาสังคม สหกรณ์ ออมทรัพย์ ม.อ. และอีกหลายหน่วยงาน สรุปคือ จะเริ่มต้นทำและบูรณาการกันใหม่

ปัญหาหนึ่งของกลุ่มฯ คือเรื่องงบประมาณ จึงได้มีการจัดคอนเสิร์ต มีเงินไหลเข้ากองทุน ปีละสองสามแสนบาท รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จาก อบต. สหกรณ์ออมทรัพย์ มอ. และห้างร้านต่าง ๆ

ก่อนนี้ทางกลุ่มมีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ป่าไม้บ้าง เพราะคิดว่าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ป่าไม้ คือ ต้องดูแลผืนป่า ทุกภาคส่วนจึงพุ่งเป้าไปที่ป่าไม้ ว่าทำไมไม่ใช้อำนาจทางกฎหมายกับผู้บุกรุก แต่ทางป่าไม้ ก็อ้างว่ามีคนน้อยและไม่มั่งงิบประมาณ ต่อมาในช่วงหลังมีการคุยกับป่าไม้มากขึ้นเพราะอยากเริ่มดับไฟไหม้ ในส่วนเยาวชนรุ่นใหม่ ทางกลุ่ม ๆ มีการรองรับน้อง ๆ จากหลากหลายสถาบันเพื่อไปเข้าค่ายปลูกป่า ให้เยาวชนเข้าไปศึกษาวิถีธรรมชาติ เพื่อให้เด็กรุ่นใหม่ได้รู้ถึงความสำคัญของป่า ถ้าขาดป่าต้นน้ำ ทะเลก็จะมีปัญหา ตะกอนมากขึ้น น้ำที่ลงทะเลสาบก็จะมีมลพิษ ดังนั้น ป่าต้นน้ำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนโดยรอบลุ่มน้ำทะเลสาบฯ

12.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

พื้นที่ป่าต้นน้ำที่กลุ่มประชาคมรักษ์ป่าต้นน้ำผาดำและเขตพื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่าโดนงาช้าง ดำเนินการ ถือเป็นพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ 6 ด้าน คือ

1) *หลักนิติธรรม* กลุ่มผู้ดำเนินการได้พยายามยึดหลักกฎหมายในการรักษาป่าแห่งนี้ ด้วยการช่วยดูแล/จัดการกับผู้กระทำผิด พ.ร.บ. ป่าไม้ ในทางอ้อม กล่าวคือ ได้มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ในการรักษากฎหมาย เช่น ป่าไม้ ตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองท้องถิ่น เป็นต้นให้ดำเนินการตามกฎระเบียบ เป็นไปตามกฎหมาย

2) *หลักคุณธรรม* ยึดมั่นในความถูกต้อง ไม่เกรงใจต่อผู้มีอำนาจ รายงานผลอย่างตรงไปตรงมา ด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ

3) *หลักความโปร่งใส* การร่วมมือกับหลายภาคส่วน เช่น อบต., สหกรณ์, มหาวิทยาลัย ฯลฯ เน้นเรื่องความเชื่อมั่นในการดำเนินการระหว่างกัน ดังนั้น ความคิดเห็นต่าง ๆ ข้อมูลในการจัดการ ผลการดำเนินการ ฯลฯ จึงเป็นไปอย่างเปิดเผยและโปร่งใส สาธารณชนต่าง ๆ สามารถสืบถามได้

4) *หลักการมีส่วนร่วม* ชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และมีส่วนร่วมกับทางกลุ่มประชาคมอนุรักษ์ป่าผาดำ เช่น สนับสนุนอาหารให้กับทางกลุ่ม การเข้าไปร่วมเดินสำรวจป่า และการช่วยจับกุมผู้บุกรุก อีกทั้งเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางกลุ่มจัดทำขึ้น เป็นต้น

5) *หลักความรับผิดชอบ* แม้ว่ากลุ่มผู้ดำเนินการจะไม่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบทางกฎหมาย แต่กลุ่มประชาคมอนุรักษ์ป่าผาดำแห่งนี้ กลับแสดงความรับผิดชอบต่อพื้นที่ ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อสังคม ด้วยการผนึกกำลังของกลุ่มด้วยความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา และร่วมกันกำหนดมาตรการในการป้องกันการบุกรุก กระทั่งพื้นที่นี้ได้กลายเป็นพื้นที่ที่ถูกบุกรุกน้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ ในลุ่มน้ำ

6) *หลักความคุ้มค่า* ในทางเศรษฐกิจแล้ว สิ่งที่เกิดขึ้นประเมินค่าเป็นตัวเงินได้ยากหรือประเมินไม่ได้เลย แต่ผลสำเร็จเบื้องต้นที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือร่วมใจรักษาป่านั้นมีค่าเกินตัวเงินใด ๆ เนื่องจากป่าไม้มิได้เกิดขึ้นได้ในเวลาอันสั้น และการรักษาป่าที่มีอยู่ได้ หมายถึง เวลาที่มีต้องสูญเสียไปในการปลูกป่าใหม่ และที่คุ้มค่ามากที่สุดนั้น คือ ความร่วมมือร่วมใจกันทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ที่น้อยนัยจะรวมกันเป็นปึกแผ่นได้โดยง่าย

13. โครงการบริหารจัดการประตุน้ำป่ากระวะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

13.1 ความเป็นมา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2510 - 2514) เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจ และการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคต่าง ๆ ในการพัฒนาเศรษฐกิจ อันเป็นจุดก่อกำเนิดโครงการชลประทานทุ่งระโนด ของงานส่งน้ำและบำรุงรักษาที่ 2 บ้านหัวป่า ตำบลบ้านนา อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำระบบส่งน้ำไปหล่อเลี้ยงพื้นที่นาข้าวเขตทุ่งระโนด 65,000 ไร่ ประกอบด้วยการจัดทำคลองส่งน้ำ และเครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ 10 ชุด ซึ่งได้ดำเนินการแล้วเสร็จในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และเปิดดำเนินการสูบน้ำให้บริการแก่ชาวนาในทุ่งระโนด

ในการดำเนินการนี้ ได้มีการสร้างเขื่อน ฝาย ป้องกันน้ำเค็ม ปิดกั้นทางน้ำอันเป็นเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างทะเลสาบสงขลาตอนบนกับอ่าวไทย จำนวน 5 จุด คือ เขื่อนบ้านแพรกเมือง เขื่อนปากกระวะ ฝายรับแพรก ฝายปากแตร และฝายน้ำล้นบ้านระวะ อันเป็นเหตุให้เชื่อว่าจำนวนสัตว์น้ำ และระบบการหมุนเวียนฝ่องถ่ายตะกอนโดยธรรมชาติเปลี่ยนไป เป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดวิกฤตด้านต่าง ๆ ทั้งวิกฤตสิ่งแวดล้อม วิกฤตความยากจน วิกฤตวัฒนธรรมชุมชน

กรณีการสร้างเขื่อน ฝาย ปิดปากกระวะ ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรพันธุกรรมสัตว์น้ำในทะเลสาบสงขลา ซึ่งปัจจุบันสถานการณ์ และระบบความสัมพันธ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมของทะเลสาบเปลี่ยนไป ปัญหาจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการส่งน้ำจืดเพื่อการทำนา กับการดูดน้ำทะเลเพื่อการเลี้ยงกุ้งกุลาดำ สภาพน้ำทะเลเป็นน้ำที่ไร้พลังตอน ไร้สัตว์น้ำตัวอ่อน ไม่สมบูรณ์ดังแต่ก่อน การรุกของระบบการค้าส่งออกผลผลิตการเกษตร กุ้ง ไก่ แข่งขันได้เปลี่ยนวิถีชีวิต การแบ่งพื้นที่น้ำจืดน้ำเค็มมาชานากุ้ง ปัจจุบันปัญหาจึงไม่ใช่เรื่อง “การเปิดเขื่อนฝาย ปากกระวะ” เพราะการเปิดปากกระวะถาวรเพียงจุดเดียว หรือทั้งชุด ก็ไม่สามารถเรียกฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์ของทะเลสาบได้ หากแต่จะเป็นการก่อปัญหาความขัดแย้งของพื้นที่ขึ้นมาใหม่ เนื่องด้วยปัญหาความสัมพันธ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ มาจากหลายสาเหตุทั้งการทำประมงผิดกฎหมาย โครงสร้างการพัฒนาเมืองและชุมชน การปล่อยน้ำเสียขยะอุตสาหกรรม ชุมชน และเมือง

โครงการบริหารจัดการประตุน้ำป่ากระวะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งดำเนินการโดยโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาระโนด-กระแสดินธุ์ สำนักชลประทาน 16 กรมชลประทาน ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 3 ปีติดต่อกันคือ พ.ศ. 2549-2551 โดยในปีแรกคือ พ.ศ. 2549 ได้จัดเวทีรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย คือ ชุมชนทุ่งระโนด จังหวัดสงขลา ได้ข้อสรุปใน 6 ประเด็นปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะ ในปีที่สอง พ.ศ. 2550 - 2551 ยังคงเน้นการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนกลุ่มเป้าหมายเดิม แต่มุ่งนำเอาประเด็นการจัดแบ่งโซนพื้นที่นาทุ่งกับนาข้าว การจัดระบบการไหลเวียนของน้ำระหว่างน้ำจืดกับน้ำเค็ม และยังมีเชิญตัวแทนจากชุมชนชาวประมงในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่จังหวัดพัทลุงมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงานร่วมกับชาวทุ่งระโนดเพื่อสานสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจระหว่างกัน

โดยสรุปโครงการฯ นี้ ได้ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ พุดคุยกันจนได้ข้อมูลความจริง ความรู้ต่อเรื่องราวที่เกิดขึ้น ไปจนถึงเกิดความเข้าใจร่วมของกลุ่มคนที่ติดตามเรื่องราวทิศทางการพัฒนา ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอย่างใกล้ชิดต่อเรื่องประจวบคายน้ำป่ากระวะ ความเป็นจริงของสภาพการใช้ ประโยชน์ในปัจจุบัน และลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนชาวนาและชาวประมงในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้ ระดับหนึ่ง

13.2 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

โครงการบริหารจัดการประจวบคายน้ำป่ากระวะ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน พ.ศ. 2549-2551 ถือเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จทั้ง 6 ด้าน คือ

- 1) *หลักนิติธรรม* เป็นไปตามระเบียบ เสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ
- 2) *หลักคุณธรรม* การดำเนินการเป็นไปตามหลักคุณธรรมสำหรับประชาชนทั้งสองฝ่าย ฝั่งทะเลสาบ มีการรายงานผลการดำเนินงานอย่างตรงไปตรงมาและถูกต้อง
- 3) *หลักความโปร่งใส* โครงการนี้เป็นโครงการที่มีการเปิดเผยข้อมูลแก่ประชาชนทั้งใน รูปแบบเอกสาร สื่อ และเวทีให้ข้อมูล
- 4) *หลักการมีส่วนร่วม* เป็นโครงการที่สร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็น อย่างต่อเนื่องได้ประเด็นที่นำไปสู่การจัดการปัญหาแบบสันติ หลักความคุ้มค่า
- 5) *หลักความรับผิดชอบ* มีกระบวนการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรับฟังข้อเสนอแนะจากประชาชนดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รับฟังความเห็นเพิ่มเติม เน้นประเด็นลงไป ในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดแบ่งโซนพื้นที่ นาทุ่ง กับ นาข้าว การจัดระบบการไหลเวียนของน้ำ ระหว่างน้ำจืด กับน้ำเค็ม รวมถึงการเชิญตัวแทนชาวประมงในลุ่มน้ำทะเลสาบจากพลังมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ ศึกษา ร่วมกันกับชาวทุ่งระโนดเพื่อสานสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจร่วมกัน ในการจัดการปัญหาดังกล่าว อย่างรับผิดชอบ
- 6) *หลักความคุ้มค่า* ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดในการทำความเข้าใจและความเข้าใจ ร่วมกันของสังคม ทำให้ประโยชน์เกิดขึ้นกับทุกฝ่ายอย่างสมดุล

14. โครงการจัดการการทำประมงผิดกฎหมายทะเลสาบสงขลา

14.1 ความเป็นมา

กว่า 70 ปีของพัฒนาการของการประมงทะเลของประเทศไทย เห็นได้ชัดเจนว่าการประมงไทยได้พัฒนาทางเทคโนโลยีถึงจุดสูงสุด พร้อม ๆ กับการเพิ่มของปริมาณเรือ และมีการใช้เครื่องมือประมงที่มากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อทรัพยากรผลิตของทะเลไทย (Over fishing) รวมถึงการลดขนาดตาอวนเล็กลงจนทำให้ปริมาณสัตว์น้ำเค็มที่จับได้มีจำนวนลดลงจาก 2.75 ล้านตัน ในปี 2536 เหลือ 1.50 ล้านตันในปี 2555 และจำนวนหนึ่งในสี่ของปลาที่จับได้นั้นเป็นลูกปลาเศรษฐกิจที่ถูกแจ้งทางสถิติเป็นปลาเปิด ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจโดยรวม

ทะเลสาบสงขลา เป็นทะเลแบบลากูน มีลักษณะเฉพาะที่มีระบบนิเวศ 3 น้ำ คือ น้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม สภาพพื้นที่การทำประมงของทะเลสาบสงขลา แบ่งเป็น 4 ตอน คือ ทะเลน้อย อยู่ตอนบนสุด พื้นที่ประมาณ 2 ตารางกิโลเมตร ลึกเฉลี่ย ประมาณ 1.5 เมตร, ทะเลหลวง (ทะเลสาบสงขลาตอนบน) ถัดจากทะเลน้อยลงมาจนถึง ต.เกาะใหญ่ อ.กระแสดิน จ.สงขลา พื้นที่ประมาณ 480 ตารางกิโลเมตร ลึกประมาณ 2 เมตร น้ำจืดเป็นส่วนใหญ่ มีการรุกตัวของน้ำเค็มในฤดูแล้งบ้างบางปี, ทะเลสาบตอนกลาง ถัดจากทะเลหลวงลงมาจนถึง ต.ปากอ อ.สิงหนคร จ.สงขลา พื้นที่ประมาณ 351 ตารางกิโลเมตร ลึกประมาณ 2 เมตร มีเกาะหลายเกาะ อาทิ เกาะสี่เกาะห้า สภาพน้ำเป็นน้ำกร่อย, ทะเลสาบตอนล่าง จากปากอ จนถึงปากทะเลสาบสงขลา ระหว่างหัวเขาแดง อ.สิงหนคร กับ อ.เมือง จ.สงขลา มีพื้นที่ประมาณ 182 ตารางกิโลเมตร ลึกประมาณ 1.5 เมตร ยกเว้นปากทะเลสาบ จะลึกประมาณ 12-14 เมตร สภาพน้ำเป็นน้ำเค็ม ในฤดูน้ำหลากความเค็มก็จะลดลงและพื้นที่นี้ได้รับอิทธิพลน้ำขึ้นน้ำลง (สถานวิจัยสารสนเทศภูมิศาสตร์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม มอ.)

มีชุมชนที่ทำการประมงรอบทะเลสาบสงขลา 54 หมู่บ้าน 34 ตำบล จำนวน 11,193 ครัวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการจับสัตว์น้ำ มีตั้งแต่ ข่าย แห ไชนั้ง เบ็ด โพงพาง ไชนอน ไชปลา ลอบปู โม่ระ ไซกุงนา ยอ แคน และกระบอกไม้ไผ่

14.2 สภาพปัญหาการทำประมงของทะเลสาบสงขลา

กรณีศึกษาพื้นที่ทะเลสาบสงขลาตอนล่าง ในเขตพื้นที่ 5 อำเภอของจังหวัดสงขลา ประกอบด้วย อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอบางกล่ำ อำเภอควนเนียง และอำเภอสิงหนคร มีครัวเรือนชาวประมง 4,115 ครัวเรือน นับเป็นบริเวณที่มีเครื่องมือทำการประมงผิดกฎหมายมากที่สุดทั้งชนิดและปริมาณ

โพงพาง 2,124 ซอง เป็นเครื่องมือประมงประเภทประจำที่มีประสิทธิภาพสูงในการจับสัตว์น้ำโดยไม่เลือกชนิดและขนาด ทำลายพันธุ์สัตว์น้ำอย่างร้ายแรง ตัดวงจรชีวิตการโยกย้ายถิ่นฐานเพื่อการขยายพันธุ์ กีดขวางการสัญจรทางน้ำ เกิดการตื่นเขิน กระทบต่อการทำการประมงที่ถูกกฎหมายและก่อให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจจากการจับสัตว์น้ำขึ้นมาใช้ก่อน ถึงขนาดแรกเริ่มสืบพันธุ์ ประมาณกว่า 40 % เป็นลูกสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ด้วยเครื่องมือประมงต่างๆ จำนวนมากมาย เช่น

ลอบยีน (ไซตุ้/ไซนั้ง) 24.023 ซอง แพร่ขยายจนเต็มทะเลสาบสงขลาตอนล่าง

อวนรุน 200 ลำ เป็นเรือขนาดความยาว ตั้งแต่ 10-14 เมตร เครื่องยนต์ขนาดตั้งแต่ 10 แรงม้าขึ้นไป ใช้ไม้ไผ่ทำคันรุนยาวประมาณ 6-8 เมตร จำนวน 2 ลำ เนื้ออวนตาแดงถี่ถี่กร้อยด้วยโซ่และ ตะกั่วถ่วง ไฟสปอตไลท์พ่วงแบตเตอรี่ และลิ่งไฟเบอร์แซ่แข็งไว้ใส่สัตว์น้ำ ใช้กำลังคน 2-3 คน ทำการรุน ในช่วง 20.00-02.00 น. พื้นที่ที่มีอวนรุนโดยรวม มี 7 ย่าน ได้แก่ ย่านคูเต่า 67 ลำ ย่านปากกรอ 45 ลำ ย่านท่าเสา 30 ลำ ย่านหัวเขา 25 ลำ ย่านปากบางภูมิ 14 ลำ ย่านท่าสะพาน 10 ลำ และย่านบางเหรียญ บางกล้า 9 ลำ

ไซหนอน (ไอ้โง่) เป็นเครื่องมือประมงชนิดใหม่ คล้ายหีบเพลิงพับขยายได้ หนึ่งตัวขยาย ได้ประมาณ 10 เมตร แพร่หลายในไม่กี่ปีที่ผ่านมา มีประสิทธิภาพการทำลายล้างสูง และในเชิงปริมาณก็มีจำนวนมาก มีช่องทางเข้า 2 ช่องทาง แถมยังพัฒนาการติดไฟได้น้ำเพื่อล่อสัตว์น้ำสัตว์น้ำว่ายอ่อนให้ เข้ามาอีก นับเป็นเทคโนโลยีที่ทำลายล้างสูงสุดที่มีในทะเลสาบสงขลาในปัจจุบัน จำนวนชาวประมงที่ใช้ เครื่องมือชนิดนี้ยังไม่มีผลสำรวจอย่างเป็นทางการ

14.3 กระบวนการดำเนินการแก้ไขปัญหา กรณี โพงพาง รั้วไซมาน และกั้นคูรั้วไซมาน

กรมประมงได้ดำเนินการเพื่อลดจำนวนเครื่องมือโพงพางฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2491 ถึง ปัจจุบันรวมระยะเวลา เกือบ 70 ปี โดยกำหนดนโยบายลดเครื่องมือ และห้ามเปิดพื้นที่การทำโพงพางฯ ในแม่น้ำลำคลอง ห้ามโอนกรรมสิทธิ์โดยเด็ดขาด ถึงปี 2503 หากแต่ก็พบว่ามีผู้นำเครื่องมือดังกล่าวมา ใช้อย่างต่อเนื่องหลังจากนั้น

ปี 2525 - 2527 กรมประมงได้ประกาศยกเลิกการประมงโพงพางโดยวิธีประมูลโพงพาง ชาวประมงที่ทำโพงพางได้ถวายฎีกาต่อสำนักราชเลขาฯ การสำนักราชวัง เพื่อขอช่วยแก้ไขปัญหาของ ราษฎรตำบลหัวเขา โดยขอที่ดินทำกิน กองทัพอากาศที่ 4 ได้ประสานและจัดสรรที่ดินให้ในพื้นที่ตำบลพะวง ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ บริเวณหมู่ 1-2 ต.พะวง อ. เมืองสงขลา โดยจัดสรรให้ชาวประมงโพงพาง 755 ราย ได้รับที่ดินรายละ 1.5 ถึง 2 ไร่ ดำเนินการเสร็จสิ้นเมื่อปี 2535 แต่ผู้ได้รับการจัดสรรที่ดินไม่สามารถทำการเกษตรได้ ทำให้ราษฎรส่วนหนึ่งกลับไปประกอบอาชีพการทำโพงพางอีก บางรายได้ขาย สิทธิในที่ดินให้ผู้อื่น

จากนั้น กรมประมง ก็ได้มีความพยายามรื้อถอนโพงพางอีก แต่ถูกขัดขวางและต่อต้าน จากชาวประมงโพงพาง มีการชุมนุมประท้วง 1.000 คน ที่มัสยิดบ้านหัวเขา ในปี 2537 และมีการชุมนุม ปิดสะพานดินสุลต่านนท์ โดยชาวประมงประมาณ 500 คน โดยยื่นข้อเรียกร้อง ในการดำเนินการประมง โพงพางในร่องน้ำต่อไป และบริเวณที่ไม่ใช่ร่องน้ำก็ขอทำโพงพางอย่างถาวร

ปี 2538 กรมประมงอนุมัติงบประมาณจังหวัด และโครงการฟื้นฟูทะเลไทย 2 ล้านบาท เพื่อ เปลี่ยนอาชีพการทำประมงโพงพางให้มาเลี้ยงปลากะพงขาวแทน มีชาวประมงโพงพางเข้าร่วมโครงการ 40 ราย

ปี 2540 เจ้าหน้าที่ได้เริ่มรื้อโพงพาง บริเวณร่องน้ำทะเลสาบสงขลาอีกครั้ง และทำให้ ควบคุมได้ 15 แถว 61 ซอง ชาวประมงโพงพางประมาณ 500 คนได้มีการชุมนุมที่บ้านหัวเขา และได้ยื่น

ข้อเรียกร้องขอที่ทำกินอีก จังหวัดสงขลาไม่สามารถจัดหาที่ดินทำกินได้ หากแต่เสนอจัดหาอาชีพอื่นให้ แต่
ก็ไม่สามารถตกลงกันได้

ปี 2541 มีการกำหนดการรื้อถอนโพงพางบริเวณร่องน้ำถึงท่าเทียบเรือประมงท่าสะอ้าน
อีกครั้ง แต่มีชาวประมงนำเรือประมงประมาณ 30 ลำ ไปปิดล้อมงานอนุรักษ์ทรัพยากรประมงประจำ
ภาคใต้ตอนล่างจังหวัดสงขลา พร้อมยื่นคำขาดให้ยุติการรื้อถอน และขอเวลา 45 วันเพื่อการเจรจา ถ้าไม่
ตกลงจะเผาที่ทำกรอนุรักษ์ฯ ทางจังหวัดยอมรับเงื่อนไข ถัดจากนั้นก็มีกรณีปัญหาปลากะตักปั่นไฟในพื้นที่
จังหวัดสงขลา

ปี 2542 มีการประชุมจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาโพงพางในทะเลสาบสงขลา ให้จัด
ระเบียบโพงพางในทะเลสาบฯ โดยให้เว้นร่องน้ำจากท่าเทียบเรือประมงท่าสะอ้านถึงปากร่องทะเลสาบ
กว้าง 250 เมตรนับจากชายฝั่งอำเภอเมือง ไม่ให้มีการทำโพงพาง บริเวณสะพานติณสูลานนท์ โดยให้เว้น
ระยะห่าง 500 เมตรจากตัวสะพาน และพิจารณาประกาศพื้นที่อนุญาตทำโพงพาง

ปี 2548 กรมประมงทำการสำรวจข้อมูลการทำประมงด้วยเครื่องมือโพงพาง โดยมี
โพงพางที่ได้รับอนุญาต จำนวน 23 ราย 41 ซ่อง โดยการขออนุญาตและนายอำเภอเป็นผู้ลงนาม

ปี 2553 กรมประมงตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหามา และกำหนดแนวทางการ
ดำเนินการ และคณะรัฐมนตรีมีมติ ในปี 2555 ให้นำข้อมูลและทางเลือกหากต้องเลิกใช้โพงพางเพื่อ
ประกอบการพิจารณา

ปี 2557 เดือนสิงหาคม ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาในขณะนั้น นายธำรงค์ เจริญกุล
ประกาศคำสั่งจังหวัด เรื่องการจัดระเบียบเครื่องมือประมงที่ล้วงล้าร่องน้ำทะเลสาบสงขลา และมีความ
พยายามในการดำเนินการ แต่ก็ถูกชาวประมงโพงพางต่อต้าน

ปี 2558 ได้มีประกาศพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. 2558 แทน พระราชบัญญัติการ
ประมง พ.ศ. 2490 และมีคำสั่ง คสช. ที่ 24 /2558 เรื่องการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายฯ ลงวันที่ 4
สิงหาคม 2558 โดยมี สาระหลักสำคัญ คือ “ห้ามมิให้บุคคลใดใช้ หรือ มีไว้ในครอบครอง ในเครื่องมือ
อวนรุน โพงพาง ร้วโซ่มาวน ..หรือเครื่องมืออื่นและวิธีคล้ายกัน อวนล้อมขนาดตาเล็กกว่า 2.5 เซนติเมตร
เครื่องมือลอบพับหรือไอ้โง่” โดยกำหนดโทษจำคุกและปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงห้าแสนบาท และให้
อำนาจรื้อถอน ทำลาย และยึดเรือที่ใช้ทำการประมง ซึ่งสิ่งสำคัญที่เปลี่ยนจากกฎหมายเก่า คือ การให้
อำนาจการจับกุมผู้ที่ครอบครอง และยึดเครื่องมือและเรือประมงได้ รวมถึงการกำหนดโทษที่สูงขึ้น
มากกว่าแต่ก่อน คือ การจำคุกไม่เกิน 5 ปี ปรับ 1-5 แสนบาท

15 พฤษภาคม 2558 ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ได้สนธิกำลังทหาร ตำรวจ ฝ่ายปกครอง
เกือบ 200 นาย เพื่อเข้าทำการรื้อถอนโพงพางระยะที่ 2 จากเกาะยอถึงท่าเทียบเรือประมงใหม่ แต่ก็ไม่
สามารถดำเนินการได้ ถูกเจ้าของโพงพางขัดขวางนำเรือหางยาวออกปิดล้อมเรือ ผู้ว่าฯ ต้องถอยร่นกลับไป
มีการเตรียมการจะรื้อถอนอีกครั้งในช่วงเดือนกันยายน หากแต่ก็ต้องชะลอการดำเนินการออกไปอย่างไม่
มีกำหนด

14.4 วิเคราะห์โดยกรอบธรรมาภิบาล

การทำประมงผิดกฎหมายทะเลสาบสงขลา เผชิญปัญหาสำคัญ ในหลักธรรมาภิบาล 6 ด้านหลัก

1) *หลักนิติธรรม* การปล่อยปละละเลย ไม่บังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายมาอย่างยาวนาน รวมถึง พรบ. ประมง พ.ศ. 2490 ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติ อาทิ ไม่สามารถจับกุมเอาผิดกับผู้ที่มีเครื่องมือประมงที่ผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง ไม่สามารถยึดเรือที่ดำเนินการทำประมงผิดกฎหมาย หากเป็นของผู้อื่นให้เช่าเรือทำการประมง รวมถึงค่าปรับใน พรบ. ฉบับเก่า มีอัตราน้อยมาก

2) *หลักคุณธรรม* เกรงกลัวต่ออิทธิพลเถื่อน

3) *หลักความโปร่งใส* ข้อมูลไม่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ และเข้าถึงข้อมูลยาก

4) *หลักการมีส่วนร่วม* ประชาชนไม่สามารถการร่วมรับรู้ ทำข้อมูล และตัดสินใจ หรือหาข้อตกลงร่วมได้

5) *หลักความรับผิดชอบ* หน่วยงานที่รับผิดชอบไม่เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ แต่จะจัดการต่อเมื่อหน่วยเหนือขึ้นไปมีนโยบายลงมา และที่สำคัญคือการขาดการประสานงาน (บูรณาการ) ระหว่างหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งไม่เปิดให้ภาคประชาสังคมเข้าร่วมเท่าที่ควร ถึงแม้จะมีความพยายามในการทำงานอยู่บ้าง

6) *หลักความคุ้มค่า* ความคุ้มค่าต่ำ เนื่องจากได้ผลในการปฏิบัติ้น้อยมาก

15. โครงการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

15.1 ความเป็นมา

ทะเลสาบสงขลา เป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญ เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีระบบนิเวศที่มีความหลากหลาย เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประชาชนโดยรอบลุ่มน้ำและเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ แต่ปัจจุบันลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้เสื่อมโทรมลงอันเนื่องมาจากกิจกรรมของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็นปัญหามลพิษจากแหล่งชุมชน โรงงานอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบลุ่มน้ำ สาเหตุที่ทำให้ลุ่มน้ำเสื่อมโทรมไปอย่างรวดเร็ว นั่นคือ ผู้ก่อมลพิษที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมีอยู่มาก การบังคับใช้กฎหมายของรัฐไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ อันอาจเนื่องมาจากการทำงานที่ซ้ำซ้อนกันของหน่วยงานต่าง ๆ การขาดแคลนบุคลากร/เจ้าหน้าที่ การขาดแรงจูงใจในการรักษาสิ่งแวดล้อม และการขาดประสิทธิภาพในการรายงานผลและติดตามตรวจสอบ/ควบคุม ข้อจำกัดต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีส่วนทำให้มาตรการด้านกฎหมายในลักษณะการบังคับใช้กฎหมายในการควบคุมเพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะลดปัญหามลพิษ

การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณะ เป็นแนวทางหนึ่งในการเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการตระหนักถึงชนิดและขนาดความรุนแรงของปัญหา และเปิดโอกาสในการเข้าช่วยกันลดปัญหาและปริมาณมลพิษ ส่งเสริมสนับสนุนมาตรการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเพื่อให้ชุมชนและผู้ประกอบการมีเป้าหมายในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหรือดีกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด และนี่เป็นที่มาของโครงการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทางสังคม ปี พ.ศ. 2547 – พ.ศ. 2550 ซึ่งการทำงานของโครงการ ได้แต่งตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลาเป็นประธานกรรมการ หัวหน้าสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ นอกจากนั้นได้จัดตั้งคณะทำงานแต่ละลุ่มน้ำย่อย ประกอบด้วยผู้แทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ภาคประชาชน และผู้แทนจากคณะอนุกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีการประชุมร่วมกันของคณะทำงานอย่างน้อย 2 เดือนต่อ 1 ครั้ง ลุ่มน้ำย่อยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ

1. ลุ่มน้ำคาบสมุทรสทิงพระตอนบน
2. ลุ่มน้ำคาบสมุทรสทิงพระตอนล่าง
3. ลุ่มน้ำบริเวณริมทะเลสาบตอนล่าง
4. ลุ่มน้ำคลองพะวงและคลองบางโหนด
5. ลุ่มน้ำคลองรัตภูมิ
6. ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาตอนล่าง (เขต อ.หาดใหญ่ อ.บางกล่ำ อ.นาหม่อม และ อ.คลองหอยโข่ง)
7. ลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาตอนบน (เขต อ.สะเดา)

วิธีการทำงาน คือ การเปิดเผยข้อมูลสิ่งแวดล้อมสู่สาธารณะเพื่อเป็นแนวทางในการเสริมแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการช่วยกันลดปัญหาและปริมาณมลพิษ ช่วยส่งเสริม สนับสนุนมาตรการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ชุมชนและผู้ประกอบการมีแรงจูงใจในการรักษาสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด คณะทำงานได้ติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำร่วมกับชุมชน โดยคณะทำงานได้มีการตรวจสอบน้ำเสีย 109 แห่ง เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีน้ำทิ้งและปริมาณความสกปรกสูง จำนวน 107 แห่ง และระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลนครสงขลา ทำให้ผู้ประกอบการและชุมชนได้รู้ว่าน้ำเสียมาจากแหล่งใด หากรู้ว่ามีมาจากแหล่งใดก็ประกาศให้ชุมชนรับทราบว่ามีโรงงานดังกล่าวต้องปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนปล่อยลงลำคลอง ตัวอย่างเช่น การประเมินผลครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2547 สรุปผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งจากโรงงานที่มีการระบายน้ำทิ้งออกนอกบริเวณโรงงาน ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดลำดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงงาน ปรากฏว่า โรงงานที่มีคุณภาพน้ำทิ้ง ไม่เป็นตามมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากโรงงาน มี 20 โรงงาน (ร้อยละ 47) ที่มีการระบายน้ำทิ้งออกนอกบริเวณโรงงาน และมีโรงงานที่มีคุณภาพน้ำทิ้งผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด จำนวน 23 โรงงาน (ร้อยละ 53) ที่มีการระบายน้ำทิ้งออกนอกบริเวณโรงงาน ดังตาราง 3-ค2 กลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภาเป็นกลุ่มน้ำที่มีโรงงานอุตสาหกรรมหนาแน่นกว่ากลุ่มน้ำอื่น และพบว่ามีสัดส่วนของโรงงานที่ระบายน้ำทิ้งออกนอกบริเวณโรงงานสูงสุดถึงร้อยละ 55 ซึ่งเป็นโรงงานที่ระบายน้ำทิ้งไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานตามกฎหมาย 10 โรงงาน (ร้อยละ 48)

ตาราง 3-ค2 จำนวนโรงงานที่คุณภาพน้ำทิ้งผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน

ลุ่มน้ำ	จำนวนโรงงานที่ระบายน้ำทิ้ง	จำนวนโรงงานที่มีผลการวิเคราะห์น้ำทิ้งผ่านเกณฑ์	จำนวนโรงงานที่มีผลการวิเคราะห์น้ำทิ้งไม่ผ่านเกณฑ์
1. คลองอู่ตะเภาตอนบน	7	2	5
2. คลองอู่ตะเภาตอนล่าง	14	9	5
3. คลองพะวงและคลองบางโหนด	6	4	2
4. คาบสมุทรสทิงพระตอนบน	2	1	1
5. คาบสมุทรสทิงพระตอนล่าง	1	1	-
6. บริเวณริมทะเลสาบตอนล่าง	9	4	5
7. คลองรัตภูมิ	4	2	2
รวม	43	23	20

หลักเกณฑ์การจัดลำดับการจัดการสิ่งแวดล้อมจะพิจารณาจากการปฏิบัติให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเป็นหลัก เช่น การขออนุญาตประกอบกิจการการกำจัดสิ่งปฏิกูล คุณภาพน้ำทิ้งไม่เกิน

เกณฑ์มาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งหากโรงงานปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดแล้วจะผ่านเกณฑ์ ระดับพอใช้ และ จะอยู่ในระดับที่สูงขึ้นหากมีการนำมาตรการอื่นมาใช้ในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ ที่กำหนดไว้ในข้อกำหนด จากการศึกษาพบว่า โรงงานส่วนใหญ่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไม่ ครบถ้วนนัก มีเพียงร้อยละ 4 ที่อยู่ในระดับพอใช้ (จำนวน 3 โรงงาน) ได้แก่ บริษัท เซฟสกิน เมตติคอล แอนด์ โซเอ็นทีฟีก (ประเทศไทย) จำกัด บริษัทกรุงเทพเพาะเลี้ยงกุ้ง จำกัด และบริษัทสยามบรรจภัณฑ์ สงขลา (1994) จำกัด ส่วนที่เหลืออีก อยู่ในระดับปรับปรุง ซึ่งต่ำกว่าระดับที่กำหนดหมายกำหนด โดยไม่ ผ่านเกณฑ์การประเมินตามกฎหมาย คือ ไม่ผ่านคุณภาพน้ำทิ้ง 20 โรงงาน ไม่สามารถแสดงใบอนุญาต ประกอบกิจการโรงงานไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่าย หรือไม่ต่อใบอนุญาตฯ 5 โรงงาน ไม่สามารถแสดง ใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 21 โรงงาน ไม่มีใบอนุญาตนำสิ่งปฏิกูลและวัสดุที่ไม่ ใช้แล้วออกนอกบริเวณโรงงาน 77 โรงงาน ไม่มีเอกสารควบคุมความปลอดภัยของหม้อไอน้ำ 6 โรงงาน และไม่มีรายงานคุณภาพน้ำทิ้ง (รว.1) 16 โรงงาน รายละเอียดดังตาราง 3-ค3 สำหรับการจัดการ สิ่งแวดล้อมระดับดี ดีมาก และยอดเยี่ยม ยังไม่มีโรงงานอุตสาหกรรมใดที่ตรวจสอบและถูกให้จัดอยู่ใน ระดับดังกล่าว

ตาราง 3-ค3 โรงงานในกลุ่มน้ำ ที่ไม่ผ่านหลักเกณฑ์แต่ละรายการ

ลุ่มน้ำ	หลักเกณฑ์	คุณภาพน้ำ ที่ไม่ผ่าน เกณฑ์	ไม่ต่อ อนุญาต (รง.4)	ไม่มีใบอนุญาต กิจการที่เป็น อันตราย	ไม่มี ใบอนุญาตนำ สิ่งปฏิกูลออก นอกโรงงาน	ไม่มี เอกสาร หม้อ ไอน้ำ	ไม่มี รายงาน คุณภาพ น้ำทิ้ง
1.	คลองอุตะเภาดอนบน	5	-	4	17	1	3
2.	คลองอุตะเภาดอนล่าง	5	2	7	20	1	3
3.	คลองพะวงและคลองบาง โหนด	2	2	5	13	3	4
4.	คาบสมุทรสทิงพระตอนบน	1	-	-	3	1	2
5.	คาบสมุทรสทิงพระตอนล่าง	-	-	-	3	-	2
6.	บริเวณริมทะเลสาบตอนล่าง	5	1	4	14	-	2
7.	คลองรัตภูมิ	2	0	1	7	-	-
รวม		20	5	21	77	6	16

15.2 วัตถุประสงค์ของโครงการฯ

- 1) ตรวจสอบการปฏิบัติตามกฎหมาย และการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งกำเนิดมลพิษประเภทอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และชุมชน ในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ
- 2) จัดระดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ในพื้นที่ลุ่มน้ำฯ
- 3) เสริมสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ประกอบการ และชุมชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้น
- 4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนและทุกภาคส่วนในพื้นที่ มีส่วนร่วมในการควบคุมปัญหามลพิษ และผลักดันผู้ประกอบการให้ตระหนักถึงการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น
- 5) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมผู้ประกอบการให้ดำเนินการตามกฎหมาย และดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ประกอบการที่ก่อมลพิษ

15.3 เป้าหมาย

ผู้ประกอบการตามแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรม อาคารประเภท ก ฟาร์มสุกร และอื่น ๆ ในพื้นที่โดยรอบทะเลสาบสงขลาจำนวนมากขึ้นปฏิบัติตามกฎหมายสิ่งแวดล้อมและลดการปล่อยมลพิษ

15.4 ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการ

- 1) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายสำหรับดำเนินการตรวจสอบ เพื่อนำข้อมูลมาจัดลำดับการจัดการมลพิษนั้น ในเบื้องต้นจะคัดเลือกตรวจสอบประเภทอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษทางน้ำสูง เนื่องจากมลพิษทางน้ำเป็นปัญหาที่สำคัญ สามารถตรวจสอบวิเคราะห์ได้ง่ายโดยใช้งบประมาณไม่สูงนัก และเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษตามพระราชบัญญัติและส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535
- 2) การติดตามตรวจสอบ วางแผนการติดตามตรวจสอบแหล่งกำเนิดมลพิษเป้าหมาย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1) เก็บตัวอย่างน้ำทิ้ง วิเคราะห์ BOD, COD, SS, และ TKN การเก็บตัวอย่างน้ำทิ้งให้เก็บ ณ จุดที่ระบายลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมนอกเขตที่ตั้งแหล่งกำเนิดมลพิษ
 - 2.2) บันทึกข้อมูลรายละเอียดแหล่งกำเนิดมลพิษและการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งกำเนิดมลพิษ โดยการสอบถามข้อมูลและขอสำเนาเอกสารตามที่กำหนดให้มากที่สุด
 - 2.3) ตรวจสอบประวัติการถูกร้องเรียนของแหล่งกำเนิดมลพิษจากกรมโรงงานอุตสาหกรรม องค์กรประชาชน หน่วยงานส่วนท้องถิ่น และกรมควบคุมมลพิษ

3) การจักระดับการจัดการสิ่งแวดล้อม แบ่งออกเป็น 6 ระดับ คือ ยอดเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง และไม่ให้ความร่วมมือ เพื่อช่วยเสริมแรงจูงใจให้โรงงานพยายามแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น

4) การประชาสัมพันธ์ ดำเนินงานประชาสัมพันธ์ควบคู่กับกระบวนการมีส่วนร่วม โดยการจัดประชุมชี้แจงโครงการแก่ประชาชนในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ประกอบการ ถึงรายละเอียดการดำเนินงานโครงการ ผลิตสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข้อมูลของโครงการผ่านทาง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ ฯลฯ และเปิดเผยข้อมูลผลการจัดลำดับการจัดการสิ่งแวดล้อมของ แหล่งกำเนิดมลพิษที่ตรวจสอบ

15.5 การรายงานและการติดตามประเมินผล

กิจกรรมการมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ดำเนินการไปในลักษณะ บูรณาการในเชิงลุ่มน้ำ และทุกภาคส่วนในพื้นที่ลุ่มน้ำเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ และต่อเนื่อง ตลอดโครงการเพื่อเรียนรู้ร่วมกัน และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของโครงการ อีกทั้งเพื่อกำกับดูแลและ เสนอแนะการทำงานของกรมควบคุมมลพิษ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 และสำนักงาน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา โดยมีคณะกรรมการบริหารโครงการระดับจังหวัด และ คณะทำงานในแต่ละลุ่มน้ำย่อย เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใส เป็นธรรม และมีประสิทธิภาพบรรลุ วัตถุประสงค์ของโครงการ

15.6 วิเคราะห์โดยกรอบคิดธรรมาภิบาล

โครงการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยมาตรการทางกฎหมายและมาตรการทาง สังคม มีจุดแข็ง 6 ด้าน คือ

1) *หลักนิติธรรม* เป็นไปตามกฎหมายที่ดี เพื่อการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม

2) *หลักคุณธรรม* ให้ความเป็นธรรมกับทุกโรงงานที่ตรวจสอบ มีรายงานอย่าง ตรงไปตรงมา จริงใจตั้งใจดำเนินการ

3) *หลักความโปร่งใส* ใช้เกณฑ์ตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม เปิดเผยแพร่ข้อมูลเป็นที่ยอมรับ

4) *หลักการมีส่วนร่วม* เป็นโครงการที่ร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานราชการ ส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน และประชาชน ในการสร้างแรงผลักดันต่อผู้ก่อมลพิษ เพื่อให้ ปฏิบัติตามกฎหมาย และปรับปรุงระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นมีส่วนร่วมของภาค ประชาสังคมโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งผู้ประกอบการและผู้นำชุมชน ร่วมรับรู้ความเป็นไปของ โครงการ ทั้งยังมีการประเมินผลเป็นระบบและต่อเนื่อง

5) *หลักความรับผิดชอบ* ผู้ดำเนินโครงการกระตือรือร้นในการรับผิดชอบต่อสังคม

6) *หลักความคุ้มค่า* เป็นโครงการที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้และคุ้มค่า คือ มีส่วนช่วยให้คุณภาพของน้ำในลำคลองและในทะเลสาบดีขึ้น เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ทางระบบนิเวศ

ภาคผนวก 3 - ง

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

1. ร่างพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสถาบันพัฒนาพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พ.ศ.
2. ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

จัดตั้งสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่.....พ.ศ.

เป็นปีที่.....ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชสมเด็จพะปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า อาศัยอำนาจตามความในมาตรา.....ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.....และมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราช.....จัดตั้งสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พ.ศ....."

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชกฤษฎีกานี้

"ลุ่มทะเลสาบสงขลา" หมายความว่า พื้นที่ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพัทลุง ทั้งจังหวัด (11 อำเภอ) จังหวัดสงขลา (12 อำเภอ จาก 16 อำเภอ) และจังหวัดนครศรีธรรมราช (2 อำเภอ จาก 23 อำเภอ) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 8,729 ตร.กม. ประกอบด้วยแผ่นดิน 7,687 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่ทะเลสาบ 1,042 ตารางกิโลเมตร ความยาวจากเหนือจรดใต้ประมาณ 150 กิโลเมตร และจากตะวันออกรจรดตะวันตกประมาณ 75 กิโลเมตร มีลุ่มน้ำย่อย ๆ ของคลองต่าง ๆ ที่ไหลลงสู่ทะเลสาบสงขลา ที่มีแหล่งต้นน้ำจากเทือกเขาบรรทัดทางด้านตะวันตก และบางส่วนของเทือกเขาสันกาลาศีรีทางตอนใต้

"องค์กรชุมชน" หมายความว่า กลุ่มชาวบ้าน หรือเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน ที่มีระบบการจัดการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการจัดการและแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล

"องค์กรพัฒนาเอกชน" หมายความว่า องค์กรที่ดำเนินการโดยไม่แสวงหากำไร มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาสังคม ส่งเสริมความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน และประสานความร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน

"เงินกองทุน" หมายความว่า เงินสำรอง ที่รัฐบาลจัดสรรให้

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

"คณะกรรมการระดับท้องถิ่น" หมายความว่า คณะอนุกรรมการในสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่เรียกว่า คณะกรรมการทะเลสาบสงขลาระดับท้องถิ่น

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

"กรรมการระดับท้องถิ่น" หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการระดับท้องถิ่น

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

"พนักงาน" หมายความว่า พนักงานของสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

"ลูกจ้าง" หมายความว่า ลูกจ้างของสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา 4 ให้จัดตั้งองค์การขึ้นองค์การหนึ่ง เรียกว่า "สถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา" เรียกโดยย่อว่า "พทส" และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "Songkhla Lake Basin Development Institute" โดยเรียกย่อว่า "SLBDI"

มาตรา 5 ให้ พทส. มีสำนักงานประสานงานกลางอยู่ในจังหวัดสงขลา และจัดตั้งสำนักงานสาขาหรือตัวแทนขึ้น ณ ที่ใดในราชอาณาจักรก็ได้ แต่การตั้งสำนักงานสาขา หรือตัวแทนให้คณะกรรมการเสนอความเห็นชอบจากรัฐมนตรีก่อน

มาตรา 6 ให้ พทส. เป็นสถาบันกลางในการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยให้องค์กรชุมชนที่เป็นสมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์และหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

- 1) กำหนดนโยบายเพื่อแก้ไขความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยยึดหลักการพัฒนาแบบบูรณาการที่มีบุคลากรและองค์กรชุมชนเป็นศูนย์กลางที่สำคัญ
- 2) ประสานงานและประสานแผนพัฒนาทะเลสาบอย่างเป็นระบบกับหน่วยงานของรัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษา

มาตรา 7 ให้ พทส. มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบเขตวัตถุประสงค์ตามมาตรา 6 และอำนาจเช่นว่านี้ให้หมายถึง

- 1) มีอำนาจในการตัดสินใจแก้ปัญหา โดยไม่ขัดต่อนโยบายของรัฐบาล
- 2) การแต่งตั้งคณะกรรมการทะเลสาบสงขลาในระดับท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความจำเป็น
- 3) พิจารณาโครงการต่าง ๆ ที่จะแก้ไขปัญหาทะเลสาบสงขลา อย่างเป็นระบบแบบผสมผสานแบบยึดพื้นที่
- 4) ติดตามประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่อนุมัติ

มาตรา 8 ทุนของ พทส. ประกอบด้วย

- 1) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้ตามความจำเป็นและเหมาะสม
- 2) เงินร่วมทุนจากองค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน หรือผู้สนับสนุนอื่น ๆ
- 3) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
- 4) ดอกผลของเงินและทรัพย์สินตาม (1) (2) และ (3)

มาตรา 9 เงินสำรองของ พทส. ให้ประกอบด้วยเงินสำรองธรรมดา ซึ่งตั้งไว้เพื่อขาดและเพื่อความประสงค์แต่ละอย่างตามแต่คณะกรรมการจะเห็นสมควร เงินสำรองนี้จะนำออกใช้ได้ก็แต่ความเห็นชอบของคณะกรรมการ

มาตรา 10 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า "คณะกรรมการสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา" ประกอบด้วย ประธานกรรมการ (รัฐมนตรี ที่ดูแลปัญหาภาคใต้) ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้แทนสภาองค์กรชุมชนทะเลสาบ ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ ผู้แทนองค์กรเอกชน เลขาธิการสำนักนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินสองคน เป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนองค์กรต่าง ๆ ให้มาจากการสรรหา ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 11 ผู้มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้เป็นประธานกรรมการหรือกรรมการ

- 1) มีส่วนได้เสียในสัญญา กับ พทส. หรือในกิจการที่กระทำให้แก่ พทส. ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม
- 2) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- 3) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

มาตรา 12 ให้กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสภาองค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ อยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 13 นอกจากการพ้นจากตำแหน่ง ตามวาระมาตรา 12 ประธานกรรมการหรือกรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) รัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่อย่างร้ายแรง
- 4) เป็นคนไร้ความสามารถ
- 5) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11

มาตรา 14 ประธานกรรมการ กรรมการ ย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 15 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของ พทส. อำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

- 1) ออกข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- 2) ออกข้อบังคับว่าด้วยการประชุมและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการ ระดับท้องถิ่น และคณะทำงาน
- 3) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจัดแบ่งส่วนงาน หรือวิธีปฏิบัติงาน
- 4) ออกข้อบังคับกำหนดตำแหน่ง อัตราเงินเดือน หรือค่าจ้าง หรือเงินอื่น ๆ ของพนักงานหรือลูกจ้าง
- 5) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนเงินเดือนหรือค่าจ้าง การออกจากตำแหน่ง วินัย การลงโทษ และการร้องทุกข์ของพนักงาน และลูกจ้าง

6) ออกข้อบังคับว่าด้วยการจ่ายค่าพาหนะ เบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าเช่าที่พักค่าทำงานล่วงเวลา และการจ่ายเงินอื่น ๆ

ข้อบังคับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีข้อความจำกัดอำนาจของผู้อำนวยความสะดวกในการทำนิติกรรมไว้ประการใดให้รัฐมนตรีประกาศข้อความเช่นนั้นในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 16 เพื่อประโยชน์แก่กิจการของ พทส. ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่น คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดของ พทส. และกำหนดค่าตอบแทนได้

มาตรา 17 ให้คณะกรรมการระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้แทนสภาองค์กรชุมชน ตัวแทนหอการค้า ตัวแทนสภาอุตสาหกรรม ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ตัวแทนกรมประมง ตัวแทนกรมป่าไม้ ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคใต้ ผู้ทรงคุณวุฒิท้องถิ่น ไม่เกิน 2 คน ตัวแทนมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยให้ผู้อำนวยความสะดวกสถาบันเป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา 18 คณะกรรมการระดับท้องถิ่น มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ตามมาตรา 7 (1),(3) และ (4)

มาตรา 19 ให้ประธานกรรมการและกรรมการตามมาตรา 10 เป็นผู้แต่งตั้งและกำหนดอัตราเงินเดือนของผู้อำนวยความสะดวกด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

ผู้อำนวยความสะดวกมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่ได้ แต่ไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

มาตรา 20 ผู้อำนวยความสะดวกต้อง

1) มีความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการของ พทส.

2) ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 11

3) มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายว่าด้วยคุณสมบัติ มาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

มาตรา 21 นอกจากการออกจากตำแหน่งตามมาตรา 19 วรรคสอง ให้ผู้อำนวยความสะดวกออกจากตำแหน่งเมื่อ

1) ตาย

2) ลาออก

3) คณะกรรมการด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

4) เป็นคนไร้ความสามารถ

5) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 20

มติของคณะกรรมการให้ผู้อำนวยความสะดวกออกจากตำแหน่งตาม (3) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่อยู่ในตำแหน่ง แต่ไม่รวมผู้อำนวยความสะดวก

มาตรา 22 ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการของ พทส. ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของ พทส. และตามนโยบาย และข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้างทุกตำแหน่ง

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการบริหารกิจการของ พทส.

มาตรา 23 ผู้อำนวยการมีอำนาจ

1) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อน ลด ตัดเงินเดือนหรือค่าจ้าง ลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนให้พนักงานและลูกจ้างออกจากตำแหน่ง ตามข้อบังคับของคณะกรรมการ

2) กำหนดเงื่อนไขในการทำงานของพนักงานและลูกจ้าง และออกระเบียบวิธีปฏิบัติงานของ พทส. โดยไม่ขัดหรือแย้งกับข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 24 ในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นตัวแทน พทส. และเพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้ตัวแทน หรือบุคคลใดกระทำการเฉพาะอย่างแทนก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

นิติกรรมที่ผู้อำนวยการกระทำโดยฝ่าฝืนข้อบังคับตามมาตรา 15 วรรคสอง ย่อมไม่ผูกพัน พทส. เว้นแต่คณะกรรมการจะให้สัตยาบัน

มาตรา 25 ในกรณีที่ผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลงและยังมิได้มีการแต่งตั้งผู้อำนวยการ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งพนักงานคนหนึ่งเป็นผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการ

มาตรา 26 ให้ พทส. ทำรายงานปีละครั้งเสนอคณะรัฐมนตรี รายงานนี้ให้กล่าวถึงผลงานของ พทส. ในปีที่แล้ว และคำชี้แจงเกี่ยวกับนโยบายของคณะกรรมการ โครงการและแผนงานที่จะจัดทำในภายหน้า

มาตรา 27 ให้ พทส. วางและรักษาไว้ซึ่งระบบการบัญชีที่เหมาะสมแก่กิจการแยกตามประเภทงานส่วนที่สำคัญ มีการลงรายวันและจ่ายเงิน และให้มีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ

มาตรา 28 ทุกปีให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชี ทำการตรวจสอบรับรองบัญชี ทั้งการเงินทุกประเภทของ พทส.

มาตรา 29 ให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

ร่างฯ ที่ใช้รับฟังความคิดเห็นในวันจันทร์ วันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน
นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษาการฟื้นฟู และ
การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ สิทธิในน้ำ การจัดสรรน้ำ การจัดเก็บค่าใช้น้ำ รวมทั้งการบริหารจัดการ
ภาวะวิกฤตน้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนด
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษาการฟื้นฟู และการอนุรักษ์
ทรัพยากรน้ำ สิทธิในน้ำ การจัดสรรน้ำ การจัดเก็บค่าใช้น้ำ รวมทั้งการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำ
เรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น
กรณีที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติวินิจฉัยแล้วเห็นว่ากฎหมายใดกำหนด
หลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่งที่ไม่เป็นธรรม หรือไม่สอดคล้องกับนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและ
บริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการ
บริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
เพื่อพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

การวินิจฉัยว่ากฎหมายใดมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม ให้คำนึงถึงความ
ยั่งยืนของระบบนิเวศ เศรษฐศาสตร์ สังคม และคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต

“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ และให้หมายความรวมถึง แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำ พื้นที่ทางน้ำหลาก ไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และ
สิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ

“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือ
ที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง
แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ
ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้
ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือแหล่งน้ำต่างประเทศที่รัฐอาจ
นำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความตกลงระหว่างประเทศ อนุสัญญา หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคี
หรือมีความผูกพันตามพันธกรณี

“บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า กระบวนการบริหารจัดการ
การจัดการ การใช้ประโยชน์ การพัฒนา การบำรุงรักษา การป้องกันและแก้ไขปัญหา การฟื้นฟู
การอนุรักษ์ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค
เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ
หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุม
ลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ
ขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่ปริมาณการไหลของน้ำหรือระดับน้ำในแหล่งน้ำนั้น
ต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม
แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขตจน
อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็น
ปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“ภาวะน้ำเสีย” หมายความว่า ภาวะที่น้ำมีการปนเปื้อนโดยมลพิษจนอาจก่อให้เกิด
อันตรายต่อแหล่งน้ำ ระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

“ภาวะวิกฤตน้ำ” หมายความว่า ภาวะน้ำแล้ง ภาวะน้ำท่วม หรือภาวะน้ำเสีย ที่อยู่ในสถานการณ์ขั้นล่อแหลมที่อาจเป็นอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืช หรือส่งผลกระทบต่อสังคมหรือเศรษฐกิจในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่นรวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๖ รัฐมีอำนาจบริหารจัดการทรัพยากรน้ำสาธารณะบนพื้นฐานความยั่งยืนและความสมดุลของระบบนิเวศ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ หลักเกณฑ์ตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๗ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำสาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามที่ กนช. ประกาศกำหนด ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) เปิดเผยข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลต่อประชาชน
- (๒) จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตลอดจนผู้มีส่วนได้เสีย

ก่อนการดำเนินการดังกล่าว

- (๓) สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ดังกล่าว

การดำเนินการตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๒

สิทธิในน้ำ

มาตรา ๘ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรยังชีพหรือการเลี้ยงสัตว์รายย่อย และการใช้น้ำตามจารีตประเพณี หรือเพื่อการอื่นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๙ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนมีสิทธิในการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ และมีสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน

มาตรา ๑๐ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

หมวด ๓

องค์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๑๑ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

(๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิสองคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านผังเมือง

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๒ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๓ กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีเหตุบกพร่องอื่น
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๑๑ (๕) หรือ (๖) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๘ ให้มีการประชุม กนช. อย่างน้อยปีละสองครั้ง
การประชุม กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม กนช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมพิจารณาเรื่องนั้น

มาตรา ๑๙ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยคำนึงถึงแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ รวมทั้งจัดทำแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตลอดจนแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย และเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเพื่อให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และคณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปปฏิบัติ

(๒) จัดทำแผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการประจำปี โดยพิจารณาจากแผนงานหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาในการจัดทำกรอบงบประมาณประจำปี

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๖ (๑)

(๔) กำกับ ดูแล ตรวจสอบ ติดตามประเมินผล และให้คำแนะนำ ในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๕) กำหนดกรอบ หลักเกณฑ์ และแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๖) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

(๗) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙

(๘) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ รวมทั้งพิจารณาและเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการผันน้ำจากแหล่งน้ำระหว่างประเทศหรือต่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามความตกลงระหว่างประเทศ อนุสัญญา หรือสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีหรือมีความผูกพันตามพันธกรณี

(๙) บริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำตามหมวด ๕ ภาวะวิกฤตน้ำ ส่วนที่ ๒ เขตภาวะวิกฤตน้ำ

(๑๐) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑๑) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) ประกาศกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมด้านทรัพยากรน้ำ สาธารณะอันอาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง รวมทั้งประกาศกำหนดประเภทของโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๒๐ วรรคสาม

(๑๓) พิจารณาและให้ข้อเสนอแนะต่อผลการทบทวนความเหมาะสมในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ตามที่สำนักงานเลขานุการของ กนช. เสนอ

(๑๔) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(๑๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๑๐) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ ให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติตามมาตรา ๑๙ (๑) ทุกห้าปี

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด

นโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามนโยบายและแผนดังกล่าว รวมทั้งนำไปประกอบการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต หรือการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ

ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องยึดถือแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติเป็นแผนหลักในการปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

มาตรา ๒๑ ในระหว่างที่แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ ตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงแผนดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี

ในกรณีที่มีการปรับปรุงแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติในสาระสำคัญ ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด

ให้ กนช. นำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติที่มีการปรับปรุงเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๒๐ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

รายงานตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) การบริหารโครงการหรือแผนงานการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
- (๒) สถานการณ์การเกิดภาวะวิกฤตน้ำ และผลการบริหารจัดการ
- (๓) ผลการบริหารจัดการความสมดุลของน้ำในแต่ละลุ่มน้ำ
- (๔) การบังคับใช้กฎหมาย กฎกระทรวง ประกาศ ระเบียบ คำสั่ง หรือแนวทางปฏิบัติ

ต่าง ๆ

(๕) ปัญหาอุปสรรค

(๖) ประสิทธิภาพในการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในภาพรวมและในระดับลุ่มน้ำ

(๗) ความพึงพอใจ ข้อร้องเรียน และผลการแก้ไขข้อร้องเรียนของประชาชน

มาตรา ๒๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติกรอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะกรรมการและคณะทำงานโดยอนุโลม

การแต่งตั้งคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องประกอบด้วย คณะอนุกรรมการกำหนดนโยบายและแผน คณะอนุกรรมการกลั่นกรองและให้ความเห็นชอบ โครงการ คณะอนุกรรมการประสานงานการดำเนินการตามแผน และคณะอนุกรรมการติดตามและ กำกับดูแลการดำเนินการตามแผน

มาตรา ๒๓ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียก บุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ ตามความจำเป็น

มาตรา ๒๔ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงานได้รับ เบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๕ ให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช.

(๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

(๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับร้องขอ

(๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๗) เป็นศูนย์กลางในการจัดทำ รวบรวม กำหนดนโยบาย หลักเกณฑ์ และมาตรฐาน ระบบฐานข้อมูลทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยเชื่อมโยงระบบข้อมูลด้านสารสนเทศทรัพยากรน้ำและ ภูมิอากาศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา และบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ แผนการ บริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ แผนงบประมาณการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ ของ กนช.รวมทั้งเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านทรัพยากรน้ำและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่ ประชาชนสามารถใช้บริการอย่างทั่วถึง และมีความเป็นเอกภาพและประสิทธิภาพของข้อมูล

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๑๐) ทบทวนความเหมาะสมในการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ทุกห้าปีและเสนอ ผลการทบทวนต่อ กนช.

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๒

ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๖ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพ อุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ และการตั้งถิ่นฐานของชุมชนประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราช กฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๗ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอน บางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๒๘ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ แล้ว ให้มี คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทน กรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชยกรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และ ประสบการณ์เป็นที่ประจักษ์ในด้านวิศวกรรมเกี่ยวกับน้ำ ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หรือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๙ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๐ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ

มาตรา ๓๑ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๒) พ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๒ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๓๓ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หย่อนความสามารถ หรือมีเหตุบกพร่องอื่น

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) พ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๔ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้เข้ามาเป็นกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการลุ่มน้ำซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำชั้นใหม่

มาตรา ๓๖ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอกนช. เพื่อให้เห็นชอบ

(๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอกนช. เพื่อให้เห็นชอบ

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาเสนอตามมาตรา ๔๑ (๑) และ (๒)

(๔) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

(๖) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘

(๗) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๘) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๙) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา รวมทั้งพิจารณาอุทธรณ์คำชี้ขาดของคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

(๑๐) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๑) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๒) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา การยื่นอุทธรณ์ และวิธีพิจารณาอุทธรณ์ ตาม (๘) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๗ ให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เสนอคณะกรรมการลุ่มน้ำภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนด เพื่อนำไปประกอบการ พิจารณาจัดทำแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในระดับลุ่มน้ำ

มาตรา ๓๘ การกำหนดลุ่มน้ำสาขาในเขตลุ่มน้ำใดให้ออกเป็นประกาศ กนช. ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ และการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ประกอบด้วย

ประกาศตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายประกาศ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของประกาศ

มาตรา ๓๙ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำสาขาใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือ บางส่วน ให้กระทำได้โดยประกาศ กนช. และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายประกาศ กนช. ด้วย

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาเพื่อ ปฏิบัติหน้าที่ในเขตลุ่มน้ำสาขาที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานของรัฐ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้แทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนภาคประชาสังคมที่อยู่ในเขตลุ่มน้ำสาขา

จำนวน คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มา วาระการดำรงตำแหน่ง และ การพ้นจากตำแหน่งของกรรมการลุ่มน้ำสาขาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๔๑ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาที่มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๓) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรน้ำขององค์กรผู้ใช้น้ำ และระหว่างองค์กร ผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาเสนอต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งในเขตลุ่มน้ำสาขาให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเห็นชอบ

(๕) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

(๖) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

(๗) ส่งเสริมและสนับสนุนการร่วมตัวกันเป็นเครือข่ายขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้ง เสริมสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการ ลุ่มน้ำสาขาไกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำ กำหนด

มาตรา ๔๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา โดยอนุโลม

มาตรา ๔๓ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงาน เลขาธิการของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำ แผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำสาขา และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำในเขตลุ่มน้ำและลุ่มน้ำสาขา

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการ ควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับ ลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตาม หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง ผู้ใช้น้ำหรือคณะกรรมการลุ่มน้ำสาขาในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ รวมทั้งเสนอมาตรการ

ป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำสาขาต่อ
คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

ส่วนที่ ๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

มาตรา ๔๔ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน
มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์
ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๕ กฎกระทรวงตามมาตรา ๔๔ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ
และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา
สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ
และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของ
ประชาชนก่อน

หมวด ๔ การจัดสรรน้ำ

มาตรา ๔๖ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ
การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน
การใช้น้ำตามจารีตประเพณี การรักษาระบบนิเวศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บรรเทาสาธารณภัย และ
การใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประปาที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตร หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประปาที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๗ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและ โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำ ประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้

การกำหนดหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นสำคัญ

มาตรา ๔๘ การใช้น้ำประปาที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การโอนใบอนุญาตตามมาตรานี้ ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้รับโอนใบอนุญาต ประกอบการหรือดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำเดิมที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

มาตรา ๔๙ การใช้น้ำประปาที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของ กนช.

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำ ประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การโอนใบอนุญาตตามมาตรานี้ ให้กระทำได้เฉพาะกรณีที่ได้รับโอนใบอนุญาต ประกอบการหรือดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์การใช้น้ำเดิมที่ระบุไว้ในใบอนุญาตเท่านั้น

มาตรา ๕๐ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

มาตรา ๕๑ ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา ๔๘ และมาตรา ๔๙ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย

แผนการบริหารจัดการน้ำตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้
- (๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้
- (๓) สถานที่กักเก็บน้ำ
- (๔) วิธีการใช้น้ำ
- (๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง
- (๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม
- (๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม (๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเจียนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม (๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมหรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๖ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากการเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะมาเป็นทางน้ำชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทาน ให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙ ใช้น้ำจากแหล่งน้ำนั้น

ได้ต่อไป จนกว่าใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองหรือใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม แล้วแต่กรณี จะสิ้นอายุ

มาตรา ๕๔ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๕ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด

(๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

มาตรา ๕๖ ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำ ที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ

มาตรา ๕๗ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ออกไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้

มาตรา ๕๘ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้งเครื่องมือวัดปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่เป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๙ ในกรณีที่ใช้ น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๖๐ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งตามมาตรา ๕๘ และมาตรา ๕๙ หรือไม่สามรถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๕๑ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งลงโทษปรับทางปกครองวันละไม่เกินสองหมื่นบาท โดยคำนึงถึงความร้ายแรงแห่งพฤติกรรมที่กระทำผิด จนกว่าผู้รับใบอนุญาตจะปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๕๑ ได้

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษปรับทางปกครองให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด และกรณีที่ถูกลงโทษปรับทางปกครองไม่ยอมชำระค่าปรับทางปกครองภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือชำระไม่ถูกต้องครบถ้วน ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการบังคับทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๖๑ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้

มาตรา ๖๒ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๖๑ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

มาตรา ๖๓ บรรดาเงินค่าใช้น้ำที่เรียกเก็บตามมาตรา ๕๕ เงินค่าปรับทางปกครองที่ได้มาตามมาตรา ๖๐ เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เงินค่าสินไหม

ทดแทนความเสียหายที่ได้มาตามมาตรา ๙๖ และเงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีอากรใดๆ

ให้กรมทรัพยากรน้ำเก็บรักษาเงินค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่ได้มาตามมาตรา ๙๖ และเงินที่มีผู้บริจาคเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำไว้เต็มจำนวนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในวรรคสาม โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และกันเงินค่าใช้น้ำที่เรียกเก็บตามมาตรา ๕๕ เงินค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ เงินค่าปรับทางปกครองที่ได้มาตามมาตรา ๖๐ เงินค่าปรับตามคำพิพากษาในคดีอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ไว้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามที่กำหนดไว้ในวรรคสาม เป็นจำนวนไม่เกินร้อยละห้าสิบของเงินแต่ละรายการที่เรียกเก็บหรือได้มา ส่วนที่เหลือให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่ง มีดังนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของ กนช. คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา และองค์กรผู้ใช้น้ำ เกี่ยวกับการพัฒนา บำรุงรักษา และอนุรักษ์พื้นที่ทรัพยากรน้ำ

(๒) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๓) ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมการสร้างความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

หมวด ๕

ภาวะวิกฤตน้ำ

ส่วนที่ ๑

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๖๔ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งประกอบด้วย การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำแล้ง การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำท่วม และการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเสีย โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีวิกฤตน้ำเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามมาตราหนึ่งอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ
- (๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะวิกฤตน้ำ
- (๕) การจัดทำระบบเตือนภัย
- (๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๗) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- (๘) วิธีการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการตามแนวทางที่กำหนด
- (๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ

ผลกระทบจากภาวะวิกฤตน้ำ

ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำให้เกิดการบูรณาการร่วมกันกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ตลอดจนแผนแม่บทที่สนับสนุนแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งและอุทกภัย และต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา ๖๕ เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำขึ้นแล้ว ให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบและนำไปประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการบริหารจัดการภาวะวิกฤตน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๖๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดส่งแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำที่ กนช. ให้ความเห็นชอบแล้ว ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำรวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใดๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อพิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา ๖๗ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำที่ กนช. ให้ความเห็นชอบและทบทวนแผนให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะวิกฤตน้ำ

ส่วนที่ ๒
เขตภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้ กนช. มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดมาตรการและแนวทาง เพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำให้มีประสิทธิภาพและทันการณ์
- (๒) ออกประกาศหรือมีคำสั่งตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ และตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตามมาตรา ๗๒ เพื่อป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ
- (๓) เสนอนายกรัฐมนตรีให้สั่งการหรือควบคุมให้มีการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเกิดประโยชน์สูงสุด
- (๔) โกล่เกลี่ย วินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการตามคำสั่งที่ออกตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ และบังคับการให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยชี้ขาดนั้น
- (๕) พิจารณา ตรวจสอบ และสั่งให้มีการแก้ไขแผนปฏิบัติการ แผนงาน โครงการของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและภาวะวิกฤตน้ำ ให้สอดคล้องกับมาตรการและแนวทางตาม (๑) และแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๖๙ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะวิกฤตน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใด ให้ กนช. มีอำนาจประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ และกำหนดมาตรการ แนวทาง ออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อใช้บังคับในเขตภาวะวิกฤตน้ำและพื้นที่ต่อเนื่อง เพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดปริมาณการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม การรักษาระบบนิเวศ พานิชยกรรม อุตสาหกรรม การผลิตพลังงาน การประปา หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด
- (๒) กำหนดวิธีการใช้น้ำและค่าธรรมเนียมการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำ
- (๓) ห้ามการใช้ทรัพยากรน้ำในกิจกรรมบางประเภท
- (๔) ห้ามการสูบน้ำจากแหล่งน้ำที่กำหนด หรือกำหนดให้การสูบน้ำจากแหล่งน้ำ แหล่งหนึ่งแหล่งใดต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กนช. กำหนด
- (๕) ห้ามปิดกั้นหรือผันน้ำจากทางน้ำที่ไหลหรือระบายมาจากทางน้ำชลประทาน ทางน้ำสาธารณะ หรือแหล่งกักเก็บน้ำ
- (๖) กำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำและสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้แบ่งปันน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะ

(๗) สั่งให้ผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่ง หรือจากแหล่งน้ำหนึ่งไปยังอีกแหล่งน้ำหนึ่ง

(๘) สั่งให้ปล่อยน้ำหรืองดการปล่อยน้ำจากเขื่อนหนึ่งเขื่อนใดตามที่ กนช. กำหนด

(๙) สั่งให้สร้างเขื่อนหรือเครื่องปิดกั้นทางน้ำชั่วคราวเพื่ออนุรักษ์น้ำจัดหรือเพื่อรักษาระบบนิเวศ

(๑๐) สั่งให้เจาะและใช้น้ำบาดาลในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อนำน้ำมาใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตน้ำ

(๑๑) สั่งให้ขุด เจาะ ทำลาย เคลื่อนย้ายซึ่งที่ดิน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งของใด ๆ ในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาภาวะวิกฤตน้ำ

(๑๒) กำหนดหรือควบคุมราคาจำหน่ายน้ำดิบที่ใช้ในการผลิตน้ำประปาค่าน้ำประปา ค่าใช้น้ำบาดาล ค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ราคาจำหน่ายน้ำที่ใช้ในการอุปโภคหรือบริโภคหรือราคาสินค้าอื่นใด ที่จำเป็นต่อการอยู่รอดปลอดภัยของประชาชน ทั้งนี้ อาจประสานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามมาตรการดังกล่าว

(๑๓) กำหนดมาตรการ แนวทาง และออกประกาศหรือคำสั่งอื่นใดที่จำเป็นเพื่อการป้องกัน แก่ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ

การประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุว่าเป็นภาวะวิกฤตน้ำแล้ง ภาวะวิกฤตน้ำท่วม หรือภาวะวิกฤตน้ำเสีย รวมทั้งต้องระบุเขตพื้นที่หรือเขตท้องที่การปกครองอย่างชัดเจน

การกำหนดมาตรการ แนวทาง และการออกประกาศหรือคำสั่งเพื่อการป้องกัน แก่ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำตามวรรคหนึ่ง ต้องเหมาะสมกับภาวะวิกฤตน้ำแต่ละประเภทและเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ

เมื่อภาวะวิกฤตน้ำได้พ้นไปแล้ว ให้ กนช. ประกาศยกเลิกเขตภาวะวิกฤตน้ำ และมาตรการ แนวทาง ประกาศ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๗๐ ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ต้องขออนุญาต ขออนุมัติ หรือขอความเห็นชอบตามกฎหมายใด ให้ถือว่าได้รับอนุญาต ได้รับอนุมัติ หรือได้รับความเห็นชอบตามกฎหมายนั้นแล้ว

ในกรณีที่มีการดำเนินโครงการหรือกิจการใด ๆ ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพก่อนเริ่มดำเนินการ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องจัดทำรายงานดังกล่าว

ในกรณีที่มีการดำเนินการใด ๆ ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการให้สอดคล้องกับความจำเป็น เร่งด่วน และฉุกเฉินในการป้องกัน แก่ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ

เมื่อ กนช. ประกาศยกเลิกเขตภาวะวิกฤตน้ำแล้ว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมตามวรรคสอง จัดให้มีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ ในกรณีที่มีผลกระทบ ให้ดำเนินการจัดทำมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพตาม ความจำเป็นและเหมาะสม

มาตรา ๗๑ ให้ผู้กักเก็บน้ำซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งน้ำที่แบ่งปันน้ำ เพื่อประโยชน์สาธารณะตามคำสั่งของ กนช. มีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้ กนช. มีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่ เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยผู้นั้นอาจเรียกร้องค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่ กักเก็บไว้ได้

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด

มาตรา ๗๒ ในพื้นที่ที่มีการประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำตามมาตรา ๖๔ ให้บรรดาอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งหรือหลายกระทรวง หรือที่เป็น ผู้รักษาการตามกฎหมายหรือที่มีอยู่ตามกฎหมายใดก็ตาม รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการอนุญาต อนุมัติ สั่งการ บังคับบัญชา หรือช่วยในการป้องกัน แก้ไข บรรเทา ระงับยับยั้งฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ หรือช่วยเหลือประชาชนในเขตภาวะวิกฤตน้ำ โอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ ของนายกรัฐมนตรีเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การสั่งการและการแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำเป็นไปโดยมีเอกภาพ รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

การกำหนดให้อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามกฎหมายใด ทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ กนช. ประกาศกำหนด

ให้นายกรัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ และเพื่อปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ได้รับโอนมาเป็นอำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีตาม วรรคหนึ่ง โดยให้ถือว่าบุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมายนั้น ในการนี้ นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนั้นยังคงใช้อำนาจหน้าที่เช่นเดิมต่อไปก็ได้ แต่ต้องปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ที่ กนช. กำหนด

นายกรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งรองประธาน กรรมการหรือรัฐมนตรีซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง หรือวรรคสามแทน หรือมอบหมายให้เป็นผู้กำกับ การปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคสามได้ และให้ถือว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหัวหน้า ผู้รับผิดชอบ ข้าราชการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ในกรณีที่มีความจำเป็น คณะรัฐมนตรีอาจจัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารใน ภาวะวิกฤตน้ำเป็นการเฉพาะเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ เป็นการชั่วคราวได้ จนกว่าจะ ยกเลิกประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๗๓ เพื่อประโยชน์ในการประสานการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่ประกาศกำหนด เขตภาวะวิกฤตน้ำให้เป็นไปด้วยความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพเหตุการณ์และความเป็นอยู่ ของประชาชนในเขตพื้นที่ กนช. อาจมีคำสั่งแต่งตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลเป็นที่ปรึกษาในการ ปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม หมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ได้

ให้บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามวรรคหนึ่งได้รับความคุ้มครองเช่นเดียวกับการ ปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ ตามขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง

มาตรา ๗๔ ในระหว่างที่มีการประกาศกำหนดเขตภาวะวิกฤตน้ำ ให้หน่วยงานของ รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัด หรือแย้งกับประกาศและคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕ ส่วนที่ ๒ นี้

มาตรา ๗๕ ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นใด ผ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ หรือหน่วงเหนี่ยวให้การปฏิบัติคำสั่งออกไปโดยไม่มีเหตุอันควร ถือว่ากระทำความผิดทางวินัยอย่าง ร้ายแรง และให้ กนช. ส่งเรื่องให้ผู้มีอำนาจดำเนินการทางวินัยของผู้นั้นดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ และแจ้งผลให้ กนช. ทราบต่อไป ในกรณีที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ผู้นั้นพ้นจาก ตำแหน่ง และในกรณีที่เป็นผู้บริหารของรัฐวิสาหกิจ ให้สัญญาจ้างสิ้นสุดลง

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับการดำเนินการตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ ระหว่างประชาชน หรือระหว่างหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ กนช. แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทคณะหนึ่งหรือหลายคณะเพื่อพิจารณา ไกล่เกลี่ย และวินิจฉัย ชี้ขาดข้อพิพาทดังกล่าวให้ยุติลงโดยเร็ว

เมื่อคณะอนุกรรมการตามวรรคหนึ่งมีคำวินิจฉัยเป็นประการใดแล้ว ให้คู่กรณี และผู้เกี่ยวข้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยนั้นโดยพลัน

ในกรณีที่คูกรณีหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยนั้นได้ ทั้งนี้ ให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๗ มิให้นำกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองมาใช้บังคับกับประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวด ๕ ส่วนที่ ๒ นี้ เว้นแต่จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๗๘ ในกรณีที่มีการยื่นคำขอให้กำหนดวิธีการหรือมาตรการคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา ให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลอุทธรณ์ภาคที่มีเขตอำนาจ แล้วแต่กรณี เป็นผู้พิจารณา โดยให้ศาลคำนึงถึงเหตุผล ความจำเป็น และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสาธารณะเป็นสำคัญ ในกรณีเช่นนี้ ให้ศาลมีคำสั่งภายในสิบวันนับแต่วันที่รับคำขอ

ส่วนที่ ๓

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

มาตรา ๗๙ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ หรือดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำได้

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันแก้ไขและฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดำเนินการตามมาตรการที่ กนช.กำหนดหรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย

การชดเชยความเสียหายตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะวิกฤตน้ำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ในการใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างตามมาตรานี้ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างและกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างจากการใช้ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๑ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๙ และมาตรา ๘๐ ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งหรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๘๒ ในกรณีมีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตาม มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๘๑ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานทรัพย์สิน หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางหรือฝากไว้ไว้ตามวรรคหนึ่งแล้วให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๘๔ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้ บุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการตาม มาตรา ๘๓ วรรคสองแล้ว

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือใช้สิ่งทามิทรัพย์ หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๗๐ มาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือ มาตรา ๘๒ ต้องสะดุดหยุดลง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายต่อศาลภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๘๕ ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักยอก ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่ กนช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำ

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๘๖ พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางวินัย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูภาวะวิกฤตน้ำ หากเป็นการกระทำที่สุจริต ไม่เลือกปฏิบัติ และไม่เกินสมควรแก่เหตุหรือไม่เกินกว่ากรณีจำเป็น แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ได้รับความเสียหายที่จะเรียกร้องค่าเสียหายตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

หมวด ๖

การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๘๗ ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควรสงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. ประกาศกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ประกาศตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะแนบท้ายประกาศ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของประกาศ

มาตรา ๘๘ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือให้ใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้

ในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้บังคับตามกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า

มาตรา ๘๙ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๘๘ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้ารัฐมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าการปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามวรรคสองไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจ
ในจำนวนเงินค่าทดแทนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ และมาตรา ๘๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๐ เมื่อมีเหตุฉุกเฉินหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ
สาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่
มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้าง
ของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐
มาตรา ๘๑ มาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๘๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๘๑ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

- (๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติ
ที่เกี่ยวข้อง
- (๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์
ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพ
เป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล
- (๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มี
สิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิด
อันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่
คุณภาพน้ำ

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจาก
พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้ และในกรณีมีความ
จำเป็น ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตพื้นที่ที่จะใช้หลักเกณฑ์หรือวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากร
น้ำสาธารณะแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

มาตรา ๘๒ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำ
สาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะ
ในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ประกอบการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการ
อย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อ
ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงาน
ของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าว
มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัด

ความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

หมวด ๗

พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๙๓ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

- (๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำรวจ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ
- (๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำ สาธารณะ
- (๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๙๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวก ตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙๕ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่และผู้มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และมีอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

หมวด ๘

ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๙๖ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำความผิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้มีหมายรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้นั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบรรเทาความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเรื่องอื่น ๆ อันพึงจะเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา นี้ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

มาตรา ๙๗ ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง และมีผลเป็นการขจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๙๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามมาตรา ๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๙ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๐ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๓ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๙

มาตรา ๑๐๑ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๗ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๘ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๓ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศหรือคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๖๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๕ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือมาตรา ๘๓ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๘๒ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๖ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๗๙ มาตรา ๘๐ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๘๒ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๕

มาตรา ๑๐๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๐๘ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๙๐ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๐๗

มาตรา ๑๐๙ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา ๘๙ วรรคสอง หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๘๙ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๐ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๑๑ ความผิดตามมาตรา ๙๘ มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๐๐ มาตรา ๑๐๑ มาตรา ๑๐๒ มาตรา ๑๐๔ มาตรา ๑๐๕ และมาตรา ๑๐๖ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งและผู้ผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณีส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสัปดาห์นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๑๒ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๑๑ ให้ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขานุการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขานุการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๑๑๓ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตาม มาตรา ๒๖ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้น ไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่ วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ แล้ว โดยลุ่มน้ำ ที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตาม มาตรา ๒๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำ แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนด ขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๘ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ตามวรรคสอง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการ

อีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๓ และมาตรา ๒๔ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม

มาตรา ๑๑๔ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๑๑ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๑ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ประกอบด้วย

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย จำนวนสี่คน เป็นรองประธานกรรมการคนหนึ่ง รองประธานกรรมการคนที่สอง รองประธานกรรมการคนที่สาม และรองประธานกรรมการคนที่สี่

(๓) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล อธิบดีกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๑๕ ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ และแผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ตามมาตรา ๑๙ (๑) หรือแผนพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำระดับลุ่มน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๖ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะวิกฤตน้ำตามมาตรา ๓๖ (๒) ขึ้นใช้บังคับ

มาตรา ๑๑๖ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๘ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๙ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๖ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๖ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายใน

หกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายใน
กำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๑๑๗ ภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้รัฐบาลเสนอ
กฎหมายจัดตั้งสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติซึ่งมีฐานะเป็นกรม
ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. คำขอ	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ	๕๐,๐๐๐ บาท
๔. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
๕. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		
๖. การโอนใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ในกฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำกิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็นเอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
ทรัพยากรน้ำ
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่มีกฎหมายใด กำหนดเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ ทรัพยากรน้ำเรื่องใดไว้โดยเฉพาะ ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต
“ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร แหล่งกักเก็บน้ำไม่ว่าจะ เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการจัดการน้ำ
“ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่ประชาชนใช้หรือ ที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และให้หมายความรวมถึง แม่น้ำ ลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

“การใช้น้ำ” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

“ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุม ลำน้ำธรรมชาติซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

“ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อ การขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลง จนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

“ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุม แต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติกรตาม พระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

“องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี กฎหมายจัดตั้ง

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรักษาการ ตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนด ค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวง ประกาศ และระเบียบนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑

ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๖ รัฐมีอำนาจพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของ แหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ แต่ถ้าเป็นการลดพื้นที่หรือให้เลิกใช้เพื่อประโยชน์สาธารณะ ต้องดำเนินการถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดิน

เพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้

ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบตามวรรคสอง มีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ หลักเกณฑ์ตามวรรคสาม เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๒

สิทธิในน้ำ

มาตรา ๗ ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

มาตรา ๘ เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน และไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น

หมวด ๓

องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

ส่วนที่ ๑

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

มาตรา ๙ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “กนช.” ประกอบด้วย

- (๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง
- (๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน)

(๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจาก กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิสองคน

(๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

ให้อธิบดีเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้อธิบดีแต่งตั้งข้าราชการของ กรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๐ การคัดเลือกกรรมการตามมาตรา ๙ (๕) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๑ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ สามปี และอาจได้รับการคัดเลือกหรือแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

มาตรา ๑๒ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) และ (๖) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) นายกรัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติ เสื่อมเสีย หรือหย่อนความสามารถ

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) พ้นจากการเป็นกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖

(๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิด ที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๑๓ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๕) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับการคัดเลือกอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการ ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการแทน ตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๔ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๙ (๖) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการนั้น พ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้ได้รับแต่งตั้งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และ ในระหว่างที่ยังไม่ได้แต่งตั้งกรรมการแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้ กนช. ประกอบด้วยกรรมการเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่กรรมการตามมาตรา ๔ (๕) หรือ (๖) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการคัดเลือกหรือแต่งตั้งกรรมการขึ้นใหม่

มาตรา ๑๖ การประชุม กนช. ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุม กนช. ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้ารองประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด

ในการประชุม ถ้ามีการพิจารณาเรื่องที่กรรมการผู้ใดมีส่วนได้เสียโดยตรง กรรมการผู้นั้นไม่มีสิทธิเข้าประชุมพิจารณาเรื่องนั้น

มาตรา ๑๗ กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไป รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ

(๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายตาม (๑) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน

(๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอตามมาตรา ๓๔ (๑)

(๔) ควบคุม กำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการตาม (๒) และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๕) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ

(๖) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

(๗) กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ

(๘) ให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขปัญหากวาระน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ

- (๙) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๐
 (๑๐) พิจารณาและให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ
 (๑๑) โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ
 (๑๒) เสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตาม

พระราชบัญญัตินี้

(๑๓) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย การเสนอข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อให้ กนช. โกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๑๑) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๘ ให้ กนช. จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) ทุกห้าปี

ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามวรรคหนึ่ง ให้ กนช. จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนด นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ และให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) มีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลง และรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี

ในกรณีที่มีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ให้ กนช. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๘ วรรคสาม มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ กนช. อาจมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการด้านต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ กนช. แล้วรายงานต่อ กนช. หรือดำเนินการตามที่ กนช. มอบหมาย รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ กนช. มอบหมายได้

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการ โดยอนุโลม

มาตรา ๒๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ กนช. กรรมการที่ กนช. มอบหมาย หรือคณะอนุกรรมการที่ กนช. แต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสาร หลักฐาน หรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

มาตรา ๒๒ ให้ประธานกรรมการ กรรมการ และอนุกรรมการได้รับเบี้ยประชุม ค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายอย่างอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๒๓ ให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช.

(๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

(๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช.

(๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับภารกิจขอ

(๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนา บริหารจัดการ บำรุงรักษา ห้วย และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช.

(๗) ประสานข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของ กนช.

(๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

(๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. และ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย

ส่วนที่ ๒

ลุ่มน้ำและคณะกรรมการลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๔ การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพ อุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๕ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

มาตรา ๒๖ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย

(๑) กรรมการลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน

(๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชยกรรม ภาคละสามคน

(๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดตาม (๑) เลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๗ การได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) (๓) และ (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๒๘ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่งเมื่อลาออก เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือพ้นจากการเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ

มาตรา ๒๙ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๒) พ้นจากตำแหน่ง ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๐ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

มาตรา ๓๑ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) รัฐมนตรีให้ออกเพราะบกพร่องหรือไม่สุจริตต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) พ้นจากการเป็นผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ
- (๖) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) และ (๔) พ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่กรรมการลุ่มน้ำนั้นพ้นจากตำแหน่ง และให้ผู้เข้ามาเป็นกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการลุ่มน้ำซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่ดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่างก็ได้ และในระหว่างที่ยังไม่ได้กรรมการลุ่มน้ำแทนตำแหน่งที่ว่าง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกอบด้วยกรรมการลุ่มน้ำเท่าที่เหลืออยู่

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่กรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ (๓) หรือ (๔) ดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว ให้กรรมการลุ่มน้ำซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีการดำเนินการให้ได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำขึ้นใหม่

มาตรา ๓๔ คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- (๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
- (๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด
- (๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑
- (๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

(๓) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ

(๔) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

(๕) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง
ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา
การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

(๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา
การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่น
กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ หรือตามที่ กนช. มอบหมาย

การเสนอเรื่องร้องทุกข์หรือข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำเพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำ
ไกล่เกลี่ยและชี้ขาดตาม (๔) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กนช. กำหนดโดยประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๓๕ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒
มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยอนุโลม

มาตรา ๓๖ ให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงาน
เลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำ
แผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ
ในเขตลุ่มน้ำ

(๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ
ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู
และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ
เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู
และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

(๔) ส่งเสริมและติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตาม
หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่าง
ผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย

ส่วนที่ ๓
องค์กรผู้ใช้น้ำ

มาตรา ๓๗ บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกันและอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกัน มีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ

วัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๘ กฎกระทรวงตามมาตรา ๓๗ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง การกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย

การออกกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน

หมวด ๔
การจัดสรรน้ำ

มาตรา ๓๙ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ แบ่งเป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตร หรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง ลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทตาม (๑) (๒) และ (๓) ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๐ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและ โดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำ ประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้

การกำหนดหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง ให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นสำคัญ

มาตรา ๔๑ การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

มาตรา ๔๒ การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีโดยความเห็นชอบของ กนช.

การขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาต และการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับกับการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กร

มาตรา ๔๓ ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต ให้คำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ

มาตรา ๔๔ ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำตามมาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย

แผนการบริหารจัดการน้ำตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้

(๒) ประมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้

(๓) สถานที่กักเก็บน้ำ

(๔) วิธีการใช้น้ำ

(๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

(๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม

(๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม (๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเฉลี่ยน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ

แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม (๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วมหรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก

มาตรา ๔๕ ในกรณีที่แหล่งน้ำใดเปลี่ยนสถานะจากเดิมมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะภายหลังจากวันที่กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำในแหล่งน้ำนั้นที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่แหล่งน้ำดังกล่าวเปลี่ยนสถานะมาเป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

มาตรา ๔๖ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔๗ รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด

(๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม

(๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้

มาตรา ๔๘ ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำ อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

การกำหนดเงื่อนไขตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดในเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้นำน้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ

มาตรา ๔๙ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามที่ออกไปแล้วนั้น ถ้าต่อมากฎหมายหรือสาระสำคัญแห่งพหุติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป หรือมีเหตุสำคัญเพื่อประโยชน์สาธารณะ ให้อธิบดีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือ กนช. แล้วแต่กรณี มีอำนาจสั่งแก้ไขเพิ่มเติมเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติได้

มาตรา ๕๐ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบและควบคุมการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำต้องติดตั้งเครื่องมือวัด

ปริมาณน้ำที่ใช้ และการเก็บข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่ใช้ น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญ ต่อประโยชน์สาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาต การใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการ ตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด

มาตรา ๕๒ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้ เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

ในกรณีที่ผู้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงาน เจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการ แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบ กำหนดเวลาก็ได้

มาตรา ๕๓ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ออกตามมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ

หมวด ๕

ภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ส่วนที่ ๑

การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

มาตรา ๕๔ ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนด เขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้

การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศ ปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งนั้น

เมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง

มาตรา ๕๕ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรงจนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจหรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ใด ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้น้ำหรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

ในระหว่างที่ยังไม่มีประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจกำหนดวิธีการใช้น้ำและการแบ่งปันน้ำในพื้นที่ได้เท่าที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

การแบ่งปันน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม และให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

เมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน

มาตรา ๕๖ ในกรณีมีความจำเป็นต้องผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กบช. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการดังกล่าวได้เท่าที่จำเป็นในการบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น

มาตรา ๕๗ ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งในพื้นที่ใด รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวงประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ผู้กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งรัฐมนตรีมอบหมายมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ มิได้

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๘ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขั้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ
- (๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ
- (๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
- (๔) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ
- (๕) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่
- (๖) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่

ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง

(๗) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชน ในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

มาตรา ๕๔ เมื่อคณะกรรมการลุ่มน้ำได้จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ขึ้นแล้วให้เสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ และจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณีนี้ ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างหรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว

กรณีที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไม่อาจดำเนินการให้ เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งได้ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอเรื่องต่อ กนช. เพื่อ พิจารณาหาแนวทางแก้ไขต่อไป

มาตรา ๖๐ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกัน และแก้ไขภาวะน้ำแล้งที่ กนช. ให้ความเห็นชอบ และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง

ส่วนที่ ๒

การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

มาตรา ๖๑ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้ เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดหมายได้ว่า จะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้น โดยฉับพลัน โดยในการจัดทำแผนต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และความหลากหลาย ทางชีวภาพของพื้นที่นั้นประกอบด้วย

แผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามวรรคหนึ่ง อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

(๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ

(๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

(๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม

(๕) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม

(๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

(๗) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตาม

แนวทางที่กำหนด

(๘) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

(๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม

ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม

แนวทางการจัดทำการบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม และแนวทางการจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ตามวรรคสอง (๔) และ (๕) ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๖๒ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ มาใช้บังคับกับการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กษ. เพื่อให้ความเห็นชอบ การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหารณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าวโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๓

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

มาตรา ๖๓ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้

ในการดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวาง ตัดฟันต้นไม้ ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้ แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่บุคคลนั้นด้วย

การชดเชยความเสียหายตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๔ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย

ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติสาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

ในการใช้ที่ดินตามมาตรา นี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๕ การที่พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๔ ให้กระทำในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก

ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่งก็ได้

มาตรา ๖๖ ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้

ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่ายในการนี้ และการปฏิบัติตามดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖๗ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินจำนวนดังกล่าวไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินในชื่อของผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย โดยแยกฝากไว้เป็นบัญชีเฉพาะราย และถ้ามีดอกเบียหรือดอกผลใดเกิดขึ้น เนื่องจากการฝากเงินนั้น ให้ตกเป็นสิทธิแก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายนั้นด้วย

เมื่อหน่วยงานผู้รับผิดชอบนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางไว้ต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสินตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบมีหนังสือแจ้งให้ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายทราบ โดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

หลักเกณฑ์และวิธีการในการนำเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปวางต่อศาลหรือสำนักงานวางทรัพย์ หรือฝากไว้กับธนาคารออมสิน และวิธีการในการรับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าวให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่พอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะรับหรือไม่รับเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบวางไว้หรือฝากไว้

บุคคลนั้นมีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบได้ดำเนินการตาม มาตรา ๖๗ วรรคสองแล้ว

การฟ้องคดีต่อศาลตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้การครอบครองหรือใช้อสังหาริมทรัพย์ หรือการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือ มาตรา ๖๖ ต้องระงับชั่วคราว

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายยินยอมตกลงและได้รับ เงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไปแล้ว หรือมิได้ฟ้องคดีเรียกเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชย ความเสียหายต่อศาลภายในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง หรือได้แจ้งเป็นหนังสือสละสิทธิไม่รับเงิน ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายดังกล่าว ผู้ใดจะเรียกร้องเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความ เสียหายนั้นอีกไม่ได้

มาตรา ๖๙ ห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยกย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหายแก่ สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้นเพื่อ ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ ผู้กระทำความผิดให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว

มาตรา ๗๐ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อป้องกันและ แก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจหน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้กระทำความผิดนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ

หมวด ๖

การอนุรักษ์และการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๗๑ ในกรณีที่ กษ. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควร สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กษ. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

มาตรา ๗๒ รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กษ. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้

หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่กำหนดในกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้ เรื่องใดเรื่องหนึ่งใช้บังคับเป็นการทั่วไปทุกท้องที่ หรือใช้บังคับเฉพาะท้องที่ใดท้องที่หนึ่งก็ได้

ในกรณีที่มีกฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองหรือกฎหมายอื่นกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินในบริเวณเดียวกันหรือในเรื่องเดียวกันขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่ง ให้บังคับตามกฎหมายกระทรวงตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่กฎกระทรวง ประกาศ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นซึ่งออกตามกฎหมายดังกล่าวจะมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะที่สำคัญยิ่งกว่า

มาตรา ๗๓ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๒ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้าวรณมนตรีเห็นว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไปอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่เห็นสมควรได้ แต่ถ้าวรณมนตรีปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องเสียหาย หรือขาดประโยชน์ที่เคยได้รับเกินสมควร ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนด้วย

การกำหนดค่าทดแทนตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามวรรคสองไม่ยินยอมตกลงหรือไม่พอใจ ในจำนวนเงินค่าทดแทนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๗ และมาตรา ๖๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๔ เมื่อมีเหตุอุกฉุกหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระงับ หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๖๕ มาตรา ๖๖ มาตรา ๖๗ มาตรา ๖๘ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๗๕ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่องดังต่อไปนี้ได้

(๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติ

ที่เกี่ยวข้อง

(๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล

(๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อกับหรือใกล้เคียงกับทรัพยากรน้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะกำหนดให้กรณีใดกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการลุ่มน้ำกำหนดก็ได้

มาตรา ๗๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้กระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

หมวด ๗ พนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๗๗ ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ สำนวณ หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ

(๒) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๓) เข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีหลักฐานอันสมควรเชื่อได้ว่ามีการกระทำผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง และหากมีความจำเป็น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางอันเป็นอุปสรรคในการที่จะเข้าไปปฏิบัติหน้าที่ได้ แต่จะต้องใช้ความระมัดระวังให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

มาตรา ๗๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๗๙ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด ๘

ความรับผิดชอบแห่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

มาตรา ๘๐ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐเพื่อการนั้น

ถ้าความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้มีหมายรวมถึง

(๑) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตรายหรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้

(๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม

(๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น

(๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล

(๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล

(๖) มูลค่าของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย

(๗) ค่าเสียหายที่เกิดจากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

(๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือเงินทุนที่ใช้ตาม (๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม

(๙) ค่าเสียหายต่อเนื้ออื่น ๆ อันหึ่งจะเกิดในอนาคต

ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา นี้ โดยให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ

มาตรา ๘๑ ในกรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้กระทำตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง และมีผลเป็นการจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ให้มีผลเป็นการลดจำนวนค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ

หมวด ๙
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๘๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การเข้าใช้สอยแหล่งน้ำตามมาตรา ๖ วรรคสาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๔ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๒๑ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๓๕ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๓

มาตรา ๘๕ ผู้ใดฝ่าฝืนกฎกระทรวงตามมาตรา ๔๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๗ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๔๒ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสามปี หรือปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๘ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่ออกตามมาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๙ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๗๗ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ออกตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๐ ผู้ใดขัดขวางหรือไม่อำนวยความสะดวกตามสมควรแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๖๖ ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๙

มาตรา ๙๑ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖๙ วรรคหนึ่ง ซึ่งได้นำมาใช้บังคับโดยอนุโลมตาม มาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๑

มาตรา ๙๓ ผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐมนตรีตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๑) หรือ (๓) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๔ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๙๕ ความผิดตามมาตรา ๘๒ มาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๘๖ มาตรา ๘๘ มาตรา ๘๙ และมาตรา ๙๐ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจ เปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่งและผู้ผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๙๖ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๙๕ ให้ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ในเขตกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธาน ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ และเลขาธิการ

(๒) ในเขตจังหวัดอื่น ประกอบด้วยอัยการจังหวัดเป็นประธาน ผู้บังคับการตำรวจภูธร จังหวัดเป็นกรรมการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการและเลขาธิการ

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีกำหนด

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๙๗ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตาม มาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้น ไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการตราลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖

ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ตามวรรคสอง ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการ อีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม

มาตรา ๔๘ ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๔ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๔ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔ (๖)

มาตรา ๔๙ ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๙) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ

มาตรา ๑๐๐ เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสาม

ตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๙ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๙ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ค่าขอ	ฉบับละ	๑๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง	ฉบับละ	๑๐,๐๐๐ บาท
๓. ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม	ฉบับละ	๕๐,๐๐๐ บาท
๔. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
๕. การต่ออายุใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		
๖. การโอนใบอนุญาตครั้งละเท่ากับ ค่าธรรมเนียมสำหรับใบอนุญาต แต่ละฉบับ		

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ต่อ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยประสบปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำในหลายด้าน
การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้กระทำโดยหลายหน่วยงานตามอำนาจหน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ใน
กฎหมายหลายฉบับ ทำให้การดำเนินงานแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดความเป็นเอกภาพ ประกอบกับการจัดทำ
กิจกรรมและโครงการบางอย่างเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และบางครั้ง
ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น ดังนั้น จึงสมควรมีกฎหมายในการบูรณาการเกี่ยวกับการใช้
การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความเป็น
เอกภาพ กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม วางหลักเกณฑ์
ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ ตลอดจนจัดให้มี
องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งในระดับชาติ ระดับลุ่มน้ำ และระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมี
ส่วนร่วมของประชาชน เพื่อร่วมกันบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ ขอบเขตการบังคับใช้ของพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๓)

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกฎหมายในการบูรณาการ
การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำให้เกิดความ
เป็นเอกภาพ อย่างไรก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินี้มีขอบข่ายว่า ในกรณีที่มีกฎหมายใดกำหนดเกี่ยวกับการ
การใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำเรื่องใด
ไว้โดยเฉพาะแล้ว ก็ให้ดำเนินการไปตามกฎหมายเฉพาะนั้น ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่
เจ้าหน้าที่และประชาชนในการบังคับใช้กฎหมาย

๒.๒ กำหนดบทนิยามเพื่อใช้บังคับในพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๔) ดังนี้

(๑) บทนิยามคำว่า “น้ำ” หมายความว่า น้ำในบรรยากาศ น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน
และน้ำในทะเลอาณาเขต

(๒) บทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำ” หมายความว่า น้ำ แหล่งต้นน้ำลำธาร
แหล่งเก็บกักน้ำไม่ว่าจะเกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือมนุษย์สร้างขึ้น คลองส่งน้ำ และสิ่งอื่นที่ใช้เพื่อการ
จัดการน้ำ

(๓) บทนิยามคำว่า “ทรัพยากรน้ำสาธารณะ” หมายความว่า น้ำในแหล่งน้ำที่
ประชาชนใช้หรือที่สงวนไว้ให้ประชาชนใช้ หรือโดยสภาพประชาชนอาจใช้ประโยชน์ร่วมกัน และ

ให้หมายความรวมถึง แม่น้ำลำคลอง ทางน้ำ บึง แหล่งน้ำใต้ดินที่มีความลึกจากผิวดินไม่เกินสิบห้าเมตร ทะเลสาบ ทะเลอาณาเขต พื้นที่ชุ่มน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติอื่น ๆ แหล่งน้ำที่รัฐจัดสร้างหรือพัฒนาขึ้นเพื่อให้ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และแหล่งน้ำระหว่างประเทศที่รัฐอาจนำมาใช้ประโยชน์ได้

(๔) บทนิยามคำว่า “การใช้” หมายความว่า การดำเนินกิจกรรมในแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คมนาคม การประปา การผลิตพลังงาน การรักษาระบบนิเวศ หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด ไม่ว่าจะทำให้น้ำมีปริมาณเปลี่ยนไปหรือไม่ก็ตาม

(๕) บทนิยามคำว่า “ลุ่มน้ำ” หมายความว่า พื้นที่ซึ่งมีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินครอบคลุมลำน้ำธรรมชาติ ซึ่งเป็นแหล่งที่รวมน้ำให้ไหลลงสู่ลำน้ำ

(๖) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำแล้ง” หมายความว่า ภาวะที่ปริมาณน้ำฝนลดลงจนอาจเกิดผลกระทบต่อการขาดแคลนน้ำอย่างรุนแรงในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง หรือภาวะที่การไหลของน้ำหรือระดับน้ำนั้นต่ำลงจนอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อการดำรงชีวิตของคน สัตว์ และพืชที่ต้องอาศัยแหล่งน้ำนั้น

(๗) บทนิยามคำว่า “ภาวะน้ำท่วม” หมายความว่า ภาวะที่พื้นผิวดินซึ่งปกติไม่ได้มีน้ำปกคลุมแต่กลายเป็นพื้นผิวดินซึ่งมีน้ำปกคลุม โดยเกิดจากน้ำฝน น้ำบนผิวดิน น้ำใต้ดิน และน้ำในทะเลอาณาเขต แต่ไม่รวมถึงภาวะน้ำขึ้นและน้ำลงซึ่งเป็นปรากฏการณ์ปกติตามธรรมชาติ

(๘) บทนิยามคำว่า “กรรมการ” หมายความว่า กรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(๙) บทนิยามคำว่า “อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ

(๑๐) บทนิยามคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๑) บทนิยามคำว่า “หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๑๒) บทนิยามคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

(๑๓) บทนิยามคำว่า “รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๓ กำหนดมาตรการรักษาการ (มาตรา ๕)

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ สดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียม และกำหนดกิจการอื่น รวมทั้งออกประกาศ ระเบียบ และคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

๒.๔ อำนาจของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

กำหนดอำนาจของรัฐในการพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยเปลี่ยนแปลงรูปร่างของแหล่งน้ำหรือขยายพื้นที่ของแหล่งน้ำได้ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารทรัพยากรน้ำสาธารณะ รัฐมนตรีอาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะแห่งใดก็ได้ โดยหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบมีอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้า

ใช้สอยทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตามที่เห็นสมควรได้ แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวต้องมีใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรน้ำตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๔ ทั้งนี้ การกำหนดให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดเป็นผู้รับผิดชอบบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับภาระด้านงบประมาณในการบำรุงรักษาทรัพยากรน้ำสาธารณะด้วย (ร่างมาตรา ๖)

๒.๕ สิทธิในน้ำ

วางหลักเกณฑ์ในการประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำสาธารณะ โดยระบุให้เห็นว่า ทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นของส่วนรวม บุคคลมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในกิจกรรมหรือในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่นซึ่งอาจใช้น้ำนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่พระราชบัญญัติ หรือกฎกระทรวงหรือประกาศที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น (ร่างมาตรา ๗) และในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินซึ่งมีน้ำพุเกิดขึ้นหรือมีน้ำไหลผ่านตามธรรมชาติไม่ว่าบนดินหรือใต้ดิน ย่อมมีสิทธิใช้หรือเก็บกักน้ำนั้นได้เท่าที่จำเป็นแก่ประโยชน์ในที่ดินของตน โดยไม่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนหรือเสียหายแก่บุคคลอื่น (ร่างมาตรา ๘)

๒.๖ การกำหนดลุ่มน้ำ

ร่างพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้การกำหนดลุ่มน้ำให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ การกำหนดลุ่มน้ำให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ และระบบนิเวศประกอบด้วย (ร่างมาตรา ๒๔) ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำได้โดยตราพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกัน และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๗ องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

องค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในร่างพระราชบัญญัตินี้ มี ๓ ระดับ (๑) ระดับชาติ คือ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (๒) ระดับลุ่มน้ำ คือ คณะกรรมการลุ่มน้ำ และ (๓) ระดับองค์กรผู้ใช้น้ำซึ่งสะท้อนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๗.๑ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.)

(๑) องค์ประกอบของ กนช. ประกอบด้วย ๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ๒) รองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง ๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง ๔) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงพลังงาน ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำบาดาล และผู้อำนวยการสถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (องค์การมหาชน) ๕) กรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวนหกคน ซึ่งได้รับการคัดเลือกมาจากกรรมการผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำสองคน กรรมการผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสองคน และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสองคน ๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนสามคน ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ๗) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขาธิการ และให้อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำแต่งตั้งข้าราชการของกรมทรัพยากรน้ำอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขาธิการ (ร่างมาตรา ๙)

(๒) อำนาจหน้าที่ของ กนช.

กนช. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยทั่วไป รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบทุกห้าปี โดยการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการดังกล่าวต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน องค์กรผู้นำนั ผู้มีส่วนได้เสีย หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องด้วย ทั้งนี้ เมื่อนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าว และในระหว่างที่นโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำมีผลใช้บังคับอยู่ ให้ กนช. ติดตามและประเมินผลการดำเนินการ รวมทั้งพิจารณาทบทวนหรือปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่มีความเปลี่ยนแปลงและรายงานต่อคณะรัฐมนตรีทุกปี โดยกรณีที่มีการปรับปรุงนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ ให้ กนช. นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบและลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำที่มีการปรับปรุง (ร่างมาตรา ๑๗ (๑) ร่างมาตรา ๑๘ และร่างมาตรา ๑๙)

๒) เสนอแนะและประสานแผนงานหรือโครงการต่าง ๆ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม และนโยบายเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำงบประมาณแผ่นดิน รวมทั้งควบคุมกำกับ ติดตาม เร่งรัด ตรวจสอบ และให้คำแนะนำการดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการดังกล่าว ตลอดจนนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ (ร่างมาตรา ๑๗ (๒) และ (๔))

๓) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำต่าง ๆ ตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำเสนอ กำหนดกรอบและแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ และกำหนดลำดับความสำคัญของการใช้น้ำสำหรับกิจการประเภทต่าง ๆ เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำนำไปพิจารณาในการจัดสรรน้ำ รวมทั้งให้ความเห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขปัญหามลภาวะน้ำท่วมของคณะกรรมการลุ่มน้ำต่าง ๆ (ร่างมาตรา ๑๗ (๓) (๗) และ (๘))

๔) กำกับ ติดตาม ตรวจสอบแผนการใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบ (ร่างมาตรา ๑๗ (๕))

๕) เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาปัญหาจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู

และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องให้มีการตรากฎหมายหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารทรัพยากรน้ำ รวมทั้งเสนอแนะเกี่ยวกับการออกหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๑๗ (๖) (๑๒) และ (๑๓))

๖) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สาม พิจารณา และให้ความเห็นชอบในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ โกล่เกลี่ยและชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๑๗ (๙) (๑๐) และ (๑๑))

๗) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กนช. หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมาย (ร่างมาตรา ๑๗ (๑๔))

(๓) สำนักงานเลขานุการของ กนช.

โดยที่กรมทรัพยากรน้ำมีภารกิจเกี่ยวกับการเสนอแนะ จัดทำนโยบายและแผนมาตรการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ บริหารจัดการ พัฒนา อนุรักษ์ ฟื้นฟู ควบคุมดูแล ประสาน ติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ ทั้งในระดับภาพรวมและระดับลุ่มน้ำ ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับปัจจุบันกรมทรัพยากรน้ำก็ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว กรมทรัพยากรน้ำจึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. ตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้เห็นที่เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ด้วยเหตุนี้ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กนช. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของ กนช. ๒) ประสานการดำเนินงานกับคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ๓) รวบรวมและจัดเตรียมข้อมูล ศึกษา วิเคราะห์ และริเริ่มกิจกรรมหรือโครงการใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของ กนช. ๔) ช่วยเหลือและให้คำแนะนำแก่หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามที่ได้รับการร้องขอ ๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๖) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำแผนและโครงการพัฒนาบริหารจัดการ บำรุงรักษา ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำต่อ กนช. ๗) ประสานข้อมูลด้านการจัดการสารสนเทศทรัพยากรน้ำจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำของ กนช. ๘) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในด้านการอนุรักษ์ การพัฒนา การใช้ และการดำเนินการอื่นใดเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ๙) จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ กนช. และคณะกรรมการลุ่มน้ำ และ ๑๐) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่ กนช. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๒๓)

๒.๗.๒ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

(๑) องค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำจะเกิดขึ้นหลังจากที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำแล้ว โดยแต่ละลุ่มน้ำจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำนั้น ประกอบด้วย ๑) กรรมการ

ลุ่มน้ำโดยตำแหน่ง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำนั้น ผู้แทนกรมชลประทาน ผู้แทนกรมประมง ผู้แทนกรมเจ้าท่า ผู้แทนกรมควบคุมมลพิษ ผู้แทนกรมทรัพยากรน้ำบาดาล ผู้แทนกรมป่าไม้ ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้แทนกรมที่ดิน ผู้แทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และผู้แทนกรมโรงงานอุตสาหกรรม ๒) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำนั้น จังหวัดละหนึ่งคน ๓) กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำนั้นที่มาจากภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคพาณิชย์กรรม ภาคละสามคน ๔) กรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ จำนวนสามคน

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการลุ่มน้ำ และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเลือกกรรมการลุ่มน้ำอีกสองคนเป็นรองประธานกรรมการลุ่มน้ำ

ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคในเขตลุ่มน้ำนั้นเป็นกรรมการลุ่มน้ำและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (ร่างมาตรา ๒๖)

ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งกรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการลุ่มน้ำผู้แทนองค์กรใช้น้ำ และกรรมการลุ่มน้ำผู้ทรงคุณวุฒิ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๒๗)

(๒) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยทั่วไปในเขตลุ่มน้ำ รวมทั้งให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑) จัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำเสนอต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

๒) จัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมเสนอ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ

๓) พิจารณาปริมาณการใช้น้ำ การจัดสรรน้ำ และจัดลำดับความสำคัญในการใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำ และควบคุมการใช้น้ำให้เป็นไปตามที่ได้รับการจัดสรรจาก กนช.

๔) กำหนดหลักเกณฑ์และระเบียบการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำ ทั้งนี้ ภายใต้กรอบและแนวทางที่ กนช. กำหนด

๕) ให้ความเห็นชอบการอนุญาตใช้น้ำประเภทที่สอง

๖) พิจารณาและเสนอความเห็นในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำต่อ กนช.

๗) เสนอข้อคิดเห็นต่อ กนช. เกี่ยวกับแผนงานและโครงการในการดำเนินการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำของหน่วยงานต่าง ๆ

๘) รับเรื่องร้องทุกข์ โกล่เกลี่ย และชี้ขาดข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำ

๙) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายเกี่ยวกับมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำนั้น

๑๐) ส่งเสริมและรณรงค์การสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนในการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ

๑๑) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำหรือตามที่ กษ. มอบหมาย (ร่างมาตรา ๓๔)

(๓) สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำ

โดยที่ปัจจุบันสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่แล้ว สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ จึงเป็นหน่วยงานที่มีความพร้อมทั้งด้านทรัพยากรและบุคลากรในการทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ได้ทันที เมื่อร่างพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ด้วยเหตุนี้ในร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค กรมทรัพยากรน้ำ ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของ กษ. โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ๑) ปฏิบัติงานธุรการทั่วไปของคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ๓) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรผู้ใช้น้ำ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ และกฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมมลพิษทางน้ำในเขตลุ่มน้ำ เพื่อให้เป็นไปตามแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำ ๔) ส่งเสริม และติดตามการใช้น้ำประเภทที่สองในเขตลุ่มน้ำให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ ๕) เสนอมาตรการป้องกันการขัดแย้งและแนวทางการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำในเขตลุ่มน้ำต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำ และ ๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการลุ่มน้ำมอบหมาย (ร่างมาตรา ๓๖)

๒.๗.๓ องค์กรผู้ใช้น้ำ

ร่างพระราชบัญญัตินี้บัญญัติรองรับให้บุคคลซึ่งใช้น้ำในบริเวณใกล้เคียงกัน และอยู่ในเขตลุ่มน้ำเดียวกันมีสิทธิรวมตัวกันจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำเพื่อประโยชน์ร่วมกันเกี่ยวกับการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ในหมู่สมาชิกขององค์กรผู้ใช้น้ำ โดยวัตถุประสงค์ อำนาจหน้าที่ การดำเนินงานขององค์กรผู้ใช้น้ำ รวมทั้งหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำจะมีลักษณะอย่างไรให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ สิทธิประโยชน์ในการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำมีสิทธิร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการลุ่มน้ำ อย่างไรก็ตาม โดยที่การจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นไปด้วยความสมัครใจ ดังนั้น จึงไม่กระทบสิทธิของบุคคลที่จะรวมตัวกันเพื่อเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำหรือในรูปแบบอื่นตามจารีตประเพณี หรือที่ได้จัดตั้งไว้ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ หรือตามที่ได้จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น และไม่จำกัดสิทธิกลุ่มผู้ใช้น้ำดังกล่าวในการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำตามพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓๗)

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจดทะเบียนก่อตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ จะกำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้ง ภารกิจ และอำนาจหน้าที่ขององค์กรผู้ใช้น้ำในแต่ละลุ่มน้ำให้แตกต่างกันก็ได้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ วัฒนธรรม จารีต

ประเพณี วิถีชีวิตของประชาชนในการใช้น้ำประเภทต่าง ๆ และความจำเป็นในการบริหารจัดการด้วย และก่อนออกกฎกระทรวงดังกล่าวต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อน (ร่างมาตรา ๓๘)

๒.๘ การจัดสรรน้ำ

๒.๘.๑ ประเภทของการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้แบ่งการใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นสามประเภท คือ

(๑) การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการดำรงชีพ การอุปโภคบริโภคในครัวเรือน การเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อยังชีพ การอุตสาหกรรมในครัวเรือนและการใช้น้ำในปริมาณเล็กน้อย

(๒) การใช้น้ำประเภทที่สอง ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อการเกษตรหรือการเลี้ยงสัตว์เพื่อการพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การผลิตพลังงานไฟฟ้า การประปา และกิจการอื่น

(๓) การใช้น้ำประเภทที่สาม ได้แก่ การใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะเพื่อกิจการขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

โดยลักษณะหรือรายละเอียดการใช้น้ำแต่ละประเภทให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๓๙)

๒.๘.๒ การใช้น้ำประเภทที่หนึ่ง

รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องและด้วยความเห็นชอบของ กษ. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้น้ำประเภทที่หนึ่งสำหรับแต่ละลุ่มน้ำได้ โดยการกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้คำนึงถึงการใช้น้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคเป็นสำคัญ (ร่างมาตรา ๔๐)

๒.๘.๓ การใช้น้ำประเภทที่สอง

การใช้น้ำประเภทที่สองต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำที่ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้นตั้งอยู่ เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง โดยการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๑)

๒.๘.๔ การใช้น้ำประเภทที่สาม

การใช้น้ำประเภทที่สามต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีด้วยความเห็นชอบของ กษ. เว้นแต่เป็นการใช้น้ำของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรไม่ต้องขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม โดยการขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต การขอต่ออายุใบอนุญาตและการอนุญาต การขอและการออกใบแทนใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม รวมทั้งการขอโอนใบอนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔๒)

๒.๘.๕ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่สำคัญในการยื่นขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม คือ

(๑) ในการพิจารณาออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สามให้แก่ผู้ขอรับใบอนุญาต จะต้องคำนึงถึงความสมดุลของน้ำในทรัพยากรน้ำสาธารณะ รวมทั้งลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้องก่อน ทั้งนี้ เพื่อมิให้ส่งผลกระทบต่อภาพรวมความสมดุลของลุ่มน้ำ (ร่างมาตรา ๔๓) และ

(๒) ในการขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องยื่นแผนการบริหารจัดการน้ำมาพร้อมกับคำขอด้วย โดยแผนการบริหารจัดการน้ำ อย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้ ๑) วัตถุประสงค์ของการใช้น้ำและแหล่งน้ำที่จะใช้ ๒) ปริมาณการปริมาณน้ำที่จะใช้หรือจะกักเก็บไว้เพื่อใช้ ๓) สถานที่กักเก็บน้ำ ๔) วิธีการใช้น้ำ ๕) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง ๖) แผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วม ๗) วิธีการบำรุงรักษา พื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะนั้น

สำหรับแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งตาม ๕) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการใช้น้ำในระหว่างที่เกิดภาวะน้ำแล้ง การลดปริมาณการใช้น้ำ การหาแหล่งน้ำทดแทน และอัตราความเป็นไปได้ในการเปลี่ยนน้ำที่มีเพื่อประโยชน์สาธารณะ ส่วนแผนจัดการน้ำที่กักเก็บไว้เมื่อเกิดภาวะน้ำท่วมตาม ๖) อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการป้องกันมิให้น้ำที่กักเก็บไว้ล้นออกไปนอกสถานที่กักเก็บน้ำจนอาจก่อให้เกิดน้ำท่วม หรือไปเพิ่มปริมาณน้ำที่ท่วมอยู่แล้วให้มากขึ้นไปอีก (ร่างมาตรา ๔๔)

(๓) ในการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองและประเภทที่สาม อธิบดีอาจกำหนดเงื่อนไขการใช้น้ำที่ผู้รับใบอนุญาตจะต้องปฏิบัติไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้ โดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับปริมาณน้ำสูงสุดที่จะอนุญาตให้มีการใช้หรือกักเก็บไว้เพื่อใช้ กำหนดเวลาที่จะนำน้ำที่เป็นทรัพยากรน้ำสาธารณะขึ้นมาใช้ บริเวณที่จะให้น้ำขึ้นมาได้ สถานที่กักเก็บน้ำ และบริเวณที่จะใช้น้ำ ตลอดจนเงื่อนไขอื่นอันจำเป็นแก่การควบคุมปริมาณและคุณภาพของน้ำ (ร่างมาตรา ๔๖)

๒.๘.๖ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำ

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง และค่าธรรมเนียมใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔๖)

๒.๘.๗ อัตราค่าใช้น้ำ

ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนด (๑) อัตราค่าใช้น้ำสำหรับการใช้น้ำประเภทที่สองและการใช้น้ำประเภทที่สาม และ (๒) หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเรียกเก็บ ลดหย่อน หรือยกเว้นค่าใช้น้ำ ทั้งนี้ จะกำหนดให้แตกต่างกันโดยคำนึงถึงกิจกรรม ลักษณะ หรือปริมาณของการใช้น้ำในแต่ละประเภทและในแต่ละลุ่มน้ำก็ได้ (ร่างมาตรา ๔๗)

๒.๘.๘ การกำหนดมาตรการให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นการชั่วคราว และมาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้กรณีที่ได้รับใบอนุญาตการใช้น้ำซึ่งไม่ได้กระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่

ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่ปรากฏว่าการใช้น้ำตามใบอนุญาตเป็นเหตุให้เกิดผลกระทบต่อความสมดุลของทรัพยากรน้ำสาธารณะในลุ่มน้ำที่เกี่ยวข้อง หรือก่อให้เกิดผลกระทบอย่างสำคัญต่อประโยชน์สาธารณะ จึงให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำหยุดการใช้น้ำตามใบอนุญาตไว้เป็นการชั่วคราว และให้ผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำดำเนินการตามความจำเป็นเพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุแห่งผลกระทบดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยการกำหนดมาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ และมีมาตรการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตซึ่งเป็นมาตรการลงโทษผู้รับใบอนุญาตกรณีและผู้รับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ในกฎหมายหรือปฏิบัติผิดไปจากเงื่อนไขในใบอนุญาต (ร่างมาตรา ๕๑)

อย่างไรก็ดี หากปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต หรือคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำตามมาตรา ๔๔ ได้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งพักใช้ใบอนุญาตการใช้น้ำได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน และในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหรือการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการบริหารจัดการน้ำของผู้รับใบอนุญาต เป็นเรื่องที่ได้รับใบอนุญาตต้องทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้อง พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเวลาให้แก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องด้วยก็ได้ และเมื่อผู้รับใบอนุญาตได้ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะยกเลิกคำสั่งพักใช้ใบอนุญาตก่อนครบกำหนดเวลาก็ได้ (ร่างมาตรา ๕๒) ทั้งนี้ เมื่อปรากฏว่าผู้รับใบอนุญาตการใช้น้ำฝ่าฝืนคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต หรือไม่ทำการแก้ไขหรือดำเนินการให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ออกตามมาตรา ๕๒ ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งเพิกถอนใบอนุญาตการใช้น้ำ (ร่างมาตรา ๕๓)

๒.๔ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

๒.๔.๑ การประกาศเขตภาวะน้ำแล้ง

ในกรณีที่มีข้อมูลเพียงพอที่จะชี้ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้ง ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตภาวะน้ำแล้ง และกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควรได้ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาการขาดแคลนนํ้า นอกจากนี้ การกำหนดให้กิจการใดสามารถใช้น้ำได้ในปริมาณที่เห็นสมควร ให้ทำเป็นประกาศปิดไว้ในที่เปิดเผยและเห็นได้ง่ายในเขตภาวะน้ำแล้งด้วย และเมื่อภาวะน้ำแล้งได้พ้นไปแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๔)

๒.๔.๒ การประกาศกำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน

ในกรณีที่เกิดภาวะน้ำแล้งอย่างรุนแรง จนอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หรือการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินในพื้นที่นั้น และกำหนดวิธีการใช้น้ำเพื่อลดปริมาณการใช้ หรือห้ามการใช้น้ำบางประเภทเกินกว่าจำเป็นแก่การอุปโภคบริโภค รวมทั้งกำหนดวิธีการแบ่งปันน้ำในพื้นที่เพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้งนั้น โดยการแบ่งปันน้ำเมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน ต้องเป็นไปเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมและให้ผู้ใช้น้ำต้องเสียหายน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และเมื่อภาวะน้ำแล้งฉุกเฉินได้พ้นไปแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศยกเลิกเขตภาวะน้ำแล้งฉุกเฉิน (ร่างมาตรา ๕๕)

๒.๙.๓ มาตรการที่นำมาใช้ในการบรรเทาภาวะน้ำแล้ง

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการที่นำมาใช้ในการบรรเทาภาวะน้ำแล้ง คือ การกำหนดให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กษ. มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเท่าที่จำเป็นเพื่อบรรเทาภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๕๖) การให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งให้บุคคลซึ่งกักเก็บน้ำไว้ตามความจำเป็นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎกระทรวง ประกาศ หรือระเบียบที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น ต้องเฉลี่ยน้ำเพื่อประโยชน์สาธารณะตามปริมาณและวิธีการที่กำหนด โดยให้ผู้ที่กักเก็บน้ำดังกล่าวมีสิทธิได้รับค่าทดแทนจากการที่ต้องสูญเสียน้ำที่กักเก็บไว้ แต่ถ้าบุคคลใดกักเก็บน้ำไว้เกินกว่าความจำเป็น ให้รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งตามที่เห็นสมควรเพื่อนำน้ำส่วนที่เกินมาใช้สอยเพื่อประโยชน์สาธารณะโดยผู้ใช้นั้นจะเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าเสียหายใด ๆ มิได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดค่าทดแทนให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕๗)

๒.๙.๔ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง

ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำแล้งในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำแล้งเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ ๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ๔) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ ๕) วิธีการควบคุมการใช้น้ำในพื้นที่ ๖) การหาแหล่งน้ำทดแทนและการขนส่งน้ำจากแหล่งน้ำทดแทนมายังพื้นที่ซึ่งเกิดภาวะน้ำแล้ง ๗) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำแล้ง ทั้งนี้ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๕๘) เมื่อ กษ. เห็นชอบแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งแล้ว ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดส่งแผนดังกล่าวไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ ในกรณี ให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องจัดสร้างหรือเตรียมอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง รวมทั้งบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้าง หรืออุปกรณ์นั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว (ร่างมาตรา ๕๙) และให้คณะกรรมการลุ่มน้ำติดตามการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และทบทวนแผนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะดำเนินการได้เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้ง (ร่างมาตรา ๖๐)

๒.๑๐ การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

๒.๑๐.๑ การจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม

ได้กำหนดให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมขึ้นไว้เป็นการล่วงหน้า โดยให้จัดทำเป็นแผนเพื่อเตรียมการรองรับทั้งกรณีปกติซึ่งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดภาวะน้ำท่วมในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำ และกรณีฉุกเฉินที่มีน้ำท่วมเกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม อย่างน้อยต้องมีรายการ ดังต่อไปนี้ ๑) หน่วยงานผู้รับผิดชอบ ๒) งบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการ ๓) การจัดเตรียมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วม ๔) การบริหารจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากภาวะน้ำท่วม ๕) การจัดทำระบบเตือนภัยน้ำท่วม ๖) การเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบ

๗) วิธีการระบายน้ำที่รวดเร็วและถูกต้องตามหลักวิชาการให้น้ำระบายไปตามแนวทางที่กำหนด
 ๘) วิธีการกักเก็บน้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ๙) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่อาจได้รับภัยพิบัติจากน้ำท่วม ทั้งนี้ ในการจัดทำแผนป้องกันและแก้ไข
 ภาวะน้ำท่วม ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานของรัฐ องค์กร
 ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และประชาชนในเขตลุ่มน้ำตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๖๑)

๒.๑๐.๒ การผันน้ำจากลุ่มน้ำหนึ่งไปยังอีกลุ่มน้ำหนึ่งเพื่อป้องกันและแก้ไข
 ภาวะน้ำท่วม การเสนอแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมต่อ กนช. เพื่อให้ความเห็นชอบ
 การจัดส่งแผนดังกล่าวไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบและดำเนินการ และการแก้ไขปัญหา
 กรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่อาจดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวได้ รวมทั้งการติดตาม
 การดำเนินการให้เป็นไปตามแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมและการทบทวนแผนดังกล่าว

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๕๖ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๐ ที่อยู่
 ในส่วนของการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งมาใช้บังคับกับโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๖๒)

๒.๑๑ อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและ
 ภาวะน้ำท่วม

(๑) กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าไปในที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อ
 ทำการสำรวจ ตรวจสอบ หรือเก็บรวบรวมข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อการป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง
 และภาวะน้ำท่วมได้ และโดยที่ลักษณะของภาวะน้ำท่วมมีความแตกต่างจากภาวะน้ำแล้ง
 จึงจำเป็นต้องกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการดำเนินการใด ๆ เป็นกรณีเฉพาะเพื่อป้องกัน
 และแก้ไขภาวะน้ำท่วม กล่าวคือ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจทำลายสิ่งกีดขวางหรือตัดฟันต้นไม้
 ขุดดิน ปิดกั้นแนวเขตที่ดิน รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างซึ่งมิใช่เป็นบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของบุคคลใด ๆ หรือ
 ดำเนินการอื่นใดเท่าที่จำเป็นแก่การป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมได้แต่ต้องชดเชยความเสียหายแก่
 บุคคลนั้นด้วย โดยการชดเชยความเสียหาย ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดใน
 กฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๓)

(๒) ในกรณีที่มีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่อาจใช้ที่ดินของบุคคลใด ๆ เพื่อ
 ก่อสร้าง วางสิ่งของ สูบน้ำหรือระบายน้ำผ่านที่ดิน หรือติดตั้งอุปกรณ์ใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการป้องกัน
 และแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมได้ โดยแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินทราบ
 ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องแสดงวัตถุประสงค์และลักษณะ
 ของการใช้ที่ดินและวันเวลาที่จะใช้ประโยชน์ในที่ดินด้วย แต่ในกรณีฉุกเฉินเพื่อป้องกันภัยพิบัติ
 สาธารณะจากภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้าใช้ที่ดินเพื่อดำเนินการ
 ได้ทันทีโดยไม่ต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ในการนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบกำหนดค่าทดแทนการใช้
 ที่ดินให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน และกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของเจ้าของหรือ
 ผู้ครอบครองที่ดินจากการใช้ที่ดิน ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นด้วย
 ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๔)

(๓) ในการเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดเพื่อปฏิบัติหน้าที่ ให้กระทำในเวลา
 ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก แต่ในกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินการต่อเนื่องจาก
 เวลาดังกล่าว หรือมีกรณีฉุกเฉิน จะดำเนินการในเวลาอื่นนอกจากเวลาดังกล่าวก็ได้ (ร่างมาตรา ๖๕)

(๔) กำหนดให้กรณีมีความจำเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจออกคำสั่ง
 กำหนดให้บุคคลใดต้องปฏิบัติตามการใด ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม

ตามหลักเกณฑ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดได้ และในกรณีที่บุคคลดังกล่าวต้องเสียค่าใช้จ่าย และการปฏิบัติการดังกล่าวมิได้เป็นไปเพื่อประโยชน์เฉพาะตนเพียงผู้เดียว ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กำหนดค่าทดแทนเพื่อจ่ายให้แก่บุคคลนั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๖๖)

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการดำเนินการกรณีที่ผู้มีสิทธิได้รับ ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายไม่ยินยอมตกลงในจำนวนเงินค่าทดแทนหรือค่าชดเชย ความเสียหายที่หน่วยงานผู้รับผิดชอบจ่ายให้ตามมาตรา ๕๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ หรือมาตรา ๖๖ (ร่างมาตรา ๖๗ และร่างมาตรา ๖๘)

(๖) กำหนดห้ามมิให้บุคคลใดเอาไป ยักย้าย ทำอันตราย หรือทำให้เสียหาย แก่สิ่งก่อสร้าง สิ่งของ หรืออุปกรณ์ใด ๆ หรือละเมิดมาตรการใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีขึ้น เพื่อป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วม ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มี อำนาจสั่งให้ผู้กระทำแก้ไขให้กลับคืนดังเดิม ถ้าผู้นั้นไม่ยินยอมกระทำ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็น ผู้ดำเนินการโดยผู้นั้นจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าว (ร่างมาตรา ๖๙)

(๗) กำหนดให้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อ ป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้งและภาวะน้ำท่วมตามพระราชบัญญัตินี้ หากได้ดำเนินการไปตามอำนาจ หน้าที่ และได้กระทำไปพอสมควรแก่เหตุและมีได้ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้กระทำการนั้นพ้นจากความผิดและความรับผิดชอบ (ร่างมาตรา ๗๐)

๒.๑๒ การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะ

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดมาตรการในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากร น้ำสาธารณะไว้หลายมาตรการด้วยกัน เป็นต้นว่า

(๑) ในกรณีที่ กนช. เห็นว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สมควร สงวนไว้เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้ กนช. มอบหมายให้รัฐมนตรีพิจารณา ดำเนินการให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ร่างมาตรา ๗๑)

(๒) รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์ที่ดินที่มีเขตติดต่อหรืออาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์ หรือพัฒนาทรัพยากรน้ำสาธารณะให้เป็นไปโดยเหมาะสมได้ (ร่างมาตรา ๗๒)

(๓) เมื่อมีเหตุอุทกภัยหรือมีภัยอันตรายใดที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ สาธารณะอย่างรุนแรง ซึ่งจำเป็นต้องมีการป้องกันหรือแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจเข้าไปดำเนินการใด ๆ ในที่ดิน หรือใช้ประโยชน์ในที่ดินของบุคคลอื่นเพื่อป้องกัน ระวัง หรือบรรเทาเหตุนั้นได้ (ร่างมาตรา ๗๔)

(๔) ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของ กนช. มีอำนาจออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อคุ้มครองและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำสาธารณะ ในเรื่อง ๑) กำหนดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือทรัพยากรธรรมชาติที่เกี่ยวข้อง ๒) กำหนดห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบ นิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล ๓) กำหนดให้ผู้ใช้น้ำซึ่งมีที่ดินติดต่อหรือใกล้เคียงกับทรัพยากร

น้ำสาธารณะ จัดให้มีสิ่งปลูกสร้าง ติดตั้งอุปกรณ์หรือเครื่องมือ หรือใช้กรรมวิธีใดตามที่กำหนด เพื่อตรวจสอบแหล่งที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ หรือเพื่อป้องกันหรือแก้ไขอันตรายหรือความเสียหายแก่คุณภาพน้ำ (ร่างมาตรา ๗๕)

(๕) ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีหนังสือขอความร่วมมือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ และหากเป็นกรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ เป็นกรณีฉุกเฉิน จำเป็น และอาจก่อความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำสาธารณะในบริเวณดังกล่าวมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเสียหายนั้นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อขจัดความเสียหายและทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิมหรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ (ร่างมาตรา ๗๖)

๒.๑๓ อำนาจหน้าที่และหลักเกณฑ์ทั่วไปในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

(๑) กำหนดอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น การเข้าไปในที่ดินของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจตราแหล่งน้ำ ส้วม หรือเก็บข้อมูลที่จำเป็นต่อการควบคุมและตรวจตราทรัพยากรน้ำ การเข้าไปในที่ดิน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะของบุคคลใดในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เพื่อดำเนินการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะ หรือเพื่อตรวจค้น กัก ยึดหรืออายัดเอกสารหรือสิ่งใดที่เกี่ยวข้อง (ร่างมาตรา ๗๗)

(๒) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร (ร่างมาตรา ๗๘)

(๓) กำหนดให้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (ร่างมาตรา ๗๙)

๒.๑๔ ความรับผิดทางแพ่งในกรณีที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ

(๑) วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของร่างพระราชบัญญัตินี้ คือ การป้องปรามและกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหากรณีที่เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ดังนั้นร่างพระราชบัญญัตินี้จึงกำหนดให้ความเสียหายที่เกิดต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเป็นความเสียหายต่อรัฐ และกำหนดความรับผิดทางแพ่งแก่ผู้ที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ กล่าวคือ ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อกระทำโดยผิดกฎหมายทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะหรือใช้ทรัพยากรน้ำสาธารณะโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ผู้นั้นกระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนต่อรัฐ หากความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะเกิดจากวัตถุหรือสิ่งอื่นใดที่อาจทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษ ผู้ครอบครองหรือควบคุมวัตถุหรือสิ่งอื่นใดนั้นต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้นแม้จะมีได้เกิดขึ้นโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเป็นการกระทำตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยค่าสินไหมทดแทนที่ผู้กระทำละเมิดต้องรับผิดชอบใช้ หมายความว่ารัฐได้จ่ายไป

ในการกำจัด เคลื่อนย้ายสิ่งทีก่อให้เกิดความเสียหายหรือกระทำให้สิ่งนั้นหมดสภาพความเป็นอันตราย หรือความเป็นพิษ ตลอดจนการนำเอาของนั้นมาเก็บ กัก หรือรักษาไว้ ๒) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไป ในการทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่สภาพเดิม ๓) ค่าใช้จ่ายที่รัฐได้จ่ายไปในการช่วยเหลือ บุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นเนื่องในความเสียหายนั้น ๔) ค่าดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการ ประเมินความเสียหายและประเมินค่าใช้จ่ายในการเยียวยาผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ สิ่งแวดล้อม และสุขภาพของบุคคล ๕) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่รัฐได้จ่ายไปในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้ ได้รับค่าสินไหมทดแทนตามกฎหมาย เช่น ค่าใช้จ่ายที่รัฐจ่ายเป็นค่าทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ค่าใช้จ่ายในการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินคดีในศาล และค่าธรรมเนียมศาล ๖) มูลค่า ของทรัพยากรน้ำสาธารณะที่ต้องเสียหายหรือถูกใช้ไปโดยไม่มีสิทธิตามกฎหมาย ๗) ค่าเสียหายที่เกิด จากการใช้งบประมาณของรัฐหรือจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อใช้ในการบำบัดฟื้นฟูและบูรณะความเสียหายของทรัพยากรน้ำสาธารณะให้กลับคืนสู่สภาพเดิม ๘) ค่าเสียโอกาสในการนำงบประมาณหรือ เงินทุนที่ใช้ตาม ๗) ไปลงทุนในโครงการอื่นของรัฐเพื่อสังคมโดยรวม และ ๙) ค่าเสียหายต่อเรื่องอื่น ๆ อันพึงเกิดในอนาคต ทั้งนี้ ให้กรมทรัพยากรน้ำเป็นตัวแทนของรัฐในการฟ้องคดีเพื่อเรียกร้อง ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะตามมาตรา นี้ โดยให้พนักงานอัยการ มีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีในศาลตามที่กรมทรัพยากรน้ำมีคำขอ (ร่างมาตรา ๘๐)

(๒) อย่างไรก็ดี กรณีที่ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะได้ กระทำตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรน้ำ สาธารณะ และมีผลเป็นการจัดหรือบรรเทาความเสียหาย และทำให้ทรัพยากรน้ำสาธารณะกลับคืนสู่ สภาพเดิมหรือสภาพที่ใกล้เคียงกับสภาพเดิม หรือเหมาะสมจะใช้ประโยชน์ ให้มีผลเป็นการลดจำนวน ค่าสินไหมทดแทนตามส่วนที่ได้กระทำ (ร่างมาตรา ๘๑)

๒.๑๕ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดบทกำหนดโทษสำหรับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติใน พระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีโทษจำคุกหรือโทษปรับ หรือทั้งโทษจำคุกและโทษปรับ โดยอัตราโทษสูงสุด ตามพระราชบัญญัตินี้ คือ จำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสิบล้าน สำหรับฐานความผิดก้ำกรฝฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง (๒) ซึ่งเป็นกฎกระทรวงที่กำหนด ห้ามการกระทำใด ๆ ที่มีผลเป็นการเสื่อมสภาพแหล่งน้ำหรือเสื่อมประโยชน์ต่อการใช้น้ำ หรือ ทำให้เกิดภาวะมลพิษแก่แหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือทำให้น้ำมีสภาพเป็นพิษจนน่าจะเป็น อันตรายต่อแหล่งน้ำ หรือระบบนิเวศแหล่งน้ำ หรือสุขภาพของบุคคล ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องปราม และลงโทษผู้กระทำความผิดให้เกิดความเช็ดหลายกรณีที่ทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียจนเกิดภาวะมลพิษ

(๒) กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจเปรียบเทียบความผิด โดยความผิดที่อยู่ในข่ายเปรียบเทียบได้ คือ ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกิน หนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒.๑๗ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราช กฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ หรือมีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นไม่ได้แตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการตรากฎหมาย ประจําลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่ตามเดิมในแต่ละลุ่มน้ำที่รับผิดชอบ

ไปพลางก่อน ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ แต่ในกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๔ แล้ว โดยลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นแตกต่างจากลุ่มน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน และยังไม่มีการประกาศลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่รับผิดชอบในแต่ละลุ่มน้ำที่มีเขตพื้นที่แตกต่างไปจากเขตพื้นที่ลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ สิ้นสุดลง และให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน จนกว่าจะมีคณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๖ ทั้งนี้ ไม่เกินสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

คณะกรรมการลุ่มน้ำประจำลุ่มน้ำที่กำหนดขึ้นใหม่ ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตลุ่มน้ำ เป็นกรรมการ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตลุ่มน้ำเลือกกันเองเพื่อเป็นประธานกรรมการ และเป็นรองประธานกรรมการ อีกหนึ่งคน ให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคแต่งตั้งข้าราชการของสำนักงานทรัพยากรน้ำภาคอีกไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ทั้งนี้ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๖ มาตรา ๒๐ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มาใช้บังคับกับการประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการลุ่มน้ำตามวรรคสามโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๔๗)

(๒) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๔ (๕) และยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ตามมาตรา ๔ (๖) ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการบริหารทรัพยากรน้ำแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้จนกว่าจะมีการคัดเลือกกรรมการผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำตามมาตรา ๔ (๕) และแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๔ (๖) (ร่างมาตรา ๔๘)

(๓) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้ในวาระเริ่มแรก ให้นำแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๖๕) ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบเมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ มาใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตามพระราชบัญญัตินี้ไปพลางก่อนจนกว่าจะได้มีการจัดทำนโยบาย แผนงาน และแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรน้ำตามมาตรา ๑๗ (๑) หรือแผนแม่บทการใช้ การพัฒนา การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา การฟื้นฟู และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำในเขตลุ่มน้ำตามมาตรา ๓๔ (๑) หรือแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำแล้ง และแผนป้องกันและแก้ไขภาวะน้ำท่วมตามมาตรา ๓๔ (๒) ขึ้นใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๔๙)

(๔) กำหนดบทเฉพาะกาลรองรับให้เมื่อกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๔๑ หรือกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตและการออกใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทสามตามมาตรา ๔๒ ใช้บังคับแล้ว ให้ผู้ใช้น้ำที่เข้าลักษณะของการใช้น้ำประเภทที่สองตามมาตรา ๓๔ (๒) หรือการใช้น้ำประเภทที่สามตามมาตรา ๓๔ (๓) แล้วแต่กรณี ยื่นคำขอรับใบอนุญาตการใช้น้ำภายในหกสิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวงดังกล่าวมีผลบังคับ และเมื่อได้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตภายในกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วให้ใช้น้ำต่อไปได้จนกว่าอธิบดีจะมีคำสั่งไม่อนุญาต (ร่างมาตรา ๑๐๐)

๒.๑๘ อัตราค่าธรรมเนียม

กำหนดให้ค่าธรรมเนียมสำหรับคำขอต่าง ๆ ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สอง ใบอนุญาตการใช้น้ำประเภทที่สาม ใบแทนใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการโอนใบอนุญาต เป็นไปตามอัตราท้ายพระราชบัญญัติฯ โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งลดหรือยกเว้นค่าธรรมเนียมด้วย

ภาคผนวก 3 - จ

สรุปบทสัมภาษณ์ที่สำคัญ

สรุปการสัมภาษณ์ ประเด็นกลไกการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

คณะวิจัยได้กำหนดกรอบคำถามเพื่อนำสู่การประมวลสังเคราะห์ข้อเสนอต่อการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยคำถามหลัก 3 ประเด็น

ประเด็นแรก สถานการณ์ปัญหาการบริหารจัดการลุ่มน้ำ

ประเด็นที่สอง ค้นหาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาที่พบ

ประเด็นสุดท้าย ข้อเสนอต่อกลไกการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสม และขับเคลื่อนได้ ควรเป็นอย่างไร ยกกรณีศึกษาข้อเสนอรูปแบบกลไกเก่าที่มีในสองสามรูปแบบเพื่อประกอบการขอความคิดเห็น

ข้อมูลจากบางท่าน มีดังนี้

1) คุณธีระ จันทรเพชร หัวหน้ากลุ่มงานประสาน 3 กองประสานการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในฐานะที่ติดตามการทำงานลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา วิเคราะห์ว่า การไม่เคารพกฎหมายเป็นปัญหาของสังคมไทย ในทะเลสาบ เครื่องมือการประมง เช่น โพงพาง ไซนั่ง เป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ไม่สามารถปราบปรามได้ ปัญหาของราชการหลายหน่วยงาน คือ ความโปร่งใสขององค์กร หากได้คนที่น่าเชื่อถือ ความศรัทธาต่อองค์กรจะเกิดขึ้น มหาวิทยาลัยควรจะทำหรือกับฝ่ายปฏิบัติการ ช่วยวิจัยแก้ปัญหาในพื้นที่ ในสมัยรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร คณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ไม่ได้จัดประชุมเลย ส่วนรัฐบาลประยุทธ์ จันทรโอชา ยังไม่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สมัยนายศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช เป็นปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ที่สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 แต่หลังจากท่านเสียชีวิต ไม่ได้มีการดำเนินการต่อเนื่อง

2) คุณถาวร เสนเนียม อธิบดีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

มองว่า นักวิจัย เมื่อค้นพบอะไรที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมแล้ว ก็ควรมีหน้าที่โน้มน้าวให้ผู้มีอำนาจนำไปใช้ประโยชน์ ไม่ใช่วิจัยแล้วเก็บไว้ การจัดตั้งสถาบันพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ต้องให้ผู้มีอำนาจทางการเมืองช่วยผลักดันให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชน มิใช่อนุมัติโครงการต่าง ๆ เพื่อหาประโยชน์ให้แก่หน่วยงานและตนเอง

3) กำนันประยुर จันทรมณี กำนันตำบลคูเต่า อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (ตำบลที่ตั้งของบ่อบำบัดน้ำเสียของเทศบาลนครหาดใหญ่)

ได้วิเคราะห์ปัญหาน้ำเสียของเทศบาลนครหาดใหญ่ว่า เวลาฝนตกเทศบาล จะปล่อยน้ำเสียลงคลองอู่ตะเภา ปีก่อนเมื่อฝนตกเทศบาล จะปล่อยน้ำเสีย ปลาที่เลี้ยงในกระชังของคลองแหตาย เครื่องสูบน้ำของเทศบาล 3 ตัว จาก 4 ตัว ไม่ได้ซ่อม น้ำเสียจึงปล่อยลงคลองอู่ตะเภาและคลองแห ทำให้มีปัญหาเกี่ยวกับประชาชนที่เลี้ยงปลากระชัง

4) คุณสุจิน เรื่องถาวรฤทธิ์ รักษาการผู้อำนวยการส่งเสริมการปลูกป่า กรมป่าไม้

รัฐบาลมีนโยบายตัดยางพาราที่ปลูกบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ หรืออุทยานแห่งชาติ จำนวน 400,000 ไร่ รัฐบาลต้องมีมาตรการเยียวยาแก่คนยากจน ควรศึกษาโครงการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่จังหวัดน่าน ที่ให้คนอยู่กับป่าได้ ป่าอยู่ได้ไม่มีการบุกรุก โดยการสร้างป่า สร้างรายได้ให้ประชาชนในพื้นที่ โดยปลูกป่าเพิ่ม ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น เพื่อเพิ่มพื้นที่ป่า ชาวบ้านได้ประโยชน์ เขาจะช่วยดูแลป่าด้วย

5) คุณจงจิตร พิรนาเมธิกุล รองอธิบดีกรมควบคุมมลพิษ (อดีตผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16)

มีบทบาทสำคัญในการการผลักดันนโยบายการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดโดยมาตรการทางกฎหมายและทางสังคม และโครงการขุดลอก/จัดฝักตบขवालคลองสำโรง ได้ให้ข้อคิดว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องมีทิศทางแก้ไขปัญหา (Direction) และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างจริงจังถึงพฤติกรรมที่เป็นจริงของหน่วยงานที่ประสานงานด้วย โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ โดยไม่ตั้งเป้าหมายให้สูงเกินไป ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่เป็นจริง ในการทำโครงการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องมีตัวชี้วัด (KPI) ที่ชัดเจนและผู้ที่ทำโครงการทุกฝ่ายเห็นด้วย เวลาแก้ปัญหาที่ใด ควรใช้แผนที่ GIS ให้เป็นประโยชน์ จะได้ว่าพื้นที่ชัดเจน ตรวจสอบได้

6) คุณสมบูรณ์ ปัญญาธกร นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองควนลัง

ปัญหาภูเขาขยะในเขตเทศบาลควนลัง มาจากการทิ้งขยะของเทศบาลนครหาดใหญ่ เทศบาลเมืองควนลังพยายามแก้ไขปัญหานี้ โดยเจรจากับเทศบาลนครหาดใหญ่ อุตสาหกรรมจังหวัด กรมควบคุมมลพิษ และผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา โดยการเซ็น MOU (บันทึกความเข้าใจร่วมกัน) เพื่อขจัดปัญหาภูเขาขยะให้เสร็จสิ้นภายใน 5 ปี ส่วนขยะติดเชื้อ เครื่องเผาขยะไม่สามารถใช้งานได้หลายปีแล้ว จึงได้สั่งปิด เมื่อ พ.ศ. 2555 เครื่องเผาไม่ได้มาตรฐาน เป็นอันตรายต่อชุมชน คาดหวังว่าต่อไปโรงไฟฟ้าขยะจะช่วยแก้ปัญหามาขยะของเทศบาลนครหาดใหญ่และเทศบาลเมืองควนลังได้

7) คุณบรรจง นะแส นายกสมาคมรักษทะเลไทย และที่ปรึกษาคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ (กป.อพช.ใต้)

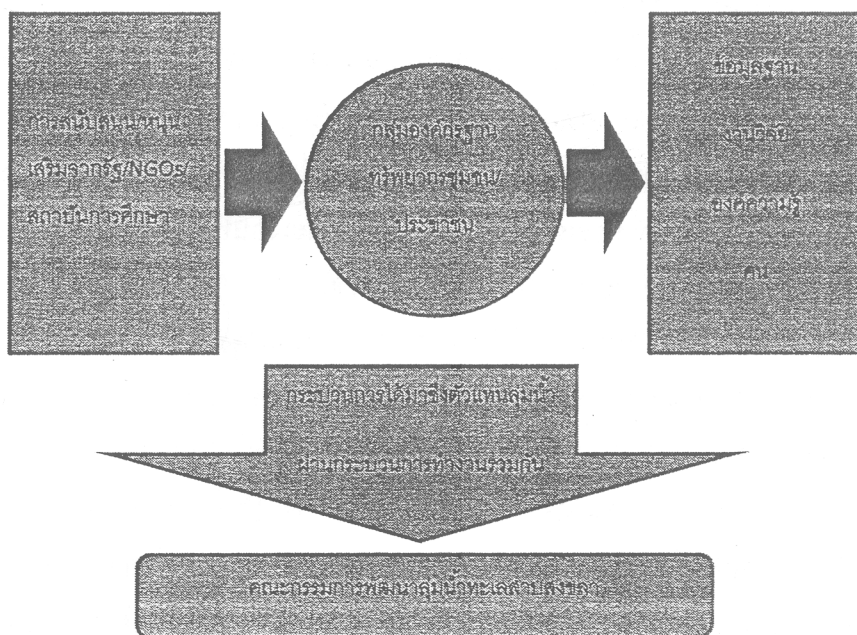
ปัญหาโลกโครสร้างการบริหาร ที่ผ่านมามีหลายชุด หลายรูปแบบ หากแต่ยังไม่สามารถขับเคลื่อนงานการพัฒนาหลุ่มน้ำทะเลสาบฯ อย่างยั่งยืนได้ จำเป็นต้องมี สาเหตุสำคัญของปัญหานี้ อยู่ที่การรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ส่วนกลาง ไม่กระจายตำแหน่งกรรมการต่าง ๆ ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ มีตัวแทนผู้ใช้น้ำบ้างแต่ก็เป็นส่วนน้อย และไม่ได้ยึดโยงกับฐานทรัพยากรหลุ่มน้ำนั้น ๆ จริง

ข้อเสนอ ให้ใช้กรอบการกระจายอำนาจ เน้นความสำคัญมาในระดับหลุ่มน้ำสาขา หรือหลุ่มน้ำย่อยที่อยู่ในฐานทรัพยากรนั้นจริง ๆ เป็นหน่วยปฏิบัติการจริงของเรื่องนี้ อาทิ คลองวง คลองอู่ตะเภา คลองบางกล่ำ คลองภูมิ การจัดการระดับย่อยนี้หากหลุ่มน้ำกลุ่มองค์กรชุมชน ประชาชนในพื้นที่ที่มีจิตใจรักหวงแหนในทรัพยากรสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นร่วมกัน มีกิจกรรมการเรียนรู้จัดการข้อมูลฐานทรัพยากรร่วมกัน ต้นทุนความรู้ คน วิถีวัฒนธรรมชุมชน และการดำรงชีพที่สอดคล้องกับฐานทรัพยากร นำสิ่งที่ได้ขึ้นมา

วิเคราะห์กำหนดเป้าหมาย ทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืน แผนงานกิจกรรมที่เลือกไปในทิศทางนั้น ๆ กระบวนการเหล่านี้จะจัดสมดุลใหม่ระหว่าง อำนาจอรัฐส่วนกลาง ท้องถิ่นและชุมชน ประชาชนในพื้นที่ฐานทรัพยากรเหล่านั้นได้ แล้วยังครอบคลุมฐานทรัพยากรลุ่มน้ำ ทั้งป่า เขา คลอง เมือง นา เล และฐานผู้ประกอบการเหล่านั้นได้ แล้วยังครอบคลุมฐานทรัพยากรลุ่มน้ำ ทั้งป่า เขา คลอง เมือง นา เล และฐานผู้ประกอบการสัมมาชีพต่าง ๆ ทั้งการเกษตร ประมง อุตสาหกรรม และการค้าบริการต่าง ๆ ได้

การจัดโครงสร้างกลไกการบริหารจัดการเหล่านี้ ต้องมีตัวแทนจากองค์กรฐานทรัพยากรลุ่มน้ำในสัดส่วนกว่าครึ่งของคณะกรรมการทั้งหมด ประเด็นสำคัญ คือ การได้มาซึ่งตัวแทนที่อิสระจากอำนาจทุน อำนาจรัฐ หรือกลุ่มอิทธิพลผลประโยชน์ที่ประกอบกิจการจากทรัพยากรในท้องถิ่นนั้น ๆ การใช้กระบวนการทำงานทางความคิด การจัดตั้งการผสมพลังการเป็นบุคคล จิตสาธารณะขององค์กรชุมชน องค์กรประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำนั้น ๆ และบุคคลเหล่านั้นจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมที่จะคิด และทำงานพัฒนาที่เห็นภาพรวมของพื้นที่ฐานทรัพยากรลุ่มน้ำขนาดใหญ่อย่างมีส่วนร่วมได้

จากการสัมภาษณ์ คุณบรรจง นะแส นายกสมาคมรักษ์ทะเลไทย และที่ปรึกษาคณะกรรมการประสานงานองค์กรพัฒนาเอกชนภาคใต้ (กป.อพช.ใต้) ผู้วิจัยสรุปโครงสร้างที่มาของคณะกรรมการพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ได้ดังนี้

8) คุณจินตวดี ทิพย์เมธากุล ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสงขลา

ปัญหาของกลไกการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา คือ การมีกลไกคณะกรรมการบริหารหลายชุด คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการตำแหน่งใหญ่ ๆ ไม่มีเวลามาร่วมประชุม ส่งตัวแทนที่มักจะไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ไม่มีอำนาจตัดสินใจ บางหน่วยเปลี่ยนตัวแทนที่มาประชุมหลายคน ไม่ต่อเนื่อง

สาเหตุหลัก จากนโยบายฝ่ายการเมือง และฝ่ายราชการให้ความสำคัญน้อยลง

ข้อเสนอ ควรมีกลไกเฉพาะเพียงกลไกเดียวในการบริหารจัดการที่ชัดเจน มีอำนาจหน้าที่ บุคลากร และงบประมาณ จำนวนคณะกรรมการฯ ประมาณ 25 คน เพิ่มสัดส่วนภาคประชาชน และนักวิชาการให้มากขึ้น สัดส่วนที่เสนอ ราชการ 30% ประชาชน 30% วิชาการ 30% ภาคธุรกิจ 10%

9) คุณศานติ ทิพย์ทะเลเบียนการ ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อม สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง

ปัญหาที่พบ คือการไม่เป็นเอกภาพในการทำงาน และความไม่ต่อเนื่องในการทำงาน การปรับเปลี่ยนตามนโยบายส่วนกลาง และกลไกประสานงาน มีข้อจำกัดของบุคลากรที่มงาน ทั้งในส่วนของราชการและท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนจังหวัด และส่วนท้องถิ่นระดับล่าง คือ ไม่มีบุคลากรที่รู้เข้าใจ เอาจริงเอาจัง มีแรงบังคับเรื่องนี้

ข้อเสนอ อยากให้มีหน่วยงานเฉพาะ ที่มีภารกิจการประสานงาน อาจให้ "สำนักงานพัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา" โดยมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งด้านป่าไม้ ประมง สิ่งแวดล้อม แผนงานยุทธศาสตร์ และวิชาการ ซึ่งตนเห็นด้วยกับการเป็นองค์กรมหาชนที่จะเป็นอิสระคล่องตัวในการบริหารประสานงาน ไม่ติดกรอบและเงื่อนไขกฎระเบียบทางราชการมากเกินไป ซึ่งองค์กรแบบนี้รัฐต้องสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงาน

10) ดร. วินัย บัวประดิษฐ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง

ปัญหาอุปสรรคของการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อยู่ที่การไม่มีเอกภาพและไม่บูรณาการของทุกภาคส่วน

คณะกรรมการ ทั้ง 2 ระดับ คือ กรรมการนโยบาย ซึ่งคอยดูระเบียบ กฎหมาย นโยบาย ให้กรรมการระดับพื้นที่ลุ่มน้ำย่อย/สาขา มีอำนาจบทบาท งบประมาณ ดำเนินการพัฒนา ซึ่งควรเป็นองค์กรในลักษณะเฉพาะ ที่มาจัดทำประสานให้เกิดเอกภาพของทุกหน่วยงาน บูรณาการงบประมาณทั้งงบประมาณกลางและงบเฉพาะ ให้เกิดประโยชน์ร่วมสูงสุดของกลุ่มน้ำทะเลสาบฯ ในภาพรวม

ภาคชุมชนท้องถิ่น ควรเป็นตัวหลักในการคิด/การทำ ด้านรัฐส่วนกลางเป็นผู้คอยสนับสนุน

องค์ประกอบหลักของกรรมการควรมีท้องถิ่น (อบต.) ทั้ง 3 จังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด ภาคประชาชน เอกชน วิชาการมาร่วมกัน คล้าย ๆ ประชากรรัฐ

11) ผู้ช่วยเลขานุการสำนักงานคณะกรรมการธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง กลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานจังหวัดพัทลุง

คณะกรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดพัทลุง มีผู้ตรวจการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน โดยมีกรรมการ 15 คน จากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น 3 คน ภาคเอกชน 3 คน และภาคประชาสังคม 9 คน (จาก 11 อำเภอ)

โดยมีบทบาทหน้าที่สอดส่อง แนะนำ ส่งเสริมธรรมาภิบาล ในส่วนของข้าราชการ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยดูแลเรื่องการใช้งานงบประมาณของรัฐ ว่าเป็นไปตามระเบียบกฎหมายหรือไม่ คุ่มค่า และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือไม่ หากพบเจอว่าเป็นที่น่าสงสัย หรือมีการร้องเรียน จะรายงานผู้ตรวจงาน ผู้ตรวจงานก็จะนำหนังสือแจ้งไปยังผู้ว่า ให้ตรวจสอบ ดำเนินการ

การตรวจสอบโดยการลงพื้นที่ สอบถามข้อมูล หรือกำกับหน่วยงานในพื้นที่ให้ดำเนินการ ตรวจสอบให้

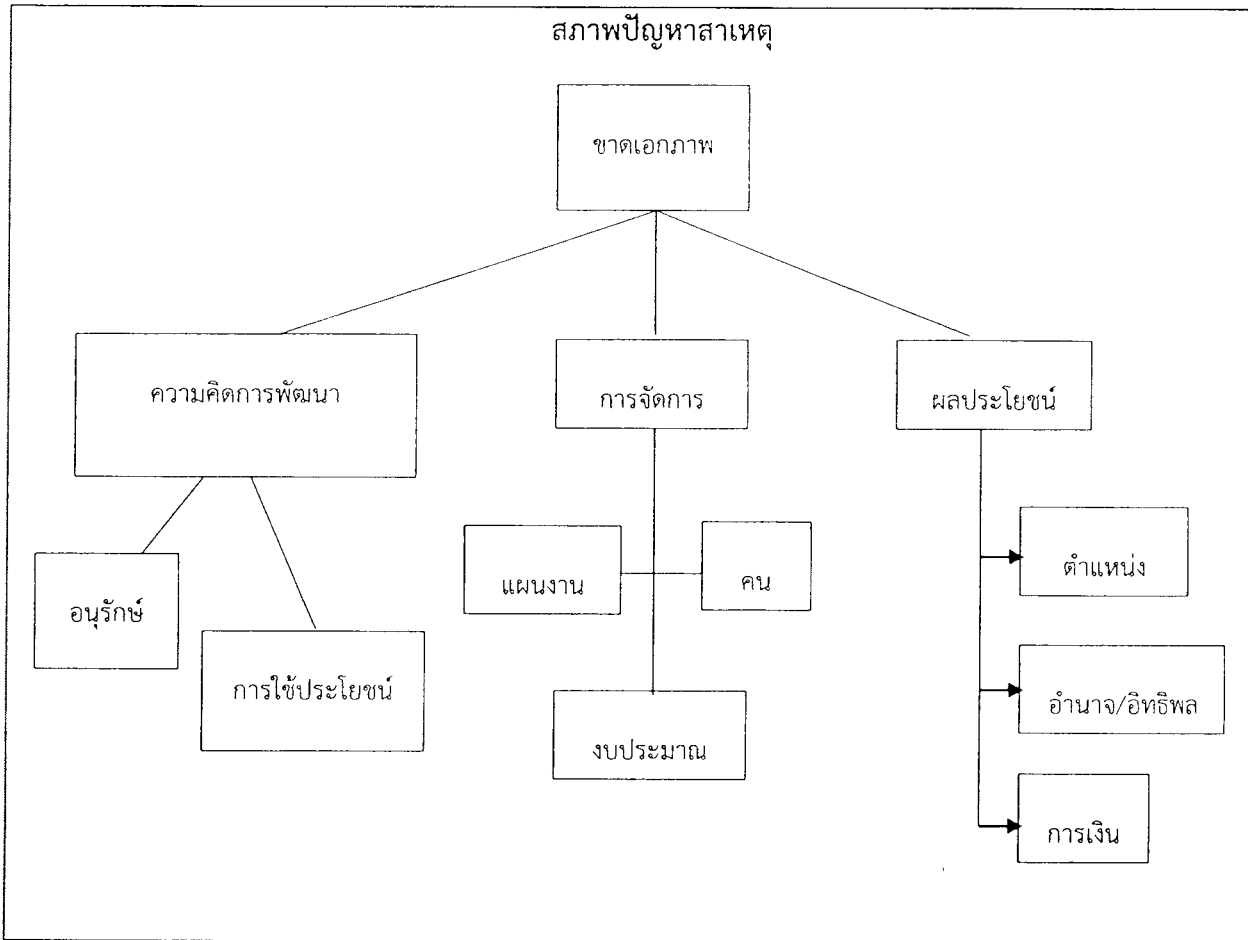
โดยรวม คิดว่าสำนักงานธรรมาภิบาลจังหวัดเป็นงานฝาก ซึ่งบทบาทหนึ่ง คือกลุ่มงาน บริหารทรัพยากรบุคคล ที่ต้องดูแลเรื่องการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม จึงรับฝากงานธรรมาภิบาลมาด้วย โดยหน้าที่ผู้ช่วยเลขานุการมีภารกิจประสาน จัดเตรียมการประชุม สอดส่อง รวบรวมรายงาน สำหรับเรื่อง ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ไม่ได้อยู่ในเป้าหมายการติดตามสอดส่อง

สำหรับที่มาของคณะกรรมการธรรมาภิบาล ในส่วนของภาคประชาสังคม ได้มาจาก นายอำเภอส่งรายชื่อมาให้ มีการประกาศรับสมัคร บางอำเภอมีคนสมัคร บางอำเภอต้องเชิญกันมา มีวาระ 3 ปี ไม่เกิน 2 สมัยต่อเนื่องกัน ระดับอำเภอมีเครือข่ายธรรมาภิบาล เป็นระดับฐานของโครงสร้าง โดยเป็น คณะกรรมการที่ไม่มีค่าตอบแทน

12) คุณสัมพันธ์ ดุทยานธรณ์ ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบ สงขลา สำนักงานทรัพยากรน้ำเขต 8

ปัญหาการบริหารจัดการลุ่มน้ำฯ พบตรงกันว่าเราไม่มีเอกภาพร่วมกัน ซึ่งรวมทั้งเอกภาพ ทางความคิดในการจัดการทรัพยากรระหว่างการจัดการอนุรักษ์กับการจัดการเพื่อการใช้ประโยชน์ หรือจะมีเป้าหมายจุดร่วมในการพัฒนาย่างยั่งยืนอย่างไร นอกจากเอกภาพทางความคิดแล้ว ยังไม่มีเอกภาพ ทางการบริหารจัดการ เราก็มียหลายหน่วยงาน คณะกรรมการใหญ่ ๆ มี 2 ชุด ดังนั้น การบริหารแผนงาน คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จึงทำได้ยาก รวมถึงระเบียบงบประมาณก็มีข้อจำกัดในการที่จะบูรณาการ งานสำนักงาน สุดท้ายที่สำคัญ คือ ผลประโยชน์ทั้งขององค์กรและบุคคล ทั้งในเชิงชื่อเสียง ตำแหน่ง อำนาจ อิทธิพล ที่เกี่ยวเนื่องกับการเงิน

จากการสัมภาษณ์ คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สำนักงานทรัพยากรน้ำเขต 8) ผู้วิจัยสรุปโครงสร้างสภาพปัญหาสาเหตุ ได้ดังนี้

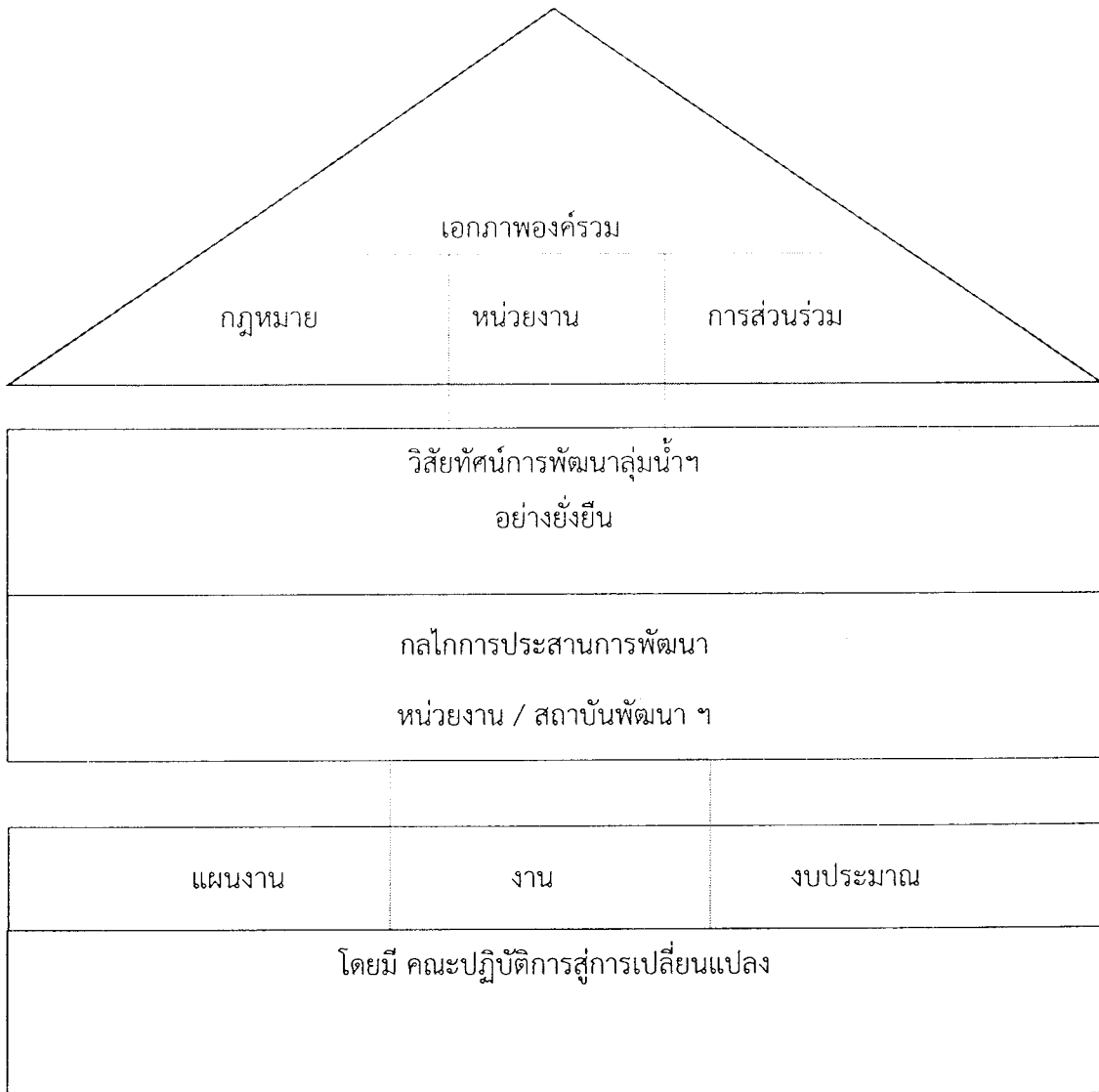

นอกจากความไม่มีเอกภาพในการบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบฯ แล้ว ข้อจำกัดของบุคลากร โดยเฉพาะกรมทรัพยากรน้ำ ซึ่งบุคลากรส่วนใหญ่โอนย้ายมาจาก รพช. หลังการปฏิรูประบบราชการ ปี 2545 ส่วนใหญ่เป็นนักพัฒนาแหล่งน้ำ เป็นนายช่าง

ข้อเสนอของคุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์

ต้องมีการบริหารจัดการอย่างมีเอกภาพ โดยมีอำนาจหน้าที่ มีหน่วยงานหลักรับผิดชอบ โดยมีกฎหมายเฉพาะรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เพื่อประสาน สร้างการบูรณาการงานร่วมกัน

จากการสัมภาษณ์ คุณสัมพันธ์ ดุลยาภรณ์ (ผู้อำนวยการส่วนประสานและบริหารจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา สำนักงานทรัพยากรน้ำเขต 8) ผู้วิจัยสรุปโครงสร้างข้อเสนอ ได้ดังนี้

13) ผู้ช่วยเลขานุการ สำนักงานคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดสงขลา กลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานจังหวัดสงขลา

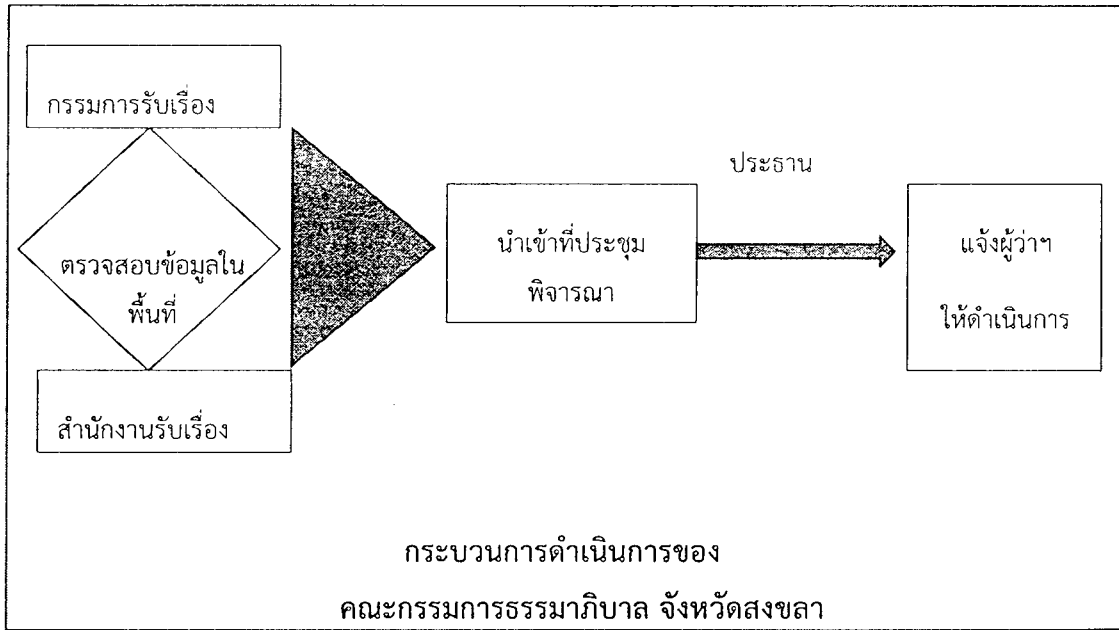
กรรมการธรรมาภิบาลจังหวัดสงขลา ประธานคือผู้ตรวจราชการสำนักนายก เขต 8 โดยมีผู้ช่วยผู้ตรวจราชการฯ เป็นเลขานุการคณะกรรมการ ซึ่งการจัดเตรียมการประชุม การออกหนังสือเชิญ

ประชุม เอกสารบันทึกการประชุมจะอยู่ที่ส่วนกลางทั้งหมด ทางสำนักงานจังหวัดเองก็ได้รับจดหมายแจ้งว่ามีการประชุมวันไหน ก็ประสานเตรียมห้องประชุมให้เท่านั้น

"เราไม่เคยคุยเรื่องลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในคณะกรรมการ" บทบาทหน้าที่หลัก คือ การติดตามสอดส่องแผนพัฒนาจังหวัด กลุ่มจังหวัด

ในการใช้งบประมาณแผ่นดินซึ่งเป็นไปตามระเบียบ เมื่อมีเหตุก็ให้กรรมการในพื้นที่เป็นตัวแทนไปดำเนินการหาข้อมูลมานำเสนอในที่ประชุมใหญ่ ซึ่งประชุมปีละ 4 ครั้ง ถ้ากรณีที่พบเห็นว่ามีผิดหลักธรรมาภิบาล ก็นำเรื่องผ่านที่ประชุม แจ้งประธานก็จะทำหนังสือแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดให้ดำเนินการ

จากการสัมภาษณ์ ผู้ช่วยเลขานุการ (สำนักงานคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดสงขลา กลุ่มงานบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานจังหวัดสงขลา) ผู้วิจัยสรุปโครงสร้างกระบวนการดำเนินการของคณะกรรมการธรรมาภิบาล จังหวัดสงขลา ได้ดังนี้

ภาคผนวกของโครงการย่อยที่ 3:

โครงการวิจัยการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบ
การรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

ภาคผนวก 4 - ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัด

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวชี้วัด

ชื่อ	สาขาที่เชี่ยวชาญ
1. รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย	วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
2. อาจารย์วิวัฒน์ สุทธิวิภากร	การจัดการลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
3. รศ.ดร. วิชัย กาญจนสุวรรณ	ท้องถิ่นและนโยบายสาธารณะ
4. รศ.ดร.พนาลี ชีวภิตาการ	การจัดการคุณภาพน้ำและสิ่งแวดล้อม
5. นายสมโชติ พุฒิชชาติ	นักวิชาการลุ่มน้ำ สำนักงานทรัพยากรน้ำภาค 8 สงขลา
6. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย ปรีชาวีรกุล	สารสนเทศการจัดการลุ่มน้ำ

ข้อมูลประกอบสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิและ
แบบฟอร์มการพิจารณาให้นำนักตัวแปรหลักและตัวแปรย่อยโดยผู้เชี่ยวชาญ

ข้อมูลประกอบสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ

“การประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง
สภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย”

1. สภาพภูมิอากาศและพื้นที่ชุ่มน้ำ

สภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยมีความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน การเปลี่ยนแปลงของสิ่งใด
สิ่งหนึ่งจะส่งผลกระทบต่ออีกสิ่งหนึ่ง

สภาพภูมิอากาศมีบทบาทในการควบคุมลักษณะทางกายภาพ กระบวนการทางเคมีและชีวภาพ และ
องค์ประกอบของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างและหน้าที่ของระบบนิเวศ รวมถึง
ความหลากหลายทางชีวภาพ

ผลกระทบของสภาพภูมิอากาศเกิดได้ทั้ง ผลกระทบโดยตรงจากความแปรปรวนของตัวแปรสภาพ
ภูมิอากาศ (เช่น อุณหภูมิ ปริมาณฝน และความแห้งแล้ง) และผลกระทบทางอ้อมผ่านความสัมพันธ์กับแรงขับ
เคลื่อนที่ไม่ใช่ตัวแปรสภาพภูมิอากาศ (เช่น การใช้ประโยชน์น้ำและที่ดิน ความสัมพันธ์กับชนิดพันธุ์ และการ
รบกวน เช่น ไฟ ความเค็ม ยูโทรฟิเคชัน และ acidification)

Climate change จะส่งผลกระทบต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ ดังนี้

- Hydrology ของพื้นที่ชุ่มน้ำ โดยส่งผลกระทบต่อ water availability และ reliability (DSE, 2008)
- ผลกระทบหลักของ climate change ต่อพื้นที่ชุ่มน้ำ คือการส่งผลกระทบต่อ hydrological regime หรือ การเกิดภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นบ่อยขึ้นหรือรุนแรงขึ้น (เช่น heatwave, ความแห้งแล้ง พายุ น้ำท่วม) (Bates et al., 2008)

2. Climate projection

สามารถสรุปผลการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้ดังนี้

1) ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิมีแนวโน้มที่จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น แม้ไม่ต่อเนื่องและไม่ชัดเจนมากนัก ซึ่ง
เมื่อฝนตกเพิ่มมากขึ้นซึ่งคาดว่าจะตกหนักในพื้นที่บริเวณเทือกเขา ตามฤดูกาลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ
หรือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และน้ำจะไหลลงมาจากภูเขาสูงสู่พื้นที่ที่ต่ำกว่า นำไปสู่ความเสี่ยงในการเกิดดิน
โคลนถล่ม น้ำป่าไหลหลาก น้ำท่วมฉับพลัน และน้ำท่วมขังยาวนานกรณีน้ำในทะเลสาบสงขลาหนุนสูง ส่งผลให้
เกิดความเสียหายในด้านต่าง ๆ ได้

2) แนวโน้มของฝนในแต่ละปี (คาบ 12 เดือน) จะมีฝนสองช่วง คือช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม
และช่วงเดือน ตุลาคม-ธันวาคม ผลกระทบโดยตรงที่อาจเกิดขึ้นคือการเกิดฝนในช่วงฤดูร้อนเดิม ในบริเวณ

พื้นที่ลาดบริเวณเนินภูเขาซึ่งมักมีการทำสวนยางพาราเป็นส่วนใหญ่ และในช่วงนั้นต้นยางพารามักจะผลัดใบ ส่งผลให้มีความเสี่ยงที่จะช่วยเร่งให้เกิดดินโคลนถล่มได้ง่ายและเกิดน้ำป่าไหลหลากได้ หากมีฝนตกต่อเนื่อง ในช่วงเดือนดังกล่าว เพราะลักษณะพฤติกรรมการตกของฝนอาจจะไม่สอดคล้องกับวิถีการประกอบอาชีพ ของประชาชนในพื้นที่ โคนพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง และสงขลา จะได้รับปริมาณฝนมากขึ้นในช่วง ฤดูฝนจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ

3) แนวโน้มการเกิดพายุในพื้นที่อ่าวไทยอยู่ประมาณ 5-6 ลูกในรอบทุก ๆ 30 ปี หรือประมาณ 5 ปี ต่อลูก ซึ่งไม่ได้มากกว่าปกติ แต่อาจจะมีโอกาสที่จะความรุนแรงเพิ่มขึ้นได้หากพายุไม่ได้กำเนิดในพื้นที่บริเวณ อ่าวไทย แต่เกิดขึ้นในบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกก็จะส่งผลให้พายุเหล่านั้นมีความรุนแรงกว่าพายุที่เกิดขึ้นในอ่าว ไทยอย่างกรณีในปี พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นเพียงพายุดีเปรสชัน ไม่มีความรุนแรงมากเท่าพายุโซนร้อนหรือพายุไต้ฝุ่น แต่จะเกิดวาตภัย ทำความเสียหายเรื่องบ้านเรือนที่อยู่อาศัยและอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพได้ และเมื่อพายุ พัดผ่านเข้ามาในพื้นที่จะส่งผลต่อเนื่องทำให้เกิดคลื่นในทะเลเปิดที่รุนแรงขึ้นและทำให้เกิดการกัดเซาะชายฝั่ง เพิ่มขึ้นมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันจะเพิ่มปริมาณน้ำฝนให้กับทะเลสาบสงขลาและพื้นที่ฝั่งตะวันออกของเทือกเขา บรรทัด ซึ่งจะส่งผลทำให้เกิดภาวะน้ำท่วมและภัยพิบัติอื่น ๆ เช่น ดินโคลนถล่มตามมา การกัดเซาะตลิ่งริมฝั่ง แม่น้ำบางบริเวณจากความรุนแรงของกระแสน้ำ และแม่น้ำลำคลองตื้นเขินจากตะกอนที่พัดพามากับกระแสน้ำ รวมถึงพื้นที่สวนยางพาราก็มีความเสี่ยงจากการโค่นล้มได้ง่ายขึ้น

4) มีโอกาสที่น้ำจะพัดพาตะกอนมาสะสมในพื้นที่ทะเลสาบสงขลาเพิ่มมากขึ้น ทำให้ทะเลสาบ สงขลาจะตื้นเขินมากขึ้นเช่นกัน ในช่วงฤดูร้อน ปริมาณน้ำในทะเลสาบมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากถูกแทนที่ด้วย ตะกอน และในอนาคตระยะยาวมีโอกาสที่น้ำในทะเลสาบสงขลาอาจจะแห้งลง ซึ่งจะส่งผลต่อสิ่งมีชีวิตและวิถี การดำเนินชีวิตของประชาชน

5) แนวโน้มของอุณหภูมิที่เพิ่มสูงขึ้น แม้มันจะไม่ชัดเจน แต่อาจจะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิต ระบบนิเวศ และคุณค่าการใช้ประโยชน์ต่าง ๆ ของมนุษย์ในพื้นที่โครงการมากขึ้นได้

6) กรณีฝนตกหนักต่อเนื่อง น้ำจะไหลจากเทือกเขาบรรทัดไปยังทะเลสาบสงขลาในซีกฝั่งตะวันออก ประกอบกับการมีถนนเป็นแนวทิศทางเหนือใต้ หรือแนวตะวันตกเฉียงเหนือไปยังทิศตะวันออกเฉียงใต้ของทาง หลวงหมายเลข 41, 43 และหมายเลข 403, 404, 416, 419 ถ้ามีการสร้างถนนให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ ประกอบกับมี การถมพื้นที่สองข้างถนนเพิ่มมากขึ้นในอนาคต จะเพิ่มความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดปัญหาอุทกภัยให้กับพื้นที่ได้มาก ขึ้นเช่นกัน

จากการคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศข้างต้น พื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อยซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใน ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอาจจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศข้างต้น ส่งผลต่อระบบนิเวศ พื้นที่ชุ่มน้ำ ซึ่งในที่สุดจะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชนที่อาศัยอยู่โดยรอบและพึ่งพิงทรัพยากรจาก พื้นที่ชุ่มน้ำ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556)

โดยที่จากการระดมความคิดเห็นจากตัวแทนชุมชนในพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ ชุมชนเห็นว่าในพื้นที่มีอุณหภูมิสูงขึ้น อากาศร้อนขึ้น ช่วงระยะเวลาการเกิดฝนเปลี่ยนไปจาก ในอดีต เกิดน้ำท่วมที่ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ลมพายุรุนแรงขึ้น เช่น ในปี 2553

3. ผลกระทบของ climate change ต่อวิถีชีวิตของชุมชน

ผลกระทบของ climate change ต่อชุมชน จะเกิดจาก climate induced hazard impacts

- ฝนตกหนักในระยะเวลาสั้นๆ จะส่งผลกระทบต่อเกษตร
- ปริมาณฝนที่มากเกินไป จะทำให้น้ำท่วมพื้นที่เกษตร รวมถึงส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ
- ถ้าฝนตกน้อยหรือตกช้าลงจะทำให้ไม่มีน้ำสำหรับทำการเกษตร และส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำ
- ถ้าเกิดพายุอาจจะส่งผลกระทบต่อเกษตรหรือการทำประมง ทำให้ผลผลิตน้อยลง (Rabbani et al., 2013)

4. ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

$$\text{Vulnerability} = \frac{\text{Risk}}{\text{Coping/Adapting capacity}} = \frac{\text{Exposure} \times \text{Sensitivity}}{\text{Coping/Adapting capacity}}$$

- การเปิดรับ (Exposure) คือ เป็นโอกาสที่ชุมชนจะเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศหรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ "ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และภัยพิบัติ"

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	แนวคำถาม
<ul style="list-style-type: none"> • ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 	การเปลี่ยนแปลงปริมาณฝน	การรับรู้เกี่ยวกับความแปรปรวนของปริมาณน้ำฝน เช่น ฝนตกหนักในระยะเวลาสั้น ฝนตกน้อยลงในฤดูฝน
	การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล	การรับรู้เกี่ยวกับความแปรปรวนของฤดูกาล เช่น ฤดูฝนยาวนาน/สั้นกว่าปกติ ฤดูร้อนยาวนาน/สั้นกว่าปกติ
	การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิและเดือนที่มีอากาศร้อน	การรับรู้เกี่ยวกับความแปรปรวนของอุณหภูมิ เช่น ฤดูร้อนอุณหภูมิสูงกว่าปกติ
<ul style="list-style-type: none"> • ภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 	น้ำท่วม	จำนวนครั้งของการเกิดน้ำท่วมหนัก
	ภัยแล้ง	จำนวนครั้งของการเกิดภัยแล้ง
	ลมมรสุม/ลมพายุ	จำนวนครั้งของการเกิดลมมรสุม/ลมพายุรุนแรงบ่อย
	การระบาดของโรค แมลง invasive species (เกิดเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นหรือเปลี่ยนแปลง)	จำนวนครั้งของการเกิดการระบาดของโรค แมลง invasive species (เกิดเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นหรือเปลี่ยนแปลง)

- ความอ่อนไหว (Sensitivity) ระดับความรุนแรงของผลกระทบที่ชุมชนต้องเผชิญ ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับของการพึ่งพาทรัพยากรหรือบริการของระบบนิเวศที่มีความเปราะบางต้องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งได้แก่ ปริมาณน้ำ รวมถึงสภาพของคร่าวเรือในด้านสุขภาพและแหล่งอาหาร

ในพื้นที่ชุมชนมีการประกอบอาชีพ ทำนา ทำประมง สานกระจุต อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (ค้าขาย โรงแรมที่พัก) โดยการทำนาต้องพึ่งพาทรัพยากรน้ำ ส่วนการทำประมงและอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้าขายหากเกิดภัยพิบัติ เช่น น้ำท่วม พายุ อาจจะได้รับผลกระทบ

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	แนวคำถาม
• น้ำ	จำนวนคร่าวเรือที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค	คร่าวเรือมีน้ำสำหรับอุปโภค-บริโภค เพียงพอตลอดปีหรือไม่
	จำนวนคร่าวเรือที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงน้ำชลประทาน	คร่าวเรือมีน้ำสำหรับทำการเกษตรจากชลประทาน เพียงพอตลอดปีหรือไม่
• อาหาร	จำนวนคร่าวเรือที่การบริโภคขึ้นอยู่กับผลผลิตจากการเกษตร	แหล่งของอาหาร (นอกเหนือจากผลผลิตจากการเกษตร)
	จำนวนคร่าวเรือที่มีอาหารไม่เพียงพอ	คร่าวเรือมีปริมาณอาหาร เพียงพอตลอดปีหรือไม่
	จำนวนคร่าวเรือที่สูญเสียผลผลิต/รายได้จากการเกษตร/การประมง/ธุรกิจท่องเที่ยวจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ	ผลกระทบของภัยพิบัติต่อการประกอบอาชีพ
• สุขภาพ	จำนวนคร่าวเรือที่เกิดความเครียดเนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	ความเครียดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ปริมาณฝน ภัยพิบัติ
	จำนวนคร่าวเรือที่เกิดโรคเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	โรคที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
	จำนวนคร่าวเรือที่มีสมาชิกเสียชีวิตจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	จำนวนสมาชิกในคร่าวเรือที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

• การรับมือ/ปรับตัว (Coping/Adaptive capacity) คือ ความสามารถในการรับมือ/ปรับตัว ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้านประกอบด้วย ทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ เช่น ด้านขององค์ความรู้ในการปรับตัว สุขภาพ ผู้นำที่เข้มแข็ง ทรัพยากรทางสังคม เช่น การรวมกลุ่ม ชุมชนที่เข้มแข็ง ทรัพยากรทางกายภาพ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน รวมถึงงบประมาณเพื่อใช้สำหรับการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวแปรหลัก	ตัวแปรย่อย	แนวคำถาม
ทรัพยากรมนุษย์	ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือน	จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา
	จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ได้รับการอบรมด้านอาชีพ
	ครัวเรือนมีการประกอบอาชีพเสริม	อาชีพเสริมของครัวเรือน
ทรัพยากรทางสังคม	การเป็นสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ	จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ ในชุมชน
	การช่วยเหลือทางสังคม	การช่วยเหลือ/สนับสนุนจากกลุ่มต่างๆ
ทรัพยากรทางกายภาพ	รูปแบบของบ้านเรือน	รูปแบบของบ้านเรือน (แบบถาวรหรือชั่วคราว)
	เครื่องมือสื่อสารที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร	มีเครื่องมือสื่อสารหรือไม่
	ระยะห่างของครัวเรือนจากเส้นทางคมนาคมหลัก	เวลาที่ใช้ในการเดินทางไปยังเส้นทางคมนาคมหลัก (ชั่วโมง)
	จำนวนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัยสำรองเมื่อเกิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	มีที่อยู่อาศัยสำรองเมื่อเกิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ทรัพยากรทางการเงิน	รายได้ของครัวเรือน	รายได้ของครัวเรือนต่อปี
	เงินออมของครัวเรือน	เงินออมของครัวเรือนต่อปี
	สัตว์เลี้ยงที่เป็นแหล่งเงินทุนของครัวเรือน	จำนวนสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย แพะ ฯลฯ
	การเข้าถึงแหล่งทุนภายใน/ภายนอก	ครัวเรือนสามารถเข้าถึงแหล่งทุน
	การเข้าถึงแหล่งเงินกู้	การเข้าถึงแหล่งเงินกู้ของครัวเรือน

5. การพิจารณาให้น้ำหนักตัวแปรหลัก ตัวแปรย่อย และเสนอแนะเพิ่มเติมแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ

การให้น้ำหนักตัวแปรหลักของทั้งการเปิดรับ ความอ่อนไหว และการปรับตัวให้พิจารณาคะแนนเต็มเป็น 10 คะแนน และให้ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรหลักแต่ละตัว เช่นเดียวกับการให้ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรย่อยของแต่ละตัวแปรหลัก ที่ให้พิจารณาคะแนนเต็มของตัวแปรหลักแต่ละตัวเป็น 10 คะแนน แล้วให้ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรย่อยแต่ละตัวแปร

ผู้เชี่ยวชาญสามารถเสนอแนะเพิ่มหรือลดตัวแปรในแบบฟอร์มการพิจารณาได้

ตัวอย่างเช่น การเปิดรับ ประกอบด้วย 2 ตัวแปรหลัก โดยผู้เชี่ยวชาญสามารถให้คะแนนค่าน้ำหนักของตัวแปรหลักแต่ละตัว ได้ตามความเหมาะสม โดยต้องมีคะแนนรวมกันเป็น 10 คะแนน เช่น

ตัวแปรหลัก	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรหลัก (คะแนนเต็ม 10)	ตัวแปรย่อย	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรย่อย (คะแนนเต็ม 10 สำหรับแต่ละตัวแปรหลัก)
1. ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	3	1.1 การเปลี่ยนแปลงปริมาณฝน	3
		1.2 การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล	3
		1.3 การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิและเดือนที่มีอากาศร้อน	4
2. ภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	7	2.1 น้ำท่วม	5
		2.2 ภัยแล้ง	2
		2.3 ลมมรสุม/ลมพายุ	2
		2.4 การระบาดของโรค แมลง invasive species (เกิดเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นหรือเปลี่ยนแปลง)	1

แบบฟอร์มการพิจารณาให้น้ำหนักตัวแปรหลักและตัวแปรย่อยโดยผู้เชี่ยวชาญ

1. การเปิดรับ (Exposure)

ตัวแปรหลัก	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรหลัก (คะแนนเต็ม 10)	ตัวแปรย่อย	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรย่อย (คะแนนเต็ม 10 สำหรับแต่ละตัวแปรหลัก)
1. ตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	1.1 การเปลี่ยนแปลงปริมาณฝน
		1.2 การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล
		1.3 การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิและเดือนที่มีอากาศร้อน
	
2. ภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	2.1 น้ำท่วม
		2.2 ภัยแล้ง
		2.3 ลมมรสุม/ลมพายุ
		2.4 การระบาดของโรค แมลง invasive species (เกิดเมื่ออุณหภูมิสูงขึ้นหรือเปลี่ยนแปลง)
	

2. ความอ่อนไหว (Sensitivity)

ตัวแปรหลัก	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรหลัก (คะแนนเต็ม 10)	ตัวแปรย่อย	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรย่อย (คะแนนเต็ม 10 สำหรับแต่ละตัวแปรหลัก)
1. น้ำ	1.1 จำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงน้ำเพื่อการอุปโภค-บริโภค
		1.2 จำนวนครัวเรือนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการเข้าถึงน้ำชลประทาน
	
2. อาหาร	2.1 จำนวนครัวเรือนที่การบริโภคขึ้นอยู่กับผลผลิตจากการเกษตร
		2.2 จำนวนครัวเรือนที่มีอาหารไม่เพียงพอ
		2.3 จำนวนครัวเรือนที่สูญเสียผลผลิต/รายได้จากการเกษตร/การประมง/ธุรกิจท่องเที่ยวจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ
	
3. สุขภาพ	3.1 จำนวนครัวเรือนที่เกิดความเครียดเนื่องจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
		3.2 จำนวนครัวเรือนที่เกิดโรคเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
		3.3 จำนวนครัวเรือนที่มีสมาชิกเสียชีวิตจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
	

3. การรับมือ/ปรับตัว (Coping/Adaptive capacity)

ตัวแปรหลัก	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรหลัก (คะแนนเต็ม 10)	ตัวแปรย่อย	ค่าน้ำหนักสำหรับตัวแปรย่อย (คะแนนเต็ม 10 สำหรับแต่ละตัวแปรหลัก)
1. ทรัพยากรมนุษย์	1.1 ระดับการศึกษาสูงสุดของสมาชิก ในครัวเรือน
		1.2 จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการ ฝึกอบรมด้านอาชีพ
		1.3 ครัวเรือนมีการประกอบอาชีพ เสริม
	
2. ทรัพยากรทางสังคม	2.1 การเป็นสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ
		2.2 การช่วยเหลือทางสังคม
	
3. ทรัพยากรทางกายภาพ	3.1 รูปแบบของบ้านเรือน
		3.2 เครื่องมือสื่อสารที่เข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร
		3.3 ระยะห่างของครัวเรือนจาก เส้นทางคมนาคมหลัก
		3.4 จำนวนครัวเรือนที่มีที่อยู่อาศัย สำรองเมื่อเกิดผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
4. ทรัพยากรทางการเงิน	4.1 รายได้ของครัวเรือน
		4.2 เงินออมของครัวเรือน
		4.3 สัตว์เลี้ยงที่เป็นแหล่งเงินทุนของ ครัวเรือน
		4.4 การเข้าถึงแหล่งทุนภายใน/ ภายนอก
		4.5 การเข้าถึงแหล่งเงินกู้
	

ภาคผนวก 4 - ข

แบบสอบถามการประเมินความเปราะบางของชุมชนทะเลน้อย
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

สำหรับโครงการวิจัย “การประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย”

วันที่สัมภาษณ์/...../..... เวลา..... ชื่อผู้สัมภาษณ์.....

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่เหมาะสม และตอบคำถามตามความเป็นจริง

หมายเหตุ: การตอบคำถามให้พิจารณาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่อ-สกุล.....
2. อายุ 30 - 40 ปี 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี 61 ปี ขึ้นไป
3. เพศ ชาย หญิง
4. บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เบอร์โทรศัพท์.....
5. สถานภาพ โสด สมรส หย่าร้าง
 หม้าย อื่นๆ (โปรดระบุ).....
6. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
7. สถานะของท่านในครอบครัว หัวหน้าครอบครัว สมาชิกในครอบครัว
8. ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด
 ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา
 มัธยมต้น มัธยมปลาย/ปวช.
 อนุปริญญา/ปวส. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 สูงกว่าปริญญาตรี อื่นๆ (ระบุ).....
9. จำนวนสมาชิกในทะเบียนบ้านของท่านมีทั้งหมด คน
เป็นผู้ชายจำนวน.....คน และผู้หญิงจำนวน.....คน
10. อาชีพหลักของท่านในปัจจุบันคือ
 10.1 เกษตรกรรม
 ทำนา ผลผลิต.....กิโลกรัม/ปี
การเปลี่ยนแปลงของผลผลิต เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....
 ปลูกกระเจ็ด ผลผลิต.....มัด/ปี
การเปลี่ยนแปลงของผลผลิต เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....
 การเลี้ยงสัตว์ ชนิดพันธุ์สัตว์ที่เลี้ยง ควาย วัว อื่น ๆ ระบุ.....
การเปลี่ยนแปลงของจำนวนสัตว์ที่เลี้ยง เพิ่มขึ้น ลดลง
 ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....
 สวนผัก ผลไม้ หรือพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ผลผลิต..... /ปี

การเปลี่ยนแปลงของผลผลิต เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....
 อื่นๆ..... ผลผลิต.....กิโลกรัม/ปี

การเปลี่ยนแปลงของผลผลิต เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....

10.2 การทำประมง รูปแบบการทำประมง จับสัตว์น้ำ เพาะเลี้ยง

10.2.1 การจับสัตว์น้ำ ชนิดพันธุ์สัตว์น้ำที่จับ

ปลาดุก ปลาหมอ ปลาช่อน ปลาชะโด กุ้ง อื่น ๆ ระบุ.....

การเปลี่ยนแปลงผลผลิตสัตว์น้ำ

เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลงสาเหตุ.....

10.2.2 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชนิดของสัตว์น้ำที่เลี้ยง

การเปลี่ยนแปลงผลผลิตสัตว์น้ำ

เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลงสาเหตุ.....

10.3. การจักสานกระจูด/วัตถุดิบ

การเปลี่ยนแปลงของกระจูดที่นำมาใช้จักสาน

เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....

10.4 ธุรกิจการท่องเที่ยว เจ้าของกิจการ ลูกจ้าง อื่น ๆ.....

ประเภทของกิจกรรม

ที่พัก ค่าย ร้านอาหาร ขายสินค้าพื้นเมือง ขับเรือ อื่น ๆ ระบุ.....

แนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยว

เพิ่มขึ้น ลดลง ไม่เปลี่ยนแปลง สาเหตุ.....

10.5 รับราชการ/หน่วยงานรัฐ หน่วยงาน

10.6 รับจ้างทั่วไป ระบุ

10.7 อื่น ๆ ระบุ

11. ที่ดินทำกิน

มีที่ดินเป็นของตัวเอง จำนวนพื้นที่.....ไร่ เช่าพื้นที่ผู้อื่นจำนวนพื้นที่.....ไร่

ไม่มีที่ดินทำกิน อื่น ๆ.....

12. สินทรัพย์

12.1 สินทรัพย์สำหรับการประกอบอาชีพ

โรงแรม/ที่พัก เรือ อุปกรณ์ประมง รถแทรกเตอร์ อื่น ๆ ระบุ.....

12.2 สินทรัพย์สำหรับการเดินทาง/ขนส่ง

รถยนต์ จักรยานยนต์ จักรยาน รถบรรทุก อื่น ๆ ระบุ.....

13. ท่านอาศัยอยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้มาเป็นระยะเวลาปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ถึง พ.ศ.

ภูมิลำเนาเดิมของท่านคือ หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....

ส่วนที่ 2 การเปิดรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Exposure)

1. เหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่เกิดขึ้นในรอบ 30 ปีที่ผ่านมา

<u>คำอธิบาย</u>	การเปิดรับผลกระทบ	มาก	หมายถึง เกิดเหตุการณ์เฉลี่ยมากกว่า 3 ครั้ง/ปี
		ปานกลาง	หมายถึง เกิดเหตุการณ์เฉลี่ย 2-3 ครั้ง/ปี
		น้อย	หมายถึง เกิดเหตุการณ์เฉลี่ย 1 ครั้ง/ปี
		ไม่เคยเกิดขึ้น	หมายถึง ไม่เกิดเหตุการณ์

เหตุการณ์	เคยเกิดขึ้น (ปีที่เกิด/จำนวนครั้งที่เกิด)	ไม่เคยเกิดขึ้น
1. ความแปรปรวนของฤดูกาล 1.1 ฤดูฝนยาวนานกว่าปกติ		
1.2 ฤดูฝนสั้นกว่าปกติ		
1.3 ฤดูร้อนสั้นกว่าปกติ		
2. ความแปรปรวนของอุณหภูมิ 2.1 ฤดูร้อนอุณหภูมิสูงกว่าปกติ		
2.2 ฤดูหนาวอุณหภูมิต่ำกว่าปกติ		

เหตุการณ์	เคยเกิดขึ้น			ไม่เคยเกิดขึ้น
	มาก	ปานกลาง	น้อย	
3. ความแปรปรวนของปริมาณน้ำฝน				
3.1 ฝนตกหนัก/ซุก				
3.2 ฝนทิ้งช่วง				
4. การเกิดน้ำท่วมหนัก				
5. การเกิดภัยแล้ง				
6. เกิดมรสุม/ลมพายุรุนแรงบ่อย				
7. การเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล				
8. การระบาดของโรคและแมลง				
9. อื่น ๆ ระบุ.....				

3. ลำดับความสำคัญของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อครัวเรือนมากที่สุดเลือก 3 ลำดับจากมากไปหาน้อย (1 = มากที่สุด)

- ความแปรปรวนของปริมาณน้ำฝน
- ความแปรปรวนของฤดูกาล
- ความแปรปรวนของอุณหภูมิ
- การเกิดน้ำท่วมหนัก
- การเกิดภัยแล้ง
- เกิดมรสุม/ลมพายุรุนแรงบ่อย
- การระบาดของโรคและแมลง
- อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 3 ความอ่อนไหวต่อการเกิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Sensitivity)

1. น้ำ

1.1 แหล่งน้ำดื่มของครัวเรือนมาจาก

- น้ำประปา บ่อน้ำ ชื่อน้ำดื่ม น้ำบาดาล น้ำฝน อื่น ๆ ระบุ.....

1.2 ครัวเรือนของท่านเคยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่มหรือไม่

- เคยปี สาเหตุ.....
- ไม่เคย

1.3 แหล่งน้ำสำหรับใช้อุปโภคของครัวเรือนมาจาก

- น้ำประปา บ่อน้ำ น้ำบาดาล น้ำฝน อื่น ๆ ระบุ.....

1.4 ครัวเรือนของท่านเคยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำดื่มหรือไม่

- เคย ปี..... สาเหตุ.....
- ไม่เคย

1.5 แหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตรของครัวเรือนของท่านมาจาก

- น้ำประปา บ่อน้ำ น้ำบาดาล
- น้ำฝน น้ำจากระบบชลประทาน อื่น ๆ ระบุ.....

1.6 ครัวเรือนของท่านเคยประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำชลประทานหรือไม่

- เคย ปี..... สาเหตุ.....
- ไม่เคย

2. อาหาร

2.1 แหล่งอาหารหลักของครัวเรือนของท่านคือ

- จากผลผลิตทางการเกษตร ซื้อจากตลาด อื่น ๆ ระบุ.....

2.2 ครัวเรือนของท่านเคยประสบปัญหาการขาดแคลนอาหารหรือไม่

- เคย ปี..... สาเหตุ.....
- ไม่เคย

3. สุขภาพ

3.1 สมาชิกในครัวเรือนของท่านเคยเกิดความเครียดเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิปริมาณฝนหรือภัยพิบัติ หรือไม่

เคย ปี..... สาเหตุ.....

ไม่เคย

3.2 สมาชิกในครัวเรือนของท่านเคยเกิดโรคหรือได้รับบาดเจ็บที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิปริมาณฝนหรือภัยพิบัติหรือไม่

เคย ปี..... สาเหตุ.....

ไม่เคย

3.3 มีสมาชิกในครัวเรือนของท่านเสียชีวิตจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิปริมาณฝนหรือภัยพิบัติหรือไม่

มี จำนวน.....คน ปี..... สาเหตุ.....

ไม่มี

4. การประกอบอาชีพ

4.1 ครัวเรือนของท่านเคยสูญเสียผลผลิตสูญเสียผลผลิต/รายได้จากการเกษตร/การประมง/ธุรกิจท่องเที่ยวจากภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือไม่

เคย

เกษตร (ทำนา/เลี้ยงสัตว์/กระจูด) ปี..... สาเหตุ.....

ประมง ปี..... สาเหตุ.....

จักสาน ปี..... สาเหตุ.....

ธุรกิจท่องเที่ยว ปี..... สาเหตุ.....

รับจ้าง ปี..... สาเหตุ.....

ไม่เคย

ส่วนที่ 4 การรับมือและปรับตัวของครัวเรือนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Coping/Adaptive capacity)

1. ทรัพยากรมนุษย์

1.1 ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของสมาชิกในครัวเรือนของท่าน

ไม่ได้รับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมต้น

มัธยมปลาย/ปวช.

อนุปริญญา/ปวส.

ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

สูงกว่าปริญญาตรี

อื่น ๆ (ระบุ).....

1.2 สมาชิกในครัวเรือนของท่านเคยได้รับการฝึกอบรมด้านอาชีพหรือไม่

เคย ช่วงเวลา..... เรื่อง.....
ได้ความรู้นำไปใช้ประโยชน์

ไม่เคย

1.3 ครัวเรือนของท่านมีการประกอบอาชีพเสริมหรือไม่

มีการประกอบอาชีพเสริม คือ.....

ไม่มี

1.4 องค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชนในการปรับตัว

- 1.4.1 การปรับเปลี่ยนอาชีพและวิถีชีวิต
- 1.4.2 การปรับเปลี่ยนรูปแบบบ้านเรือน
- 1.4.3 การปรับเปลี่ยนชนิดพันธุ์พืชทางการเกษตร
- 1.4.4 อื่น ๆ

2. ทรัพยากรทางสังคม

2.1 สมาชิกในครัวเรือนมีการเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้หรือไม่

- มี ไม่มี
- สหกรณ์การเกษตร กลุ่มออมทรัพย์
- คณะกรรมการ ระบุ..... กลุ่มอื่น ๆ ระบุ.....

2.2 การช่วยเหลือทางสังคม

ในช่วงที่ผ่านมาครัวเรือนของท่านได้รับการช่วยเหลือ/สนับสนุนจากกลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้หรือไม่

- มี ไม่มี
- เพื่อน/เพื่อนบ้าน ญาติ
- องค์กรพัฒนาเอกชน หน่วยงานภาครัฐ
- หน่วยงานระหว่างประเทศ อื่น ๆ ระบุ.....

ในช่วงที่ผ่านมาครัวเรือนของท่านได้ให้การช่วยเหลือ/สนับสนุนแก่เพื่อน/เพื่อนบ้าน หรือไม่

- มีการช่วยเหลือ..... ไม่มี

3. ทรัพยากรทางกายภาพ

3.1 ที่อยู่อาศัย/บ้านเรือนของท่านมีลักษณะอย่างไร

- ก่อสร้างแบบถาวร/แข็งแรง ก่อสร้างแบบชั่วคราว/ไม่แข็งแรง ต้องปรับปรุง
- ไฟฟ้า มี ไม่มี

3.2 สมาชิกในครัวเรือนของท่านมีเครื่องมือที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มี ไม่มี
- โทรศัพท์ วิทยุ
- คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์
- โทรศัพท์มือถือ วิทยุสื่อสาร
- อื่น ๆ ระบุ.....

3.3 ระยะห่างของบ้านเรือนจากเส้นทางคมนาคมหลัก

- 0-1 กิโลเมตร มากกว่า 1 กิโลเมตร - 5 กิโลเมตร มากกว่า 5 กิโลเมตร

3.4 ครัวเรือนของท่านมีที่อยู่อาศัยสำรองหรือไม่

- มี ที่ตั้ง..... ไม่มี

4. ทรัพยากรการเงิน

4.1 ในรอบปีที่ผ่านมาครัวเรือนของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่าใด (ทั้งรายได้จากอาชีพหลักและอาชีพเสริม)

- น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท
- 30,001 – 40,000 บาท มากกว่า 40,000 บาท

4.2 เงินออมของครัวเรือน

สมาชิกในครัวเรือนมีการเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์ มี เข้าร่วมเมื่อปี..... ไม่มี

สมาชิกในครัวเรือนมีบัญชีธนาคาร มี เมื่อปี..... ไม่มี

อื่น ๆ ระบุ..... เมื่อปี.....

4.3 ในรอบปีที่ผ่านมาครัวเรือนของท่านมีเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเท่าใด

น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท 10,001 – 20,000 บาท 20,001 – 30,000 บาท

30,001 – 40,000 บาท มากกว่า 40,000 บาท

4.4 ครัวเรือนของท่านมีสัตว์เลี้ยงที่สามารถเป็นแหล่งเงินทุนของครัวเรือนหรือไม่

มี ไม่มี

วัว.....ตัว

ควาย.....ตัว

แพะ.....ตัว

อื่น ๆ ระบุ.....ตัว

4.5 ครัวเรือนของท่านเคยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งทุนอื่น ๆ หรือไม่

มี ไม่มี

สำนักงานส่งเสริมการเกษตร

สถานีอนามัย

องค์กรพัฒนาเอกชน

องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล

อื่น ๆ ระบุ.....

4.6 การกู้ยืมเงิน

สมาชิกในครัวเรือนมีการกู้ยืมเงิน

มี จำนวน..... บาท

จาก.....วัตถุประสงค์เพื่อ.....

ไม่มี

**ส่วนที่ 5 การรับมือและปรับตัวของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
(Coping/Adaptive capacity)**

1. ชุมชนของท่านมีระบบการเตือนภัยอย่างไรบ้าง

- มี (หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) ไม่มี
- เสียงตามสายในชุมชน
- อาสาสมัครเตือนภัย
- รังสีสัญลักษณ์
- เครือข่ายจัดการภัยพิบัติชุมชน
- อื่น ๆ ระบุ.....

2. ท่านเคยเข้าร่วมฝึกอบรมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการจัดการภัยพิบัติหรือไม่

- เคยเข้าร่วม เรื่อง เมื่อปี.....
- ไม่เคยเข้าร่วม

3. ถ้าหากเกิดภัยพิบัติขึ้นในชุมชน ท่านคิดว่าหน่วยงานใดที่มีบทบาทในการสนับสนุนบ้าง

- มี ไม่มี
- สำนักงานส่งเสริมการเกษตร
- สถานีอนามัย
- เครือข่ายจัดการภัยพิบัติชุมชน
- องค์กรพัฒนาเอกชน
- องค์กรบริหารส่วนตำบล/เทศบาล
- อื่น ๆ ระบุ.....

4. การจัดการตนเองของชุมชนเมื่อเกิดภัยพิบัติ

- มี ไม่มี
- มีที่พักพิงชั่วคราวในชุมชน
- มีการระดมทุนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- มีการจัดทำข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากภัยพิบัติ
- มีการทำอาหาร/ครัวชุมชน
- มีการอบรมและฝึกซ้อมรับมือจากภัยพิบัติ
- อื่น ๆ ระบุ.....

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นต่อการสถานการณ์หรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
และสิ่งแวดล้อมของครัวเรือน/ชุมชนและแนวทางการจัดการของชุมชน

1. ท่านคิดว่าสถานการณ์การประกอบอาชีพ (อาชีพหลัก) ในอนาคตจะเป็นอย่างไร เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

2. อาชีพหรือรายได้หลักของท่านจะมีการปรับเปลี่ยนหรือไม่ในอนาคต เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

3. ภัยพิบัติชนิดใดที่ชุมชนของท่านประสบเหตุเป็นประจำบ่อยที่สุด (น้ำท่วม, น้ำแล้ง, ดินถล่ม, พายุ) เพราะอะไร

.....
.....
.....

4. ภัยพิบัติชนิดใดที่เกิดหนักที่สุดและสร้างความเสียหายมากที่สุด

.....
.....
.....

5. ท่านคิดว่าจะเกิดขึ้นอีกหรือไม่ในอนาคต

.....
.....
.....

6. ชุมชนของท่านมีการเตรียมพื้นที่อพยพ (พื้นที่ปลอดภัย) สำหรับการเกิดภัยพิบัติหรือไม่ (ถ้ามี คือที่ไหน)

.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่าภัยพิบัติที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อครอบครัวท่านด้านใดบ้าง (ที่อยู่อาศัย, การประกอบอาชีพ หรือผลกระทบด้านอื่น)

.....

.....

.....

8. ชุมชนของท่านมีการแจ้งข่าวสารและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างสม่ำเสมอหรือไม่

.....

.....

.....

9. ท่านได้เข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชนมากน้อยเพียงใด ลักษณะใดบ้าง

.....

.....

.....

โครงการวิจัย “การประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย”

-ขอขอบคุณทุกท่าน-

ภาคผนวก 4 - ค

สรุปรายงานการประชุม 4 ครั้ง และ เอกสารประกอบการประชุมนำเสนอโครงการ

1. สรุปการประชุมนำเสนอโครงการวิจัย โครงการการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา : กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย วันพุธ ที่ 8 กรกฎาคม 2558 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง
2. รายงานการประชุมคืนข้อมูลและองค์ความรู้สู่ชุมชน “ความเปราะบางและรูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนพื้นที่ทะเลน้อย” วันพุธที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 08.30 – 12.00 น. ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. บันทึกการประชุม โครงการคืนข้อมูลและองค์ความรู้สู่ชุมชนสู่การจัดทำแผน “ความเปราะบางและรูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนพื้นที่ทะเลน้อย” โดย สถาบันสันติศึกษา ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
4. บันทึกการประชุม การนำเสนอวิจัยและบูรณาการสู่แผนท้องถิ่น โครงการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย วันพฤหัสบดี ที่ 17 มีนาคม 2559 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

สรุปการประชุมนำเสนอโครงการวิจัย โครงการการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการ
รับมือและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา:

กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

วันพุธ ที่ 8 กรกฎาคม 2558

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วม

1. นายเอกชัย	อิสระทะ	ผู้ช่วยวิจัยโครงการธรรมมาภิบาลลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
2. นายเกลือม	พูลสง	ที่ปรึกษานายก อบจ.พัทลุง
3. นางสาวศานติ	ทิพย์ทะเบียนการ	ผอ. ส่วนสิ่งแวดล้อม สนง.ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมพัทลุง
4. รศ.ดร.ธีรวิทย์	โคภิชฐิกุล	ผอ.โครงการผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยว กับเมืองพัทลุง
5. นายธนบดี	ปานพุ่ม	ผู้สื่อข่าวเคเบิลพัทลุง
6. นายสมใจ	เกื้อนุ่น	เทศบาลตำบลทะเลน้อย
7. นายพิชิต	ขันติพันธ์ุ	นายกเทศมนตรีตำบลนางตง
8. นางนฤมล	บุญผลา	นักพัฒนาสังคมชำนาญการ
9. นายวิสุทธ์	ธรรมเพชร	นายก อบจ.พัทลุง
10. คุณอดุลย์	กลับสุขใส	รองปลัด อบจ. พัทลุง
11. คุณเพลินจิตร์	ภวังส์สวัสดิ์	หัวหน้าศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย
12. นางสาวณัฐกานต์	อัปภาสกิจ	นักวิจัยชุมชน
13. นายฉิ้น	บัวบาน	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
14. นางสลวย	ทองพูน	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
15. นางเบญจวรรณ	เพ็งหนู	สมาคมรักษ์ทะเลไทย
16. นางอาภรณ์	ขุนพล	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
17. นายวิเชียร	บัวศรีแก้ว	ผอ.ร.ร.บ้านควนพนางตง
18. นางสาวจรรยาพร	นุมน้อย	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ
19. นางสาวจารวรรณ	ชูสงค์	วิทยาลัยภูมิปัญญาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ
20. นายเชิดศักดิ์	เกื้อรักษ์	อาจารย์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
21. ผศ.ดร.ศักดิ์ชัย	ปรีชาวีรกุล	South GIS ม.อ.
22. นางสาวณพัส	ดั่งงานตระกูล	South GIS ม.อ.
23. นางสาวธัสรา	โพธิพุกณะ	South GIS ม.อ.

24.	นางสาวจิตติมา	ศรีไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
25.	นางสาวดารักษ์	บุตรรักษ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
26.	รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตน์ไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
27.	Mr. Peter	Cookey	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
28.	Mr. Bob	Dobias	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
29.	นางสาวจุฑารัตน์	บุญรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
30.	นางสาวศิริพร	บุญวรกิจ	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
31.	นางยุรี	แก้วชูช่วย	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
32.	นายณฤทธิ์	ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
33.	นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
34.	นายกิตติพัฒน์	ตั้งโพธิธรรม	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.

เริ่มประชุมเวลา 09.30 น

เวลา 09.30 น.: กล่าวต้อนรับโดย ดร.ณฤทธิ์ ดวงสุวรรณ หัวหน้าโครงการ

เวลา 09.45น. กล่าวเปิดประชุม โดย นายวิสุทธิ์ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

เกริ่นนำเรื่องการจัดทำงานวิจัย ที่มีการจัดทำอย่างมากมายแต่ไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์ แต่เมื่อมองตรงพื้นที่ศึกษาทะเลน้อย ก็พบว่า เป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประเด็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอยู่ แต่จะทำอย่างไรให้ทะเลน้อยอยู่กับจังหวัดพัทลุง และเป็นพื้นที่รับน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม และสามารถเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจ และเชื่อว่างานวิจัยนี้จะสามารถพัฒนาทะเลน้อยและทำทะเลน้อยคืนสภาพเดิมกลับมาดูแลคนทั้งจังหวัดได้

เวลา 10.00น. นำเสนอภาพรวมของโครงการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา:

กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย โดย รศ.ดร.ฉัตรไชยรัตน์ไชย หัวหน้าแผนงานวิจัย

กล่าวขอบคุณที่ทาง อบจ.พัทลุง ได้ให้ความร่วมมือ และทำให้งานวิจัยชิ้นนี้เป็นจริงมากขึ้น พร้อมเสนอแนวทางการจัดทำโครงการวิจัยที่ต้องอาศัยความร่วมมือของหน่วยงานและคนในพื้นที่ โดยจะมีแผนลงเก็บข้อมูลทุกเดือน จากที่มีการศึกษามา ปัญหาทะเลสาบมีปัญหามากมาย เช่น ปัญหา การตื่นเงิน ปัญหา น้ำเสีย ปัญหาหอยะ เป็นต้น โดยปัญหาหอยะเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ ที่ทุกภาคส่วนรวมกันแก้ไข แต่นอกจากปัญหาแล้ว ทะเลสาบสงขลา ก็ยังมีเรื่องดีอีกมากมายเช่นกัน เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุต่าง ๆ ที่ได้รับการค้นพบและฟื้นฟู รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ต้องได้รับการปรับปรุง ซึ่งต้องมีแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปรับปรุง คือ (1) ชี้แจงงานวิจัยภายใต้แผนงานมีงานวิจัยในโครงการ ซึ่งมี 3

โครงการวิจัย และวิจัยการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา : กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย (2) กรอบแนวคิดในการศึกษา (3) ภาพรวมของงานวิจัย (4) ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลกระทบที่จะตามมาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสิ่งแวดล้อม ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ โดยงานวิจัยชิ้นนี้ประเมินจาก

1. ประเมินความเปราะบาง ผลกระทบที่อาจเกิดในอนาคต 20-30 ปีข้างหน้า ซึ่งจะเป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่มีการวางแผนล่วงหน้าโดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วน
2. เป็นการประเมินความสามารถของชุมชนในการรับมือและการปรับตัวต่อสภาพการเปลี่ยนแปลงต่อภูมิอากาศ
3. เป็นการประเมินความเสี่ยง ของธรรมชาติ เช่น ภัยพิบัติอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เวลา 10.15 น. นำเสนอโครงการการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา:กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อยบรรยายโครงการ โดย *ดร.นฤที ดวงสุวรรณ* หัวหน้าโครงการ

(บรรยายสรุปโดยย่อ รายละเอียด) ชี้แจง วิธีการศึกษา วัตถุประสงค์ และสรุปข้อมูลจากศึกษาที่ผ่านมา โดยวิธีการศึกษา 1. ศึกษากลุ่มเป้าหมาย และลงพื้นที่เก็บแบบสอบถาม และข้อเสนอแนะ โดยจะศึกษาแบบไปเยี่ยมที่บ้านและจัดเวทีประชุมและอีกส่วนหนึ่งจะเข้าหารือกับหน่วยงานว่ามีแผนรับมืออย่างไรและจะรวมกันวิเคราะห์แผน เพื่อทำการบูรณาการแผน โดยจะมีทีมงานวิจัยเป็นตัวกลางในการประสานงานบูรณาการแผน จนได้แผนเพื่อฟื้นฟูและแนวทางในการจัดการที่ดีสรุปให้เห็นถึงการใช้ประโยชน์ ส่วนวันนี้อาจได้ในส่วนข้อเสนอแนะเบื้องต้น

เวลา 10.25 น. ทาหรือแนวทางการดำเนินโครงการและการบูรณาการข้อเสนองานวิจัยสู่แผนท้องถิ่น ดำเนินการโดย *คุณยุรี แก้วชูช่วง* นักวิจัยโครงการ

การระดมความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วม

นายวิสุทธิ ธรรมเพชร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

จะอย่างไรให้พื้นที่ทะเลน้อย เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีชีวิต อยากจะจัดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ขึ้นมา ซึ่งจะทำให้การชดเชยทะเล มีการจัดภูมิทัศน์ให้สวยงาม (ใช้พื้นที่ประมาณ 200 ไร่) เพื่อที่จะหารายได้ให้พี่น้องประชาชนในพื้นที่ และช่วยทำให้ทะเลไม่ตื้นเขิน แต่การชดเชยทะเลขึ้นมาเพื่อแก้ปัญหาหน้าดินยังขาดการสนับสนุนข้อมูลในเชิงวิชาการ จึงอยากฝากเรื่องนี้ให้ทาง ม.อ. ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์จริง และประเด็นสุดท้ายที่ฝากไว้คือ จะอย่างไร หรือมีวิธีไหนบ้างที่สามารถทำให้ทะเลน้อยมีความมั่นคง

นายพิชิต ชันติพันธุ์ นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลพนางตุง

การศึกษาขางานวิจัยต้องใช้เวลา แต่ส่วนใหญ่ชาวบ้านไม่เข้าใจ และบางครั้งชาวบ้านก็ต้องมีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมประชุม เมื่อมีการนัดประชุม ทำให้ชาวบ้านไม่เข้าร่วม หลาย ๆ ครั้ง มีหลายหน่วยงานเข้ามาในพื้นที่พนางตุงแล้วก็ต้องออกมาเพราะความไม่เข้าใจระหว่างชาวบ้านกับผู้ทำวิจัย เพราะฉะนั้น ต้องทำความเข้าใจกับชาวบ้าน ต้องอธิบายให้ชาวบ้านเข้าใจว่างานวิจัยต้องใช้เวลาานเพราะอะไร มีเหตุผลอะไร

จากการไปสำรวจพื้นที่ทะเลน้อยพบว่า ใน 1 เดือน ตะกอนจะตกลงไปในทะเลน้อยประมาณ 1 เซนติเมตร (อยากให้แก้ปัญหาเรื่องตะกอน) และปัญหาเรื่องวัชพืชหลักที่เจออยู่ในทะเลคือ สาหร่าย เนื่องจากการมีธาตุอาหารที่อุดมสมบูรณ์มากเกินไป จึงมีการเติบโตของสาหร่ายอย่างรวดเร็ว (อยากหาวิธีกำจัดธาตุอาหารหรือกำจัดสาหร่าย) และยังพบว่าเมื่อ 2 อาทิตย์ที่แล้ว ปลาปักเป้าตายทั้งทะเล และประเด้นสุดท้ายที่ฝากไว้ก็คือ ทำอย่างไรให้มีการบูรณาการเพิ่มมากขึ้น ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ อยากให้ร่วมมือกันทุกภาคส่วน จึงสามารถทำให้มีการบูรณาการที่สมบูรณ์แบบ

นายฉิ้น บัวบาน เครือข่ายประชาชน/นักวิจัยชุมชน

ที่ผ่านมาให้ความสนใจกับทะเลน้อยมานาน ทั้งมีการทำงานเองบ้าง มีความยินดีมากกับโครงการนี้ และมีความเชื่อว่าทะเลน้อยมีความเปราะบางมากที่สุด มันเกิดขึ้นมานานแล้วและยังจะส่งผลต่อทะเลสาบสงขลา อีกด้วย (ส่งผลทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) ซึ่งประเด็นที่จะเสนอแนะวันนี้ก็คือ

1. อยากให้มีการศึกษาครอบคลุมทางด้านกายภาพของพื้นที่ด้วย ซึ่งในพื้นที่จะมีป่าพรุอยู่ด้วย อยากให้เอาสภาพกายภาพมาประกอบด้วย
2. พฤติกรรมสังคมของคนทะเลน้อย ควรจะมีด้วย ดูการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในพื้นที่ว่าการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร (อยากให้เพิ่มตรงนี้ด้วย)

นางสาวศานี ทิพย์ทะเบียนการ ผู้อำนวยการส่วนสิ่งแวดล้อมสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดพัทลุง

แนวทางการวิจัยขอให้มุ่งไปถึงการแก้ปัญหาของพื้นที่ ที่ผ่านมามีการศึกษาอย่างจริงจัง เช่น ปัญหาเรื่องของธาตุอาหารมากเกินไปในทะเลน้อย ซึ่งในปัจจุบันมีแต่การพูดถึงปัญหา แต่ไม่มีการแก้ไข และปัญหาเรื่องการตื่นเงินซึ่งมีมานานแล้ว อยากให้มองว่าปัญหาที่ชัดเจนมันคืออะไร และสุดท้ายที่ฝากไว้คือ อยากให้เน้นความสำคัญของพื้นที่

นายสมใจ เกื้อนุ่น เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลทะเลน้อย

ประเด็นเรื่องของทะเลน้อย ไม่ใช่คนทะเลน้อยที่ทำให้เสียหายอย่างเดียว อาจจะเป็นคนต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ ในการแก้ปัญหาแต่ละด้านของทะเลน้อยก็ต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการ เพราะฉะนั้นอยากให้มีการกองทุนมาสนับสนุน ซึ่งที่ผ่านมาพบว่าภาพรวมของจังหวัดยังให้ความสำคัญในเรื่องงบประมาณกับทะเลน้อยไม่มากพอ

ธรรมชาติก็ เป็นปัญหาหลักในการแก้ปัญหาของทะเลน้อย เพราะต่างคนต่างมีทัศนคติของตนเอง ซึ่งถ้าไม่มานั่งคุยกันกับชุมชน การแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ จะเดินหน้าต่อไปได้อย่างไร และประเด็นสุดท้ายที่อยากฝากคือ จะทำอย่างไรให้มหาวิทยาลัยสอนคนในพื้นที่ว่าถ้าทำแบบนี้จะมีผลอะไรตามมา ไม่อยากให้สอนอยู่แต่ในห้องเรียนอย่างเดียว และสิ่งที่อยากเห็นคืออยากเห็นทะเลน้อยมีหัวใจที่ชุ่มฉ่ำ

ดร.เชิดศักดิ์ เกื้อรักษ์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

มหาวิทยาลัยทักษิณได้มีเป้าหมายว่า เป็นมหาวิทยาลัยรับใช้ชุมชน ได้ทำโครงการศึกษาคลองท่าแนะ (ศึกษาต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) โครงการที่ทำก็มีเครือข่ายมาก เช่น กรมชลประทาน เป็นต้น ซึ่งจะให้ชาวบ้านเป็นนักวิจัย จากการไปนั่งคุยกับชาวบ้านพบว่า ชาวบ้านมีปัญหาเรื่องความมั่นคงทางด้านอาหาร เนื่องจากการนำพื้นที่นาไปปลูกยางพารา ปลูกปาล์มน้ำมันไปหมดแล้ว และจากการลงพื้นที่ หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง ยังมีการทำนาอยู่ แต่มีปัญหาเรื่องของการใช้ปุ๋ยเคมีที่มากเกินไป ชาวบ้านเล่าว่าการทำนาหยาบ (นาปี) 1 ครั้ง จะใส่ปุ๋ยเคมี 7 ครั้ง และได้มีการตรวจผลเลือดพบว่า ผู้ที่บริโภคข้าวมีสารเคมีปนเปื้อนในเลือดมากกว่าเกษตรกรที่ปลูกข้าว เพราะฉะนั้น การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินมีผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน เช่น ปัญหาตะกอน ป่าริมน้ำที่หายไปเนื่องจากการขุดคูคลอง และมีการทำการเกษตรที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากการใช้ปุ๋ยเคมีที่เกินขนาดหรือเกินความจำเป็น ส่งผลให้พื้นน้ำเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เพราะมีธาตุอาหารมากเกินไป และสุดท้ายให้ข้อเสนอแนะว่าโครงการวิจัยที่นำเสนอมาเลือกพื้นที่ได้ถูกต้องแล้ว เหมาะกับการทำวิจัยอย่างยิ่ง

นายเกลือม พูลสง ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

ดีใจที่มีชื่อทะเลน้อยในงานวิจัย เป็นเรื่องที่ดีมากที่มีโครงการนี้ สามารถทำให้คนทะเลน้อยตื่นตัว ถ้ามีการลงไปทำวิจัยจะได้ข้อคิดเห็นหรือปัญหาจากชาวบ้าน จะได้มีการนำปัญหาต่าง ๆ ไปแก้ไขแต่ทั้งนี้ก็ต้องมีงบประมาณด้วยจึงจะนำไปแก้ปัญหาได้ ประเด็นปัญหาของระบบบำบัดน้ำเสียของทะเลน้อย มีความคิดว่า อาจจะมีการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแยกส่วน เป็นระบบที่มีธรรมชาติช่วยบำบัดด้วย และคิดว่าถ้ามีระบบบำบัดน้ำเสียอยากให้ชาวบ้านเข้ามาดูแลด้วย เพราะมันจะยั่งยืน ส่วนปัญหาการตื่นเงินในทะเลน้อย อยากให้ช่วยคิดว่า จะเอาตะกอนไปไหน ถ้าไม่เอาออกไปมันก็ทับถมจนไม่มีทะเลน้อยเหลืออยู่ เพราะฉะนั้นอยากให้คิดในเรื่องของการเอาตะกอนออก จะมีวิธีอย่างไร หรือว่าจะเอาตะกอนไปทำปุ๋ยได้ไหม ฝากให้ทีมงานวิจัยช่วยคิด

นางสาวณัฐกานต์ อภากาศิจ เครือข่ายประชาชน/นักวิจัยชุมชน

อยากได้ความรู้สึกการใช้ทรัพยากรของคนทะเลน้อยว่ามองการใช้ประโยชน์แบบไหน มองแบบส่วนร่วม หรือมองแบบการใช้แบบยั่งยืน และให้ชาวบ้านหรือคนในพื้นที่ทะเลน้อยมองตัวเองว่าเป็นเจ้าทุกข์ จะทำอย่างไรให้ชาวบ้านคิดเช่นนั้น และอยากให้เพิ่มประเด็นในเรื่องของสังคมมากขึ้น

นางเบ็ญจวรรณ เพ็ญหนู เครือข่ายประมงพื้นบ้าน สมาคมรักษ์ทะเลไทย

ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงคือคนทะเลน้อย ฉะนั้นทำอย่างไรถึงจะออกแบบกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทำอย่างไรให้คนในชุมชนรู้ถึงปัญหาในชุมชนอย่างชัดเจน หรือมีวิธีการอย่างไรให้คนทะเลน้อยสร้างแรงบันดาลใจและมีการตื่นตัวขึ้นมา เพราะคิดว่าการตั้งรับและปรับตัว เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับชุมชน

Bob Dobias ที่ปรึกษาแผนงานวิจัย

ประเด็นหลักที่น่าสนใจคือจะทำอย่างไรที่จะเอาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมาเชื่อมโยงกับทะเลน้อย

นางเพลินจิตร์ ภาวังสวัสดิ์ หัวหน้าศูนย์ศึกษาระรรมชาติและสัตว์ป่าทะเลน้อย

จากทำงานกับทะเลน้อยมา 3 ปี พบว่าปัญหาที่เจอในพื้นที่ทะเลน้อยมี 1.) ปัญหาขยะ 2.) ปัญหาน้ำเสีย และ 3.) ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งปัญหาหลักคือ ปัญหาน้ำเสีย อยากให้มองปัญหาน้ำเสียเป็นหลัก เพราะเป็นปัญหานักที่สุด ส่งผลต่อคุณภาพน้ำทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

นายวิเชียร บัวศรีแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านควนพนางตุง

อยากให้งานวิจัยมีการเชื่อมโยงกับโรงเรียน เพราะนักเรียนในวันนี้อาจจะเป็นนักวิจัยในวันข้างหน้า

รศ.ดร.ธีรวุฒิ โสภิชฐิกุล ผู้อำนวยการโครงการผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับเมืองพัทลุงและลุ่มน้ำทะเลสาบ)

ได้จัดทำหนังสือชื่อว่า *โครงการผลิตและเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับเมืองพัทลุงและลุ่มน้ำทะเลสาบ* ตีพิมพ์ไป 2,000 เล่ม ซึ่งหนังสือเล่มนี้ได้อธิบายถึง ลุ่มน้ำทะเลสาบว่าครอบคลุมพื้นที่ อำเภอชะอวด และอำเภอหัวไทร ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 11 อำเภอ ของจังหวัดพัทลุง และ 12 ใน 16 อำเภอของจังหวัดสงขลา สาเหตุหลักที่จัดทำหนังสือนี้ขึ้นมาคือ เพื่อมีส่วนร่วมในการกำหนดและเรียกชื่อทะเลสาบตอนบนให้มีเพียงหนึ่งเดียวว่า “ทะเลสาบพัทลุง” เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจเมื่อมีการกล่าวถึง ทะเลสาบตอนบน ซึ่งเป็นทะเลผืนเดียวกันซึ่งตอนนี้กำลังเสนอชื่อ ให้เป็น “ทะเลสาบพัทลุง”

เวลา 12.00 น.

ปิดประชุม โดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย หัวหน้าแผนงานวิจัย

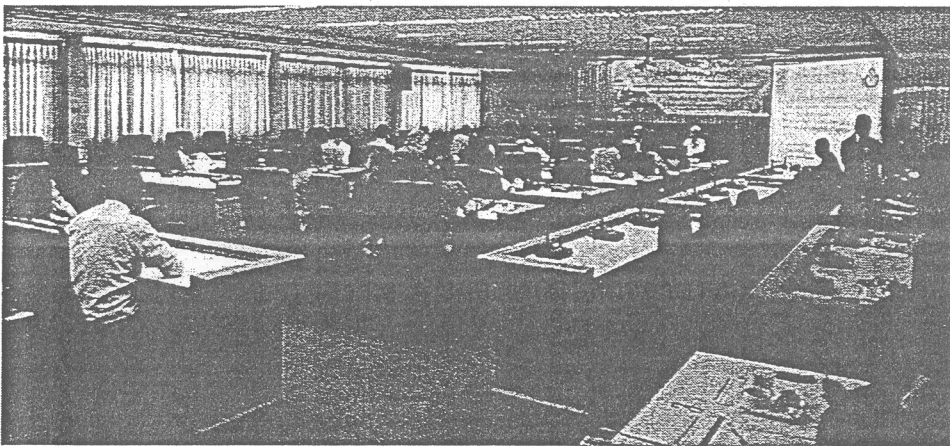
(นางสาวฐิติมา ศรีไชย)

ผู้จัดรายงานการประชุม

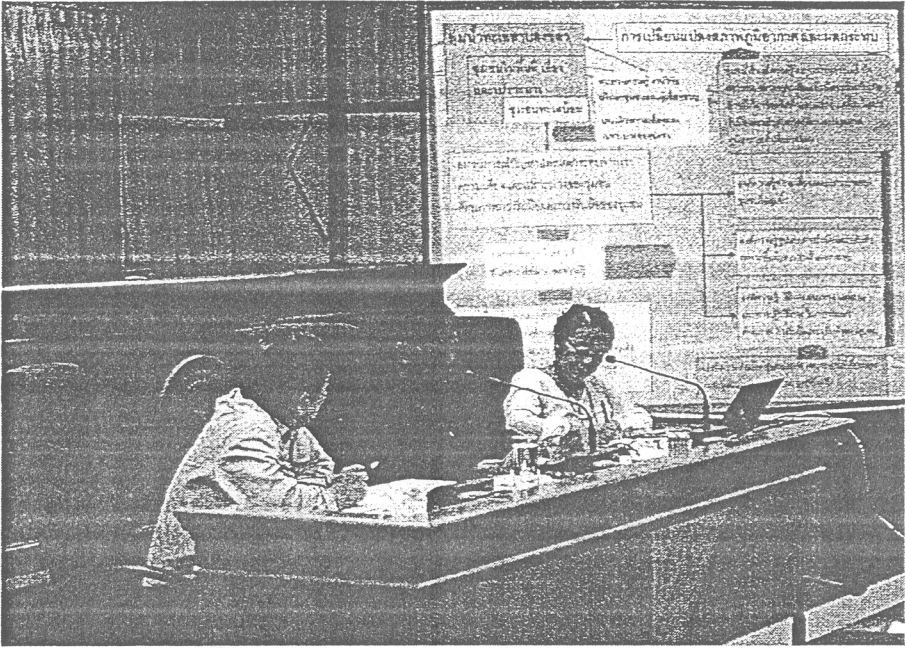
ภาพประกอบการประชุมนำเสนอโครงการวิจัย

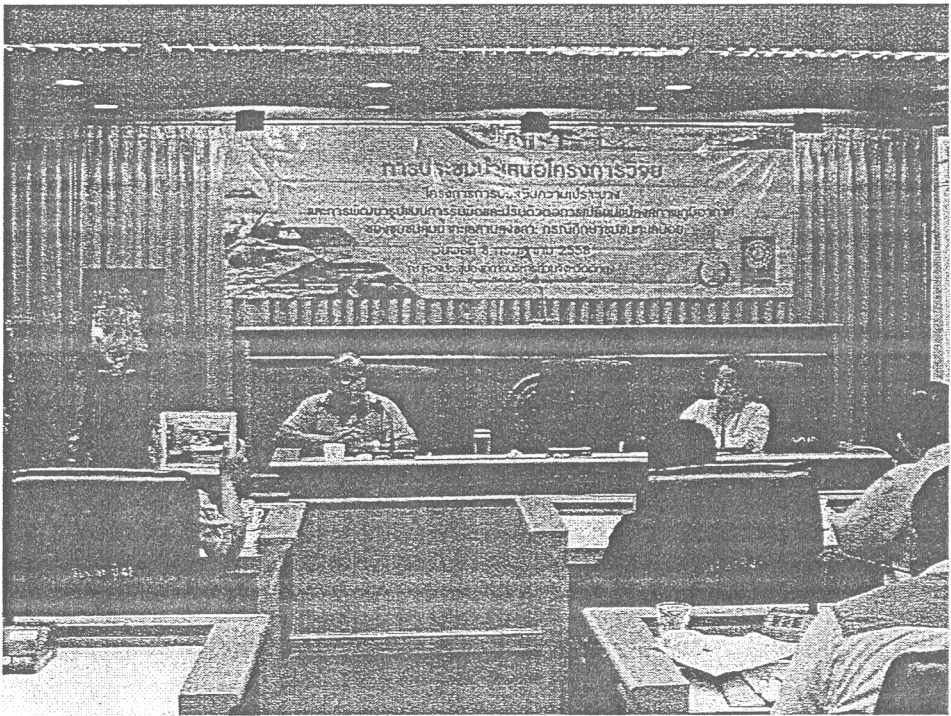
การนำเสนอโครงการ โดย รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย หัวหน้าแผนงานวิจัย นายวิสุทธิ ธรรมเพชร
นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง และ ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ หัวหน้าโครงการวิจัย

บรรยากาศการประชุมนำเสนอโครงการที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

นายพิชิต ชันติพันธ์ นายกเทศมนตรีตำบลพนาจตุร กล่าวถึงการบูรณาการแผนชุมชน
กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ครูฉิ่ง บัวบาน นักพัฒนาชุมชนทะเลน้อย ให้ความเห็นเรื่องชุมชนกับความเปราะบางทางกายภาพ

รายงานการประชุมคินข้อมูลและองค์ความรู้สู่ชุมชน “ความเปราะบางและรูปแบบการรับมือและปรับตัว
ต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนพื้นที่ทะเลน้อย”

วันพุธที่ 3 กุมภาพันธ์ 2559 เวลา 08.30 – 12.00 น.

ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดทะเลน้อย ตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วม

1. นางสาวสุจิตรา	เศรษฐเชื้อ	เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาระบบนิเวศและสัตว์ป่าทะเลน้อย
2. นางสาววิณาวรรณ	ชุ่นเซ่ง	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
3. นางสาวกาญจนา	ชุมจันทร์	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
4. นายฉิ้น	บัวบาน	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
5. นางอัมรา	ชุ่นเซ่ง	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
6. นายวันชัย	ยอมนัญจวน	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย ม.13
7. นายวินัย	นึมแก้ว	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย ม.1
8. นายณัฐพล	บุญมณี	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย ม.1
9. นายผ่อง	สังข์เหลือ	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย ม.8
10. นางจิราภรณ์	เหมือนพรรณชาย	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย ม.2
11. นางระเบียบ	แซ่แต้	อสม.ทะเลน้อย
12. นางสาวเกสร	ทองพูนเอียด	ค้าขาย/ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
13. นางสมคิด	คำสงค์	สานเสื่อกระจูด
14. นายเอกศักดิ์	เหมือนพรรณชาย	พนักงาน ทต.ทะเลน้อย
15. นายรักชาติ	ปล้องใหม่	พนักงานเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
16. นางสาวภาภรณ์	หาญณรงค์	ครู ร.ร.วัดทะเลน้อย
17. นางสาวธัญชนก	หนุรอด	ผู้นำ อช.ต.พนางตุง
18. นางสาวศุภสุดา	ทองพูล	ผู้ช่วย ม.3 ต.พนางตุง
19. นายเสฏฐสิทธิ์	วิเชียรยุทธ	หัวหน้าฝ่ายปกครอง ทต.พนางตุง
20. นายวิโรจน์	ทองพูน	ข้าราชการบำนาญ
21. นางเขมินทร	รักรอด	ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง
22. นางสาวช่อผกา	หนุรอด	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานสาธารณสุข
23. นายสถิต	หุ่มแก้ว	พนักงานราชการ
24. นายวิเชียร	บุญมณี	ข้าราชการบำนาญ
25. นายชัยยุทธ	นุ่นคง	รองนายกเทศมนตรี ทต.ทะเลน้อย
26. นายสมมาตร	นุ่นคง	ประมง

27. นายบุญธรรม	จักรอด	ประมง
28. นายนิยม	เกลี้ยงแก้ว	ประมง
29. นางประภา	เกลี้ยงแก้ว	ประมง
30. นายบุญฤทธิ์	ทวีสุข	หมอดินอาสา
31. นายอัครเดช	เหมือนพรรณราย	นักศึกษา
32. นางสาวมูรีณี	จือเนาะ	นักศึกษา
33. นางเบญจวรรณ	ธีระกุล	นักวิจัยโครงการ
34. นางสาวมุลยานา	ตะอูแม	นักวิชาการศึกษา สถาบันสันติศึกษา
35. นายอุสมาน	หวังสนิ	นักวิจัย สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
36. นายนฤทธิ์	ดวงสุวรรณ	อาจารย์ สถาบันสันติศึกษา ม.อ.

เริ่มประชุม โดย ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ หัวหน้าโครงการ:

กล่าวถึงพื้นที่ทะเลน้อยว่าได้รับความสนใจจากหน่วยงานภายนอกตั้งแต่อดีต โดยเฉพาะเรื่องการจัดการของทรัพยากรในพื้นที่ ซึ่งปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศอย่างรุนแรงที่ทั่วโลก ทำให้เกิดมีน้ำแข็งเกาะ เช่น ประเทศลาว แต่ที่บ้านเรายังไม่ถึงขั้นนั้น ด้วยสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงนี้ คือส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องบางคนมาศึกษาที่ทะเลน้อย สำหรับงานวิจัยที่ทีมงานทำนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ชุมชนรับรู้ทุกกระบวนการ และให้ชุมชนมีส่วนในการอนุมัติได้ทราบแน่ชัดถึงผลการศึกษาที่ชุมชนสามารถนำไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น เทศบาล หรือ อบจ. ทำแผนระยะยาว ซึ่งการวิจัยใกล้จบแล้ว และมีทีมงานจากสถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และมีผู้เข้าร่วมประชุมซึ่งเป็นตัวแทนพื้นที่ จำนวน 35 คน โดยมีการนำเสนอข้อมูลดังนี้

1. การประเมินความเปราะบาง และการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

ความเปราะบาง คือการที่บุคคล ชุมชน เมือง หรือระบบ มีโอกาสที่จะได้รับผลกระทบ และมีความอ่อนไหวสูง ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบและความเสียหายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศในระดับต่ำ เรื่องสำคัญที่ทีมวิจัยได้ศึกษาคือ ชุมชนมีความสามารถในการปรับตัว รับมือพื้นที่ได้มากน้อยแค่ไหน

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย มีพื้นที่ทั้งหมด 285,625 ไร่ เป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสมบูรณ์และสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของไทย โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณพรุควนขี้เสียนได้รับการจดทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโลก หรือแรมซาร์ไซต์แห่งแรกของประเทศไทยและเป็นลำดับที่ 110 ของโลก เมื่อปี พ.ศ. 2541 มีพื้นที่ประมาณ 3,085 ไร่ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวพื้นที่ชุ่มน้ำ เขาจะเปิดดูแผนที่ เมื่อเขาเห็นว่าเป็นพื้นที่ที่มีความสมบูรณ์แล้วเขาก็มาเที่ยวเลย

คุณค่าพิเศษ พื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นที่อาศัยของนกน้ำจำนวนมาก พืชพรรณมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง การใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สัมคมสูง

ผลกระทบที่สำคัญ การลดลงของชนิด/จำนวนสัตว์และพืชบางชนิด การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศของพื้นที่ชุ่มน้ำ ความเสื่อมโทรมของแหล่งอาหารและแหล่งที่อยู่อาศัย

การเปิดรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและจากการกระทำของมนุษย์ เปิดรับโดยตรงต่อตัวแปรอุณหภูมิและปริมาณฝน และเปิดรับโดยอ้อมจากการเปลี่ยนแปลงสภาพการใช้ที่ดิน การใช้น้ำเพื่อการเกษตร การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ป่าไม้ ป่าต้นน้ำ

2. วัตถุประสงค์

1. ประเมินความเปราะบางและความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาพื้นที่ทะเลน้อย
2. ศึกษารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาพื้นที่ทะเลน้อย
3. ศึกษาวิธีการ กระบวนการ และพัฒนาศักยภาพการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่ทะเลน้อย

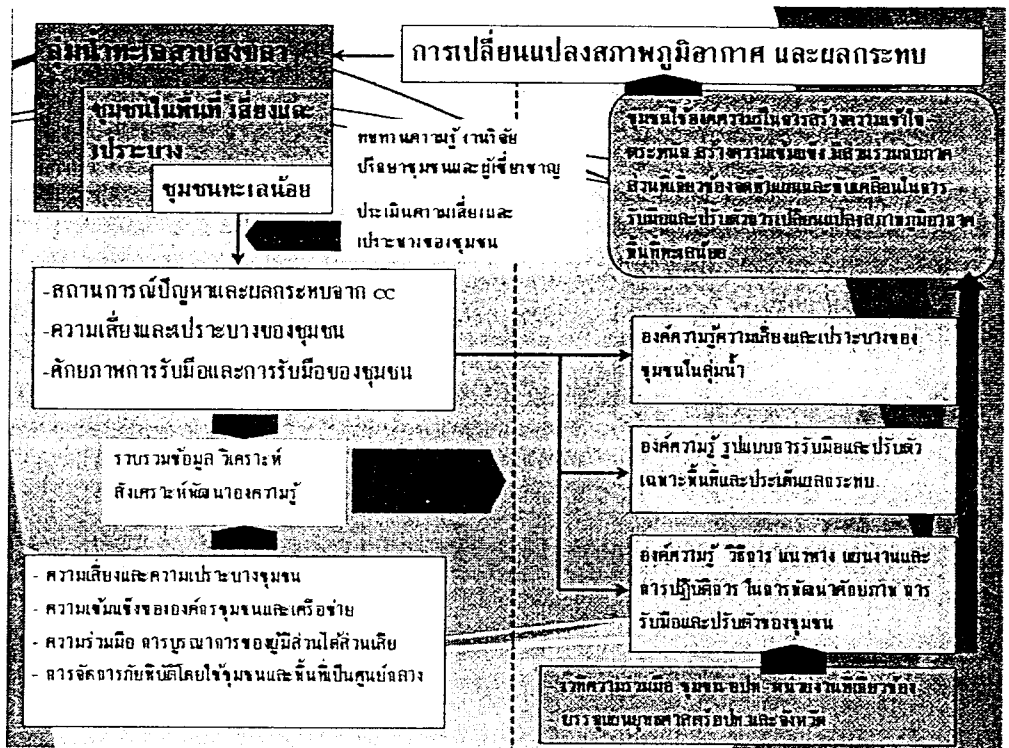
3. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. องค์กรรู้ความเปราะบางของชุมชนในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
2. รูปแบบของการรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
3. ชุมชนเข้าใจ ตระหนัก มีส่วนร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อเตรียมรับมือและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

4. พื้นที่เป้าหมายหลักของโครงการวิจัย

ตำบลนางตุง และตำบลทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 23 หมู่บ้าน

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบ

วิธีการดำเนินโครงการ

วิธีการ	วัตถุประสงค์	ผลที่ได้
1. ทบทวนข้อมูล สํารวจเอกสาร องค์ความรู้ ที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจกับชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่	เพื่อทราบลักษณะทางกายภาพ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของพื้นที่ลุ่มน้ำท่าความเข้าใจชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่	- ข้อมูลพื้นฐาน งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - แผนที่ - ที่ปรึกษาและคณะทำงานร่วมระดับพื้นที่
2. ศึกษาข้อมูลระดับพื้นที่โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และจัดเวทีประชุมกลุ่มย่อย	เพื่อค้นหาข้อมูล สถานการณ์ ปัญหาผลกระทบ การแก้ไขปัญหา และบทเรียนของพื้นที่ในการรับมือ กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อประเมินความเปราะบางของชุมชน	- ข้อมูลศักยภาพของพื้นที่ - ปัญหาผลกระทบ ความเปราะบางของชุมชน - บทเรียนของพื้นที่ในการรับมือและปรับตัว

วิธีการ	วัตถุประสงค์	ผลที่ได้
3. วิเคราะห์ข้อมูล สังเคราะห์องค์ความรู้ และทบทวนร่วมกับชุมชนในพื้นที่	เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงบางของชุมชน รูปแบบการรับมือของชุมชน ปัญหาอุปสรรค ความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของชุมชน	- องค์ความรู้ความเปราะบาง - องค์ความรู้รูปแบบการรับมือและการปรับตัว
4. ใช้องค์ความรู้ในการพัฒนาศักยภาพในการรับมือเวทีชุมชน การทำแผนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	เพื่อพัฒนาศักยภาพและจัดทำแผนการรับมือของชุมชนระดับพื้นที่ และระดับจังหวัด	แผนการพัฒนาศักยภาพชุมชนในการรับมือ และแผนสนับสนุนการปฏิบัติการระดับพื้นที่และระดับจังหวัด

ผลการวิจัย

1. สรุปข้อมูลการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ชุ่มน้ำทะเลน้อย

1.1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

- ปริมาณน้ำฝนและอุณหภูมิ มีแนวโน้มที่จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้น
- อาจเกิดฝนในช่วงฤดูร้อนเดิม (ฝนผิดฤดู) และปริมาณฝนมากขึ้นในช่วงฤดูฝนจากมรสุม

ตะวันออกเฉียงเหนือ

- อาจมีโอกาสเกิดพายุที่มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น
- มีโอกาสที่น้ำจะพัดพาตะกอนมาที่ทะเลสาบสงขลามากขึ้น ทะเลสาบตื้นเขิน ฤดูร้อนน้ำใน

ทะเลสาบจะลดลง

- แนวโน้มอุณหภูมิเพิ่มสูงขึ้น
- มีความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาอุทกภัย กรณีฝนตกหนักต่อเนื่อง

1.2) ผลกระทบ

ต่อคุณค่าและบริการที่ชุมชนได้รับจากระบบนิเวศป่าพรุ

- การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอาจส่งผลกระทบต่อพืชและสัตว์ที่มีเขตกระจายที่จำกัด
- การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิอาจส่งผลต่อการเพิ่มความเสี่ยงในการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่อยู่ใน

ในภาวะเสี่ยง

- หากปริมาณฝนและจำนวนวันที่ฝนตกเพิ่มขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อการทำเกษตร เช่น นาข้าว ยางพารา ปาล์มน้ำมัน

- อุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลกระทบให้เกิดไฟป่าในพื้นที่รุนแรงมากขึ้น

ต่อคุณภาพชีวิตและทรัพย์สิน

- ภัยพิบัติที่เกิดการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ได้แก่ น้ำท่วม ลมพายุ และภัยแล้ง สิ่ง

เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อตัวเราโดยตรง

2. ผลการประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางของชุมชนทะเลน้อยต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

2.1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 434 คน (ทะเลน้อย 190 คน และพนางตุง 244 คน)
- อาชีพ
 - เกษตรกร ร้อยละ 45.62
 - ประมง ร้อยละ 27.42
 - จักสานและแปรรูปกระจูด ร้อยละ 12.67
 - รับราชการ ร้อยละ 5.99
 - ธุรกิจท่องเที่ยว ร้อยละ 4.88
 - รับจ้างทั่วไป ร้อยละ 3.46
- รายได้ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บ./เดือน ร้อยละ 45.62
- 10,001-20,000 บ./เดือน ร้อยละ 39.40

สรุปข้อมูลจากพื้นที่ : รายได้เพิ่มเติมอาจได้จากการประมง เงินออมสิน เงินผู้สูงอายุ

ข้อเสนอจากที่ประชุม

- รายได้มากกว่าหมื่นต่อครัวเรือน เฉลี่ยครัวละ 4-5 คน อาจจะตกอยู่ที่ 20,000 บาท คิดว่าอยู่ได้ เนื่องจากมีรายได้จากการทำสวน จากการหาปลาที่สามารถช่วยรายจ่ายตรงนั้นได้ บางครอบครัวอาจต้องผ่อนรถ ผ่อนบ้าน จำนวนรายได้สองหมื่นอาจจะไม่พอ
- พื้นที่หมู่ 1, 2, 4 และ 10 มีรายได้จากการประมงเป็นส่วนใหญ่ เพราะอาชีพประมง วันที่ได้ก็ได้ วันที่ไม่ได้ก็ไม่ได้ เฉลี่ยก็ประมาณนี้ บางเดือนก็ได้ประมาณ 5,000 บาท บางเดือนก็จะ 4,000-5,000 บาทต่อเดือนบางทีก็หาอาชีพอื่นเสริม เช่น ทำการเกษตร ทำสวน หากเราลดค่าใช้จ่ายก็จะมีรายได้ โดยรายได้ก็มาจากทะเล คลอง ที่เป็นแหล่งน้ำ และจากการเกษตร บางที่ปลาทุ 1 กิโลกรัมมีราคา 150 บาท เอาไปนั่งกินได้ 10 ตัว บางเดือนชาวประมงก็อาจมีรายได้น้อยกว่าชาวเกษตรกร
- เมื่อ 20 ปีที่แล้ว 2 ตำบลนี้ก็มีรายได้จากต้นกระจูด มีรายได้ประมาณ 22 ล้านบาท บางปีก็ 50 ล้านบาทต่อปี แต่เบียดได้เพื่อน เงินจำนวนนั้นไปอยู่ที่นครฯ ซึ่งได้ไม่เกิน 7 กำต่อตารางเมตร แต่ก่อนกำละ 300-500 ตัน แต่ตอนนี้กำละ 17 บาท ซึ่งแต่ก่อนก็ได้หลายสิบล้านต่อปี ทางชาวจังหวัดสุราษฎร์ธานีก็มาเอา
- สรุปว่าครอบครัวหนึ่งถ้าอยู่ได้ก็ต้องมีรายได้ประมาณ 20,000 บาท ต่อเดือน

สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การเปิดรับ - การเปิดรับผลกระทบเฉลี่ยของทั้ง 2 ตำบลมีค่าเท่ากัน 0.595 มีค่าค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับค่าการเปิดรับสูงสุด คือ 1 แสดงว่าครัวเรือนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลน้อยส่วนใหญ่มีการเปิดรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือเคยมีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเกิดขึ้นในพื้นที่

ความอ่อนไหว - ทั้ง 2 ตำบลมีค่าความอ่อนไหวค่อนข้างต่ำคือ ตำบลทะเลน้อย มีค่าความอ่อนไหวเฉลี่ยเท่ากับ 0.155 และตำบลพนางตุง มีค่า 0.148 ซึ่งมีค่าค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับค่าคะแนนสูงสุดคือ 1 แสดงว่าครัวเรือนที่ศึกษามีความอ่อนไหวต่ำต่อการเกิดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความสามารถในการรับมือและปรับตัว - ค่าความสามารถในการรับมือและปรับตัวของทั้งสองตำบลมีค่าใกล้เคียงกันและมีค่าค่อนข้างสูง (ค่าคะแนนสูงสุดคือ 1) โดยที่ตำบลทะเลน้อย มีค่า 0.686 และตำบลพนางตุง มีค่า 0.705 แสดงให้เห็นว่าหากในพื้นที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ครัวเรือนในพื้นที่ซึ่งมีความสามารถในการรับมือและปรับตัวสูงจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ได้รับผลกระทบมากนัก

ความเสี่ยงของชุมชน

ความเสี่ยงของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - จากผลการศึกษาในครัวเรือนในตำบลทะเลน้อย และตำบลพนางตุง พบว่ามีค่าเฉลี่ยความเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือมีค่า 0.092 ในตำบลทะเลน้อย และ 0.088 ในตำบลพนางตุง ตามลำดับ เมื่อจัดระดับความเสี่ยงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้พบว่าครัวเรือนเกือบทั้งหมดมีค่าความเสี่ยงต่ำ อยู่ระหว่าง 0-0.25 ซึ่งจัดว่าเป็นครัวเรือนที่มีความเสี่ยงต่ำต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เนื่องจากแม้ว่าในพื้นที่ทะเลน้อยชุมชนมีการเปิดรับตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเกิดภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องค่อนข้างสูง แต่จากการศึกษาครัวเรือนมีความอ่อนไหวต่ำ จึงทำให้มีเสี่ยงต่ำต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความเปราะบางของชุมชน

ความเปราะบางของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ - จากผลการศึกษาในครัวเรือนในตำบลทะเลน้อยและตำบลพนางตุง พบว่ามีค่าความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเฉลี่ยใกล้เคียงกัน คือมีค่า -0.593 ในตำบลทะเลน้อย และ -0.617 ในตำบลพนางตุง เมื่อพิจารณาจัดระดับความเปราะบางตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่า ในพื้นที่ตำบลทะเลน้อยมี 160 ครัวเรือน จาก 190 ครัวเรือน มีค่าความเปราะบางอยู่ระหว่าง -1 ถึง -0.5 จัดเป็นครัวเรือนที่ไม่เปราะบาง มีความยั่งยืน และมีจำนวน 30 ครัวเรือน มีค่าความเปราะบางอยู่ระหว่าง >-0.5 ถึง 0 จัดเป็นครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบาง ในขณะที่ในพื้นที่ตำบลพนางตุง มี 215 ครัวเรือน จาก 244 ครัวเรือน มีค่าความเปราะบางอยู่ระหว่าง -1 ถึง -0.5 จัดเป็นครัวเรือนที่ไม่เปราะบาง (มีความยั่งยืน) และมีจำนวน 29 ครัวเรือน มีค่าความเปราะบางอยู่ระหว่าง >-0.5 ถึง 0 จัดเป็นครัวเรือนที่ไม่มีความเปราะบาง และไม่มีครัวเรือนที่เปราะบางเลย อาจจะเนื่องมาจากแม้ว่าในพื้นที่

ทะเลน้อยมีการเปิดรับตัวแปรการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและเกิดภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องค่อนข้างสูง แต่ครัวเรือนมีความอ่อนไหวต่ำและมีความสามารถในการรับมือและการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ค่อนข้างสูง จึงทำให้มีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่ำ

ช่วงระดมความคิดเห็น

ประเด็นที่ได้

1. เรื่องน้ำใช้ : น้ำสะอาด ต้องจัดการน้ำร่วมกัน เรื่องแหล่งน้ำธรรมชาติ ในด้านการประมง
2. เรื่องเกษตร : อินทรีย์ผสมผสาน เกษตรพอเพียง
3. เรื่องท่องเที่ยว : รูปแบบท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
4. สาธารณสุข : เรื่องขยะ น้ำเสีย เรื่องยุง

รายละเอียดปลีกย่อย

- เรื่องท่องเที่ยว ที่เวียนรด ศูนย์เรียนรู้เรื่องท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ เรื่องการสื่อสาร ระบบสื่อสารหลายคนเสนอในเรื่องการฟื้นฟู การทำงานของหน่วยงาน ความร่วมมือของทะเลน้อย
- เมืองใหญ่ๆ แคบ มีผลก็ต่อเมื่อเกิดภัยพิบัติ ประชากรมาก ก็จะมีผลต่อการสร้างผังเมือง
- มีพื้นที่ของทะเล เป็นพื้นที่ทับซ้อนหมดเลย อยากให้มีความชัดเจน การตั้งบ้านตั้งเมือง ที่สาธารณะ
- สวนสาธารณะ ที่รับมือในอนาคตได้

ประเด็นที่อยากให้พัฒนาแต่ละหมู่บ้าน มีดังนี้

หมู่ที่ 1 , 2

ปรับปรุงทัศนการจัดการน้ำเสีย ทำปลาไม่มีที่ระบาย นายกแจ้งว่า โดยธรรมชาติแล้วคลองไม่มีที่ระบาย น้ำจะไหลไปทางทิศเหนือ และน้ำจะไหลบ่า เรื่องน้ำเสีย ไปตั้งนาุ้งในวัด คนทะเลน้อยมีส่วนปล่อยน้ำเสีย ปัจจุบัน หมู่ 2 วัดหากเป็นที่บริการประชาชน ต้องทำให้ดีกว่านี้ ที่จัดการ ควรจัดการน้ำทิ้ง เหม็นก็เหม็น น้ำสีเกิดจากกระจุต ในเรื่องนี้ก็การเมืองมาแทรกแซงมีการชิงกัน เอาผลการศึกษาปัญหาเอาให้เทศบาลไปเลย

หมู่ที่ 3 ,4, 5, 10

ผังเมือง ชุมชนแออัด การสัญจรร่วมกัน มีคลองอยู่พื้นที่เดียวกัน

หมู่ที่ 7

หมู่บ้านมีพื้นที่ชุ่มน้ำ และเปราะบาง น้ำท่วมมากที่สุด น้ำเสีย น้ำเปรี้ยว ไฟไหม้ พื้นที่แห้งแล้งก่อนเพื่อน ท่วมก่อนเพื่อน นายกให้หามาตรการมาป้องกันพื้นที่แถวนี้

หมู่ที่ 8

ปัญหาเดียวกับบริเวณชายทะเล

หมู่ที่ 4 ,5 , 6 , 9

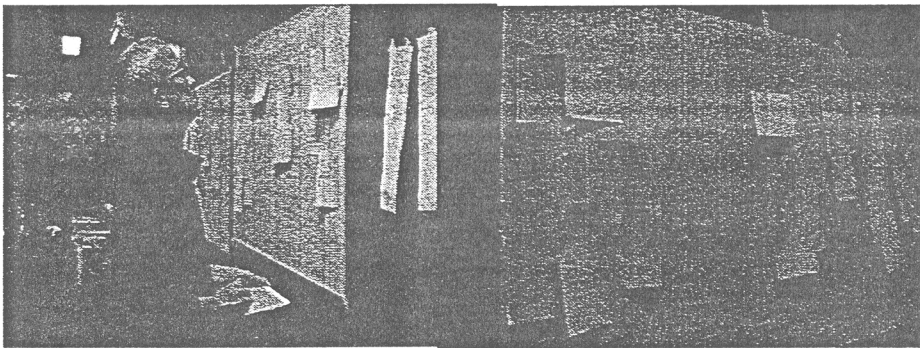
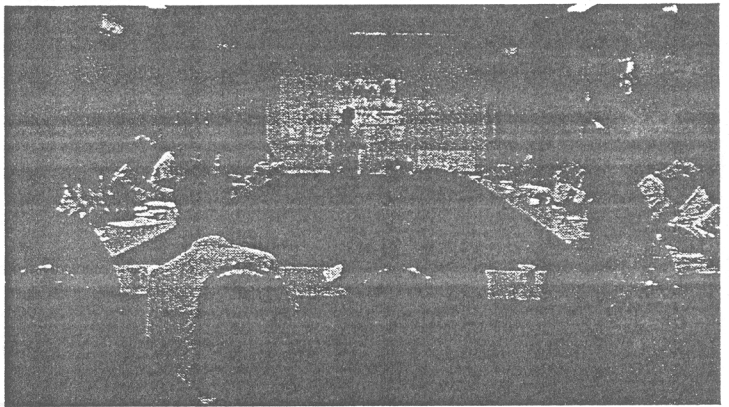
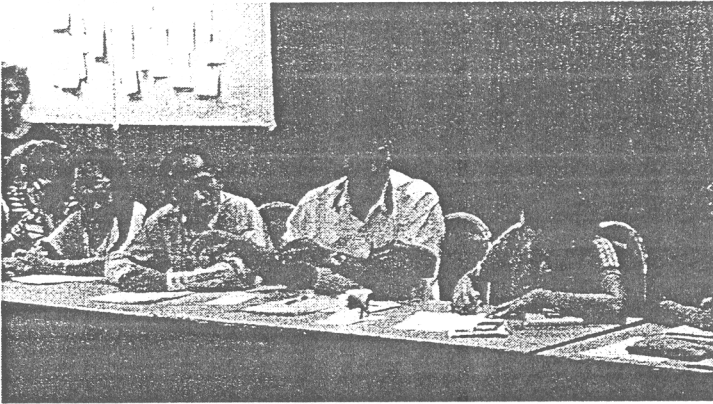
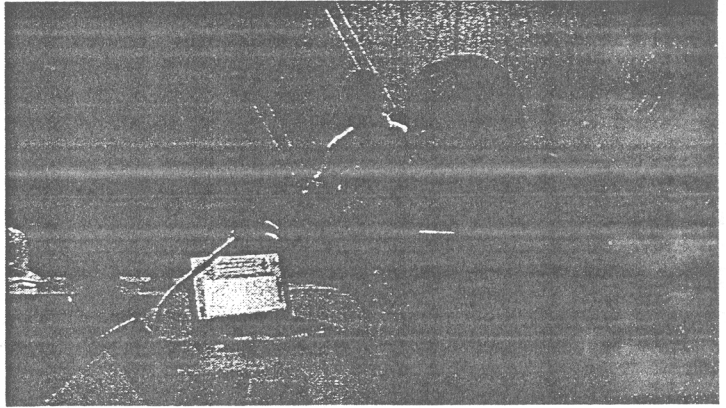
เรื่องการจัดการน้ำ น้ำท่วมสูง เวลาขาดก็ขาดไปเลย

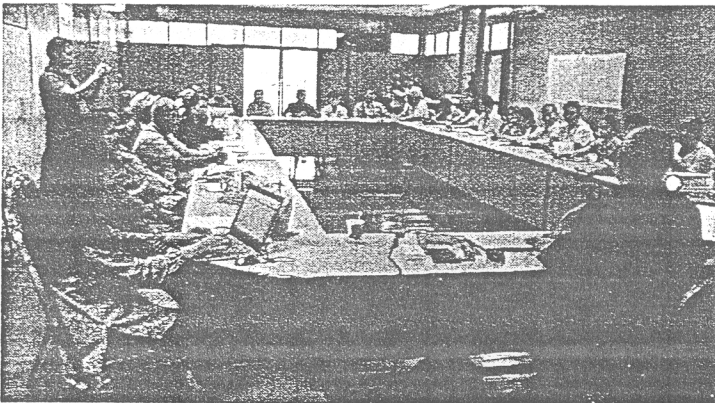
ที่ประชุมสรุปว่า: พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ทะเลน้อยควรเขียนต่อควรทำต่อให้มีการประชุมร่วมกับเทศบาล ทำหนังสือเชิญอีกที ให้เอาสาธารณสุขเข้าร่วมประชุมด้วย ฝ่ายแผนของเทศบาล คณะทำงานที่เกี่ยวข้องของทะเลน้อย มีใครเกี่ยวข้องก็เชิญ เชิญกรรมการลุ่มน้ำด้วย และตัวแทนส่วนย่อยที่มาจากทะเลน้อย โดยส่งหนังสือเชิญให้เทศบาลกระจาย

ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางสาวมุลยานา ตะอูแม)

ภาพประกอบการประชุม

บันทึกการประชุม การคืนข้อมูลและองค์ความรู้สู่ชุมชนสู่การจัดทำแผน “ความเปราะบางและรูปแบบการ
รับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนพื้นที่ทะเลน้อย”

โดย สถาบันสันติศึกษา ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2559 ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดทะเลน้อย ต.ทะเลน้อย อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วม

1. นายสมัคร	บัวบาน	ม.13 ต.พนางตุง
2. นายณัฐพล	บุญณณี	ม.1 ต.พนางตุง
3. ว่าที่ รต.หญิง เสาวนิจ ปากบารา		ม.9 ต.ปิ่นแต
4. นางประภา	เกลี้ยงแก้ว	ม.2 ต.พนางตุง
5. นางวิณาวรรณ	ชุ่นเซ่ง	ม.2 ต.ทะเลน้อย
6. นางดวงใจ	คงดี	ม.2 ต.ทะเลน้อย
7. นางระเบียบ	แซ่แต้	ม.2 ต.ทะเลน้อย
8. นางสุจิน	คำราม	ม.1 ต.ทะเลน้อย
9. นางสาวสมรส	นิลพันธ์	ม.3 ต.ทะเลน้อย
10. นางสมทรง	บุญชู	ม.1 ต.พนางตุง
11. นางโสภา	เรืองเพชร	ม.3 ต.พนางตุง
12. นางสาวช่อผกา	หนุรอด	ม.1 ต.มะกอกเหนือ
13. นายบุญฤทธิ์	ทวิสุข	ม.2 ต.พนางตุง
14. นายณรงค์	ชุ่นเซ่ง	ม.13 ต.พนางตุง
15. นายฉิ้น	บัวบาน	ม.3 ต.พนางตุง
16. นายสถิต	ทุ่มแก้ว	ม.3 ต.ทะเลน้อย
17. นายรักชาติ	ปล้องใหม่	ม.13 ต.พนางตุง
18. นายนิยม	เกลี้ยงแก้ว	ม.2 ต.พนางตุง
19. นายพยงค์	จันทร์ดวง	ม.2 ต.พนางตุง
20. นายถีน	พูลเอียด	ม.13 ต.พนางตุง
21. นายวินัย	นัมแก้ว	ม.13 ต.พนางตุง
22. นายภาส	รอดอาษา	ม.2 ต.พนางตุง
23. นายกฤษดา	ชูดำ	ม.2 ต.พนางตุง
24. นางบุญเรือน	นัมแก้ว	ม.13 ต.พนางตุง
25. นางสุจिरา	เศรษฐเชื้อ	ม.6 ต.พนางตุง
26. นางสาวกาญจนา	ชุมจันทร์	ม.1 ต.ทะเลน้อย

27. นายพิชิต	ขันตีพันธ์	ม.7 ต.พนางตุง
28. นายประสิทธิ์ชัย	คงแก้ว	ม.4 ต.ทะเลน้อย
29. นางสมพร	หวัดก้อน	ม.1 ต.พนางตุง
30. นางอัมรา	ชุ่นเซ่ง	ม.1 ต.พนางตุง
31. นางสมคิด	คำสง	ม.1 ต.พนางตุง
32. นางสุพิศ	เผือกทอง	ม.3 ต.พนางตุง
33. นางสาวเกสร	ทองพูนเอียด	ม.2 ต.พนางตุง
34. นายพิเชษฐ์	พรหมเชิด	ม.12 ต.ชะมวง
35. นายประจิม	กลับแก้ว	ม.13 ต.พนางตุง
36. นายเอกศักดิ์	เหมือนพรรณราย	ม.10 ต.ทะเลน้อย
37. นายอัครเดช	เหมือนพรรณราย	ม.13 ต.ทะเลน้อย
38. คุณอภิเชษฐ์	สุขแก้ว	ม.6 ต.ควนชะลิก
39. นายชัยยุทธ	นุ่นคง	เทศบาลตำบลพนางตุง
40. นางสาวภัทรพร	ขาวคง	โรงเรียนวัดทะเลน้อย
41. นางสาวศิริวิภา	เกตุด้วง	โรงเรียนวัดทะเลน้อย
42. นายเจตนิพัทธ์	เหมือนพรรณราย	โรงเรียนวัดทะเลน้อย
43. นางสาวอรรวรรณ	นุ่นคง	โรงเรียนวัดทะเลน้อย
44. นายภัทรพล	ขาวคง	โรงเรียนวัดทะเลน้อย
45. นายเอกชัย	อิสระทะ	นักวิจัยโครงการ
46. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
47. นางสาวเจตวรรณ	กรุดรนิยม	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
48. นางเบญจวรรณ	ธีรกุล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
49. นางสาวมูรีณี	จือเนาะ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
50. นายกิตติพัฒน์	ตั้งโพธิธรรม	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
51. นางสาวมุลยานา	ตะอูแม	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
52. ดร.นฤทธ์	ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
53. นางยุรี	แก้วชูช่วย	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
54. นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.

ดร.นฤทธิ์ ได้เริ่มต้นการประชุมดังนี้

จากการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ชุมชนพื้นที่ทะเลน้อยมีความเสี่ยงที่เกิดจากภูมิอากาศ นั่นคือ โลกร้อน ในชุมชนทะเลน้อยมีความความเปราะบางในภูมิอากาศจริงหรือไม่ นั่น ทีมวิจัยจึงได้มาพิสูจน์ซึ่งใช้เวลาเป็นเวลาหนึ่งปี จากการถามแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ว่าชุมชนที่นี่เป็นอย่างไร

เรื่องแรก ชุมชนทะเลน้อยรับสภาพการเปลี่ยนแปลงได้เต็มที่ แต่ยังมีความเสี่ยง เช่น หากเกิดความร้อน หรือน้ำแล้งก็น่าจะลำบาก แต่ผลปรากฏว่า ลำบากน้อย เสียงน้อย ความเปราะบางน้อย เมื่อ 30 ปีที่แล้วถึงปัจจุบันเราอาจอยู่กันได้ แต่ 30 ปีข้างหน้าเราไม่อาจรับประกัน และมีความไม่แน่นอน หากมีนักท่องเที่ยวมาทะเลน้อยมาเที่ยวเป็นแสนคน มาซื้อของกินแถมนี้ แล้วมาสร้างขยะ ไม่มีการจัดการที่เป็นระเบียบ ก็อาจเป็นปัญหาในอนาคตได้

เรื่องที่สอง สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงตอนนี้ ทางอ่าวไทยไม่เคยเจอคลื่น 4-5 เมตร แต่ตอนนี้ชาวบ้านประสบแล้ว พื้นดินหายไป ถ้าเกิดภัยพิบัติน้ำท่วม พายุ ภัยแล้งมาก เราจะทำอย่างไรเพื่อที่จะสามารถอยู่ต่อไป ไม่เดือดร้อนมาก และนำประเด็นนี้เพื่อเป็นแผนงานเสนอในอนาคต ที่ทำให้ชุมชนทะเลน้อยและชุมชนพนางตุงรับมือกับสภาพที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้

ดังนั้นหากเกิดสถานการณ์เช่นนี้ ครอบครัว ชุมชน ตำบล ควรจะรับมือในอนาคตอย่างไร หากมีข้อมูลที่ไม่ตรงให้แย้งได้ อาจจะต้องมีการร่วมมือจากหลายหน่วยงาน ศูนย์ศึกษา เพื่อวางแผนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หากสนใจสามารถที่จะเอาแผนงานเอาไปใส่แผนงานโครงการในท้องถิ่นระยะยาวได้ เพราะหากชาวบ้านคิดกันเองก็อาจไม่เกิดผลเท่าที่ควร ถ้าเราสามารถที่จะนำเข้าสู่แผนก็นำไปสู่การปฏิบัติได้

การประชุมหารือเสนอความคิดเห็นต่อการรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น ตามแต่ละตำบล พร้อมเสนอข้อมูลจากทีมวิจัย และพัฒนาเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลทะเลน้อย

ผลสรุปที่การประชุมที่ผ่านมา สรุปได้ว่า ผลที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ คือ

- ขาดการป้องกันผลกระทบ
- ขาดการรับมือ
- ขาดการปรับตัว เช่น เสียงตามสาย วิทยุสื่อสาร ใครจะเป็นคนให้ข้อมูล ใครจะเป็นคนรับผิดชอบ

บางครั้งเราอาจจะยังไม่ทราบว่าใครที่พูดคุยเรื่องนี้อยู่ ดังนั้นทีมวิจัย จึงอยากทราบว่าในที่นี่ มีโครงการอะไรไปบ้างแล้ว และอะไรที่เรายังไม่ได้ทำ เพื่อการรับมือกับสภาพอากาศที่เกิดขึ้น

ครูฉิ้น บัวบาน ผู้นำชุมชนทะเลน้อย ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า :

มีการทำวิจัยลงพื้นที่แล้ว โดยมีคนให้ข้อมูลจำนวน 424 ตัวอย่าง ใช้หมู่บ้านละ 18-19 ครัวเรือนต่อหมู่บ้าน และหัวหน้าครอบครัวเป็นคนตอบคำถาม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ บางคนอาจจะได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ และได้วิเคราะห์และสรุปมา บางข้อก็มีข้อท้วงติง 2-3 เรื่อง เช่น หมู่ 9 หมู่ 10 ทำไมมีการเปิดรับต่อภัยพิบัติไม่เหมือนกัน จริง ๆ แล้วมันไม่ใช่แค่น้ำท่วมอย่างเดียว ซึ่งครั้งต่อไปอยากให้ทีมวิจัยแก้ไขจัดเป็นแต่ละข้อมาเลย จากการศึกษาที่มีมาหลายปี เห็นว่าชุมชนเรามีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น และได้ผลที่แตกต่างกัน สิ่งเหล่านี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยกระแสน้ำ หนึ่งพันปีครบหนึ่งรอบ กระแสน้ำหมุน

และกระแสน้ำเย็น นี่จะเป็นการควบคุมอุณหภูมิแต่ละประเทศ เอลนีโญเกิดเฉพาะแปซิฟิก กระแสน้ำอุ่นหรือเย็น บางทีก็เกิดที่แอตแลนติก เป็นเวลาหนึ่งพันปี วงจรการหมุนกระแสอากาศครบหนึ่งรอบ เราต้องรออีกหนึ่งพันปี ซึ่งมันที่เกิดขึ้นเมื่อห้าสิบล้านปีมาแล้ว ซึ่งการปลูกต้นไม้อาจไม่ได้แก่ในวันนี้ แต่อาจแก่ได้ในวันหน้า

ดังนั้น เราจะต้องปรับตัว ผลการวิจัยทั้งสองตำบล ไม่มีปัญหา แต่สิ่งหนึ่งก็คือ พายุ การเปลี่ยนแปลงไม่ได้คุยเรื่องพายุ น้ำท่วม อย่างเดียว เช่น โรคเอดส์ ไข้หวัดนก ซาร์ เมอร์ส ชิการ์ ไข้เลือดออก ฯลฯ เรื่องเชื้อโรคเราก็ประมาทไม่ได้ ตำบลทะเลน้อยและพนางตุง เสี่ยงต่อโรคที่กล่าวถึง ความสกปรกของน้ำไม่มีวันลดลงเลย มีแต่เพิ่มขึ้น มีการศึกษาโลหะหนัก สารเคมีในตะกอนดิน เราจะไม่รู้ไม่ได้ ในส่วนนี้ก็ได้รับเสนอโครงการในโครงการแลกเปลี่ยน เขมร กับทะเลสาบสงขลา เพื่อพูดคุยกันในเรื่อง *ประมงยั่งยืน* สอง การกระจายอำนาจให้องค์กรสตรี ตำบล ท่าหิน อำเภอสติงพระ และ *การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศก็ทำที่ทะเลน้อยและพนางตุง* จากการศึกษาหมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 ของทะเลน้อย ก็มีความพร้อมไม่เหมือนกัน ในเรื่องการดำเนินการว่าการเปลี่ยนแปลงเกิดจากอะไรขึ้นมาบ้าง และเราก็มาสรุป เรื่องของการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศในด้านการปรับตัวรับมือ ซึ่งเราคุยมาแล้วในส่วนภาคประชาชน ก็คุยกันพอสมควรว่ามันจะต้องมีแผนในการรับมืออย่างไร ในส่วนของตำบลพนางตุง มี 3 หมู่บ้าน มี 3 กรณี คือ 1) การจัดการน้ำเสีย 2) เขตสงวนพืชพันธุ์ และ 3) การจัดการขยะ

ทั้งสามหมู่บ้านมีปัญหาคล้ายกัน จึงมีโครงการสามหมู่บ้านหนึ่งชุมชน และได้สำรวจข้อมูลสิ่งแวดล้อมเขตบ้านเราในเรื่องการจัดการน้ำเสีย สุขภาวะ และสามารถป้องกันโรคได้ แต่ในพื้นที่ก็ยังเป็นพื้นที่ที่เป็นพาหะนำโรค และเทศบาลให้การสนับสนุนต่อยอด เราในฐานะประชาชนในหมู่บ้าน เราจะพัฒนาให้เกิดประโยชน์อย่างไร และจะทำอะไรให้คนในชุมชนรักษาสภาพแวดล้อม แต่น้ำเสีย คลองหมู่ 1, 13 มีความตื้น ดินซบเกิน เทศบาลก็ได้จัดการเรื่องนี้ ในที่สุดก็ใช้วิธีการอื่น ๆ และมีโอกาส ร่วมกับพลังมือของประชาชนใช้การได้ โดยการลอก ใช้เวลา เพียง 5 วันก็สำเร็จ เมื่อเราจัดการอะไรได้ทันท่วงที ก็ทำให้เราได้รับความชื่นชมจากในไลน์ ในสื่อ ตอนนี่ของชุมชนทะเลน้อยเป็นบวกในความรู้สึกของคนชุมชนรู้สึกยินดีในเดือนมิถุนายน สมเด็จพระเทพฯ จะเสด็จมาเยือน เราจะทำอะไรให้สมเด็จพระเทพฯ รู้สึกดีเมื่อเข้ามาในบ้านเรา กรรมการชายเลและชายฝั่ง เสนอเรื่องนี้กับผู้ว่าราชการจังหวัดว่า จะทำอะไรให้พระเทพมีโอกาสเสด็จ และทำให้เป็นการกระตุ้นให้คนในพื้นที่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวอีกครั้ง เราอาจทำเสื้อจูดยาวประมาณครึ่งกิโลเมตรที่มาจากน้ำมือของคนในชุมชน สิ่งที่เราจะได้ คือ

หนึ่ง โอกาสบันทึกลงกินเนสบุ๊ก

สอง หน่วยงานส่วนหน้าได้ร่วมให้ความสำคัญและเห็นถึงข้อดีในการพัฒนาพื้นที่ให้ดีขึ้น

สาม พระเทพมาพักสามคืน เราจะทำอะไรให้รู้จักพื้นที่นี้มากขึ้น นั้นขึ้นอยู่กับเตรียมพร้อมของเรา ถ้าเราทำได้ก็จะเปลี่ยนหลังมือเป็นหลังดิน จะเหนื่อยน้อยลง เพราะมีหน่วยงานอื่นมาช่วยกันเต็มที เรื่องอื่น ๆ เราก็สามารถพูดคุยได้ ให้ดีขึ้น

ในเมื่อหมู่ 1, 2, 3 จะมีการขยายพื้นที่ทะเลน้อย ซึ่งในขณะนี้ น้ำจากทะเลน้อยผ่านออกจากพนางตุงสภาพของคนในพื้นที่ก็ไม่ลงในน้ำแล้ว ทำแต่พนางตุง แต่ในพื้นที่ทะเลน้อยไม่ทำ ก็ยังเป็นปัญหาอยู่อีก ทำอย่างไรให้เราทำกัน แต่ไม่อยากให้ครอบคลุมทั้งตำบล เอาที่ปลายก่อน ค่อย ๆ เริ่ม ๆ จาก 1, 2, 13 แล้วมาขยายต่อที่หมู่ 3, 4

ที่ทะเลน้อยมีหมู่ 1, 2, 3 หากทางนี้เดินได้ ทางต่อไปก็ไปได้ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ในพื้นที่เราก็จะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม เช่น หน่วยงานพัฒนาเรื่องสัตว์ป่า สถาบันสันติศึกษา จาก ม.อ. หน่วยงานปกครอง สถาบัน การศึกษา หน่วยงานสิ่งแวดล้อม โครงการไหนที่เราจัดการได้ โครงการไหนที่จัดการไม่ได้เป็นโอกาสที่เราจะได้มาหารือกัน

จุดหนึ่งที่เป็นจุดแข็ง คือ มีกระบวนการสื่อที่สามารถนำไปแลกเปลี่ยน พาไปดูสถานที่จริงและแลกเปลี่ยน ในประเด็นปัญหาที่จะช่วยในเรื่องข้อมูลและองค์ความรู้ ถือว่าเป็นโอกาสดีมาก มีเรามีปราชญ์ชาวบ้าน มีองค์ความรู้ และตัวแทนของอาชีพต่าง ๆ และมีผู้หญิงเข้าร่วมเกินครึ่ง

งานวิจัยคือเครื่องมือหนึ่งที่ชุมชนสามารถนำไปใช้ได้ ขึ้นอยู่กับโอกาสและจังหวะ โดยในวันนี้เรามีโจทย์ในเรื่องของน้ำท่วม และพายุ ทีมวิจัยอยากทราบว่า ที่ผ่านมามีการจัดการอย่างไรในระดับชุมชน และท้องถิ่น (ช่วงก่อนเกิดเหตุ ช่วงเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ)

เมื่อคุยเสร็จแล้วเอาสองตำบลมาร่วมกัน และหน่วยงานจะเอามาเชื่อมโยงกับแผนที่เกี่ยวข้อง เพื่อต้องการเป็นข้อเสนอเพื่อเป็นการหนุนเสริมออกในเชิงของแผน และนำไปให้หน่วยงานองค์กรภายนอก แก้ไขปัญหาร่วมกัน

**การจัดการของตำบลพนางตุง ประเด็นการจัดการภัยพิบัติ กรณีน้ำท่วม
การเตรียมความพร้อมระดับครอบครัว**

- ยกบ้านสูงแล้ว
- รับรู้ข่าวสารหอบกระเจียวข่าว
- น้ำค่อย ๆ ท่วม รับมือได้สบาย ๆ
- มีเรือ อุปกรณ์
- เตรียมตัวเก็บผลผลิตไว้
- อาหารการกิน น้ำดื่ม
- อุปกรณ์ฉุกเฉิน เตรียมยกของหนีน้ำ

การเตรียมความพร้อมระดับท้องถิ่น

- อุปกรณ์เครื่องมือ
- งบประมาณ
- จัดการช่วยเหลือ
- รถบริการฉุกเฉิน
- วิทยุสื่อสาร
- ศูนย์เรียนรู้

การเตรียมความพร้อมหน่วยงานในพื้นที่

- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพสต.)
- ยารักษาโรค
- แผนซ้อมรับมือสำหรับผู้ป่วยประเภทต่าง ๆ
- เผื่อระวังโรคแทรกซ้อน เมื่อเกิดขยายได้
- อพยพสง.ผู้ป่วย,เด็กอ่อน,ผู้พิการ

สถานศึกษา (ศูนย์พักพิง) โรงเรียนวัดทะเลน้อย, วัดหน้าควน, วัดควนพนางตุง

- ที่พัก
- ไฟส่องสว่าง
- ยาสามัญประจำบ้าน(ห้องพยาบาล)
- น้ำสะอาด
- ห้องน้ำ/ครัว

สิ่งที่ต้องปรับปรุงและวางแผน

- ศูนย์อพยพ โรงเรียน วัด / เส้นทาง ฝั่งการอพยพ
- การฝึกซ้อมต่อเนื่อง เฝ้าระวังเหตุในภาพรวมของตำบล

- การอบรมให้ความรู้ การเผชิญแผนภัยพิบัติ
- แผนการเตือนภัย
- ที่จอดรถ
- แผนการระบายน้ำ (คลองยวน)
- ระบบการจัดการผังเมือง การจัดการที่ดิน ชายที่ดิน
- ที่อยู่และอาหารสัตว์เลี้ยง วัว/ควาย
- ระบบคลุม/สัตว์ เป็ด, ไก่ ขวัญกำลังใจ

มาตรการด่วน

- ระบบท่อของบ้านเรือน สร้างใหม่
- ผังเมือง, ผังชุมชน
- ระบบไฟฟ้าที่ปลอดภัย
- น้ำสะอาด/น้ำประปา
- สินค้าที่จำเป็น(มาตรการควบคุมราคา)

การฟื้นฟูหลังน้ำท่วม

- เครื่องทำประมง การเกษตร
- สุขภาพอนามัย
- ถนนหนทาง สาธารณูปโภค
- น้ำประปา
- พื้นฟูอาชีพ
- สานกระจัด การเกษตร อาชีพรับจ้าง
- น้ำสะอาด พื้นฟู่อและแหล่งกักน้ำ

การกักเซาะตลิ่ง (แผนจัดการ)

- ทรัพยากรชายฝั่ง/ ถ.ป่าไม้
- ปลุก, พื้นฟูป่าชายเลน และระบบป้องกันสัตว์

พายุ/ลมหัวด้วน

- เครื่องมือสื่อสารที่จำเป็น (ระบบเตือนภัย)
- อุปกรณ์ฉุกเฉิน
- ไฟฟ้าส่องสว่าง , อุปกรณ์จัดการสิ่งกีดขวาง
- การตัดแต่งต้นไม้, การช่วยเหลือซ่อมบ้านที่ถูกอุทกภัย
- งบประมาณฉุกเฉิน พื้นฟู (ครัวเรือน/ท้องถิ่น)

การจัดการของตำบลทะเลน้อย

1. ประเด็นการจัดการภัยพิบัติ กรณีน้ำท่วม

การเตรียมความพร้อมระดับท้องถิ่น

- อุปกรณ์เครื่องมือ
- ใช้ผังเมือง
- ตั้งศูนย์ตามคำสั่งราชการ
- จัดชุดอาสาเตือนภัย
- ระเบียบการปลูกพืชในช่วงน้ำท่วม และมีการวางแผนการเพาะปลูก
- มีศูนย์อพยพ

การเตรียมความพร้อมระดับครัวเรือน

- อพยพสัตว์เลี้ยง โรงเรียน
- จัดเก็บข้าวของไว้ที่สูง
- อาหาร ยา
- สร้างบ้าน พ้นยกสูง
- เตรียมเรือ
- สังเกตระดับน้ำ
- ติดตามข่าวสาร

การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานในพื้นที่

ส่วนสาธารณสุข

1. เผื่อระวางโรคระบาด
2. จัดเตรียมฐานข้อมูลคนพิการ ผู้ป่วยเรื้อรัง

หน่วยเขตห้ามล่าฯ

1. ช่วยเหลือชุดประสบบัญ จัดชุดอาสา

การป้องกัน

1. ขุดลอกทะเลน้อย (ผักตบ กง)
2. ปัญหาประเด็นด้านกฎหมายห้ามล่า

2. ประเด็นการจัดการภัยพิบัติ กรณีเกิดพายุ

ปีที่เกิดเหตุ 2548/ 2553

การเตรียมการ

- ผู้ใหญ่บ้านประกาศเตือน
- หน่วยงานประกาศตัดต้นไม้ ป้องกัน
- ครัวเรือน เตรียมการ เช่น ตัดต้นไม้ จัดการสัตว์เลี้ยง (บางครัวเรือนไม่อพยพ เนื่องจากขาดข้อมูล ประสบบการณ์)

ช่วงเกิดเหตุ

- จัดการบ้านตนเอง ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน (ไม่อพยพ)
- หน่วยงานเข้าช่วยเหลือ รับร้องความเสียหาย ประสานความช่วยเหลือ เทศบาลเอาของจากร้านค้า เป็นไปตามระเบียบเทศบาล

หลังเกิดเหตุ

- ความช่วยเหลือ แต่ไม่เพียงพอ เช่น กระเบื้อง
- เป็นห่วงภาคเกษตร บางครัวเรือนไม่ปฏิบัติตามระเบียบของหน่วยงาน

การจัดการ

- ดูแลคนพิการ คนแก่
- ใช้ระบบเครือญาติในการช่วยเหลือ/อพยพ
- สาธารณสุข จัดเตรียม อสม. เข้าไปดูแล กรณีเกิดโรคระบาดจัดเตรียมทีมงานไปจัดการ

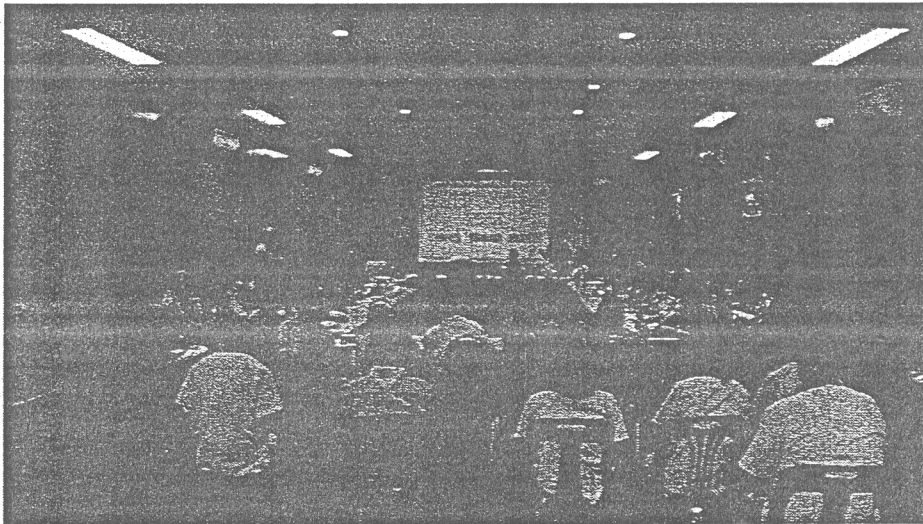
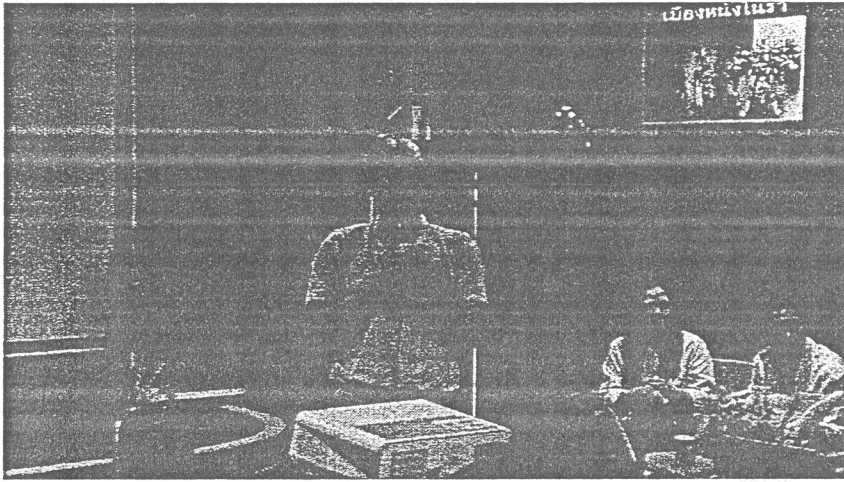
ประเด็นที่ต้องการให้มีการแก้ไขและสนับสนุน

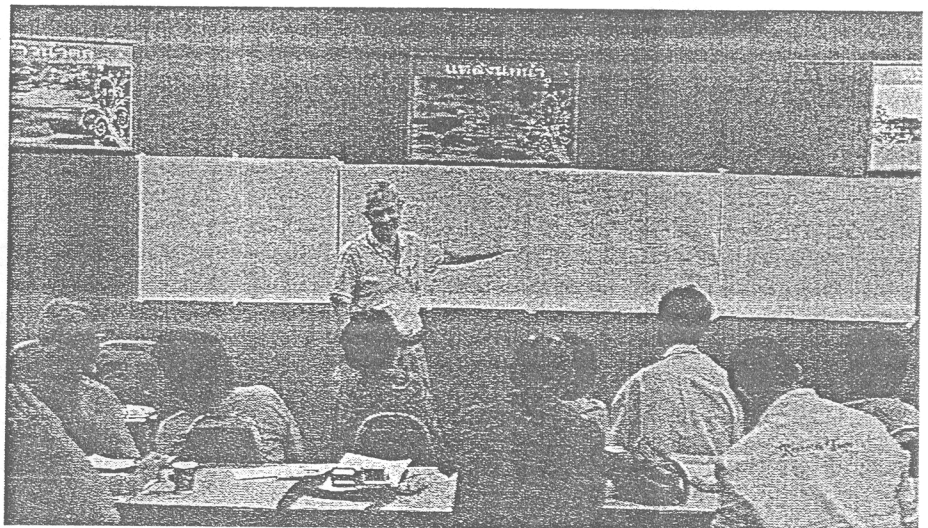
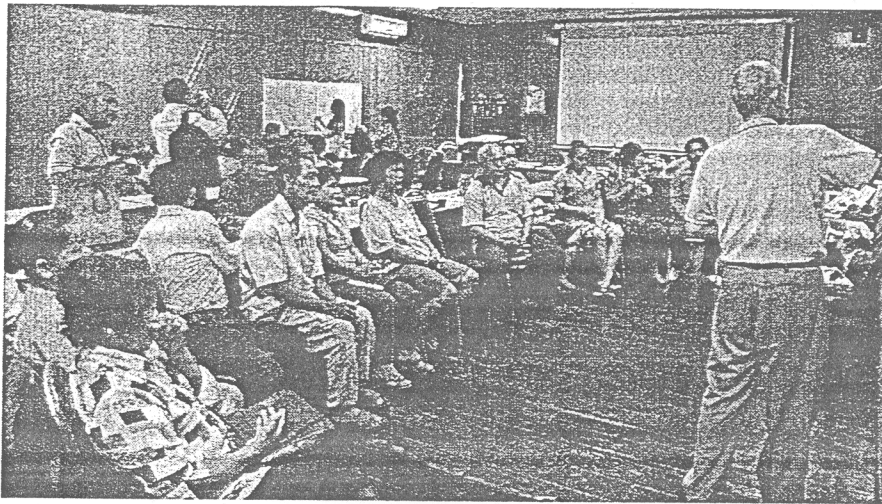
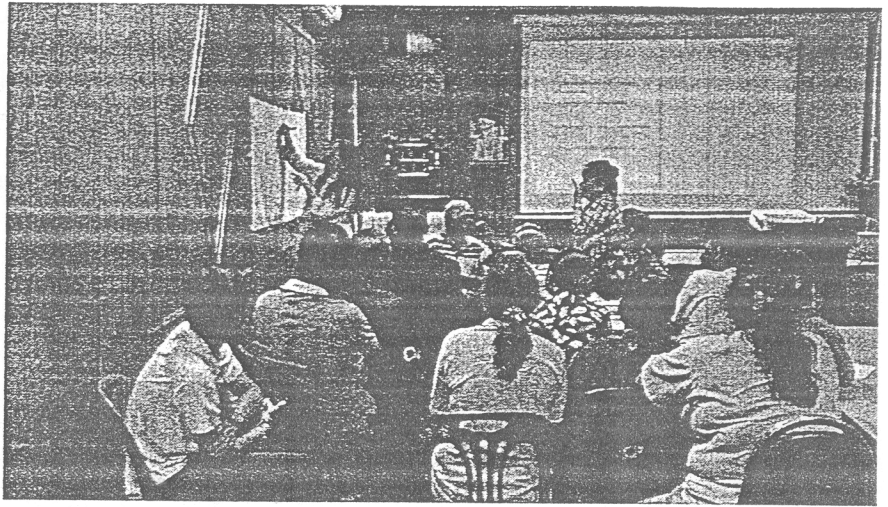
- แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เกี่ยวกับเขตห้ามล่า ที่ทำให้เกิดอุปสรรค ให้มีข้อกำหนดในพื้นที่ เช่น ท้องถิ่น ประมง เขตห้ามล่าฯ พื้นที่ทับซ้อน
- นำเข้าไปในแผนกเทศบาล
- เทศบาลมีส่วนร่วมกับการให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ เช่น แผนซื้อเรือ
- ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องมาคุย

(นางสาวมุลยานา ตะอุแม่)

ผู้จัดรายงานการประชุม

ภาพประกอบการประชุม

บันทึกการประชุม การนำเสนอวิจัยและบูรณาการสู่แผนท้องถิ่นโครงการประเมินความเปราะบางและการ
พัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชน
ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย
วันพฤหัสบดี ที่ 17 มีนาคม 2559
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

รายชื่อผู้เข้าร่วม

1. นายฉิ้น	บัวบาน	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
2. นางบุญเรือน	นึมแก้ว	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
3. นางสาวอินทรา	จันทร์อินทร์	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
4. นางสาวแพรวภา	ขาวดง	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
5. นายภาสกร	รอดราชา	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
6. นางวิณาวรรณ	ชุ่นเซ่ง	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
7. นายบุญฤทธิ์	ทวิสุข	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
8. นายวินัย	นึมแก้ว	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
9. นายทักษิณ	ชูสังข์	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
10. นางสาวัญชนก	หอมขาว	ผู้นำชุมชนทะเลน้อย
11. นายสถิต	หุ่มแก้ว	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
12. นายรักชาติ	ปล้องใหม่	เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย
13. นางสาววาสิฏฐี	สาระพงศ์	สนง.ปภ.จ.พัทลุง
14. นางสาวช่อมภา	हनुरอด	จพง.สาธารณสุขชุมชน/เทศบาลตำบลทะเลน้อย
15. นางเบญจวรรณ	เพ็งหนู	สมาคมรักษ์ทะเลไทย
16. นายอัชฌ์เดช	หนูดำ	โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพัทลุง
17. นายชูศักดิ์	พจนานกกุล	ปลัดเทศบาลตำบลพนาสูง
18. เด็กหญิงศรียานกานต์ ช่วยวงศ์		
19. นางรัชนี	วิโสจสาคาม	หัวหน้าสำนักปลัด อบจ.พัทลุง
20. นางนุชนาถ	นึมดำ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
21. นางอาภรณ์	ขุนพล	อบจ. พัทลุง
22. นางสุพัตรี	มาน้อย	อบจ. พัทลุง
23. นางสาวกาญจนา	รัตนพันธ์	ผู้ช่วยวิจัย
24. นางสาวธรรมา	โพธิ์พุกกณะ	South GIS
25. นางสาวจิตติมา	ศรีไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.

26. นางสาวดารักษ์	บุตรรักษ์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
27. นางสาวจินดา	พาหุรัตน์	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
28. รศ.ดร.ฉัตรไชย	รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ.
29. รศ.ดร.วิชัย	กาญจนสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
30. ดร.นฤที	ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.
31. นายอุสมาน	หวังสนิ	สถาบันสันติศึกษา ม.อ.

เริ่มประชุมเวลา : 09.30 น.

มีการเปิดวิดีโอบันทึกภาพพื้นที่ชุ่มน้ำพรุควนขันเสียน ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง โดยมีอาจารย์ฉิ้น บัวบาน ผู้นำชุมชนทะเลน้อย บรรยายรายละเอียดและลักษณะของพื้นที่ Ramsar site ในภาพมุมสูง ซึ่งผู้เข้าร่วมได้เห็นพื้นที่และรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมในการประชุม

ดร.นฤที ดวงสุวรรณ หัวหน้าโครงการฯ

กล่าวต้อนรับและมีความยินดีกับการนำเสนอผลงานการวิจัย ตามที่นายก อบจ. ได้เล่าว่า ทะเลน้อยสมัยก่อนคนมีความสุขมากเมื่อเกิดน้ำท่วม เพราะว่ามีปลาให้กิน แต่ปัจจุบันนี้ไม่เป็นอย่างนั้น เพราะมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และท่านก็ได้กล่าวอีกว่าถ้าพัทลุงมีเขื่อนก็ไม่สามารถกักน้ำได้ ดังนั้นกักน้ำเป็นกักที่น้ำกล่วอย่างหนึ่งของจังหวัดพัทลุง และพัทลุงกำลังจะมีโครงการขนาดใหญ่ คือ โครงการขุดคลองซึ่งจะมีผลกระทบต่อทะเลน้อย คุณภาพชีวิตของคนทะเลน้อยแน่นอน และความอุดมสมบูรณ์ของทะเลน้อยสมัยก่อน ไม่ต้องใช้เครื่องมือทำมาหากินอะไรมาก ใช้แค่ไม้พายเรือตีน้ำ ปลาก็กระโดดขึ้นมา วันนี้มีความยินดีที่ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มานำเสนอผลงานวิจัย ก็เป็นสิ่งที่ดีของคนทะเลน้อยเป็นความหวังของคนทะเลน้อย

นายเกลือม พูลสง ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กล่าวเปิดประชุม

เกริ่นนำเรื่องบทบาทตัวเองในการทำงานวิจัยเรื่องนี้ โครงการนี้เป็นโครงการที่ดี ที่มีสถาบันการศึกษาชั้นนำในความสัมพันธ์กับชุมชน ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ. หัวหน้าแผนงานวิจัย

นำเสนอภาพรวมโครงการการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบด้วยหลักธรรมาภิบาลโดยนำเสนอภาพรวมของโครงการวิจัยอยากให้มองถึงศักยภาพของทะเลสาบสงขลา มากกว่าความเสื่อมโทรมของทะเลสาบ ซึ่งทะเลสาบสงขลามีพื้นที่น้ำกว่า 1,000 ตารางกิโลเมตร เป็นบ่อเลี้ยงปลาขนาดใหญ่ มีทรัพยากรมากมาย ทั้งรังนกที่มีมูลค่า Ramsar site ที่มีนกมาอพยพมาอาศัยเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของทะเลน้อย ดังนั้นจึงอยากให้รักษาทะเลน้อยไว้ให้ถึงเยาวชนรุ่นหลัง ซึ่งการนำเสนอภาพรวมของโครงการจะมี 3 เรื่อง คือ

1. การบริหารจัดการทะเลสาบสงขลา
2. ระบบข้อมูล
3. การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

โดยเรื่องการบริหารจัดการทะเลสาบสงขลาจะให้ อาจารย์ วิชัย เป็นคนบรรยาย

รศ.ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันสันติศึกษา หัวหน้าโครงการย่อย

นำเสนอการบริหารจัดการทะเลสาบสงขลา ปัญหาความเสื่อมโทรมของทะเลสาบสงขลา ต้องหาข้อเสนอในการบริหารจัดการทะเลสาบสงขลา ปัญหาการประมง เช่น การใช้เครื่องมือผิดกฎหมายในการจับสัตว์น้ำ สามารถแก้ปัญหาได้ระดับหนึ่ง อาจารย์ได้เล่าว่าได้ทำโครงการทั้งหมด 15 โครงการในการบริหารจัดการทะเลสาบ แต่มีแค่ 6 โครงการที่ประสบความสำเร็จ จึงอยากหาแนวทางทำอย่างไรถึงจะแก้ปัญหาให้โครงการสำเร็จได้ ซึ่งประเด็นหลักที่คิดว่ามันจะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ คือ ต้องฝากความหวังให้คนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการทะเลสาบสงขลา คนในท้องถิ่นต้องกล้าจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้น เช่น การทำประมงผิดกฎหมายก็ให้จัดการเลย และไม่ยอมให้มองท้องถิ่นเป็นแหล่งคอร์ปชั่น อยากให้ท้องถิ่นเป็นตัวขับเคลื่อน ไม่อยากให้ทำงานแบบราชการ ซึ่งในรัฐธรรมนูญ ท้องถิ่นสามารถดูแลบริหารจัดการทรัพยากรได้ โดยเฉพาะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่น ซึ่งถ้าท้องถิ่นรวมมือกันก็อาจทำให้ทะเลสาบสงขลาพัฒนาขึ้นได้

รศ.ดร.ฉัตรไชย รัตนไชย คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม ม.อ. หัวหน้าแผนงานวิจัย

นำเสนอระบบข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศว่าทำอย่างไรให้ข้อมูลเข้าถึงง่ายขึ้น เช่น งบประมาณ สามารถดูได้ว่าในหมู่บ้านของเราตอนนี้จะมีโครงการอะไรบ้าง

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศเป็นเรื่องใหญ่ รัฐบาลจัดทำให้เป็นโครงการใหญ่ จะเห็นได้ว่าตอนนี้สภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงไปมาก มีพายุใหม่ ๆ ที่ไม่เคยเกิดมาก่อน มีหิมะตก มีความผิดปกติเยอะมาก ทั้งยังมีโรคระบาดเกิดขึ้น เช่น อีโบล่า ซึ่งทะเลน้อยมีลักษณะที่อ่อนไหวต่อระบบสิ่งแวดล้อม และพื้นที่พรุควนขันเสียหายในทะเลน้อยมีเนื้อที่กว่า 3,000 ไร่ เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์มาก ตอนนี้มีถนนขึ้นมาเต็ม ไปทำลายความอุดมสมบูรณ์ จึงพยายามดูแลทะเลสาบให้ยั่งยืน อยากให้มีกรรมการระดับพื้นที่ว่ามีอะไรที่ไปรบกวน Ramsar site บ้าง และต้องทำการฟื้นฟู

ดร.นฤฤทธิ์ ดวงสุวรรณ หัวหน้าโครงการฯ

นำเสนอผลการวิจัยโครงการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

ปัจจุบันปัญหาภัยคุกคามสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งในพื้นที่ทะเลน้อยได้มีการเข้าไปทำรีสอร์ท พื้นที่ของกลุ่มน้ำทะเลสาบหลายพื้นที่เปราะบาง ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเขตพื้นที่บางแก้ว มีปัญหาเรื่องพืชพันธุ์พืชเมืองหายไป ในพื้นที่หาดใหญ่เมื่อน้ำท่วมจะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ พื้นที่

Ramsar site ของทะเลน้อยมีความเปราะบางด้านทรัพยากร จึงนำมาสู่การวิจัย ได้มีการทำแบบสอบถาม 424 ชุด และจัดเวทีประชุม 3 ครั้ง พบว่า ในพื้นที่ทะเลน้อยมีความเสื่อมโทรมด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การขยายตัวของปาล์ม และยางพารามากขึ้น สอดคล้องกับงานวิชาการที่ว่าโซนพื้นที่ทะเลน้อยเป็นพื้นที่เปราะบาง และเมื่อทำการวิจัยเสร็จแล้วทำอย่างไรที่จะนำข้อมูลงานวิจัยไปใช้ในการวางแผนรับมือกับความเปราะบาง ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

การเปิดรับ พบว่า พื้นที่ทะเลน้อยส่วนใหญ่มีการเปิดรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปิดรับของคนในทั้งสองตำบลมีค่าใกล้เคียงกัน

ความอ่อนไหว พบว่า ชุมชนทะเลน้อยมีความอ่อนไหวต่ำต่อการเกิดกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ความสามารถในการรับมือและปรับตัว ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนทะเลน้อยมีการปรับตัวได้สูง แสดงให้เห็นว่าถ้าพื้นที่ได้รับผลกระทบ ชุมชนทะเลน้อยจะสามารถรับมือกับปัญหาได้ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยไม่ได้รับผลกระทบมาก

ความเปราะบางของชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ผลการวิจัยพบว่ามีความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

แผนป้องกัน

- เสนอให้มีแผนรับมือกับสภาพภูมิอากาศ
- เสนอให้มีแผนฟื้นฟูระบบนิเวศ
- จัดทำแผน องค์ความรู้ของคนในชุมชน หรือองค์ความรู้ของคนรุ่นก่อน เสนอให้มีศูนย์เรียนรู้ของคนในท้องถิ่น ให้เยาวชนรุ่นหลังได้เรียนรู้
- จัดทำแผนผังชุมชน แผนการจัดการน้ำ แผนการจัดการภัยแล้ง

แผนการรับมือ

- มีระบบการเตือนภัย เช่น ต้องมีแผนเตือนภัย เช่นบอกว่าอีก 3 ชั่วโมงพายุจะเข้า มีทีมงานติดต่อกับกรมต่าง ๆ เช่น กรมอุตุนิยมวิทยา มีระบบไฟสำรอง เช่น Solar cell

แผนการปรับตัว

- ส่งเสริมให้มีอาชีพทางเลือก เช่น ถ้าทำอาชีพประมง ก็อย่าทำแต่อาชีพประมงอย่างเดียว วิธีการทำเกษตรก็มีการเปลี่ยนแปลง เช่น เปลี่ยนเป็นใช้ระบบน้ำหยด พันธุ์พืช เลือกพันธุ์พืชที่ทนน้ำฝน หรือพันธุ์พืชทนแล้ง

- ลักษณะของบ้านเรือนและที่ตั้ง
- การวางผังเมือง

การระดมความคิดเห็น หรือแนวทางดำเนินการโครงการและบูรณาการข้อเสนองานวิจัยสู่แผนท้องถิ่น ดำเนินการโดย ดร.นฤทธิ์ ดวงสุวรรณ

นายบุญฤทธิ์ ทวีสุข เครือข่ายชุมชนทะเลน้อย

มีความรู้สึกน้อยใจ รู้สึกว่าทะเลน้อยไม่ใช่ของตัวเอง พื้นที่ทำกินเปลี่ยนเป็นของหลวงหมด เรามีป่าไม้ แต่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ มีพื้นที่ตรงไหนบ้างที่ให้ประชาชนได้ทำมาหากิน ควรแยกพื้นที่ให้ชัดเจน แต่ตอนนี้รู้สึกดีใจที่งานวิจัยดำเนินการเสร็จแล้ว และได้ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ทำอย่างไรให้คนทะเลน้อยรู้สึกว่าเป็นของตัวเอง

นายฉันทน์ บัวบาน เครือข่ายชุมชนทะเลน้อย

กำลังจะหาอนุกรรมการในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า หาอนุกรรมการไม่เกิน 15 คน หลังจากจัดเวทีแล้ว ให้ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นที่ปรึกษาหลัก คงจะเสนอให้นายอำเภอแต่งตั้งต่อไป เป็นเรื่องที่ต้องมีการขออนุญาตให้มีการจัดตั้งกรรมการเมื่อจะได้ทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

นางวิณาวรรณ ชุ่นเซ็น เครือข่ายชุมชนทะเลน้อย

ทำงานเป็นอาสาพัฒนาชุมชน คนทะเลน้อยยอมรับกับการพัฒนา ไม่ยอมรับกับการขายฝัน ถ้าเป็นความจริงคนในชุมชนยอมรับ บางทีวิจัยเสร็จแล้วหายไป ชาวบ้านไม่ได้อะไร นักวิจัยหายไปยังไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงของงานวิจัย ชาวบ้านเบื่อนักวิจัย จึงพยายามเข้ามาฟังทุกเวทีว่านักวิจัยจะมาหลอกชาวบ้านอีกไหม และฝากทิ้งท้ายไว้ว่า อย่าทิ้งกัน

นายทักษิณ ชูสังข์

ตอนบ่ามีภารกิจจัดทำแผนทะเลน้อย วิเคราะห์สิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิต ของทะเลน้อย และจัดทำแผนสู่องค์กรจังหวัดต่อไป

นางเบญจวรรณ เพ็งหนู สมาคมรักษ์ทะเลไทย

เมื่อ 4-5 เดือนที่แล้วได้ประชุมกันแล้ว เมื่อเห็นการพูดคุยวันนี้งานวิจัยต้องตอบโจทย์รับใช้พี่น้องในพื้นที่ 1) สามารถนำไปวางแผนต่อไปในชุมชน 2) ไม่ควรมีแต่แผน นำแผนไปขับเคลื่อนต่อในระดับจังหวัด เรื่องของภัยพิบัติทำอย่างไรให้เป็นแผนของ อบจ. มีเรื่องของทีมติดตามประเมินผลด้วย

นายสถิต ทุ่มแก้ว ตัวแทนเขตห้ามล่าสัตว์ป่า

หากจะเข้าไปทำอะไรในเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ต้องขออนุญาตเจ้าหน้าที่อุทยาน และพื้นที่ลุ่มน้ำตอนนี้อยู่ ไม่นักอาศัยอยู่ เพราะนกย้ายที่อยู่อาศัย อาจจะมาจากการสร้างสะพานคอนกรีตที่เสียงดัง นกจึงอพยพ แต่จำนวนนกยังเท่าเดิม

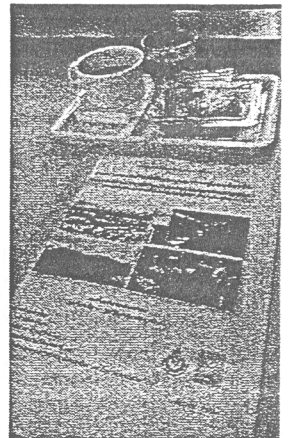
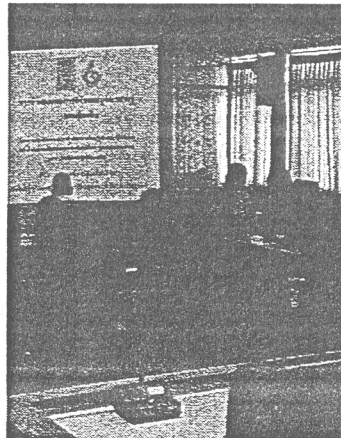
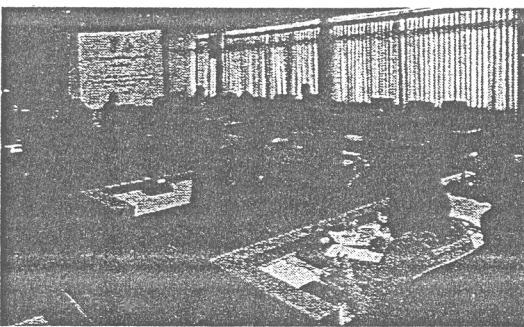
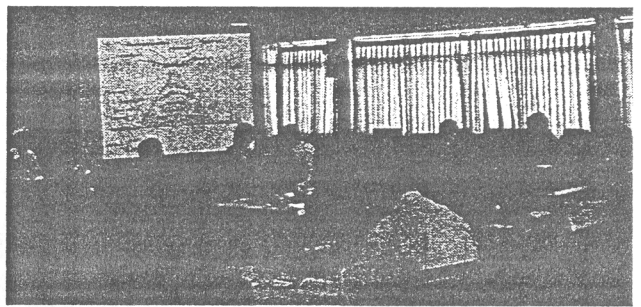
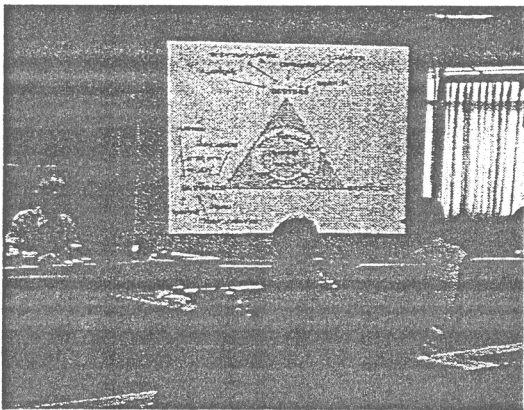
นางสาววาสิฎฐิ สารพะงศ์ ตัวแทนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดพัทลุง

เพิ่มเติมในส่วนของการเตรียมพร้อมรับมือกับภัยธรรมชาติน้ำท่วม ไฟไหม้ ทางหน่วยงานได้มีการเตรียมพร้อมรับมือ ซ่อมการเข้าช่วยเหลือและมีคู่มือในการแนะนำ และพร้อมช่วยเหลือนักท่องเที่ยวทางน้ำ การแจ้งเตือนภัย

(นางสาววิติมา ศรีไชย)

ผู้จดยางานการประชุม

ภาพประกอบการประชุม

เอกสารประกอบการประชุมนำเสนอโครงการ

การประชุมนำเสนอโครงการวิจัย

โครงการการประเมินความเปราะบาง
และการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
ของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

วันพุธที่ 8 กรกฎาคม 2558

ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

ร่วมจัดโดย

สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง

ภายใต้แผนงานวิจัย

การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง สภาพ
ภูมิอากาศ ในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้วยหลักธรรมาภิบาล

โดย

สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สนับสนุนโครงการโดย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

แผนงาน การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยหลักธรรมาภิบาล

โครงการวิจัยย่อยที่ 1 : โครงการพัฒนาฐานข้อมูลทางสังคมและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

โครงการวิจัยย่อยที่ 2 : โครงการศึกษารูปแบบโครงสร้างการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่เหมาะสม ภายใต้หลักธรรมาภิบาล

โครงการวิจัยย่อยที่ 3 : การประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา : กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

โครงการวิจัยการประเมินความเปราะบางและการพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: กรณีศึกษาชุมชนทะเลน้อย

Vulnerability Assessment & Development of Climate Change Coping and Adaptation Model for Songkhla Lake Basin: A case study of Thale Noi community

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยประกอบด้วย 25 ลุ่มน้ำ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอยู่ภาคใต้ตอนล่าง พื้นที่ลุ่มน้ำประกอบด้วยพื้นที่ในจังหวัดพัทลุงทั้งจังหวัด จังหวัดสงขลา 12 อำเภอ และจังหวัดนครศรีธรรมราช อีก 2 อำเภอ โดยมีประชากรประชากรในพื้นที่ทั้งลุ่มน้ำจำนวน 1,675,874 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2552) และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องหากอัตราเพิ่มของประชากรในลุ่มน้ำ ยังคงอยู่ในระดับปัจจุบันคาดว่าจำนวนประชากรในลุ่มน้ำจะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 2 ล้านคนในอีก 15 ปีข้างหน้าคือในปี พ.ศ.2573 โดยประชากรในเขตเมืองจะเพิ่มในอัตราที่รวดเร็วกว่าในเขตชนบทมาก (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2548)

ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของระบบนิเวศ ทั้งระบบนิเวศป่าต้นน้ำ ป่าพรุ ป่าชายเลน และทะเลสาบ ซึ่งเป็นระบบนิเวศแบบ 3 น้ำ ที่มีการผสมผสานทั้งน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งสัตว์น้ำและพืชพรรณต่างๆ โดยเมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของปัญหา พบว่ามีผู้ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านมลพิษและการบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด รองลงมาคือปัญหาการลดลงของทรัพยากรประมงและการขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554)

นอกจากประเด็นปัญหาข้างต้น ยังมีปัจจัยและตัวแปรที่เกี่ยวข้องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่อาจส่งผลกระทบต่อลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยในช่วงศตวรรษที่ผ่านมา มีข้อสันนิษฐานว่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาเริ่มได้รับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศของโลกที่ ซึ่งก่อให้เกิดฝนที่ผิดฤดูกาล ความผิดปกติของฝนในแต่ละพื้นที่ พายุที่มีความรุนแรงและบ่อยขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ การผลิตอาหาร ความมั่นคงทางอาหาร สภาพเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ชีวิตและทรัพย์สิน ฯลฯ โดยในพื้นที่เกิด

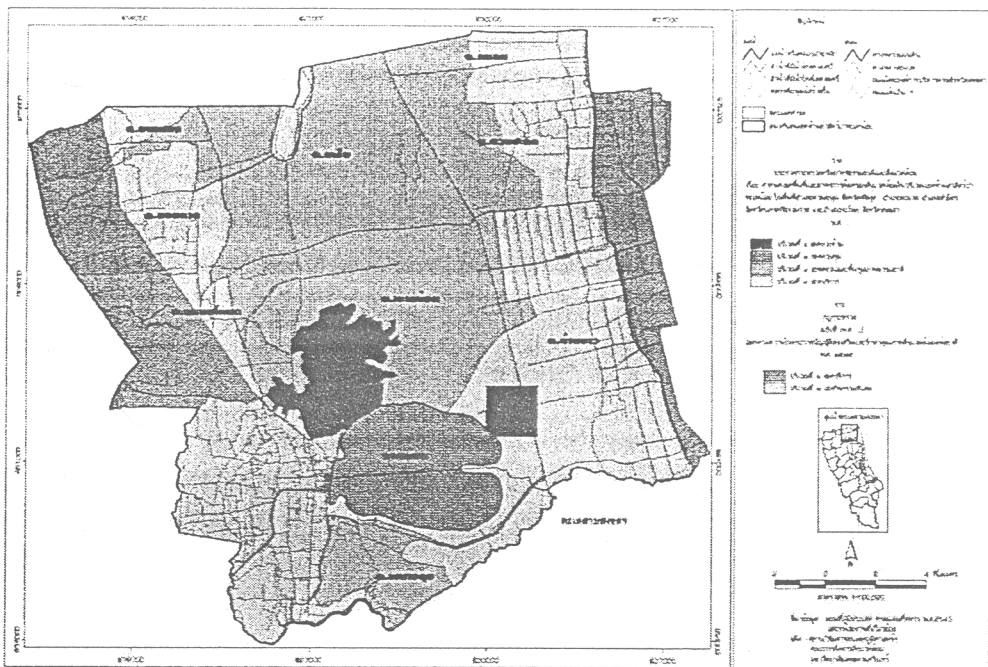
อุทกภัยและवादภัยที่มีความถี่และความรุนแรงเพิ่มขึ้น (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2556) โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการศึกษาเพื่อสำรวจพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศ และวิเคราะห์ระดับความเสี่ยงในพื้นที่ดังกล่าว โดยได้กำหนดข้อเสนอแนะแนวทางการจัดทำกรอบแผนการปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ระดับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา และพื้นที่เขตห้ามล่าทะเลน้อย ถูกระบุว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ จากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

พื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย ขึ้นชื่อว่าเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสมบูรณ์และสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของไทย โดยเฉพาะพื้นที่บริเวณพรุควนขันได้รับการจดทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำโลก หรือแรมซาร์ไซต์ แห่งแรกของประเทศไทยและเป็นลำดับที่ 110 ของโลก เมื่อปี พ.ศ. 2541 มีพื้นที่ประมาณ 3,085 ไร่โดยพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยเป็นพื้นที่ทะเลสาบน้ำจืด ซึ่งเป็นเขตป่าพรุที่สำคัญของภาคใต้ มีพืชพรรณ และสัตว์หายากหลายชนิด เช่น กระจูด ปลาตุ๊กลำพรณ ฯลฯ เป็นที่พักอาศัยของนกน้ำหลากหลายชนิด นำไปสู่วิถีชีวิตของประชาชนในเขตทะเลน้อยที่มีเอกลักษณ์พิเศษ ผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติที่กล่าวแล้ว เช่น การทำหัตถกรรมจากกระจูด การเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลน้อย ฯลฯ มีความสำคัญเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง จนนำไปสู่การกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ในรูปของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย โดยได้ประกาศพื้นที่บางส่วนของตำบลทะเลน้อย ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงให้เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ซึ่งมีชื่อเรียกกันทั่วไปว่า “เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย” ตั้งแต่เมื่อวันที่ 29 เมษายน 2518 ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2523 ได้ประกาศเพิ่มเติมเขตห้ามล่าสัตว์ป่าครอบคลุมพื้นที่ตำบลบ้านขาว ตำบลเคี๋ยะ อำเภอรอนดง จังหวัดสงขลา และในวันที่ 8 สิงหาคม 2525 ได้ประกาศเพิ่มเติมเขตห้ามล่าสัตว์ป่าครอบคลุมพื้นที่ตำบลขนหาด ตำบลนางหลง ตำบลท่าเสม็ด ตำบลชะอวด ตำบลตะเคร็ง อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีผลบังคับใช้ตามราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน 2525 ทำให้เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยมีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 285,625 ไร่ (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2554) แต่การคุ้มครองโดยการกำหนดเป็นเขตอนุรักษ์กลับไม่สามารถบริหารจัดการให้คุณค่าที่กล่าวแล้วดำรงอยู่ได้อย่างเหมาะสม กลับปรากฏว่า พื้นที่ดังกล่าว ได้ถูกคุกคามต่าง ๆ ได้แก่การใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมาะสม การขยายตัวของชุมชน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การบุกรุกพื้นที่เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจ เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา รวมถึงผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ ทำให้เกิดภัยธรรมชาติ ภัยแล้ง ไฟป่า ที่มีแนวโน้มที่รุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้คุณค่าพิเศษของทะเลน้อยยังคงเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง

การแก้ปัญหาในพื้นที่ทะเลน้อยในประเด็นปัญหาที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ ควรมีการใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา 45 ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมปี พ.ศ. 2535 และมีการติดตาม และดูแล รักษาอย่างเข้มงวด (จิรารัตน์, 2555) ในส่วนของภัยคุกคามจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศนั้น จำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจ และตระหนัก แก่ชุมชนในพื้นที่ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และปฏิบัติการ

การปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในมิติต่าง ๆ ของพื้นที่ ดังนั้นองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยงและความเปราะบางของชุมชน รวมถึงรูปแบบการจัดการเพื่อรับมือและปรับตัวจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนประเด็นปัญหามีความสำคัญ และจะสามารถสนับสนุนการดำเนินการเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวทั้งปัจจุบันและอนาคตได้

การวิจัยครั้งนี้มีพื้นที่ศึกษาอยู่ในชุมชนทะเลน้อยใน 2 ตำบลคือ ตำบลพนางตุง และตำบลทะเลน้อย อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง (รูป 1) ซึ่งเกี่ยวเนื่องไปถึงพื้นที่ของเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และพื้นที่ชุ่มน้ำโลก “พรุควนขันเสียน” ซึ่งเป็นพื้นที่ ที่มี “คุณค่าพิเศษ” ต่อลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยรวม งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเพื่อประเมินความความเสี่ยง และความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนศึกษารูปแบบการรับมือและปรับตัว รวมถึงวิธีการและกระบวนการพัฒนาศักยภาพการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนทะเลน้อยซึ่งเป็นพื้นที่ ที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยรวมโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมชุมชนและความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนที่ถิ่นทั้งเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์

1. ประเมินความเปราะบางและความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาพื้นที่ทะเลน้อย
2. ศึกษารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มทะเลสาบสงขลาพื้นที่ทะเลน้อย
3. ศึกษาวิธีการ กระบวนการ และพัฒนาศักยภาพการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา พื้นที่ทะเลน้อย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านพื้นที่พื้นที่เป้าหมายหลักของการวิจัย ได้แก่ ชุมชนทะเลน้อย อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 2 ตำบล ได้แก่ ตำบลนางตุง และตำบลทะเลน้อย
2. ด้านเนื้อหา
 - ศึกษาและประเมินความเปราะบางและความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนทะเลน้อย
 - ศึกษารูปแบบการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของ ชุมชนทะเลน้อย
 - ศึกษาวิธีการกระบวนการและพัฒนาศักยภาพการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของชุมชนทะเลน้อย

รูป 2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย ระยะเวลา 13 เดือน

ขั้นตอนการดำเนินงาน	เดือน/2558								เดือน/2559				
	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
ทบทวนองค์ความรู้ งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง	←→												
เลือกพื้นที่ตามเกณฑ์ที่กำหนด	←→												
เตรียมความพร้อม สร้างความเข้าใจในพื้นที่		←→											
ศึกษาข้อมูลระดับพื้นที่				←→									
ประเมินความเหมาะสม ของชุมชนเป้าหมาย						←→							
สังเคราะห์ องค์ความรู้ รูปแบบของการรับมือ และปรับตัวต่อผลกระทบ จากการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศ							←→						
พัฒนาแผนรับมือและ ปรับตัวต่อการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ									←→				

เป้าหมายของผลผลิต (output) และตัวชี้วัด

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		เวลา (เดือน)	ต้นทุน
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ		
1) ข้อมูลพื้นที่ชุมชนเปราะบางและเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของตำบลพนาวังตุง และตำบลทะเลน้อย	• ข้อมูลพื้นที่ชุมชนเปราะบางและเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ของสองตำบล จำนวน 1 ชุด		9	
2) รูปแบบการรับมือและปรับตัวที่สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์ ของชุมชนตำบลพนาวังตุง และตำบลทะเลน้อย	• รูปแบบการรับมือและปรับตัวของชุมชนสองตำบลจำนวน 1 รูปแบบ		12	
3) การประชุมเชิงปฏิบัติการในพื้นที่โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอแผนการแก้ปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่	• การประชุมเชิงปฏิบัติการ 1 ครั้ง • ผู้เข้าร่วมประชุมใน 2 พื้นที่ รวม 60 คน		4	
4) การประชุมนำเสนอผลการศึกษา	• การประชุมเสนอผลการศึกษา 1 ครั้ง • ผู้เข้าร่วมประชุมใน 2 พื้นที่ รวม 120 คน		2	
5) แผนงานสนับสนุนรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศระดับพื้นที่และลุ่มน้ำ	• แผนชุมชนระดับพื้นที่ 2 ตำบล (2 ชุด หรือทำร่วมกันเป็น 1 ชุดแล้วแต่เหมาะสม) • แผนลุ่มน้ำ 1 ชุด		1	

เป้าหมายของผลลัพธ์ (outcome) และตัวชี้วัด

ผลผลิต	ตัวชี้วัด		เวลา (เดือน)	ต้นทุน
	เชิงปริมาณ	เชิงคุณภาพ		
1) ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเปราะบางและความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ		• หลักฐานของการที่ชุมชนนำข้อมูลดังกล่าวไปพัฒนารูปแบบการรับมือและปรับตัวที่สอดคล้องกับปัญหาและสถานการณ์	2	
2) ชุมชนรู้จักใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ สนับสนุนการจัดทำแผน		• หลักฐานของการที่ชุมชนรู้จักใช้ข้อมูลและองค์ความรู้สนับสนุนการจัดทำแผน	1.5	
3) ชุมชนของลุ่มน้ำ มีภูมิคุ้มกัน (Resilient) สามารถรับมือและปรับตัวต่อภัยพิบัติ ที่อาจรุนแรงขึ้นอันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ		• หลักฐานชุมชนตัวอย่างที่เข้มแข็งและมีภูมิคุ้มกัน	2	
4) ระบบ ชุมชน – ลุ่มน้ำ จะค่อยๆ เข้าสู่สมดุลพลวัต		• คุณภาพน้ำ ตลอดจนคุณภาพสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ในลุ่มน้ำ ดีขึ้น	2	
		• สถานภาพทางเศรษฐกิจในภาพรวมของชุมชนในลุ่มน้ำ ดีขึ้น	2	
		• คุณภาพชีวิตของชุมชนในลุ่มน้ำ ดีขึ้น	3	

แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือผลการวิจัยสู่กลุ่มเป้าหมาย

องค์ความรู้	กลุ่มเป้าหมาย	วิธีการถ่ายทอด	เวลา/สถานที่
สถานการณ์ ผลกระทบและ ความเปราะบางของชุมชน	ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร บริหารส่วนท้องถิ่น	จัดเวทีเสวนา ระดมความคิดเห็น วิทยากรให้ความรู้	เดือนที่4 /ในพื้นที่
การจัดทำแผนรับมือ	ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร บริหารส่วนท้องถิ่น	ประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรให้ ความรู้ /ระดมความคิดเห็น/ลงมือ ปฏิบัติ	เดือนที่9/ที่ทำการ เทศบาล
รูปแบบการรับมือการ เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ระดับพื้นที่ และแผนการ รับมือ	ผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กร บริหารส่วนท้องถิ่น เทศบาล อบจ.พัทลุง	จัดเวทีนำเสนอผลการวิจัยเสนอแผน ยุทธศาสตร์ระดับตำบลและระดับ จังหวัด	เดือนที่12/ที่ท่า การ อบจ.พัทลุง

ระยะเวลาโครงการ

การดำเนินโครงการ 13 เดือน ตั้งแต่ 1 มิถุนายน 2558 – 31 พฤษภาคม 2559

คณะวิจัย

ดร.นฤทธิ ดวงสุวรรณ	สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นายอุสมาน หวังสนิ	วิทยาลัยชุมชนสงขลา
นางเบญจวรรณ ธีระกุล	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
นางยุรี แก้วชูช่วง	โครงการความร่วมมือการจัดการภัยพิบัติฯ จังหวัดสงขลา

ที่ปรึกษาโครงการวิจัย

ผศ.ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์	สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
รศ.ดร.ฉัตรชัย รัตนไชย	คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สนับสนุนโครงการโดย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)
สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
คณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพัทลุง